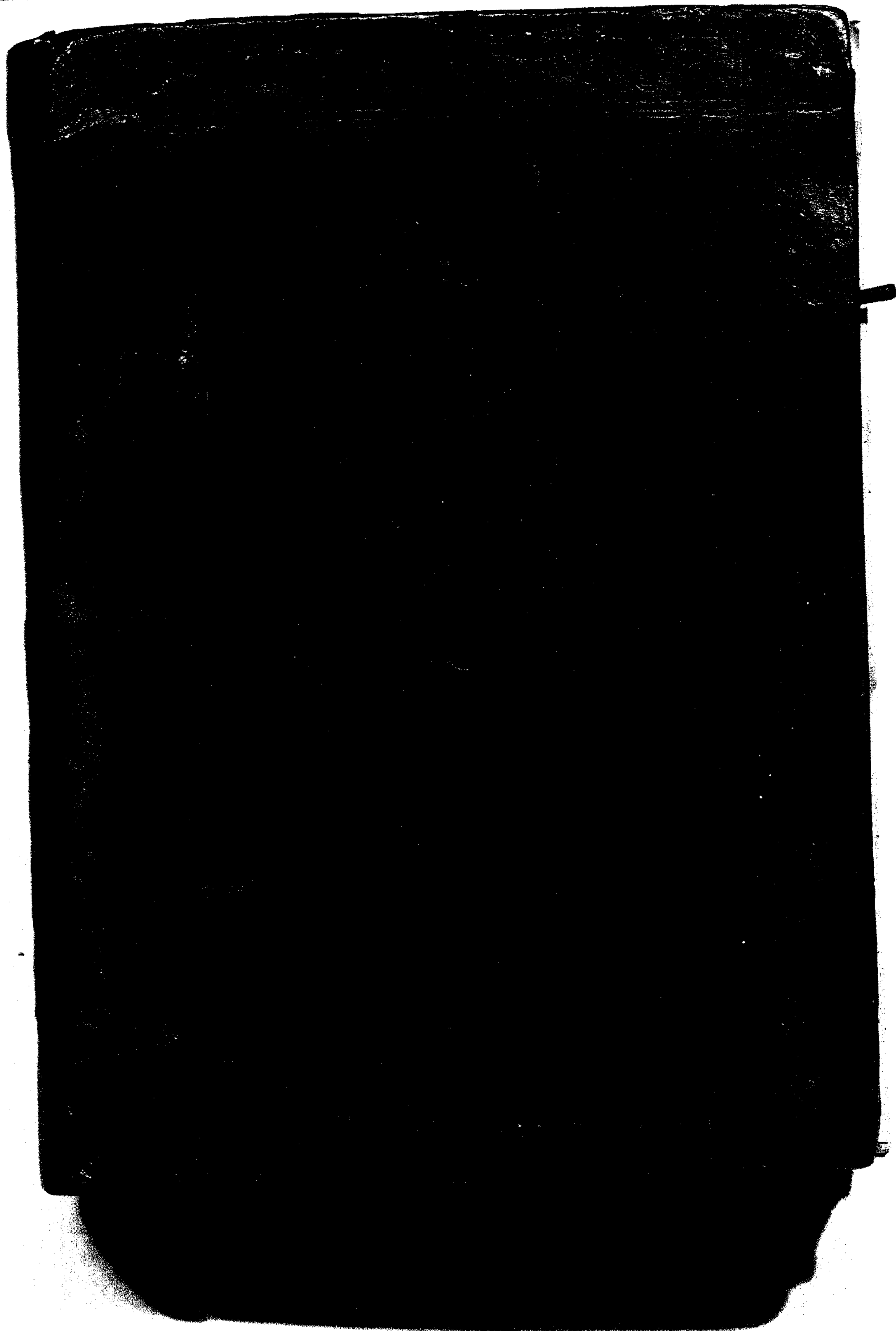

δοῦλος [illegible]

δοῦλος [illegible]

ὁ ἀχαιός [illegible]

[illegible]

[illegible]

ὀχόρος [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ὁ βιβλίον μου

τὸ βιβλίον σήμερον

ἐμὸν βιβλίον καὶ ἄγια

ἕνα λόγος (Π) γ δέ [illegible]

τε μαυεν 1701 +

[illegible]

ουδις

ουδης δεις ουδεις

οὐδῆς ἄνος ἐγὼ λίθος αὐτὸς αὐτοί χειρί [illegible]

καν[illegible] αὐτοῖ [illegible] λίθος ἐς λίθος

ουδης

σήμερον σήμερον αὐτῶς αὐτῶς

σήμερον σήμερον αὐτῶς

σήμερον σήμερον αὐτῶς

σήμερον σήμερον αὐτῶς

σήμερον σήμερον αὐτῶς

σήμερον [illegible] αὐτῶς

σήμερον [illegible] αὐτῶς

αὐτῶς

ΔΙΔΑΧΑΙ ΑΛΕΞΙΟΥ

ἹΕΡΕΩΣ ΤΟΥ ῬΑΡΤΟΥΡΟΥ ΚΑῚ ΧΑΡΤΟφύλακος κερκύρας τουτὶ τὸ βιβλίον καλεῖται. ἐπειδὴ περιέχει ἐν ἑαυτῷ, τὰς ἰδίας αὐτοῦ διδαχὰς οὔσας καθ' εἱρμὸν καὶ τάξιν διῃρημένας εὐρύθμως καὶ τεχνικῶς σὺν τοῖς αὐτῶν προοιμίοις ἠθικοῖς τε καὶ ἐπιλόγοις. καὶ ἑρμηνευθείσας παρ' αὐτοῦ εἰς κοινὴν διάλεκτον πρὸς μεγίστην ὠφέλειαν παντὸς τοῦ χριστωνύμου λαοῦ.

Χάριτι τῆς ἐκλαμπροτάτης ἀρχῆς τῶν ἐνετῶν, δωρηθείσῃ τῷ εἰρημένῳ ἱερεῖ δι' ἐτῶν δέκα ἵνα μήτις ἕτερος τολμήσῃ τυπῶσαι αὐτὰς ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, μήτε ἀλλοθί που τυπωθείσας πωλήσῃ ἐν τοῖς χωρίοις ταύτης τῆς ἀρχῆς. εἰ δὲ μὴ δώσει δίκην χρυσίνους διακοσίους, καὶ τἄλλα ὡς ἐν τῇ χάριτι γέγραπται.

Ὁ ἘΝ ἈΡΧΙΕΡΕΥ͂ΣΙΝ ἘΛΆΧΙΣΤΟΣ

θεωνᾶς, καὶ ἔξαρχος τοῦ παναγιωτάτου πατριάρχου τῆς κωνσταντινουπόλεως τοῖς αἰδεσίμοις ἀρχιερεῦσι καὶ φιλαρέτοις πατράσι, τῷ τε λοιπῷ τοῦ χριστωνύμου πληρώματι εὖ πράττειν.

Ἦν καιρὸς ἐξ ὅτου τὸ λογικὸν δένδρον ἡμῖν τῆς πνευματικῆς γνώσεως οὐκ ἐβλάστησε καρπὸν τὸν ὡραῖον καὶ ὠφέλιμον, ἄνδρες αἰδεσιμώτατοι, ὅσοι τῆς λογικῆς ἐντεθραμμένοι παιδείας εἰληχότες ἐστέ. συγχωσθὲν γὰρ ταῖς τῆς ἀγνωσίας ὕλαις, ἢ προσεχέστερον φάναι, ταῖς ποικίλαις μερίμναις τῶν σωματικῶν συμφερόντων, ἐπιμελειῶν ἄγνωστον πάντη καὶ πάντως τουτὶ γεγένηκεν. καὶ τούτῳ νεκρωθέντες πως, πρὸς οὐδὲν τῶν καλῶν γεγόναμεν δόκιμοι. οὐδὲν γάρ τοι τὸ καλὸν ἀμαυροῦν οἶδε φίλτατοι ὡσανεὶ τὸν ἴδιον πρόκειμα τοῦ κοινοῦ. τοῦτο πόλεις μεγάλας ἠφάνισε καὶ βασιλείας ἐρήμους κατέστησε. τοῦτο πολλὰς πολλάκις ἐκκλησίας ἠδάφισε. καὶ τὸ ἡμέτερον, φεῦ, ἑλλήνων γένος, τὸ τῶν χριστιανῶν δηλαδὴ, εἰς προῦπτον ἐνέβαλε τὸ κακόν. ἀλλ' ὁ τῆς σοφίας ὁδηγὸς, καὶ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος προνοητὴς ἡμῶν θεὸς τὸν λογιώτατον ἐν ἱερεῦσι κύριον ἀλέξιον τὸν ῥαρτοῦρον, τῷ ὄντι σοφίας μεστὸν, κατὰ θείαν μέθεξιν εὗρε πρόθυμον, οὐχ ἥκιστά γε καὶ πρὸς τῆς θύραθεν σοφίας, ἀρίστως ἐξησκημένον. ὥστε ἐξ ἀμφοτέρων δυνάμενον ἀνακαλύψαι τοῦτο καὶ τῆς παχείας ὕλης συνόλως ἀνακαθᾶραι, ἵνα καὶ τὸν καρπὸν ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι παρέξῃ ἐδώδιμον, ἐπεὶ δ' οὖν ὁ τῆς σοφίας ἐραστὴς οὐχ ἧττον ἦν πρὸς ταύτην ἐγκείμενος κατὰ θείαν ἀγάπησιν, ἀλλ' ἢ ὡσανεὶ εἰ καὶ περαιτέρω τις προβαίνειν εὔλογον, τὸν τοῦ ἡλίου πρὸς δάφνην ἕλκων παραδειγματικῶς λόγον, ὡς γὰρ ὁ φαέθων διέκειτο τῇ φυσικῇ πρὸς ταύτην ἀγάπῃ ὠθούμενος, οὑτωσίπως καὶ αὐτὸς τῷ τῆς ἡμῶν σωτηρίας ἔρωτι διακαὴς γεγονὼς, ἐξ ἀμυδρῶν νοημάτων, καὶ παχυτάτης τῶν λέξεων ὕλης, τουτίγε τὸ πνευματικὸν δένδρον τοῖς αἰδεσίμοις ὑμῖν ἀνδράσιν εἰς φῶς ἐξέθετο τῇ μακέλῃ τοῦ λόγου. πονήσας ὡς οἷόν τε, ὅθεν καὶ καρπὸν βλέποντες φέρειν ἐν ἑαυτῷ τοῖς χρῄζουσιν ἀφθόνως λαβεῖν ὅση δύναμις δείκνυσι καὶ εὐφροσύνην τὴν [illegible] κτήσασθαι παρ' αὐτοῦ. ἀνάψυξιν δ' οὐδὲν ἧττον ἐνδίδωσιν ἐντυχεῖν· καὶ θυμηδίαν ἀρίστως διὰ τοῦ πνεύματος θείου ἐπερχομένην τῷ προσιόντι. οὐ μήν γε ἀλλὰ καὶ τοῖς μὴ διϊσταμένοις αὐτοῦ σκιάζειν οἶδε ποικίλως τοῖς θείοις πετάλοις τοῦ πνεύματος. ὅθεν οἱ ποθοῦντες ἐνδελεχῶς τὸν τῆς θείας σοφίας καρπὸν ἐντυχεῖν, ῥᾷστ' ἄν γε ταυτηῦ ἀμογητὶ δρέψαιντο, εἰ μή που τις τῇ συνοίκῳ ῥᾳστώνῃ παραβιάζοιτο, τῷ νοῒ τυφλώττων ἑαυτὸν καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς καμμύων πρὸς βλέψιν ἐναργῶς, βύων δὲ τὴν ἀκοὴν πρὸς ἀκρόασιν, ἀργήν τε τὴν γλῶτταν ἔχων πρὸς κίνησιν καὶ πάντως ὀλιγώρως ἔχει πρὸς τὰ καλά· ἀψυχίαν οἴδασι φέρειν τὴν ὤνησιν, καὶ θῶ παριστάνουσιν ἀριδήλως ταύτην αἳ μὴ ῥαστωνευομένη κατά τι. τί γὰρ ἐλλειπὲς ἦν τουτὶ τὸ ἐν πολλοῖς γενόμενον πόνημα πόνοις, ὃ δένδρον θεῖον ἀπεικάσαι παρ' ἡμῶν τοῖς καρποῖς βρῖθον τοῦ πνεύματος. οὐδὲν ὡς ἐμαυτὸν καὶ τῇ ἀληθείᾳ πείθω. ἐπείπερ ἀρίστως τὴν γνῶσιν φέρει κατὰ ψυχήν. τοῦτο γὰρ διεγείρειν οἶδε τὰς τῶν ῥαθύμων ψυχὰς, καὶ εὐκινήτους πρὸς σωτηρίας ὁδὸν ἀπεργάζεται

[illegible] λεσβίας:

ἐν τούτῳ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης καρποί, ὅσοι πλεῖστοι δείκνυνται ἡ γνῶσις τῶν ὄντων πλουσίως ἔγκειται. ἡ τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἐπίτευξις ἡ θεία καὶ ἐντελὴς μακαριότης, ἐν ᾗ πᾶς ὁ τῶν ὀρθοδόξων ὅμιλος ἀγωνιζόμενος σπουδάζει λαχεῖν. καὶ ἵνα συνελὼν εἴπω τὸ τί περ ἐστὶ τὸ πάντων ἀγαθῶν καταθύμιον ὅπερ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις, εἰ καὶ ὁδηγὸν τῆς οὐρανῶν βασιλείας ἐξονομάζοιτο ἐφ' ἣν σπεύδειν ἡμεῖς ὀφείλομεν ὅσον ἔνιγε τάχιστα καὶ εἰς ἣν ἄλλως οὐ δυνάμεθα φθάσαι, ἢ διὰ τῶν εὐρύθμων τουτωνὶ τοῦ χρονικοῦ ὕφους ὁμιλιῶν, αἳ καὶ ψυχὰς ἀνιστᾶν οἴδασι βεβυθισμένας πολλοῖς πλημμελήμασι, πῇ μὲν τὸν ἔλεον ἐνδεικνύμεναι τοῦ θεοῦ ὅσος ἐν ἡμῖν ἔνεστι, πῇ δὲ τὸ δίκαιον τοῦ ἀδεκάστου κριτοῦ παριστῶσαι τοῖς εὐαγγελικοῖς τε καὶ προφητικοῖς καὶ ἀποστολικοῖς ῥήμασι τὴν τῆς σωτηρίας ὄντως ὁδὸν ἐμφαίνει, καὶ ὡς οἷόν τε εὐκόλως ταύτην μετέρχεσθαι. πρεσβύτας τε καὶ νέους ἕλκει πρὸς σωτηρίαν, ῥαθύμους τε καὶ σπουδαίους διεγείρειν ἑτοίμως ἔχει πρὸς ἐργασίαν τοῦ πνεύματος τῇ τῶν λόγων ἡδύτητι. ὅθεν μὴ κατοκνήσητε ταύτην ἐπιτεύξασθαι πολλῶν ἕνεκα τῶν χαρίτων πατέρες αἰδεσιμώτατοι, τοῦ, τε ῥυθμίζειν ὑμᾶς ἐν τοῖς τῶν παλαιῶν ἁγίων χαρακτηρίσμασι, ταῖς ταύτης χρηστολογίαις καὶ παραινέσεσι, καὶ τοὺς ὑφ' ὑμῶν ὄντας ἀτεχνῶς ἐλαύνειν πρὸς μάνδραν οὐράνιον, οἷα ποιμένες λαχόντες τὰ λογικὰ Χριστοῦ ποίμνια τρέφειν καὶ ταῦτ' εἰσάγειν τῷ οἰκείῳ δεσπότῃ ἀνελλειπῶς. τούτου γὰρ χάριν καὶ τῷ πονήσαντι ἀνακαθᾶραι, τοῦτο τὸ πνευματικὸν δένδρον τῆς γνώσεως, πρὸς ψυχικὴν λυσιτέλειαν, οὐ μικρὰν τὴν εὐεργεσίαν ποιήσηθε. ἄγε προθύμως αὐτὸ κτήσησθε καὶ οὕτω τοῖς μετ' αὐτὸν ἐσομένοις, ἁμιλλωμένους ἐργάσησθε δήπουθεν, πρὸς ἄλλο τι τῶν καλῶν, ὧν τι νοῦν ἐν πνευματικῇ παιδείᾳ γινόμενον ἀλλάγε, καὶ τῷ βραβευτῇ τοῦ παρόντος συνθήματος κυρίῳ Βαρθολομαίῳ, τῷ Σουράντζῳ ἀνδρί, ἐπιφανεστάτῳ τῶν ἐνετῶν μεγαλοπρεποῦς γερουσίας ὄντι, προθυμότερον γενέσθαι ποιήσητε ὥστε πρὸς χαλκοτυπίαν ἐνδοῦναι εἴ καί τι τῶν ἄλλων ἐστὶν ἐν ἡμῖν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον. οὕτω τοίνυν ἀσμένως τὴν τοῦ θεοῦ παιδείαν δραξάμενοι, ὡς εἰκός, ἵνα καὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ τοῖς μεταγενεστέροις οὐ μικρά τις γενήσεται τοῦ καλοῦ κίνησις. Ἔρρωσθε ἐν Χριστῷ.

[redacted]

ΔΙΔΑΧΗ ΠΡΩΤΗ ΣΥΝ ΘΕΩ ΑΓΙΩ ΕΙΣ τὴν τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου παραβολήν, ἧς ὁ σκοπὸς περὶ τῆς ἀληθοῦς προσευχῆς ὑπάρχει.

Τὸ προοίμιον.

ΟΤΑΝ τις ἄνθρωπος εἰσέλθη εἰς τινὰ περιβόλιον, εἴτε κῆπον γεμάτον φυτῶν εὐωδεστάτων εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ἔαρος πολλὴν εὐωδίαν χύνει ἀπὸ τὰ ἄνθη ἐκείνων τῶν φυτῶν εἰς αὐτὸν ἐρχομένην. εἰς τρόπον ἀπὸ τὴν πολλὴν εὐωδίαν ἐκείνην, ὅλος πληροῦται ἀγαλλιάσεως καὶ εὐφροσύνης πολλῆς: διὸ θέλων ἐκεῖνος νὰ διαλέξη ἐκ πάντων τῶν φυτῶν ποῖον εἶναι τὸ εὐωδέστατον, ὅπως νὰ λάβη ἐκ τοῦ ἄνθους τῆς εὐωδίας ἐκείνου καὶ νὰ τὸ ἔχη μεθ' ἑαυτοῦ, εἰς εὐωδίαν αὐτοῦ, οὐ δύναται. διότι ὅλα μυρίζουν ἐπίσης ὁμοῦ. Καὶ ἕκαστον αὐτῶν μετὰ τῆς ὀσμῆς καὶ εὐωδίας αὐτοῦ, φαίνεται ἐκκύειν πρὸς ἑαυτό, τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου καὶ ἀνακαλεῖν αὐτόν, λαβεῖν ἐξ αὐτοῦ λέγων. τί ποιεῖς ὦ ὁδοιπόρε. τί ὁρᾷς. λάβε ἐξ ἐμοῦ ἄνθος καὶ ἄφες τὰ λοιπὰ διότι ἐγώ εἰμι τὸ πρῶτον καὶ εὐωδέστατον ἐκ πάντων τῶν ἄλλων φυτῶν. καὶ οὕτως ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ ὁδοιπόρος διαλογιζόμενος ἐκλέγει οἷον φανεῖται αὐτῷ εὐάρεστον. καὶ λαμβάνει ἐξ αὐτοῦ τὸ ἄνθος εἰς εὐωδίαν. αὐτοῦ τί βούλομαι εἰπεῖν εὐλογημένοι χριστιανοὶ πρὸς τὴν ἡμετέραν ἀγάπην. ἡμεῖς ἐσμὲν οἱ ὁδοιπόροι: ἐκεῖνοι εἰς οὓς ἐδόθη ἐξουσία εἰσελθεῖν εἰς τὸ εὐωδέστατον τοῦτο περιβόλιον εἴτε κῆπον εὐοσμον, ἤγουν τὴν ἁγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν. τὴν ἐστολισμένην μετὰ παντοίων ἀρετῶν θείων τε καὶ εὐωδεστάτων. τὴν πέμπουσαν τοῖς χριστιανοῖς, τοῖς πλησιάζουσιν αὐτὴν πολλὴν ὀσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς καὶ ποιοῦσαν αὐτοὺς εὐωδίαν πνευματικὴν γενέσθαι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. καθὼς φησὶν ὁ Παῦλος ἐν κεφαλαίῳ β'. τῆς πρὸς Κορινθίους β'. ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν ἐν τοῖς σω-
„ ζομένοις καὶ ὀσμὴ ζωῆς, ἥτις ὠνομάσθη κῆπος ἐκ τοῦ Σολομῶντος καὶ

περιβόλιον εὔοσμον· ὡς αὐτὸς φησὶν ἐν κεφαλαίῳ δ΄· εἰς τὸ ἆσμα
» ἀσμάτων. Κῆπος κεκλεισμένος ἀδελφή μου νύμφη. κῆπος κεκλει-
» σμένος καὶ πηγὴ ἐσφραγισμένη· καὶ αὖθις· αἱ ἀποστολαί σου παρά-
» δεισοι ῥοῶν μετὰ καρποῦ ἀκροδρύων, κύπροι μετὰ νάρδων. νάρδος
» καὶ κρόκος μετὰ πάντων μύρων. καὶ αὖθις ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ:
» ἡ ὀσμὴ ἱματίων σου, ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα. μεγάλως γὰρ εὐωδιά-
ζουσι πανταχοῦ τὸν κόσμον αἱ τῆς ἐκκλησίας ἀρεταὶ καὶ τὰ ἄνθη καὶ
οἱ καρποὶ τῶν ἀκροδρύων αὐτῆς. καὶ πολλὰ ἐγκύει τοὺς προσερχομένους
» εἰς αὐτὴν ἡ ὀσμὴ τῶν ἱματίων αὐτῆς. διὰ τοῦτο φησὶν ὁ σολομὼν ἐν
» τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, αἱ νεάνιδες ἠγάπησάν σε καὶ
» ἔδραμον ὀπίσω σου εἰς ὀσμὴν μύρων σου, εἰς γὰρ τὴν ἁγίαν τοῦ θεοῦ ἐκ-
κλησίαν ἔναι συναγμένον πᾶν ὡραῖον· καὶ καλὸν φυτὸν εὐωδέστατον
εὐωδιάζον τοὺς πιστοὺς εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. ποῖα δὲ εἰσὶ ταῦ-
τα τὰ εὐωδέστατα φυτὰ τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἀδελφοί, ἡ πίστις.
ἡ ἐλπίς. ἡ ἀγάπη κατὰ παῦλον. ἡ ἁγία προσευχή. ἡ ἁγία νηστεία. ἡ
ἁγία ταπείνωσις. ἡ ἁγία φιλοξενία. ἡ ἁγία ἐλεημοσύνη. αὗται οὖσαι
ἅγιαι, ἁγιάζουσι καὶ εὐωδίας πληροῦσι πάντας τοὺς μετ' εὐλαβείας προ-
σερχομένους καὶ λαμβάνοντας ἐκ τῶν ἀνθέων αὐτῶν. ὅλαι ἐν τῇ ἐκ-
κλησίᾳ τοῦ θεοῦ εἰσὶ πεφυτευμέναι αὗται καὶ ἀνθηφόροι. μετὰ ὡραίων
βλαστῶν καὶ εὐόσμων. εὐωδιῶν καὶ ἑκάστη τούτων ἐγκύει τὸν ἄνθρω-
ἡ θεο- πον εἰς ἑαυτὴν λέγουσα αὐτῷ, ἄνθρωπε ἐγὼ εἰμὶ ἡ πρώτη ἀρετή,
ποιΐα. λάβε ἐκ τοῦ ἐμοῦ ἄνθους. καὶ θέλεις ἐγνωρίσῃ εὐωδίαν μεγάλην,
ἄρχεται γοῦν πρῶτον, ἡ πίστις λέγουσα αὐτῷ ἐγὼ εἰμὶ ἡ πρώτη ἀρε-
τὴ καὶ τὸ θεμέλιον τῆς εὐσεβείας λάβε ἐξ ἐμοῦ ἄνθος ὦ ἄνθρωπε
καὶ θέλεις γνωρίσῃ εὐωδίαν πολλήν. ἰδὲ καὶ τὸν ἀβραάμ, πῶς τὸν
† ἐκατέστησα πατριάρχην. καὶ εὐωδιάζεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ πανταχοῦ
ὡς δίκαιος, καὶ πιστὸς εἰς θεόν. ὡσαύτως καὶ ἡ ἐλπίς, λέγει. ὦ ἄνθρω-
πε λάβε ἐξ ἐμοῦ. ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἡ πρώτη εὐωδία. καὶ ἰδὲ τὸν ἐνὼς
πῶς διὰ νὰ λάβῃ ἐξ ἐμοῦ, ὅσιος γέγονεν. διὰ νὰ ἐλπίσῃ, πρῶτος εἰς θεόν.
καὶ πρῶτος ἤρξατο ἐπικαλεῖσθαι τὸ τοῦ θεοῦ ὄνομα. διὰ τοῦτο μετε-
τέθη. δίκαιος καὶ εὐάρεστος γενόμενος εἰς θεόν: εἶτα ἡ ἀγάπη ὡσαύ-
τως λέγει. ἥτις ἐστὶν ὁ θεός, ὦ ἄνθρωπε λάβε ἐξ ἐμοῦ διότι ἐγὼ εἰμὶ
ἡ πρώτη. καὶ ὁ λαβὼν ἐξ ἐμοῦ ἐν τῷ θεῷ μένει καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ.
καὶ ἰδὲ τὸν μωϋσῆν ποταπὸν τὸν ἔκαμα. συνόμιλον τῷ θεῷ. καὶ
νομοθέτην. εἶτα ἡ ξενοδοχία λέγει λάβε ἐξ ἐμοῦ φησί. ὅτι ἐγὼ εἶ-

μαι ἡ πρώτη. καὶ ἰδὲ τὸν λὼτ πῶς ἔσωσα αὐτὸν ἐκ τῆς καταστροφῆς
τῶν σοδόμων. εἶτα καὶ ἡ ἐλεημοσύνη ὡσαύτως λέγει λάβε ἐξ ἐμοῦ.
καὶ ἰδὲ πῶς ἐποίησα τὸν ζακχαῖον τὸν τελώνην. ἀπὸ μικρὸν μεγά-
λον διὰ νὰ δώσῃ τὰ ἥμισυ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ τοῖς πτωχοῖς. ὡσαύ-
τως καὶ ἡ ταπείνωσις, λάβε ἐξ ἐμοῦ φησίν. ὅτι ἐγὼ μυρίζω πολλά.
καὶ ἰδὲ τὸν δαβὶδ ποσάκις τὸν ἐλευθέρωσα ἐκ τοῦ θανάτου, διὰ νὰ
ἔχῃ ἐμένα μετ' αὐτοῦ, εἶτα ἡ νηστεία λέγει ὡσαύτως λάβε ἐξ ἐμοῦ ὅτι
κρειττοτέρα εἰμί. καὶ ἰδὲ πῶς ἐποίησα τοὺς τρεῖς παῖδας λαμπροτέ- †
ρους ἐκ τῶν ἐσθιόντων, τὰ διάφορα καὶ ποικίλα βρώματα τὰ βα-
σιλικά, καὶ πῶς ἔσβεσαν τὴν κάμινον, διὰ νὰ ἔχουν ἐμένα σύνοικον.
καὶ ἡ προσευχὴ καὶ αὐτὴ λέγει. ὦ ὁδοιπόρε λάβε ἐξ ἐμοῦ. ὅτι ἐγὼ
εἶμαι ἡ κρειττοτέρα. καὶ ἰδὲ τὸν ἐζεκίαν πῶς τὸν ἐλευθέρωσα ἐκ τοῦ
» θανάτου· καὶ τοῦ ἔσμιξα καὶ ἄλλην περισσοτέραν ζωήν. τὸν τελώνην
πῶς τὸν ἐδικαίωσα ὑπὲρ τὸν φαρισαῖον· τοὺς νινευΐτας πῶς τοὺς ἐλευ- ἡσαΐ-
θέρωσα ἐκ τῆς μεγάλης ἐκείνης ἀπειλῆς τοῦ θεοῦ: καὶ οὕτω καθεξῆς ας λή.
ἑκάστη τῶν ἀρετῶν ἀνακαλεῖ πρὸς ἑαυτὴν τὸν χριστιανὸν λέγουσα καὶ ιω. γ΄.
δεικνύουσα αὐτῷ ταῦτα. οὐχ ὅτι ἐναντιοῦνται αὗται ἀλλήλαις. μὴ
γένοιτο. ἀλλ' ὡς ἀδελφαὶ καὶ ἡνωμέναι ὑπάρχουσαι ἡ μία τὴν ἑτέ-
ραν τιμᾷ. καὶ ἀσπάζεται εἰς ἑαυτὴν ἀλλήλως ἑκάστη. διότι ὅλαι
εἰσὶν ἅγιαι. ἐπαινεταί. εὐωδέσταται. αἵτινες τρέφουσι καὶ εὐωδιάζουσι.
τὰς τῶν χριστιανῶν ψυχὰς τὰς πιστῶς προσερχομένας καὶ λαμβανού-
σας ἐκ τοῦ ἄνθους τῆς εὐωδίας αὐτῶν. διὸ καὶ δοξάζονται εἰς πάντα
τὸν κόσμον, καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ πάντες οἱ μετέχοντες αὐ-
τῶν. συμβαίνει τοίνυν ὅτι τῷ ἑνὶ ἀνθρώπῳ ἀρέσκει, ἡ νηστεία, καὶ ταύτην
ἀσπάζεται, ἄλλῳ ἡ ταπείνωσις, καὶ ἑτέρῳ ἡ προσευχή, καὶ ἄλλῳ ἄλ-
λη ἐκ τούτων, ὥσπερ αἱ τροφαὶ αἱ διάφοροι τοῖς ἀνθρώποις ἀρέσκουσι. καὶ
τοῖς ναύταις οἱ ποικίλοι πλόοι: λάβωμεν γοῦν ἀδελφοὶ ἐν τῇ ὥρᾳ
ταύτῃ τοῦ ἔαρος τούτου τοῦ ἀνακαινισμοῦ ἡμῶν δηλαδή, ἐκ τοῦ ἄνθους
τῆς εὐωδίας τῶν ἁγίων ἀρετῶν τούτων. ἵνα γενώμεθα εὐωδία πνευ-
ματικὴ τοῦ χριστοῦ. δι' ἔργων ἀγαθῶν: ἕως ἐστὶν τὸ ἔαρ τοῦτο. ἵνα μὴ ἔλ-
θῃ τὸ θέρος. καὶ εὕρῃ ἡμᾶς ῥυπαρούς. καὶ δυσώδεις ὑπὸ τῶν ἁμαρ-
τιῶν ἡμῶν διακειμένους καὶ κατακαύσῃ ἡμᾶς ὡς χόρτα ξηρὰ ἄνθη
μηδαμῶς ἐν ἑαυτοῖς περιφέροντας. ὅτι ἐστὶν ὁ καιρὸς ἐν ᾧ διάγομεν
τῆς ζωῆς τῆς χριστιανικῆς, ἐστὶ τὸ ἔαρ ἡμῶν τὸ πνευματικόν. ὁ μέλ-
λων δὲ τὸ θέρος καὶ δράμωμεν εἰς τὴν ὀσμὴν καὶ εὐωδίαν τῶν

ἀνθέων τούτων καὶ εὐωδεστάτων μύρων ὡς αἱ νεάνιδες ἐκεῖναι κατὰ τὴν
σολομῶντα. περιπατήσωμεν ὡς ἔφη ὁ χς, ἕως τὸ φῶς ἔχομεν. ἵνα μὴ
καταλάβῃ ἡμᾶς σκότος: φῶς γάρ εἰσιν ὡς ἀληθῶς αἱ ἅγιαι αὗται ἀρε
ταὶ, κατὰ τὸν ἡσαΐαν τὸν προφήτην ὁδηγοῦσαι καὶ προοδοποιοῦ-
σαι τοὺς ἀνθρώπους εἰς φῶς γνώσεως καὶ ἀληθείας. καὶ ἐπειδὴ ἠγαπημέ
νοι ἀδελφοὶ, σήμερον περὶ τῆς ἀληθοῦς προσευχῆς διδάσκει ἡμᾶς
ὁ κς ἡμῶν ἰς χς. καὶ τίνα τρόπον ὀφείλομεν ποιεῖν αὐτὴν, ἐὰν βουλό-
μεθα λαβεῖν τὸ ἄνθος καὶ τὴν εὐωδίαν αὐτῆς, διὰ τοῦτο ἀφέντες,
τὴν διήγησιν τῶν ἁγίων ἄλλων ἀρετῶν, περὶ ταύτης καὶ μόνης νὰ εἰ-
ποῦμεν. σήμερον πρὸς ὑμᾶς, πρῶτον τί ἐστι προσευχή. δεύτε-
ρον τίνα τρόπον ὀφείλωμεν ποιεῖν αὐτήν. γ′ τὴν καρποφορίαν, καὶ εὐω-
δίαν καὶ δύναμιν αὐτῆς μετὰ ἀποδείξεων φανερῶν. εἶτα θέλωμεν
ποιῆσαι τινὰ ἠθικὸν καὶ οὕτω τελειώσωμεν τὸν λόγον. καὶ παρακαλῶ
τὴν αὐθεντείαν σας νὰ μοῦ δώσητε ἀκρόασιν μετὰ σιωπῆς. στάσις α′.
» Προσευχή ἐστιν ὕψωσις νοὸς εἰς θεὸν, καὶ ἕνωσις θεῷ καὶ ἀνθρώποις. ζη-
» τῶν βοήθειαν εἰς τὴν χρείαν αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος ὧν ἀδυνατεῖ αὐτός: ἡ προ
σευχὴ φησὶν ἔναι νὰ ὑψώσῃ ὁ ἄνθρωπος τὸν νοῦν του εἰς τὸν θεὸν καὶ εἰς τὰ
θεῖα πράγματα αὐτοῦ. καὶ νὰ τὸν ἑνώσῃ καὶ στηρίζῃ αὐτὸν ἐκεῖ εἰς τὸν
θν. ζητῶν ἐκ μόνου τοῦ θεοῦ βοήθειαν καὶ οὐκ ἐξ ἄλλου, εἰς πᾶσαν χρείαν
αὐτοῦ. ὅπου οὐ δύναται αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἐνεργῆσαι. καὶ ἔτι εὐ-
χαριστᾶν αὐτὸν εἰς ὅλα ὁποῦ τοῦ ἐδώρησε καὶ ἔχει ἐκ θεοῦ. ὥστε δύο
τινὰ θέλει νὰ ἔχῃ ὁ προσευχόμενος. α′, νὰ εὐχαριστᾷ τὸν θν διατὶ τὸν
ἔκτισεν καὶ τοῦ ἐδώρησε, τὰ τοσαῦτα ἀγαθά. β′, εἰς τὰς χρείας του καὶ
ἀνάγκας, εἰς μόνον τὸν θεὸν καταφεύγειν καὶ ἐκ μόνου τοῦ θεοῦ ζητεῖν
βοήθειαν. δύναμιν σωτηρίαν. καὶ ἐλευθερίαν. διὸ ἔναι ἀνάγκη ὁ χριστια
νὸς ἀεὶ νὰ ἑνώνεται μετὰ τοῦ θεοῦ ὡς κτίσμα μετὰ τοῦ κτίστου αὐτοῦ. ὡς
ἐνέργεια, μετὰ τῆς αὐτοῦ αἰτίας καὶ ἐκ θεοῦ γνωρίζειν ἑαυτόν. πῶς τὸν
ἔκτισε κύριον τοῦ κόσμου τούτου καὶ βασιλέα. καὶ ὅτι διὰ τὸν ἄνθρωπον ἔκ-
» τισε τὸν κόσμον τοῦτον καὶ συνέχει καὶ κυβερνᾷ αὐτόν. καὶ λέγειν μετὰ
» τοῦ δαβὶδ, ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κε πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας.
καὶ ἐπειδὴ ἡ ἁρμονία παντὸς τοῦ ἐπιγείου κόσμου ὑπάρχει ὁ ἄνθρωπος, διὸ
χρὴ ἀνακαλεῖν πάντα τὰ κτίσματα εἰς αἶνον καὶ δοξολογίαν θεοῦ.
καὶ λέγειν μετὰ τοῦ δαβὶδ. αἰνεῖτε τὸν κν ἐκ τῶν οὐρανῶν. αἰνεῖτε αὐ-
» τὸν ἐν τοῖς ὑψίστοις. αἰνεῖτε αὐτὸν πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ. αἰνεῖτε αὐτὸν
» πᾶσαι αἱ δυνάμεις. αἰνεῖτε αὐτὸν ἥλιος καὶ σελήνη. αἰνεῖτε αὐτὸν

» πάντα τὰ ἄστρα καὶ τὸ φῶς, αἰνεῖτε αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν καὶ τὸ ὕ-
» δωρ τὸ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν αὐτὸς ἐνε
» τείλατο καὶ ἐκτίσθησαν καὶ τὰ λοιπά. καὶ αὖθις. εὐλογεῖτε πάντα
» τὰ ἔργα κυ τὸν κν ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.
Τὰ πάντα θέλει νὰ ἀνακαλεῖ εἰς δοξολογίαν τοῦ κτίστου τὰ πάντα
νὰ ὑμνοῦσι τὸν θεόν. καὶ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος μετ᾽ αὐτῶν ὁμοῦ εὐλογεῖν καὶ
ὑμνεῖν τὸν θεόν. καὶ μετὰ τοῦ δαβὶδ λέγειν, ὑψώσω σε ὁ θεός μου ὁ βα-
» σιλεύς μου καὶ εὐλογήσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. ὅτι
» οἱ οἰκτιρμοί σου ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα σου. καὶ ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων
» εἰς σὲ ἐλπίζουσι καὶ σὺ δίδως τὴν τροφὴν αὐτῶν ἐν εὐκαιρίᾳ. καὶ ἀνοί-
» γεις σὺ τὴν χεῖρά σου καὶ ἐμπιπλᾷς πᾶν ζῶον εὐδοκίας. διὸ λέγειν
» αἴνεσιν κυ λαλήσει τὸ στόμα μου. καὶ εὐλογείτω πᾶσα σάρξ. τὸ ὄνο-
» μα τὸ ἅγιον αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. τοιαύτην εὐχαριστείαν
ὀφείλει ποιεῖν ὁ ἄνθρωπος πρὸς θν ὅταν γνωρίσῃ τὰ δωρήματα ὁποῦ τοῦ
ἐδώρησε καὶ ἔχει. δεύτερον ὅταν εἰσέλθῃ εἰς θλίψιν τινὰ ἢ ἀνάγκην,
εἰς μόνον τὸν θεὸν καταφεύγειν καὶ παρὰ μόνου τούτου ζητᾶν βοήθειαν
καὶ μετὰ τοῦ δαβὶδ λέγειν πρὸς κν ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐκέκραξα. καὶ
» εἰσήκουσέ μου: καὶ πάλιν ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι κε κε εἰσάκουσον
» τῆς φωνῆς μου γενηθήτω τὰ ὦτά σου προσέχοντα εἰς τὴν φωνὴν τῆς
» δεήσεώς μου. καὶ κε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ χειλέων ἀδίκων καὶ
» ἀπὸ γλώσσης δολίας. ὅτι τὰ βέλη τοῦ ἐχθροῦ ἐνεπάγησαν ἐπ᾽ ἐμέ. καὶ
» γὰρ καὶ ὁ δανιὴλ περιπεσὼν εἰς τὸν κίνδυνον ἐκεῖνον τῆς καμίνου καὶ
» τῶν λεόντων ἔλεγε. μὴ δὴ παραδώῃς ἡμᾶς εἰς τέλος διὰ τὸ ὄνομά σου
» τὸ ἅγιον. καὶ ἡ ἰουδὴθ ὅταν ἐκινδύνευε εἰς τὸν ὀλοφέρνην, εἰς θν προσευ
» χομένη ἔλεγεν. κε ὁ θς ὁ θς μου ὁ τῶν ἐλαττόνων βοηθὸς καὶ ἀντιλήπτωρ
» τῶν ἀσθενούντων καὶ τῶν ἀπηλπισμένων σωτὴρ καὶ σκεπαστὴς, εἰσάκου-
» σον τῆς δεήσεώς μου. καὶ δὸς τοῖς ἐχθροῖς μου τραῦμα καὶ μώλωπα καὶ
» ἐπάκουσόν μου τῆς χήρας. καὶ ἡ ἐσθὴρ προσευχομένη ὡσαύτως ἔλεγε. κε
» μου ὁ βασιλεύς μου, βοήθησόν μοι τῇ μόνῃ καὶ μὴ ἐχούσῃ βοηθὸν εἰ μὴ σέ.
» ὅτι κίνδυνός μου ἐν χειρί μου. οὕτως ὀφείλει ὁ χριστιανὸς προσεύχεσθαι
ἀδελφοί. αὕτη ἔναι ἡ ἀληθὴς προσευχὴ ἡ λυτρώνουσα τὸν ἄνθρωπον ἐκ παν-
τοίων πειρασμῶν. τὸ εὐχαριστᾶν ἀεὶ τὸν θεὸν ὑπὲρ πάντων τῶν δωρη
θέντων σοι ἀγαθῶν. καὶ τὸ καταφεύγειν εἰς μόνον αὐτὸν ζητῶν βοή-
θειαν ἐλευθερίαν ἐξ αὐτοῦ: ταύτην τὴν προσευχὴν ἔλεγεν ὁ κς
» ἡμῖν ἀεὶ ποιεῖν μετὰ ἀνάγκης καὶ βίας: λέγων δεῖ ἀεὶ προσεύχε-

» σθαι· καὶ ὁ παῦλος· ἀδελφοὶ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε. ἐν παντὶ
» εὐχαριστεῖτε: αὕτη δύναται εἰς θεὸν πολλά· καθὼς ὁ ἀδελφόθεος
» ἰάκωβος λέγει· πολλὰ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη· διὸ λέγει ὁ
» αὐτός· αἰτεῖτε ἐν πίστει μηδὲν διακρινόμενοι· ταύτην ὁ ποιῶν λαμ-
» βάνει τὴν χάριν· σώζεται· ἐλευθεροῦται· σωτηρίας τυγχάνει· καὶ ἀφέ-
σεως τῶν ἁμαρτιῶν. Τὸν τρόπον δὲ πῶς νὰ γίνεται, ἐκ τριῶν ὀφείλει γί-
νεσθαι· πρῶτον ἐκ τῆς καρδίας· δεύτερον ἐκ τῆς γλώσσης· τρίτον ἐκ τῆς
ἀκολουθίας· ἐκ καρδίας ἤγουν μέσα εἰς τὸ πνευματικὸν μέρος τοῦ
νοὸς ὀφείλει προσεύχεσθαι ὁ ἄνθρωπος ὡς ὁ παῦλος λέγει· προσεύχομαι
» τῷ πνεύματι, προσεύχομαι καὶ τῷ νοΐ: τὸ γὰρ πνευματικῶς προσεύχε-
» σθαι, πάντα τὰ μέρη τῆς ψυχῆς καὶ τὰ σπλάγχνα τοῦ ἀνθρώπου κινοῦν-
ται πρὸς κατάνυξιν, καὶ γίνονται οἱ ὀφθαλμοὶ πηγαὶ δακρύων· τὸ
στῆθος μία κάμινος θερμή· οἱ ἀναστεναγμοὶ ἀναβαίνουσιν ὡς θυμία-
μα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. οἱ λόγοι ἑνωμένοι μετὰ συντριβῆς καὶ κατανύ-
ξεως τῆς καρδίας, κινοῦσι καὶ τοὺς λίθους εἰς ἔλεον ὡς ἔλεγεν ὁ δαβὶδ
» ἐν τῷ ν' ψαλμῷ· πνεῦμα συντετριμμένον καρδίαν συντετριμμένην καὶ
» τεταπεινωμένην ὁ θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει: καὶ ἐὰν ἡ γλῶσσα οὐ λαλεῖ,
τὸ πνεῦμα βοᾷ καὶ χωρὶς λόγων διηγεῖται· ὡς ὁ ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ
» κήτους. ἐβόα καὶ εἰσηκούσθη, ἐβόησα φησὶν ἐν θλίψει μου πρὸς κύριον
» τὸν θεόν μου καὶ εἰσήκουσέ μου· ἐκ κοιλίας ᾅδου κραυγῆς μου, ἤκου-
σας φωνῆς μου. καὶ ὁ βραδύγλωσσος μωϋσῆς οὕτως ἐβόα· εἰς ὃν ἔφη
» ὁ θεός· τί βοᾷς πρός με. οὕτω χωρὶς φωνῆς βοᾷ ὁ ἐνάρετος ἄνθρωπος καὶ
χωρὶς ὀφθαλμῶν δακρύει καὶ χωρὶς στεναγμῶν ἀναστενάζει: ὁ ἐκ καρ-
δίας προσευχόμενος. εἰς τοῦτο τὸ ἰδίωμα εὑρέθη ὁ δαβὶδ προσευ-
» χόμενος καὶ λέγων, ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεός ἑτοίμη ἡ καρδία μου
» ᾄσομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου: καὶ πάλιν εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν
» κύριον καὶ πάντα τὰ ἐντός μου τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ: λάλει ἡ
» γλῶσσά μου. ἡ σάρξ. τὰ ὀστέα. τὰ νεῦρα αἱ φλέβες. τὸ αἷμα τὰ
σπλάγχνα. ὅλα ὁμοῦ, ᾄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν· ὅτι ἐρύσατο
» τὴν ψυχήν μου ἐκ τοῦ θανάτου· τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύων.
» καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλισθήματος: αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς προσευ-
χὴ καὶ ἁγία· τότε γὰρ ἡ καρδία γίνεται τράπεζα θεοῦ. οἱ λογισμοὶ ἀ-
παρχαί. ἡ συνείδησις πυρκαϊά, καὶ ὅλος γίνεται ὁ ἄνθρωπος κόνις καὶ
σποδός· μόνον εἰς θεὸν ἀφορῶν. καὶ εἰς μόνον αὐτόν, καταφεύγων ζητᾷ
» βοήθειαν ἐξ αὐτοῦ· τοιαύτην προσευχὴν ἐποίησεν ἡ ἄννη, καὶ ἔλα-

» βε τὴν χάριν τῆς τεκνογονίας· καὶ ὁ ζαχαρίας, καὶ ἐτεκνοποίησε τὸν
» πρόδρομον. διὸ ἔλεγεν εὐλογητὸς ὁ θεὸς τοῦ ἰσραὴλ ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ
» ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ. ὁ μωϋσῆς καὶ ἠλευθέρωσε τὸν λαόν.
» καὶ ἐκ τοῦ φαραὼ καὶ ἀμαλὴκ καὶ τῶν ἀλλοφύλλων· διὸ ἔλεγεν ᾄ-
σωμεν τῷ κυρίῳ ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται. καὶ ἐκ καρδίας, καὶ λόγων,
καὶ ἀκολουθίας, ἐπροσεύχετο· περὶ τῆς τοιαύτης προσευχῆς ἔλε-
γεν ὁ σολομών, ἐκ προσώπου τοῦ θεοῦ, ἔτι λαλοῦντός σου ἐρῶ ἰδοὺ
» ἐγὼ πάρειμι· διότι κατὰ τὸν δαβὶδ ἐγγὺς κύριος τοῖς συντετριμμένοις τῇ
» καρδίᾳ. Μετὰ τοιαύτης προσευχῆς ἦλθεν καὶ ὁ τελώνης σήμερον
εἰς τὸ ἱερὸν ἀδελφοὶ ταπεινῷ τῷ σχήματι ἐκ καρδίας καὶ λόγων προ-
σευχόμενος καὶ ζητῶν ἱλασμὸν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ τῶν πολλαχῶς θλι-
» βόντων καὶ πιεζόντων αὐτόν. καὶ ἔλεγεν ὁ θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρ-
» τωλῷ· τύπτων τὴν πονηρὰν διάνοιαν· καὶ τὸν πονηρὸν λογισμόν, τὸ
αἴτιον τῆς αὐτοῦ ἀπωλείας: αἱ ἁμαρτίαι αὐτοῦ αἱ περισσαὶ ἔθλιβον αὐ-
τὸν πολλά. διὸ εἰς θεὸν μόνον ἐκατέφυγε ζητῶν ἰατρείαν. ὁμολογεῖ τὰ
τραύματά του τὰς θλίψεις. τὰς ἀνάγκας· ζητεῖ τὴν ἴασιν· τὴν ἐλευθε-
ρίαν καὶ εὐθὺς ἔτυχεν τοῦ ζητήματος. ἡ καρδία αὐτοῦ ἐθερμάνθη ὡς
» τοῦ δαβίδ, ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου εἰπόντος. ἐβόα ἡ γλῶσ-
σά του τὴν βοὴν τοῦ ἰωνᾶ· τὴν τοῦ ζαχαρίου. τὴν τοῦ μωσέως. τὴν τῆς
ἄννης. καὶ ἠκούσθη εἰς τὰ ὦτα τοῦ θεοῦ· ἀνέβη ὁ καπνὸς αὐτῆς ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ· καὶ κατέβη φησὶ δεδικαιωμένος. ὢ θαῦμα τοῦ λόγου· ἀνέ-
βη εἰς τὸν θεὸν μετὰ τῆς τοιαύτης ἱλαρᾶς προσευχῆς γλυκείας, καὶ ἀλη-
θοῦς. καὶ γέγονεν ὅλος εὐωδία ὀσμὴ πνευματική· καὶ κατέβη δε-
δικαιωμένος· ὢ προσευχῆς ἀληθοῦς εὐωδέστατον ἄνθος· ὢ καρπὸς
ἅγιος αὐτῆς· πάντα γὰρ τὸν δυσώδη ῥύπον καὶ μολυσμὸν τοῦ τελώνου
εὐωδίασε· ἐκάθηρε αὐτὸν ἐκ πάσης δυσωδίας, μολυσμοῦ· καὶ ῥύπου·
καὶ γέγονεν μύρον εὐωδέστατον· ἀλλ' ἴδωμεν ἀδελφοὶ καὶ τῆς ἐναν-
τίας προσευχῆς τὸ ἄνθος· μεθ' ἧς ὁ φαρισαῖος ἀνέβη ὑψηλὰ καὶ
ἂς γνωρίσωμεν, τὴν διαφορὰν ἐκ τῶν δύο ποία τὸν ἄνθρωπον, εὐωδιάζει, καὶ
ποία τὸν ἐξορίζει ἐκ τοῦ θεοῦ· καὶ εἰς τοῦτο λάβετε ὀλίγην ἀνά-
παυσιν: στάσις β'.

» Ὁ φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο· ὁ θεὸς
» εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων· ἅρπαγες· ἄδικοι·
» μοιχοί· ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου· ἀποδε-
» κατῶ πάντα ὅσα αὖ κτῶμαι. Δύο ἐναντία καὶ ἐχθρὰ τὰ τοῦ θεοῦ

κέκτηται ὁ φαρισαῖος ἐν τῇ ψευδεῖ ταύτῃ προσευχῇ αὐτοῦ· ἀγνω-
σίαν καὶ ἀχαριστίαν· τὸ γὰρ κύριον τοῦ ἀνθρώπου καὶ πρῶτον ἰδίωμα εἶναι,
νὰ γνωρίσῃ τίνος ποίημα ὑπάρχει καὶ διατί τέλος γέγονεν· δεύτερον
τὴν ζωὴν ὁποίαν ἔχει ἐκ Θεοῦ, μετ' εὐχαριστίας ὑποστρέφειν εἰς τὸν
Θεὸν ταύτην, ἐπειδὴ ὑπ' αὐτοῦ ἐκτίσθη καὶ εἶναι καὶ ζῇ· καὶ αὐτὸν ἔ-
χειν καταφυγὴν σωτηρίας μόνον. ἀλλ' ὁ φαρισαῖος φαίνεται ἔχειν ὅλ-
λον τοὐναντίον. ὡς οἱ λόγοι αὐτοῦ μαρτυροῦσι· οὔτε γὰρ τὸν Θεὸν ἔγνω
ποιητὴν καὶ κτίστην αὐτοῦ, οὔτε τὸ τέλος αὐτοῦ ποῖον εἶναι. διὰ τοῦτο κα-
τακρίνει καὶ ἀποφασίζει πάντα τὸν κόσμον, καὶ λογίζεται εἶναι αὐτὸς μό-
νος κύριος, καὶ οὐχὶ ὁ Θεὸς τὸ ὂν τῶν ὄντων, καὶ τὸ εἶναι τοῖς πᾶσι διδούς·
καὶ οὐκ αὐτοῦ οὐδείς ἐστι· οὐκ ἔγνω ἑαυτὸν πῶς ἐστὶ σκιὰ τοῦ δένδρου· εἰκὼν
τοῦ πρωτοτύπου· βλαστὸς τῆς ῥίζης. διὸ ἐστὶ κλέπτης ἀληθινός. ἅρ-
παξ. ἄδικος. ὅτι τὴν τιμὴν ἁρπάζει καὶ κλέπτει τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ἐνδύε-
ται αὐτός· μοιχὸς γινόμενος, ὅτι χωρίζει τὴν ἕνωσιν αὐτοῦ ἐκ τοῦ Θεοῦ
καὶ τὴν παραδίδει τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ μόνου. ὥσπερ ὁ μοιχὸς χωρίζει τὸν
» γάμον· καὶ ποιεῖ ἑαυτὸν δίκαιον ἐλεήμονα. νηστευτήν. ψευδῶς καὶ
» ἐπιπλάστως· οὐδεὶς γὰρ καθαρὸς φησὶν ὁ Ἰὼβ ἀπὸ ῥύπου εἰ καὶ μία ἡ-
» μέρα γέγονεν ὁ βίος αὐτοῦ· οὔτε δίκαιος οὔτε ἐλεήμων. εἰ μὴ μόνον ὁ
κύριος μόνος· κατὰ χάριν δὲ τὰ τοιαῦτα ὀνόματα προσλαμβάνει ὁ
ἄνθρωπος· δεύτερον καταφεύγει εἰς τὰ τοῦ κόσμου καὶ ζητεῖ τὴν ὑπὲρ τῶν
» ἀναγκῶν καὶ θλίψεων αὐτοῦ ἐλευθερίαν τε καὶ βοήθειαν· λέγων
ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα ἂν κτῶμαι. ὢ τῆς ἀγνωσίας αὐτοῦ. κακὰ
ἐφρόνει καὶ κακὰ ἐλάλει· τίς γὰρ ἄνθρωπος ἔχει κτῆμα ἴδιον ἐδῶ. τὸ σῶμα
εἶναι τῆς ψυχῆς. ἡ ψυχὴ τοῦ Θεοῦ εἶναι· εἰς τρόπον ὁ ἄνθρωπος οὔτε ἐκ τῶν σω-
ματικῶν ἰδιωμάτων κέκτηται τι ἴδιον αὐτοῦ, οὔτε ἐκ τῶν ψυχικῶν·
πάλιν ἐκ τῶν ἐκτὸς ἤγουν τῶν κτημάτων οὐδὲν ἔχει ἴδιον· φησὶν γὰρ ὁ
» κύριος διὰ Ἀγγαίου τοῦ προφήτου, ὡς ἐμόν ἐστι τὸ ἀργύριον καὶ ἐμόν
» ἐστι τὸ χρυσίον· γυμνὸς τοίνυν γεννᾶται καὶ γυμνὸς περιπατεῖ. ὅλα
δανεικὰ τὰ λαμβάνει καὶ ἀλλότρια. ἀλλ' ὁ φαρισαῖος μὴ γνωρί-
σας ἑαυτὸν ταῦτα φησίν. ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα ἂν κτῶμαι. δε-
κατισμὸς λέγεται ἡ τελειότης· ἣν ὀφείλει ὁ χριστιανὸς μόνῳ τῷ Θεῷ
ἀναφέρειν· δίδειν δὲ δέκατον τῷ Θεῷ, ἐκ πάντων ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος· ἤ-
γουν τὴν τελειότατον τοῦ παντὸς ὡς ὁ Ἀβραάμ· ἤγουν, ἐκ τοῦ νοὸς
τὸ καλῶς καὶ τελείως νοεῖν τὸ ἀγαθόν. καὶ ἐκ τῆς αἰσθήσεως,
τὸ καλῶς καὶ τελείως αἰσθάνεσθαι· καὶ ἐκ τοῦ λόγου τὸ καλῶς λέ-

γειν. καὶ

γειν· καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ ὀφειλόμενον δέκατον ὃ ὀφείλει διδόναι συχνά-
κις ὁ χριστιανὸς τῷ Θεῷ τῷ μόνῳ τελείῳ καὶ δωτῆρι πάσης τελειότη-
τος. ἀλλ' ὁ φαρισαῖος οὔτε ἔγνω οὔτε ἐποίει. ἀλλ' ἑαυτὸν ἐχώριζε ἐκ τῆς
» ἀνθρωπίνης φύσεως· ὡς Θεὸς οἰόμενος εἶναι. οὐ γὰρ εἰμὶ φησὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ
» τῶν ἀνθρώπων· ὅτι ἐγὼ ἔχω ὑπάρχοντά μου ἴδια καὶ κτήματά μου· πρά-
γματά μου ἃ ἐπόκτησα ἐγώ. καὶ κυβερνῶ ταῦτα. διὸ μετὰ τῆς τοιαύ-
την ὑπερηφανίας προσελθὼν τῷ Θεῷ ἐδιώχθη ὡς δυσώδης καὶ ἀκά-
» θαρτος καὶ βδελυρός. ἀκάθαρτος γὰρ φησὶν ὁ Ἡσαΐας πᾶς ὑψηλο-
» κάρδιος. καὶ αὖθις κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται ταπεινοῖς δὲ δίδωσι
χάριν. διατί. διότι οἱ ταπεινοὶ οὐδὲν λογίζονται ἔχειν ἴδιον ἐν τῷ κό-
σμῳ τούτῳ· ταῦτα γὰρ πάντα τοῦ Θεοῦ εἰσὶ καίπερ γεγόνασι δι' ἡμᾶς καὶ
εἰς ἡμετέραν ἀπόλαυσιν· διὰ τοῦτο τὰ πάντα ὀφειλόμεθα γινώσκειν
εἶναι τοῦ Θεοῦ. καὶ οὐχὶ ἡμέτερα. καὶ ὥσπερ ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὰ τέκνα αὐτοῦ
» πλέον ὅταν εἰσὶν εἰς νηπιότητα, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς ταπεινούς· ἐταπει-
» νώθην φησὶν ὁ Δαβὶδ καὶ ἔσωσέ με ἡ δεξιά σου κύριε. ὅθεν ὁ τελώνης οὐ-
» δὲν ἄλλο μεθ' ἑαυτοῦ προσέφερεν ἐν τῇ προσευχῇ ἔλεγεν ὁ Θεὸς ἱλά-
» σθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, ὁ λόγος τῆς αὐτοῦ προσευχῆς βραχὺς φαί-
» νεται. ἀλλ' ἡ καρδία αὐτοῦ ἐκ βάθους βοᾷ καὶ κράζει, ἐκ τῶν κρυφίων
» μου καθάρισόν με καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων φεῖσαι τοῦ δούλου σου κύριε βοή-
» θει μου καὶ λυτρωτά μου. διὸ καὶ ὁ Θεὸς πρὸς αὐτὸν ἔφη δῴη σοι κύριος κατὰ
» τὴν καρδίαν σου. καὶ πᾶσαν τὴν βουλήν σου πληρώσαι. ἄκουσον τὴν
ἀπόκρισιν τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν καρδίαν σου γενηθήτω σοι φησίν. αὕτη ἐπί-
ση ἐρρέθη καὶ εἰς τοὺς δύο ἡ ἀπόκρισις ἔλαβε τὴν ἀμοιβὴν κατὰ
τὴν καρδίαν αὐτοῦ. καὶ ὁ τελώνης, καὶ ὁ φαρισαῖος. δικαίως τοίνυν
ὁ φαρισαῖος κατεκρίθη, ὡς ἄδικος καὶ πλήρεις ἀγνωσίας. ὡς ἅρπαξ
ὡς ἀχάριστος καὶ ἀντίθεος. οὕτω γὰρ ἐφρόνει ἡ καρδία αὐτοῦ ἔσωθεν.
νομίζων εἶναι κύριον καὶ κτίστην τοῦ κόσμου ἑαυτὸν μόνον καὶ οὐχὶ τὸν Θεόν. καὶ
τὴν Θεὸν εἶναι ὀφειλέτην αὐτῷ διὰ τὸ νηστεῦσαι δὶς τοῦ σαββάτου. καὶ ὅτι
ἐδεκάτει τὰ ὑπάρχοντά του· τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἔργων τοῦ ζητᾷ ἀγνοῶν
ὅτι πλήρεις ἁμαρτίας εἶναι ὁ ἄνθρωπος. καὶ οὐδὲν καθαρὸν ἔργον ἐν ἑαυτῷ
περιφέρει ἄνευ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ. τίς δύναται ἐξαλεῖψαι μίαν
καὶ μόνην ἁμαρτίαν. ἢ τί τὸ ἀντίλυτρον θέλει ἔχει νὰ κομίσῃ ὑπὲρ ταύτης
τίς δ' οὖν ἄξιος ἀποδοῦναι τῷ Θεῷ, τὴν τῶν ὀφλημάτων δόσιν. καὶ τί λέ-
γω ὑπὲρ μιᾶς καὶ μόνης ἁμαρτίας. οὐχ εἷς ἄνθρωπος ἀλλ' ὅλη ἡ ἀνθρωπίνη φύσις
ὁμοῦ, οὐ δύναται ἀποδοῦναι οὐδὲν λύτρον ἱκανόν. διότι οὐδὲν ἔχει ἴδιον

δοῦναι ὑπὲρ αὐτῆς, οὔτε ἀντάξιον καὶ ταῦτα ὁποῦ εἴμεσθεν ὀφειλέ-
ται, τρία μεγάλα ὀφλήματα· εἰς τὸν χριστόν. πρῶτον ὑπὲρ τῶν ἁμαρ-
τιῶν. δεύτερον ὑπὲρ τῶν εὐεργεσιῶν. τρίτον ὑπὲρ τοῦ θανάτου αὐτοῦ.
Ταῦτα τὰ ὀφειλήματα χρεωστοῦμεν ἀδελφοί· ὑπὲρ τούτων ὀφείλω-
μεν δοῦναι δίκην· τίς γοῦν πληρώσει ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ.
τίς δὲ ἀποδώσει τὴν ἀμοιβὴν τῶν δωρηθέντων ἡμῖν εὐεργεσιῶν παρ'
αὐτοῦ· τίς δὲ πληρώσει ὑπὲρ τοῦ θανάτου τοῦ χριστοῦ τίμημα ἀντάξιον· ἐὰν
διὰ τὸ πρῶτον οὐ δυνάμεθα εἰς μέρος πληρῶσαι, πῶς διὰ ὅλον
θέλωμεν πληρώσει αὐτόν. πῶς δὲ ποιήσωμεν, εἰς τὸ δεύτερον τῶν
εὐεργεσιῶν αὐτοῦ ὄφλημα τί ἀποδώσωμεν αὐτῷ. εἰς δὲ πάλιν τὸ
τρίτον καὶ μέγιστον πάντων, τὸν θάνατον αὐτοῦ, τί ἀντάξιον προσφέ-
ρωμεν αὐτῷ. παντελῶς οὐ δυνάμεθα εἰς οὐδὲν ἀποπληρῶσαι αὐ-
» τὸν οὔτε εἰς τὸ ἐλάχιστον. τοῦτο ἐγνώρισεν ὁ δαβὶδ καὶ ἔλεγεν τί ἀντα-
» ποδώσω τῷ κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκέ μοι. ποτήριον σωτηρίου
» λήψομαι καὶ τὸ ὄνομα κυρίου ἐπικαλέσωμαι. νὰ λάβω θάνατον ὑπὲρ
» χριστοῦ καὶ νὰ καλέσω καὶ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου. τοῦ ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος ἵνα με σώσῃ αὐτὸς
γὰρ σώζει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. καὶ οὐκ ἄλλος οὐδεὶς δύ-
ναται σωθῆναι, ὡς ἐν ταῖς πράξεσι λέγει ὁ πέτρος οὐκ ἔστιν ἕτερον ὄνο-
μα τοῖς ἀνθρώποις εἰς σωτηρίαν δοθὲν εἰ μὴ τὸ ἰησοῦ χριστοῦ τὸ ἔλεος αὐτοῦ τὸ
ἄπειρον μόνον εἶναι τὸ καθαρτικὸν τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων τὸ
λύτρον ἡμέτερον σωτήριον καὶ ὑπὲρ πάντων ὧν ὀφείλομεν ἀποδοτικόν.
διὸ καὶ ὁ τελώνης εἰς τὸν ἔλεον κατέφυγε τοῦ χριστοῦ. ἑαυτὸν ὑπόδικον
καλεῖ καὶ γόμα τῶν ἁμαρτημάτων. ζητᾷ ἔλεος· ἱλαρότητα καὶ ἠλεή-
θη ἔλαμψεν ἡ χάρις εἰς αὐτόν. ἔφυγεν τὸ σκότος ὡς ἄρρωστος ἐζήτη-
σε τὴν ἴασιν ἐκ μόνου τοῦ ἰατροῦ, τὴν συγχώρησιν ἐκ τοῦ δυναμένου συγ-
χωρεῖν καὶ ἔλαβεν αὐτήν· ἐφάνη κτίσμα εὐχάριστον. ἔτρεξεν εἰς τὴν
αἰτίαν τοῦ τὸν χριστόν. καὶ ἐζωογονήθη ὥσπερ ὁ ἰχθὺς ἐν τῇ θαλάσσῃ.

Καὶ ἐπειδὴ ἠγαπημένοι ἀδελφοὶ ἀνάγκη εἶναι εἰς ἡμᾶς νὰ προ-
σευχώμεθα, ἀδιαλείπτως καὶ μάλιστα εἰς τὰς ἐπερχομένας ταύτας
ἁγίας ἡμέρας τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς, ἀνάγκη εἶναι νὰ μιμηθῶμεν
τὸν τελώνην, τὸν ἐζεκίαν, καὶ νὰ κλαύσωμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν,
μετανοοῦντες ἐφ' οἷς ἐπλημμελήσαμεν· καὶ μετὰ ταπεινῆς καρδίας
καὶ πάντοτε ταπεινώσεως εἴπωμεν τῷ θεῷ. ὁ θεὸς ἱλάσθητι ἡμῖν τοῖς ἁ-
μαρτωλοῖς. ὡς τὸν τελώνην καὶ ὅτι οὐδὲν ἴδιον ἔχομεν κομίσαι θεῷ,
ἀντίλυτρον ὑπὲρ μιᾶς ἡμετέρας ἁμαρτίας. πόσῳ μᾶλλον ὑπὲρ τῶν

ἀμέτρων ἁμαρτιῶν καὶ εὐεργεσιῶν δυνησώμεθα ἀποπληρῶσαι αὐ-
τόν. καὶ μάλιστα ὑπὲρ τοῦ ἀτιμήτου θανάτου τοῦ χριστοῦ ὃν ὑπέστη δι' ἡμᾶς·
ἀλλὰ τρέξωμεν εἰς μόνον τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ εἴπωμεν ἐξ ὅλης τῆς καρ-
» δίας τὴν προσευχὴν ταύτην, κατὰ τὸν ἱερεμίαν· ὦ κύριε ἔγνωμεν τὰ
» ἁμαρτήματα ἡμῶν, πάντες ἡμάρτομεν ἐναντίον σου κόπασον διὰ
» τὸ ὄνομά σου. καὶ μὴ ἀπολέσῃς θρόνον δόξης σου ἀφ' οὗ τοὺς δυνάστας
» καθεῖλες καὶ μὴ διασκεδάσῃς τὴν διαθήκην σου ἀφ' ἡμῶν· ἡμάρ-
» τομεν γάρ σοι καὶ ἠνομήσαμεν ἀποστῆναι ἀπὸ σοῦ. ἐπίστρεψον ἡ-
μᾶς πρὸς σὲ κύριε καὶ ἐπιστραφησόμεθα· καὶ χάρισαι ἡμῖν τὴν ἁγίαν
σου προσευχὴν ἐνδυθῆναι, ἵνα ἐν τῷ πατρὶ εὐπρόσδεκτοι γενώμε-
θα, ὡς θυμίαμα εὐωδέστατον, φανῶμεν αὐτῷ· καὶ χαρίσηται ἡ-
μῖν τὴν τελειότητα τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ καὶ τὰς ἐλ-
λάμψεις αὐτῶν χωρῆσαι, καὶ εὐμαρῶς διανύσαι τὸ τῆς ἁγίας τεσ-
σαρακοστῆς αὐτοῦ ἅγιον στάδιον, καὶ τὴν ἁγίαν ἀνάστασιν προσ-
κυνῆσαι. καὶ δοξάσαι τὸν πατέρα καὶ υἱὸν καὶ τὸ ἅγιον
πνεῦμα τὴν ἁγίαν τριάδα τὴν ὁμοούσιον καὶ ἀχώρι-
στον. ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν
χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν ᾧ ἡ δόξα καὶ
τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶ-
νας, ἀμήν.

ΔΙΔΑΧΗ ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΟΥ ἀσώτου παραβολήν. ἧς ὁ σκοπὸς περὶ τῆς ἀληθινῆς μετανοίας ὑπάρχει.

Τὸ προοίμιον.

Ἐξ ἀρχῆς ἡ ἄπειρος πρόνοια τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ὁποῦ ἔδωσεν ἑκάστου τῶν κτισμάτων, τὸ μέτρον καὶ τὸ ἰδίωμα αὐτῶν, τὰ βάρη· τὸν ἀριθμόν· τὸ ἦθος· τὸν τρόπον. τὸ εἶδος. τὴν τάξιν. τὴν παιδείαν· τὴν δύναμιν· τὴν ἐνέργειαν, ἔδειξεν φανερῶς. ὅτι τιμιώτερον πάντων τῶν κτισμάτων ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος. καὶ κρειττοτέρα εἶναι ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐκ πάντων τῶν ζώων· τῶν φυτῶν. τῶν λίθων. ἐπειδὴ ἔκτισεν αὐτὸν ὡς λέγει ἡ γραφὴ τῇ ζ' ἡμέρᾳ, διὰ νὰ βάλη εἰς αὐτὸν τὴν ὑψηλὴν χεῖρα πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. ὅπως διὰ τῆς καταλήψεως καὶ γνώσεως αὐτῶν νὰ ἀνυψωθῇ ὁ ἄνθρωπος. εἰς τὴν θείαν ἐκείνην μακαριότητα κατὰ χάριν· ἣν ἔχει φυσικὰ ὁ θεὸς εἰς ἑαυτόν. διὸ εἰς ὅλα τὰ χαρίσματα ὁποῦ τοῦ ἐχάρισε, τοῦ ἐδώρησε καὶ ταύτην τὴν χάριν μεγαλοτέραν ἐκ πάντων, ἤγουν τὴν γνῶσιν ὡσὰν ἰδίωμα φυσικόν. νὰ γνωρίζη ἑαυτὸν τίνος ποίημα ἐστί. καὶ νὰ τὸν εὐχαριστᾷ ὥσπερ οἱ ἄγγελοι. οἵτινες ἀεὶ δοξολογοῦσιν αὐτόν, ὅσοι ἐγνώρισαν ἑαυτούς. ἔτι νὰ γνωρίζη ὅτι τὰ πετεινὰ ἐγεννήθησαν, νὰ πετοῦνται. οἱ ἰχθύες νὰ πλέουν. οἱ ἵπποι τοῦ τρέχειν. καὶ ὁ ἄνθρωπος νὰ γνωρίζη ὅτι ἡ τιμή του καὶ δόξα του ὅλη εἶναι, εἰς τὸ νὰ γνωρίζει τὸν ἑαυτόν του. καὶ ἀπὸ τοῦ ἑαυτοῦ του νὰ γνωρίζη τὸν κτίστην καὶ ποιητὴν αὐτοῦ· καὶ ἰδὲ πῶς φυσικὰ ὁ ἄνθρωπος ὀρέγεται νὰ γνωρίζει οἷος καὶ ἂν εἶναι. νομίζοντας ὅτι ἐκεῖνος εἶναι πλέον ἄνθρωπος, ὁποῖος γνωρίζη πλειότερα. οἱ ἀθηναῖοι ἀεὶ ἐπεθύμουν μαθεῖν τι καινόν. ὡς λέγει ὁ παῦλος· διὰ γὰρ καὶ τοῦτο ἀγαπῶμεν οἱ ἄνθρωποι τοὺς ὀφθαλμούς μας πλέον τῶν ἄλλων αἰσθήσεων, διότι μᾶς ὁδηγοῦν καθαρώτερα εἰς τὴν σοφίαν τῆς γνώσεως καὶ διὰ τὴν δύναμιν τῆς ὁράσεως, ὁρῶμεν τὰ αἰσθητά. καὶ διὰ τοῦ νοὸς τὰ νοητά. ἱστάμεθα ἐν τῇ γῇ, καὶ περιπατοῦμεν εἰς τὸν οὐρανὸν μὲ τὸν νοῦν· ἐρευνῶμεν τὰ τῆς

θαλάσσης βάθη. διὰ τοῦτο ἡ γνῶσις τοῦ νοὸς εἶναι θησαυρὸς μέγας ἀτίμητος. ὁ σοφὸς πίνδαρος εἶπεν ἀναγκαιότατον τὸ ὕδωρ εἶναι. καὶ τὸν χρυσὸν εἰς τὸν κόσμον ἀλλ' οἱ θεολόγοι οἱ ἀληθινοὶ σοφοὶ εἶπον ὅτι μεγαλειότερον καλλὸν οὐκ ἠδύνατο ὁ θεὸς νὰ δώση τοῦ ἀνθρώπου, παρὰ τὸ γνωρίζειν. τοῦτο εἶναι τιμημένον ἰδίωμα εἰς τοὺς νέους· ἀγαλλίασις καὶ εὐφροσύνη τῶν γερόντων: τοῦτο τὸ γνωρίζειν, ἐπιστρέφει τὴν ψυχὴν ἐκ τῆς πονηρίας: στολίζει τὴν ψυχὴν μὲ στολισμὸν ὡραῖον. τὴν τιμᾷ· τὴν δοξάζει. πόσοι ἐνομίσθησαν παρὰ τοῖς βαρβάροις θεοὶ διὰ τὸ γνωρίζειν. ὁ ἑρμῆς· ὁ ἀσκληπιός. ὁ ὀρφεύς· περὶ οὗτινος λέγεται ὅτι εἰς τὸ λάλημά του ἔσυρνε καὶ πέτρας καὶ δένδρη δηλαδὴ ἡ γνῶσις ἑλκύει. ἀγροίκους· καὶ ἀναισθήτους: ἀνθρώπους εἰς τὸ καλῶς ζῆν. καὶ καλῶς πολιτεύεσθαι. ποία δὲ εἶναι αὕτη ἡ γνῶσις ἡ τοσοῦτον ὡραία καὶ τιμία. ἢ τίς εἶναι ἀναγκαιοτάτη εἰς τὴν σωτηρίαν ἀδελφοί; ἡ γνῶσις τῶν ἐμαυτῶν μας, καὶ τοῦ θεοῦ: ὅστις οὐ γνωρίζει τὸν ἑαυτόν του, οὐδὲ τὸν θεὸν γνωρίζει. καὶ ὅστις οὐδὲν γνωρίζει τὸν θεόν, οὐδὲν τὸν ἀγαπᾷ. καὶ ποῖος δύναται νὰ σωθῇ χωρὶς τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ. οὐδείς· διατὶ εἶναι ἀεὶ ὑπερήφανος καὶ οὐ δύναται ταπεινωθῆναι καὶ νὰ γνωρίση τὰς ἁμαρτίας του. καὶ χωρὶς ταπεινώσεως πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ λάβη τὴν χάριν τοῦ θεοῦ. καὶ χωρὶς τὴν χάριν τοῦ θεοῦ, πῶς θέλει ὑπάγη εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ: ἢ εἰς τὴν βασιλείαν ἐκείνην. ὢ πτέρυγες ἅγιαι ὁποῖαι ὑψώνεται ταύτην τὴν ἡμετέραν βαρύτητα καὶ ποιοῦσι τὸν ἄνθρωπον πετασθῆναι ἐπάνω τῶν οὐρανῶν. ταύτας ηὔχετο λαβεῖν ὁ δαβίδ. λέγων τίς δώσει μοι πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς καὶ πετασθήσομαι καὶ καταπαύσω: μὲ ταύτας τὰς δύο ὑπάγη ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ἀνάπαυσίν του: ὅθεν ἡ πρώτη πτέρυξ εἶναι νὰ γνωρίζη τις τὸν ἑαυτόν του. καὶ ἡ δευτέρα τὸν θεόν. δαβίδ. ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσις σου ἐξ ἐμοῦ· τότε λέγει ὢ κύριε σὲ θέλω γνωρίση καλλὰ ὅταν γνωρίσω ἐμαυτὸν αὕτη ἡ γνῶσις σὲ ταπεινώνει καὶ λέγεις ὡς τὸ ἀβραάμ ἐγὼ εἰμὶ γῆ καὶ σποδός. ὅτε ἐγνώρισε τὸν ἑαυτόν του ἐκεῖνος, τότε ἐγνώρισε καὶ τὸν θεόν. σου κάμνει θεμέλιον καλὸν εἰς τὴν πνευματικὴν οἰκοδομήν. ἀλλὰ τί χρεωστεῖς ὦ ἄνθρωπε νὰ γνωρίσης πρῶτον εἰμὴ τὸν ἑαυτόν σου. γνῶθι σεαυτὸν φησὶν ὁ σοφός. ἡ ἔξω σοφία εἶναι ὡσὰν ἕνα σκίασμα τῆς ψυχῆς. οἱ ζωγράφοι οὐδέποτε εἰς ξηρὸν τοῖχον ἢ ἄλλον ξηρὸν σῶμα ζωγραφίζουν μόνον εἰς ἁπαλόν· διὸ πρῶτον ἁπαλλύνουσι τὸν τόπον μὲ ἄβεστη· εἶτα βάνουν τὰ χρώματα καὶ τὸν χρωμα-

τίζουν ἔτζι ἡ ταπεινωσιύνη τῆς ψυχῆς εἶναι ἡ ἁπαλότης τοῦ χριστιανοῦ καὶ
ἡ λευκότης εἶναι ἡ γνῶσις τοῦ ἑαυτοῦ σου. λεύκανον λοιπὸν τὴν ψυχήν σου
ἐκ τῆς σεαυτοῦ γνώσεως. εἶτα χρωμάτισον αὐτὴν ἐκ πάντων τῶν σοφισμά
των πάσης σοφίας· ὁ γὰρ χριστὸς ἔφη ἐν τῷ εὐαγγελίῳ ὅτι ὁ θέλων κτίσαι
οἰκίαν, χρὴ θεμελιῶσαι ἐπὶ πέτραν καὶ οὐχὶ εἰς ἄμμον. ἵνα μὴ χαλάσῃ.
καὶ ὅταν καταλάβετε ἑαυτοὺς, τότε τρέξετε καὶ εἰς τὰς ἄλλας σοφίας:
περὶ ταύτης τῆς γνώσεως τοῦ ἑμαυτοῦ μας, θέλομεν νὰ εἰποῦμεν σήμερον
ἀδελφοὶ πῶς εἶναι σπουδαία καὶ ὠφέλιμος πολλά: καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὁ μὴ
γνωρίζων ἑαυτὸν εἶναι ἄσωτος, ζῶον· κτῆνος. ἵππος. ἡμίονος, οἷς κατὰ τὸν
δαβὶδ οὐκ ἔστι σύνεσις. καὶ ἀμετανόητος. καὶ ὅτι ἀδύνατον εἶναι νὰ μετανοή
σῃ ἐὰν οὐδὲν συνέλθῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του. ὡς καθὼς τοῦτο μᾶς τὸ διδάσκει
ὁ χριστὸς σήμερον παραβολικῶς. εἶτα θέλωμεν καὶ μὴ τινα ἦθικ... καὶ τέλος
διὸ ἡ αὐθεντία σας δότε μου ἀκρόασιν μετὰ σιωπῆς σᾶς παρακαλῶ·

Ὥσπερ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἡ περιοχὴ πάντων τῶν κτισμάτων καὶ θέλεις εὕ
ρῃ εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ ποιήματα. διὸ καὶ λέγεται μικρὸς κόσμος παρὰ
τῶν φιλοσόφων, καὶ μέγας παρὰ τῶν θεολόγων, διατὶ ἔχει τὸ λογικὸν, οὕτω
καὶ ἡ γνῶσις αὐτὴ τοῦ ἑαυτοῦ του τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι μία συναγωγὴ, καὶ συνάθροισις
ὅλης τῆς ἔξω σοφίας. καὶ διὰ τοῦτο οἱ σοφοὶ ἐτιμοῦσαν ταύτην, τὴν σοφίαν
πολλὰ, ὡς ὅτι ἦλθεν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἀνθρώπων: διὸ ὁ σολομὼν ὡς πρᾶ
» γμα θεῖον, ἐδέετο ἐκ τοῦ θεοῦ λαβεῖν ταύτην: λέγων κύριε δός μοι τὴν γνῶ
» σιν ὡς μεγάλην καὶ θείαν σοφίαν πάρεδρον. καὶ μή με ἀποδοκιμάσῃς
» ἐκ παίδων σου ὅτι ἐγὼ δοῦλος σός: δός μου φησὶ ταύτην τὴν γνῶσιν καὶ
μή μου τὴν ὑστερήσῃς· ὅτι ἐγὼ δοῦλος σὸς εἶμαι. καὶ ὁ δαβὶδ ηὔχετο πρὸς
θεὸν δοῦναι τὴν τοιαύτην γνῶσιν τοῖς ἀνθρώποις. λέγων κύριε γνώτωσαν ἔθνη, ὅτι
ἄνθρωποί εἰσι. ὅταν γοῦν ἑαυτοὺς γνωρίσωσι, τότε καὶ τὸν θεὸν καὶ τὰ πάντα τὰ
γνωρίζουν. λοιπὸν εἶναι ἄπρεπον πρᾶγμα. νὰ γυρεύει νὰ γνωρίζει
τις ὅλα τὰ ἔξω πράγματα ἔξω ἑαυτοῦ, ὅπου ἠμπορεῖ νὰ τὰ γνωρί
ζει. μέσα του μὲ ὀλίγον κόπον· οἱ ἄνθρωποι οἱ πολλοὶ ηὑροῦν πολλὰ καὶ
πᾶσα εἷς, μέρος· ὅμως οὐδεὶς γνωρίζει τὸν ἑαυτόν του. διὰ ὁποῖον· ἄνθρωπον
ὅλα τὰ πράγματα ἔγιναν καὶ εἰς ὁποῖον εἶναι αἱ ὁμοιότητες ὅλων τῶν
πραγμάτων. καὶ ἐὰν εἶναι τοιοῦτον πρᾶγμα ὡραιότατον καὶ ἐπιθυμη
τὸν, νὰ ἐρευνᾷ τινὰς μὲ τὴν διάνοιάν του, τὰ κρυπτὰ πράγματα τῆς φύ
σεως, καὶ τὰ ἄλλα τοῦ θεοῦ μυστήρια, πῶς οὐδὲν εἶναι χοντροσιύνη μεγά
λη, καὶ ἀξία πάσης κατακρίσεως, νὰ ἐξερχόμεθα τελείως ἀπὸ τοὺς
ἑμαυτούς μας, ἀπὸ τὸν νοῦν μας ἀπὸ τὴν καρδίαν μας, καὶ ἀπὸ τὴν ψυχήν

μας, ὁποῦ εἶναι τοσοῦτον τιμημένη, ὅτι δύναται νὰ καταλάβῃ τὰ βά
θη τοῦ θεοῦ. καὶ τὰ θαυμαστά του πράγματα. ὁ ἀββακοὺμ ὁ προφήτης,
» ἐλθὼν εἰς ταύτην τὴν γνῶσιν ἔλεγεν κύριε κατενόησα τὰ ἔργα σου καὶ ἐξέ
στην. ὅλης τῆς σοφίας τὸ τέλος εἶναι νὰ ἔλθῃς ἀπὸ ταύτην τὴν σκάλαν. εἰς
τὴν καθαρὰν γνῶσιν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν τελείαν, καὶ ἀπ' αὐτὴν νὰ ἀναβῇς. ἐπειδὴ
εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ θεοῦ περιέχεται ἡ αἰωνία ζωὴ καθώς. ἔφη ὁ χριστὸς ἐν τῷ εὐαγ
» γελίῳ αὐτοῦ. ἰωάνν. ιζ. αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ ἵνα γινώσκωσί σε τὸν
» μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας ἰησοῦν χριστόν: ἀλλ' ἕως ἀφείνομεν τὸν
ἔσω κόσμον τὸν ἑμαυτόν μας λέγω, τὸν μικρὸν εἰς τὸ σχῆμα, καὶ μεγα
λον εἰς τὴν δύναμιν ὁποῦ ὅλος ὁ μέγας κόσμος εἶναι, οὐδὲ τίποτες εἰς
σύγκρισιν καὶ ἀπερχόμεθα εἰς τὸν ἔξω τοῦτον κόσμον, ἐρευνῶντες
εὑρεῖν τὴν ἀλήθειαν καὶ γνωρίσαι αὐτὴν, ὑπάγωμεν διεσκορπισμέ-
νοι, καὶ οὐ δυνάμεθα γνωρίσαι ἢ ἰδεῖν τὸν θεὸν, ὁποῦ στέκει μέσα εἰς
ἡμᾶς: καὶ ἐὰν καθὼς λέγει ὁ παῦλος ἕως ζῶμεν ἐδῶ κάτω, ὁ θεὸς οὐ
δὲν γνωρίζεται, εἰ μὴ ὡσὰν εἰς ἕναν καθρέπτην; ἄρτι βλέπω ὡς ἐν
ἐσόπτρῳ, πῶς θέλωμεν, δυνηθῆ. νὰ τὸν ἐγνωρίσωμεν κάλλια εἰ μὴ
ἀπὸ ἡμᾶς αὐτούς. τί ἄλλον πρᾶγμα ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ὁμοιώ
νεται μὲ τὸν θεὸν καλλιότερα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον: διὸ ἐὰν θέλῃ νὰ εἰπῇ τις
τὴν ἀλήθειαν τί ἐστὶν ἄνθρωπος ἄλλο, εἰ μὴ θεὸς κτιστός. καὶ τί ἐστὶ θεὸς, εἰ μὴ
εἷς ἄνθρωπος ἄκτιστος, παραβολικῶς δύναται τοῦτο εἰπεῖν. ὢ λόγος ἅ-
γιος τὸ δὲ γνῶθι σαυτόν. ὁποῖος ἔφθασεν εἰς ταύτην τὴν γνῶσιν, οὗτος ἔφ-
θασεν εἰς τὸ τέλος πάσης σοφίας ἔγνω θεόν· ἐγνώρισε τὰ πάντα. εἶναι
φρόνιμος· εἶναι καὶ καλὸς ἄνθρωπος: διότι αὐτὴ ἡ γνῶσις καθαίρει ὡς κα
θαρτικὴ καὶ νοῦν καὶ καρδίαν. διάνοιαν. σύνεσιν: αὐτὴ εἶναι τὸ φῶς τῆς
ψυχῆς καὶ ἰατρεία. διότι ἐκ πάντων τῶν ῥιζῶν ἐκβάλλει τὰς πονηρίας
τῆς ψυχῆς. καὶ ἰατρεύει πάντα τὰ πάθη. καταπραΰνει πᾶσαν ὄρε-
ξιν καὶ ἐπιθυμίαν βλαβερὰν διώκει πᾶσαν δόξαν ψευδῆ. ἐλπί-
δα ψευδῆ: ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον. ἄνθρωπον. νὰ λογίζεται τὸ καλόν.
νὰ πράττει τὸ ἀγαθόν. νὰ ὀξουθενῇ τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ νὰ ἐπι-
θυμεῖ τὸν αἰώνιον, καὶ μετὰ τοῦ παύλου λέγειν ταλαίπωρος ἄνθρωπος
τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου. αὐτὴ διώκει τὸ
νέφος ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μας, ὁποῦ μᾶς καταιβάζουν εἰς τὰ γήϊνα κάτω,
τοῦ οὐρανοῦ τὰ, καὶ ἀνοίγει τὰ ὦτα ἡμῶν. καὶ ποιεῖ ἡμᾶς ἔχειν εἰς τὴν
αἰώνιαν ζωήν. ὡς διδάσκαλος ἡμῶν ἀληθὴς καὶ πιστός: αὐτὴ συνά
ζει ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς τόπου διεσκορπισμένους: καὶ ποιεῖ ἡμᾶς ὡς

μίαν πόλιν ὅλλοις: δίδει νόμον· ἤθη καλά. ἐλπίδα ἀγαθὴν καὶ δούλους ὑποτακτικούς. καὶ ὥσπερ ὅταν ὁ κύριος τοῦ ὁσπητίου εἶναι εἰς τὸ σπήτι, ὅλλοι τὸν φοβοῦνται, ὅλλοι τὸν ὑποτάσσονται. καὶ τὸ σπήτι εἶναι εἰς τάξιν. ἀλλ᾽ ὅταν λείπει, πάντα εἶναι συγχυσμένα καὶ ἄτακτα. οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος ὅταν τὸν λείπει ἡ τοιαύτη γνῶσις ὅλλος εἶναι εἰς ἀταξίαν. ὅταν δὲ γνωρίσῃ τὸν ἑαυτόν του τότε εἰσέρχεται εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ ὅλλα γίνονται εἰς τάξιν: εἶναι γοῦν ἀνάγκη ἀδελφοὶ νὰ γυρίσωμεν ἀπὸ τὰ ἔξω τὰ μακρὰν καὶ νὰ σταθῶμεν μέσα μας ὀλίγον ἀδελφοί: ἐὰν θέλωμεν νὰ ἀναβῶμεν ταχέως ἄνω εἰς τὸν θεόν. καὶ νὰ γνωρίσωμεν τὸν θεὸν ἐκ ταύτης τῆς γνώσεως. διότι ὅσον ὀλιγώτερον ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει τὸν ἑαυτόν του, τόσον ὀλιγώτατον γνωρίζει καὶ τὸν θεόν: καὶ τοῦτο συμβαίνει; διότι οὐδὲν στοχάζεται τὴν ψυχήν του ἀπὸ μέσα του. ἀλλ᾽ ἔξω. καὶ αὐτὴ οὐδὲν εἶναι πολλὰ μακράν. οὔτε πρᾶγμα διαβατικόν. εἶναι νὰ διαβαίνει ἀλλ᾽ ἀεὶ εἶναι μεθ᾽ ἡμῶν. ὁμιλεῖ μεθ᾽ ἡμῶν. συναναστρέφεται. κινεῖται εἰς ὅσον μᾶς ἀρέσκει. καὶ εἰς τόσην οἰκειότητα ὁποῦ ἔχομεν μετ᾽ αὐτὴν οὐ δυνάμεθα γνωρίσαι αὐτὴν καλῶς καὶ πιστῶς. διότι αὐτὴ ἔχει δυνάμεις πολλάς. νοᾶ. γρικᾶ. στοχάζεται τὰ παρόντα. τὰ μέλλοντα. καταβαίνει εἰς ἅδην μὲ τὸν λογισμόν της· ἀναβαίνει εἰς οὐρανόν, κύκλῳ διέρχεται εἰς πάντα κόσμον. ἑνώνεται μετὰ τὸν Χριστόν, καὶ γίνεται ἓν μετὰ τὸν θεόν, καὶ διὰ τὸν ἐμαυτόν της οὐδὲν δύναται νὰ γνωρίσῃ ἑαυτήν, καὶ ἐὰν ἡ ψυχὴ οὐ γνωρίζει τὴν ψυχήν, τί ἄλλο ἀπὸ τὴν ψυχὴν νὰ γνωρίσῃ τὴν ψυχήν. οὐδὲ κανένα πρᾶγμα εἶναι πλέον παρὸν εἰς τὴν ψυχήν, ὡσὰν ἡ ψυχή. καὶ οὐδεὶς γνωρίζει κάλλια παρὰ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι παρόν: ἡ ψυχὴ γνωρίζει πῶς ζῇ. πῶς γρικᾶ. πῶς θέλει. πῶς λογίζεται. πῶς ἐνθυμᾶται. ὅλλα αὐτὰ γνωρίζει εἰς τὸν ἑαυτόν της. καὶ πῶς γοῦν εἶναι δυσκολώτατον, νὰ γνωρίσῃ αὐτὴ ἑαυτήν. „ αὐτὴ ὅλλας τὰς ὁμοιότητας τῶν πραγμάτων τὰς σκιάζει εἰς ἑαυτὴν καὶ σχηματίζει τὰ σώματα διερχομένη κύκλῳ, καλὰ καὶ ἂν ἡμεῖς κοιμώμεθεν· διότι ὅλλα αὐτὰ τὰ ἐνεργήματα εἰσὶ εἰς αὐτήν, καὶ οὐκ ἔξω ἑαυτῆς. ἐὰν λοιπὸν εἰς τὴν ψυχὴν οὐδὲ κανένα πρᾶγμα ἔσται ὡσὰν ἡ ψυχή. τὸ λοιπὸν, οὐδὲ ἄλλο τι πρᾶγμα δύναται νὰ γνωρίσῃ τὴν ψυχὴν κάλλια, ὡσὰν πάλιν ἡ ψυχὴ αὐτὴ ὡς νοητική, νοᾶ. τὰ οὐράνια. τὰ ὑψηλά. Θεωρεῖ τοὺς ἀγγέλους, ὡς πνευματική. ἐκβαίνει σχεδὸν ἔξω ἑαυτῆς διὰ νὰ καταλάβῃ, καὶ διὰ νὰ γνωρίσῃ τὰ ἄλλα πράγματα εἶτα ἴσια

ἐπιστρέφει

ἐπιστρέφει εἰς ἑαυτὴν ὥσπερ εἰς γραμμὴν καὶ ποιεῖ ἕνα κύκλον, διὰ τὴν ἰδίαν της γνῶσιν καὶ διὰ τὰς ἐνεργείας αὐτῆς. Ἐὰν γοῦν οὐδὲν στρέφεται, ἢ ἐὰν οὐδὲν τελειώνῃ τὸν κύκλον ἔναι σφάλμα ἐδικόν μας ἀδελφοί. Καὶ ἐκ τούτου τοῦ τρόπου φύονται ὅλλα τὰ ἁμαρτήματα. τὰ σφάλματα. ἐξ ὧν ἀτιμάζει τὸν θεόν. παρεκβαίνει τῆς τάξεως αὐτῆς· γίνεται ἄγνωστος καὶ μωρή: καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ὁδεύει. διότι ἐὰν ἡ ψυχή σου ὅταν ἐξέβη ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ της εἰς τὸν κύκλον ἤθελεν στραφῇ εἰς ἑαυτὴν νὰ γνωρίσῃ ἑαυτήν, ἀδύνατον ἤθελεν εἴσεν, νὰ μὴν τῆς ἔλθῃ μεγάλος οἰκτιρμὸς καὶ συμπάθεια, διὰ τὸν ἑαυτόν της καὶ οὐδὲν ἤθελε παύσῃ θρηνεῖν ἀεὶ καὶ κλαίειν ὑπὲρ τῶν παρελθόντων ἁμαρτιῶν, καὶ νὰ δυναστεύεται νὰ μὴν ἁμαρτήσῃ εἰς τὸ μέλλον. διότι ἤθελεν στέκεσεν εἰς τὰ ὅρια αὐτῆς· καὶ οὐδὲν ἤθελε περιπατεῖ, νὰ πλανᾶται ἔνθεν κἀκεῖθεν. Τοῦτο γοῦν ἠγαπημένοι ἀδελφοὶ ἐποίησεν οὗτος ὁ ἄσωτος υἱός. ὁ καταδαπανήσας πάντα τὸν βίον αὐτοῦ, ἤγουν τὴν τιμὴν τοῦ θεοῦ. δι᾽ ἣν γέγονεν, τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. ἔνθεν κἀκεῖθεν πλανώμενος καὶ ἐρευνῶν τὸν κόσμον τοῦτον τὸν ὑλικὸν ὡς χοῖρος· καὶ δοῦλος καὶ δέσμιος περὶ οὗ ἡ παραβολὴ λέγεται σήμερον, πλατυτέρως, γνωρίσας ἑαυτὸν καὶ τὰ σφάλματά του, καὶ γνωρίσας ὅτι κατοικεῖ ὁ θεός, εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἐστράφη εἰς τὸν ἑαυτόν του ἐστράφη καὶ ἦλθε φησὶ τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὴν γνῶσιν τοῦ ἑαυτοῦ του, εἰς τὴν καρδίαν του. καὶ εὗρε τὸν θεόν, καὶ ἠγκαλίσθη αὐτόν, ὡς λέγει τὸ εὐαγγέλιον καὶ πεσὼν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ὢ τοῦ θαύματος. ὢ καλὴ ἐπιστροφή: καὶ μακαρία: τὰ πάντα εἰς τάξιν ἦλθον, στραφέντος τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν ἑαυτόν του. διότι ὅλλα τὰ ἐγνώρισε, καὶ τὸν θεὸν ἐγνώρισε κτίστην καὶ εὐεργέτην αὐτοῦ, καὶ τὰ σφάλματά του ὁποῦ ἔκαμε διὰ νὰ φύγῃ, ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του. ἐγνώρισε καὶ τὴν δουλείαν τοῦ διαβόλου καὶ τὴν πλάνην ἣν ἐπλανᾶτο μακρὰν τοῦ θεοῦ. ἀλλ᾽ ἴδωμεν ἀδελφοὶ καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ οὐρανίου πατρός, τὴν ἀνέκφραστον, πῶς περιχαρῶς, τὸν ὑποδέχθη: καὶ πῶς ἐδίδαξε καὶ τοὺς ἀγγέλους τὴν σωτηρίαν τὴν ἀνθρώπινον ὅτι ἐξ ἀγαθότητος ἐποίησεν αὐτὴν καὶ φιλανθρωπίας ἀπείρου.: καὶ λάβετε καὶ ἀνάπαυσιν ὀλίγην. Στάσις β΄.

„ Ἡ παραβολὴ τοῦ εὐαγγελίου διηγεῖται ἠγαπημένοι ἀδελφοὶ „ σήμερον παραβολικῷ τρόπῳ, τὸ φυσικὸν ἰδίωμα τῆς γνώσεως τοῦ

ἀνθρώπου ὃ ἔλαβεν ἐξαίρετον δώρημα ἐκ τοῦ θεοῦ ὡς βίον μέγιστον· δηλαδὴ τὸ γνωρίζειν ἑαυτὸν, καὶ τὸν κτίστην καὶ εὐεργέτην αὐτοῦ. καὶ ὅτι μένων ἐν τούτῳ, μένει εἰς θεὸν καὶ ἔχει καὶ εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν πολλὴν εἰς ἑαυτόν: καὶ εἰς ἕνωσιν τοῦ ἑαυτοῦ τῆς ἔλλης. καὶ μὴ γνωρίζων ἑαυτὸν, μήτε τὸν θεὸν, διασκορπίζεται πανταχοῦ, ἔξω ἑαυτοῦ· ὅπου γίνεται ὑποχείριος τοῦ διαβόλου· ὁποῖος φησὶ τὸ εὐαγγέλιον ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς βόσκειν χοίρους καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. ἴδητε τὸν ἄνθρωπον ὅταν οὐ γνωρίζει ἑαυτὸν, καὶ ἐκβαίνει ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ διασκορπίζεται εἰς τὰ εἴδη τῆς ἡδονῆς τοῦ κόσμου καὶ τῆς σαρκὸς πῶς ταπὸς γίνεται; παρα τον ὑποχείριος τῶν χοίρων. ἤγουν τῶν ἀτάκτων ὀρέξεων· τῶν κακῶν λογισμῶν· καὶ κακῶν ἔργων· καὶ τὸ χεῖρον ὅτι χόρτασιν καμίαν οὐ δύναται λαβεῖν εἰς τὰ κακὰ ἔργα ταῦτα. εἰπὼν διὰ μέγιστον κακὸν, καὶ ὄργανον ἐπίβουλον, πάσης ἡδονῆς καὶ ἀτάκτου ὀρέξεως τὴν κοιλίαν· ἥτις οὐδὲν χορταίνει ποτέ· οὐδὲ παύει ζητῶν βρώματα διάφορα οἷς ὁ παῦλος, λέγει κοιλιοδούλοις καὶ ἐχθροῖς τοῦ σταυροῦ τοῦ χριστοῦ· ὧν καὶ θεὸς ἡ αὐτῶν κοιλία· διότι ταύτην δουλεύουσι καὶ ὑπηρετοῦσι· καὶ ὅτι οὐκ ἐδύνατο χορτασθῆναι ποτὲ διατὶ, διότι ἔτρωγε βρώματα, ξένα τῆς φύσεως αὐτοῦ, ἔτρωγε τὴν τροφὴν τῶν χοίρων. ὦ ἄρχοντες ἴδετε ἄνθρωπον να τρώγῃ πίτυρα. ἴδετε ἄνθρωπον· νὰ τρώγει λάσπην· ἢ ἀκαθαρσίαν· οὐχί. ταῦτα εἰσὶν ἀλλότρια τῆς τοῦ ἀνθρώπου τροφῆς· οὔτε τρώγητα οὔτε ἐὰν τὰ ἔτρωγεν ἐχόρταινεν, τὸ ἴδιον τοῦ ἀνθρώπου τῆς τροφῆς. εἶναι ἄρτος. γινόμενος μετὰ μόχθου καὶ κόπου ἐκ τῆς γῆς· καὶ οὐχὶ αὐτόματος. διὸ φησὶν ἡ παραβολὴ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ, τὴν περιοχὴν πάσης ἐκδόνου ἐπιθυμίας· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ, μία γὰρ χόρτασις εἶναι ὁ χριστός· καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ· περὶ ἧς ἔλεγεν ὁ δαβὶδ, χορτασθήσομαι ἐν τῷ ὀφθῆναι μοι τὴν δόξαν σου. ταῦτα τοίνυν ὁ ἄσωτος ἔπαθεν διὰ νὰ χωρισθῇ ἐκ θεοῦ. καὶ τῆς γνώσεως τοῦ ἑαυτοῦ του ὅπου δίηγε μετὰ τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ δηλαδὴ τῶν ἀγγέλων· διότι οἱ ἄγγελοι ἐγνώρισαν ἑαυτούς· καὶ τὸν θεόν. καὶ ἐστάθησαν εἰς ταύτην τὴν γνῶσιν καὶ ἵστανται μέχρι τοῦ νῦν στερεωμένοι. δοξολογοῦντες τὸν κτίστην καὶ εὐεργέτην αὐτῶν. ἀδιαλείπτως.

καὶ ὁ βίος αὐτῶν οὐκ ἐμερίσθη, ἀλλ' ἡνωμένοι ὅλοι ὁμοῦ δοξολογοῦσι τὴν ἁγίαν τριάδα λέγοντες ἅγιος ἅγιος ἅγιος· κύριος σαβαώθ. πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ: διὰ μὲν τοῦ τρισαγίου, δεικνύοντες, ὅτι τρισυπόστατος ἐστὶν ἡ θεότης. καὶ ὅτι πατὴρ υἱὸς καὶ πνεῦμα ἅγιον ἡ θεότης. καὶ ἐν πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι ἡ θεότης· διὰ δὲ τοῦ κύριος, δηλοῦσιν ὅτι εἷς κύριος καὶ θεὸς πάντων καὶ οὐ τρεῖς θεοί ἥτις δοξολογία γίνεται ὡς ἔφην ἐκ τῆς γνώσεως αὐτῶν. εἶτα καὶ τοῦ θεοῦ. καὶ λέγεται βίος καὶ κλῆρος αὕτη. ἡ γνῶσις τῆς λογικῆς φύσεως πάσης καὶ ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων. ἀλλ' ὁ ἄσωτος. παραβὰς ἐκ τῆς γνώσεως ταύτης, ἐμέρισε ταύτην εἰς πολλά. καὶ διεσκορπίσθη αὐτός· καὶ πᾶσα ἡ οὐσία αὐτοῦ εἰς τὰ τοῦ κόσμου ψευδέστατα πλάσματα, ἔξω ἑαυτοῦ γεγονὼς, ἔξω τῆς οἰκίας αὐτοῦ. καὶ ἔξω τῆς ψυχῆς αὐτοῦ: διὸ περιέπεσεν εἰς τὰ τόσα πάθη τὰ αἴσχιστα καὶ διαβεβλημένα. κατὰ τὸν θεῖον δαβὶδ καὶ παρεσυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς. διότι ἐν τῇ τιμῇ ὢν οὐ συνῆκε ταύτην. ἰδὲ γοῦν καὶ τὴν ἐπιστροφήν του ὡς ἀξία γέγονε καὶ ἐπαινετὴ καὶ τεθεμελιωμένη. δι' ἣν εὗρε φίλον τὸν θεὸν καὶ πατέρα φιλαῖον: εἰς ἑαυτόν δὲ ἐλθὼν φησὶν εἶπε πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτου καὶ ἐγὼ λιμῷ ἀπόλλυμαι. ἀναστὰς οὖν πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ πάτερ ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου καὶ οὐκ εἰμὶ ἄξιος. κληθῆναι υἱός σου. ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου: καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. ὦ διδάσκαλε καλὲ, ῥάβδος καὶ ὁδηγία γινόμενος πρὸς κατάληψιν θεοῦ ἡ γνῶσις τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ ἡ ἐπαναστροφή. εἰς τὸν ἑαυτόν του. εἰσῆλθε μέσα του, εὐθὺς εὗρε τὴν σκάλα καὶ ἀνέβη ἀπάνω. διὸ λέγει ἀναστάς. εὗρε πατέρα τὸν θεὸν οὐχὶ κριτήν. εὗρε φιλάνθρωπον οἰκτίρμονα. συμπαθῆ. οὐχὶ ὀργῆς πεπληρωμένον. διηγεῖται αὐτῷ ὡς υἱὸς πρὸς πατέρα: ὁμολογεῖ τὰ τραύματα ἅπαντα ὡς εἰς ἰατρὸν καὶ ζητεῖ λύσιν. συγχώρησιν λέγων. ὅτι ἐὰν παρατηρήσῃς τὰς ἀνομίας μου κύριε; οὐδεὶς ὑποστήσεταί σοι, ὅτι παρὰ σοὶ ὁ ἱλασμός ἐστι: ἵλεως γοῦν γενοῦ μοι πάτερ οἰκτίρμον καὶ φιλάνθρωπε. διὸ καὶ κατεφίλησεν αὐτὸν ὁ πατήρ, δηλαδὴ ἔθεσεν ἐν τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ τὸν ζυγὸν τοῦ εὐαγγελίου τὸν χρηστὸν καὶ ἐλαφρόν. καθὼς ἔφη ὁ χριστὸς

καὶ δακτυλίδιον, ἤγουν τὴν χριστιανικὴν ζωὴν τὴν εὔτακτον ἥτις στενὴ
καὶ τεθλιμμένη εἴρηται διὰ τὸ στενὸν τῆς σαρκὸς καὶ τῶν αἰσθήσεων
αὐτῆς. ἐπειδὴ οὐδὲν χορεύουσιν ἄτακτα πλεῖον ὡς πρὶν ἐπὶ τὰ ὄρη
καὶ τοὺς βουνούς. καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας. τὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν
νίκην τοῦ συντρίβειν τὰς κάρας αὐτῶν ὡς σκεύη κεραμέως καὶ ἐνέ-
δυσεν αὐτὸν ἱμάτια ἃ ὁ ἡσαΐας τὰ λέγει ἱμάτια σωτηρίου. διὸ καὶ ἠγαλ-
λιᾶτο ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ σωτῆρι αὐτοῦ. ἀγαλλιάσεται φησὶν ἡ ψυχή μου
ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἐνέδυσε γάρ με ἱμάτιον σωτηρίου. καὶ ὡς νύμφην κατε-
» κόσμησέ με κόσμῳ: ἤγουν τὴν ζωὴν τοῦ χριστοῦ. σύλον καὶ παράδειγμα
» τῆς ἰδίας αὐτοῦ ζωῆς ἐστιν. τοῦ γίνεσθαι ἡμᾶς ταπεινούς. εἰς αὐτὸν ἀ-
[illegible] ὃς ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν μέχρι θανάτου. θανάτου δὲ σταυροῦ,
ἵνα ὑψώσῃ ἡμᾶς. καὶ ἔφαγον καὶ τὸν σιτευτὸν μόσχον. ὢ μυστήρια ἀ-
δελφοὶ τῆς θείας παραβολῆς ταύτης ὑψηλότατα καὶ ὡραῖα. ἥνωσεν
αὐτὸν σύσσωμον τοῦ σώματος καὶ αἵματος αὐτοῦ. καὶ δι' αὐτοῦ εἰς
θεόν. καὶ ὅτι συνεσθίει ὁ χριστὸς τῇ τοῦ ἁμαρτωλοῦ σωτηρίᾳ, τὴν ἀγάπην δη-
λοῖ τὴν μεγίστην ἣν ἔχει ὑπὲρ πάσης ἀνθρωπίνης ψυχῆς τῆς μετανοούσης.
ἰδὲ καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ σιτευτοῦ τοῦ μόσχου. ὅτι οὐδὲν ἐκ τῶν τῆς
γῆς χορτασμάτων ὁ σιτευτὸς μόσχος τρώγει. ἀλλὰ ἀνθρώπινον τροφήν. καὶ αὐτὸς
τροφὴ τῶν ἀνθρώπων γίνεται, τρέφων καὶ ζωογονῶν αὐτούς. ἐὰν δὲ φαίνε-
ται ὅτι ὁ πρεσβύτερος υἱὸς ἤγουν οἱ ἄγγελοι ἠγανάκτησαν, ἐπὶ τῇ
τοσαύτῃ μεγάλῃ ὑποδοχῇ ὁποίαν ἔδειξεν ὁ πατὴρ εἰς τὸν ἄσωτον τοῦ-
τον καὶ νεώτερον υἱόν, τοῦτο νοεῖται διὰ τὸ ὑπερβολικὸν τῆς τοῦ θεοῦ φιλαν-
θρωπίας καὶ τὸ ἄμετρον ἔλεος ὁποῖον ἔδειξεν εἰς τὸν ἁμαρτωλὸν
τοῦτον καὶ ἄσωτον υἱὸν ὁ φιλεύσπλαγχνος πατήρ. διότι οἱ ἄγγελοι ὡς
δίκαιοι, βλέποντες πρὶν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰς ἁμαρτίας τὰς μεγάλας
ἐκείνας ἁμαρτάνοντα καὶ ὑβρίζοντα πολλὰ τὸν θεὸν καὶ ἀτιμάζον-
τα αὐτόν, εἰ ἦν αὐτοῖς δυνατόν, ἐξωλόθρευον πᾶσαν τὴν ἀνθρωπίνην
φύσιν, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ οὐδέποτε ἀφέθησαν τοῦτο ποιῆσαι. διὸ καὶ εἰς
σχῆμα θλιβομένου λέγει ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τῷ πατρί, ὅτι ὑπὲρ τοσαῦ-
» τα δουλεύω σοι ἔτη καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρέβην: καὶ ἐμοὶ οὐκ
» ἔδωκας πώποτε ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. ὅτε δὲ ὁ
» ὁ καταναλώσας σου πάντα τὸν βίον, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σι-
» τευτόν. πρὸς ὃν εἶπεν ὁ πατήρ. τέκνον σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ. καὶ τὰ
» ἐμὰ σά ἐστιν πάντα. εὐφρανθῆναι δὲ ἔδει καὶ χαρῆναι, ὅτι ὁ ἀδελφός σου
» οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὼς καὶ εὑρέθη: ἰδὼν γὰρ τὴν το-

σαύτην φιλοφροσύνην τοῦ θεοῦ, ἣν τῷ υἱῷ ἔδειξε τῷ ἀσώτῳ, ἐθαύ-
μασαν καὶ αὐτοὶ οἱ ἄγγελοι. καὶ ὡς εἰς δικαίωμα αὐτῶν εἶπον ὅτι ὢ
πάτερ ἡμεῖς ὁποῦ ἐσμὲν ἀεὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σου, οὐδέποτε ἄφησες ἡ-
μᾶς νὰ ἐξολοθρεύσωμεν ἕνα ἐκ τούτων τῶν βλασφήμων καὶ μια-
ρῶν ἀνθρώπων. καὶ ὑπὲρ τοῦ μιαροῦ τούτου ἔθυσας τὸν μόσχον σου τὸν σι-
τευτόν. τὸν υἱόν σου τὸν χριστὸν δηλαδή: εἰς ὁποίους φαίνεται ὅτι ἀποκρίνε-
ται καὶ τοὺς λέγει ὁ πατὴρ τὴν ἀμοιβὴν ὁποῦ λαμβάνουσιν διατὶ στέκουσιν
εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ, σὺ ὢ τέκνον ἀρκεῖ σοι εἰς τὴν σὴν ἀμοιβὴν τὸ εἶ-
ναι πάντοτε μετ' ἐμοῦ. διότι ἔχεις εὐφροσύνην, ἀγαλλίασιν ὑπὲρ μέ-
τρον. καὶ ἀρκεῖ σοι τοῦτο. ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθε-
νείᾳ τελειοῦται. ὅτε δὲ ὁ υἱὸς ἐὰν ἐμακρύνθη ἀπ' ἐμοῦ ὑστερήθη καὶ τῆς
ἐμῆς εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιάσεως. καὶ ἀναπαύσεως, καὶ ἡ τοιαύτη ὑ-
στέρησις τῶν τοιούτων ἀγαθῶν ἀρκεῖ πρὸς τὴν τιμωρίαν αὐτοῦ. ὢ
μυστήρια τοῦ λόγου, τοῦ γλυκυτάτου πατρός. ὢ πόσα περιέχει ἡ παρα-
βολὴ αὕτη, μυστήρια ἀδελφοὶ ἀποκαλύπτει ὁ πατὴρ ἐν τῇ παραβολῇ
ταύτῃ πᾶσαν τὴν ἀγάπην αὐτοῦ ὁποίαν εἰς τὸν μετανοοῦντα δεικνύει:
καὶ ὅτι πᾶσα χαρὰ καὶ τελείωσις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νὰ κατοικεῖ εἰς τὸν
ἑαυτόν του ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ γνωρίζῃ τὸν ἑαυτόν του ἐὰν θέλῃ νὰ γνω-
ρίσῃ καὶ νὰ εὕρῃ τὸν θεόν: ὥσπερ καὶ οἱ ἄγγελοι. ποιοῦσι φιλάγαθοι ὄν-
τες καὶ αὐτοὶ ὡς καὶ τὸν δεσπότην αὐτῶν καὶ κύριον. καὶ ὅτι συγχαίρουσιν πολ-
λὰ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ λυποῦνται πάνυ πολλὰ ἐπὶ τῇ ἀ-
πωλείᾳ αὐτοῦ: καὶ τὸ τέλος, δεικνύει τὴν ὁδὸν τῆς μετανοίας, ποία
εἶναι ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος νὰ ὁδεύῃ ὅταν μετανοᾷ διὰ τὰ ἁμαρτήματα ὁ-
ποῖα ἔπραξεν ἐὰν θέλῃ νὰ εὕρῃ τὸν θεόν, ἵλεων καὶ φιλάνθρωπον καὶ πατέρα
φιλεύσπλαγχνον. ταῦτα πάντα ἀποδεικνύει ἡ σήμερον ἀναγινωσκο-
μένη τοῦ εὐαγγελίου παραβολὴ ἡμῖν εὐλογημένοι χριστιανοί. διὸ ἄ-
νοιξον τὰ ὦτά σου ὢ χριστιανὲ καὶ κατάλαβε τούτους τοὺς λόγους: ταῦ-
τα τὰ εὐαγγέλια ὁποῖα ὁ δαβίδ, ἐννοήσας ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἔλε-
» γεν: ἀκούσομαι τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ κύριος ὁ θεός. ὅτι λαλήσει εἰρήνην ἐπὶ
» τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας
» καρδίαν ἐπ' αὐτόν. ἔστεκεν ἕτοιμος εἰς τὴν ἀκοὴν ταύτην νὰ κατα-
» λάβῃ τὸν λόγον τοῦτον: καὶ ἐδέετο νυκτὸς καὶ ἡμέρας νὰ καταλάβῃ
» τὴν ἑρμηνείαν αὐτήν: νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἠδολέσχουν καὶ ἔσκαλε
» τὸ πνεῦμά μου. καὶ ἀκούσας ἐρεύνα ἐν ἀκριβείᾳ τοῦτον ἐν τῷ πνεύματι αὐ-
» τοῦ. διὸ λέγει καὶ ἔσκαλε τὸ πνεῦμά μου· ἐζήτει ἠρεύνα τὴν γνῶσιν αὐ-

» [illegible] μαθητὴς καὶ μαθὼν ἔλεγε, ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς:
ἐγνώρισάς μοι ὁ Θεὸς τὰς ὁδοὺς τῆς ζωῆς. λάβετε γοῦν αὐτὸν ἀδελ-
φοί μου, διὰ νὰ ἐγνωρίσωμεν τὰς ὁδοὺς ταύτας τῆς ζωῆς ποῖαι
εἶναι. Στίχος γ.

Ἡ ἀληθινὴ μετάνοια ἀδελφοὶ εἶναι νὰ εἰσέλθῃ τινὰς εἰς τὸν
ἑαυτόν του. αὕτη εἶναι ἡ ἐπιστροφὴ ἡ ἀληθινή. ἡ ἐκ καρδίας γινο-
μένη. εἰς ὅτι ἂν εὑρίσκει τὸν Θεὸν ἵλεον φιλοικτίρμονα. καὶ συμ-
» παθῆ: αὕτη εἶναι ἡ ὁδὸς τοῦ Κυρίου. εἰς τὴν εἶναι ὁ νόμος τοῦ Κυρίου. καὶ
» οἱ περιπατοῦντες εἰς αὐτὴν λέγονται μακάριοι: μακάριοι φησὶν
» ὁ Δαβὶδ οἱ ἄμωμοι ἐν ὁδῷ οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ Κυρίου: καὶ
τοῦτο ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς ἐξ ἀρχῆς τὸν ἔκβαλεν ἐκ τὸν ἑαυτόν του, καὶ
τὸν ἔκαμεν νὰ περιπατεῖ εἰς τὰ ἔξω πλανώμενος προσγιομίσας
αὐτὸν [illegible]. ζωὴν σωματικὴν καὶ πᾶσαν ἡδονὴν ἄ-
τακτον καὶ αἰσχράν. καὶ διέρχεται εἰς τρίβους ἐρήμους καὶ ἀβά-
τους κατὰ τὸν ψαλμῳδόν. τὴν δὲ ὁδὸν τοῦ Κυρίου οὐκ ἐγνώριζεν.
διότι ἐπελάθετο ἑαυτοῦ καὶ τὸν ἐγκόμισε ἀγνωσίαν τοῦ ἑαυτοῦ του
πολλὴν καὶ μεγάλην ἀπὸ ὁποίας ἀγνωσίας ἐγεννήθησαν ὅλαι αἱ
ἁμαρτίαι αἱ μάχαι. αἱ ἀσέβειαι αἱ τυραννίαι. τὰ σκάνδαλα. αἱ
ἔχθραι. οἱ φθόνοι. αἱ ἐπιβουλαί. καὶ ἀδικίαι. καὶ πᾶσα κακὴ
τῆς ψυχῆς κρᾶσις, οἱ κακοὶ χυμοὶ τοῦ σώματος αἱ ἀρρωστίαι. καὶ
πάντα τὰ κακά, τὰ καλούμενα παρὰ τοῦ Παύλου θάνατοι
[illegible] δ.

Τοῦτο σωτηρίας ποιεῖ πρὸς ἡμᾶς τοῦτο ἀγωνίζεται νὰ κατορ-
θώσῃ, νὰ ἐκδιώξῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του. καὶ ἀπὸ τὴν
γνῶσιν τὴν ἑαυτοῦ του νομίζων ὅτι ὅταν κατορθώσῃ τοῦτο, εἰς βυθὸν
ἀπωλείας μεγάλης ῥίπτει ἡμᾶς. καὶ διὰ νὰ μᾶς ῥίπτῃ δόλον γλυ-
κύν, μᾶς πλανᾷ καὶ τὸν ἀκολουθοῦμεν εἰς ὅσα θέλει, εἰς ὅ-
σα μᾶς παρακινεῖ καὶ μᾶς σκορπίζει ἀδελφοί. μᾶς ἐξω-
ρίζει, μακρά, μακρά, ἀπὸ τὸν ἑαυτόν μας, ἀπὸ τὸ ἴδιόν μας
ὅτι μᾶς ἐκδιώκει ἀπὸ τὴν καρδίαν μας, ἀπὸ τὴν γνῶσιν
μας. καὶ μᾶς κάμνει φρενητικούς. μωρούς, παράφρονας, καὶ
οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν τὸ λογίζεται τοῦτο διὰ κακόν, καὶ διὰ ζημίαν, καὶ
» ἀπώλειαν αἰωνίαν, διότι κατὰ τὸν Δαβὶδ οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ
» ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν. ἐξέκλιναν ἐκ τῆς ὁδοῦ τῆς εὐθείας ἠχρειώ-
» θησαν ὅτι ἐξέκλιναν ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ τους. καὶ περιπατεῖ τις ὡς λέων,

ἄλλος ὡς ὄφις. ἄλλος ὡς ἡ κάμηλος, ἄλλος ὡς ἀλώπηξ. ἄλλος
» ὡς ἵππος καὶ ἡμίονος, οἷς οὐκ ἔστι σύνεσις. καὶ γίνονται δοῦλοι τοῦ
διαβόλου δοῦλοι τοῦ κόσμου δοῦλοι τῆς σαρκός. δοῦλοι οἱ κύριοι
δοῦλοι οἱ δεσπόται τοῦ ὀσπιτίου. ὦ συμφορὰ μεγάλη, καὶ τὸ χει-
ρότερον ὅτι τὴν δουλείαν ταύτην, τὴν ἀγαποῦν, τὴν ὀρέγονται.
» Θέλουν τὴν πολλὰ οὓς ὁ Ἠσαΐας θρηνῶν ἔλεγεν οὐαὶ τέκνα πο-
» νηρὰ ἀποστάται, υἱοὶ ψευδεῖς. καὶ ὁ Δαβὶδ ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ
» λέγει. υἱοὶ ἀλλότριοι ἐψεύσαντό μοι υἱοὶ ἀλλότριοι ἐπαλαιώθη-
» σαν καὶ ἐχώλαναν ἀπὸ τῶν τρίβων αὐτῶν. διὸ καὶ ἐλέγχει τούτους
» ὡς ἀνοήτους λέγων υἱοὶ ἀνθρώπων ἕως πότε βαρυκάρδιοι. ἵνα τί
» ἀγαπᾶτε ματαιότητα καὶ ζητεῖτε ψεῦδος: ὦ ἄνθρωποι τί ἀ-
» γαπᾶτε τὴν ματαιότητα: ἢ οὐδὲν ἠξεύρετε ὅτι κατὰ τὸν Σο-
» λομῶντα τὰ πάντα εἶναι ματαιότης τούτου τοῦ κόσμου. καὶ σκιαὶ
καὶ ὄναρ; τί τοίνυν διώκετε σκιαί. οὐδεὶς ἄνθρωπος φρόνιμος κυνη-
γᾷ τὸν ἴσκιόν του ποτέ: οὐδὲ τὸν ἄνεμον. διότι εἶναι μάταια καὶ
ψευδῆ: διατί δὲ μισᾷς τὸν ἑαυτόν σου τοσοῦτον πολλά, ὅ-
τι τὸν ἀφίνης ἔρημον, ἀνοικτόν, καὶ εἰσέρχονται οἱ ἐχθροί
σου καὶ διαρπάζουσιν αὐτόν. καὶ τὸν μερίζουν ἔνθεν κἀκεῖ-
θεν. παραφρονεῖς τοσοῦτον, καὶ γίνεσαι ἐξεστικός, καὶ ἀ-
γαπᾷς τὴν τοσαύτην ἀδικίαν, καὶ τὴν ψυχήν σου μισᾷς
πάνυ πολλά. ὦ ἥλιε φρίξον, νὰ μισᾷ τις τὸν ἑαυτόν του
καὶ νὰ τὸν φονεύει καθεκάστην στιγμήν, ὥραν τε καὶ ἡ-
μέραν. καὶ τίς ἐκ τοῦ αἰῶνος ἤκουσεν ταύτην τὴν μωρίαν
καὶ παραφροσύνην. νὰ ἀγαπᾷ τις τὸν ἐχθρόν του καὶ νὰ
μισᾷ τὸν ἑαυτόν του. καὶ νὰ ἐπιμελεῖται ὑπὲρ τοῦ ἐχθροῦ του.
καὶ διὰ τοῦ λόγου του νὰ μὴν λογίζεται καμίαν φροντίδα
μήτε νὰ ἐπιμελεῖται ποσῶς; καὶ τίς ἐκ τοῦ αἰῶνος ἤκουσεν τοῦ-
το: ἀγαπήσωμεν διὸ ἀδελφοὶ τὸν ἐμαυτόν μας. τὸν ἐμαυ-
τόν μας λέγω. καὶ μὴν ἀγαπῶμεν ἄλλον διὰ τοῦ λόγου μας.
μὴ θαρρῶμεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὸν ἐμαυτόν μας, καὶ ἡμεῖς ἀγα-
πῶμεν ἄλλον: καὶ φροντίζωμεν τὴν τῶν ἄλλων σωτηρίαν. καὶ τὴν τῶν
ἐμαυτῶν μας οὐχί: ἀλλὰ πρῶτον εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸν γνωρίσω-
μεν τὸν ἐμαυτόν μας: διότι ἐὰν οὐδὲν τὸν ἐγνωρίσωμεν, οὐδὲ νὰ
τὸν ἀγαπήσωμεν δυνάμεθα. τί τοίνυν ὑπάρχομεν ἡμεῖς,

ζῶον λογικὸν θνητόν. τοῦτο ἔναι τὸ ἰδίωμα τοῦ ἀνθρώπου. τὸ λογικὸν ζῆ αἰωνίως τὸ θνητὸν θνήσκει φθείρεται. εἰς τρόπον ὁ γνωστικὸς ἄνθρωπος ὀφείλει ἀγαπᾶν ἀεὶ τὸ λογικὸν, ὁποῦ ζῆ αἰωνίως ὁποῦ διαμένει ἀεί. καὶ ὄχι τὴν φθοράν. εἰς τρόπον ὁ ἄνθρωπος τοσοῦτον παραφρονεῖ ὅτι ἀγαπᾶ τὴν φθοράν. τὴν ῥέουσαν. τὴν ῥυπαράν. τοῦτο ἀγαπᾶ καὶ τὸν ἑαυτόντου μισᾶ· ἐξουθενεῖ καταφρονεῖ. καὶ τοῦτον τὸν ψευδῆ ἄνθρωπον τὸν θανάσιμόν του καὶ ἀληθινὸν ἐχθρὸν, τὸν ἀγαπᾶ. τὸν ἐπιμελεῖται· φροντίζει ὑπὲρ αὐτοῦ. ζῆ μετ' αὐτοῦ: καὶ εἰς τὴν τράπεζάν του τὸν καθίζει καὶ λαμβάνει τροφὴν ἀπὸ τὰ χέριά του. τοῦ λέγει τὰ μυστήριά του. τὸν κοιμᾶ εἰς τὸν κόλπον του. τὸν θρέφει ὡραίως. τὸν περιθάλπει. τὸν ἐνδύει λεπτὰ ἱμάτια καὶ ἁπαλά. εἰς τρόπον γίνεται ἐπίβουλος ἐχθρὸς τοῦ ἑαυτοῦ σου, καὶ σὲ κυριεύει ὀλίγον κατ' ὀλίγον. καὶ σὲ κάμνει νὰ κάμνῃς ὅσον θέλει. διότι σὲ βασιλεύει μὲ δυναστείαν πολλήν. οὗτος ἔναι ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος ὁ τυφλὸς ὁ κωφὸς καὶ βωβός. ὁ ἐχθρὸς λέγω τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸν θεῖον παῦλον: οὗτος ἔναι ὁποῦ διασκορπίζει τὴν οὐσίαν του καὶ γίνεται ἄσωτος. διότι ἔναι σκεῦος ὀργῆς θανάτου. φίλος πάσης πονηρίας καὶ κακίας. ὁποῖος γυρεύει μὲ πᾶσαν τρόπον νά σε θανατώσῃ: καὶ σεβάνει κάτω. τὸν τράχηλόν σου εἰς τὸν ζυγὸν αὐτοῦ τὸν βαρύτατον· νὰ προσκυνῇς αὐτόν. καὶ νὰ ὑποτάσσεσαι τὸν διάβολον καὶ τὸν κόσμον. πειράζει σε συχνάκις. οὗτος ἔναι τὸ σπέρμα τοῦ ἀδάμ, εἰς ὁποῖον ζῆ οὗτος ὁ ἄνθρωπος· καὶ εἴμεσθεν ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι, ἐμεῖς ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔχομεν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον τὸν πονηρὸν καὶ κακὸν καὶ ἐπίβουλον τῆς ζωῆς μας καὶ ἐχθρὸν θανάσιμον. ὁποῖον τὸν ἀγαπῶμεν πολλά. καὶ τὸν κολακεύομεν. καὶ τὸν ἐμαυτόν μας τὸν καθολικὸν, τὸν μισοῦμεν. καὶ τὸν καταφρονῶμεν πολλά. καὶ παρομοιάζομεν τῶν μωρῶν παρθένων οἵτινες ἐκάθευδον καὶ οὐκ εἶχον τὰς λαμπάδας αὐτῶν ἀναμμένας: κοιμούμεθεν ἀδελφοὶ κοιμούμεθεν. φῶς οὐκ ἔχομεν εἰς τὸν νοῦν μας: διὸ οὐ βλέπομεν πῶς περιπατοῦμεν. βλέπετε πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε φησὶν ὁ παῦλος κοιμώμεθεν· καὶ ἔρχεται ὁ κλέπτης καὶ διασκορπίζει πάντα τὰ ὑπάρχοντα ἡμῶν: ἀφήσετέ τον λοιπὸν ἀδελφοὶ τοῦτον τὸν τυφλὸν ἄνθρωπον. τὸν παλαιόν. τὸ σπέρμα τοῦ ἀδάμ· τὸν σαρκικόν· τὸν ἐχθρόν μας. μὴ φροντίζωμεν ὑπὲρ τούτου ποσῶς. μόνον ὑπὲρ ἐμαυτῶν· ἡμεῖς εἴμεσθεν ἐκ τῆς σπορᾶς τοῦ Χριστοῦ. διὸ ἂς μάθωμεν τίνος ἐσμὲν ποίημα. ἐκείνου γεγόναμεν. καὶ διατί ἐπλάσθημεν. τοῦ ζώου ἔναι ἴδιον νὰ μὴν γνωρίζῃ. ἀμὴ τοῦ ἀνθρώπου τὸ

ἴδιον

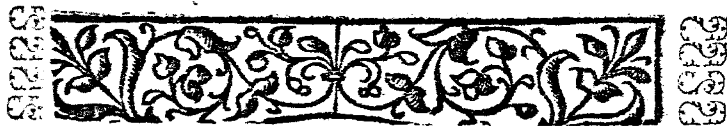
ἴδιον νὰ μὴν γνωρίζει: ἀμὴ τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἰδίωμα ἔναι ἡ γνῶσις. νὰ γνω-
ρίζει. ἄκουσον λοιπὸν καὶ τοῦ σολομῶντος ἐν τῷ ἄσματι τί λέγει περὶ
» τῆς γνώσεως ταύτης· ἐν κεφαλαίῳ α΄. Ἐὰν μὴ γνῷς σεαυτὴν ἡ καλὴ
» ἐν γυναιξὶ, ἔξελθε σὺ ἐν πτέρναις τῶν ποιμνίων, καὶ ποίμαινε τὰς
» ἐρίφους ἐπὶ σκηνώμασι τῶν ποιμένων: λέγει ὅτι ἐὰν ὁ ἄνθρωπος, οὐ γνω-
ρίζει ἑαυτὸν ἂς ὑπάγῃ νά 'ναι ἀνὰ μέσον τῶν αἰγῶν καὶ τῶν προβά-
των. καὶ μὴ ἵσταται ἀνὰ μέσον ἀνθρώπων καὶ οἰκεῖν μετ' αὐτῶν: διὸ ἀδελ-
φοὶ γνωρίσωμεν τοὺς ἐμαυτούς μας ποῖοι εἴμεσθεν: ὅτι εἴμεσθεν τί-
μιον κτίσμα πολλὰ καὶ τιμιώτατον οἱ ἄνθρωποι. ὁ θεὸς οὐδὲν ἐντρά-
πη νὰ γένῃ ἄνθρωπος. καὶ ἡμεῖς θέλωμεν νὰ γενώμεθεν ζῶα καὶ κτήνη
αὐτὸς οὐδὲν ἠθέλησε νὰ γένῃ ἄγγελος. μόνον ἄνθρωπος. καὶ ἡμεῖς οὐδ' ἐν
» θέλωμεν νὰ γένωμεν θεοί; ὁ δαβὶδ λέγει ἐγὼ εἶπα θεοί ἐστε καὶ υἱοὶ
» ὑψίστου πάντες; καὶ τὴν τοιαύτην ἀξίαν θέλωμεν νὰ ἀπολέσωμεν.
» ἄκουσον καὶ τοῦ ἐκκλησιαστοῦ κεφαλαίῳ γ΄. τί λέγει; Εἶπα ἐγὼ ἐν τῇ
» καρδίᾳ μου περὶ λαλιᾶς ἀνθρώπων, ὅτι διακρινεῖ αὐτοὺς ὁ θεὸς, καὶ δείξει
» τούτοις ὅτι αὐτοὶ εἰσὶ κτήνη. διὸ καὶ ὁ δαβὶδ ἔλεγε μὴ γίνεσθε ὡς ἵπ-
» πος καὶ ἡμίονος. οἷς οὐκ ἔστι σύνεσις: γνωρίζετε γνωρίζετε τοὺς ἑαυ-
» τούς σας. ἐὰν ὁ ἵππος καὶ ὁ ἡμίονος ἀδελφοὶ ἐγνώριζαν τί διαφο-
» ρὰ ἔναι, νὰ καβαλικεύονται ἀπὸ αὐθέντην ἢ νὰ φορτώνονται πέ-
» τρας, οὐδὲν ἤθελαν παραδίδονται ἔτζη εὔκολα. εἰς ἐκείνους. Ἐὰν ἐ-
γνωρίζαμεν τὴν διαφορὰν νὰ εἴμεσθεν ὑπήκοοι τοῦ θεοῦ, ἢ τοῦ διαβό-
λου πόση ἔναι, οὐδὲν ἤθελε παραδίδεσθεν ὁ ἄνθρωπος ποτέ του εἰς ἄλ-
» λου οὐδ' ὑπηρεσίαν, εἰμὴ εἰς τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· ὁποίας
» γνωρίζοντας ὁ δαβὶδ ἔλεγεν διὰ τοῦτο ἠγάπησα τὰς ἐντολάς σου, διό-
» τι εἰς ταύτας ἐκατορθούμην: ὢ καλαὶ ὁποῦ εἶσθε αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ:
γλυκεῖαι. φωτισταί. γνωσταί· μὴ γινώμεθα ὡς ἵππος καὶ ἡμίο-
νος· ἡμεῖς ἀπὸ ἐμαυτῶν γινόμεθα ἵπποι. ἄγνωστοι· τυφλοί. κωφοί.
καὶ ἄλαλοι. διότι οὕτω θέλωμεν καὶ οὕτως ἐσμέν: μὴ τοίνυν ἀδελ-
φοὶ γενώμεθα κτήνη. μήτε υἱοὶ τοῦ ἀδὰμ καὶ τῆς κατάρας ἔγγονα.
ἀλλὰ τοῦ νέου ἀδὰμ τοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. τοῦ ἀνακαινίσαντος ἡμᾶς διὰ
τοῦ αἵματος αὐτοῦ τοῦ τιμίου. καὶ ἐσμὲν μέλη τοῦ σώματος τοῦ ἁγίου αὐτοῦ:
ἔχοντες αὐτὸν κεφαλὴν ὁδηγόν· πατέρα· φίλον πιστόν· ἰατρὸν σμύρνην καὶ
» ἔλαιον ἐν τοῖς ὀστέοις ἡμῶν κατὰ τὸν δαβίδ: καὶ ἂς στραφῶμεν εἰς τὴν
γνῶσιν τὴν ἡμετέραν. ἂς εἰσέλθωμεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας. εἰς τὸ σπή-
τι μας· ἂς γνωρίσωμεν τίνος ἐσμὲν ποίημα. καὶ ἂς δοξάσωμεν τὸν

κτίστην τὸν ποιητήν μας· ἂς φροντίσωμεν ὑπὲρ ἑμαυτῶν οὐχὶ ὑπὲρ ἄλλων μὴ δὲ διασκορπίσωμεν τὸ πλοῦτον μας, ἵνα μὴ πεινάσωμεν πεῖναν μεγάλην· καὶ εὕρη μας ὁ λιμὸς ἐκεῖνος τοῦ ἀσώτου: ὁ ἀκόρεστος, καὶ μεστὸς ἀπωλείας. εἰ δὲ καὶ ἕως τώρα ἐζήσαμεν ξένην ζωὴν καὶ ἄγνωστον διεσκορπισμένοι καὶ πλανώμενοι εἰς τὰ πράγματα ἐκεῖνα ὁποῦ οὐδὲν εἶναι μήτε ἐδικά σας· μήτε εἰς ἐσᾶς, τώρα ὁποῦ πλησιάζουν ἐγγὺς αἱ ἅγιαι αὗται ἡμέραι, στραφῆτε εἰς τοὺς ἑαυτούς σας. εἰς τὸ σπίτι σας ἀκούσατε τοῦ ἡσαΐου. τί εἶπεν ὁ θεὸς τοῦ ἐζεκίου κεφαλαίου λη΄. διάταξαι περὶ τοῦ οἴκου σου, ἐρδικίασε τὸ σπίτι σου, ὅτι ἐὰν λείπεις ἀταξίαι γίνονται· διὸ ἐδόθη αὐτοῦ αὔξησις ζωῆς. στοχάσου μέσα σου· διότι ὅλη ἡ στόχασίς σου ἀπὸ ἐσένα ἄρχεται καὶ εἰς ἐσένα τελειώνει· ὅπου γυρίζει ὁ νοῦς σας, τελευταῖος γυρίζει εἰς τὸν ἑαυτόν του: αὐτὸς εἶναι ὁ πρῶτος καὶ τελευταῖος. ἐὰν τὸν πέμψετε ἔξω, στρέψετέ τον πάλιν εἰς τὸν ἑαυτόν σας· ἵνα μὴ μείνη ἔξω τὴν νύκτα. ἴδετε καὶ ἐμάθετε τὰ κακὰ ὁποῦ ἔπαθεν ὁ ἄσωτος διὰ νὰ μείνη ἔξω τοῦ ἑαυτοῦ ὁ νοῦς του· καὶ τὰ καλὰ ὁποῦ ἔλαβεν, ὅταν ἐσυνεῖλθε μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν του· τότε εὗρε τὸν θεὸν ἵλεων καὶ εὐμενῆ. ἔζησεν: ὁποῦ πρῶτα ἦτον νεκρός· ἔγινεν χαρὰ ἐν ὅλω τῷ κόσμω. ἐν οὐρανοῖ: ὦ μετάνοια ἀγαθή. αἰτία πάσης ἀγαθωσύνης. ὦ γνῶσις ἀρίστη τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἀνθρώπου: ἐγνώρισε ὅτι γῆ καὶ σποδὸς εἶναι ὡς τὸν ἀβραάμ· ὡς τὴν ἰουδίθ· ὡς τὸν ἰώβ· ὃς ἐπὶ κοπρίας ἵστατο· διότι κοπρία καὶ κόνις ἐλογίζετο ἑαυτὸν εἶναι· καὶ οἱ νινευῖται, ὥστε ἐποίησαν, ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἐξεδύθη τὴν βασιλικὴν στολήν· ἔβαλε σάκκον· καὶ κόνιν εἰς τὴν κεφαλήν του αὐτός τε καὶ πᾶς ὁ λαός. διὸ εὗρον ἱλαρὸν τὸν θεὸν καὶ εὐήκοον εἰς τὴν μετάνοιαν αὐτῶν: διὸ ἐὰν θέλετε ἐλθεῖν εἰς τὸν στοχασμὸν τῶν ἑαυτῶν σας, ἐκβάλλετε ταῦτα τὰ ἐμπόδια τὰ μεγάλα καὶ πονηρὰ τῶν κακῶν συνειδήσεων: καὶ εὐκόλως τὰ εὐγάνετε ἐὰν γνωρίσετε τὰς ῥίζας ὁποῦ γεννῶνται καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν: ἐκ τῆς φιλοδοξίας· ὑπερηφανίας· ἐκ τῆς ἀγάπης τῆς σαρκός. αὗται εἶναι αἱ ῥίζαι πάσης κακίας καὶ ἁμαρτίας. ταῦτά σε ἐμποδίζουν νὰ ἰδῆς τὸν ἑαυτόν σου· νὰ τὸν γνωρίσης, νὰ τὸν στοχασθῆς καλλά. ἵστανται ὡς γνέφη ἔσω πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου καὶ οὐδὲν σε ἀφήνουν νὰ ὁρᾶς, τὸν ἑαυτόν σου· αὗται ἐμποδίζουν τὴν ἀθλίαν ψυχήν, νὰ συμμαζωχθῆ εἰς τὸν ἑαυτόν της καὶ νὰ κατοικῇ μέσα της. ὥστε νὰ ἑνωθῇ καὶ νὰ σκο-

πίση τὸν θεὸν ἐπάνω ἑαυτῆς· διὰ τοῦτο τῆς κάνει χρεία εἰς καθαρὸς καθρέπτης. νὰ ἰδῇ τὸν ἑαυτόν της: τὴν ὁμοιότητά της. καὶ οὗτος ὁ καθρέπτης εἶναι ἡ συνείδησις, ἥτις ἐλέγχει τὸν ἄνθρωπον εἰς ὅσα πράττει κακά: εἶναι εἶναι βιβλίον ἀνοικτόν· ὁποῖον ἀναγινώσκων ὁ ἄνθρωπος βλέπει ἑαυτὸν καὶ τὴν εἰκόνα του: διὸ κρατεῖτε τὸν καθρέπτην τοῦτον καθαρὸν καὶ τὸ βιβλίον ἀνοικτὸν ἵνα βλέπετε τὸν ἑαυτόν σας. μέγα πρᾶγμα εἶναι ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀγαπᾷ ξένον καὶ οὐχὶ τὸν ἑαυτόν του: νὰ κυβερνᾷ ἄλλους, καὶ οὐχὶ τὸν ἑαυτόν του: διότι οὐ δύναται νὰ κυβερνήσει ἑαυτὸν ὁ ἄνθρωπος ἐὰν στέκει ἔξω ἑαυτοῦ. εἰσέλθωμεν εἰς τὴν καρδίαν μας ὁποῦ κατοικεῖ ὁ χς διὰ νὰ εὕρωμεν τὸν χν: ἐκεῖ νὰ συνομιλήσωμεν μετ᾽ αὐτοῦ. νὰ ἀκούσωμεν τοὺς γλυκυτάτους αὐτοῦ λόγους: ὦ γλυκύτατον πρᾶγμα τοῦτο ἀδελφοί. ἡ εὕρεσις τοῦ χριστοῦ καὶ νὰ ὁμιλήσῃ τις μετ᾽ αὐτόν. διὰ τοῦτο ἂς στραφῶμεν ἂς γυρίσωμεν μέσα μας. ἂς λογισθῶμεν τὰ ἁμαρτήματά μας εἰς τὸν χν ἐὰν θέλωμεν εὑρεῖν αὐτά, ὅλα ἀποκεκαλυμμένα. ὅτι εἰς ἡμᾶς κρύβονται κρύβονται· διὸ ἔλεγεν ὁ δαβὶδ ἐκ τῶν κρυφίων μου καθάρισόν με· ἀπὸ τὰ κρυφά μου μὲ καθάρισαι ὦ χε: καὶ εἴπωμεν καὶ ἡμεῖς ὡς ἄσωτος οὗτος υἱός.

Κύριε φανερῶς σου ἐξομολογούμεθα ὅτι ἡμάρτομεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου. καὶ οὐκ ἐσμὲν ἄξιοι κληθῆναι υἱοί σου διότι ἀνηλώσαμεν αἰσχρῶς τὸν βίον μας ἤγουν τὴν δόξαν σου. τὴν τιμήν σου· τὸ ὄνομά σου. τὰ πράγματά σου· τὸ σῶμά σου. τὴν ψυχήν σου. διότι ὅλα τοῦτα τὰ καλλὰ καὶ ἐάν μου τὰ ἐχάρισες εἶναι ἐδικά σου σὺ εἶσαι ὁ κύριος καὶ κτίστης πάντων· ἐδαπάνησά τα αἰσχρῶς καὶ ἀπρεπῶς χεῖρον ἐκ τούτου τοῦ ἀσώτου καὶ σοῦ χρεωστῶ μυρία χρέη καὶ ἀναρίθμητα· καὶ οὐ δύναμαι πληρῶσαι αὐτά· οὐδὲ ἔχω τινὰ φίλον βοηθόν μου· ὁποῦ νὰ μὲ δεχθῇ. καὶ ποῦ νὰ ὑπάγω, ἢ νὰ καταφύγω· ἄλλην ἐλπίδα σωτηρίας οὐκ ἔχω εἰμὴ σὲ τὸν μόνον σωτῆρα τοῦ παντὸς κόσμου τὸν ἐλεήμονα καὶ οἰκτίρμονα κύριον: ἥμαρτον ἔξω μέτρου παντὸς ἀλλὰ καὶ ἡ ἐλεημοσύνη σου εἶναι ἄπειρος. καὶ ἀνείκαστος. ἐλέησόν με τοίνυν κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου. ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω. ἔγνων ἔγνων ὦ κύριε τὰ σφάλματά μου: ἰάτρευσαν ταῦτα ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαθὸς καὶ ἀξίωσόν με τυχεῖν τοῦ

μυστικοῦ μέχρι τοῦ σιτευτοῦ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἑνώσεως. καὶ τὴν κυριακὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως προφθάσαι καὶ δοξάσαι τὸ πανάγιον ὄνομά σου τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν χῷ ἰῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.

ΔΙΔΑΧῊ ΣῪΝ ΘΩ͂ ΤΡΊΤΗ ΕἸΣ ΤῊΝ κρίσιν τοῦ θῦ. λεγομένη εἰς τὴν κυριακὴν τῆς ἀποκρέω.

Τὸ προοίμιον.

ὍΤΑΝ εἷς ἄνθρωπος κοιμᾶται ὕπνον μέγαν καὶ ὁρᾷ: ὅτι εἶναι εἰς πῦρ καὶ καίεται, ἢ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ πνίγεται ἢ εἰς λῃστὰς, καὶ μέλλουσι νὰ τὸν φονεύσουσιν, ἢ ὁρᾷ ὅτι ἔχει πλοῦτον, ἢ εἶναι βασιλεὺς μεγάλον καλὸν τοῦ ἤθελεν κάμη ἐκεῖνος ὁποῖος τὸν ἐξυπνίσῃ: διότι τὸν εὐγάνει ἀπὸ φόβον καὶ τρόμον πολὺν ὁποῦ τρομάζει ὅλη του ἡ ψυχὴ βλέποντας ὅτι καίεται εἰς πῦρ ἢ πνίγεται εἰς τὴν θάλασσαν ἢ λῃσταὶ τὸν φονεύουσι. καὶ ἀφοῦ τὸν ἐξυπνίσῃ συνέρχεται εἰς τὸν ἑαυτόν του καὶ τοῦ φαίνεται ὅτι ἐλυτρώθη ἀπὸ μέγα κακόν. ὁμοίως ἐὰν ἔβλεπεν ὅτι εἶχε πλοῦτον, ἢ ἦτον, αὐθέντης, καὶ τὸν ἤθελεν ἐξυπνίσῃ, τοῦ ἤθελεν κάμη μεγάλον καλὸν, νὰ τὸν εὐγάλῃ ἀπὸ τὴν ἀπάτην ἐκείνην ὁποῦ ἦτον. εἰς τρόπον ὅτι ἢ κακὸν ὁρᾷ, ἢ καλὸν, ὅλα εἶναι ψευδῆ καὶ μάταια. ὁποῖα ὁ ἐχθρὸς τοῦ ῥίπτει εἰς τὴν φαντασίαν του καὶ τὰ ὁρᾷ εἰς τὸν ὕπνον του. τί θέλομαι εἰπεῖν ἠγαπημένοι ἀδελφοὶ ἡμεῖς ἐσμὲν ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι εἰς ὁποίους ὁ ἐχθρός μας ὁ διάβολος, μᾶς ῥίπτει ὕπνον, καὶ καρωσύνην ὕπνου. καὶ καθεύδομεν μὲ λήθην περισσὴν καὶ ῥίπτει τὴν φαντασίαν ἡμῶν εἰς τὰ

εἰς τὰ μάταια ταῦτα καὶ ψευδῆ τοῦ κόσμου τούτου πράγματα. καὶ φανταζόμεθα, ὅτι εἴμεθεν πλούσιοι, βασιλεῖς. αὐθένται. ἔνδοξοι. ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. ἄλλοι διὰ τὴν πενίαν ὁποῖαν ἔχουσι τοὺς φαίνεται ὅτι πνίγονται. ἄλλοι διὰ ἀρρωστίαν καὶ ἀνάγκην ὁποῦ ἔχουσιν εἰς τὸ σῶμα τους, τοὺς φαίνεται ὅτι καίονται εἰς πῦρ: ἢ εἰς λῃστὰς κινδυνεύουσι. καὶ ἀγαποῦμεν νὰ ἀγωνιαζώμεθα καὶ νὰ βλέπωμεν αὐτὰ τὰ ὁράματα, μεγάλον καλὸν μᾶς ἤθελεν κάμη ἐκεῖνος ὁποῖος μᾶς ἤθελεν ἐξυπνίσῃ ἀπὸ τὰς ψευδεῖς φαντασίας αὐτὰς, νὰ μὴ σκανδαλιζώμεθα καὶ ἀπατώμεθα εἰς τὰ ὁράματα ταῦτα τὰ ψευδῆ. διότι ἐξύπνοι γενόμενοι, ἠθέλαμεν ἰδῆ τὴν ἀλήθειαν. καὶ ἤθελε μείνῃ ἕκαστος εἰς ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι: τὰ ψευδῆ ὁράματα διώξας ἀπ' αὐτῶν ὅλα ὁποῖα τοῦ ῥίπτει ὁ διάβολος ἡμέρας καὶ νυκτός. διὰ νὰ τὸν ὑστερήσῃ τὴν χάριν καὶ διὰ νὰ τὸν ἀποκτείνῃ τελείως εἰς τὸν ὕπνον τοῦτον. ὢ κακὸς ὕπνος ἐστὶν ἀδελφοί. ὁ σαμψὼν διὰ νὰ κοιμηθῇ, τὸν ἠχμαλώτισαν οἱ φιλισταῖοι, καὶ ἐξύρησαν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του: ὁ ἰωνᾶς, καθεύδων, ἀπερρίφη ἐν τῇ θαλάσσῃ. ὁ τωβίας καθεύδων, ἐτυφλώθη. ὁ ὀλοφέρνης διὰ νὰ ἀποκοιμηθῇ, τοῦ ἔκοψαν τὴν κεφαλήν του ὁ σαοὺλ διὰ νὰ κοιμηθῇ, ἐχάθη τὸ ἱμάτιόν του. καὶ ἐκδύθη. ὁ σισάρας κοιμώμενος, ἐφονεύθη: διὰ νὰ ἀποκοιμηθοῦσιν οἱ γεωργοὶ, ἦλθεν ὁ ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρε τὰ ζιζάνια. αἱ πέντε παρθένοι αἱ μωραὶ, διὰ νὰ ἀποκοιμηθοῦσιν, ἐδιώχθησαν ἐκ τοῦ νυμφίου τοῦ χῦ. ὁ πέτρος διὰ νὰ κοιμηθῇ, ἐκατηγορήθη ἐκ τοῦ χῦ: ὢ κακὸς ὕπνος ἐστὶν ἀδελφοί: μὲ τοῦτον μᾶς δεσμεύει
» ὁ ἐχθρός. διὰ τοῦτο ὁ σολομὼν ἔλεγε ἵνα τηρῇ φυλακὴν στὴν καρδίαν:
» φύλαττε φησὶ μὲ φυλακὴν τὴν καρδίαν σου ἵνα μή σε κυριεύσῃ
» ὁ ἐχθρός σου. ἀγρύπνα. καὶ ὁ παῦλος τοίνυν θελόμενος ἐξυπνίσαι
» τὸν ἄνθρωπον ἐκ τούτου τοῦ ὕπνου φησίν: ἔγειραι ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ
» τῶν νεκρῶν καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ χς̃. ὢ ἄνθρωπε ὁ κοιμώμενος, ἐξύπνισε
» καὶ ἀνάστα ἀπὸ τὰ νεκρὰ καὶ ἄψυχα, καὶ ψευδῆ ταῦτα πράγματα, καὶ θέλει λάμψει ὁ χς̃ ἐν σοὶ μέσα εἰς τὴν καρδίαν σου. οἱ ποι-
» μένες πρῶτοι εὐηγγελίσθησαν τὸν χν̃, καὶ ἴδον αὐτόν. διότι καθὼς
» λέγει τὸ εὐαγγέλιον ἐφύλασσον τὰς φυλακὰς τῆς νυκτός. ὁ πέτρος
» ἐν τῇ φυλακῇ διὰ νὰ ἦναι ἔξυπνος ἐρρύσθη ἐκ τοῦ δεσμοῦ τῆς φυλα-
» κῆς. διὸ ὁ χς̃ ἔλεγε τοῖς μαθηταῖς. γρηγορεῖτε. καὶ προσεύχεσθε ἵνα
» μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν: διὸ ἀδελφοὶ ἂς ἐξυπνίσωμεν καὶ

αὐ γινώσκομεν. βλέποντες τὰ ἀληθῆ καὶ μὴ τὰ ψευδῆ τὸ τέλος μας
ποιοῦμεν τὴν δικαιοσύνην τοῦ θῦ, τὴν ἀπειλὴν, καὶ ὀργὴν αὐτοῦ.
καὶ φυλάξωμεν ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ ὕπνου τούτου, ἵνα μὴ τελείως τυφλώ-
σωσιν ἡμᾶς ὁ ἐχθρός. ὥσπερ τὸν σαμψὼν οἱ φιλισταῖοι καὶ ξυρήσω-
σιν ἀπὸ ἡμῶν τὰς ἑπτὰ ῥίζας τῆς κεφαλῆς ἡμῶν. ἤγουν τὰ ζ χαρίσ-
» ματα τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ ἀπολεσθῶμεν τελείως. ταύτην τὴν
» διδαχὴν ἠγαπημένοι ἀδελφοὶ βούλομαι νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν σήμερον
θῦ δὲ δικαίου περιέχουσαν τὴν κρίσιν τοῦ θῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην
ὁποίαν θέλει ποιήσῃ ἐν τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὁ χς ὅτε στήσῃ
τὸ ἀληθινὸν βῆμα αὐτοῦ: ἵνα ἐξυπνίσητε ἢ διὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν
μεγάλων ἀγαθῶν ὁπού τας ἔχει ἡτοιμασμένα ὁ θς, ἢ διὰ τὸν βασα-
νισμὸν ἐκείνων τῶν ἀπείρων τιμωριῶν καὶ κολάσεων ἀμέτρων: καὶ
ἡ αὐθεντία σας σταθῆτε με καλὴν ἀκρόασιν καὶ σιωπὴν σᾶς πα-
ρακαλῶ. Στάσις α΄.

Τρία φοβερὰ πράγματα εὑρίσκω εἰς τὴν κρίσιν ταύτην τοῦ χριστοῦ.
πρῶτον τὴν ἀλήθειαν τοῦ κριτηρίου. δεύτερον τὴν ἀπόδειξιν αὐτοῦ.
τρίτον τὴν φοβερὰν καὶ παράδοξον αὐτοῦ φύσιν: καὶ τὴν ἀλήθειαν
τοῦ κριτηρίου μετὰ τριῶν πραγμάτων νὰ τὸ ἀποδείξω. πρῶτον, με-
τὰ δικαίου. δεύτερον μετὰ μαρτύρων. τρίτον μετὰ παραδειγμάτων.
α΄ μετὰ δικαίου: πᾶν κτίσμα ἔχει ἐνέργειαν διορισμένην νὰ ἐνερ-
γήσῃ. ὁποῖον ἐὰν δὲν ἐνεργήσῃ, θέλει εἶσθεν μάταιον. καὶ ἴδητε ὁ
ὀφθαλμὸς γέγονε πρὸς τὸ ὁρᾶν. ἡ ἄμπελος, διὰ σταφύλια. ἐὰν γοῦν
οὐχ ὁρᾷ ὁ ὀφθαλμὸς, εἶναι ψευδὲς ὄνομα. διότι οὐδὲν φέρνει εἰς τέ-
λος τὴν κλῆσιν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ὁπού λέγεται ὀφθαλμὸς ἀπὸ τοῦ
βλέπω. ὁμοίως καὶ ἡ ἄμπελος καὶ ὁ περίβολος, ἐὰν οὐκ ἔλθωσιν εἰς
τέλος αἱ ἐνέργειαι αὐτῶν, μάταια ἔσονται. οὕτως καὶ εἰς τὸν θν ἐὰν οὐ
δειχθῇ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ, μάταιον ἀλλ᾽ ἦν τὸ θεῖον: διότι ἡ δύ-
ναμις τοῦ θῦ ἀπεδείχθη τελεία ὅτι πάντα δύναται ποιεῖν. ἡ ἐλεημο-
σύνη ὡσαύτως ἀπεδείχθη ἄκρα καὶ ἄπειρος, εἰς τὴν κτίσιν τοῦ ἀνου
καὶ εἰς τὴν ἀνάκτισιν καὶ ἐλευθερίαν αὐτοῦ. καὶ ἡ σοφία τοῦ ὡσαύ-
τως καὶ τὸ ἔλεος. ἡ δὲ δικαιοσύνη αὐτοῦ, εἶναι κεκρυμμένη. καὶ ἀκό-
μη οὐδὲν ἀπεκαλύφθη τελείως. καὶ ἴδε πῶς ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον τοῦ-
τον εἶναι μεμιγμένοι οἱ ἄνοι ὅλοι ὁμοῦ καὶ οἱ κακοὶ καὶ οἱ καλοί. καὶ
ἐπίσης ἀνατέλλει τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἁμαρτωλοὺς δι-
καίους καὶ ἀδίκους. εἶναι γοῦν ἀνάγκη νὰ χωρισθοῦν οἱ δίκαιοι ἐκ τῶν

ἁμαρτωλῶν. καὶ νὰ λάβουσι τὴν ἀμοιβὴν ἕκαστος τῶν πρακτέων
αὐτοῦ: δεύτερον μετὰ μαρτυρίαν μαρτύρων πιστῶν. καὶ τοῦτο ἐκ τριῶν
νὰ τὸ ἀποδείξω. ἀπὸ ἐθνικούς. ἀπὸ προφήτας. καὶ ἐκ τοῦ εὐαγγε-
» λίου. ἀπὸ ἐθνικοὺς, ἐκ τὸν ἰώβ. ὃς ἐν ιθ΄ κεφαλαίῳ λέγει. οἶδα ὅτι
» ἀέναος ἐστὶν ὁ ἐκλύειν μεμέλλων. ἐκ τῆς γῆς ἀναστήσεται τὸ δέρμά
» μου τὸ ἀναντλοῦν ταῦτα. καὶ ἀπὸ προφήτας. τὸν ἡσαΐαν ἄκουσον.
» κύριος εἰς κρίσιν ἥξει μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ καὶ μετὰ
» τῶν ἀρχόντων τοῦ λαοῦ. καὶ ἀφελεῖ κύριος τὴν δόξαν τῆς γῆς ἐν τῇ ἡ-
» μέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου τὸν χν. ὅταν ἔλθῃ φησὶν ὁ υἱὸς τοῦ
» ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ᾽ αὐτοῦ,
» τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν
» αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη: καὶ ὁ παῦλος δεῖ γὰρ τοῦτο τὸ θνητὸν ἐνδύσα-
» σθαι ἀθανασίαν, καὶ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἀφθαρσίαν. δεῖ φησιν. εἶναι νὰ
» γένῃ κατὰ ἀνάγκην. καὶ πάλιν ὁ παῦλος. ἡμῶν δὲ τὸ πολίτευμα.
» ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κν ἰν χν. ὃς μετασχη-
» ματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμ-
μορφον τῷ ὁμοιώματι τῆς δόξης αὐτοῦ. τρίτον καὶ ἀπὸ παραδείγμα-
τος. τοῦ φαραὼ εἶναι εἰς τὸν ᾅδην ἡ ψυχή του. τὸ σῶμά του εἰς τὴν
γῆν. ἡ ψυχὴ τοῦ ἀβραὰμ εἶναι ἐν τῷ παραδείσῳ. τὸ σῶμά του εἰς
τὴν γῆν, εἶναι ἀνάγκη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τέλος ἑκάστου τὸ ἔργον καὶ τὸ
σῶμα τοῦ ἀβραὰμ νὰ ἀναστηθῇ νὰ συνευφρανθῇ μετὰ τῆς ψυχῆς
αὐτοῦ; καὶ τὸ σῶμα τοῦ φαραὼ, νὰ συγκαταδικασθῇ μετὰ τῆς ψυ-
» χῆς αὐτοῦ, εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν διὸ καὶ ὁ χς φησὶ, στήσει τὰ πρό-
» βατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. καθὼς ἔπαθε πά-
ντα ἐδῶ οὕτως νὰ ἀπολαύσουν ἐκεῖ: β΄ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ κρι-
τηρίου. ὅλα τὰ πράγματα ἐπιθυμοῦσιν ἀπελθεῖν εἰς τὸ ἴδιον αὐ-
τῶν τέλος. διότι ἐκεῖ εὑρίσκουν τὴν ἀνάπαυσιν αὐτῶν καὶ ἀναπαύον-
ται. ἡ πέτρα ἐπιθυμεῖ τὰ κάτω τὴν γῆν. τὸ πῦρ ἐπιθυμεῖ ἀεὶ τὰ
ἄνω: διότι ἕκαστον εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ ἀναπαύεται. οὕτω καὶ ὁ ἄνθρω-
πος ἐπιθυμεῖ πολλὰ ἀπελθεῖν εἰς τὸν θεὸν ὃς μόνος ἐστὶ τὸ τέλος
αὐτοῦ. διὰ νὰ ἀναπαυθῇ. διότι οὐκ ἄλλη ἐστὶν ἡ τελείωσις αὐτοῦ, εἰ-
μὴ ὁ θεὸς μόνος: ἐπιθυμοῦσι γοῦν τελειωθῆναι οἱ ἅγιοι καθὼς ὁ
θεολόγος ἰωάννης ἐν τῇ ἀποκαλύψει αὐτοῦ λέγει ἕως πότε ὁ δεσπό- κεφ. ς΄
της ὁ ἅγιος οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἀπὸ τῶν κα-
τοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐδόθησαν ἑκάσταις στολαὶ λευκαὶ

καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται μικρὸν, ἕως οὗ πληρώσονται
καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν. Τὸ φρικτὸν τὴν παράδοξον φύσιν αὐτοῦ. τὴν φο
βερὰν καὶ ἀνίλεον καὶ ὀργῆς καὶ θυμοῦ γεμάτην· ὅπου κατὰ τὸν παῦ-
λον πάντες παραστησόμεθα λέγοντα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ. καὶ ὅσιος ἐφραίμ.
» πᾶν τὸ ποίημα ὁ θεὸς εἰς κρίσιν ἄξει· ὅλοι γυμνοὶ καὶ τρόμου καὶ φόβου
» πολλοῦ γεμάτοι στησόμεθα ἔμπροσθεν τοῦ Χριστοῦ. δοῦναι λόγον ὑπὲρ ὧν
ἐπράξαμεν εἴτε καλὰ ἢ κακά· ἐκεῖ οὐδεὶς ἔλεος οὔτε οἰκτιρμὸς ἔσται.
ἐκεῖ οὐκ ἔσονται αὐτοὶ ὑπηρέται ἀλλ' ἄγγελοι. μετὰ σαλπίγγων.
ἀλλ' οὐδὲ τὸ κριτήριον ἐκεῖνο ἔσται κριτήριον ἐλεημοσύνης. ἀλ-
λὰ δικαιοσύνης καθαρᾶς· τὰ πάντα σφαλήσονται. τὰ πάντα ἐλέγ
ξωσι τὸν ἄνθρωπον. καὶ ὁμολογήσωσι παρρησίᾳ τὰς ἀνομίας αὐ-
τοῦ. ὁ ἀήρ. τὸ ὕδωρ. ἡ γῆ. τὸ πῦρ. τὰ φυτὰ τὰ ἄστρα καὶ πᾶς ὁ κόσ-
μος θέλει βοήσει κατὰ τοῦ ἀνθρώπου. καὶ πλέον πάντων ἡ ἰδία συνείδη
σις ἡμῶν ἣν ἔχομεν μέσα μας· αὕτη ἐλέγξει καὶ παραστήσει φανε-
ρὰ πάντα τὰ ἔργα ἡμῶν. καὶ οὐδεὶς οἶκτος ἢ ἔλεος ἔσται τότε εἰς ἡμᾶς:
ἔνθεν ὁ σοφονίας ὁ προφήτης ἰδὼν τὴν ἡμέραν ἐκείνην τοῦ κριτηρίου
» τοῦ Χριστοῦ ἔλεγε, ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἡμέρα θλίψεως καὶ ἀνάγκης. ἡμέρα
» ἀωρίας καὶ ἀφανισμοῦ. ἡμέρα σκότους καὶ γνόφους· ἡμέρα νεφέλης
» καὶ ὁμίχλης· ἡμέρα σάλπιγγος καὶ κραυγῆς· γνόφος ταραγμὸς θλί-
» ψις σεισμὸς ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ σαλπιζόντων τῶν ἀγγέλων εἰς
» πάντα τὸν κόσμον καὶ ἀνακαλούντων, τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων εἰς ἀν
» ταπόδοσιν, καὶ ὁ μαλαχίας ὁ προφήτης. ἰδοὺ ἡ ἡμέρα κυρίου ἔρχεται
» καιομένη ὡς κλίβανος πυρός· καὶ φλέξει τοὺς ἀπειθεῖς λέγει κύριος
» παντοκράτωρ· ὑμῖν δὲ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά μου ἀνατελεῖ ἥ-
» λιος δικαιοσύνης. καὶ ὁ πέτρος. ἥξει ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκ-
» τὶ ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται. στοιχεῖα δὲ καυσούμενα
» λυθήσονται καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. τούτων οὖν
» πάντων λυομένων ποταποὺς δεῖ ἡμᾶς εἶναι. καὶ ὁ ἠσαΐας. ἰδοὺ γὰρ ἡ
» ἡμέρα κυρίου ἔρχεται ἀνίατος· καὶ μήνιδος θυμοῦ. καὶ ὀργῆς θεῖναι τὴν
» οἰκουμένην. καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἀπολέσαι ἐξ αὐτῆς. οἱ γὰρ ἀστέρες
» τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὁ ὠρίων καὶ πᾶς ὁ κόσμος τοῦ οὐρανοῦ τὸ φῶς οὐ δώσου-
» σι. ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται· καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς. ὁ
» γὰρ οὐρανὸς θυμωθήσεται. καὶ τῇ οἰκουμένῃ ὅλῃ κακὰ ἐντελοῦμαι. καὶ
» ἀπολῶ ὕβριν ἀνόμων. καὶ ὕβριν ὑπερηφάνων ταπεινώσω. καὶ ἡ γῆ
» σεισθήσεται ἐκ τῶν θεμελίων αὐτῆς διὰ θυμὸν ὀργῆς κυρίου σαβαώθ.

» καὶ ὁ ἰεζεκιήλ: ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος κύριος ἀναβήσεται ὁ θυ-
» μός μου καὶ ὁ ζῆλός μου ἐν πυρὶ τῆς ὀργῆς μου. καὶ ἔσται σεισμὸς μέ-
» γας. καὶ σεισθήσονται ἀπὸ προσώπου κυρίου οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης
» καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὰ θηρία τοῦ πεδίου καὶ πάντες οἱ ἄν-
» θρωποι. καὶ ῥαγήσονται τὰ ὄρη· καὶ πεσοῦνται αἱ φάραγγες καὶ καλέ
» σω παντοῖον φόβον ῥομφαίας καὶ μαχαίρας ὀξυνομένης. καὶ ὁ ἱε-
» ρεμίας. ἐπέβλεψα ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἰδοὺ οὐθέν: καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν
» καὶ οὐκ ἦν τὰ φῶτα αὐτοῦ. ἴδον τὰ ὄρη τρέμοντα καὶ πάντας τοὺς
» βουνοὺς ταρασσομένους. ἐπέβλεψα καὶ οὐκ ἦν ἄνθρωπος. καὶ πάντα
» τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐπτόηντο. καὶ οἱ αὐτοὶ εἰσέδυσαν ἐς τὰς σχισμὰς
τῶν πετρῶν ἐκζητοῦντες τὸν θάνατον καὶ οὐχ εὑρήσουσιν αὐτόν: καὶ
ὁ ἰωάννης ὁ θεολόγος ἐν τῇ ἀποκαλύψει, καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐ-
γένετο. καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς σάκκος τρίχινος· καὶ ἡ σελήνη
» ἐγένετο ὡς αἷμα· καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν ἔπεσον. καὶ ὁ οὐρανὸς
» ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον εἱλισσόμενον καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν
» τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς. καὶ οἱ μεγιστᾶνοι
» καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ χιλίαρχοι, καὶ οἱ δυνατοὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ
» πᾶς ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια· καὶ εἶπον τοῖς ὄ-
» ρεσι καὶ ταῖς πέτραις. πέσετε ἐφ' ἡμᾶς. καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προ-
» σώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου.
ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. καὶ τίς δύναται στα-
θῆναι: ὢ τρόμος καὶ φόβος μεγάλος ὁποῦ θέλει γένει τότε σεισμοὶ. τα-
ραχαὶ. μετακίνησις πάντων. ὁ ἥλιος θέλει γένει φησὶν ὡσὰν σακκὶ
τρίχινο μάβρος. καὶ ἡ σελήνη ὡσὰν αἷμα, ὁ οὐρανὸς νὰ τυλιχθῇ ὡς βι-
βλίον. τὰ ὄρη καὶ οἱ βουνοὶ νὰ μετακινηθοῦν ἀπὸ τοὺς τόπους αὐ-
τῶν. καὶ οἱ βασιλεῖς, οἱ μεγιστᾶνοι οἱ πλούσιοι, νὰ τρέξουν εἰς τὰ σχί-
σματα τῶν πετρῶν καὶ τῶν σπηλαίων νὰ λέγουν. ὢ ὄρη καὶ βουνοὶ,
πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ καλύψατε ἡμᾶς ὅτι τρομάζομεν. καὶ οὐ δυνά
μεθα στέκειν. διότι ἦλθεν ἡ ἡμέρα τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ Χριστοῦ. καὶ
» τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ σταθῇ. τότε γὰρ κα-
» τὰ τὸν αὐτὸν ἰωάννην τὸν θεολόγον, οἱ ἄνθρωποι ἐκζητήσουσι τὸν
» θάνατον, καὶ οὐ μὴ εὕρωσιν αὐτόν. καὶ ἐπιθυμήσουσιν, αὐτόν. καὶ φεύ
» ξεται ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος. σαλπίζουν οἱ ἄγγελοι καὶ τρομάζει θέ
» λει ἡ γῆ. ἡ θάλασσα καὶ τὰ πάντα. καὶ ἅμα τῇ φωνῇ τῶν σαλ-
πίγγων, ἐγερθήσονται οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης

καὶ ἐν θηρίαν, καὶ παντὸς πέρατος τῆς οἰκουμένης κατὰ τὸν ἰωάν-
» νην τὸν θεολόγον λέγοντα ἐν τῇ ἀποκαλύψει· καὶ ἴδον τοὺς νεκροὺς
» μικροὺς καὶ μεγάλους ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. καὶ βιβλία ἠνεῴχθη-
» σαν, καὶ βιβλίον ἄλλο ἠνεῴχθη ὅ ἐστι τῆς ζωῆς. καὶ ἐκρίθησαν οἱ νε-
» κροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. καὶ ἔδω-
» κεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς αὐτῶν, καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς. καὶ ὁ ᾅδης
καὶ ὁ θάνατος. καὶ ἐκρίθη ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ὢ ἰσχυρὰ φωνὴ
τῶν σαλπίγγων ἐκείνων τοὺς πάντας συνάξει. ἐν μιᾷ ῥοπῇ ὀφθαλ-
μοῦ, καὶ ποτὲ οὐδὲ μίαν βοήθειαν ἕξουσιν οἱ ἄνοι, ἐξ οὐδενὸς οὔτε ἐκ
θεοῦ. οὔτε ἐξ ἀγγέλων. οὔτε ἐξ ἁγίων. οὔτε ἐκ τοῦ πλούτου αὐτῶν ἢ τῶν
συγγενῶν. φίλων ἀδελφῶν καὶ γονέων αὐτῶν παρ' οὐδενὸς βοηθήσον-
ται παρ' οὐδενὸς εὐσπλαγχνισθήσονται. διὸ ὁ δαδ ηὔχετο μὴ εὑρε-
θῆναι εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην ἀκάθαρτος. ἵνα μὴ καταδικασθῇ. καὶ
» ἔλεγεν κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με· μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύ-
» σῃς με. ἐλέησόν με κύριε ὅτι ἀσθενής εἰμι ἴασαί με κύριε ὅτι ἡ ψυχή μου ἐ-
ταράχθη σφόδρα. ὀργὴν κυρίου καὶ θυμὸν ὁμοιοῖ τὴν ἡμέραν ἐκείνην
τῆς ἀνταποδόσεως τῶν ἔργων ἑνὸς καὶ ἑκάστου ἡμῶν· διότι εἰς τὸν θεὸν
εἴτε θυμὸς οὔτε ὀργὴ ἔνι, ἐπειδὴ τὸ θεῖον ἀπαθὲς ὑπάρχει. ἀλλὰ τὸ
ἀμετάθετον τῶν τιμωριῶν, καὶ τῆς κρίσεως ἐκείνης τὸ ἀμετάθε-
τον δηλοποιεῖ διὰ τῶν λόγων τούτων· ἄκουσον τοίνυν καὶ τὸν δανιὴλ
» περὶ τούτου τί λέγει· ἐθεώρουν ἕως οὗ θρόνοι ἐτέθησαν φησί. καὶ πα-
» λαιὸς ἡμερῶν ἐκάθητο. ὁ θρόνος αὐτοῦ φλὸξ πυρός. οἱ τροχοὶ αὐτοῦ
» πῦρ φλέγον ποταμὸς πυρὸς ἐξεπορεύετο ἔμπροσθεν αὐτοῦ. χίλιαι
» χιλιάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ. καὶ μύριαι μυριάδες παρειστήκει-
» σαν αὐτῷ καὶ ἰδοὺ ὡς υἱὸς ἀνθρώπου ἐρχόμενος ἦν ἐκ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐ-
» ρανοῦ καὶ ἕως τοῦ παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν ἔφθασε καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ προσ-
» ηνέχθη καὶ αὐτῷ ἐδόθη ἡ ἀρχὴ ἡ βασιλεία καὶ ἡ κρίσις. κριτήριον
» ἐκάθισε καὶ βίβλοι ἠνεῴχθησαν. ὦ ἄνθρωπε εἰς τίνα τρόμον μέλ-
» λεις ἐλθεῖν. οἷον κριτὴν ἕξεις. τὸν πρὶν εὐγνώμονα ἀγνώμονα. καὶ θυμοῦ
» καὶ ὀργῆς πλήρη. ὡς ὁ δανιὴλ παρακαλῶν καὶ αὖθις λέγει· ἐν τῇ ἡ-
» μέρᾳ ἐκείνῃ ἀναστήσεται μιχαὴλ ὁ ἄρχων ὁ μέγας ὁ ἑστηκὼς ἐπὶ τοὺς
» υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου καὶ ἔσται καιρὸς θλίψεως οἷα οὐ γέγονεν, ἀφ' οὗ γεγέ-
» νηται ἔθνος ἐπὶ τῆς γῆς. ἕως τοῦ καιροῦ ἐκείνου. καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ
» σωθήσεται πᾶς ὁ λαὸς ὁ εὑρεθεὶς γεγραμμένος ἐν τῷ βιβλίῳ. καὶ
» πάντες οἱ καθεύδοντες ἐν τῷ χώματι τῆς γῆς ἐξεγερθήσονται. οἱ

» μὲν εἰς ζωὴν αἰώνιον. οἱ δὲ εἰς ὀνειδισμὸν καὶ αἰσχύνην αἰώνιον. ὢ θλί-
ψις ἀνείκαστος τῆς ἡμέρας ἐκείνης· καὶ πρῶτον ὁ κριτὴς διαχωρίσει
τὰ ἐκλεκτὰ κατὰ τὸν ἀγγαῖον τὸν προφήτην κατὰ τὴν ὁδὸν
ἣν ἐπορεύθησαν· δεύτερον οἱ μὲν πορευθέντες ὁδὸν δεξιάν, εἰς
δεξιὰν σταθήσονται· τρίτον οἱ δὲ πορευθέντες εἰς ὁδὸν ἀριστερὰν
εἰς τὴν ἀριστερὰν ἐληθῶσι· ἀκούσωμεν δὲ καὶ τὴν φοβερὰν
ἀπόφασιν ἣν μέλλει ἐκφωνῆσαι ὁ κριτὴς ὁ φοβερὸς ἐκεῖνος ἀδελ-
φοί. καὶ καταλάβωμεν αὐτὴν καλῶς ἐν τῇ καρδίᾳ ἵνα μὴ ἀγνοή-
» σαντες εὑρεθῶμεν ἐπὶ τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσιν πορευόμενοι καὶ λά-
» βωμεν τὴν ἐναντίαν ψῆφον καὶ οὐκ ἡμῖν λάβετε ἀνάπαυσιν γοῦν
» ἀδελφοί. Στάσις β'.

» Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ. δεῦτε οἱ εὐλογη-
» μένοι τοῦ πατρός μου κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν
» βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ
» μοι φαγεῖν. ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με. ξένος ἤμην καὶ συνηγά-
» γετέ με. γυμνὸς καὶ περιεβάλλετέ με. ἠσθένησα καὶ ἐπισκέψα-
» σθέ με. ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθετε πρός με. τότε ἀποκριθή-
» σονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες κύριε πότε σε εἴδομεν πεινῶντα
» ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἐδιηκονή-
» σαμέν σοι. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς ἐφ' ὅσον ἐποιή-
» σατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε·
» τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι
» εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγ-
» γέλοις αὐτοῦ. ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν ἐδίψησα
» καὶ τὰ λοιπά· καὶ τέλος ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον
» οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον· τρία πράγματα ποιεῖ ὁ κρι-
» τὴς ἐν τῷ φοβερῷ τούτῳ αὐτοῦ κριτηρίῳ. πρῶτον χωρίζει. διαζευ-
γνύει τὴν πονηρίαν ἐκ τῆς ἀρετῆς. τοὺς καλοὺς ἐκ τοὺς κακοὺς τὸ
ζιζάνιον, ἐκ τοῦ σίτου· δεύτερον στεφανοῖ τοὺς καλούς. τρίτον κο-
λάζει τοὺς κακούς. καὶ τοῦτο τὸ ποιεῖ μετὰ ἐξετάσεως δικαί-
ας ἵνα μὴ φανῇ ὅτι ἀνεξετάστως τιμᾷ. καὶ καταδικάζει, διὰ τοῦτο
λέγει πρὸς τοὺς δικαίους ὅτι ἐπείνασα ἐδίψησα. καὶ ἐδώκατέ μοι
φαγεῖν καὶ πιεῖν. καὶ διὰ τοῦτο παραδίδωμι ὑμῖν τὸν κλῆρον
τῶν ἀγαθῶν ὡς πατρικόν σας κλῆρον. καὶ τοὐναντίον πρὸς
τοὺς ἐξ εὐωνύμων, ὅτι οὐ δόλως ἐδώκατέ μοι φαγεῖν καὶ πιεῖν,

διὸ λάβετε τὴν ἀποκειμένην ἡμῖν συμφορὰν; εἶναι γοῦν ἀ-
νάγκη μαθεῖν τὸν τρόπον τοῦ στεφάνου καὶ τῆς καταδίκης, διατὶ
ἐς τὴν συμπάθειαν τῶν πενήτων τίθησι ταύτην. καὶ τοὐναντίον τὴν
κόλασιν εἰς τοὺς ἀσυμπαθεῖς. καὶ λέγομεν ὅτι τὸ ἴδιον τέλος τοῦ
ἀνθρώπου οὐδὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ὁ θεός. καὶ τὸ χρέος ὅπερ ἔχει ὁ ἄν-
θρωπος ποιῆσαι οὐκ ἔστιν ἄλλο εἰμὴ ἡ ἀγάπη εἰς θεὸν καὶ εἰς τὸν
πλησίον. πλήρωμα γὰρ νόμου καὶ πάσης ἀρετῆς ἡ ἀγάπη ἐστὶ φησὶν
ὁ παῦλος καὶ ὁ χριστὸς ἔφη. ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νό-
μος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται. τοῦτο εἶναι τὸ χρέος τοῦ ἀνθρώπου
ὁ ὀφείλει ἀποδοῦναι εἰς θεόν. ὁποῖαν ἀγάπην ἐὰν τὴν ἔχει τιμᾶται.
ἐὰν δὲ οὐκ ἔχει αὐτήν, κατακρίνεται. οὐδεὶς γὰρ ἄνευ ἀγάπης δύνα-
ται σωθῆναι ποτέ. οὐδὲ ἐὰν πληρώσῃ πάσας τὰς ἄλλας ἀρετάς,
διότι ἄνευ τῆς ἀγάπης, ὅλαι αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ εἰσὶν νεκραί. καὶ ὑπο-
» κεῖνται. καθὼς φησὶν ὁ παῦλος· ἐὰν ψωμίσω τὰ ὑπάρχοντά μου.
» καὶ ἐὰν παραδώσω τὸ σῶμά μου εἰς τὸ πῦρ ἵνα καυθήσεται ἀγά-
» πην δὲ μὴ ἔχω οὐδὲν ὠφελοῦμαι. διότι ἡ ἀγάπη εἶναι ὁποῦ ἑνώνει
» τὸν ἄνθρωπον μετὰ τοῦ θεοῦ. καὶ εἶναι σύνδεσμος. καὶ ἕνωσις καθολική. θεῷ
» καὶ ἀνθρώποις· καὶ ἡ ἀπόδειξις αὐτῆς εἶναι νὰ ἀγαπᾷς καὶ τὸν πλησίον.
καὶ ἡ ἀπόδειξις ὅτι ἀγαπᾷς τὸν πλησίον, εἶναι νὰ τὸν βοηθῇς καὶ νὰ
τὸν ἐλεῇς ὡς σεαυτόν. τοῦτο εἶναι τὸ κύριον ὄνομα τὸ κύριον ἰδίω-
μα τῆς ἀνθρωπίνης καὶ μάλιστα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς· αἱ ἄλλαι δὲ
ἀρεταὶ εἰσὶν μέσαι. αἳ ἀναγκάζουσι τὸν ἄνθρωπον ὁδεύειν καὶ ζῆν
εἰς τοῦτο τῆς ἀγάπης τὸ ἰδίωμα. ὥστε τοῦτο εἶναι τὸ κύριον ἰδίω-
μα τοῦ χριστιανοῦ· ἀγαπητοὶ ἀδελφοί. καὶ ὅστις ἔχει τὸ ἰδίωμα τοῦτο, τῆς ἀ-
γάπης καὶ τοῦ ἐλέους, ἔχει ὅλας τὰς ἀρετὰς εἰς ἑαυτόν. διατὶ δὲ εἰς τὰ
ἕξι εἴδη ταῦτα τέθεικε τὴν ἀγάπην εἴτε ἔλεον ὁ χριστός. καὶ λέγομεν.
ὅτι αὗται εἰσὶν αἱ ἕξι ἡμέραι, εἰς ὁποίας ἔκτισεν ὁ θεὸς πᾶσαν τὴν φαι-
νομένην φύσιν. καὶ τὸν ἄνθρωπον. ἵνα ὁρᾷ ταύτας τὰς ἡμέρας, καὶ
χρηματίζηται εἰς δόξαν θεοῦ. αὗται γὰρ περιέχουσιν, πᾶσαν φωτισμὸν
καὶ γνῶσιν. πῶς ὁ ἄνθρωπος νὰ ὁδεύει ἴσια εἰς τὸ τέλος του. χρεία
γοῦν ἐκβαλλόμενα τὰ ἐμπόδια τὰ κωλύοντά σε ἐκ τούτων καὶ ζῆν
εἰς τὰς ἕξι ἡμέρας ταύτας. ὅτι ὁ ζῶν εἰς τὰς ἕξι ἡμέρας αὐτάς,
εἶναι θεῖος ἄνθρωπος· διότι πᾶσαν τὴν αἰσθητὴν φύσιν κέκτηται
ὑποχείριον. καὶ τὸ δίκαιον κυριεύει τῆς αἰσθήσεως. διὰ τοῦτο καὶ δι-
καίως στεφανοῦται. οὐκέτι ὁ γίνεται ὑποχείριος τῆς αἰσθήσεως, ἀλλὰ

κυριεύει

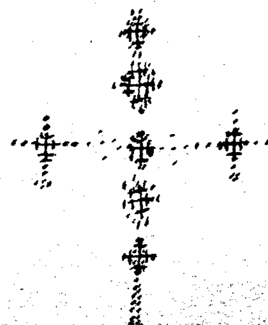
κυριεύει ταύτας καὶ βασιλεύει τὰς προστάσεις ὁμοιαζόμενος τοῦ
προβάτου τοῦ λευκοῦ τοῦ ἱλαροῦ καὶ ἀγαπητικοῦ πρὸς πάντα. ἃ
λευκὰ ὄντα παρομοιάζουσι τὴν λευκότητα τῆς θείας ζωῆς· τοὐναν-
τίον δὲ, τοῖς παραβάταις, ἀποφαίνεται, δίδων. τοῖς μελαίνοις ὡς
τὰ ἐρίφια, τοῖς ἀτάκτοις, καὶ εἰς πᾶσαν ἡδονὴν σαρκικὴν μετερχο-
μένοις, καὶ δούλοις πάσης τῆς σαρκός· οἱ τὴν ἀριστερὰν ὁδὸν ἐπε-
ριεπάτουν, εἰς τὴν ζωὴν ταύτην ἔτι ζῶντες· ἀριστερὰ δὲ ὁδὸς ἐστὶν ἡ
γήϊνος καὶ σαρκική· διὸ εἰς τὸ τέλος αὐτῆς ἀποκαθίστανται ἀπολαμ-
βάνοντες τοὺς καρποὺς οὓς ἐσύναξαν ὑπὲρ ἑαυτῶν. καὶ ἀπελεύσονται
οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. ὢ ψυχρὰ
καὶ κατάδικος ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀδελφοί· εἰς αἰώνιον τιμωρίαν
ἀπελεύσονται αἰώνιον· αἰώνιον· διὰ μικρὰν ὑποταγὴν τῆς σαρκὸς
καὶ τῶν θελημάτων, αὐτῆς, ἐκληρονόμησαν αἰώνιον τιμωρίαν. μετὰ
τοῦ συμβούλου αὐτῶν διαβόλου ὁμοῦ. ταῦτα γὰρ ἐδήλου μωϋσῆς δι' αἰ-
νιγμάτων εἰπὼν ὅτι ὁ παῖς ὁ ἑβραῖος ὁ καλῶς δουλεύσας τὰ ἓξ ἔτη
ἤγουν τηρήσας ταύτας τὰς ἓξ ἐντολὰς ἐλευθερωθήσεται ἐκ τῶν
παθῶν. καὶ χαιρόμενος ἀπέλθῃ πρὸς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἤγουν
τὴν συγγενῆ μακαριότητα. ἔτι αὗται αἱ ἓξ ἐντολαὶ, δηλοῦσι πᾶσαν
πρακτικὴν ἀρετήν· διότι ὁ ἓξ ἀριθμὸς, ἐκ τῶν ἰδίων μερῶν συνί-
σταται, ἤγουν ἐκ δύο. καὶ ἑνός. καὶ τριῶν οὔτε ἐλλείπει, οὔτε περισ-
σεύει· ὥστε ἐκ τριῶν μερῶν συνίσταται· ὁποῖα τρία μέρη δηλοῦσι
τὸ σῶμα τὸ διαιρούμενον τριχῶς, εἰς μῆκος. εἰς βάθος. καὶ εἰς πλά-
τος· διὸ καὶ ἡ κτίσις τὴν ἁρμονίαν αὐτῆς ὅλην εἰς ἕξι ἡμέρας ἐμ-
περιέλαβεν· εἰς ὁποίας ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος ἀγωνίζεσθαι καὶ κατορ-
θώνειν τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν, εἶτα εἰς τὴν θεωρητικὴν νὰ ἀνα-
βῇ· τὴν αὐτῆς συγγενῆ, ὡς διάδηλον. διὸ λέγει οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν
αἰώνιον· αὕτη γὰρ καὶ ζωὴ αἰώνιος, καὶ βασιλεία ὀνομάζεται καὶ πα-
ράδεισος· καὶ κόλπος ἀβραάμ, καὶ σκηνὴ δικαίων· καὶ ἱερουσαλὴμ
νέα· καὶ βραβεῖον κλήσεως, καὶ χάριτος στέφανος· καὶ ὥσπερ ὁ χριστὸς
ἐνταῦθα γέγονεν τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἰατρός· καὶ ποιμήν· καὶ ἄρτος· καὶ
οἶνος καὶ ἄμπελος καὶ ὁδός. καὶ θύρα. καὶ πέτρα· καὶ ὕδωρ· καὶ πη-
γή, οὕτω ἐκεῖσε ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι ὁ αὐτὸς τοῖς οἰκείοις δούλοις
πᾶσα εὐφροσύνη γίνεται· καὶ χαρὰ καὶ ἀνάπαυσις. διότι αὐτός ἐστι
καὶ τῶν ἀγώνων ἡ ὑπόθεσις· ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε φησὶ τῶν ἀδελφῶν
μου τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε. διὸ καὶ ἆθλον καὶ γέρας αὐτοῖς

ἑαυτὸν δίδωσι ἥτις ἐστὶν ζωὴ αἰώνιος. ἀλλ' ἴδωμεν τοίνυν τούτους
ποῖοι εἶσιν ἀφ' οὗ χωρισθῶσιν ἐκ τῆς συνοδοιπορείας τῶν ἁμαρτωλῶν.
» λέγει Ἰωάννης θεολόγος περὶ τούτου: καὶ μετὰ ταῦτα ἴδον καὶ ἰδοὺ
» ὄχλος καὶ λαὸς ὃν οὐδεὶς ἀριθμῆσαι ἠδύνατο ἑστῶτες ἔμπροσθεν
» τοῦ θρόνου καὶ ἔμπροσθεν τοῦ ἀρνίου περιβεβλημένοι στολὰς λευκάς,
» ἔχοντες καὶ φοίνικας ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. καὶ εἴρηκα τῷ κυρίῳ κύριε τίνες
» εἰσὶν οὗτοι. καὶ ἀπεκρίθη οὗτοι εἰσὶν οἱ ἐρχόμενοι ἀπὸ τῆς θλίψεως
» τῆς μεγάλης, οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ μὴ διψήσουσιν. οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ'
» αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ καῦμα: ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποι-
μανεῖ αὐτοὺς ἐπὶ ζώσας πηγὰς καὶ ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως:. ἴδεν
ὁ Ἰωάννης ἐν τῇ ἀποκαλύψει αὐτοὺς τοὺς δικαίους εἰς τὴν ζωὴν τοῦ
αἰῶνος χωρισθέντας ἐκ τῶν ἁμαρτωλῶν. καὶ ἱσταμένους ἔμπροσθεν τοῦ
θρόνου τοῦ Χριστοῦ. ἐνδεδυμένοι τὸν φωτισμὸν ὃν λευκὸν ὀνομάζει. καὶ κρα-
τοῦντας φοίνικας εἰς χεῖρας αὐτῶν, ἤγουν τὴν νίκην. τὴν ἀειθαλῆ
ἀρετήν. διὸ ἐρωτῶν τὸν κύριον περὶ τούτων τοῦ ἀπεκρίθη, ὅτι οὗτοι εἶναι ἐκεῖ-
νοι οἱ ὁδεύσαντες εἰς τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην ὁδόν: ἧς ὁ καρπὸς,
αὕτη ἐστί. ὢ ἁγία χαρὰ καὶ εὐφροσύνη καὶ ἀνάπαυσις αἰώνιος. τοῖς
δικαίοις ἀδελφοί. ὢ κόλασις αἰώνιος καὶ ἀνεκλάλητος τοῖς ἁμαρ-
τωλοῖς ἣν οὐδὲ κανεὶς δυνήσεται νὰ τὴν εἴπῃ. ἐὰν δὲ σκώληκα βρυ-
γμὸν ὀδόντων, καὶ ζόφον ταρτάρου, ὠνόμασεν ἡ γραφὴ ταύτην,
διὰ τὴν αἴσθησιν ἐκ τῶν φαινομένων καὶ γνωστῶν δηλοποιεῖ ταύτην.
ἀλλὰ μεγάλη τιμωρία, καὶ κόλασις ἀνεκδιήγητος ὑπάρχει: κάλλιον
ἦν ἐκείνοις μὴ γεννηθῆναι, ἢ γεννηθῆναι καὶ κολάζεσθαι εἰς τὴν
τοιαύτην αἰώνιον κόλασιν. Τί γοῦν ἀναισχύνωμεν ἀδελφοί ἐκεί-
νην τὴν τιμωρίαν θεληματικῶς: νομίζεις γὰρ ὅτι ἀκούοντας νῦν ἐκεῖ-
να τὰ μεγάλα κακὰ, ὅτι εἶσαι παρὼν καὶ τὰ βλέπεις. θέλεις γοῦν
εἰς τὸν χορὸν τῆς ἀριστερᾶς μερίδος, νὰ βαλθῇς καὶ νὰ πεμφθῇς
εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν, ἢ νὰ στεφανωθῇς καὶ νὰ κληρονομήσῃς τὴν
βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. θέλεις περιπατεῖν ἐν τῷ φωτὶ ἢ
ἐν τῷ σκότει. ἡ κρίσις αὕτη ἐστὶ περὶ τῶν λογιζομένων εἶναι χριστια-
νῶν καὶ μὴ ὄντων δὲ τῇ ἀληθείᾳ. διότι οἱ ἀσεβεῖς ἀπὸ τοῦτον τὸν
κόσμον καταδικάζονται καθὼς εἶπεν ὁ Χριστός. ὁ μὴ πιστεύσας ἤ-
δη κέκριται. καὶ οὐκ ὄψεται τὴν ζωήν. ἐὰν ἦν δυνατὸν νὰ ἴδῃς
τοὺς κατακρινομένους ἁμαρτωλοὺς οἷοι ἀπομένουσιν ἀφ' οὗ χωρισ-
θῶσιν, κανένας φρίξει πολλὰ ὅλος. πῶς μένουσι γυμνοί. τὰ ἁ-

μαρτήματά τους βαστάζοντες γεγραμμένα εἰς τὰ στόματά τους.
καὶ ὅσα ἔσμιξαν ἐδῶ ὅτι τὰ ποιοῦν κρυφὰ ὅλα νὰ ἀποκαλυ-
φθοῦν ἐκεῖσε, φανερὰ καὶ διάδηλα καὶ νὰ εἶναι αἰσχύνη καὶ ἐντρο-
πή, εἰς ἄλλους ἐκεῖ. καὶ ὑπὸ τῶν διαβόλων καὶ αὐτῶν νὰ ἐμπαίζον-
ται. καὶ ἄλλα μυρία βάσανα νἄχουν ὁποῖα γλῶσσα ἀνθρωπί-
νος οὐ δύναται εἰπεῖν. τί γοῦν οὐ καταλαμβάνεις τοὺς λόγους τού-
τους ὦ ἄνθρωπε. ἢ θαρρεῖς νὰ ἐκφύγῃς τὴν κρίσιν ταύτην τοῦ κρι-
τοῦ τούτου. οὐδὲν εἶναι τρόπος. διότι ποῦ ἔχεις νὰ φύγῃς. εἰς ποῖον τό-
πον νὰ ὑπάγῃς. ὅλα τὰ τέλη τῆς γῆς ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ εἰσὶ φησὶν ὁ Δαβίδ
» καὶ ὁ Ἱερεμίας. οὐχὶ τὸν οὐρανὸν ἐγὼ πληρῶ καὶ τὴν γῆν λέγει κύριος;
» ὁ οὐρανός μοι θρόνος ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου: διὰ τοῦτο
ἔλεγεν. ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου ὁ Δαβίδ, καὶ ἀπὸ τοῦ
» προσώπου σου ποῦ φύγω. ἐὰν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανὸν σὺ ἐκεῖ εἶ. ἐὰν
» καταβῶ εἰς τὸν ᾅδην πάρει. ἐὰν λάβοιμι τὰς πτέρυγάς μου κατ'
» ὄρθρον, καὶ κατασκηνώσω εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης κἀκεῖ κα-
» θέξει με ἡ δεξιά σου. ποῦ τοίνυν νὰ φύγῃς οὐκ ἔχεις. ἢ θαρρεῖς
» ὅτι τὸν θέλεις εὕρῃ ἐλεήμονα καὶ συμπαθῆ. νά σε συγχωρήσῃ: καὶ
» τοῦτο εἶναι ἀδύνατον διότι ἐδῶ εἶναι ἐλεήμων. ἐκεῖ δὲ δίκαιος κρι-
» τής. διὸ ἐφοβεῖτο ὁ Δαβίδ. ἵνα τί φοβοῦμαι ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ λέγων;
» ἡ ἀνομία τῆς πτέρνης μου κυκλώσει με. διὰ τί φοβοῦμαι φησὶν τὴν
» ἡμέραν ἐκείνην, διότι ἡ ἀνομία τῆς ζωῆς μου, μὲ θέλει κυκλώσει
» κύκλῳ καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν καὶ ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων
» βοῶσα κατ' ἐμοῦ καὶ μαρτυροῦσα ὅσα ἔπραξα καὶ πάλιν καὶ παρα-
» κατιὼν λέγει ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται λυτρώσεται ἄνθρωπος οὐ δώσει τῷ θεῷ
» ἐξίλασμα ἑαυτοῦ καὶ τὴν τιμὴν τῆς λυτρώσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.
» ἐὰν ἡ ψυχὴ εἶναι τιμιωτέρα παντὸς τοῦ κόσμου, τί ἀντίλυτρον δώ-
» σῃς ἐκεῖ ὑπὲρ αὐτῆς ἀντάξιον; οὐδέν: διὸ μηδεμίαν λύτρωσιν ἐκ-
δέχου ἐκ τοῦ κριτηρίου ἐκείνου ὅτι λέγεται ἄλλον κριτήριον δικαιο-
σύνης. ἔχω δὲ νὰ σοῦ δείξω ἐὰν θέλῃς ἄλλο κριτήριον ὁποῖον εἶναι
κριτήριον χάριτος. κριτήριον ἐλέου. ποῖον εἶναι τοῦτο, τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ.
ὁποῦ μέλλει νά σε κρίνῃ ἐκεῖ. ἀλλὰ ποῦ εὑρίσκεται τοῦτο ἐνταῦ-
θα εἰς τὴν ζωὴν ταύτην. ὁ καταφεύγων εἰς τοῦτο τὸ κριτήριον,
γίνεται δοῦλος Χριστοῦ. λαμβάνει τὴν χάριν αὐτοῦ ἐνδύεται τὰ
ἱμάτια αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ τὰ ἱμάτια τὰ λαμπρὰ. καὶ οὕτως ὑπάγει παρρη-

σία εἰς ἐκεῖνο τὸ κριτήριον τῆς δικαιοσύνης καὶ οὐ δύναται κα-
ταδικασθῆναι ποτὲ ὅτι εἶναι δοῦλος τοῦ χῦ. καὶ ἀδελφὸς κατὰ χά-
ριν· διὸ ὁ παῦλος ἐκάλει τοὺς ἀνθρώπους εἰς τοῦτο τὸ κριτήριον νὰ ἔλ-
θουν νὰ λάβουν τὸν ἔλεον καὶ τὴν χάριν. καὶ τὸ σημεῖον τοῦ σκήπτρου
» τοῦ βασιλικοῦ. προσερχώμεθα φησὶν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς
» χάριτος ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοή-
» θειαν. ὢ καλὴ συμβουλὴ αὕτη ἀδελφοὶ διὸ ἂς τρέξωμεν προθύ-
μως εἰς τὸν θρόνον τοῦτον, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἐλευθερωθῶμεν ἐκ τῆς πι-
κρᾶς καὶ φοβερᾶς ἐκείνης ἀποφάσεως. τῆς δικαιοτάτης. ἀδελφοὶ
πῶς δὲ νὰ προσέλθωμεν εἰς τὸν θρόνον τοῦτον: ἐνταῦθα ὁποῦ ἐσ-
μὲν πλήρεις ἁμαρτιῶν· ἀνομιῶν. ναὶ οὕτως μετὰ τῆς ἀληθινῆς ὡς εἶπον
σοι μετανοίας. ὡς καθὼς ἐγνώρισες τὸ παράδειγμα εἰς τὴν τοῦ
ἀσώτου ὁποῦ ἔκαμα διδαχήν. μετὰ ἐξομολογήσεως· δακρύων. στε-
ναγμῶν: μετὰ τούτων νὰ εἰσέλθῃς θλιβόμενος πολλὰ ὅτι ἀτίμα-
σες τοιοῦτον εὐεργέτην: καὶ ἠκολούθησας εἰς τὴν τῆς σαρκὸς καὶ αἰσθή-
σεως ἐπιθυμίαν: ὑποσχόμενος εἰς τὸ μέλλον, φυλάξαι ἑαυτὸν κα-
θαρόν. μετὰ τούτων νὰ κλαύσῃς εἰς χν̄ τὸν ἐσταυρωμένον τὰς ἁμαρ-
τίας σου οὐχὶ εἰς τὸν ἑαυτόν σου: καὶ νὰ ἐξυπνήσῃς ἀπὸ τὸν ὕπνον ὁποῦ
κοιμᾶσαι: νὰ γνωρίσῃς τὴν ἀλήθειαν, ἐκ τῶν διδασκάλων ἐκ τῶν σολο-
μῶντος τοῦ σιρὰχ καὶ ἰὼβ οἵτινες ἐξυπνοῦσι τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν,
ἐκ τῶν ὀνείρων, καὶ λέγουσιν αὐτῇ μὴ ἀπατᾶσθαι ἐπὶ τοῖς ματαίοις
καὶ ἀπατητικοῖς καὶ προσκαίροις τούτοις ἀγαθοῖς, ἀλλ' ὁρᾶν τὴν ἀλή-
θειαν ἄκουσον τοίνυν καὶ τούτων τινὰ λέγουσι λόγια πρὸς ἡμᾶς.
περὶ τῶν ματαίων τοῦ κόσμου τούτου πραγμάτων τοῦ σολομῶντος
» πρῶτον, ὡς καπνὸς ἀπὸ ἀνέμου διαχεόμενα: καὶ ὡς ὄναρ διαπαί-
ζοντα καὶ ἀπατῶντα καὶ ὡς σκιὰ μὴ κρατουμένη. καὶ ὁ ἰώβ. ὥσπερ
γὰρ ἐνύπνιον ἐκπετασθὲν καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ. ἔπτη δὲ ὥσπερ φάσμα
νυκτερινὸν ἀπέδρα ἢ ὥσπερ σκιὰ καὶ οὐ μὴ στῇ. οὕτως ὁ ἀνθρώπινος βίος
ἐστίν. ἴδετε ποταπὸς εἶναι ὁ βίος ἡμῶν ἀδελφοί. ὄνειρον ἐνύπνιον
» σκιά. καπνὸς ὑπὸ ἀνέμου διασκορπιζόμενος: καὶ κατὰ τὸν δαδ
» ὡσεὶ χνοῦς. ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. καὶ ὁ σιρὰχ
» ἔλεγεν μάταιος ἐστὶν ὁ προσέχων τοῖς φθαρτοῖς, ὡς ὁ δρασσόμενος
» τῆς σκιᾶς καὶ διώκων ἀνέμους. καταλάβετε πάντα πῶς εἶναι ψευδῆ
» μάταια. διὸ ἀδελφοὶ ἕως ἐσμὲν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ δράμωμεν εἰς
» τὸν θρόνον τοῦ ἐλέους εἴπωμεν μετὰ τοῦ σοφοῦ κε παίδευσον ἡμᾶς. ἐν

κρίσει καὶ μὴ ἐν θυμῷ: καὶ δοξάσωμεν τὸν χν̄ ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν
» κατὰ τὸν θεῖον παῦλον. καὶ κατὰ τὸν ἱερεμίαν δῶμεν κῷ τῷ θῷ ἡμῶν
» δόξαν πρὸ τοῦ συσκοτάσαι καὶ πρὸ τοῦ προσκόψαι τοὺς πόδας
ἡμῶν ἐπ' ὄρη σκοτεινά: ἄκουσον καὶ τοῦ σοφονίου λέγοντος. τὸ ἔθ-
» νος τὸ ἀπαίδευτον συνάχθητε καὶ συνδέθητε πρὸ τοῦ ἐλθεῖν ἐφ' ὑ-
» μᾶς τὴν ὀργὴν τοῦ κυ. καὶ πρὸ τοῦ ἐλθεῖν ἐφ' ὑμᾶς τὸν θυμὸν τῆς ὀρ-
γῆς τοῦ κυ: ἄκουσον ὢ λαὸς τοῦ χῦ τὸν λόγον τῶν προφητῶν: ὅτι ἐδῶ
εἶναι ὁ ἀγὼν ὁ ἔλεος καὶ ὁ οἰκτιρμὸς τοῦ χῦ. ἐδῶ τίθεται αὐτὸς ὁ χς
τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἆθλον εἰς τὸν μέλλοντα δὲ αἰῶνα, ποιεῖ ἑαυτὸν βραβεῖον
τρόπαιον τοῦ ἄθλου. ἀγωνισθῆτε γοῦν ἕως καιρὸν ἔχετε: δράξα-
σθε τῆς παιδείας ταύτης ὡς φησὶν ὁ δαδ μήποτε ὀργισθῇ κς, καὶ
» ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας· ὅταν ἐκκαυθῇ ἐν τάχει ὁ θυμὸς αὐ-
τοῦ. διὸ πρὶν τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ ὀργῆς κατανοήσατε τοὺς λό-
» γους αὐτοῦ, συνίετε δὴ ταῦτα φησὶν ὁ δαδ μήποτε ἁρπάσῃ καὶ οὐ μὴ
ᾖ ὁ ῥυόμενος· καὶ δι' ἐτοῦτο δράμωμεν ἐν κατανύξει καρδίας πρὸς
αὐτόν, ῥίψωμεν πᾶσαν ὁμίχλην καὶ ταραχὴν τοῦ κόσμου, εἴπωμεν
πρὸς αὐτὸν ὥσπερ ὁ ἔσδρας ἐκεῖνος ὁ δεόμενος ὑπὲρ τῶν ἀνομιῶν τοῦ
» λαοῦ εἶπε πρὸς τὸν θν. κε ᾐσχύνθημεν καὶ ἐνετράπημεν τοῦ ὑψῶ-
» σαι θεὲ ἡμῶν τὸ πρόσωπον ἡμῶν πρὸς σέ. ὅτι αἱ ἀνομίαι ἡμῶν ἐπλη-
» θύνθησαν ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν. καὶ αἱ πλημμέλειαι ἡμῶν ἐμεγα-
» λύνθησαν ἕως τοῦ οὐρανοῦ. καὶ νῦν ἐπιεικεύσαιτο κς ἡμῶν τοῦ φωτίσαι
» τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν καὶ ἀνοῖξαι τὰ ὦτα ἡμῶν ὅτι ἐγκατελίπομεν
» τὰς ἐντολάς σου. καὶ τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης σου. ἵλεως γενοῦ ἡ-
» μῖν: ὁ μόνος εὐδιάλλακτος κς καὶ μετανοῶν ἐπὶ κακίαις ἀνθρώπων. οὕτω
» εἰπὲ ἐκ καρδίας καὶ ψυχῆς ὅτι δεόμεθά σου κε σῶσον ἡμᾶς. ἀνάστη-
» σον ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὕπνου. ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν: καὶ ἀξίωσον ἡμᾶς στῆ-
ναι ἐκ δεξιῶν σου: καὶ τῆς σῆς γλυκυτάτης φωνῆς ἀκοῦσαι τῆς
εὐλογημένης καὶ εὐλογούσης ἡμᾶς. καὶ καλούσης
εἰς τὴν τοῦ πατρὸς βασιλείαν. ἧς τύχοιμεν
ἐν χῷ ἰῦ τῷ κῷ ἡμῶν. ᾧ ἡ δόξα καὶ
τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας
ἀμήν.

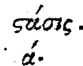

ΔΙΔΑΧῊ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΗΣ τυρινῆς. σὺν θεῷ ἁγίῳ. ἧς ὁ σκοπὸς περὶ ἀμνησικακίας, καὶ ἀληθοῦς πολιτείας ὑπάρχει·

Τὸ προοίμιον.

Ἂν ὅλα τὰ ποιήματα τότε ἀναπαύονται, ὅταν πλη-
σιάσουν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν, τὰ ζῶα τὰ δένδρα τὰ
φυτά. καὶ τὸ τέλος αὐτῶν εἶναι ἐκεῖνο ὁποῖον ἦτον ἡ
ἀρχὴ αὐτῶν ὥσπερ τὸ ἑρμηνεύει ὁ ἐκκλησιαστὴς
» κεφ. α΄. ὁ ἥλιος ἀνατέλλει & δύνει, καὶ ἐπιστρέφει
» εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ὅθεν ἀνατέλλει. & πάντες οἱ χεί-
» μαρροι πορεύονται εἰς τὴν θάλασσαν, ὅθεν φύονται αἱ πηγαὶ ὅλ-
λαι, καὶ τὰ γήϊνα ὅλα διαλύονται εἰς τὴν γῆν, ὥσπερ ἐκ τῆς γῆς
φύονται, ὡσαύτως καὶ ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν θέλει ἀναπαυθῆ ποτέ, ἕως νὰ
μὴ πλησιάσῃ εἰς τὸ φυσικὸν αὐτοῦ τέλος· ὁποῖον εἶναι μόνος ὁ θεός.
» ἐπειδὴ αὐτὸς μόνος εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, διὸ ἔφη ὁ παῦ-
» λος, ἐξ αὐτοῦ & δι᾽ αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα ἔστηκε· ἐκ τοῦ θεοῦ εἶ-
ναι, ὥσπερ ἐκ καθολικῆς ἀρχῆς ζωοποιούσης αὐτά· διὰ τοῦ θεοῦ, ὥσ-
περ διὰ μέσου αὐτοῦ φυλασσόμενα, καὶ τηρούμενα. & εἰς τὸν θεόν. εἰ-
σὶν καὶ ἵστανται ὥσπερ εἰς τέλος μακαριώτατον, καὶ ζῶσι τὰ ποιή-
» ματα ὅλα. & πάλιν ὁ αὐτὸς λέγει περὶ τοῦ ἀνθρώπου. ἐνδημοῦντες τῷ
» σώματι, ἐκδημοῦμεν ἐκ θεοῦ. ἐκδημοῦντες δὲ τοῦ σώματος, ἐνδη-
μοῦμεν εἰς θεόν. εἰσερχόμενοι φησὶν ἐν τῷ σώματι, ἐκ τοῦ θεοῦ ἐβγαίνο-
μεν· καὶ ἐκβαίνοντες ἐκ τοῦ σώματος, ἀπερχόμεθα εἰς τὸν θεόν, τοῦτο
δὲ λέγει, ἵνα δείξῃ τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς οἵα ἐστί, ἔτι κατὰ τὸν θεῖον
μωυσέα εἶναι θεῖον ἐμφύσημα· καὶ ὅτι ὁ χριστιανὸς οὐδὲν πρέπει νὰ
λυπᾶται ἐὰν θνήσκῃ, διότι ὁ θάνατος, οὗτος εἶναι ἐλευθερία τῆς ψυ-
χῆς λέγω τοῦ ἀληθινοῦ χριστιανοῦ· ὡς ὁ δαβὶδ ἐδέετο περὶ τούτου συνεχῶς
» λέγων πρὸς θεόν. ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχήν μου· & ὁ παῦλος τα-
λαίπωρος ἄνθρωπος τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου.

» ἐπιθυμῶ ἀναλῦσαι καὶ σὺν χριστῷ εἶναι· ὥστε τὸ τέλος τὸ καθολι-
κὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀδελφοὶ εἶναι ὁ θεός. εἰς ὃν τρέχει & ἀγωνίζεται ἀπελθεῖν &
ἑρμηνεύων τὸ τέλος ὁ παῦλος τῶν ὅλων δεικνύων ὅτι ὅλα θέ-
λουν ἐπιστραφῆ εἰς τὸν θεόν, τελειώνει ἐν τούτῳ, ἵνα ᾖ ὁ θεὸς τὰ πάν-
τα ἐν πᾶσι: εἰς τρόπον οὐδέ ποτε ἔσται ὁ ἄνθρωπος ἥσυχος, μέχρις νὰ μὴν
εἶναι ἡνωμένος μετὰ τοῦ θεοῦ. ταύτην δὲ τὴν ἕνωσιν οὐ δύναται ὁ ἄν-
θρωπος λαβεῖν ἐξ ἄλλης ὁδοῦ εἰ μὴ ἐκ τῆς ἀγάπης: εἰς ὁποῖαν ὅ-
ταν εἶναι καθαρός, εἰσὶν οἱ καρποὶ τοιοῦτοι ζωντανοὶ καὶ δυνατοὶ
ὅτι τὸν μετασχηματίζουν τὸν ἄνθρωπον ταπεινόν, καὶ θεοποιοῦσιν αὐτὸν
» ὥσπερ ἔφη ὁ χριστός, ὅς τις με ἀγαπήσει, ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐ-
» τόν· καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα & μονὴν παρ᾽ αὐτῷ ποιήσομεν. &
» ἐν τῷ θεῷ μένει εἰς τρόπον εἶναι ἀνάγκη ἀδελφοὶ νὰ γεμίσῃ ὁ ἄνθρωπος
» πολλὴν ἀγάπην ἐκ θεοῦ ὅς τις λογίζεται ἑνωθῆναι μετὰ τοῦ θεοῦ.
καὶ ἐπειδὴ ἡ αὐτῖνος καὶ σωματικὴ ἀγάπη ἑλκύει τὸν ἡμέτερον νοῦν
νὰ φρονῇ καὶ νὰ λογίζεται, τὰ σωματικὰ καὶ κοσμικὰ ἐπιθυμήμα-
τα, καὶ ἐμποδίζει πολλὰ τὸν νοῦν ἀναβῆναι εἰς τὴν θεωρίαν τῆς
ἀγάπης αὐτῆς, διὰ νὰ ἑνωθῇ μετὰ τοῦ θεοῦ, ὥσπερ εἰς τέλος ἴδιον αὐ-
τοῦ καὶ καθολικόν, διὰ τοῦτο ἂς δεηθῶμεν τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ,
ἵνα φωτίσῃ & λαμπρύνῃ τὸν ἡμέτερον νοῦν εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἀλη-
θείας. καὶ ἀποδιώξῃ πᾶσαν ἀχλὴν καὶ σκοτόμαιναν ἀπὸ τού-
του. νὰ ἀγαπήσῃ τὸν θεόν, & ἑνωθῇ μετ᾽ αὐτοῦ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων: τοῦ-
το θέλομεν εὐλογημένοι χριστιανοὶ νὰ εἰποῦμεν σήμερον πρὸς τὴν
ὑμετέραν ἀγάπην· πρῶτον τὴν συμβουλὴν ὁποῦ μᾶς διδάσκει ὁ
χριστός καὶ τὸν τρόπον ταύτης δεύτερον τὰ ἐμπόδια τῆς ποῖα εἶναι τῆς κα-
λῆς συμβουλῆς αὐτῆς. τρίτον ἕνα ἠθικὸν εἶτα θέλω κάμη τέλος.
καὶ ἡ αὐθεντεία σας δότε μου ἀκρόασιν παρακαλῶ μετὰ σιωπῆς.

Ὁ θεὸς ἐπειδὴ ἐκ φιλανθρωπίας ἐσυγκατέβη νὰ γένῃ ἄνθρωπος, διὰ νὰ σώ-
σῃ τὸν ἄνθρωπον, εἰς πολλὰ ὀνόματα ὠνόμασεν ἑαυτόν. ποτὲ ὠνομάσθη
πάνθηρ καὶ πάρδαλις, ὅτε θέλει νὰ δείξῃ τὴν τιμωρητικὴν αὐτοῦ
δύναμιν, εἰς φόβον τοῦ ἀνθρώπου καθὼς & διὰ ὡσηὲ ἔφη. ἔσομαι αὐτοῖς ὡς
πάνθηρ & πάρδαλις. ὥσπερ & ἐν τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ ἐδείχθη
κριτὴς φοβερὸς & δίκαιος ἀποδιδοὺς ἑνὶ ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.
ἵνα τρομάζῃ ὁ ἄνθρωπος τὰ τοιαῦτα ἀκούσας λόγια. καὶ συνέλθῃ εἰς τὴν
ἀληθινὴν ὁδὸν τοῦ χριστοῦ· ποτὲ δὲ ὀνομάζεται πατὴρ δηλαδὴ εἰρηνικὸς εὔ-
σπλαγχνος· ἵνα μὴ φοβῆται ὁ χριστιανὸς & εἰς τοῦτο τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς

Κατὰ ἀλήθειαν ὁ χριστιανὸς εἶναι ὀφειλέτης πολλὰ τοῦ θῦ. καὶ
πολλὰ εἰς τὸν πλησίον· ἐπειδὴ ἐγεννήθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην
καὶ εἰς τοῦτο εἶναι προστεταγμένος καὶ παραγγελμένος, ἐκ τοῦ νόμου, ἐκ τῶν
καλῶν παραδειγμάτων, καὶ ἐκ τῆς χάριτος ὁποῦ ἔλαβε τῆς εὐσε-
βείας ἐμπιστευμένος, ὅτι ἀεὶ νὰ ἐνεργῇ, ἀεὶ νὰ μοχθῇ εἰς τὴν παροῦσαν
ζωήν, διὰ δόξαν τοῦ θῦ, δι' ἣν ἐγεννήθη, διὰ τὴν μεγίστην ὠφέλειαν ὁ-
ποῦ λαμβάνει ἢ τὴν αἰωνίαν ζωὴν καὶ τὰ αἰώνια ἀγαθά. ἀλλ' ἡ
ἁμαρτία τοσοῦτον εἶναι ἐνωμένη πολυχρόνιος: εἰς τὴν ἀνθρώπινον φύ-
σιν ὅτι διὰ τὸ μῆκος τὸ πολύ, δυσκόλως ὁ ἄνθρωπος ἐκβάλλει ἀπὸ τὸν
ἑαυτόν του ἐκείνην τὴν ἀνομίαν ἥτις ἐμποδίζει αὐτόν, νὰ μὴν ἐνερ-
γῇ τὰ ὀφειλόμενα ἔργα ἃ ἐστὶν ὑποσχόμενος εἰς τὸν θν̄ καὶ τὸν πλησίον.
τοιοῦτον τυφλώνει τὸν νοῦν ὅτι κατὰ τὸν χν̄, οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει.
ὅλον τὸν ἄνθρωπον ἀλλάσσει ἀπὸ καλὸν εἰς κακόν. ἀπὸ δικαιοσύ-
νην εἰς ἁμαρτίαν. ἀπὸ φῶς εἰς σκότος. ἀπὸ τῆς σχολαστικῆς καὶ ἐρευνη-
τικῆς ζωῆς, ῥάθυμον τελείως τὸν ἀποκαθιστᾷ καὶ πάσης ἀμελείας
γιομάτον· καὶ ταῦτα ὁποῦ ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ θῦ, οὐ μισᾷ ἄλλον χειρό-
τερον ἐκ τοῦ ἀμελοῦς καὶ ῥαθύμου ἀνθρώπου ὡς λέγει διὰ τοῦ ματθαίου ὁ χς̄
τί ὧδε ἑστήκατε ἀργοὶ ὅλην τὴν ἡμέραν: διατὶ ἔκτισα ὑμᾶς, ἐλύ-
τρωσα· ἐδικαίωσα. διατὶ ἐπλούτισα ὑμᾶς με τοιοῦτα δωρήματα·
» διὰ τί ἵστασθε ἀργοί. εἰσέλθατε εἰς τὴν ἄμπελόν μου· ἐργάζεσθε, καὶ
» ἀγαθοποιεῖτε ἕως καιρὸν ἔχετε ὥσπερ ὁ παῦλος ἔφη ἐν γαλάταις
» ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος τοῦτο καὶ θερίσει. καὶ πάλιν πρὸς τίτον β΄. διὰ
» γὰρ τοῦτο ἔθανεν χς̄ ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἐκ πάσης
» ἁμαρτίας καὶ ἀνομίας καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλω-
» τὴν καλῶν ἔργων. ἵνα οὐ μόνον ἐνεργῇ ἀλλὰ καὶ εὐχαρίστως ἐνεργῇ
τῷ θεῷ καὶ τῷ πλησίον. καὶ εἰς τὴν εὐσέβειαν τοῦ ἔδωσε καὶ τὴν σύνεσιν.
τοῦ ἀνθρώπου δὲ ἔργον θεῖον· ὅπως μὲ αὐτὴν νὰ φανερώσῃ τοῦ ἀνθρώπου τὸν τρόπον,
τὸν καιρόν, τὸ μέτρον τῆς καλῆς δουλείας τοῦ θεοῦ. ὁποῖα σύνεσις
εἶναι ὀφθαλμός, τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. καὶ φῶς τοῦ χριστιανισμοῦ
ὅλου. διὸ ὅσον εἶναι ἀναγκαῖον ἡ εὐσέβεια διὰ νὰ δουλεύῃ ὁ χριστια-
νός, τοσοῦτον ἀναγκαιοτάτη εἶναι ἡ σύνεσις, διὰ νὰ ξεύρῃ καλὰ καὶ
νὰ δουλεύῃ χωρὶς σφάλμα. καὶ ἐκ ταύτης νὰ ἀγαπᾷ τὸ ἀγαθόν,
καὶ νὰ φεύγῃ τὸ κακόν. διότι πῶς δύναται νὰ ἀγαπήσῃ ἐκεῖνο ὁ-
» ποῖον οὐ γνωρίζει ὁ ἄνθρωπος διὰ τοῦτο λέγει ὁ ἡσαΐας κεφ. ε΄. τοίνυν αἰχ-
» μάλωτος ὁ λαός μου ἐγενήθη, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι αὐτοὺς τὸν κν̄: καὶ ὁ

παῦλος

παῦλος κορινθ. ιδ΄. εἰ δέ τις οὐ γνωρίζει οὐδὲν θέλει γνωρισθῆ.
εἰς ταύτην τὴν σύνεσιν πολλὰ εἶναι τὰ ἐναντία ὁποῖα συγχίζουν τὸν
νοῦν τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν μακρύνουν ἐκ τὴν σύνεσιν τῆς ἀ-
ληθινῆς ὁδοῦ. πρῶτον οἱ πειρασμοὶ τοῦ ἐχθροῦ οἱ πολλοί. ὁποῖοι εὑ-
ρίσκοντες τὴν ἀγαμνότητα του τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ ἄρρωστον κατα-
βαίνουσιν αὐτὴν εἰς τὰ κάτω ὁδεύειν κακῶς διαλογίζεσθαι καὶ φρο-
νεῖν β΄. εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ φυσικόν, ὁποῖον εἶναι ἐχθρόν, τοῦ ἡμετέρου
δρόμου. διότι ὁ δρόμος ὃν περιπατοῦμεν εἶναι ὑπὲρ φύσιν. γ΄. εἶναι
τὸ πνεῦμα τὸ ψυχικὸν ὁποῖον οὐ γνωρίζει τὴν ἀξίαν τοῦ θῦ· ὡς ὁ παῦ-
» λος λέγει κορινθ. β΄. ψυχικὸς ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος. μω-
ρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν. δ΄. τὸ πνεῦμα τῆς σαρκός· διότι αὐτὸ εἶναι ἀεὶ ἐ-
πίβουλον καὶ ἐναντίον τοῦ θῦ. ε΄. τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου, διότι αὐτὸ ἔ-
ναι γιομάτον ἀγάπης ψευδοῦς. καὶ ματαίας εὐτυχίας. ϛ΄. καὶ τὸ πνεῦμα
τοῦ νόμου. διότι οἱ καπνοὶ τοῦ ὄρους τοῦ σινᾶ, οὐδὲν ἑλκύουσι τὸν ἄνθρωπον
εἰς ἀγάπην ἀλλ' εἰς θόρυβον καὶ ταραχήν. ὅτι λοιπὸν ταῦτα πάντα
πολεμοῦσι καὶ μάχονται τὸν ἄνθρωπον τοῦ μὴ πλησιάζειν εἰς ἀρετήν, μήτε
» περιπατεῖν ὀρθῶς ἐν φωτί. ψυχραίνουν τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιθυμίαν,
νὰ μὴν ὁδεύῃ ἔμπροσθεν. ὁποῖον τὸ μὴ περιπατεῖν ἔμπροσθεν εἶναι
νὰ γυρίσῃ τις ὀπίσω. ἡ γὰρ στάσις τοῦ καλοῦ φησὶν ὁ θεῖος μάξιμος
ἀρχὴ κακίας ἐστίν. αὐτὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ δύνανται πολλά. ὅτι εὑρίσκουν
συνεργὸν καὶ βοηθὸν τὴν σάρκα τὰς αἰσθήσεις τὸν κόσμον· καὶ ἴδε τὴν
δύναμιν αὐτῶν πόσον δύνανται. τίς ἦν δικαιότερος καὶ ἰσχυρότερος τοῦ
ἀδὰμ καὶ γνωστικὸς καὶ δεδοξασμένος ἕτοιμος εἰς ὑπακοήν. καὶ θερμὸς
εἰς τὸ ἔργον καὶ πλεῖον δυνατὸς ἐναντιωθῆναι. καὶ ἰδὲ αὐτὸν πῶς πα-
ρέσης τῆς χάριτος τοῦ θῦ, διὰ οὐδαμινὸν πρᾶγμα καὶ ἡδονὴν ἐλάχιστον
ἀπώλεσεν ἑαυτὸν καὶ ὅλον τὸ γένος τὸ ἀνθρώπινον· πόσην χάριν ἔλαβεν
» ὁ μωυσῆς, ἀλλὰ διὰ τὴν ὀλίγην ἀπιστίαν του, οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὴν
» γῆν τῆς ἐπαγγελίας· τίς ἰσχυρότερος τοῦ σαμψών· ἀλλ' ἡ ἡδονὴ τῆς
» πόρνης, ὑστέρησεν αὐτὸν τῆς τιμῆς καὶ τῆς ζωῆς. τίς πλέον ὡραῖος καὶ
ἀγαπητὸς ἐκ τοῦ δαβίδ. ἀλλ' ἡδονὴ ἐποίησεν αὐτὸν γένεσθαι φονέα καὶ
μοιχόν· τίς φρονιμώτερος τοῦ σολομῶντος. ἀλλ' ἰδοὺ αὐτὸν γεγονέναι
τοσοῦτον μωρόν· ὥστε καὶ εἰδωλολάτρης ἐγένετο· δικαίως ἄρα ἐκα-
ταράθη ὁ ἰὼβ τὴν ἁμαρτίαν, ὡς ῥίζαν πάσης κακίας καὶ ἀνομίας
γεγονυῖαν ἥτις ἀπώλεσε, καὶ φθείρει τὸν ἄνθρωπον συνεχῶς. διότι
βαρεῖαι, εἰσὶν ὡσεὶ φορτίον βαρὺ φησὶν ὁ δαβίδ. ἐβαρύνθησαν

ε

ἥτις ἀπώλεσε, καὶ φθείρει τὸν ἄνθρωπον συνεχῶς. διότι βαρεῖαι
» εἰσί, ὡσεὶ φορτίον βαρὺ φησὶν ὁ Δαβὶδ ἐβαρύνθησαν ἐπ' ἐμὲ αὗται
» αἱ ἀνομίαι μου. καὶ ὁ Ζαχαρίας ὁ προφήτης τὴν ἡδονὴν ἐπὶ μο-
» λύβδου καθημένην ἴδεν. δηλαδὴ ὅτι πολλὰ βαρεῖαι εἰσὶ καὶ κλί-
νουσι τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰ γήινα φρονεῖν καὶ διαλογίζεσθαι· ὢ κακὴ ῥί-
ζα συμβουλῆς ἐξ ἧς ἐφύη πᾶσα ἀνομία· καὶ ἀπώλεσεν ὅλους τοὺς
ἀνθρώπους, ἐὰν ἡ θεία ἀγαθωσύνη οὐδὲν ἤθελεν συμπράξῃ καὶ βοηθή-
σῃ τῆς ἀνθρωπίνης ἀθλιότητος. καὶ ἐὰν οὐδὲν ἤθελεν ἀφήσῃ σύμβου-
λον ἀγαθὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀγαθὴν εἰς τὴν ζωὴν ταύτην συμβουλεύουσαν
αὐτὸν ἐκκλίνειν ἐκ τοῦ κακοῦ καὶ ποιεῖν τὸ ἀγαθόν. καὶ τὸν τρόπον
καταβαλεῖν τοὺς πάντας ἐχθρούς· οὐ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοῦτο
ἐστὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἡ ὄντως βουλὴ καὶ σύνεσις τοῦ ἀνθρώπου· ὁ θαυμαστὸς
σύμβουλος κατὰ τὸν Ἱερεμίαν εἰς κάθαρσιν αὐτοῦ, εἰς φωτισμόν. καὶ
εἰς τελείωσιν. καὶ νὰ ἔχῃ καὶ τὴν θείαν γραφὴν ὡς κάτοπτρον θεῖον
ἐν ᾧ μετὰ τοῦ πνεύματος νὰ ὁρᾷ τὴν ἀλήθειαν. καὶ νὰ γινώσκουσι ποῖα ἔργα
εἶναι εὐάρεστα τοῦ θεοῦ. καὶ εἰς ὑπηρεσίαν αὐτοῦ. ὅπως ζῶντες ἐδῶ μέσον
καλοῦ καὶ κακοῦ. καὶ δικαιοσύνης καὶ ἁμαρτίας, ἀρετῆς, καὶ πονη-
ρίας, μετὰ ὁδηγίας ἀληθοῦς νὰ ἀκολουθῶμεν τὸ καλὸν καὶ νὰ
φεύγωμεν τὸ κακὸν καὶ διὰ τὴν πολλὴν ἀγνωσίαν καὶ ἀσθένειαν τῆς
ἡμετέρας φύσεως, εἶναι ἀναγκαῖον κατὰ πάντα τρόπον τὸ δῶρον αὐ-
τὸ τῆς βουλῆς τοῦ πνεύματος, διὰ νὰ μὴν σφάλλωμεν, καὶ ἵνα γνωρίζωμεν τὸ
κακὸν κακόν, καὶ τὸ καλὸν ὡς καλόν. ἵνα μὴ λάβωμεν τὸ κακὸν διὰ
» καλόν· οὕτω καὶ ὁ ἐκκλησιαστὴς ἔφη λβ΄. οὐδὲν χωρὶς βουλῆς ποίει.
» καὶ ποιήσας, μετανοήσῃς. καὶ οἱ σοφοὶ ἐκάλουν αὐτὴν ὀφθαλμὸν
τοῦ μέλλοντος τὴν ὀρθὴν βουλήν. καὶ εἶναι ὠφέλιμος πολλὰ τοῦ χρι-
στιανοῦ· ὑποφέρει πάντα πειρασμὸν διὰ δόξαν θεοῦ. εἰς τρόπον ἔχει χρεί-
αν μεγάλου συμβούλου ἵνα μήτε φοβερῶς τολμᾷ, μήτε πάσχειν μα-
ταίως, μήτε πικραίνεσθαι ἐν θλίψεσι, μήτε μεταστρέφειν ἐκ τοῦ κα-
λοῦ οὗ ἤρξατο· διότι ἐκ τῶν πειρασμῶν τῶν δαιμονίων πονηρῶν, δυσ-
κόλως ὁδεύουσι εἰς τὴν ἐνάρετον ζωὴν οἱ χριστιανοί· διὰ τοῦτο χρεία
συνεχοῦς συμβουλῆς θείας καὶ ὀρθῆς. διότι ἐκ τούτων τῶν πειρασμῶν
ἡ ἀνθρωπίνη φύσις οὐ δύναται καταλαβεῖν εἰς ἱκανότητα ὅλα τὰ
ἀναγκαῖα τὰ πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν· διὸ χρεία εἶναι φωτισμοῦ ὑψη-
λοῦ καὶ ἀληθινοῦ. καὶ πλείονος ἐρεύνης, ὁ Μωυσῆς εἶχεν ἀνδρείαν ὅ-
ταν ἔβγαλεν τὸν Ἰσραὴλ ἐκ τῆς Αἰγύπτου. ἀλλ' εἰς τὴν ὁδὸν εἶχεν σύμβου-

λον τὸ πνεῦμα προστάζον ὁποῦ τὸν ἐδίδαξεν νὰ ἀπεράσῃ ἀπὸ τὰ ὄ-
ρη καὶ νὰ καταβῇ εἰς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν νὰ σχίσῃ αὐτὴν καὶ νὰ
ἀπεράσῃ. εἶτα νὰ τὸν ὁδηγεῖ νύκτα καὶ ἡμέραν ὥσπερ ἱστορεῖται ἐν
» τῇ θείᾳ γραφῇ. οὕτω καὶ ἡ νύμφη ἐν τῷ ᾄσματι τρίτον κεφ. λέγει· ἐπὶ
» κοίτην μου ἐν νυξὶν ἐζήτησα ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου· ἐζήτησα αὐτὸν καὶ
» οὐχ εὗρον αὐτόν· ἀναστήσομαι δὴ καὶ κυκλώσω ἐν τῇ πόλει ἐν ταῖς ἀγοραῖς.
» καὶ εὕροσάν με οἱ τηροῦντες οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει. καὶ εἶπον.
» μὴ ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου εἴδετε. ἕως ὅτου εὗρον αὐτόν. ὢ ἁγία καὶ
θεία συμβουλὴ εὗρεν αὐτὸν ἐκ τῆς συμβουλῆς. ὁμοίως καὶ ὁ ἄσωτος
ἀφοῦ ἔφθειρε τὴν οὐσίαν τὴν πατρικήν, ἐσυμβουλεύθη, στοχαζόμενος
τὴν πατρικὴν φιλοστοργίαν, καὶ οὕτω ἀναστὰς ἔτυχε σωτηρίας, οἱ πατέρες οἱ
ἅγιοι καλοῦσι τὰς ἀρετὰς συμβουλάς. ἁγίας ὥσπερ τὴν σωφροσύνην
» ὁ Παῦλος. περὶ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν οὐκ ἔχω· ἀλλὰ συμβουλεύω.
» καλὸν γαμεῖσθαι τὰς νεωτέρας. ἀλλὰ μὴ γαμεῖσθαι εἶναι κρεῖττον.
καὶ καλὸν τῷ ἀνδρὶ γυναικὸς ἀπέχεσθαι. καὶ περὶ τῆς πτωχείας ὁ Χριστὸς
ἔφη. πώλησον ὅσον ἔχεις καὶ διάδος πτωχοῖς, περὶ ὑπομονῆς ὁ αὐτὸς
ἔφη. ὁ κλέπτων σοι τὸ ἱμάτιον, δὸς αὐτῷ καὶ τὸν χιτῶνα σου καὶ μὴ
ἀπαίτει. καὶ ὁ ῥαπίζων σε ἐπὶ τὴν δεξιάν, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην.
ταῦτα ἐκάλεσαν συμβουλήν, ὅτι ἄνευ τῆς θείας βουλῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος
οὐ κατορθοῦνται. καὶ οὐ κυριεύεται ἡ θέλησις ὑπὸ τοῦ νοός. διότι αὕ-
τη μακραίνεται ἐκ τοῦ θεοῦ καὶ ποιεῖ τὸ πᾶν δι' ἑαυτὴν καὶ οὐδὲν δὲ διὰ θεόν. μή-
τε διὰ τὸν πλησίον διότι λογίζεται γνωρίζειν πολλὰ περισσά. τοιαύ-
τη συμβουλὴ κακὴ ἦν τῆς πυργοποιΐας. τῶν Φυλισταίων κατὰ τοῦ Ἰσραήλ. τῶν
Φαρισαίων κατὰ τοῦ Χριστοῦ· τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων κατὰ τῶν ἀγαθοποιῶν. ταύ-
τας τὰς βουλὰς μωρίζει καὶ ἀφανίζει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. κατὰ τὸν Δαβίδ.
κύριος διασκεδάζει βουλὰς ἐθνῶν ἀθετεῖ δὲ λογισμοὺς λαῶν καὶ ἀθε-
» τεῖ βουλὰς ἀρχόντων. ἡ δὲ βουλὴ τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει. αὕτη ὁδη-
» γεῖ εἰς φῶς καὶ ζωὴν καὶ ποιεῖ ἡμᾶς λέγειν μετὰ τοῦ Δαβὶδ κύριε ἐ-
» γνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· καὶ μετὰ τοῦ Πέτρου κύριε κέλευσόν με πρὸς
σὲ ἐλθεῖν· καὶ μετὰ τοῦ Παύλου κύριε τί με θέλεις ποιῆσαι. διὸ ὁ Δαβὶδ ἐ-
πεθύμει ταύτην ἀεὶ ἀκούειν, λέγων ἀκούσομαι τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ κύριος
ὁ θεός. ταύτην τὴν συμβουλὴν παραινεῖ ἡμᾶς ὁ Χριστὸς σήμερον ἠγαπημέ-
νοι ἀδελφοὶ ὁ ἀληθινὸς καὶ θαυμαστὸς σύμβουλος τῶν ἀνθρώπων καὶ ἄγγε-
λος τῆς μεγάλης βουλῆς τοῦ πατρὸς κατὰ τὸν Ἱερεμίαν τὸν προφήτην ὁ-
ποίαν εἰρηνικῶς τὴν ἀποκαλύπτει τοῦ λαοῦ αὐτοῦ μετὰ παραδειγμά-

» πων μεγίστων, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐλάσσονος κατὰ τοὺς σοφοὺς λέγει· Ἐὰν ἀ-
» φῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πα-
» τὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώ-
» ματα αὐτῶν, μὴ δὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑ-
» μῶν. ὅταν οὖν νηστεύητε. μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυ-
» θρωποὶ ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσι τοῖς ἀν-
» θρώποις νηστεύοντες. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν
» αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν
» σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ
» ἐν κρυπτῷ. καὶ τὰ λοιπά. εἶτα μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ
τῆς γῆς ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται διορύσσου
σι καὶ κλέπτουσι, θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ ὅπου
» οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει οὔτε κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτου-
σιν· ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται. λά-
βετε λοιπὸν ὀλίγην ἄνεσιν ἀδελφοί, ἵνα ἀκούσωμεν τὴν θαυμαστὴν
ταύτην συμβουλὴν καὶ τὰ εἴδη αὐτῆς πῶς συμβουλευτικῷ τρόπῳ ἑρ-
μηνεύει ἡμᾶς ὁ χς. ἧς, τὸ τέλος εἶναι τὸ ἡμέτερον συμφέρον καὶ ὠ-
φέλιμον, καὶ ἀνοίξατε τὰ ὦτα ὑμῶν ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὴν καρδίαν ὑ-
μῶν ἡ θεία συμβουλὴ αὐτὴ εἰς τὸ καταπραΰναι ὑμᾶς καὶ καθαρί-
σαι ἀπὸ πάσης βλαβερᾶς φαντασίας. στάσις β΄.

Εἰς τρία εἴδη διαιρεῖ τὴν θείαν συμβουλὴν ταύτην ὁ χς εἰς ἀνεξι-
κακίαν. εἰς ἐνέργειαν, καὶ τελειότητα ἐπειδὴ τρεῖς δυνάμεις ἡ ἀνθρωπί-
νος ψυχὴ περιέχει. λογικὴν. θέλησιν καὶ ἐνθύμησιν. διὰ μὲν τοῦ λο-
γικοῦ, νὰ ἔχῃ ἀνεξικακίαν καὶ μακροθυμίαν. διὰ δὲ τῆς θελήσεως
νὰ ἀγαπᾷ καὶ νὰ ἐνεργῇ, διὰ δὲ τῆς ἐνθυμήσεως, νὰ μνημονεύῃ τὸν
τόπον ὅπου μέλλει νὰ ἀπέλθῃ δηλαδὴ ἐν οὐρανῷ, ἐν ᾧ καὶ ἐξ ἀρχῆς
ἦν. καὶ εἰς τὸ πρῶτον εἶδος δίδει παράδειγμα μέγιστον, ἑαυτὸν συγ-
κρίνων μετὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἀνεξικακίαν ταύτην τοῦ πλησίον. λέγων ὅτι
οἵαν ἀνεξικακίαν καὶ μακροθυμίαν ἔχεις ὦ ἄνθρωπε εἰς τὰ σφάλμα-
τα ὁποῦ σοῦ ἔσφαλεν ὁ πλησίον, τοιαύτην καὶ ὁμοίαν ἔχει καὶ ὁ θς εἰς
τὰ ἁμαρτήματά σου ὁποῦ τοῦ ἔσφαλες. καὶ σφάλλεις συχνάκις. καὶ
εἰς τοῦτο δύο τινὰ τοῦ δεικνύει τοῦ ἀνθρώπου. α΄ τὴν ἐξουσίαν τὴν μεγάλην
ὁποῦ τοῦ δίδει πῶς τὸν ποιεῖ κύριον ἐξουσιαστὴν τῆς ἀποφάσεώς του
τοῦ ἑαυτοῦ του. ἵνα οἵαν ἀπόφασιν θέλῃ νὰ γράψῃ διὰ τοῦ λόγου του,
νὰ ἔχῃ ἐξουσίαν νὰ τὴν γράψῃ. ἐὰν ἀφήσῃς τὸν πλησίον σου φησὶ, νὰ

ἀφεθῇς καὶ ἐσύ· ἐὰν δὲ μὴ ἀφήσῃς τὰς ἁμαρτίας καὶ συγχωρήσῃς τὸν πλη-
σίον σου εἰς ὅσα σοῦ ἔσφαλεν οὐδὲ νὰ συγχωρηθῇς καὶ σὺ ἐκ τοῦ θυ.
δεύτερον νὰ τοῦ βάλῃ τὸν μέγαν φόβον τὸν πατρικὸν εἰς τὴν καρδίαν
του ἵνα μὲ τοῦτον νὰ ζῇ ἀεί, ὁποῖον ὁ Σολομῶν τὸν καλεῖ πηγὴν ζωῆς
» φόβος κυρίου φησὶ ζωῆς πηγή. καὶ ὁ Δαβὶδ φοβήθητε τὸν κύριον.
» διὸ ἔλεγεν ὁ αὐτὸς προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντὸς
» ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν ἵνα μὴ σαλευθῶ. ἀνάγει τοίνυν εἰς ὑψηλὴν
θεωρίαν τὸν ἄνθρωπον διὰ τούτου τοῦ λόγου ἀδελφοὶ ὁ χς. νὰ γνω-
ρίσῃ τὰ ἀμέτρητά του σφάλματα α΄. καὶ ὅτι ἐξουσίαν ἔχει αὐτὸς νὰ
τὰ ἀλλοιώσῃ· δεύτερον ὅτι τὰ σφάλματα ὁποῖα ὁ πλησίον ποιεῖ
τῷ ἀνθρώπῳ, εἶναι οὐτιδανὰ καὶ ἐλάχιστα πρὸς σύγκρισιν τῶν με-
γάλων ἐκείνων τῶν ἡμετέρων, ὁποῦ σφάλλωμεν τοῦ θεοῦ. καὶ τοῦ-
το τὸ ἔδειξεν μὲ παράδειγμα εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ὁποῦ του
ἐχρεώστα μυρία τάλαντα. καὶ τοῦ τὰ ἐσυγχώρησεν ὅλα. καὶ ἐκεῖ-
νος ὡσὰν ἐξέβη εὗρε ἕναν σύνδουλόν του ὁ ποῖος του ἐχρεώστα τού-
του νοῦ τοῦ συμπαθημένου, ἀπὸ τὰ μυρία τάλαντα, ἑκατὸν δη-
νάρια μόνον. καὶ τὸν ἐπείραζε νὰ τοῦ τὰ δώσῃ. ἀπόδος μοι φησὶν
εἴ τι ὀφείλεις μοι. καὶ παρακαλῶντας τον ἐκεῖνος νὰ μακροθυμή-
σῃ, ἐκεῖνος οὐδὲ ἤθελε νὰ τὸν ἀφήσῃ. διὸ μαθῶντας το ὁ αὐθέντης ὁ-
ποῦ τὸν ἐσυγχώρησε ἀπὸ τὰ μυρία τάλαντα, τὸν ἔκραξε καὶ τοῦ
εἶπε δοῦλε ὀκνηρὲ οὐκ ἔπρεπε, νὰ ἐλεήσῃς τὸν σύνδουλόν σου ὡς
καθὼς καὶ ἐγὼ σὲ ἠλέησα; τότε ὀργισθεὶς εἶπε βάλετέ τον εἰς τὴν
φυλακὴν ἕως νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος μου· δεικνύει λοιπὸν διὰ τούτου
πρῶτον ὅπερ εἴπομεν ἄνωθεν, ὅτι οἵαν γνώμην ἔχει ὁ ἄνθρωπος
εἰς τὸν πλησίον του εἰς ὅσα του πταίσῃ, τοιαύτην θέλει ἔχει καὶ ὁ
θεὸς καθ᾽ ἡμῶν. δεύτερον δεικνύει πῶς τὰ χρέη ὁποῦ του χρεω-
στοῦμεν τοῦ θυ εἶναι μυρία τάλαντα. καὶ τὰ χρέη ἃ χρεωστῶσιν ἡ-
μῖν οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἑκατὸν δηνάρια δηλῶν τὴν μεγίστην διαφο-
ράν, ὁποῦ εἶναι μέσον ἡμῶν καὶ τοῦ θυ, καὶ πλείονα μυριάκις ἀπεί-
ρως. συμβουλεύει λοιπὸν ἡμᾶς διὰ τούτου πραγματείαν ἀρίστην, νὰ
δώσωμεν ἓν καὶ νὰ λάβωμεν μυρία ὢ ἁγία συμβουλὴ αὐτὴ καὶ
» πάνυ ὠφέλιμος. διὸ καὶ ἐν ἄλλῳ τόπῳ ἔφη. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε
» ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. σὺ γέγονας δηλαδὴ κύριος τῆς σῆς ἀπο-
φάσεως καὶ ποίησον ὡς θέλεις σύγκρινον τὰ μεμετρημένα καὶ μι-
κρὰ πταίσματα τοῦ πλησίον καὶ ἐλάχιστα ἐν σεαυτῷ μετρήσας αὐτὰ

τὰ τῶν ἀπείρων· ὧν ὀφειλέτης τοῦ θῦ. ὁ δαδ ἔλεγεν παραπτώματα
τίς συνήσει. οὐδείς. ὅλα τοίνυν σοῦ τὰ συγχωρεῖ ἐκεῖνος ὁ μόνος
γινώσκων αὐτά. μόνον συγχώρησαι καὶ σὺ τὸν πλησίον. ὥστε ἢ διὰ
τὴν ἐλπίδα τῶν ἀγαθῶν, ἢ διὰ τὸν φόβον τῆς κολάσεως εἶναι ἀνάγ
κη νὰ δεχθῇς ταύτην τὴν συμβουλὴν γεγονέναι σὲ μακρόθυμον καὶ
ἀνεξίκακον εἰς τὸν πλησίον. εἰς τὸ δεύτερον εἶδος τῆς συμβουλῆς σοῦ
λέγει νὰ μὴν εἶσαι ὑποκριτὴς ὅταν νηστεύῃς καὶ νὰ μὴν ἀφανίζεις
τὸ πρόσωπόν σου. ἀμὴ ὅταν νηστεύῃς, νὰ ἀλείφῃς τὴν κεφαλήν σου
καὶ νὰ νίψῃς τὸ πρόσωπόν σου, ἵνα ἔχῃς τὸν μισθὸν ἐκ θῦ καὶ οὐκ ἐξ ἀν
θρώπων: ἐν τῇ πρώτῃ σὲ ποιεῖ ἀνεξίκακον εἰρηνικὸν ἔχοντα τὸν
φόβον τοῦ θῦ ἀεί. καὶ μὲ τοῦτον συμβιοτεύειν ἐν ταύτῃ δὲ τῇ δευ-
τέρᾳ σὲ ποιεῖ ταπεινόν, μεταδοτικόν, ἔχοντας τὴν χάριν τῆς εὐσεβεί
ας. ἥτις εἶναι βαθμὸς δεύτερος, τοῦ ἀγαθοποιεῖν, καὶ μὴ κακοπράτ-
τειν συμβουλεύει γοῦν ἡμῖν, μὴ ἐνδύεσθαι ξένον πρόσωπον ὥσ-
περ ποιοῦσιν οἱ ὑποκριταὶ οἱ ὁποῖοι βάνουσιν ἐν ταῖς κωμωδίαις ἄλ
λα πρόσωπα ψευδῆ· ἐὰν εἶναι γέροντες, βάνουν νέων. ἐὰν εἶναι πέ
νητες βάνουν, βασιλέων, καὶ συγχέζουν τὰ πάντα. ἀλλὰ μένειν εἰς
τὴν τάξιν τοῦ ἰδίου προσώπου ἕκαστος ὀφείλει. ἐν ᾧ γὰρ φησὶν ὁ παῦ-
λος ἐκλήθη τις, ἐκεῖ καὶ μενέτω. ὥστε ἢ πλούσιος ἢ πένης ἢ μικρὸς
ἢ μέγας ὑπάρχεις, δόξαζε τὸν θν καὶ μὴ ἀτιμάζῃς αὐτόν. ὁ ποῖος ἔ
ναι τὸ πρόσωπόν σου καὶ ἡ δόξα σου. καὶ νηστεύων, ἤγουν ἐν τῇ χρι-
στιανικῇ ταύτῃ ζωῇ διάγων μὴ σκυθρώπαζε βαρυγομῶν ἢ ἀνάγ-
κην ἔχῃς ἢ πενίαν, ἢ πειρασμούς, ἀλλ' ὑπόφερε τούτους ἀφορῶν εἰς
τὸν χν, ὃς ὑπέμεινεν ἀτιμασθῆναι ὑπὲρ σοῦ καὶ σταυρωθῆναι ἵνα σὲ
δοξάσῃ, καὶ λογίζου ὅτι τὰ πάντα ἐκ θῦ εἰσὶ καὶ εἰς θν ὀφείλουσιν
ἐπιστραφῆναι. καὶ αὐτοῦ μόνῳ ἡ δόξα καὶ τιμὴ ἐστὶ κατὰ παῦλον. διὸ
λέγει σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου
νίψαι. ἵνα λάβῃς ἐκ θῦ τὴν δόξαν ὡς συμφερωτάτη συμβουλὴ καὶ πα
ραίνεσις. διδάσκει ἡμᾶς μένειν ἐν τῇ ἰδίᾳ τάξει ὥσπερ ἔταξεν ἡ-
μᾶς ὁ θς. ὡς μέλη τῆς κεφαλῆς ἡμῶν ὄντες τοῦ χῦ. καὶ τὰ πάντα εἰς
δόξαν αὐτοῦ ποιεῖν. τόσον ἐὰν ἐσμὲν πλούσιοι μεγιστᾶνες. ὅσον καὶ ὅταν
,, εἴμεσθεν πένητες ἄρρωστοι. πάντα ὑποφέρειν, ὅτι κατὰ τὸν πέτρον μα
,, κάριος φησὶν ὁ ὑπομείνας πάντα πειρασμόν. ὅτι δόκιμος γενόμε-
,, νος μισθὸν λήψεται καὶ ὁ παῦλος εἰ γὰρ συμπάσχωμεν ἵνα καὶ συν
,, δοξασθῶμεν. καὶ ὁ δαδ τὸ ἑσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμὸς καὶ

,, εἰς τὸ πρωῒ ἀγαλλίασις χρὴ τοίνυν ἡμᾶς ἀλεῖψαι τὴν κεφαλὴν ἡ
,, μῶν καὶ νηστεύειν καὶ νίψαι τὰ πρόσωπα: ἤγουν τὰ χαρίσματα ὅσα
ἐλάβομεν καὶ ἔχομεν παρ' αὐτοῦ, εἰς αὐτὸν ἐπιστρέφειν. ὅτι ἀναζητᾷ
ταύτας ἐξ ἡμῶν· καὶ θέλει αὔξησιν ὥσπερ τὸ ἔδειξε εἰς τὸν μερισ-
μὸν τῶν ταλάντων. ὅτι ὅταν ἦλθε καὶ ἐζήτησε λογαριασμὸν ὁ ποῖος
τὰ τὰ ἔδωσε μὲ αὔξησιν, τὸν ἐδόξασε. ὅς τις τὸ ἔχωσε, τὸν ἐκατεδίκα
σε. δύο γοῦν χρεία γνωρίσαι ἐκ τούτου α΄ ὅτι ζητᾷ λόγον. δεύτερον
τὸ εἰς αὐτὸν μόνον δόξαν ζητᾷ διὸ λέγει σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου
τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, κεφαλὴ ἡμῶν καὶ πρό-
σωπον ἐστὶν ὁ χς, διὸ ὡς μέλη ὀφείλομεν εἶναι εἰς ὑποταγὴν τῆς κε
φαλῆς ἡμῶν; καὶ ἀπ' αὐτῆς κυβερνᾶσθαι. πρόσωπον δὲ ἡμῶν εἶναι ὁ
χς· διὸ ὀφείλομεν εἶναι πώγων τοῦ προσώπου καὶ ἐν ᾧ καταβαίνει
τὸ μύρον ἐκ τῆς κεφαλῆς ἤγουν τοῦ θῦ, ὡς δρόσος ἀερμών, τότε γὰρ
λεγόμεθα καὶ κατοικεῖν ὁμοῦ κατὰ τὸν δαδ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ μας, τοῦ
χῦ τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς κλήσει ἰδίᾳ ἀδελφούς, καὶ οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡ-
μῶν. εἰς τρόπον εἶναι σε ταπεινὸν διδάσκει, διὰ τοῦτου τοῦ δευτέρου
καὶ μὴ δοξάζεσθαι καὶ καυχᾶσθαι εἰμὴ εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρό-
σωπον ἡμῶν. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ συμβουλεύει ἡμᾶς, τὴν καθ' ἡμῶν συ
νεχῶς ἐπιβουλὴν τοῦ διαβόλου τίνι τρόπῳ ἐκφεύγειν αὐτήν. καὶ ἐν
ταύτῃ δίδωσιν ἡμῖν τὴν γνῶσιν. τοῦ πνς. τοῦ γνωρίζειν τὸ κακὸν καὶ
ἐκφεύγειν αὐτό, καὶ γνωρίζειν τὸ καλὸν καὶ ποιεῖν αὐτὸ καὶ τὴν μὲν
πονηρίαν τοῦ διαβόλου διδάσκει ὁποῦ ἐνεργεῖ ἀεὶ καθ' ἡμῶν. διότι
κατὰ τὸν ἰὼβ ἐδόθη τοῦ ἐξουσία ἡ ὑπ' οὐρανόν, νὰ περιέρχεται κύκλῳ,
πειράζων ἡμᾶς μετὰ λύπης καὶ μεταχαρᾶς, ἵνα ἀπωλέσῃ ἡμᾶς. κα
θὼς ἔλεγεν ὁ πέτρος ἐν κεφ. έ. νήψατε γρηγορήσατε ἀγαπητοὶ
,, ὅτι ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν
,, τίνα νὰ καταπίῃ· ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες ταῦτα. καὶ ὁ
,, παῦλος ἀδελφοὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα ἀλλὰ
,, πρὸς τὰς ἀρχὰς πρὸς τὰς ἐξουσίας. πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ
,, κόσμου τοῦ αἰῶνος τούτου πρὸς τὰ πνικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐ-
,, πουρανίοις· στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ.
προσέχου τοίνυν ἀπὸ τὴν ἐπιβουλήν του καὶ τὴν ἀπάτην. ὅτι σε ἀ-
πατᾷ· πρῶτον γίνεται σκώληξ. εἶτα βιβρώσκει εἶτα ἀφανίζει· πρῶ
τον λέγω τίκτεται εἰς τὸν νοῦν καὶ ποιεῖ αὐτὸν νὰ νοᾷ κεῖνα. εἶτα εἰς
τὴν θέλησιν, νὰ ἀγαπήσῃ τὰ νοηθέντα διὰ νὰ τὰ ἐνεργήσῃ ὅλα· εἰς

τὴν ἐνθύμησιν, ἵνα ἐνθυμᾶται αὐτὰ συνεχῶς. καὶ νὰ στηριχθῇ μό-
νιμος εἰς αὐτά· διὸ καὶ ὁμοιοῦται σὴς πρῶτον σκώληξ εἶτα. βιβρώ-
σκει ἤγουν ἐνεργεῖ. καὶ τρίτον ἀπολύει καὶ ἀφανίζει τὸν ἄνθρωπον· ὡς κα-
θὼς καὶ ἀλλαχοῦ τὸ εἶπεν τοῦτο ὁ Χριστός. ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται φησὶν
εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ· καὶ θύσῃ. καὶ ἀπολέσῃ· ταύτας τοίνυν καὶ τὰς τρεῖς
ἐπιβουλὰς τοῦ διαβόλου ἀναιρεῖ ὁ Χριστὸς ἐκ τοῦ χριστιανοῦ διὰ τῶν τριῶν
τούτων εἰδῶν τῆς σήμερον ῥηθείσης παρ' αὐτοῦ ἡμῖν θαυμαστῆς συμ-
βουλῆς, ἀποδεικνύων τὴν περιεργίαν αὐτοῦ ἀναιρουμένην ἐκ τούτων.
ἐκ τῆς πρώτης, συμβουλεύων, τὴν ἀγαπητικὴν ἕνωσιν τοῦ ἀνθρώπου μεθ'
ἧς ὀφείλει ζῆν. ἐκ τῆς δευτέρας, ποιήσας αὐτὸν ταπεινόν, καὶ τὸ πᾶν
διὰ θεὸν ἐνεργοῦντα καὶ εἰς δόξαν αὐτοῦ. ἐκ τοῦ τρίτου εἶναι αὐτὸν ἄ-
γρυπνον, καὶ φροντίζειν τῆς ἰδίας σωτηρίας· καὶ μάλιστά του λέγει θη-
σαυρίζειν ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐκεῖ στηρίζειν τὴν καρδίαν αὐτοῦ. οὐχὶ δὲ εἰς
τὰ γήινα τῆς σαρκός· γῆ γὰρ κατὰ τὸν θεῖον μάξιμον ἐστὶν ἡ σάρξ τοῦ
ἀνθρώπου. ὅπου εἶναι ἡ ἐπιβουλὴ τοῦ ἐχθροῦ ἡμῶν τοῦ διαβόλου ἡ πολυποί-
κιλος· ἀλλ' ἐν οὐρανοῖς στηρίζεσθαι καὶ λέγει μετὰ παύλου, ἡμῶν δὲ τὸ πο-
» λίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει· διὸ ἐφώνει ὁ αὐτὸς τὰ ἄνω φρονεῖτε. τὰ
» ἄνω ζητεῖτε οὗ ὁ Χριστός, ὃς μόνος ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ἡμῶν ὁ ἀληθινός. ἐν ᾧ
πρέπει ἡμᾶς στηρίζεσθαι ὅση δύναμις. καὶ τὰ αὐτὰ φρονεῖν καὶ λέ-
γειν· ὢ συμβουλὴ ἁγία καὶ θαυμαστὴ ἀδελφοί, καὶ πολλὰ καρπο-
φόρος· συμβουλεύουσα ἡμᾶς τὴν ἀλήθειαν, καὶ τὸν τρόπον δι' οὗ ὀφεί-
λομεν ἑνωθῆναι μετὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ χωρισθῆναι ἐκ τοῦ διαβόλου. ὅτι δύο
παρέχει αὕτη ἡ ἁγία συμβουλὴ α΄ τὴν ἔκφυξιν τῶν κακῶν, β΄ τὴν
πρᾶξιν τῶν καλῶν. καὶ μετὰ παραδειγμάτων καὶ μεγίστων καὶ ἰ-
σχυρῶν μᾶς ἀπόδειξεν τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἐνδύων ἡμᾶς τρία τινὰ ἰ-
διώματα ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ φέρειν· α΄ ἀνεξικακίαν. β΄ ταπείνωσιν γ΄.
φυλακὴν διὰ μὲν τοῦ α΄ διδοὺς μεθ' ὧν εἴπομεν παραδειγμάτων τὴν
ἀγάπην· διὰ δὲ τοῦ β΄, διδοὺς εὐσέβειαν εἰς τὸ πράττειν τὰ πάντα
διὰ δόξαν θεοῦ· διὰ δὲ τοῦ γ΄. διδοὺς γνῶσιν. τοῦ φεύγειν τὸν δόλον
καὶ τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ διαβόλου, καὶ προσκολλᾶσθαι μετὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ
δι' αὐτοῦ εἰς θεόν. καὶ τί καλλιότερον ταύτης τῆς συμβουλῆς ἀδελφοί.
ἢ τί ὠφελιμώτερον· εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ τὴν φυλάξωμεν ταύτην
εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν ἀδελφοὶ ἐὰν θέλωμεν τὴν καρποφορίαν αὐ-
τῆς· διότι εἰς τὴν φύλαξιν εἶναι ἡ καρποφορία οὐχὶ εἰς τὴν ἀκοήν·
» ὡς λέγει· οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ ἀλλ' οἱ
ποιηταὶ

» ποιηταὶ τούτου δικαιωθήσονται. καὶ ὁ Χριστὸς μακάριοι φησὶν οἱ ἀκού-
» οντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν. διὸ ὁ Δαβὶδ ἐφώνει
» κύριε ἐφύλαξα τὰς ἐντολάς σου ὑπὲρ χρυσίον καὶ τοπάζιον, ἤγουν ἐκ
πάσης βασιλείας καὶ ὡραιότητος κοσμικῆς· τί γὰρ ὠφέλησε τὸν ἱε-
ροβοάμ, τὸν βασιλέα νὰ ἀκούσῃ τὴν συμβουλὴν τῶν γερόντων, καὶ
νὰ μὴ τὴν κάμῃ. ἢ τοὺς βασιλεῖς τῆς σαμαρείας, νὰ συμβουλευθοῦν
» ἐκ τῶν θείων προφητῶν, εἶτα νὰ μὴν κάμουν ὃ εἶπον ἐκεῖνοι, διὸ καὶ
» ὁ ἱεροβοάμ, καὶ οὗτοι ἐζημιώθησαν πολλά· διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ ἐκκλη-
σιαστής, υἱὲ ἄκουσον ἐμῆς βουλῆς καὶ φύλασσε αὐτὴν ἐν σεαυτῷ.
τρία πράγματα εἰσὶν ἀναγκαῖα εἰς τὴν συμβουλὴν α΄ ἡ ἀκοή. β΄.
ἡ ἀποδοχή. γ΄. ἡ φύλαξις αὐτῆς καὶ ἄνευ αὐτῶν ματαία ἐστὶ ἡ συμβου-
λή. α΄. νὰ ἀκούσῃς ὅτι ἐξ ἀκοῆς φησὶν ὁ παῦλος ἐστὶν ἡ πίστις, β΄. νὰ
δοκιμάσῃς αὐτὴν κατὰ παῦλον ἐὰν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστί. διότι ὁ διάβολος
μετασχηματίζει ἑαυτὸν εἰς εἶδος συμβούλου καλοῦ καὶ πλανᾷ τὸν ἄν-
» θρωπον καὶ τὸν γελᾷ. δι' ὃ καὶ τοῦτο ἔλεγεν ὁ παῦλος ἀδελφοὶ μὴ παντὶ πνεύματι
» πιστεύετε ἀλλὰ δοκιμάζετε ταῦτα εἰ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ· οὕτως ἐσυμβού-
λευσε τὸν ἀαρὼν εἰς σχῆμα εὐλαβείας νὰ πέσῃ εἰς εἰδωλολατρείαν.
ἵνα μὴ μείνῃ ὁ λαὸς ἄνευ θεοῦ, οὕτως ἐσυμβούλευσε τὸν σαοὺλ, διὰ οἰκ-
τιρμὸν νὰ συγχωρήσῃ τὸν ἀμαλὴκ τὸν βασιλέα. τὸν ἐχθρὸν τοῦ θεοῦ
καὶ τὸν πέτρον, διὰ οἰκονομίαν σκανδάλου, νὰ μιχθῇ μετὰ τῶν φαρισαί-
ων, ὅτε ὁ παῦλος ἀντέστη αὐτῷ εἰς ἀντιόχειαν καθὼς γράφει πρὸς γα-
λάτας ς΄· εἰς τὰ τοιαῦτα σχήματα ὁ διάβολος σχηματίζων ἑαυτὸν
ἀπατᾷ τοὺς ἀνθρώπους· τοὺς πλανᾷ μετὰ συμβουλῆς ψευδοῦς. ῥί-
πτει τὸν νοῦν εἰς ὑπερηφανίαν, εἰς δόξαν, καὶ βιβρώσκει τὸν ἄνθρω-
πον νύκτα καὶ ἡμέραν εἰς φαντασίας ῥίπτων αὐτὸν ἀπρεπεῖς εἰς ἐ-
νεργείας αἰσχράς· εἰς ἀπόγνωσιν τελείαν. καὶ ἀφανίζει τὸν ἄνθρωπον τελείως.
τὸν ἐκδύνει ἀπὸ τὰ χαρίσματα καὶ τὰς εὐεργεσίας τοῦ θεοῦ. εἶναι λοιπὸν
ἀνάγκη ἀδελφοὶ εἰς τὸ πρῶτον νὰ φυλαχθῶμεν, ὅπου πρῶτον πί-
κτεται. διότι ἐὰν ἐκεῖ κρατοῦμεν φύλαξιν οὐδὲν ἔρχεται. καὶ τοῦτο εἶναι ἡ
ἡμετέρα καρδία. ἐν ᾗ τὸ πρῶτον κίνημα καὶ ζωτικὸν τῆς ψυχῆς μέ-
ρος οἰκεῖ. διὰ ὁ μωυσῆς ἔλεγε πρόσεχε σεαυτῷ, μήποτε ἐν τῇ καρ-
» δίᾳ σου τὶ νόημα κρυπτόν, ἀνόμημα γένηται. στέκου φησὶν μετὰ προ-
σοχῆς, ἀγρύπνα· καὶ ὁ σολομῶν λέγει τήρει φυλακῇ στὴν καρδίαν καὶ ἐὰν ἐ-
δῶ οὐκ εἰσέλθῃ οὐδὲ ἀλλοῦ εἰσέρχεται. ὅθεν ἡ καλὴ φύλαξις τῆς καρδίας
καὶ τὸ ἀρραγὲς θεμέλιον τοῦ οἴκου τῆς ψυχῆς ἡμῶν εἶναι ἡ ἀμνησικακία ἡ
ἀγαπητικὴ ἕνωσις καὶ κοινωνία τῶν πλησίον. ὢ πόσοι ἀκούουν τὴν συμβου-

 λὴν

τοῦ χριστοῦ. καὶ οὐδὲν θέλουν νὰ τὴν κάμουν. οἱ τοιοῦτοι ὁμοιάζουν ὥσαν
τὸν σίδηρον ὁποῖος ἕως εἶναι εἰς τὸ πῦρ, εἶναι θερμὸς καὶ ἀφοῦ εὐγῇ πά
λιν ἐπιστρέφεται εἰς τὴν ἰδίαν φύσιν σίδηρος γινόμενος. ἄλλοι πάλιν
ἀκούοντες τοῦτον, σοφίζονται εἰς τὴν κακίαν καὶ πονηρίαν περισ-
σότερον. οὗτοι παρομοιάζουσι τῶν ὄφεων. οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν θερμότη-
τα τοῦ ἡλίου θερμαινόμενοι, ἀγριώνονται πλέον, καὶ ζητοῦσι νὰ δαγ-
κάσουν τὸν ἄνθρωπον· οὗτοι εἶναι ἐκεῖνοι οὓς ὁ ἱερεμίας ἔλεγε σοφοὺς τοῦ κα
κοποιῆσαι· τὸ δὲ καλῶς ποιῆσαι οὐκ ἔγνωσαν. εἰς οὓς ἔλεγεν ὁ ἰωάν
νης ὁ βαπτιστής, ὄφεις γεννήματα ἐχιδνῶν τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυ-
» γεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς· οὓς ἐδίωκεν ὁ χριστὸς λέγων ἀπόστητε
» ἀπ᾽ ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας. ὅτι οὐκ οἶδα ὑμᾶς· οὗτοι συμ-
» βουλεύονται ὑπὸ τοῦ καϊάφα ἀπολέσαι τὸν χριστόν. ὑπὸ τοῦ ἀχιτόφελ
ἀπολέσαι ἑαυτοὺς ὡς γέγραπται περὶ τούτων. ἀνοίξωμεν τοίνυν
τὰ ὦτα ἡμῶν ἀδελφοὶ, ἠγαπημένοι καὶ ἀκούσωμεν τὴν ἀγαθὴν συμβου
λὴν τοῦ χριστοῦ τοῦ συμβουλεύοντος ἡμᾶς τὰ συμφέροντα. καὶ ἂς γνωρί
σωμεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἂς τὴν φυλάξωμεν εἰς τὴν καρδίαν μας
καὶ ἂς κτήσωμεν τὴν ἀγάπην ἀλλήλων. τὴν ἀνεξικακίαν ὡς υἱοὶ γνή
σιοι τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου πατρὸς τοῦ θεοῦ· καὶ καθαρῷ προσώπῳ ζῶντες
οὐχ ὡς ὑποκριταὶ, ἀλλ᾽ ὡς χριστιανοὶ, καὶ μέλη τῆς κεφαλῆς ἡμῶν τοῦ
χριστοῦ, ἂς ἀλείφωμεν αὐτὸν δι᾽ ἔργων καλῶν καὶ ἐναρέτων· ἵνα φωτίσῃ
ἡμᾶς φωτισμὸν θεῖον καὶ δείξῃ ἡμῖν τὸ ἀγαθὸν ἡμέτερον δηλαδὴ
τὸ τέλος, τὰ μέσα τούτου, τὸν καιρὸν καὶ διώξῃ ἀφ᾽ ἡμῶν πᾶσαν ἀ-
χλὺν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μας· ἵνα τρέχωμεν, εἰς τὸ τέλος τὸ ἡμέτε-
ρον ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς μας παρ᾽ οὗ ἐκτίσθημεν ἐξ ἀρχῆς τὸν
θεὸν δηλαδὴ. τὴν ἀρχὴν καὶ τέλος ἡμέτερον ὄντα. ὃς στήσει τοὺς πόδας
ἡμῶν ἐπὶ πέτραν. καὶ ἰδεῖν ἐμφανῶς αὐτὸν πρόσωπον πρὸς
πρόσωπον καὶ προσκυνῆσαι αὐτὸν σὺν τῷ
πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι νῦν καὶ
ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων ἀμήν.

ΤΗ͂ ΠΡΩ΄ΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ͂ ΤΗ͂Σ ἉΓΙ΄ΑΣ
τεσσαρακοστῆς διδαχὴ σὺν θεῷ ἁγίῳ.

Τὸ προοίμιον.

Ὅταν εἷς ἄνθρωπος ξένος καὶ παρεπίδημος. ἤτοι διαβά-
της περιπατεῖ εἰς μίαν ὁδὸν, ἀγνώριστον. τῆς ὁποί-
ας τὸ τέλος οὐδὲν τὸ γνωρίζει καὶ ποῦ μέλλει νὰ
ἀποκαταντήσῃ, φοβᾶται πολλὰ καὶ τρέμει ὅλος
διὸ περιπατεῖ μετὰ λογισμῶν πολλῶν καὶ διαφόρων,
διαλογιζόμενος μή πως, καταντήσῃ εἰς λέοντας.
ἄρκτους καὶ εἰς θηρία ἄγρια ἢ εἰς κρημνόν τινα περιπέσῃ, διὸ ἀδη-
μονεῖ. καὶ ἀργεῖ εἰς τὸ περιπάτημα. ἀλλ᾽ ὅταν ἐγνωρίζῃ τὴν ὁδὸν
ὅτι αὕτη εἶναι ἐκείνη ὁποῖαν ζητᾶ. καὶ γνωρίζῃ καὶ τὸ τέλος της, ἐκ
τῶν σημείων, εὐφραίνεται καὶ ἀγαλλιᾶται· καὶ ἀγωνίζεται μὲ σπουδὴν
πολλὴν εἰς τὸ περιπάτημα αὐτὸ, καὶ τρέχει εἰς τὸ τέλος ὅσον δύναται
εἰ δὲ ἔχει καὶ ὁδηγὸν, πιστὸν, καὶ οἰκεῖον, τότε ὅλος μὲ χαρὰν περιπα
τεῖ. μηδόλως διαλογιζόμενος τὴν δυσκολίαν τῆς ὁδοῦ, ἐκείνης ἐὰν
εἰς μέρος εἶναι δύσβατος τί βούλομαι εἰπεῖν εὐγενέστατοι ἄρχοντες,
ἠγαπημένοι ἀδελφοὶ, ἡμεῖς ἐσμὲν ἐκεῖνοι οἱ ὁδοιπόροι. οἱ διαβάται.
οἱ ξένοι ἐκ τῆς ἐπικήρου ταύτης ζωῆς καὶ ἐκ τῆς κατηραμένης ταύ
της γῆς καὶ ἐκ τῆς σαρκικῆς γεννήσεως, οἱ ἀναγεννηθέντες τῷ αἵμα
» τι τοῦ χριστοῦ περὶ ὧν ἔλεγεν ὁ ἰωάννης ἐν τῷ α΄. κεφαλαίῳ οἳ οὐκ ἐξ αἱ-
» μάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς, ἀλλ᾽
ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν· ὧν καὶ τὸ πολίτευμα κατὰ τὸν παῦλον ἐν οὐρανοῖς ὑπάρ
» χει οἵτινες ὁδεύομεν ὡς πάροικοι καὶ παρεπίδημοι καὶ διαβάται εἰς
» τὴν ζωὴν ταύτην, ζητοῦντες τὴν πατρίδα ἡμῶν τὴν ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν
» τοῦ θεοῦ, ἧς τὰ τείχη ἐν ταῖς τοῦ θεοῦ χερσὶν ἐζωγράφηνται. κατὰ τὸν θεῖον
» παῦλον. οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε πόλιν τὴν μένουσαν, ἀλλὰ τὴν μέλλου-
» σαν ἐπιζητοῦμεν. εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη ἀδελφοὶ νὰ γνωρίσωμεν τὴν
ὁδὸν. ποία εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία μᾶς κομίζει εἰς τὸ τέλος μας τὸ ἐπι
θυμητόν. διὰ νὰ ὁδεύωμεν μὲ θάρρος πολύ. καὶ νὰ μὴν ἀμφι-

βάλλομεν τρέμοντες καὶ δειλιῶντες. καὶ λέγοντες ἄρα αὕτη ἡ ζωὴ
ἀρέσει τοῦ θεοῦ. ἡ νηστεία. ἡ ἐλεημοσύνη ἢ οὔ· καὶ οὕτως γνωρίζοντες τὸ
βέβαιον καὶ πιστὸν καὶ ἀληθὲς νὰ περιπατοῦμεν, μὲ προθυμίαν καὶ
σπουδὴν ὅσον δυνάμεθα, οὕτω τρέχετε ἵνα καταλάβητε κατὰ τὸν παῦλον,
» καὶ πάλιν ἀεὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενοι τῶν δὲ ὄπισθεν ἐπι-
» λανθανόμενοι. συνεργὸν καὶ ὁδηγὸν ἔχοντες μεθ' ἡμῶν τὸν χριστὸν τὸν
» υἱὸν τοῦ θεοῦ. τὸν φωτίζοντα πάντα ἄνθρωπον εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενον. τὸν
» διδάσκοντα τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὸν προφήτην δαβὶδ τὴν γνῶσιν. διὸ
» δεηθῶμεν αὐτοῦ μετὰ τοῦ δαβίδ, καὶ εἴπωμεν. κύριε γνώρισον ἡμῖν ὁδὸν ἐν
» ᾗ πορευσόμεθα, ὅτι πρὸς σὲ ἤραμεν τὴν ψυχὴν ἡμῶν. ὁποῖος ὡς φῶς
φωτίσοι ἡμᾶς. καὶ ὡς διδάσκαλος διδάξοι ἡμᾶς τὴν γνῶσιν, καὶ ὡς
ὁδηγὸς ὁδηγήσοι ἡμᾶς τοῦ πορευθῆναι κατὰ τὸν δαβὶδ εἰς τὴν πόλιν
τοῦ κατοικητηρίου ἀμήν. ταύτην τὴν διδαχὴν ἠγαπημένοι ἀδελ-
φοὶ ἔχωμεν εἰπεῖν σήμερον πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην· ποῖον εἶναι
τὸ τέλος μας· καὶ ποῖα εἶναι ἡ στράτα μας ὁποῦ μας κομίζει εἰς αὐ-
τὸ τὸ τέλος, τὴν πατρίδα, τὸν παράδεισον. τὴν βασιλείαν. καὶ ποῖα εἶναι
τὰ μέσα, ὁποῖα μας ἀναγκάζουν, νὰ περιπατοῦμεν ἕτοιμοι καὶ χα-
ρούμενοι. καὶ ποῖα εἶναι τὰ ἐμπόδια ὁποῖα μας ἐμποδίζουν ἀπὸ τὴν
ὁδόν μας ταύτην. εἶτα θέλωμεν ποιήσει ἕνα ἠθικὸν καὶ τέλος. διὰ
νὰ ὑπᾶτε τε εἰς εὐχὴν τοῦ θεοῦ· καὶ θέλω ἀναγκασθῆ νὰ μαι βραχύς.
ἡ αὐθεντεία σας δὲ δότε ἀκρόασιν μετὰ σιωπῆς. στάσις α΄.

Τὸ τέλος μας οὐδὲν εἶναι ἄλλο εἰ μὴ ὁ θεὸς ὁ ἀγαθὸς. δι' οὗ γεγόνα-
μεν. καὶ εἰς ὃν ἐπιστρέφομεν κατὰ τὸν ἐκκλησιαστὴν αὐτὸς εἶναι ἡ ζωὴ
μας. τὸ φῶς μας. ἡ πατρεὶς ὁ παράδεισος ἡ βασιλεία. καὶ δι' αὐτοῦ
» ζῶμεν κινούμεθα καὶ ὑπάρχομεν. αὐτὸν εἶναι ἀνάγκη, νὰ ζητοῦμεν.
» δαβὶδ ζητήσατε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διὰ παντός. μνήσθητε τῶν θαυ-
» μασίων αὐτοῦ. καὶ ὁ ἀμὼς ὁ προφήτης λέγει. ἐκζητήσατέ με καὶ
» ζήσεσθε. τοῦτον ἐδίψα ὁ δαβὶδ ζητῶν καὶ λέγων ἐδίψησέ σε ἡ ψυχή
» μου ποσαπλῶς σοι ἡ σάρξ μου. καὶ ὡσὰν τὸν εἶδε ἐχάρη λέγων ἐ-
σημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου κύριε. ἔδωκας εὐφρο-
σύνην εἰς τὴν καρδίαν μου. ἐχαίρετον πολλὰ εὑρηκὼς αὐτὸν, ποῖα
δὲ εἶναι ἡ ὁδὸς ἡ κομίζουσα ἡμᾶς εἰς αὐτὸν πιστὰ καὶ ἀληθινά. καὶ
τὰ μέσα. καὶ τὰ ἐναντία ἡμῶν. ταῦτα: εὑρίσκω τῶν σοφῶν μίαν ὁ-
δὸν ἥτις ἦν ἀπὸ ἀδὰμ ἕως μωυσέως. καὶ δευτέραν ἀπὸ μωυσέως
ἕως τοῦ χριστοῦ. ἡ πρώτη ὁδὸς ἦσαν οἱ ἐθνικοί. περιπατοῦντες εἰς τὴν ὁ-
δὸν τῶν κτισμάτων. καὶ ἤθελον ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὁδὸν εὑρεῖν τὸν θεόν.

οἱ δεύτεροι ἦσαν οἱ ἑβραῖοι περιπατοῦντες εἰς τὴν ὁδὸν τῶν γραμμά-
των. καὶ ἤθελον ἐξ αὐτῶν εὑρεῖν τὸν θεόν. τῶν ἐθνικῶν ἦν ὁ νόμος. ὁ φυσι-
κὸς ὁδηγὸς. τῶν ἑβραίων ἦν ὁδηγὸς ὁ νόμος ὁ γραπτός. καὶ ἐπειδὴ καὶ
οἱ δύο οὗτοι οἱ ἐθνικοὶ καὶ οἱ ἑβραῖοι ἐπεριεπάτουν ἄνευ τῆς γνώσε-
ως τοῦ πνεύματος. οὐδεὶς ἦν δυνατὸν εὑρεῖν τὴν ὁδόν. ἀλλ' ἐπεριεπάτουν ὡ-
σὰν εἰς μίαν νύκτα τῆς ἀγνωσίας τοῦ θεοῦ. καὶ εἷς εὗρε θεὸν ἥλιον σελήνην.
ἀστέρας καὶ τἄλλα οἱ ἑβραῖοι τὰ γράμματα τοῦ μέλανος, ἀνεγίνω-
σκον καὶ οὐχὶ τοῦ πνεύματος· διὸ οὐδεὶς εὗρε τὸν θεόν. εἶναι δὲ ἄλλη ὁδὸς ἡ ἀλη-
θινὴ καὶ πιστὴ καὶ βεβαία. ποία. τῶν χριστιανῶν. ἡ κρείττων καὶ τι-
μιωτέρα καὶ λαμπροτέρα πάντων, ποία δὲ εἶναι αὕτη; ὁ χριστὸς δι' αὐ-
» τοῦ ὑπάγομεν εἰς τὸν πατέρα οὐχὶ ἀπὸ ἄλλην ὁδόν. καθὼς αὐτὸς ἔλε-
» γεν ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια. οὐδεὶς ἀπέρχεται πρὸς τὸν πατέρα
εἰ μὴ δι' ἐμοῦ οὐδεὶς λέγει ὑπάγει εἰς τὸν πατέρα ἄνευ ἐμοῦ· αὕτη εἶναι ἡ
ὁδός μας ἀδελφοὶ καὶ ὁ ὁδηγός μας. ἀπ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν εἶναι χρεία
νὰ περιπατοῦμεν ἐὰν θέλωμεν ἀπελθεῖν εἰς τὸν θεόν, ἀλλοτρόπως μά-
την κοπιῶμεν· διὸ ἀναγκαῖον εἶναι νὰ ἐνδυθῶμεν τὸν χριστὸν κατὰ τὸν θεῖον
παῦλον, καὶ μετ' αὐτοῦ περιπατεῖν καὶ ὁδεύειν ἀδιαλείπτως, τί δὲ
» εἶναι ὁ χριστὸς· ἄκουσον τί λέγει ὁ παῦλος. χριστός ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν. ὁ χριστὸς εἶ-
» ναι ἡ εἰρήνη. εἰς τρόπον ἡ ὁδός μας εἶναι ἡ ἀγάπη εἰς θεὸν καὶ εἰς τὸν πλη-
» σίον. τοῦτο εἶναι ὁ χριστὸς, ταύτην ἐπαρέδωσε τῶν μαθητῶν. εἰρήνην τὴν
» ἐμὴν ἀφίημι ὑμῖν. εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε
» ἀλλήλους. τοῦτο εἶναι ἡ ὁδός μας. τὸ ἴδιόν μας ἦν τινα ἐὰν τὴν ἔχω-
» μεν καὶ ζῶμεν εἰς αὐτὴν, στεφανούμεθα. ὑπάγωμεν εἰς τὸν θεόν· ἐὰν δὲ
» μὴ ἔχωμεν αὐτὴν. καταδικαζόμεθα. χρεία γοῦν εἶναι νὰ ἀγαπῶμεν
» τὸν θεόν. καὶ διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ τὸν πλησίον. ὅτι ὡς καθὼς λέγει
ὁ ἰωάννης ὁ θεολόγος ἐὰν ἀγαπῶμεν τὸν θεόν, καὶ τὸν πλησίον οὐχὶ ἐσ-
μὲν ψεῦσται καὶ ἀπατηταί. καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐδεὶς δύναται
νὰ τὴν ἔχει ἐὰν οὐδὲν τὸν γνωρίζῃ· διότι οὐδεὶς ἀγαπᾷ ὃ οὐ γινώσκει·
χρεία γοῦν εἶναι πρῶτον νὰ τὸν γνωρίσωμεν εἶτα ἀγαπῆσαι αὐτόν.
καὶ ταύτην τὴν γνῶσιν νὰ τὴν λάβῃς ἀπὸ τὸν ἑαυτόν σου ἀπὸ τὴν σύ-
στασίν σου. ὅταν μετρήσῃς· τίς σὲ ἔκτισε. τοιοῦτον γνωστικόν. καὶ ἄγγελον
ἄλλον· ποῖος σὲ τρέφει. σὲ συνέχει σὲ κρατεῖ σὲ κυβερνᾷ· διατί ἔκαμεν
οὐρανόν γῆν ἥλιον τὰ πάντα. εἰ μὴ διὰ σέ. τὰ πάντα φησὶν ὁ παῦλος
δι' ἡμᾶς. ἐγένετο. ὅλα σὲ ὑποτελοῦν ὡς αὐθέντην τους ἄρχων εἶσαι
» καὶ αὐθέντης τῶν πάντων. διὸ ὁ δαβὶδ λογιζόμενος ταῦτα ἔλεγε πρὸς
» θεόν, ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσίς σου ἐξ ἐμοῦ. οὐ μὴ δυνώμαι πρὸς αὐτήν.

πολλαὶ εἰσὶν αἱ εὐεργεσίαις σου καὶ αἱ δωρεαὶ ὁποῦ μοῦ ἐχάρισες, ἀμέ-
» τρητοι· οὐ δύναμαι ἐρευνῆσαι αὐτάς· διὸ ἔλεγεν· ἀγαπήσω σε κύριε ἡ ἰ-
» σχύς μου. καὶ κύριος στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου καὶ ῥύστης μου. καὶ
» πάλιν καθεκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε καὶ αἰνέσω τὸ ὄνομά σου εἰς
» τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. καὶ πάλιν εὐλογήσω τὸν κύριον ἐν
» παντὶ καιρῷ διὰ παντὸς ἡ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματί μου. ἀεὶ ὕμνει
εὐχαριστῶν τὸν θεόν· τὰ τοιαῦτα δωρήματα εἶναι ἐκεῖνα τὰ παρακι-
νοῦντα τὸν ἄνθρωπον ἀγαπῆσαι τὸν θεόν, ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας ὡς
ὁ Χριστὸς ἔλεγεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ· εἰς τρόπον ἡ ἀγάπη τοῦ εἶναι ἡ ἀγά-
πη τοῦ πλησίον. εἶναι εὐχαριστία δοξολογία, πρὸς θεὸν διὰ ὅσα κα-
λά σου ἔκαμεν καὶ διὰ ὅσας εὐεργεσίας ἔλαβες ἐξ αὐτοῦ καὶ λαμ-
βάνεις καθεκάστην τὸ ζῆν. τὸ καλῶς ζῆν. τὸ συνέειν· τὸ διανοεῖσθαι
τὸ λέγειν· τὸ φρονεῖν· τὸ ἐπίστασθαι πάντα ταῦτα ἐκ θεοῦ τὰ ἔχεις·
» παῦλος. οὐ γὰρ ἐσμὲν ἱκανοὶ ὡς ἀφ᾽ ἑαυτῶν λογίσασθαι τί. οὐ δυνά-
μεθα λογισθῆναι τι ἀφ᾽ ἑαυτῶν. ἀλλ᾽ ἐκ μόνου τοῦ θεοῦ τὰ πάντα. αὕτη
τοίνυν εἶναι ἡ ὁδός μας. ὁ Χριστὸς μας. διῆς ἀπερχόμεθα εἰς τὸν θεόν· μό-
νη οὐχὶ ἄλλη. τὰ δὲ μέσα τὰ συμβοηθοῦντα ἡμῖν εἰς τὴν ὁδόν, ὥσ-
περ οἱ ἄνεμοι τὸ πλοῖον ὁποῦ πλέει, οἱ ἴδιοι αὐτοῦ, εἶναι τρία. ἡ προσευ-
χή. ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ἡ νηστεία αὐτὰ εἶναι ὡς συνεργὰ εἰς τὴν ὁδόν·
ποιοῦσι τὸ σῶμα μας ἐλαφρόν. ὀρεκτικὸν πολλά, εἰς τὸ σπουδάζειν
πολλὰ μὲ ἐπιθυμίαν τὴν ὁδόν μας, καὶ σῶσαι εἰς τὸ τέλος τοῦ λι-
μένος, καὶ τῆς ἀναπαύσεως ἡμῶν· ὅπου εὐφροσύνη χαρὰ ἀγαλλία-
σις ὑπάρχει πολλή. τρία δὲ καὶ τὰ ἐναντία εἰσὶ ὁποῦ μας ἐμποδί-
ζουν καὶ μας ἐκβάνουν ἐκ τὴν ὁδόν μας ταύτην τὴν ἰδίαν μας τὸν
Χριστὸν μας. α. ἡ ὑπερηφάνεια· β΄. ἡ φιλοχρηματία. γ΄. ἡ φιληδονία.
ταῦτα ἀποκόπτουσι ἡμᾶς καὶ ἐκβαίνουσιν ἡμᾶς ἐκ τῆς ἰδίας ὁδοῦ. καὶ
ὁμοιάζουσιν ἡμᾶς κτήνεσιν ἀνοήτοις· καὶ ζῶμεν οὐχ ὡς ἄνθρωποι. ἀλλ᾽ ὡς
ζῶα. αὐτὰ τὰ τρία εἶναι τὰ μεγάλα κακὰ μὲ ὁποῖα ἔκβαλε τὸν
ἀδὰμ ὁ διάβολος ἐκ τὴν θείαν ζωὴν ἐκείνην. καὶ εἶναι ἁμαρτίαι δυ-
νατοὶ διότι εἶναι πνευματικαί. καὶ τῷ ὄντι νὰ εἶναι δυνατώτερα ἐκ τῶν
σωματικῶν. αὐτὰς τὰς τρεῖς προσέφερε καὶ τοῦ Χριστοῦ ὁ διάβολος νὰ
τὸν καταβάλλῃ καθὼς ὁ ματθαῖος λέγει μὲ αὐτὰ πειράζει καὶ ἡμᾶς
συνεχῶς νύκτα καὶ ἡμέραν, διὸ ἔλεγε σολομῶν. υἱέ τήρει φυλακῇ σὴν
καρδίαν. ἀλλ᾽ ἂς εἰποῦμεν πρῶτον περὶ τούτων τῶν ἐναντίων ἡ-
μῶν. εἶτα περὶ τῶν συνεργῶν ἡμῖν καὶ βοηθῶν τῆς ὁδοῦ· στάσις. β΄

Ὁ θεὸς ἔκαμεν τὸν ἄνθρωπον πλήρην ἀγαθῶν. καὶ ἔδωσέ του τὴν γνῶσιν νὰ
γνωρίζῃ τὸν κτίστην του καὶ νὰ τὸν δοξολογῇ· καὶ νὰ τὸν εὐχαριστᾷ
καὶ νὰ τὸν ἀγαπᾷ αὐτὸν τὸν θεόν. οὐχὶ τὸν ἑαυτόν του καὶ ἀπ᾽ ἐκεῖνον
νὰ λάβῃ καὶ τὴν τελείωσιν· καὶ τὴν χάριν νὰ τὴν γνωρίζῃ ἐκ θεοῦ μό-
νου. οὐχὶ ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ του. ὁ διάβολος ὡς πονηρότατος, ἠπάτησεν αὐ-
τὸν καὶ τοῦ εἶπε πῶς νὰ ἀγαπήσῃ τὸν ἑαυτόν του καὶ οὐχὶ τὸν θεόν. καὶ ὅ-
τι αὐτὸς εἶναι ὁ αὐθέντης τοῦ κόσμου καὶ κύριος ὅλλων. καὶ τοῦτο τὸ εἶπε μὲ
τέχνην ἀπατητικὴν ἵνα τὸν ἐκβάλλῃ ἐκ τὸν θεόν· καὶ ἐκ τὴν ἀγάπην
του. διότι ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἦν εἰς τὸν θεόν, σιμά, ἦτον ἀεὶ ταπεινὸς καὶ τα-
πεινότατος. διότι εἰς θεόν, οὐδὲν εἶναι κανένα κτίσμα πρὸς σύγκρισιν
» ἄξιον ὡς λέγει ὁ ἰώβ. οὐδὲ οἱ οὐρανοί εἰσι καθαροὶ ἐνώπιον αὐτοῦ· ἤ-
» γουν οὐδὲ οἱ ἄγγελοι εἶναι ἄξιοι εἰς σύγκρισιν τῆς τοῦ θεοῦ εὐγε-
» νείας. διὰ τοῦτο ὁ διάβολος ἠναγκάσθη νὰ τὸν ἐκβάλλῃ ἐκ τὸν θεόν. καὶ
» τὴν ἀγάπην του. καὶ νὰ τὸν ῥίψῃ εἰς τὴν κτίσιν καὶ εἰς τὴν ἀγάπην
» τὴν ἰδίαν του. διὸ τοῦ εἶπε· ἰδὲ τὸν κόσμον. ἐρεύνησον τὰ πάντα ἐὰν
» κανένα εἶναι ἄξιον εἰς σύγκρισίν σου· καὶ ἰδὲ πῶς ὅλλα εἶναι ὑπο-
» χείρια σου. ὅλλος ὁ κόσμος δοῦλος σου. καὶ τὰ τοῦ κόσμου δοῦλα σά.
» ἰδὲ καὶ τὴν ἡδονὴν καὶ ἀγαλλίασιν τοῦ κόσμου ποία εἶναι ἄλλη ἐκ τοῦ
θεοῦ. καὶ ὅτι θέλεις γένῃ κτίστης νὰ κάμνῃς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν ἡδονὴν τὴν
σωματικὴν τῆς αἰσθήσεως· ταῦτα τοῦ ἔλεγεν πολλαχῶς. διὸ ἔκλι-
νέν τον εἰς ταῦτα πλέον μὲ τὴν εὔαν διὰ τὴν ἡδονήν. εἶδε τὴν κτί-
σιν, μὲ τὸν νοῦν του, καὶ οὐδὲν εὗρε ὅμοιον ἑαυτοῦ. εἶδε πῶς ὅλλα εἶ-
ναι ἴδιά του. δι᾽ αὐτὸν ἐνεργοῦσι· ἐλογίσθη τὴν ἡδονὴν τῆς αἰσθήσεως
ἐκ τῶν ζώων, καὶ ἠγάπησεν ἑαυτὸν κάλλιον παρὰ τὸν θεόν. καὶ ἐδοξά-
σθη. καὶ ἔγινεν ἀλαζών. διὸ ἐδιώχθη ἐκ τοῦ θεοῦ. καὶ ἔπεσε εἰς τόσα
κακά. κατακλυσμούς. ἐμπρησμούς. καὶ ἄλλα· διὰ νὰ φύγῃ ἐκ τοῦ προ-
σώπου τοῦ θεοῦ· καὶ ἔζησε ζωήν, ἀλλοίαν ζώων κτηνῶν ἑρπετῶν καὶ θη-
ρίων ὁποῖα κακὰ τρία τὰ ἔσπειρεν εἰς τὴν ἡμετέραν φύσιν ὡς λέγει
» τὸ εὐαγγέλιον, τὰ ζιζάνια εἰς τὸν σῖτον ἤγουν τὴν ἔραν εἰς τὸ σιτά-
ρι· τὸ σιτάρι ἦν ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐκ θεοῦ κτισθεὶς καθαρός. ζιζάνια εἶναι ταῦ-
τα τὰ κακὰ τοῦ διαβόλου ἃ ἔσπειρεν εἰς τὸν ἄνθρωπον. καὶ σπείρῃ συνε-
χῶς οὐδέποτε παύων. καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀγαθωσύνη τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπέμεινε
βασιλεύειν τὴν τοῦ διαβόλου πονηρίαν εἰς ὅλλον τὸν κόσμον, διὰ τοῦ-
το ἔπεμψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἵνα συνομιλήσῃ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου
ἄνθρωπος γενόμενος. καὶ δείξῃ αὐτῷ τὴν καθολικὴν τοῦ ὁδὸν ποία εἶναι·

καὶ τὴν θεραπείαν τῶν τοιούτων ἐμποδισμάτων τῶν πειρασμῶν τῶν
διαβολικῶν, πληρώσας αὐτὸς τὴν ἀγάπην τοῦ πρὸς ὑπὲρ ἡμῶν. καὶ τοῦ
» πλησίον. καθὼς ἔλεγε πάτερ ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα ἐν τοῖς ἀνθρώποις. καὶ τοῦ
» πλησίον πάλιν. μείζονα ταύτης ἀγάπην ἔλεγεν οὐδεὶς ἴδεν ἢ ἵνα τίς
θῆ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. καὶ ἐδίδαξεν αὐτοῦ τὰ μέ-
σα τῆς ὁδοῦ καὶ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ποῖα εἶναι. δείξας καὶ τὴν δύναμιν
τῶν μέσων ποῖα εἶναι ἵνα γνωρίσῃ τὴν ἀλήθειαν, οὐχὶ μόνον διὰ λό-
γων ἀλλὰ δι' ἔργων φανερῶν καὶ πρῶτον ἐνήστευσε. καὶ ἐνίκησε τὸν
διάβολον. β΄. ἔδειξε τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ πλησίον ποῖα εἶναι. καὶ
ἰάτρευσε χωλοὺς. τυφλοὺς. δαιμονιζομένους. παραλύτους. ἠλέησε πι-
στὰ καὶ καλὰ τὸν ἄνθρωπον. δερνόμενον μαστιζόμενον. ὑπὸ τῶν διαβόλων
ὡς εἰς τὸ εὐαγγέλιον γέγραπται πολλάκις. γ΄. ἔκαμε τὴν μεγάλην
προσευχὴν εἰς τὸν κῆπον, δι' ἣν ἔκλινεν τὸν πατέρα εἰς ἔλεον πολλὴν
καὶ εἶπεν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι ταῦτα τὰ τρία εἶναι αἱ ἰατρεῖαι τῶν πονηρῶν πει-
ρασμῶν τοῦ διαβόλου· καὶ ταύτας συνεχῶς νὰ χρᾶται ὁ αὐτὸς ἐὰν θέλῃ
νὰ ζῇ εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. καὶ νὰ καταβάλλῃ πάντα πειρασμὸν ὑπο-
γραμμὸς καὶ τύπος αὐτὸς γενόμενος. διὸ εἶναι χρεία νὰ τὰ τιμήσω-
μεν ταῦτα τὰ τρία τὴν προσευχήν, τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τὴν νηστείαν.
ἂν ἐν καθαίρεσιν ἡμεῖς ἐκ τῆς σκοτεινῆς ὀμίχλης τοῦ πονηροῦ δαί-
μονος καὶ νὰ τὰ ἐνδυνάμωθῃ ὡς ἅρματα συνεχῶς. ἀλλὰ τοίνυν εἴ-
πωμεν καὶ περὶ τῶν μέσων τούτων. τί εἶναι ἡ προσευχή. ὁ ἔλεος καὶ
πίσ.ς. ἡ νηστεία. λάβετε γοῦν ἄνεσιν ὀλίγην ἀδελφοί· εἶτα ἀκούσατε.
ἔ, Πρῶτον ἡ προσευχὴ ἀναιρεῖ τὴν ὑπερηφανίαν· διότι ὁ αὐτὸς ὁ χρι-
στιανὸς γνωρίζει ὅτι ὅλα τὰ ἔχει ἐκ θεοῦ καὶ εἶναι εὐεργεσίαι θεῖαι
ταῦτα. καὶ δέεται τοῦ θεοῦ ἵνα τὸ συμφέρον δίδῃ αὐτοῦ, καὶ εὐχαρι-
στῶντα εἰς πάντα εἴτε ἀνιαρὰ εἴτε καλὰ ἔχει. ἢ πλοῦτον ἢ πενίαν, ἢ ὑ-
γείαν ἢ ἀρρωστίαν εἰς ὅλα τὸν εὐχαριστεῖ καὶ δοξάζει· θαρρῶν ὅτι ὅλ-
λα πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῦ τὰ δίδει, καὶ νὰ μὴν ζητᾷ γῆϊνα. ἀλλ' οὐ-
» ρανία λέγων πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου κα-
λεῖ πατέρα ἐξ οὐρανοῦ τὸν θεὸν ὃς ἁγιάζει φωτίζει μόνος αὐτόν. οὐ μερι-
μνῶν τὰ τοῦ κόσμου· ταύτην τὴν προσευχὴν ἔλεγεν ἡμῖν ὁ παῦλος
» ποιεῖν συνεχῶς λέγων· ἀδελφοὶ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε ἐν παν-
τὶ εὐχαριστεῖτε. εἰς ὅλα νὰ εὐχαριστῇς τὸν θεόν· αὕτη ἡ προσευχὴ
» δύναται πολλά· ὡς φησὶν ἰάκωβος· αἰτεῖτε φησὶν ἐν πίστει μηδὲν
διακρινόμενοι ἄγουν ἀμφιβάλλοντες. καὶ πολλά. ἰσχύει δέησις δι-
καίου

καίου ἐνεργουμένη. αὕτη συνεργεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ὁδὸν ἣν ὁδεύει εὑ-
ρεῖν τὸν θεόν, τὸν ὄντως ἐπιθυμητόν. δεύτερον ἡ ἐλεημοσύνη· αὕτη
μετ' εὐχαριστείας γινομένη ἀναιρεῖ τὴν φιλοχρηματίαν, τοῦ δια-
βόλου τὸν πειρασμὸν· δι' οὗ ἐμποδίζει ἡμᾶς ὁδεύειν τὴν ἡμετέραν ἀ-
ληθινὴν ὁδόν. διὸ θέλει νὰ ἔχῃ ἰδιώματα τρία. πρῶτον νὰ γίνεται θε-
» ληματικῶς· ὡς ὁ ἐκκλησιαστὴς λέγει εἰς πᾶν δόσιμον ποίει ὡραῖον
τὸ πρόσωπόν σου· καὶ μὴ σκυθρώπαζε. καὶ ὁ παῦλος· ἱλαρὸν γὰρ δό-
» την ἀγαπᾷ ὁ θεός· β΄. νὰ γίνεται ἐλευθέρως. παῦλος. ὁ σπείρων φει-
δομένως, φειδομένως καὶ θερίσει· ὁποῖος ἀκριβεύεται νὰ σπείρῃ ὀλί-
γα θέλει θερίσει· καὶ ἐν τῷ δευτερονομίῳ ιε΄. οὐ μὴ σφίγξῃς τὴν
» χεῖρά σου ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ σου τοῦ ἐπιδεομένου ἀνοίγων ἀνοίξῃς τὰς
» χεῖράς σου, ἵνα δώσῃ σοι ὁ θεὸς τὴν χάριν αὐτοῦ, καὶ δόξαν τὴν αἰωνίαν·
» γ΄· νὰ εἶναι ἐξ ἰδίου σου· ὡς λέγει ἰὼβ ἐκ τοῦ ἐρίου τῶν ἐμῶν προβά-
των ἐνέδυον τὸν πένητα, καὶ ὁ σολομῶν· τίμα τὸν κύριον ἀπὸ σῶν δι-
καίων πόνων. καὶ πάλιν δυνατοῦ σου ὄντος μὴ ἀπώσῃ εὖ ποιεῖν. οὐ γὰρ
» οἶδας τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα. αὕτη οὕτως γινομένη, μιμεῖται τὸν τοῦ θεοῦ
ἔλεον. τὸν ἰατρεύσαντα πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν τοῖς ἀν-
θρώποις. γ΄ ἡ νηστεία. καὶ αὕτη εἶναι τριττή. α΄· φυσική. β΄· ἠθική. γ΄.
γνωστική. διότι καὶ αἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς τρεῖς εἰσίν. φυσική. ὀρεκτι-
κή. καὶ γνωστική· ἡ φυσικὴ δύναμις διαιρεῖται εἰς θρεπτικόν. καὶ
γεννητικόν· ἡ ὀρεκτικὴ εἰς θέλησιν, καὶ προαίρεσιν. ἡ γνωστικὴ εἰς νοῦν
καὶ διάνοιαν· ἐξ ὧν χρὴ νηστεύειν ἐὰν θέλῃς εἶναι ἀγαθὴ καὶ ἀληθὴς νη-
στεία. πρῶτον ἐκ τῶν βρωμάτων· διότι ταῦτα πυρώνουσι τὴν σάρκα
καὶ τὴν ῥίπτουν εἰς ἡδονὰς τοῦ σώματος πλείστας. καὶ κινοῦσιν ὅλας
τὰς αἰσθήσεις εἰς κακόν· εἶτα ἔχειν νηστείαν ἠθικὴν ἤγουν νὰ μὴν νη-
στεύῃς ἀπὸ βρώματα κρεῶν ἰχθύων ἐλαίου οἴνου μόνον. ἀλλὰ καὶ ἀπὸ
τοὺς πονηροὺς διαλογισμούς· νὰ μὴν ἐπιβουλεύεσαι τὸν πλησίον. νὰ
μὴν ὑπερηφανεύεσαι ὡς δίκαιος νὰ μὴν εἶσαι δόλιος. ἄλλα νὰ λέ-
γῃς καὶ ἄλλα νὰ φρονεῖς· διότι ταύτας τὰς νηστείας λέγει ὁ θεὸς διὰ
» ἡσαΐου. τὰς νηστείας ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχή μου. καὶ διὰ ζαχαρίου. μὴ οἴ-
» εσθε φησὶν ἐμοὶ τί κέρδος πορίζειν ἀπὸ τῆς ὑμετέρας νηστείας· καὶ
» θρηνώμενοι ἐν ταῖς πέμπταις καὶ ἑβδόμαις οὐδὲν ὄφελος ἐκ τούτων
καρπώσομαι. κρῖμα δίκαιον κρίνατε καὶ ἔλεον καὶ οἰκτιρμὸν ποιεῖ-
» τε ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ κακίαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ μὴ
» μνησικακεῖτε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. καὶ δι' ἡσαΐου· ἵνα τί μοι νηστεύ-

» τε ὡς σήμερον ἀκουσθῆναι τὴν φωνὴν ὑμῶν. οὐχὶ τοιαύτην νηστείαν
» ἐγὼ ἐξελεξάμην λέγει κύριος. ἀλλὰ λῦε πάντα σύνδεσμον ἀδι-
» κίας. διάλυε στραγγαλιὰς βιαίων συναλλαγμάτων. διάθρυπτε πει-
» νῶσιν ἄρτον καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἰσάγαγε εἰς τὸν οἶκον σου. αὐτὴ εἶναι
» ἡ νηστεία ἡ ἀληθινή. περὶ ἧς ἔλεγεν ὁ χς̄ σὺ δὲ νηστεύων, ἄλει-
» ψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον σου νίψαι. χρεία νὰ ἀλει-
» φθῇ ἡ κεφαλὴ καὶ τὸ πρόσωπον ἡμῶν νὰ νιφθῇ ἀπὸ τὸν ῥύπον. ἡ ὁ-
» ποία εἶναι νὰ λάβῃς τὴν γνῶσιν τοῦ θῦ. καὶ τῆς συστάσεώς σου. καὶ τὴν
» ἐπίγνωσιν τῆς ἁμαρτίας δι᾽ ἣν ἐχωρίσθης ἐκ τοῦ θῦ καὶ ἐξωρίσθης ἐκ
» τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἠλεήθης ἐκ μόνου τοῦ θῦ. καὶ εὐεργετή-
θης πολλὰ ἐξ αὐτοῦ. τοῦτο σου χαρίζει ἡ ἀληθὴς νηστεία. ταύτην τὴν
γνῶσιν σου κεντρίζει εἰς ψυχὴν καρδίαν. εἶτα εἰσέρχεσαι εἰς τὴν ἐπί-
γνωσιν σου κεντρίζει εἰς ψυχὴν καρδίαν. εἶτα εἰσέρχεσαι εἰς τὴν ἐπίγ-
την νηστείαν τὴν γνωστικὴν. καὶ τότε οὐχὶ νηστεύειν. ἀλλὰ τρυφᾷν γνωστικῶς.
γνωρίζων τὰ τοῦ θῦ εὐεργετήματα ἃ γεγόνασι πρὸς σὲ ἐκ τῆς θεί-
ας αὐτοῦ ἀγαθότητος. τότε γὰρ οὐ νηστεύεις ἐπειδὴ υἱὸς αἰῶνος ὑπάρ-
» χεις. καὶ οὐχὶ υἱὸς χρόνου ἐπιρρέοντος. ὥσπερ ἔφη ὁ χς̄ ἐν τῷ εὐαγγε-
» λίῳ. οὐ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος νηστεύειν ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ὁ νυμφί-
» ος ἐστὶ μετ᾽ αὐτῶν. ὅταν δὲ ἀρθῇ ἀπ᾽ αὐτῶν τότε νηστεύσουσι. ἔρχεσαι
εἰς τὴν γνῶσιν καὶ τρυφᾷς τῶν δωρηθέντων σοι ἀγαθῶν τὴν ἀπόλαυ-
σιν εἰς δόξαν θῦ. καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ ἱερὰ νηστεία, ἡ ἁγία καὶ καλὴ,
» ἣν ἔλεγεν ὁ ἰωὴλ νὰ ποιῶμεν. ἁγιάσατε νηστείαν φησὶν, κηρύξατε
» θεραπείαν. καὶ κράζετε οἴμοι οἴμοι. ταύτην ἐνήστευσε μωυσῆς, καὶ
» ὡμίλησε μετὰ θῦ γεγονὼς νομοθέτης. ὁ ἠλίας καὶ ἔκλεισεν οὐρανοὺς. οἱ
» τρεῖς παῖδες καὶ ἔσβεσαν τὴν κάμινον. οἱ νινευῖται, καὶ ἠλευθερώ-
θησαν. αὐτὴ ἐκβάλλει πᾶσαν ἀχλὺν καὶ σκότος ἐκ τῶν ἡμετέρων
ὀφθαλμῶν τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν. καὶ ποιεῖ ἡμᾶς ὁρᾷν τὰ θεῖα
κάλλη καὶ μετὰ τοῦ θῦ εἶναι. καὶ τὰ τοῦ θῦ μεριμνᾷν. καθεκάστην καὶ λέ-
γειν μετὰ τοῦ δαβὶδ οἴμοι ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη. καὶ μετὰ τοῦ
παύλου ταλαίπωρος ἄνθρωπος τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανά-
του τούτου. ἐπιθυμῶ ἀναλῦσαι καὶ σὺν χῷ εἶναι. αὗται αἱ τρεῖς ἰα-
τρεῖαι, διώκουσι τὰ τοῦ πονηροῦ πάθη καὶ ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς ὁ-
δεύειν εἰς τὴν ἰδίαν ὁδὸν ἐπιποθοῦντες καὶ προθυμούμενοι. πολ-
» λὰ καὶ λέγειν μετὰ τοῦ ἰακώβ, καθεύδω καὶ ἡ καρδία μου ἀγρυπνεῖ.
τρέχω καὶ ἀναγκάζομαι τελειωθῆναι. τοιαύτη ὁδὸς εἶναι ἀδελ-
φοὶ τῶν χριστιανῶν. ἣν ὁδεύουσι προθύμως. ταῦτα εἶναι τὰ μέσα

ἡ προσευχή. ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ἡ νηστεία αἳ ἀναιροῦσι τὰ ἐμπόδια
ὁποῦ μας ἔρριψεν ἐξαρχῆς ὁ διάβολος καὶ ῥίπτει συνεχῶς. ῥίπτων
ἡμᾶς εἰς τὰ γήϊνα. καὶ φρονεῖν καὶ λέγειν. καὶ διαλογίζεσθαι. ὁ-
ποίας ὁ ὁδηγός μας χς̄, καὶ ἡ ἀληθινή μας ὁδὸς ἐπεριεπάτησε καὶ
ἐποίησε δι᾽ ἡμᾶς, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν. καταβαλὼν τὸν
ἀντίπαλον ἡμῶν καὶ νικήσας πάντα πειρασμὸν δι᾽ αὐτῶν ὡς λέγει
τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῦ. ταύτας πρέπει καὶ ἡμᾶς ἀσπασθῆναι καὶ
μετὰ μεγάλης προθυμίας ἀγαπῆσαι καὶ γνωρίσαι καὶ ὁδεῦσαι
μετ᾽ αὐτῶν, ἵνα μὴ ἐκκλίνωμεν ἐκ τῆς ὁδοῦ ἡμῶν τῆς ἀληθινῆς,
καὶ γενώμεθα βρῶμα τοῦ ἀλλοτρίου τοῦ διαβόλου ὁποῖος κατὰ τὸν
» πέτρον τὸν ἀπόστολον, περιέρχεται κύκλῳ ζητῶν τίνα καταπίῃ ὡς
λέων ὠρυόμενος. καὶ ἐὰν εὕρῃ ἡμᾶς ζῶντας καὶ πολιτευομένους
ἐν τῇ ὁδῷ ἡμῶν τῇ ἀληθινῇ λυπεῖται. ἀδημονεῖ. εἰ δὲ καὶ πολε-
μᾷ ἡμᾶς, ἀδελφοὶ κατὰ παῦλον στῆτε περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν
ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ. καὶ λέγετε μετ᾽ αὐτοῦ. ἔχομεν τὸν ἐνδυναμοῦν-
» τα ἡμᾶς χριστὸν. διὸ θαρρεῖτε. μὴ ἐπιστρέφεσθε. ὅτι κατὰ τὸν ἱερε-
» μίαν πικρόν σοι τὸ καταλιπεῖν με λέγει κύριος. πολλὰ πικρόν σου
» εἶναι νὰ μὲ ἀφήσῃς ἐμένα. καὶ νὰ ὑπάγῃς εἰς τὸν σὸν ἐχθρὸν τὸν θανά-
» σιμον. τὸν ἐξαρχῆς ἐπίβουλον δόλιον γεγονότα πρός σε. ὢ πόσα
κακὰ ἐσυνέβησαν τοῦ ἀνθρώπου διὰ νὰ εὔγῃ ἀπὸ τὴν ὁδὸν τοῦ τὴν
ἀληθινὴν, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ.
πόσα ζιζάνια τοῦ ἔσπειρε ὁ ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου. ἀληθῶς φησὶν ὁ
δαβὶδ ὅτι ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐπ᾽ ἐμὲ μεγάλην πονηρίαν ἐχρά-
σθη κατὰ τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἀληθινὸς τοῦ ἐχθρὸς ὁ διάβολος. συνερ-
γὸν λαβὼν τὸν κόσμον, τὴν σάρκα πρὸς τὰ θελήματα αὐτοῦ.
διὸ ὅλα τὰ στοιχεῖα ἐβόησαν τὴν ἀδικίαν ταύτην ἣν ἐποίει ὁ ἄν-
θρωπος ἀκολουθῶν τῷ διαβόλῳ κατὰ τοῦ θεοῦ. τὰ ζῶα. ἡ θά-
λασσα τὰ θηρία ὅλα κατὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐκινήθησαν, διὰ τὸ
» ἀκολουθεῖν αὐτὸν τὸν διάβολον. ἠγριώθη ὁ πῦρ, καὶ εἶπεν ἐξαλεί-
» ψω τὸν ἄνθρωπον ὃν ἐποίησα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. καὶ πάλιν οὐ μὴ κα-
» ταμείνῃ τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις. ὅτι ἡ διάνοια αὐτῶν ἐκ νεό-
» τητος αὐτῶν ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἔγκειται. εἰς τρόπον τὸν ἄνθρωπον τὸν
ἐξέδυσεν ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος ὁποίαν τὸν ἔνδυσε
ἐξ ἀρχῆς. καὶ ὑστέρησέ του τὴν ζωήν του, τὴν ψυχὴν τῆς ψυχῆς του.
τὸ πνεῦμα τοῦ πνεύματός του καὶ ἐνέκρωσε καὶ ἐξώρισε παντελῶς τὴν

τοῦ θεοῦ εἰκόνα τὸ τίμιον κτίσμα, ἐποίησεν ἐχθρὸν τοῦ θεοῦ ἐπίβουλον
τῆς βασιλείας αὐτοῦ. καὶ ἐτάραξεν πᾶσαν τὴν κτίσιν μετὰ τῆς ἐξω-
ρίας τοῦ αὐτοῦ. καὶ γεγόνασιν τὰ πάντα ὄργανα κακίας τὰ κτίσμα-
τα ὁ οὐρανὸς γῆ. ἥλιος σελήνη. ἀστέρες, ὑπὸ τίνος. ὑπὸ τῆς ἀταξίας τοῦ
αὐτοῦ. διὰ νὰ σφάλη ὁ αὐτὸς ὅλα ἔσφαλαν. ὅλα· καὶ διὰ τί ἔσφαλεν ὁ
αὐτὸς. διὰ νὰ ἀκούση τὴν πονηρὰν συμβουλὴν τοῦ ἐχθροῦ. καὶ ἠγάπη-
σε τὸν ἑαυτόν του πλέον ἐκ τὸν θεόν. καὶ διὰ τὴν φιλοχρηματίαν καὶ διὰ
τὰ βρώματα, καὶ τὰς ἡδονὰς τῆς αἰσθήσεως. καὶ γέγονεν ὅλος κα-
κός. ὦ κακὰ ἰδιώματα ταῦτα. ὦ μεγάλοι ἐχθροὶ τοῦ αὐτοῦ ὁποῦ εἶναι
αὐτὰ ἀδελφοί. εἰς ποῖον βάραθρον τὸν ὤθησαν καὶ ὠθοῦσι καθεκά-
στην ταῦτα τὸν ἄνθρωπον. οὓς ὁ παῦλος θρηνῶν ἔλεγε, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυ-
ροῦ τοῦ χριστοῦ ὧν θεὸς ἡ κοιλία. οἵτινες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. ἐκ ταύτης
τῆς σωματικῆς τρυφῆς, γίνονται τὰ πολλὰ κακὰ εἰς πᾶσαν πολι-
τείαν. οἱ ὕβρεις. οἱ δόλοι. αἱ ἐπιβουλαί· οἱ φόνοι. οἱ μοιχεῖαι πυρώ-
νουσι τὴν φύσιν τὴν δαιμονίζουσι. καὶ γίνονται οἱ ἄνθρωποι ἀλλοῖοι κτή-
νη. θηρία. χοῖροι. ὄφιες· ποῦ φιλοπτωχία. ποῦ φιλοξενία· ποῦ ἐ-
λεημοσύνη εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην ὅλα τὰ σπέρματα τοῦ ἐχθροῦ πο-
λιτεύονται. καὶ ἐνεργοῦνται. ὦ ἥλιε πόσοι πτωχοὶ πεινῶσι· πόσαι
χῆραι ὑστεροῦνται πόσα ὀρφανὰ καταφρονοῦνται. πόσαι ἁρπαγαὶ
πλεονεξίαι φθόνοι δόλοι ἐνεργοῦνται. πόσαι ἀδικίαι ἐργάζονται.
πόσαι ὑποθέσεις κακῶς κρίνονται. πόσαι ἀλήθειαι κακῶς διαυ-
θεντίζονται. πόσοι ῥήτορες κακῶς ῥητορεύουσι· διότι οὐδὲ μία δι-
καιοσύνη ἐνεργεῖται εἰς αὐτούς. ὅλα τὰ θελήματα τοῦ πονηροῦ ἐ-
νεργοῦσι. ἐὰν νηστεύουν ἀπὸ βρωμάτων, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν πονηρῶν δια-
λογισμῶν οὐδαμῶς ἀπέχουσι, ἀλλὰ φρονοῦσι καὶ λογίζονται κακὰ
δόλερα φθονερὰ ἀνομήματα πρᾶξαι κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ. ἐὰν ποιῶσι
τινὰ μικρὰν ἐλεημοσύνην; πικραίνονται, θλίβονται ἀγανακτοῦσι. ἐ-
ὰν προσεύχονται, αἰτοῦσι γήϊνα πράγματα χοϊκά. καὶ ἐν σχήμα-
τι προσευχῆς καὶ νηστείας ψευδοῦς, νομίζουσιν ὑπερηφανίαν ὑπο-
κεῖται γινόμενοι ἀφανίζοντες τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἤγουν τὴν συνεί-
δησιν. καὶ νηστεύουσιν ἀληθῶς εἰς τὸ γνωστικὸν μέρος τῆς ψυχῆς. κα-
κὴν καὶ διαβολιτικὴν νηστείαν καὶ οὐδὲ δύνανται γνωρίσαι οὐδὲ
μίαν εὐεργεσίαν τοῦ θεοῦ. ὡς ὁ ἀμὼς ὁ προφήτης θρηνῶν ἔλεγεν· οὐ-
» αί σοι πόλις ἱερουσαλήμ· πέμψω ἐπὶ σὲ πῦρ καὶ κατακαύσω τὴν πόλιν πᾶ-
» σαν, καὶ ἐκριζώσω τὰ θεμέλιά σου. καὶ ἀφανίσω πᾶσαν τὴν δό-

» ξαν σου. ἀνθ᾽ ὧν οὐχ ὑπήκουσας τῆς φωνῆς σου. καὶ ὁ ἱερεμίας. κατα-
» λύσω ἀφ᾽ ὑμῶν φωνὴν νυμφίου, καὶ φωνὴν νύμφης. πᾶσαν εὐφροσύ-
νην καὶ ἀγαλλίασιν ἐξάξω ἀφ᾽ ὑμῶν· διὸ ὦ ἄνθρωπε στρέψου μετανόησον.
θρήνησον· κλαῦσον τὰς σὰς ἀνομίας· βάλλε εἰς νοῦν τοὺς πονηροὺς
διαλογισμοὺς τοῦ ἐχθροῦ ὅτι εἰσὶ θανατηφόροι καὶ φύγε ἐξ αὐτῶν.
δράμε εἰς χριστὸν τὴν ἀληθινήν σου ὁδόν· ζήτησον γνῶσιν ἐξ αὐτοῦ εἰ-
» πὲ μετὰ τοῦ δαβὶδ κύριε γνώρισόν μοι ὁδὸν ἐν ᾗ πορεύσομαι ὅτι πρὸς σὲ
» ἦρα τὴν ψυχήν μου. ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου. κύριε πρὸς σὲ κατέ-
» φυγον. δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά σου. ὅτι σὺ εἶ ὁ θεός μου τὸ πνεῦ-
» μά σου τὸ ἀγαθὸν ὁδηγήσει με ἐν γῇ εὐθείᾳ· καὶ χάρισαι ἡμῖν τὴν ἁ-
γίαν σου νηστείαν καὶ προσευχὴν καὶ τὸν ἔλεον, νηστεῦσαι ἑορτάσαι
προσκυνῆσαι δοξολογῆσαι ταύτας μετ᾽ εὐχαριστίας προθύμως
καὶ τὸν ἐχθρὸν τὸν διάβολον νικῆσαι καὶ καταβαλεῖν. καὶ ἐνδυθῆναι σὲ
τὸν χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ. καὶ τὴν ἁγίαν σου τὴν καθαρωτάτην νηστείαν καὶ
προσευχὴν καὶ ταπείνωσιν. καὶ εἰπεῖν παρρησίᾳ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς
πάτερ ἐὰν ὁ ἐχθρός με ἔρριψε ποτὲ εἰς τρυφὴν σωματικὴν καὶ ἀγάπην
ἰδίαν, καὶ φιληδονίαν, ἰδὲ ταύτας τὰς ἁγίας ἀρετὰς ὁποίας με ἐνέ-
δυσεν ὁ υἱός σου καταχαίρειν ὡς νυμφίον ἐκλεκτόν· εὔοσμον καὶ ἡ-
δύοσμον νηστείαν. προσευχὴν. ἐλεημοσύνην ταπείνωσιν, διὸ οὐδὲν
εἶμαι ἐγὼ ἐκεῖνος, ὁ ἄσωτος καὶ εἰς τρυφὴν δεδομένος· διὸ ἀξίωσόν
με τοῦ νυμφῶνος τοῦ σοῦ καὶ ἀπολαῦσαι σου τῆς γλυκυτάτης θεω-
ρίας τοῦ προσώπου σου, καὶ τὴν ἁγίαν σου ἀνάστασιν προσκυνῆσαι
καὶ δοξάσαι πατέρα υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα τὴν ἁγίαν τριάδα τὴν
ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον ἧς γένοιτο πάντας
ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
ἡμῶν ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
τος εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων
ἀμήν.

ΔΙΔΑΧΗ ΣῪΝ ΘΕΩ͂ ἉΓΊΩ ΕἸ̓Σ ΤῊΝ δευτέραν κυριακὴν τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς.

Τὸ προοίμιον.

Ι῾ ἀθηναῖοι οἱ σοφοὶ ἄνδρες ἐκεῖνοι θέλοντες νὰ γίνωνται τὰ παιδία αὐτῶν εἰς πᾶσαν τέχνην καὶ ἐπιστήμην πεπαιδευμένα ἐσυνήθιζαν τὴν τάξιν ταύτην νὰ κάμνουσιν· ὅταν ἐγίνονταν τὰ παιδία τους εἰς ἡλικίαν ἱκανήν, καὶ ὀρέγονταν τινὰ μάθουσιν, τὰ ἔπερναν εἰς τὰς τέχνας ὅλας, καὶ ἐπιστήμας καὶ τοὺς τὰς ἔδειχναν. τὴν σοφίαν. τὴν ἰατρικήν. τὴν ἀστρολογίαν. τὴν γεωμετρίαν. τὴν ξυλουργικήν. καὶ πᾶσαν ἄλλην τέχνην. καὶ τοὺς ἑρμηνεύουσαν ὅλα τὰ ἰδιώματα ὁποῦ ἔχει πᾶσα τέχνη καὶ ἐπιστήμη καὶ τοὺς ἐδείκνυον καὶ τὰ ὄργανα αὐτῶν τῶν τεχνῶν. διὰ νὰ ἰδοῦσιν νὰ ἐκλέξουν ποῖα τοὺς ἀρέσῃ. καὶ ὁποῖα τοὺς ἤθελεν ἀρέσῃ, εἰς ἐκείνην τὸ ἔβαναν νὰ μάθῃ τὸ παιδί. διὸ ἐστοχάζοντο τὰ παιδία πρῶτον νὰ ἐκλέξουσιν τὴν καλλιοτέραν. καὶ ἐδιελογίζοντο λέγοντες ὅτι ἐὰν ἐκλέξω τὴν σοφίαν, μὲ θέλουν ὀνομάζει σοφόν. ἐὰν ἐκλέξω τὴν ἰατρικήν μὲ θέλουν λέγει ἰατρόν. τὴν ἀστρολογίαν, ἀστρολόγον· τὴν γεωμετρίαν, γεωμέτρην. καὶ ἡ καλλιοτέρα ἐνομίζετο εἶναι ὅταν εἶχε τὰ τρία ταῦτα, πρῶτον νὰ εἶναι εὔκολος νὰ τὴν μάθῃ τινάς· δεύτερον νὰ κερδίζῃ πολλά. τρίτον νὰ εἶναι τιμημένη, διὰ νὰ τὸν τιμοῦσιν ὅλοι καὶ ὅταν ἤθελεν ἐκλέξῃ τὸ παιδίον ἐκεῖνο τὴν καλλιοτέραν ἡ ὁποία νὰ εἶχε τὰ τρία ταῦτα, τότε ὅλοι οἱ πρεσβύτεροι τὸ ἐπαινοῦσαν καὶ ἔλεγον ὅτι θέλει γένει μέγας. ἄξιος ἄνθρωπος. τοῦτο τὸ παιδίον. καὶ τοῦτο τὸ ἔκαμναν διὰ τὸν τρόπον τοῦτον· ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος ἔχει δύο ὀρέξεις μίαν λογικήν· καὶ μίαν φυσικήν. ὁποῖαι καὶ αἱ δύο αὗται ὀρέγονται τὸ καλόν, ἀλλὰ ἡ λογικὴ ὀρέγεται τὸ καλὸν ὁποῖον εἶναι ἀληθινὸν καλόν. ἡ φυσικὴ δὲ ἐπιθυμᾷ καὶ αὐτὴ τὸ καλὸν φύσει, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀπὸ τὰς αἰσθήσεις ὀρέγεται τοῦτο, αἱ αἰσθήσεις τὴν ἀπατοῦσι καὶ δέχεται τὸ κακὸν ὡς καλὸν πολλάκις· διὰ τοῦτο ἤθελαν ἐκεῖνοι ὅτι ἡ λογικὴ ὄρεξις νὰ

συμφωνήσῃ μετὰ τῆς φυσικῆς εἰς ἓν πρᾶγμα. καὶ οὕτω νὰ γένῃ ἄριστος εἰς τὴν τέχνην ἢ ἐπιστήμην ἐκείνην ὁ ἄνθρωπος. χωρὶς ἐναντιότητος ἵνα μὴ μάχεται ἡ φυσικὴ τὴν λογικήν. μόνον νὰ ὁμοφωνοῦσι καὶ αἱ δύο εἰς μίαν σύμπνοιαν καὶ ὁμόνοιαν. τί θέλω νὰ εἰπῶ εὐλογημένοι χριστιανοὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, ὅτι ἡμεῖς ἐσμὲν ἐκεῖνοι οἱ νέοι. ἤγουν οἱ καινούριοι διὰ τοῦ καινουργοποιήσαντος ἡμᾶς ἁγίου πνεύματος. οἱ ὁποῖοι ἱστάμεθα διαλογιζόμενοι ποίαν τέχνην νὰ ἐκλέξωμεν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. καὶ μᾶς ἑρμηνεύουσιν τὰς τέχνας ταύτας καὶ ἐπιστήμας οἱ πρεσβύτεροι. δηλαδὴ οἱ ἀπόστολοι καὶ μαθηταὶ τοῦ χριστοῦ· μάλιστα δὲ πάντων αὐτὸς ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ὁ ὁποῖος διὰ οὐδὲν ἄλλο πρᾶγμα ἔκλινε τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἐκατέβη πρὸς ἡμᾶς, παρὰ νὰ μᾶς ἑρμηνεύσῃ τὴν ἀληθινὴν καὶ τιμίαν καὶ ὠφέλιμον τέχνην. τὴν ὁποίαν ἐὰν τὴν μάθωμεν συμφώνως μετὰ τῆς λογικῆς καὶ φυσικῆς ὀρέξεως θέλομεν γένει τέλειοι. καθὼς ἔλεγεν ἡμῖν ὁ χριστὸς γίνεσθε τέλειοι καθὼς καὶ ἐγὼ τέλειός εἰμι. καὶ θέλομεν γένει τίμιοι. καὶ θέλομεν ἔχει κέρδος πολύ. διὸ ἂς ἀνοίξωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, τὰ ὦτα καὶ τὴν διάνοιαν, ἵνα φωτισθῶμεν εἰς τὴν διαλογὴν νὰ διαλέξωμεν ταύτην. τὴν καλλιοτέραν τέχνην. ταύτην τὴν διδαχὴν θέλω νὰ εἰπῶ σήμερον α΄. πόσαι τέχναι εἶναι· β΄ τὰ ἰδιώματα ἑκάστης τέχνης. γ΄. ποία εἶναι ἡ τιμιωτέρα καὶ πλουσία καὶ εὔκολος. καὶ ποῖοι εἶναι οἱ φρόνιμοι καὶ γέροντες οὗτοι οἱ ὁποῖοι μᾶς ἑρμηνεύουσιν πῶς τὴν τιμίαν καὶ κρείττονα νὰ διαλέξωμεν· θέλομεν κάμει καὶ τινὰ ἠθικόν. εἶτα τὸ τέλος. καὶ παρακαλῶ τὴν αὐθεντείαν σας νὰ ἀκροασθῆτε καλῶς· στάσις α΄.

Τέσσαρες τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι εἰσὶ εἰς τὸν παρόντα αἰῶνα ἤγουν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ. εἰς ὁποίας ὑπόκειται ὅλη ἡ ἀνθρωπίνη φύσις. α΄. εἶναι ἡ τέχνη τοῦ διαβόλου. β΄. τοῦ κόσμου, γ΄. τῆς σαρκός. δ΄. τοῦ χριστοῦ· ὥστε ἢ τὸν διάβολον δουλεύει τις. ἢ τὸν κόσμον ἢ τὴν σάρκα. ἢ τὸν χριστόν. αὗται βάνονται ἔμπροσθεν ἡμῶν ἀδελφοί, ἵνα διαλέξωμεν ποίαν μᾶς ἀρέσῃ· διὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ στοχασοῦμεν καλλά, νὰ καταλάβωμεν εἰς ποίαν ἐκ τούτων εἶναι ἡ εὐκολία νὰ τὴν μάθωμεν εὔκολα. εἶναι καὶ τὸ κέρδος τὸ πολύ. εἶναι καὶ ἡ τιμὴ ἡ μεγάλη. οἱ μαθηταὶ τοῦ χριστοῦ ἅπαντες εἶναι ὁποῦ μᾶς διερμηνεύουσιν ὅλα τὰ ἰδιώματα ἑκάστης τέχνης· ἐν τούτῳ γὰρ διαλαμβάνει ὅλη ἡ ἑρμηνεία αὐτῶν καὶ διδαχή. καὶ μάλιστα τοῦ χριστοῦ. καὶ νὰ γνωρίσωμεν ἔτι ὅτι ὀνομαζόμεθα ἀπὸ ταῖς τέχναις. ἐὰν δουλεύσωμεν

τὸν διάβολον, λεγόμεθα διαβολικοί· ἐὰν δουλεύσωμεν τὸν κόσ-
μον λεγόμεθα κοσμικοί· ἐὰν δουλεύσωμεν τὴν σάρκα, λεγόμεθα
σαρκικοί. ἐὰν δὲ δουλεύσωμεν τὸν χν̄ λεγόμεθα χριστιανοί. ἴδητε
γοιῶ καὶ τὰ ὄργανα τῆς τέχνης ἑκάστης καὶ τὸ τέλος αὐτῆς· ποῖα θέ-
λομεν νὰ ἔχωμεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς τέχνης. καὶ τὸν διδάσκαλον
καὶ ἡγεμόνα ἡμῶν εἰς ἑκάστην τέχνην. ἂς ἀρχίσωμεν γοῦν ἐλαφρῶς
ἑρμηνεύσαι ταῦτα. σὺν τῷ τέλει αὐτῶν ἑκάστης τέχνης καὶ πρῶ-
τον εἰς τὴν τέχνην τοῦ διαβόλου εἶναι διδάσκαλος αὐτὸς ὁ διάβολος
ὁ ἐξαρχῆς ἀντίδικος καὶ πολέμιος καὶ ἐχθρὸς θανάσιμος ἡμῖν· ὁ ἀπα-
τήσας ἡμᾶς καὶ ἐκβαλὼν ἐκ τοῦ παραδείσου. αὐτὸς ἐκεῖνος εἶναι καὶ
νῦν ὁ διδάσκαλος τῆς τέχνης· γνώρισον γοιῶ ἐὰν ἔχῃ τί καλὸν νὰ σὲ
ἑρμηνεύσῃ εἰ μὴ πονηρὸν καὶ κακὸν καὶ θανάσιμον. αὐτὸς εἶναι ἐκεῖ-
νος ὁποῦ ἀπὸ τὴν αὐθεντείαν ὁποῦ εἶχες καὶ ἦσουν ἄρχων, καὶ κύ-
ριος, σὲ ἔκαμεν δοῦλον καὶ ὑποχείριον καὶ ὅμοιον τῶν ζώων καὶ
χειρότερον ἀπ' αὐτά. ὄργανα δὲ αὐτοῦ εἰς τὴν τέχνην του, ἔχει. τὴν
ὑπερηφανίαν. τὸν φθόνον. τὴν μνησικακίαν· τὸν δόλον· καὶ πρῶ-
τον τὴν ὑπερηφανίαν δίδει ἡ ὁποῖα εἶναι πνευματικὴ ἁμαρτία, καὶ ῥίπτει
τὸν ἄνθρωπον νὰ ὀρέγεται νὰ ἁρπάζῃ τὴν τιμὴν τοῦ θεοῦ. ὡς καὶ αὐτὸς
ὠρέχθη αὐτήν· διότι μὴ νομίζῃς ὁ διδάσκαλός σου νὰ σὲ μάθῃ ἄλ-
λην μάθησιν, εἰ μὴ ἐκείνην ὁποῦ ἠξεύρει καὶ ἐνεργεῖ συνεχῶς.
δεύτερον σὲ ῥίπτει εἰς φθόνον. καὶ εἰς τ' ἄλλα. ὁποῦ εἶναι μεγάλα κα-
κά· διότι ἀναγκάζοντας καὶ μαθαίνοντάς τον νὰ ὑπεραίρεται καὶ
νὰ ὑψηλοφρονῇ ὡς μέγας εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑποπτεύει τοὺς ἄλλους
νὰ μὴ τοῦ ἐπάρουν αὐτὴν τὴν τιμὴν· διὸ τοὺς φθονεῖ καὶ τοὺς
ἐπιβουλεύεται πολλά. καὶ φρονεῖ καὶ πράττει κατ' ἐκείνων νύκτα
καὶ ἡμέραν. ταῦτα τὰ δύο ἡ ὑπερηφανία καὶ ὁ φθόνος εἶναι ἀδελφὰ ἀλ-
λήλοις ὁποῖα γεννῶσι πολλὰ κακά. καὶ πρῶτον δίδει τὴν ὑπερη-
φανίαν τοῦ ἀνθρώπου ἡ ὁποῖα τυφλώνει τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ἐξορίζει ἐκ θεοῦ·
» πορεύσονται γὰρ φησὶν ὁ σοφονίας ὁ προφήτης, ὡς τυφλοὶ ὅτι τῷ
» κυρίῳ ἐξήμαρτον, αὕτη εἶναι ἡ ῥίζα πάσης κακίας καὶ πονηρίας, καὶ ἔχει
ῥίζας πολλάς. καὶ πᾶν πρᾶγμα ὃ ἔχει πλείονας ῥίζας ἐκεῖνο εἶναι
ἰσχυρότατον. οὕτω εἶναι ἡ ὑπερηφανία ἔχει ῥίζας εἰς γῆν μεγάλας. καὶ
πολλάς· εἶναι στηριγμένη ἰσχυρά. αὕτη πλησιάζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν διά-
βολον τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ, καὶ τὴν κεφαλὴν ἁπάντων τῶν κακῶν.
» καὶ γίνεται βρωμερὸς. κατὰ τὸν ἠσαΐαν, ἀκάθαρτος γὰρ φησὶν παρὰ κυ-

πᾶς

» πᾶς ὑψηλοκάρδιος. ἔτι εἶναι κρυφὴ αὕτη ἡ ἁμαρτία καὶ ἀγνώριστος.
διότι εἰς τὸν νοῦν πίπτεται μέσα ὁ ποῖος νοῦς εἶναι ἀφανέρωτος. καὶ
τὸ νὰ κυριεύσῃ τὸν νοῦν, κυριεύει καὶ ψυχὴν καὶ ὅλα τὰ τῆς ψυ-
χῆς καὶ τοῦ σώματος. ἔτι εἶναι κρυφὴ διότι ἐκ παντὸς πράγμα-
τος καὶ ἀρετῆς γεννᾶται. γεννᾶται ἀπὸ ἀρετήν· γεννᾶται ἀπὸ δι-
καιοσύνην. ἀπὸ σωφροσύνην. ἀπὸ φρόνησιν· ἀπὸ ταπείνωσιν. ἀπὸ
νηστείαν· καὶ γεννᾶται εἰς πᾶσα ἰδίωμα ἀνθρώπων· καὶ εἰς πᾶσαν
τέχνην καὶ ἐπιστήμην. εἰς αὐθέντας πρῶτον· οἵτινες διὰ τὴν ἐξου-
σίαν, γίνονται μεγάλοι καὶ καταφρονοῦσι τοὺς δούλους αὐτῶν.
» καθ' ὧν ἔλεγεν ὁ χς̄ μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων.
» διότι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πα-
» τρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. γεννᾶται εἰς πλουσίους. εἰς πένητας· εἰς
πᾶσα ἔνδυμα ἀξιώματος, ἐκεῖ πνέει ὡς πνοὴ ἡ ἁμαρτία αὕτη. εἰς
ἐναρέτοις, ὅθεν ἔλεγεν ὁ παῦλος ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκὶ ἄγ-
γελος σατὰν ἵνα με κολαφίζῃ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. καὶ ἐφοβεῖτο
ἐκ ταύτης αὐτός· τοιγαροῦν οἱ ὑπερήφανοι θέλουν τὴν δόξαν διὰ
λόγου τους οὐχὶ νὰ δοξάζουν τὸν θν̄. καὶ ἡ δόξα εἶναι γλυκὺ πρᾶγ-
μα ἐδῶ· διὸ πάντες κλίνουσιν εἰς αὐτήν. περὶ ταύτης ἔλεγεν ὁ χς̄
τοῖς φαρισαίοις· πῶς ὑμεῖς δύνασθε πιστεύειν οἱ τὴν δόξαν θέλε-
» τε εἰς ἑαυτούς. διὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχουν καὶ φθόνον μεγάλον.
ἴδε τὸν ἄβελ· διὰ νὰ δεχθῇ τὴν θυσίαν του ὁ θεὸς, καὶ οὐχὶ τοῦ κάϊν,
ἐφθόνησέ τον, καὶ ἐπεβουλεύθη τον εἰπὼν διέλθωμεν δὴ εἰς τὸ πε-
δίον. καὶ τέλος ἀπέκτεινεν αὐτόν. οἱ ἀδελφοὶ τοῦ ἰωσὴφ, διὰ τοῦτο
ἐμίσησαν τὸν ἰωσὴφ διὰ τὴν τοῦ ὀνείρου δόξαν. καὶ διὰ τὴν εὐμορ-
φίαν ὁποῦ εἶχε κάλλια παρ' ἐκείνους. οἱ φαρισαῖοι· καὶ γραμμα-
τεῖς τὸν χν̄. διότι ἔβλεπον αὐτὸν θαυματουργοῦντα καὶ ἑλκύοντα
τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν διδαχὴν αὐτοῦ· ὥστε ὁ φθόνος ἔρχεται ἐκ
τῆς ὑπερηφανίας, εἶναι καὶ αὐτὸς μεγίστη ἁμαρτία καὶ κρυπτή. ταῦ-
τα εἶναι τὰ ὄργανα τῆς τέχνης τῆς διαβολικῆς. ἀδελφοί. ταῦτα
ποιοῦσι τοὺς ἀνθρώπους ἀκολουθεῖν τὸν διάβολον, τοὺς μικροὺς καὶ
μεγάλους. ταῦτα εἶναι τὰ χαράγματα τῆς εἰκόνος τοῦ καίσαρος·
ἃ προσφέροντες εἰς χν̄ ἐδιώχθησαν ὑπ' αὐτοῦ εἰπὼν αὐτοῖς ἀπόδο-
» τε τὰ καίσαρος καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ, τῷ θεῷ. οὓς καὶ θρηνεῖ
» λέγων ὁ χς̄ οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί· οἵ-
» τινες παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαί-

νονται ὡραῖοι. ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέα σκωλήκων καὶ δυσωδίας.
ἄλλως φαίνονται ἔξω καὶ ἄλλως ἔσω. τοῦτον γροικοῦ τὸν διάβολον. οἱ
τοιοῦτοι δουλεύουν μετὰ τούτων ἂν τὸ τέλος ἔσται ἀπώλεια. ἀτι-
μία. αὐτὸς γὰρ ὁ διδάσκαλος αὐτῶν θέλει εἶσθεν ὁ κατήγορος αὐ-
τῶν. ἴδωμεν εἰς τὴν δουλείαν τοῦ κόσμου. εἶναι διδάσκαλος αὐτῶν
ὁ κόσμος ὁ ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ. ὁποῖος ἐμίσησε πολλὰ τὸν χριστόν. ἰδὲ
γροικοῦ τίναν δουλεύεις. καὶ πῶς γίνεσαι. δοῦλος τοῦ δούλου σου. ὄργανα
δὲ ἔχει τὴν δόξαν αὐτοῦ. τὴν παρρησίαν τὴν φιλοχρηματίαν ὅλην
εἰς ἑαυτόν. κλίνει ὁ κόσμος τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἔχωσι φήμην καλήν.
νὰ πολιτεύωνται ἐνδόξως εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. νὰ μένη τὸ ὄνομα
αὐτῶν ὡς ἐν στήλη γεγραμμένον, ἢ ἐκ διαδοχῆς παιδίων, ἢ ἀπὸ ἀν-
δρείαν, καὶ θέλουν νὰ ἀρέσουν τῶν ἀνθρώπων κάλλια ἐκ τοῦ θεοῦ.
» καὶ οὐκ ἀκούουν τοῦ παύλου λέγοντος ἐὰν ἤρεσκον ἀνθρώποις οὐκ
» ἂν ἤρεσκον θεῷ. ἀλλὰ φυσικῶς ἑλκύονται, εἰς τὴν δόξαν ταύτην,
ὡς αἱ πέτραι εἰς τὴν γῆν. καὶ ποιοῦσιν ὡς τὸν θεμιστοκλέα ἐκεῖνον ὁ-
ποῖος ὅταν ἐνίκησε, τὸν πλοῦτον τὸν ἐμέρισε ὅλον εἰπὼν εἰς τοὺς
στρατιώτας ἐμοὶ ἀρκεῖ μόνον ἡ δόξα. εἶτα ἐπειδὴ ὁ πλοῦτος του καὶ
ἡ παρρησία του εἶναι μεμερισμένη ἁπανταχοῦ, ἀγωνίζονται μο-
χθοῦσι νὰ τὸν περιπατήσουν ὅλον ἵνα μένη τὸ ὄνομα αὐτῶν ἁ-
πανταχοῦ δεδοξασμένον. καὶ νὰ συνάξη τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ. καὶ
ἀπατᾶται. γελᾶται ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος. διότι ὁ ἄνθρωπος
εἶναι αὐθέντης τοῦ κόσμου. καὶ ὁ κόσμος ἐδόθη δοῦλος τοῦ ἀνθρώ-
που. καὶ νὰ δουλεύει ὁ αὐθέντης τὸν δοῦλον του τί χειροτέρα ἀταξία
ἐκ τούτου, εἰς τοῦτο τὸ σπήτιον νὰ δουλεύει ὁ αὐθέντης τὰ κοπέλια.
ἔτι ὁ κόσμος εἶναι ἕνας ἴσκιος. ἀβέβαιον πρᾶγμα. ἀνίσχυρον. καὶ νὰ
τὸν ἀκολουθᾶς τὸν ἴσκιόν σου ἢ νὰ κρατῆσαι ἀπὸ ἴσκιον δένδρου, καὶ
ποῖος οὐδὲν σὲ γελᾷ. ἐὰν ἤθελες κινδύνη νὰ πέσης εἰς τινὰ ποτα-
μὸν καὶ ἤθελεν εἶσθεν ἐκεῖ ἕνα δένδρον. εἰς ποῖον ἤθελες πιασθῆ. εἰς
τὸ δένδρον, ἢ εἰς τὸν ἴσκιον τοῦ δένδρου. εἰς τὸν ἴσκιον τοῦ δένδρου
κρατοῦνται οἱ δοῦλοι τοῦ κόσμου. ἔτι ὁ κόσμος εἶναι μωρός, τυφλός,
κάκιστος. ὅλος εἰς πονηρίαν. ἀκόρεστος. ἐπίβουλος δόλιος. καὶ θέ-
λεις νὰ δουλεύης ἕναν μωρὸν ὁποῦ οὐδὲ γνωρίζει τὴν δουλείαν σου
» εἶναι ἀνάγκη νὰ γένης μωρός. ὡς καθὼς ὁ σολομὼν λέγει. ὁμιλίαι
» κακαὶ, φθείρουσιν ἤθη χρηστά. ποιεῖ ὁμοίους αὐτοῦ τοὺς δουλεύοντας
αὐτόν. τυφλώνει ἐπιβουλεύεταί σε πολλά. καὶ σοῦ ἐπαγγέλεται
μεγάλα καὶ πολλὰ καὶ οὐδεμίαν ὑπόσχεσιν σοῦ τελειώνει. σοῦ ὑπό-

χεται μακρὰν ζωήν, καὶ ἐξαίφνης σου τὴν ὑστερεῖ. ὑπόσχεται πλοῦ-
τον, καὶ σὲ κάνει πένητα. σοῦ ὑπόσχεται εὐημερίαν, καὶ σοῦ κάμνει
κινδύνους. τρικυμίαν. ταραχήν. οὐδεὶς ὅσοι τὸν ἐδούλευσαν ηὐχαρι-
στήθη ποτέ. ὅλοι τὸν ἐγνώρισαν. ὡς ψεύστην καὶ ἀπατεῶνα καὶ ἀ-
χάριστον. ἀχάριστος εἶναι πολλά. διότι ὅσον πλεῖον τὸν δουλεύεις τό-
σον πλεῖον σὲ δεσμεῖ, σὲ δουλώνει με ἅλυσιν δυνατωτέραν καὶ ἄ-
λυτον. σὲ κάμνει χειρότερον. εἶναι τύραννος κακός. τυραννεῖ τοὺς δού-
λους του νύκτα καὶ ἡμέραν πλέον, ἐκ τοῦ φαραώ, καὶ ὅστις τὸν δου-
λεύει, οὐ δουλεύει ἕναν τύραννον ἀλλὰ πολλούς. ἀναριθμήτους. διότι
εἰς ὅλα του τὰ κακὰ σὲ ὑπορρίπτει. καὶ σὲ ἀναγκάζει νὰ μοχθῆς
καὶ νὰ ἀγανακτῆς εἰς τὴν μωράν του φρόνησιν καὶ τυφλήν. καὶ οὐδέ-
ποτε ἀναπαύεσαι ὅταν ἔχης ἕνα πρᾶγμα σοῦ λείπουν δέκα. ἐὰν
πλουτεῖς ἀρρωστεῖς. εἶσαι ἄτεκνος. ἐὰν δὲ ὑγιαίνης, εἶσαι πένης. ἀεὶ
τρέμεις. φοβᾶσαι τὸν κόσμον πλέον ἐκ τοῦ θεοῦ. εἶναι δύσκολος. εἶναι
ἀνωφελὴς αὕτη ἡ τέχνη καὶ ἄτιμος. ὁ ζυγός του εἶναι βαρύς, σοῦ φαί-
νεται ἡ ζωή σου μακρὰ καὶ σὲ γελᾷ· διότι ἐὰν στοχασθῆς ἄνω εἰς τὸν
οὐρανὸν τὴν κίνησιν τοῦ ἡλίου ὅσην κάνει εἰς εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, σοῦ
θέλει φανῆ γλήγορα πολλά. καὶ διανάσαι κάτω εἰς τὴν γῆν σου
φαίνεται ἀργή. τοιοῦτον αὐθέντην δουλεύεις. ἀλλὰ στοχάσου καὶ
πλεῖον καθαρῶς τί πρᾶγμα εἶναι ὁ κόσμος οὗτος καὶ θέλεις τὸν ἐγνω-
ρίσει ὅλον ψεύστην καὶ ἐχθρόν σου καθαρώτατον εἶναι γῆ. ὕδωρ.
ἀήρ. πῦρ. ἡ γῆ σὲ γελᾷ. διότι σπέρνεις σιτάρι καὶ σοῦ τὸ κάνει ἔραν.
εἰς τὴν ἄμπελόν σου, σοῦ χιονᾶ χάλαζαν. σκάνθαρον καὶ σοῦ φθείρουν
τὴν καρποφορίαν. σοῦ τρέφει τὰ θηρία τὰ θανατηφόρα τοὺς λέον-
τας. τὰς ἀρκούδιας. τοὺς ὄφεις. σκορπίους. καὶ τ' ἄλλα τὰ θανατοῦν-
τα τὸν ἄνθρωπον. τὸ ὕδωρ πάλιν σὲ γελᾷ σὲ ἀπατᾷ. ἐὰν σοῦ δώση
κανένα ταξίδι διάφορον, σὲ καταπίνει μὲ ὅλα, ἢ ὡς θηρίον ἄγριον
σὲ ἐρίπτει ἔξω γυμνόν. ὁ ἀὴρ δι' οὗ ἀναπνέομεν αὐτὸς μᾶς πνίζει
δυσκρασίας ἀρρωστίας. χιονᾶ ὁμίχλην ἐρυσίβην βλάπτοντα τοὺς
καρποὺς ἡμῶν. τὸ πῦρ σὲ καίει καὶ πάντα σου τὰ ὑπάρχοντα. καὶ τὸν
τοιοῦτον ἐχθρόν σου καὶ ἐχθρὸν τοῦ αὐθέντος σου πῶς οὐδὲν τὸν μισεῖς.
οὐδὲν ἠξεύρης τί λέγει ὁ παῦλος ὃς γὰρ ἂν ἦ φίλος τοῦ κόσμου ἐχθρὸς
τοῦ θεοῦ καθίσταται. οὗτοι εἰσὶν ἐκεῖνοι οἱ εἰδωλολάτραι περὶ ὧν ἔλε-
» γεν ὁ παῦλος οἵτινες μετήλλαξαν τὴν λατρείαν τοῦ κτίστου εἰς τὰ
» κτίσματα. καὶ φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν.

τερον εἶναι ἡ δουλεία τῆς σαρκός. καὶ λέγονται σαρκικοὶ οἱ τοιοῦτοι. περὶ ὧν ἔλεγεν ὁ παῦλος ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύναται· δηλαδὴ οἱ σαρκικοὶ ἄνθρωποι οὐ δυνήσονται σωθῆναι ἕως εἰσὶ σαρκικοί. αὕτη ἡ δουλεία εἶναι μεγαλοτέρα τῶν ἄλλων· καὶ κινδυνώδης πολλά. διότι τὸς δουλεύεις εἶναι μεγάλον ἐχθρόν σου. καὶ τυφλόν. καὶ ἀκόρεστον. ἀεὶ σὲ παρακινεῖ νὰ τὴν δουλεύῃς. νὰ τὴν θρέφῃς, μὲ βρώματα ὡραῖα γλυκέα· νὰ τὴν εὐωδιάζῃς· νὰ τὴν ἐνδύῃς μὲ ἐνδύματα κατὰ καιρὸν ὡραιότατα. σὲ ὁρίζει πολλὰ σὲ ἐξουσιάζει. σοῦ λέγει θέλω ὄρνιθας θέλω ἑψίφια φαγεῖν· καὶ σὺ τῆς τὰ φέρνῃς· οὐ δύνασαι ἐναντιωθῆναι· ἐὰν θέλῃ, θέλῃς· καὶ ἐὰν οὐκ ἔχῃς ἀγοράσαι ταῦτα, κλέπτεις ἁρπάζεις. ἀδικεῖς. πλεονεκτεῖς νὰ τὴν θρέψῃς. ἐὰν θέλῃ συνουσίαν γυναικὸς ὑπάνδρου, ὑπάγῃς νὰ τῆς κάμῃς τὸ θέλημα. ὅσα θέλει θέλεις κατὰ ἀνάγκην καὶ δυναστείαν ὁποῦ σὲ δυναστεύει· πέμπει σὲ εἰς πᾶσαν ὥραν νὰ τῆς κάμῃς τὸ θέλημα· εἰς χειμῶνα. μὲ βροχὴν καὶ γίνεσαι ὅλος ἀτιμία τοῦ θεοῦ καὶ χριστοῦ. κατὰ τὸν ζαχαρίαν τὸν προφήτην ἐπίγνωσιν θεοῦ ἀπώσω καὶ ὀπίσω τῆς καρδίας σου ἐπορεύθης· εἰς τὴν σάρκα ἐδῶ στηρίζονται οἱ δοῦλοι τοῦ κόσμου, καὶ τοῦ διαβόλου· καὶ ποιοῦσι μίαν συμφωνίαν, κακὴν κατὰ τοῦ ἀνθρώπου. καὶ παραδίδουν τὴν πόλιν ταύτην τὴν θείαν τῆς ψυχῆς περὶ ἧς τὰ δεδοξασμένα ἐλαλήθησαν ἐκ τοῦ θεοῦ. καὶ μὲ τὴν συμβουλήν της, πολεμᾷ τὸν ἄνθρωπον ὁ διάβολος· διότι αὐτὴ ἡ ξεύρει τὰ μυστήρια τὰ καθολικὰ τοῦ ἀνθρώπου. δίδει λόγον τοῦ διαβόλου ἀπὸ τὶ μέρος εἶναι ἀχαμνὴ νὰ τὴν πολεμήσῃ. διὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ τὴν καταβάλῃ ὁ ἐχθρός. ὢ συμφορὰ μεγάλη σύμβουλος γίνεται καὶ ἐπίβουλος κακὸς καὶ θανάσιμος τοῦ ἀνθρώπου· καὶ πνίγει αὐτόν. τοιοῦτον ἐχθρὸν δουλεύεις καὶ θρέφεις καὶ κολακεύεις. μεγαλότερον ἐκ τοὺς ἄλλους. πλάνον. ψεύστην δόλιον ἀπ᾽ αὐτὴν μὴν ἐκδέχεσαι καλὴν συμβουλήν. μόνον θανατηφόρον. κανένα καλὸν οὐδὲν σὲ ἀφείνει νὰ κάμῃς. ἀλλ᾽ ἴδε καὶ τὴν ἀμοιβὴν ὁποῦ σοῦ κάμνει· σὲ ποιεῖ ποδαγρόν. εἰς χεῖρας νενεκρωμένον. τυφλόν. κωφόν· βωβόν· καὶ ἡμίξηρον. λάλον. ἀποτζίποτον. ὅλλον ὅσον τὴν θρέφεις, σοῦ τὸ κάνει πάθος. πικρίαν. καὶ πάσχεις κακῶς· ὅτι πολλάκις λέγεις νὰ μὴν εἶσαι γεγεννημένος· εἰς τούτους τοὺς ἀνθρώπους αἱ ἀλώπεκες ἔφη ὁ χριστὸς ἔχωσι φωλεοὺς, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις. ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ

ἔχει τὴν κεφαλὴν ποῦ κλῖναι. πᾶσα καὶ ἡ δύναμις καὶ ἐνέργεια τοῦ διαβόλου κατοικεῖ εἰς τούτους. καὶ καμίαν θεογνωσίαν οὐκ ἔχουσι· οὔτε ἀρετήν. καὶ ὥσπερ εἶναι ἀδύνατον νὰ εὕρῃς ἐν τῇ γῇ τὸν οὐρανὸν οὕτως εἶναι ἀδύνατον νὰ εὕρῃ τὶς εἰς τοῦτον τὸν σαρκικὸν ἄνθρωπον καμίαν ἀρετὴν ἢ κανένα, καλόν. μόνον ἀλλὰ τὰ ἐναντία τυφλῶσιν· διότι ἐγεννήθη τυφλός οὐκ ἔχει λογισμὸν εἶναι βωβὸς ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας. εἶναι ἐκ γῆς γήϊνος· βαρὺς περιπατεῖ ἀπολελυμένος ἀεὶ διαλογίζεται κακὰ ὡς ἔφη ὁ χριστὸς ἐκ τῆς σαρκὸς ὑμῶν ἀναβαίνουσι λογισμοὶ πονηροὶ μοιχεῖαι φόνοι φθόνοι· δόλοι ὑποκρισίαι. εἶναι κατὰ παῦλον σκεῦος ὀργῆς. φίλος πάσης ἁμαρτίας καὶ πονηρίας. ἐνταῦθα συνάζει κακά. καὶ εἰς οὐρανὸν τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ. καὶ δοξάζεται εἰς τὴν πονηρίαν του· οὐκ εὐλαβεῖται νόμους ἢ δικαιοσύνην πικραίνεται ἐκ τῶν ἀγαθῶν τοῦ πλησίον· καὶ θρέφεται ἀπὸ τὰς δυστυχίας αὐτῶν. οὗτος ὕψωσε πτέρναν κατὰ σοῦ καὶ σὲ δυναστεύει καὶ σὺ τὸν δουλεύεις μὲ ἀγάπην. τὸν ἀναπαύεις εἰς τὸν κόλπον σου τοῦ διηγεῖσαι τὰ μυστήριά σου, καὶ αὐτός σου βάνει τὸν ζυγὸν εἰς τὸν τράχηλόν σου εἰς τοὺς πόδας σου. καὶ σὺ ὦ ταλαίπωρε οὐχ ὁρᾷς τὰς βουλὰς αὐτοῦ καὶ τὰς ἀπάτας του καὶ τὰ γελάσματά του· καὶ οὐ θέλεις ἐλευθερωθῆναι ἐκ τούτου. τοῦ προσκυνοῦντος ἑαυτὸν ὡς θεόν. καὶ ἀγαπῶντος ἑαυτὸν καὶ τὸν διάβολον· εἶναι σοφὸς εἰς τὸ κακοποιῆσαι κατὰ τὸν ἱερεμίαν τὸν προφήτην. καὶ οὐδὲν εἶναι τρόπος μὲ καλὸν νὰ τὸν ἱλαρώσῃς. ὅσον τοῦ ὑποτάσσεσαι τοσοῦτον σὲ δουλώνει. σὲ δεσμεῖ. ὅτι ὅσον τὴν κολακεύεις καὶ τὴν δυναμώνεις τοσοῦτον τὴν ἁρματώνεις κατὰ σοῦ. μὲ ἀπάτην μόνον κυριεύεται· οὐχὶ μὲ ὑποταγήν. διὸ μὴ τὴν θρέφῃς μὴ τὴν θάλπῃς κάμε τὴν ἄρρωστον· καῦσον τὰς ῥίζας αὐτῆς· ὅτι ἐδῶ ἀποκαταντοῦνται ὅλοι οἱ ἐχθροί σου· γίνεται οἰκοδόμημα πανδοχείου· ὅπου συνάζεται πᾶς διαλογισμὸς πονηρός. καὶ σὲ δαίνουν καὶ σὲ πνίγουν. καὶ σὺ τοὺς δουλεύεις μὲ ἀγάπην καὶ προθυμίαν πολλὴν καὶ οὐδὲν λογίζεσαι πῶς εἶναι ἐχθροί σου θανάσιμοι· ἐχθροὶ τοῦ αὐθέντος σου. λογίζου ὦ ἄνθρωπε τίς σὲ ἔκβαλλεν ἀπὸ τὸν παράδεισον· τίς ἐσυμβούλευσε τὸν κάϊν νὰ φονεύσῃ τὸν ἄβελ. τίς ἦτον ἡ αἰτία τῶν ἀνομημάτων τῶν μεγάλων, δι᾽ ὧν ὁ θεὸς ἔστειλε κατακλυσμὸν εἰς τὸν κόσμον. ἀλλὰ τὰ κακὰ ὁποῦ ἔχεις καὶ σὲ πειράζουν, ποῖος σοῦ τὰ ἔρριψε. οὐδὲν εἶναι αἴτιος ἐκεῖνος ὁ ποῖον ἐσὺ τὸν ἔχεις αὐθέντην καὶ

τὸν δουλεύεις εἰς τὰ θελήματά του ἑτοίμως· τοιοῦτον λοιπὸν ἐχθρὸν δουλεύεις, καὶ τί ὠφέλειαν ἐκδέχεσαι ἀπ' αὐτοῦ ἄλλην εἰ μὴ τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. τὸν κλαυθμὸν καὶ βρυγμὸν τῶν ὀδόντων. καὶ τὴν αἰώνιον κόλασιν. εἶτα λογίσου καὶ τὴν δουλείαν τοῦ κόσμου, καὶ ἰδὲ τὴν ὠφέλειαν ὁποῦ ἔχεις καὶ ἐδῶ καὶ ἐν τῷ τέλει. τί σοῦ κάνει καλόν. σὲ κάνει νὰ κυνηγᾶς ἴσκιον. καὶ μὲ τὴν χεῖρα σου νὰ λαμβάνῃς νερόν. ἰδὲ τί σοῦ μένει. τί ζητεῖς τὰ μάταια καὶ ψεύδη αὐτοῦ δωρήματα. πρόσεχε τὸν τὴν δόξαν τὴν ψευδῆ καὶ θέλεις νὰ δοξάζεσαι ἐδῶ, ὀλίγον καιρόν· καὶ οἱ ἄγγελοι νὰ σὲ ὑβρίζουν εἰς τὸν οὐρανόν. ἐδῶ νὰ τιμᾶσαι, καὶ ἐκεῖ νὰ βασανίζεσαι, ὅμοιον ὡσὰν νὰ ἐνδύνῃ ὁ ἄνθρωπος τὸν ἴσκιόν του φορέματα μεγαλοτιμα. καὶ τὸ κορμί του νὰ εἶναι γυμνὸν καὶ νὰ τὸ δέρνουν δυνατά, οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι· ἀλλὰ ποῦ θέλεις νὰ γράψῃς κάλλια τὸ ὄνομά σου εἰς τὴν γῆν ἢ εἰς τὸν οὐρανόν· ἄνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἰδὲ ποῖον στοιχεῖον εἶναι καλλιότερον ὁ οὐρανὸς ἢ ἡ γῆ. εἰς τὴν γῆν εἶναι φθορὰ καὶ ἀλλοίωσις. καὶ ὅπου καὶ ἂν γραφθῇς, φθείρεται τὸ ὄνομά σου. εἰς τὸν οὐρανὸν δὲ μένει ἀεί. διὸ ἔλεγεν ὁ Χριστὸς τῶν μαθητῶν

» αὐτοῦ, μὴ χαίρετε ὅτι τὰ δαιμόνια ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ

» ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὅπου οὔτε βροχὴ τὰ διαλύει οὔτε τε ἄνεμος· οὐδὲν καταλαμβάνεις ὅτι οὗτος ὁ κόσμος εἶναι μηξυάμας θανάσιμος. καὶ κρύπτει τὰ κακά της μέσα της καὶ χωρὶς νὰ μοχθήσωμεν νὰ ἀγανακτήσωμεν πολλά, οὐδὲν μᾶς δίδει τίποτες. γίνεται νήπιος ὁ ἄνθρωπος ἄγνωστος. οὔτε γνωρίζει οὔτε ἐνθυμᾶται· ὡς ὁ Δαβὶδ λέγει· ὡσεὶ ἀράχνην ἐμελέτων αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν. εἰς τοιαύτην ἀγνωσίαν θέλεις νὰ σαι καὶ νὰ ζῇς. μέσον εἰς τόσους ἐχθρούς, ὁποῦ σου τρέφει οὗτος ὁ κόσμος ὁ αὐθέντης σου ὁ ἐπιθυμητός; ἰδὲ τὰ θηρία ποῖος τὰ τρέφει. αὐτός· ἀσπίδας. βασιλίσκους λέοντας ὄφεις. καὶ ἄλλα μυρία· ποίαν δὲ ὠφέλειαν λαμβάνεις ἐκ τῆς παρρησίας αὐτοῦ. ἢ ποίαν τροφὴν νὰ σὲ ζωογονήσῃ· τί ὠφέλειαν λαμβάνει ὁ ἄνθρωπος ὁ ἄρρωστος ἐὰν μασεῖ τὸ ἐλομπάρμπαρον, καὶ τὸ πτύει ἔξω ἑαυτοῦ. ἢ τί ὠφελεῖ ἡ γυνὴ ἡ ἐγκαστρωμένη τὸ βρέφος ὁποῦ ἔχει εἰς τὴν κοιλίαν της, ἐὰν μασᾷ τὴν τροφὴν καὶ τὴν πτύει ἔξω. πῶς οὐδὲν τὰ στοχάζεσαι ἄνθρωπε καλῶς ταῦτα. πᾶς ἄνθρωπος φρόνιμος ἑτοιμάζει καλῶς τὰ τέλη αὐτοῦ· πῶς οὐ μετρᾷς τὸ τέλος εἶτα νὰ ἀρχίσῃς· ἴδωμεν δὲ καὶ τὴν δουλείαν τοῦ τρίτου δεσπότου τῆς σαρκός· τί διάφορον δίδει τῶν δούλων αὐτοῦ. τοὺς κάνει σημειωμένους ἢ ἀπὸ τὰ μέλη τοις, ἢ ἀπὸ

αἴσθησιν· κρατημένους. ἔτι σὲ γελᾷ καθεκάστην ἡμέραν καὶ ὥραν σοῦ λέγει ἐχόρτασα. καὶ εἰς ὀλίγον πινᾷ ὅσα τῆς δίδεις τὰ φθείρη. εἶναι πίθος τετρημένος· καὶ ἡ δουλεία αὕτη εἶναι αἰχμαλωτισμὸς βαρὺς χειρότερος τῶν ἄλλων· σὲ κάνει νὰ κτίζεις πόλεις ἰσχυρὰς τοῦ ἔξω ἐχθροῦ· τὴν δόξαν. τὴν φιληδονίαν ὧν ὁ καρπὸς θάνατος αἰώνιος καὶ τιμωρίαι ἄρρητοι· ταῦτα λαμβάνεις ἐκ τῶν αὐθεντῶν τούτων. τῶν κυρίων σου τῶν ἀγαπητῶν. τῶν ἐπιθυμητῶν. καὶ ἔτι λαμβάνεις μισθόν. ρίον. τριταῖον ἢ τεταρταῖον. θέρμην· τραύματα. σπάσματα διάφορα καὶ ἄλλα μυρία ἀρρωστήματα ὁποῖα σοῦ δίδουν ἀντιμοιβὴν τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ. ἰδὲ λοιπὸν καὶ τὴν δουλείαν τοῦ Χριστοῦ ποία εἶναι καὶ τὸ κέρδος· καὶ τὴν ὠφέλειαν. καὶ τὴν τιμὴν ὁποῦ λαμβάνεις ἐκ στάσις·

τοῦ δουλεύματος αὐτοῦ. λάβετε δὲ ἀνάπαυσιν ὀλίγην ἀδελφοί· β·

ἀλλὰ ὁ δουλεύων τὸν Χριστόν, εὐκόλως τὸν δουλεύει. καὶ ἔχει κέρδος καὶ τιμὴν πολλήν. πρῶτον εἶναι φρόνιμος· διότι ἔκλεξε τὴν ἀληθινὴν καὶ τιμίαν τέχνην. τὴν εὔκολον· διότι τὸν δουλεύει εἰς τὸ πνεῦμα τὸν Χριστόν. καὶ γίνεται ἐραστὴς τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸν Σολομῶντα. ἐκβάλλει πάντα κόπον καὶ μόχθον. ἐραστὴς γὰρ φησὶν ὁ Σολομὼν ἐγενόμην τοῦ κάλλους αὐτοῦ· ποιεῖ τὴν φυσικὴν ὄρεξιν νὰ κλίνει εἰς τὴν δουλείαν ταύτην ἥτις εἶναι ἡ καλὴ ζωή· ἡ ἐξουσιάζουσα τὴν αἴσθησιν μετὰ τοῦ δικαίου. καὶ αὕτη κινεῖ τὴν αἴσθησιν, ὥσπερ καὶ ἡ σελήνη τὸ ὕδωρ. εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. ἔτι οἱ ἄλλοι τεχνῖται πρῶτον δουλεύουν εἶτα λαμβάνουν τὸν μισθόν· οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ δοῦλοι πρῶτον μισθοῦνται· εἶτα δουλεύουν. καὶ ὁ ζυγὸς τοῦ Χριστοῦ εἶναι χρηστὸς καὶ ἐλαφρὸς ὡς αὐτὸς εἶπεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ· ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν. β´. εἶναι ὠφέλιμος πολλά· διότι καὶ ἐδῶ τοὺς πλουτίζει, καὶ ἐκεῖ εἰς τὸ μέλλον. εἶναι ἀψευδής· καὶ φυλάσσει βεβαίαν τὴν ὑπόσχεσιν ὁποῦ μᾶς ἔκαμεν. εἰσὶ κύριοι τοῦ κόσμου ὅσοι τὸν δουλεύουν· ὅλος ὁ κόσμος καὶ οἱ δοῦλοι τοῦ κόσμου τοὺς εἶναι δοῦλοι. εἰς ἐκείνους τοῦ κόσμου τοὺς δούλους ὁ πλοῦτος οὐδὲν εἶναι ἰδικός τοις. ἀλλ' αὐτοὶ εἶναι δοῦλοι τοῦ πλούτου· οὗτοι δὲ λέγονται καλοὶ καὶ γνωστικοὶ ἔμποροι περὶ ὧν εἶπεν ὁ Χριστὸς ἐν τῷ εὐαγγελίῳ· ὅτι εὑρόντες τὸν τίμιον λίθον ἐπώλησαν καὶ ἠγόρασαν αὐτόν· οὗτοι λέγονται οἱ καλοὶ γεωργοὶ οἱ ὁποῖοι ἔσπειραν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐκαρποφόρησαν ἑκατὸν ἑξήκοντα καὶ τριάκοντα· ὅλα τὰ εὐφραίνονται διὰ δόξαν Θεοῦ καὶ λέγονται φρόνιμοι.

γ' εἶναι τίμιοι οὗτοι οἱ δοῦλοι ὡσὰν εἶναι μεγάλη τιμὴ νὰ δουλεύη
τὶς βασιλέα τινὰ ἄξιον τιμημένον, καὶ ἀνδρεῖον στρατηγόν, πόσω
μᾶλλον νὰ δουλεύουν τὸν θεὸν τὸν κύριον τῶν πάντων καὶ ἐξουσια-
στήν. ὁ παῦλος μεγάλως ἐδοξάζετο εἰς τοῦτο νὰ καλεῖται δοῦλος
τοῦ χυ. ἀεὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν αὐτοῦ ἐπιστολῶν τὸ τοῦ δούλου ὄνομα ἔ-
βανε. παῦλος δοῦλος τοῦ χριστοῦ. καὶ τὰ ἑξῆς καὶ ὁ δαδ ὡσαύ-
τως ἔλεγεν· ὦ κύριε ἐγὼ δοῦλος σὸς καὶ υἱὸς τῆς παιδίσκης σου. οἱ με-
γάλοι βασιλεῖς τοῦ κόσμου εἶναι δοῦλοι τῶν ἀθλιωτάτων καὶ οὐ-
τιδανῶν ἀνθρώπων. δοῦλοι τῶν τιμῶν. δοῦλοι τοῦ πλούτου. δοῦ-
λοι τῶν ὀρέξεων. δοῦλοι τοῦ δαιμονίου. ἀλλ' οἱ δοῦλοι τοῦ χριστοῦ εἶ-
ναι ἐλεύθεροι ἐκ τούτων πάντων οὐ ζητοῦσιν ἄλλο εἰ μὴ τὴν δό-
ξαν τοῦ θυ. διὸ οἱ δοῦλοι τοῦ λέγονται φίλοι ἀδελφοὶ τοῦ χυ. καὶ υἱοὶ
τοῦ θυ. καὶ κληρονόμοι τῆς βασιλείας αὐτοῦ. λάμπουσιν ὡς φωστῆ-
ρες ἐν κόσμῳ κατὰ τὸν θεῖον παῦλον. καὶ τί τιμιώτερον ὄνομα καὶ
ἐνδοξότερον ἐκ χριστιανοῦ ὑπάρχει τοῦ δουλεύοντος εἶναι πιστὸν αὐθέν-
την ὁποῦ τάζει ἕνα καὶ δίδει ἑκατόν. αἰωνίως. καὶ εἰς τὴν δουλείαν ταύ-
την σὲ βοηθᾶ. ἐσὺ ἀρχινᾶς, καὶ αὐτὸς συνυπηρετᾶ μετὰ σοῦ ὦ φρό-
νησις τιμία καὶ ἀξία. ἐκλογή. πόσην ἀξίαν σοῦ χαρίζει καὶ εὐγέ-
νειαν καὶ δεσποτείαν ἡ δουλεία τοῦ χυ. οἱ τοῦ κόσμου δοῦλοι καὶ τῆς
σαρκός, καὶ τοῦ δαιμονίου εἶναι δειλοὶ πολλά. φοβοῦνται. τρομάζουν
ἀεί. ἕνα ὄνειρον ἐτρόμαξε τὸν ναβουχοδονόσορ. διὸ ὅταν τοὺς ἔλθη
τὶς πειρασμὸς τρομάζουν καὶ τρέχουν εἰς τὸν κόσμον ζητοῦντες
βοήθειαν ἀμματώνωνται πολλὰ εἰς ὅλον τους τὸ κορμί. ἀλλ' οἱ δοῦ-
λοι τοῦ χυ. εἶναι ἀνδρεῖοι πολλά. οὐδένα ἐκ τοῦ κόσμου τούτου φοβοῦν-
ται. ὁ δαδ μὲ τί ἐκατέκτεινε τὸν γολιάθ. εἰ μὴ μὲ τὴν ἀνδρείαν τῆς
χάριτος. διὸ καὶ ὁ σαοὺλ θέλων ἀρματῶσαι αὐτόν, ἄρματα καλ-
λά, αὐτὸς οὐκ ἠθέλησε λαβεῖν ὡς εἴρηται ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ. καὶ ὁ
σαμψὼν τοὺς φυλισταίους, ἄνευ ἁρμάτων ἐνίκα. οὗτοι τοῦ χυ τοσαύ-
την ἀνδρείαν εἶχον ὅτι καὶ κατὰ βασιλέων τυράννων ἠγωνίσθησαν,
» καὶ ἐνίκησαν αὐτούς. διότι κατὰ τὸν παῦλον ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν,
» ἔφραξαν στόματα λεόντων. ἔσβεσαν δύναμιν πυρός. ἔφυγον στόματα
» μαχαίρας ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας. ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ
» ἐν πολέμῳ παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων, ἐνίκησαν ὅλην
τὴν φύσιν τὸν κόσμον. τὸν ᾅδην τὸν θάνατον. ὡς παρακατιὼν ὁ θεῖος
παῦλος λέγει. ἔλαβον γυναῖκες ἐξαναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν.

οὔτε

οὔτε πῦρ οὔτε λέοντας ἢ ὄφεις ἐφοβοῦντο ἀλλὰ τὰ πάντα ἐνίκων
κατὰ τὸν λόγον τὸν ἀψευδῆ τοῦ κυρίου αὐτῶν ἰησοῦ χριστοῦ. εἰρηκό-
τος αὐτοῖς, ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων
καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ οὐδὲν ὑ-
μᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. ἡ ἔχιδνα τὸν παῦλον δαγκάσασα οὐκ ἔβλα-
ψεν. τὸ πῦρ τὸν δανιὴλ καὶ οἱ λέοντες οὐκ ἔβλαψαν οὔτε τοὺς τρεῖς παῖ-
δας. τὸν μωσέα καὶ τοὺς ἰσραηλίτας ἡ ἐρυθρὰ θάλασσα οὐ κατέ-
πνιξεν. τὰ πράγματα τὰ πονηρὰ τὰ ἐκατέβαναν, ὡς ὁ πέτρος καὶ
παῦλος καὶ οἱ λοιποὶ μαθηταὶ καὶ δοῦλοι τοῦ χυ. διὰ τὴν χάριν
τοῦ αὐθέντος καὶ κυρίου αὐτῶν. οὐδένα φόβον εἶχον ἐκ τοῦ κόσμου τού-
του. διότι ἦν σύμφωνος καὶ σύνοικος ἡ γνώμη αὐτῶν μετὰ τοῦ δε-
σπότου αὐτῶν. ἄκουσον τοίνυν πλατυτέρως τοῦ δαδ περὶ τούτων
» διερμηνεύοντος. ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου ἐν σκέπῃ τοῦ θυ
» τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται. ἐρεῖ τῷ κω μου ἀντιλήπτωρ μου εἶ καὶ
» καταφυγή μου ὁ θεός μου καὶ ἐλπιῶ ἐπ' αὐτὸν ὅτι αὐτὸς ῥύσεταί
» σε ἐκ παγίδος θηρευτῶν καὶ ἀπὸ λόγου ταραχώδους. ἐν τοῖς μετα-
» φρένοις αὐτοῦ ἐπισκιάσει σοι. ὅπλῳ κυκλώσει σε ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ οὐ
» φοβηθήσῃ ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ ἀπὸ βέλους πετομένου ἡμέρας.
» ἀπὸ πράγματος ἐν σκότει διαπορευομένου ἀπὸ συμπτώματος καὶ
» δαιμονίου μεσημβρινοῦ. καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ. ὁ κατοικῶν με-
τὰ τῆς βοηθείας τοῦ ὑψίστου αὐλισθήσεται ἐν σκέπῃ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρα-
νοῦ. βοήθεια δὲ τοῦ ὑψίστου ἐστὶν ὁ χς. οὗτος λέγει τῷ θεῷ ἀντιλήπτωρ
μου εἶ καὶ καταφυγή μου. διότι εἰς αὐτὸν ἐλπίζει. εἶτα λέγει τὴν ἀ-
φοβίαν. ὅτι αὐτὸς ῥύσεταί σε ἐκ τῆς παγίδος τῶν διαβόλων τῆς σαρ-
κὸς καὶ τοῦ κόσμου. ὅπου βάνει τὰς παγίδας ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν ὁ διά-
βολος καὶ λόγος ταραχώδης ὁ αὐτὸς λέγεται. διὰ τὸ ταράττειν
τὸν ἄνθρωπον. εἶτα τὴν ἕνωσιν φησὶν ἐπὶ τοῖς μεταφρένοις αὐτοῦ
ἐπισκιάσει σοι καὶ ὑπὸ κάτω τῶν πτερύγων αὐτοῦ ἐλπιεῖς. καὶ τὰ λοι-
πὰ πάντα πρὸς σωτηρίαν καὶ δύναμιν τῶν οἰκείων δούλων φησίν. καὶ
φυλακὴν αὐτοῦ τοῖς ἀγγέλοις ἐπὶ χειρῶν αὐτῶν βαστάζουσί σε. εἶ-
τα περὶ αἰσθητῶν θηρίων καὶ ἀοράτων φησὶν ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασι-
λίσκον ἐπιβήσῃ καὶ καταπατήσεις λέοντα καὶ δράκοντα. ὅτι ἐπ'
ἐμὲ ἤλπισε. καὶ τὸ ὄνομά μου ἔγνω. διὸ μακρότητα ἡμερῶν ἤγουν
τὴν αἰώνιαν ζωὴν ἐμπλήσω αὐτὸν καὶ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου.
ὢ δουλεία τιμία φρονίμη. ἀξία. εὐγενικὴ ὄντως ἀδελφοὶ εἶναι ἡ τέ-

χνη ἡ αὐτὴ καὶ ὄνομα τίμιον καὶ καλὸν δίδει εἰς τοὺς μετερχομένους αὐτήν. τοῦτο εἶναι τὸ ὄνομα τὸ καλὸν περὶ οὗ ὁ σολομῶν ἔλεγε. κρεῖσσον ὄνομα καλὸν ὑπὲρ πλοῦτον ἅμα πολύν. καλὸν εἶναι τὸ εἶναι χριστιανὸν οὐχὶ ὥς τινες ἀμαθεῖς νομίζουσι ἔχειν φήμην καλὴν εἰς τὸν κόσμον. διότι τερπνὰ ἔχει ὁ κόσμος οὐχὶ δὲ καλὰ καὶ ὅτι ἀδύνατον εἶναι νὰ εἶναι τίς δοῦλος τοῦ χριστοῦ, καὶ νὰ ἔχη φήμην καλὴν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. διότι ὁ κόσμος εἶναι ἐχθρὸς τοῦ χριστοῦ. καὶ ὁ φιλῶν τὸν κόσμον ὡς ὁ ἰωάννης καὶ παῦλος φασὶ ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. μόνοι τοίνυν οἱ δοῦλοι τοῦ χριστοῦ ἔχουσι καλὸν καὶ τίμιον ὄνομα οἱ χριστιανοί. ὢ τέχνη ἀρίστη ἀδελφοὶ αὕτη αὐτὴν νὰ ἐκλέξωμεν. ταύτην ἂς μάθωμεν. τὴν εὔκολον. τὴν ὠφέλιμον τὴν τιμίαν. ἂς τρέξωμεν εἰς τὸν διδάσκαλον τὸν διδάσκοντα ταύτην. μὴ τὴν μάθωμεν ἀφ᾽ ἑαυτῶν ὅτι πᾶς τεχνίτης ἐκ τοῦ τεχνίτου μαθαίνει. εἶτα τὴν μετέρχεται. ὅτι ὁ ἀμαθὴς ἐντροπιάζεται νὰ τὴν κάμη. χρεία νὰ τὴν μάθωμεν ἀδελφοί. ὁ ἠσαΐας λέγει μάθετε καλὸν ποιεῖν ἂς τὴν μάθωμεν μὲ σπουδὴν ἀγαπητοὶ ταύτην τὴν δουλείαν, τὸ δουλεύειν τὸν χριστόν. ἐξ αὐτοῦ τοῦ χριστοῦ ἢ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ὁ παῦλος ὑπὸ τοῦ ἀνανίου τὴν ἐδιδάχθη ὡς γέγραπται. ὁ χριστὸς ὑπάρχων παιδίον ἐστάθη μέσον τῶν σοφῶν εἰς τὸν ναὸν καὶ ἠρώτα αὐτούς. ἵνα δείξη παράδειγμα ἡμῶν εἰς τὴν μάθησιν. ὁ σαμουὴλ ὑπὸ τοῦ ἠλὶ τοῦ ἱερέως τὴν ἐδιδάχθη. οὐκ ἔστιν αἰσχύνη ἀδελφοὶ τοῦ μαθεῖν. αἰσχύνη εἶναι ὅταν μὴ μαθόντες αὐτὴν λογιζόμεθα ὅτι τὴν ἠξεύρομεν. ἡ θεία γραφὴ σοῦ λέγει ἐρώτησον τὸν πατέρα σου καὶ ἐρεῖ σοι. καὶ τοὺς πρεσβυτέρους σου καὶ ἀναγγελοῦσί σοι. μὴ γινώμεθα σοφοὶ εἰς ἐμαυτούς. ὅτι κατὰ τὸν ἱερεμίαν οὐαὶ οἱ σοφοὶ ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἐπιστήμονες καὶ ὁ ἠσαΐας μάθετε καλὸν ποιεῖν. μάθωμεν γοῦν ἀδελφοὶ ἐπιμελῶς λατρεύειν τὸν κύριον ἡμῶν. καὶ μάθωμεν ἐκφεύγειν ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ διαβόλου. τοῦ κόσμου. τῆς σαρκός μας. καὶ μὴ δουλεύωμεν τοὺς ἐχθροὺς τοὺς θανασίμους. τοὺς κλέπτας. τοὺς ἀπατῶντας ἡμᾶς. ἴδετε τίνα μισθὸν ἔδωσαν τούτου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ σήμερον ἀναγινωσκομένου ἐν τῷ ἱερῷ εὐαγγελίῳ εἰς τὴν πολυχρόνιον δουλείαν ὅπου τοὺς ἐδούλευσε. ἔκαμάν τον παράλυτον. δεινῶς ὑπὸ τῆς παραλύσεως βασανιζόμενον. οὕτως πληρώνουσι τοὺς δούλους αὐτῶν οἱ τοιοῦτοι. διὸ ἡμεῖς γνωρίσαντες ταῦτα τρέξωμεν μετὰ τούτου εἰς τὴν δουλείαν τοῦ θεοῦ. ἂς ὁμολογήσωμεν τὰ τραύματά μας εἴπωμεν. πῶς

ὁ παῖς ἡμῶν βέβληται ἐν τῇ οἰκείᾳ δεινῶς παραλυτικῶς βασανιζόμενος κύριε ἴδε πῶς μας ἔκαμαν οἱ ψεῦσται αὐθένται καὶ κύριοι ἡμῶν διὰ τὴν δουλείαν ὅπου τοὺς ἐδουλεύσαμεν. παραλυτικοὺς εἶναι μετὰ βασάνων βασανιζομένους δεινῶς. ἐλέησον ἡμᾶς ὦ σωτὴρ τοῦ κόσμου. καὶ πλέον νὰ μὴ τοὺς δουλεύσωμεν ὅτι ἀληθῶς ψεῦσται δόλιοι ἐπίβουλοι καὶ ἐχθροὶ τῆς ζωῆς μας εἰσί. ἴασαι ἡμᾶς. καὶ δέξαι εἰς τὴν σὴν δουλείαν. ἐπονηρεύσαντο γὰρ κακὰ καθ᾽ ἡμῶν. καὶ κατεπανουργεύσαντο γνώμην. ἐὰν οὕτω ποιήσωμεν ἀδελφοί, θέλει ἰδεῖ ὁ ποιήσοι ἡμᾶς ὡς υἱοὺς καὶ εἴπη τέκνα ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν. ὥσπερ καὶ τοῦ σημερινοῦ παραλύτου. εἶτα θέλει εὐλογήσῃ ἡμᾶς εἰπών ὑπάγετε εἰς τὸν οἶκον ὑμῶν εὐφρανθῆναι καὶ ἀγαλλιασθῆναι οἱ ἐξώριστοι. καὶ φυλάξοι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν πονηρευμάτων αὐτῶν. καὶ ἀξιώση ἡμᾶς τῆς θείας βασιλείας αὐτοῦ κοινωνούς. ἧς ἀξιωθείημεν τυχεῖν ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν ᾧ ἡ δόξα τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

ΔΙΔΑΧΗ ΣΥΝ ΘΕΩ ΤΗ ΤΡΙΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ἁγίας τεσσαρακοστῆς εἰς τὸν σταυρόν.

Τὸ προοίμιον.

Ὁ Ἰακὼβ ὁ πατριάρχης ἀναβὰς ὑπὸ τοῦ πνεύματος εἰς τὴν γνῶσιν τῆς θεωρίας τοῦ θεοῦ, καὶ γνωρίσας ἕνα θεὸν μόνον εἶναι τὸν κτίστην καὶ ἀρχηγὸν τῶν ἁπάντων, ἐδιελογίζετο εὑρεῖν τὴν ὁδὸν δι᾽ ἣν μέλλει ὁ ἄνθρωπος ἀναβῆναι ἄνω εἰς τὸν θεὸν καὶ ἑνωθῆναι μετ᾽ αὐτοῦ ὡς τελείωσιν αὐτοῦ τελευταίαν ὅπου εἶναι. καὶ τοῦτο τὸ ἐδιαλογίζετο, διότι ἑώρα μεγίστην διαφορὰν ἀνὰ μέσον τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων εἶναι. διότι ὁ θεὸς εἶναι ὑψηλότατος. ὁ ἄνθρωπος κατώτατος, πῶς καὶ ἐκ ποίας ὁδοῦ μέλλει ἀναβῆναι εἰς τὸ τοσοῦτον ὕψος ὁ ἄνθρωπος. διὸ φησὶν ἡ γραφὴ τὸν τοιοῦτον αὐτοῦ διαλογισμὸν εἶναι ὕπνον, ὅταν ἐβασίλευσεν ὁ ἥλιος, ἤγουν ὅταν ἀνέβη ἐκ τῶν γηΐνων, καὶ ἔλαμψαν τὰ οὐράνια εἰς αὐτόν. ὁ γὰρ ἥλιος ὅταν δύνη, σκοτίζονται τὰ γήϊνα καὶ λάμπουσιν τὰ οὐράνια καὶ τοὐναντίον ὅταν

ἀνατέλλη, σκοτίζονται τὰ οὐράνια, καὶ λάμπουσιν τὰ γήϊνα καὶ τότε φησὶν εἶδε μίαν σκάλα ἀπὸ τὴν γῆν ἕως τοῦ οὐρανοῦ εἰς ὁποῖαν ἦτον στηριγμένος ὁ κύριος, καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἐπ' αὐτήν. εἰς ὃν ἔφη ὁ κς μὴ φοβοῦ· ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς τοῦ πρς σου ὃν ζητεῖς εὑρεῖν· τότε ὁ ἰακὼβ ἐξυπνίσας, ἐδόξασε τὸν θεὸν, καὶ τοῦ ἐζήτησε ἄρτον καὶ ἱμάτιον. καὶ ἐποίησε στήλην τοῦ θεοῦ, τί βούλομαι εἰπεῖν ἠγαπημένοι χριστιανοὶ, ὅτι τὸν σταυρὸν τοῦτον τοῦ ἀποκάλυψεν ὁ θεὸς τοῦ ἁγίου τούτου ἀνδρὸς εἶναι τὴν σκάλαν, ἐξ ἧς μόνης ὀφείλει νὰ ἀναβῇ ὁ ἄνθρωπος ἄνω εἰς τὸν θεὸν, εἰς ἣν εἶναι ὁ κύριος στηριγμένος· καὶ μόνιμος καὶ οὐκ ἐλλείπει ἐκ τ αὐτῆς ποτέ. καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ ἀναβαίνουσιν καὶ καταβαίνουσιν ἐπ' αὐτὴν συνεχῶς. ὑπὸ τοῦ μεγίστου θεοῦ πεμπόμενοι πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην. καὶ ἔλαβε τὴν χάριν ταύτην τῆς θεωρίας οὗτος ὁ θεῖος ἀνὴρ ὅταν ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἀνέβη εἰς τὰ οὐράνια. καὶ ἐχωρίσθη τῶν γηΐνων οὗτος λοιπὸν ὁ σταυρὸς εἶναι ἡ ὁδὸς ἀδελφοὶ εἰς ἣν εἶναι ὁ κς στηριγμένος δι' αὐτῆς μόνης ἀναβαίνωμεν εἰς τὴν ἕνωσιν τοῦ θεοῦ. καθὼς ἔλεγεν
» ὁ χς οὐδεὶς ἀπέρχεται πρὸς τὸν πρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ· καὶ αὖθις ἐγὼ
» εἰμὶ ἡ ὁδὸς ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή. χρεία λοιπὸν ἐκ ταύτης ἀναβῆναι
μόνης· ὅπου ὁ κύριος εἶναι στηριγμένος καὶ οἱ ἄγγελοί του συνεργοὶ ἡμῖν πρὸς τὴν ἡμετέραν ἀνάβασιν· χρεία λοιπὸν ἡμῖν πρῶτον χωρισθῆναι ἐκ τῶν γηΐνων ἵνα λάμψωσιν ἡμῖν τὰ οὐράνια. καὶ τότε καθαρὰς νὰ ἰδοῦμεν τὴν σκάλα ταύτην τὴν ὑψηλὴν τὴν μέχρι τοῦ οὐρανοῦ ἀνερχομένην, τὸν σταυρὸν τοῦ χριστοῦ. ὅπου εἶναι ὁ χς φανερὰ ἀποκεκαλυμμένος εἰς ἡμᾶς καὶ ἀνακαλῶν καὶ λέγων δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς· καὶ πάλιν. καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν τῶν ψυχῶν ὑμῶν. μόνος γὰρ ἐγὼ εἰμὶ ὁ μόνιμος καὶ ἱστάμενος· τ' ἄλλα δὲ ὅλλα ἄστατα καὶ φθαρτά· ταύτην τὴν διδαχὴν βούλομαι νὰ σᾶς εἰπῶ σήμερον, ὅτι μόνη αὕτη εἶναι ἡ ὁδὸς τοῦ σταυροῦ ἡ βεβαία καὶ ἀληθινὴ δι' ἧς ὑπάγωμεν εἰς τὸν θεόν· εἶναι δυνατή. καὶ ὅτι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ εἶναι πολλαὶ ἃς ἀπεκάλυψεν ἡμῖν, ἐν τούτῳ τῷ σταυρῷ ὁ χς ὁποῖα εἶναι μυστήρια κεκρυμμένα εἰς τοὺς ἀπίστους· καὶ φανερὰ εἰς τοὺς πιστούς. εἶτα θέλωμεν τὰς ἀποδείξη καὶ μετὰ τοῦ εὐαγγελίου. θέλωμεν κάμη καὶ εἶναι ἠθικὸν εἶτα τὸ τέλος. καὶ ἡ αὐθεντεῖα σας δότε μου ἀκρόασιν μετὰ σιωπῆς.

στάσις α'.

Ὁ παῦλος θέλων εἰπεῖν περὶ τῶν μυστηρίων τούτου τοῦ σταυροῦ.
ἀδελφοὶ δέεται τοῦ θεοῦ ἵνα δώσῃ χάριν τοῦ λαοῦ τοῦ γνωρίσαι αὐ- ἐφ. δ'
» τά. λέγων κάμπτω τοίνυν τὰ γόνατά μου καὶ δέομαι τὸν πατέρα
» τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰυ χυ ἵνα δώσῃ ὑμῖν δύναμιν πνς εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον
» τοῦ γνῶναι τί τὸ πλάτος. καὶ μῆκος. καὶ βάθος. καὶ ὕψος. διότι χρεία
χάριτος εἶναι εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τῶν τεσσάρων περάτων τούτων τοῦ σταυροῦ. τότε γὰρ ὁ ἄνθρωπος θέλει γνωρίσῃ τὸ ὂν τοῦ θεοῦ, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ συνέχων τὸ πᾶν τὰ οὐράνια καὶ ὑποχθόνια καὶ ἐπίγεια. κα-
» θὼς αὐτὸς ἔφη διὰ τοῦ ἱερεμίου οὐχὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐγὼ πλη-
» ρῶ λέγει κύριος. διὰ τοῦτο ὁ παῦλος τὸν λέγει δύναμιν σωτηρίας
παντὶ τῷ πιστεύοντι· καὶ δύναμιν τιμωρίας παντὶ τῷ ἀπιστοῦντι. καὶ γὰρ ὁ θς θέλων ἀποστεῖλαι τὸν μωυσῆν εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἑβραίων τούτου τοῦ σταυροῦ τὴν δύναμιν ἐνέδυσεν αὐτὸν εἰς ψυχὴν καὶ καρδίαν, μεθ' οὗ [illegible] ἀπελθὼν ἠλευθέρωσε τὸν λαὸν ἐκεῖνον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ φαραώ. καὶ ἐτιμώρησε πᾶσαν τὴν αἴγυπτον μετὰ τῶν δέκα πληγῶν τῶν θαυμασίων ἐκείνων· πρῶτον ἔκαμε τὰ ὕδατα αἷμα. δεύτερον ἔβρεξε πολλοὺς βοθρακούς. τρίτον ἔδωσε κουνούπια πολλά. τέταρτον μυίας πολλάς. ε'. ψόφον τῶν ζώων· ς'. ἀέρα ζεστὸν ὑφ' οὗ ἔγιναν πολλοὶ θάνατοι. ζ'. ἔδωσε πῦρ μὲ χάλαζαν καὶ ἔφθειρε ὅλλα τὰ φυτὰ καὶ ἀμπέλια. η'. ἔδωσε μουσκαροὺς πολλούς. θ'. ἔδωσε σκότος εἰς τοὺς αἰγυπτίους. ι'. ἔδωσε θάνατον τῶν πρωτογεννηθέντων παιδίων δι' ἐπιστολῆς πονηρῶν ἀγγέλων. ὁποῖον τὸ ἐθρήνησε περισσοτέρως ἡ αἴγυπτος ὅλλη. καὶ τέλος μετὰ τούτου τοῦ σταυροῦ τὸν ἐκατεπόντισε μὲ ὅλλην τοῦ τὴν στρατιὰν τὸν φαραώ, εἰς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν. καὶ ἔσωσε τὸν λαὸν τοῦ θεοῦ. ἔθρεψεν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. ἐπότισεν αὐτὸν ὕδωρ ἐκ πέτρας, ἐκατεδίωξε πάντα ἐχθρὸν αὐτοῦ καὶ πολέμιον. τὸν ἀμαλὴκ τοὺς μωαβίτας, πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον· τοσαύτη ἐστὶν ἰσχυρὰ ἡ δύναμις τοῦ σταυροῦ τούτου κατὰ τῶν ἀπίστων. εἰς τιμωρίαν αὐτῶν, καὶ εἰς σωτηρίαν καὶ βοήθειαν τῶν πιστῶν. ὁποῖα σωτηρία αὕτη καὶ τιμωρία μεγίστη εἰκόνιζε τὴν παντελῆ σωτηρίαν τὴν μέλλουσαν γενέσθαι τοῖς πιστοῖς διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ σταυρωθέντος χυ. καὶ τὴν τιμωρίαν τῶν δαιμόνων ἣν ἔμελλον λαβεῖν ἐξ αὐτοῦ. πολλαὶ δὲ καὶ ἄλλαι ἀποκαλύψεις γνώσεως δεικνύονται ἡμῖν ἐξ αὐτοῦ σήμερον ἀδελφοὶ, ἐὰν ἀκριβῶς βουλώμεθα ἐρευνῆσαι ἐν τῷ νοΐ τῷ ἡμετέρῳ αὐτάς· ἃ φαίνεται ὡς ἔφη-

μὲν μία δύναμις μεγάλη σωτηρίας τοῖς πιστοῖς, καὶ δύναμις μεγά-
» λη τιμωρίας τοῖς ἀπίστοις. β΄. ὁρᾶται συγκατάβασις μεγίστη. γ΄.
» ὁρᾶται ἀγάπη μεγίστη. δ΄. ἐλεημοσύνη. ε΄. ὁρᾶται πόσον εἶναι εὐ-
» γενικὸν πρᾶγμα ἡ ψυχή. ς΄. ὁρᾶται πόσον εἶναι τιμία ἡ ψυχή. ζ΄.
» ὁρᾶται πόσον εἶναι ὁ κόσμος μάταιος τυφλὸς ἀχάριστος καὶ σκλη-
» ρὸς καὶ ἀσεβής. η΄. σοῦ δεικνύει νὰ μὴν ἀγαπᾷς τὸν κόσμον ὡς ἐχ-
» θρὸν τοῦ χυ. θ΄. ὁρᾶται πόσον εἰσὶ βαρεμέραι αἱ ἡμέτεραι ἁμαρτίαι, καὶ
» πονηραὶ καὶ μισηταὶ εἰς θεόν. ι΄. ὁρᾶται ὅτι τὰ ἁμαρτήματά μας εἶ-
» ναι πολλά. ια΄. ὁρᾶται πόσον ἀχάριστον καὶ κινδυνῶδες εἶναι νὰ ἀτι-
» μάσης τὸν θεόν; καὶ πόσον καλὸν εἶναι νὰ ζῇς εἰς τὴν χάριν αὐτοῦ.
» ιβ΄. ὁρᾶται πόσον εἶναι βραχεῖα ἡ ἡμετέρα ζωή. ὁ θάνατος βέβαιος
» ἡ ὥρα αὐτοῦ ἀφανής. αἱ ἐλπίδες τοῦ κόσμου ψευδεῖς. ὁ πλοῦτος αἱ τι-
» μαὶ τοῦ κόσμου μάταιαι καὶ ἐχθραὶ τοῦ θυ. Ταῦτα τὰ μυστήρια καὶ
ἕτερα μυρία ἀποκαλύπτονται ἡμῖν ἐν ταύτῃ τῇ κλίμακι ἤγουν ἐν
τῷ σταυρῷ τοῦ χυ, ἐν ᾧ κάθηται στηριγμένος ὁ χς ἀποκαλύπτων ἡμῖν
» τοῖς ἰδίοις αὐτοῦ μαθηταῖς ταῦτα, ὡς καὶ ἐν ἑτέρῳ ἔλεγεν τόπῳ ὑμῖν
» δέδοται τὰ μυστήρια τοῦ χυ γνῶναι. ἴδωμεν δὲ καὶ λεπτομερῶς ἀ-
δελφοὶ τὴν ἑρμηνείαν τούτων. καὶ α΄ εἰς τὴν δύναμιν τὴν μεγάλην
τῆς τιμωρίας καὶ σωτηρίας λέγομεν. Ὁ θεὸς ὅταν ἔκαμεν τὸν κόσμον
τὸν ἀόρατον καὶ ὁρατόν, οὐδεμίαν ἐναντιότητα εὗρεν. μόνον κατὰ τὸν
μωυσῆν εἶπε καὶ τὰ πάντα ἐγένοντο. ἀλλ' εἰς τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων
εὗρεν ἐναντιώματα πολλά. α΄ τὸν κόσμον μὲ ταῖς δόξαις τοῦ ὅλαις
καὶ ταῖς παρρησίαις. β΄ τὸ δαιμόνιον. γ΄ τὴν ἀνθρώπινον σοφίαν, μὲ τὴν
πονηρίαν της. δ΄ τὴν αἴσθησιν ὅλην μὲ τὰς δυνάμεις τὰς ψυχικὰς
τὴν λογικὴν θέλησιν καὶ ἐνθύμησιν λέγω. ε΄ τὸν ᾅδην. ς΄ τὸν θάνα-
τον ἅπαντα ταῦτα τὰ εὕρηκεν ἐναντία. ἀλλ' αὐτὸς μετὰ τῆς παντο-
δυνάμου αὐτοῦ δυνάμεως, τὰ ἐκατέβαλε ὅλα αὐτά, καὶ κόσμον καὶ
δαιμόνια καὶ αἴσθησιν καὶ σοφίαν ἀνθρώπινον, καὶ ἠλευθέρωσε τὸν ἄνθρωπον
ἐκ τοῦ ᾅδου κατὰ τὸν ἡσαΐαν ἐκ δυσμῶν καὶ θαλάσσης καὶ ἑώας
συνάξας αὐτούς. καὶ τοὺς ἔδωσε καινὸν σχῆμα καὶ ὄνομα τοῦ καλεῖ-
σθαι υἱοὶ θυ. εἰς τὸ β΄ τῆς συγκαταβάσεως λέγομεν. ὑψηλότερον πρᾶ-
γμα ἐκ τοῦ θυ οὐδὲν εἶναι, καὶ κατώτερον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. διὸ εἰς τὰ κα-
τώτατα ἐκατῆλθεν ὁ θς καὶ ἐχάρισέ μας τὸν υἱόν του καὶ μᾶς ἔπλυ-
νεν μετὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐκ τῶν ῥυπαρῶν ἔργων ἡμῶν καὶ ἐσυνω-
» μίλησε μεθ' ἡμῶν καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν κατὰ τὸν θεόλογον ἰω-
» άννην καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο. καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ

» εἰς τὸ γ΄ τῆς ἀγάπης τῆς ἀμέτρου, λέγομεν ὅτι ἔχυσε τὸ αἷμα του
τὴν τιμήν του καὶ τὴν ζωήν του ἔδωκε, διὰ ἡμᾶς. εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ
εἴμεσθεν μεγάλοι ἐχθροὶ τοῦ θυ καὶ τὸν ὑβρίζαμεν περισσῶς. κα-
» θὼς λέγει ὁ παῦλος. καὶ ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς. εἰς τὸ δ΄ τῆς ἐλεη-
μοσύνης λέγομεν ὅτι ἐὰν ὁ θεὸς οὐδὲν μᾶς ἤθελεν συμπαθήσῃ καὶ
υἱοθετήσῃ διὰ τοῦ χυ ἐκ τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας, ἦτον ἀνάγ-
κη νὰ φανῇ ἡ δικαιοσύνη του θυ νὰ καταποντίσῃ πᾶσαν τὴν ἀνθρώπινην
φύσιν. ὡς ἔφη ὁ θς ἐξαλείψω τὸν ἄνθρωπον ὃν ἐποίησα. ἀλλ' αὐτὸς διὰ ἔ-
λεος ἔθεσε τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν εἰς χν καὶ αὐτὸς προθύμως τὰς ἐδέ-
χθη ὥσπερ νὰ τὰς ἤθελεν ἐνεργήσει αὐτὸς καὶ ἔπαθεν ὑπὲρ αὐτῶν·
καὶ ἐτιμωρήθη δι' ἡμᾶς. διὸ ἡ δικαιοσύνη του θυ ὅλη εἰς αὐτὸν
ἐπληρώθη. καὶ τοῦτο γέγονεν δι' ἔλεος ἄμετρον. εἰς τὸ ε΄. ἐὰν ὁ χς ἐθά-
νεν διὰ τὴν ψυχὴν εἰς τὸν σταυρόν, ἄρα ἡ ψυχὴ εἶναι ἀδελφὴ τοῦ χυ. θυ-
» γάτηρ τοῦ θυ ἀθάνατος καὶ αἰώνιος. εἰς τὸ ς΄ φαμέν. τοσοῦτον εἶναι
ἡ ψυχὴ τιμία καὶ ὡραία, ὅτι διὰ τοῦ αἵματός του αὐτοῦ τὴν ἀγόρασε καὶ
τὴν ἠγάπησε, καὶ τὴν εὐωδίασε μὲ ἀρώματα πολυτελῶς ἰδίαν αὐ-
» τοῦ νύμφην. εἰς τὸ ζ΄ τοῦ κόσμου τοῦ ματαίου, ὅτι ὡς μάταιον καὶ τυ-
φλὸν τὸν ἐκατεφρόνησεν ὁ χς. διότι οὐδὲν ἐγνώρισε τὸν χν. καὶ ἀχά-
ριστον, διότι ἐφόνευσε τὸν χν. ἐπειδὴ μὲ τόσα δάκρυα καὶ ἱδρῶ-
τας οὐδὲν τὸν ἁπάλυνεν. ἀλλ' ἔγινεν τόσον μεγάλος ἐναντίος τοῦ χυ.
ὡς ἔλεγεν ὁ χς νῦν κρίσις τοῦ κόσμου τούτου ἐστί. νῦν ὁ κόσμος ἐκ-
» βληθήσεται ἔξω. εἰς τὸ η΄ νὰ μὴν τὸν ἀγαπᾷς τὸν κόσμον ὡς μωρὸν
» ψευδὴν δόλιον καὶ ἐχθρὸν μεγάλον τοῦ χυ. ὡς ἔλεγεν ὁ ἰωάννης. ἀγα-
» πητοὶ μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον ὅστις γὰρ ἀγαπᾷ τὸν κόσμον ἐχθρὸς τοῦ
» θυ καθίσταται. εἰς τὸ θ΄ ὅτι αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν εἰσὶ πολλὰ βαρεμέραι καὶ
μισηταὶ εἰς θν, διότι κάλλιον ἠθέλησε τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του παρὰ τὴν
» ζωὴν τῆς ἁμαρτίας. εἰς τὸ ι΄ τόσον ἦσαν περισσαὶ αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν,
ὅτι εἵλκυσαν τὸν χν εἰς τὸν σταυρὸν νὰ ἀποθάνῃ ἐκεῖ. εἰς τὸ ια΄, οὐδὲν πρέ-
πει νὰ ὑβρίζῃ καὶ νὰ ἀτιμάζῃ τινὰς τοιοῦτον εὐεργέτην καὶ κτίστην
διότι μόνοι οἱ διάβολοι τὸ ποιοῦν τοῦτο. καὶ νὰ ζῇ καθεὶς εἰς τὴν ὑποτα-
γὴν τοῦ χυ εἶναι ὡραῖον καὶ ἔνδοξον καὶ γλυκύτατον εἰς τὸ ιβ΄, ὅτι βρα-
χεῖα εἶναι ἡ ζωή μας, καὶ βέβαιος ὁ θάνατος, καὶ ἀφανὴς ἡ ὥρα του, καὶ
ὅλα τὰ τοῦ κόσμου ψευδῆ, διότι λγ΄ χρόνους ἔζησεν; καὶ ὁ χς ὅλα
» τὰ ἐξουθένησεν ὡς μάταια. διὸ ἔλεγε τοῖς μαθηταῖς, γρηγορεῖτε ὅ-
» τι οὐκ οἴδατε τὴν ὥραν ἐν ᾗ ὁ κλέπτης ἔρχεται. καὶ πάντα ὅσα ἔχεις πώλη-
» σον καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ταῦτα τὰ μυστήρια ἀποκαλύπτονται ἡμῖν

σήμερον ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ χῦ ἀδελφοί. καὶ ἄλλα πλεῖστα ἅτινα διὰ τὸ
πλῆθος φυλάσσωμεν εἰπεῖν ταῦτα ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ παρα-
σκευῇ. διὸ ὁ πατριάρχης ἴδεν αὐτὴν σκάλαν ὑψηλὴν μέχρι τοῦ οὐρανοῦ
στηριζομένην μετὰ τοῦ κῦ, ὁδοποιοῦσα τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνα-
βῶσι. εἶναι καὶ βιβλίον γεγραμμένον μὲ τὰ αἵματα τοῦ χῦ διδά-
σκουσα τοὺς ἀνθρώπους τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας. ὁποῖον ἐὰν δοκεῖ. εἶναι κε-
καλυμμένον, εἰς τοὺς ἀπίστους μόνους κατὰ παῦλον καλύπτεται.
ὁποῖον ὅσον ἀναγινώσκεται καὶ μασᾶται τοσοῦτον γνωρίζεται. ὥσπερ ἂν
τὸ πιπέρι ὅσον τὸ μασᾶς, τόσον σὲ θερμαίνει. τοῦτο τοίνυν ἀδελφοὶ
καὶ ἡμεῖς ἀναγινώσκωμεν συνεχῶς, εἰς τὴν κατάληψιν καὶ γνῶσιν τῶν μυ-
στηρίων αὐτοῦ εἰσερχόμενοι. στοχαζόμενοι ταῦτα τὰ μυστήρια αὐτοῦ
λέγοντες ὅτι ἐὰν ὁ θεὸς ἐτιμώρησε τοσοῦτον τὸν υἱόν του διὰ τὴν ἁμαρτί-
αν τοῦ κόσμου, πόσον μᾶλλον θέλει τιμωρήσῃ ἐμένα τὸν συνεχῶς
καὶ καθεκάστην ἁμαρτάνοντα. καὶ οὕτω θέλεις ἐκφύγῃ ἐκ τῆς μι-
σητῆς ἁμαρτίας. καταφεύγων εἰς τὸ ἔλεος τοῦ χῦ ἀκούσωμεν τοίνυν
ἀδελφοὶ καὶ τὴν διδαχὴν τοῦ χῦ τί διδάσκει ἡμᾶς σήμερον περὶ
τῶν βαθμῶν τῆς ἀνόδου τῆς κλίμακος ταύτης τῆς ὑψηλῆς τοῦ θείου
λέγω σταυροῦ· ἐν ᾧ κάθηται ὁ χς στηριγμένος ἀνακαλῶν ἡμᾶς ἀναβῆ-
ναι καὶ συνεῖναι μετ' αὐτοῦ ἄνω ἐν τῷ πατρὶ ἵνα φωτισθῶμεν ἐκ τοῦ
θείου τούτου φωτὸς ἀμήν. στάσις β΄.

» Εἶπεν ὁ κς ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν
» καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι· ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν
» ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν. ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυ-
χὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου οὗτος σώσει αὐτήν. Τρεῖς
δυνάμεις ἰσχυρὰς κέκτηται ἡ ἀνθρώπινος ψυχή. λογικήν. θέλησιν. καὶ
ἐνθύμησιν, αὗται καὶ αἱ τρεῖς οὐκ ἐξουσιάζονται ἐκ τῶν φυσικῶν οὔ-
τε ἐκ τοῦ διαβόλου, χωρὶς συγκατάθεσιν καὶ γνώμην τοῦ ἀνθρώ-
» που. διὸ ὁ παῦλος μετ' ἐξουσίας ἔγραφε τοῦ τιμοθέου. λέγων νόει ἃ
» λέγω δώῃ γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσι· εἶτα μνημόνευε ἰν χν.
ὅτι ταῦτα τὰ τρία οὐ κυριεύονται εἰ μὴ ὑπὸ τῆς ἀγάπης μόνης. διὸ
φησὶν ὁ μάξιμος ὁ νοῦς διισχυριζόμενος ἐν τῇ τῆς σαρκὸς φιλίᾳ, ἀθε-
» ράπευτον ἔχει πληγήν. καὶ ἡ θέλησις ὅταν ὑπὸ τῆς ἀγάπης κυ-
ριευθῇ· γίνεται πρᾶγμα ἰσχυρόν, καὶ εἰς τὸ ἀγαθοποιεῖν. καὶ εἰς τὸ
κακοποιεῖν. διὰ τοῦτο οἱ σοφοὶ τὴν θέλησιν ἔλεγον εἶναι ἀρχὴν ἐνερ-
γείας καὶ τέλος μόνιμον τῆς ἐνθυμήσεως· τοιγαροῦν καὶ ὁ χς σή-

μερον

μερον διδάσκων ἡμᾶς ἐκ τῆς θελήσεως ἄρχεται λέγων ὅστις θέλει
ἤγουν προθυμίαν ὀρέξεως κέκτηται ἐλθεῖν ἐν τῇ ἀκρωρείᾳ ταύτης
τῆς κλίμακος, ἥτις εἶναι εἰς τὸν οὐρανόν. χρεία εἶναι νὰ ἀναβῇ τούτους
τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς. α΄ νὰ ἀρνηθῇ τὸν ἑαυτόν
του. β΄ νὰ ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. γ΄ νὰ ἀκολουθῇ κατόπιν σπουδαίως.
διότι ἐκ τοῦ πρώτου. καθαίρεται ἐκ τῶν γηΐνων. ὅλλων ἐκ τοῦ δευ-
τέρου φωτίζεται. καὶ ἐκ τοῦ τρίτου τελειοῦται. ἐκ τούτων γὰρ τῶν τριῶν
ἐκαθάρθη ὁ μωυσῆς. καὶ ἐφωτίσθη καὶ ἐτελειώθη. ἀξιωθεὶς συνο-
μιλῆσαι θεῷ καὶ ἰδεῖν τὸν χν ἐν τῷ θαβωρίῳ ἠρνήθη α΄ τὸν ἑαυτόν
του, ὅτε ἐγκατέλιπε τὴν δόξαν τῆς αἰγύπτου· ἑλόμενος κατὰ τὸν
παῦλον συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας
ἀπόλαυσιν. ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. β΄ ἐφωτίσθη ἐν
τῇ βάτῳ· γ΄ ἐτελειώθη ἐν τῷ ὄρει. οὕτω ἐτελειώθη καὶ ὁ ἀβραάμ.
ὁ ἰακώβ. διὸ χρεία εἶναι καὶ ἡμεῖς εἴπερ θέλωμεν τελειωθῆναι, α΄
ἀρνηθῆναι τοὺς ἐμαυτούς μας. β΄ νὰ ἄρωμεν τὸν σταυρόν μας· γ΄ νὰ ἀκο-
λουθοῦμεν σπουδαίως. καὶ νὰ ἀρνηθῇ τίς ἄνθρωπος τὸν ἑαυτόν του
πῶς εἶναι δυνατόν· ναὶ δυνατὸν εἶναι διότι ὁ χς ἀδύνατα τοῦ ἀνθρώ-
που οὐδὲν τὸν διδάσκει. εἶναι γοῦν νὰ γνωρίσῃ τίς εἶναι ὁ ἐμαυτός
μας· διότι ἄλλο εἶναι ὁ ἐμαυτός μας καὶ ἄλλο ἡμεῖς. καὶ ἄλλο τὰ
περὶ ἡμᾶς. ἡμεῖς γὰρ ἐσμὲν ἡ ψυχὴ καὶ ὁ νοῦς. ἐξ ὧν λέγεται ὁ ἄνθρωπος
εἰκὼν τοῦ θῦ. ὁ ἐμαυτός μας δὲ εἶναι τὸ σῶμα καὶ αἱ αἰσθήσεις αὐτοῦ·
περὶ ἡμᾶς δὲ εἰσὶ τὰ χρήματα αἱ δόξαι καὶ αἱ τιμαί. τοιγαροῦν ὁ
ἑαυτὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ σῶμα καὶ αἱ αἰσθήσεις, ὁ ἐχθρὸς τοῦ ἀν-
θρώπου. ὁ ἐπίβουλος τῆς εἰκόνος τοῦ θῦ. τὸν ὁποῖον τὸν ἐσταύρωσεν ὁ χς
σὺν τοῖς παθήμασιν αὐτοῦ. τοῦτον λέγει νὰ ἀρνηθῇς· καὶ τὰ τούτου ἰ-
διώματα· διότι ἔχει ὀρέξεις ἀτάκτους βλαβεράς. εἶναι κακός σου
σύμβουλος εἰς οὐδένα καλὸν σὲ συμβουλεύει ποτέ του. διὰ τοῦτο χρεία
εἶναι νὰ χωρισθῇς ἐκ τῆς ἀγάπης τούτου ὅσον δύνασαι· καὶ νὰ μὴν τὸν
ἐξακολουθᾷς εἰς τὰ κακά του θελήματα· τί γοῦν εἶναι οὗτος διὰ λό-
γου σου ἀκριβῶς καὶ θέλεις γνωρίσῃ τὴν φύσιν του ποία εἶναι ὅτι οὐδὲν ἔ-
ναι ἐκεῖνος περὶ οὗτινος εἶπον οἱ σοφοί, ῥύπον ἐξ ἀκολάστου λαγνείας
γεννηθέντα. ὁ δαβὶδ ἐβόα ἐν ἀνομίαις συνελήφθην καὶ ἐν ἁμαρτίαις
» ἐκίσσησέ με ἡ μήτηρ μου. ὁ ἀβραὰμ ἐβόα καὶ ὁ ἰὼβ ἐγὼ εἰμὶ γῆ καὶ σπο-
» δός. ἄλλος δέ τις τῶν θεολόγων τὸν εἶπε· πηλόν. πομφόλυγα διαλυό-
μενον. οὗτος εἶναι ὁποῦ ἐσταύρωσε τὸν χν· ὁποῦ τὸν ἐπρόδωσεν. καὶ εἶναι

ἐχθρὸς τοῦ χῦ. καὶ ἐπίβουλός σου ἐσένα φανερός. τοῦτον σου λέγει νὰ
ἀρνηθῇς, ἐὰν θέλῃς τὴν φιλίαν τοῦ χῦ. τίς γοῦν νὰ γνωρίσῃ τοῦτον ὅ-
τι εἶναι ἐχθρὸς τοῦ χῦ, οὐδὲν θέλει τὸν ἀρνηθῇ. νὰ τὸν ἐγκαταλείπει
εἰς τὰ κακά του θελήματα καὶ νὰ μὴν τὸν ἐπιμελεῖται. ἀρνήσου τοί-
νυν τὰ κακά του ἐπιθυμήματα, τοῦ ἑαυτοῦ σου. κατὰ τὸν παῦλον, καὶ
τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας. μὴ ἐπιμεληθῇς
» εἰς αὐτὰ ἢ πικρίαν ἢ θλῖψιν ἔχει· ὅτι ἡ ψυχή σου οὐδὲν γρικᾶ ἀπὸ αὐ-
» τὰ τί ποτε. μὴ φοβηθῆτε φησὶν ὁ χς̄ ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶ-
» μα τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι. οὐδεὶς ἄνθρωπος γρικᾶ πό-
νον εἰς τὸ σῶμά του, ὅταν δέρνουν τὴν σκιὰν τοῦ σώματός του. οὕτω τοί-
νυν ποιῶν καθαίρεσαι ἐκ τοῦ χοϊκοῦ φρονήματος, φωτίζεσαι εἰς τὴν
ὁδὸν τὴν ἀληθινὴν τῆς ἀρετῆς. καὶ γνωρίζεις τὰς ἐντολὰς ποῖαι εἶ-
σι χωριζόμενος τῶν κατενέργειαν τελείως ἁμαρτιῶν. ἐν τούτῳ γὰρ σὲ
κομίζει ἡ ἄρνησις τοῦ ἑαυτοῦ σου τούτου τοῦ ἐχθροῦ τοῦ χῦ. β´ νὰ βαστάζῃς
καὶ νὰ ὑποφέρῃς ταῦτα, ἃ λέγονται σταυρός. καὶ σταυρὸς σός. δύο γὰρ σταυροί
εἰσι· εἷς τοῦ κόσμου· καὶ ἕτερος τοῦ χῦ· ὁ ὁποῖος λέγεται καὶ εἶναι σός. διό-
τι διὰ σὲ ἐβάσταξεν αὐτὸν ὁ χς̄. καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ καὶ τοὺς καρ-
ποὺς ἐσένα σοῦ τοὺς ἐχάρισε. ὁ ὁποῖος οὐδὲν εἶναι ὑλικός, ἀλλὰ πνευματι-
κὸς εἰς τὴν καρδίαν βασταζόμενος τοῦ ἀνθρώπου διὰ νὰ τὸν φωτίζῃ. καὶ
ποῖος εἶναι ὁ σταυρὸς τοῦ κόσμου. εἶναι ἐκεῖνος ὃν ἐβάστασεν ὁ σίμων ὁ κυρη-
ναῖος· εἶναι ἡ ἐπιμέλεια καὶ φροντὶς τῆς τοῦ κόσμου δόξης· ὁποῖαν οἱ
τοῦ κόσμου ἄνθρωποι συνεχῶς ἀγωνίζονται νὰ τὴν λάβουν κολακεύον-
τες τὸν λαόν, ἵνα δοξάζωσι τούτους. καὶ εἶναι βαρὺς ὁ ζυγὸς τούτου ἀ-
δελφοὶ πολλά· διότι οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου οὐδὲν μένουν εἰς μίαν γνώ-
μην ἀεί. ἀλλὰ ποτὲ μὲν τιμοῦν καὶ δοξάζουν τὸν ἄνθρωπον, ποτὲ δὲ τὸν ὑ-
βρίζουν· τὸν χν̄ ὁ λαὸς τὸν εἶπε πρῶτον μέγαν προφήτην. εἶτα πλά-
νον μέθυσον καὶ ἁμαρτωλόν· α´ τὸν ἐδόξασαν εἰς τὴν ἱερουσαλὴμ καὶ
εἶπον ὡσαννὰ εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος. εἶτα ἐβόησαν ἆρον σταύρωσον
αὐτόν. οὕτως ὁ σταυρὸς τοῦ κόσμου κατὰ τὸν μωϋσέα οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ
» στάσις ἐμφύλιος. στρατόπεδον. ἔρις μάχη πόλεμος συνεχὴς κολακεία
» καὶ δόλος· ταῦτα πάντα περιέχει ὁ σταυρὸς τοῦ κόσμου· ὁ δὲ σταυρὸς τοῦ χῦ ὁ
σὸς εἶναι γλυκύς. ἐλαφρός· διότι βαστάζεται εἰς τὴν καρδίαν. καὶ εὐ-
φραίνει δροσίζει τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου. ἔχει δὲ οὗτος τέσσαρα ἄκρα. καὶ ἑ-
κάστη ἄκρα ἔχει σταυρὸν ἄνω· κάτω. ἐκ δεξιῶν· ἐξ ἀριστερῶν. διὸ πρῶτον
πρέπει νὰ λάβῃς τὸν ἄνω σταυρὸν καὶ νὰ ἀγκαλιασθῇς αὐτόν, ἤγουν νε-
κρῶσαι τὴν αἴσθησιν τοῦ σώματός σου ἐκ τὰ ἡδέα αὐτῆς, καὶ τὸ σαρ-

κικὸν πνεῦμα ἐκ τῶν πονηρῶν διαλογισμῶν αὐτοῦ, καὶ ἐνδυθῆναι τὸν
χν̄, τὰ ἄνω φρονεῖν καὶ ὁρᾶν οὗ ὁ χς̄ σου ὁ λυτρωτὴς καὶ σωτὴρ κάθηται
ἐκ δεξιῶν τοῦ θῦ. τοῦ γὰρ σοφοῦ φησὶν ὁ σολομῶν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ,
ἐπάνω εἰσίν. εἰς τοῦτον τὸν σταυρὸν χρεία εἶναι νὰ ἀρνηθῇς τὸν ἑαυτόν σου
ἐὰν θέλῃς νὰ τὸν ἀγκαλιασθῇς. β´ τὸν κάτω σταυρόν· καὶ οὗτος εἶναι γῆ. ὕδωρ
καὶ οὗτος εἶναι ἡ γνῶσις τῆς ψυχῆς σου. ὅτι κύριος εἶσαι τῶν πάντων καὶ
ἰδὲ τὸ σχῆμα σου ποῖον εἶναι. πατεῖς τὴν γῆν, καὶ ἡ κεφαλή σου ἵσταται
ἄνω. χρεία τοίνυν ἐξουθενεῖν τὰ γήϊνα. καὶ μὴ στηρίζεσθαι εἰς αὐτά.
» πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας τοὺς σούς, ἀλλ᾿ ἐκ τῶν ἄνω νὰ
δέχεσαι τὴν κυβέρνησιν. ὅτι ὁ θς̄ οὕτω κυβερνᾷ κατὰ τάξιν τὸν κό-
σμον. ὁ γεωργὸς σπέρνει καὶ ὁ θς̄ τὸ αὐξάνει· διὸ ἐν οἵῳ τρόπῳ εὑρί-
σκεσαι εὐχαρίστως ὑπόφερε· ὅτι οὕτω κυβερνᾷ ὁ θς̄ ὡς αὐτὸς θέλει.
καὶ ὅτι θέλει τὸ σὸν συμφέρον καλλιότερα ἀπὸ ἐσένα· ὁ γ´ εἶναι ὁ
ἐκ δεξιῶν· οὗτος εἶναι ἡ διαμονὴ τῆς ἀρετῆς. καὶ ἡ αὔξησις αὐτῶν. γνω-
ρίζοντες ὅτι ἐκ δεξιῶν ἡμῶν ἵστανται οἱ ἄγγελοι, οἱ φύλακες καὶ μάρ-
τυρες τῆς ἡμετέρας ζωῆς. καὶ διάκονοι πεμπόμενοι τοὺς ἀνθρώπους ἐκ
θῦ. καὶ σύντροφοι. ὥσπερ τοῦ λώτ. τοῦ ἀβραάμ. τοῦ ἰακώβ. τοῦ τωβία
τοῦ ἰωσήφ. τοῦ πέτρου. τοῦ ἰησοῦ τοῦ ναυή· τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ τοὺς
φοβᾶσαι. καὶ νὰ μὴ τρέπεσαι ἐκ τῆς ἀρετῆς. ὡς ἔλεγεν ὁ δαδ. προω-
ρώμην τὸν κν̄ ἐνώπιόν μου διὰ παντὸς ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν ἵνα μὴ
σαλευθῶ· δυνάμεις γὰρ θῦ εἰσὶ καὶ αὗται ἐπέρνουν εἰς οὐρανὸν τὰς προ-
σευχὰς καὶ βλασφημίας τῶν ἀνθρώπων. ὡς ὁ ἰωάννης εἰς τὴν ἀποκάλυψιν
λέγει· διὰ μέσου γὰρ αὐτῶν βοᾷ τὸ αἷμα τοῦ ἄβελ κατὰ τοῦ κάϊν. βρο-
μοῦσι τὰ σόδομα καὶ αἱ ἀνομίαι τῆς ἰλῆμ. δ´ εἶναι ὁ ἐξ ἀριστερῶν. ἡ
γνῶσις τῶν ἐναντίων πνευμάτων· ὁποῖα περιέρχονται συνεχῶς κύκλῳ ἡ-
μῶν ζητοῦντες τοὺς χριστιανούς. καὶ ῥίπτουσι σπέρμα τὰ πολλὰ καθ᾿ ἡμῶν
θέλοντες διαχωρίσαι ἡμᾶς ἐκ τῆς τοῦ θῦ δόξης. διὸ χρὴ ἐναντιεῖ-
σθαι, καὶ καταφεύγειν εἰς τοὺς ἀγαθοὺς ἀγγέλους ἀνακαλεῖν συνε-
χῶς αὐτοὺς εἰς βοήθειαν. οὗτος τοίνυν εἶναι ὁ σταυρὸς τοῦ χῦ, ὃν ἐβάσταζεν ὁ
χς̄ διὰ σέ. οὗτος σὲ φωτίζει εἰς τὴν πρᾶξιν τῶν θείων αὐτοῦ ἐντολῶν.
νὰ ἐγνωρίζῃς τὴν διαφορὰν ὁποῦ εἶναι ἀναμεταξὺ τούτου, καὶ τοῦ
σταυροῦ τοῦ κόσμου. καὶ τέλος ποιεῖ τὴν ψυχήν σου σύμφωνον καὶ εὐπειθῆ.
εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ χῦ. καὶ ὑποτάσσεται ἡ σὰρξ τῆς ψυχῆς, ἡ δὲ ψυ-
χὴ ὑποτάσσεται τοῦ θῦ. καὶ ταπεινώνεται· καὶ ἐὰν ἡ σὰρξ θλίβεται ἀλλὰ
τὸ πνεῦμα εὐφραίνεται. καὶ λέγει ἀεὶ τῷ χῷ κε πρόσθες ἡμῖν πίστιν.

» εἶτα ἐπειδὴ ἐγνωρίζει, ὅτι εἰς τὴν ἀκολούθησιν εἶναι, ἡ τελείωσις
» τῆς ἀρετῆς ὡς ἔφη ὁ χς τῷ νομικῷ, εἰ θέλεις τέλειος εἶναι ὕπαγε
» πώλησον ὅσα ἔχεις, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι, καὶ ὁ παῦλος, πάντες
μὲν τρέχουσιν εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον, ὁ ἀκολουθῶν δηλαδή,
διὰ τοῦτο δέεται τοῦ θεοῦ νὰ τὸν ἀνδρίζῃ εἰς τὴν ἀκολούθησιν ταύτην
καὶ νὰ φωτίζῃ τὸν νοῦν του τὴν θέλησίν του. καὶ τὴν ἐνθύμησίν του,
νὰ εὐλαβεῖται τὰ ἄνω, νὰ κυβερνᾷ τὰ κάτω, νὰ εὐφραίνεται τὰ κύ-
κλω καὶ ἔξω εἰς δόξαν τοῦ θυ· καὶ οὕτως εἶναι ὁ λαμβάνων τὸν σταυρὸν
τοῦ χυ καὶ ἀκολουθεῖ τὸν χν, καὶ διηγεῖται μετὰ τοῦ χυ καὶ λέγει με-
τὰ τοῦ πέτρου κε καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι. καὶ μετὰ τοῦ δαδ ἐπι-
ποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ κυ. οὕτως γίνεται
νεκρὸς ἐν τῷ κόσμῳ. καὶ ζωντανὸς εἰς τὸν θεόν. περὶ ὧν ἔλεγεν ὁ ἰω-
άννης, μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι οὗτοι κα-
τὰ τὸν εὐαγγελιστὴν, ἀπώλεσαν τὴν ψυχὴν τὴν σαρκικὴν καὶ τὸ
πνεῦμα τῆς σαρκὸς αὐτῶν, ἀπέθανον ἐν τῷ κόσμῳ ὑπὲρ τοῦ εὐαγγε-
λίου τοῦ χυ καὶ τρέχουσιν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτῶν, τὴν ἀληθινὴν τὸν χν.
ὅστις εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς ψυχῆς τοις. καὶ πνεῦμα τοῦ πνεύματος αὐτῶν. ἐκδεχό-
μενοι τὴν φανέρωσιν αὐτοῦ, ἵνα λάμψωσι μετ᾽ αὐτοῦ ὡς φωστῆρες ἐν-
» δόξῃ. τί γὰρ ὠφελήσει τὸν ἄνον ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ καὶ
» τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ. ἢ τί δώσει ἄνος ἀντάλλαγμα τῆς ψυ-
» χῆς αὐτοῦ. ὢ ἀνάβασις θεωρίας ὑψηλῆς εἰς ἣν ἀνάγει ὁ χς τὸν ἀκο-
λουθοῦντα αὐτόν μετὰ τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ. α' τοῦ ἐδίδαξε τὸν τρόπον τῆς
ἀναβάσεως· ἥτις κατορθώνεται διὰ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς. εἶτα τοῦ
διηγεῖται τὴν θεωρητικὴν, ἥτις ἐν τῇ ψυχῇ περιέχεται. δεικνύων
αὐτῷ τὴν εὐγένειαν τῆς λογικῆς καὶ τελείας ψυχῆς, οἷα καὶ ὅση ἐστί.
λέγων ὦ ἄνε. τί ὠφελεῖς τὴν ψυχήν σου ἐκ τῆς βασιλείας ταύτης
τῆς φθαρτῆς. ἢ ἐκ τοῦ πλούτου τούτου. ἡ ψυχὴ εἶναι ἄυλος αἰώνια.
θεῖον πρᾶγμα. ἡ βασιλεία δὲ καὶ ὁ πλοῦτος εἰσὶν φθαρτά. ἡ ψυχὴ
οὐδὲν ἐκ τοῦ πλούτου τούτου αἰσθάνεται ἢ ἐκ τῆς βασιλείας ταύτης, οὔτε
εὐφραίνεται ἐκ τούτων. ἀλλ᾽ οὐδὲ ἐσθίει ἀπὸ αὐτὰ τὰ βρώματα αὐ-
τῶν. διότι ἄνος ποτὲ πέρας οὐδὲν τρώγει. μόνον ἄρτον. οὕτως ἀλλότριον
εἰς τὴν ψυχὴν εἶναι αἱ χαραὶ τοῦ πλούτου καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.
μάλιστα ὁ δαδ ὁ πλούσιος καὶ βασιλεὺς τὰ λέγει ἰὸν πικρὸν καὶ θανα-
τηφόρον τῆς ψυχῆς ταῦτα. διὸ ἔτρεχεν φεύγων ἐκ τούτων ὅσον ἐδύνα-
το λέγων, ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων,

» οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου πρὸς σὲ ὁ θεός. ἔτρεχεν εὑρεῖν τὸν θεὸν
ἰατρεῦσαι αὐτὸν καὶ πιεῖν ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου ἵνα ζήσῃ. διὸ ἔλεγεν
ἐδίψησεν ἡ ψυχή μου πρὸς τὸν θεὸν τὸν ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα. εἶτα λέ-
γει τί δὲ λύτρον ἢ ἀντάλλαγμα ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας δώσῃ ὁ ἄνος εἰς
ἐξιλασμὸν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ οὐδέν. διότι ἐὰν ἦν τί ἄλλο λύτρον ἴσον
ἤθελε τὸ δώσῃ ὁ θεὸς νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ. καὶ οὐδὲν ἤθελε ἔλθῃ νὰ
πάθῃ δι᾽ αὐτήν. ἀλλ᾽ οὐκ ἔστιν οὐκ ἔστιν. διότι ἐκ παντὸς τοῦ κόσμου ἔ-
ναι τιμιωτέρα διότι δι᾽ αὐτὴν ἔγιναν τὰ τοῦ κόσμου καὶ ὁ κόσμος
ὅλος. τὸ σῶμα. αἱ αἰσθήσεις, τὰ στοιχεῖα ἵνα ἵσταται καὶ τρέφεται τὸ σῶ-
μα τοῦ ἀνθρώπου. καὶ τὰ στοιχεῖα εἶχον χρεῖα τοῦ οὐρανοῦ, νὰ συνέ-
χονται καὶ νὰ καρποφορῶσιν, διὸ συμπεραίνοντες λέγομεν ὅτι ὁ οὐ-
ρανὸς ἥλιος σελήνη οἱ ἀστέρες, τὰ στοιχεῖα ὅλα διὰ τὴν ψυχὴν ἔγι-
ναν νὰ τὴν δουλεύουσι. ὥστε ἡ ψυχὴ εἶναι ἡ τιμιωτέρα καὶ κρειττο-
τέρα πάντων. καὶ κυβερνήτρια τοῦ σώματος. διὸ οὐδὲ ἀντάλλαγμα
ἴσον ἐνταῦθα ἔχει. ὅλα εἶναι δοῦλα αὐτῆς. ἰδὲ πῶς καὶ οἱ ἄγγελοι
τὴν ὑπηρετοῦσιν ἕως νὰ τὴν βάλλουσιν ἐντὸς τοῦ παραδείσου. ἕνα καὶ
μόνον εἶναι τὸ λύτρον αὐτῆς, τὸ αἷμα τοῦ χυ τὸ τιμιώτερον ἐκ πάσης
τῆς φαινομένης κτίσεως ὁρατῆς καὶ ἀοράτου. καὶ τοῦτο εἶναι ἀνάγ-
κη νὰ τὸ εὕρῃς καὶ νὰ τὸ ἀγοράσῃς καὶ νὰ τὸ προσφέρῃς ἀντάλλαγ-
μα ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας τῆς ψυχῆς σου. καὶ τοῦτο οὐδὲν ἀγοράζεται μὲ
ὕλην οὔτε μὲ χρήματα. ὡς ἔφη ὁ πέτρος τῷ σίμωνι. τὸ ἀργύριόν σου
σὺν σοὶ εἰς ἀπώλειαν ὅτι ἐνόμισας τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ διὰ χρημά-
των κτᾶσθαι μὲ τὴν ἀκολούθησιν ταύτην τοῦ χυ ἀγοράζεται ἢ εὑρ-
γετεῖται. καὶ μὲ τοῦτο συμπαθεῖ καὶ ἰατρεύει σε ὁ χς. τί δὲ εἶναι αὕ-
τη ἡ ἀκολούθησις τοῦ χυ μεθ᾽ ἧς τὸ ἀντίλυτρον τοῦτο ἀγοράζεται, εἶναι
ἡ διαμονὴ τῆς ἀρετῆς, καὶ ἀληθὴς ταπείνωσις. ἡ ὁποῖα γεννᾶται ἐκ
τῆς τελείας ἀπὸ γνώσεως τοῦ σεαυτοῦ σου, ὅτι οὐ δύνασαι ἀποδοῦ-
ναι μηδεμίαν ἀντάλλαγμα τῷ θῷ ὑπὲρ τῆς ζημίας τῆς ψυχῆς σου.
διότι ἐὰν ὁ κόσμος γέγονε διὰ σὲ ἀλλ᾽ οὐκ ἔστιν σός. εἷς εἶναι ὁ κύριος
καὶ κτίστης τούτου. τὸ χρυσίον εἶναι ξένον. αἱ αἰσθήσεις εἰσὶ τοῦ σώμα-
τος τὸ σῶμα εἶναι τῆς ψυχῆς. ἡ ψυχὴ εἶναι τοῦ θεοῦ. διὸ οὔτε ψυχὴν,
οὔτε λόγον οὔτε νοῦν οὔτε διάνοιαν ἔχεις ἰδικά σου. καὶ ὅταν εἰσέλθῃς
εἰς τὴν γνῶσιν ταύτην, ἀνοίγεις τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ὁρᾷς ὅτι μό-
νος ὁ χς εἶναι ὁ λυτρωτής σου, ὅστις ἐρύσατο ἡμᾶς κατὰ τὸν παῦ-
λον ἐκ τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους. καὶ ἔτι ῥύσῃ. καὶ εἰς αὐτὸν μόνον κα-

ταφεύγεις ζητῶν τὴν χάριν αὐτοῦ· ὅλος εἰς αὐτὸν ἀνατιθέμενος. καὶ
ταῦτα τὰ τοῦ κόσμου τούτου τὰ λαμβάνεις ὡς παρακαταθήκην
ἐκ θῦ, νὰ τὰ φυλάγῃς καὶ νὰ τὰ οἰκονομᾷς, ὡσὰν ἴδιά του τοῦ θῦ,
καὶ ὡσὰν ἀρέσῃ τοῦ θῦ καὶ πρς, λογιζόμενος ὅτι ἔχεις νὰ δώσῃς λο-
γαριασμὸν εἰς τὴν οἰκονομίαν ταύτην ἣν ἐνεπιστεύθης ἐκ τοῦ θῦ.
διὸ ἀεὶ ἵστασαι μετὰ φόβου καὶ τρόμου σοχάμενος τὴν ἐξέτασιν τοῦ
αὐθέντος σου οἷα θέλει γένει. διὸ οἱ τοιοῦτοι αὐτοὶ προσφέρουσι τοὺς
ἑαυτούς τους τοῦ θῦ, κατὰ τὸν παῦλον θυσίαν ἁγίαν ζῶσαν καὶ εὐά-
ρεστον τῷ κῷ. ὡς ὁ ἀβραὰμ ὁ ἰακώβ. καὶ οὕτως σοῦ εὐεργετεῖ ὁ χς τὸ
αἷμα αὐτοῦ ἵνα δώσῃς ἀντάλλαγμα εἰς τὸν πρα ὑπὲρ τῆς ψυχῆς σου.
καὶ ἔτι σοῦ χαρίζει τὴν ζωήν του. τὴν ψυχήν του. καὶ γίνεσαι ὅλος
θεῖος· καὶ κατὰ τὸν σολομῶν τὰ νύμφη ὡραία καὶ περικαλλής, κα-
θαρισθεὶς ἐκ πάσης ἀνομίας, καὶ ἐκ παντὸς ῥύπου καὶ μολυσμοῦ.
» γινόμενος θυμίαμα εὔοσμον καὶ ὀσμὴ εὐωδίας πνευματικῆς. Ὃς γὰρ ἂν
» ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλί-
» δι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν ὅταν
» ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πρς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. νο-
μίσας τοίνυν εἰς τὴν ἀκρώρειαν τῆς κλίμακος ταύτης τοῦ σρου διὰ
τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς καὶ θεωρητικῆς τὸν ἀκολουθήσαντα αὐτόν,
καὶ διαζεύξας αὐτὸν ἐκ τῶν ἐναντίων, ἐπιστρέφει τὸν λόγον εἰς τοὺς μὴ
θέλοντας ἀκολουθῆσαι αὐτὸν μετὰ τοῦ σρου τούτου. λέγων ὅστις δὲ
ἀπὸ τὴν γενεὰν ταύτην τὴν μοιχαλίδα καὶ ἁμαρτωλὸν, οὐκ ἔλθῃ
ὀπίσω μου ἀκολουθῶν με, μήτε ἀπαρνηθῇ τοῦτον τὸν ἐχθρόν μου
τὸν ἑαυτόν του, ἐγὼ θέλω τὸν καταισχύνῃ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων ὅ-
ταν ἔλθω ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πρς μου. ὡς μοιχὸν καὶ ἁμαρτωλὸν ἐνταῦ-
θα δεικνύει ὅτι, ὁ κατὰ χν βίος, καὶ αἱ ἀρεταὶ τῆς ψυχῆς, εἰσὶν ἐνδύ-
ματα ὡραῖα καλύπτοντα τὴν ψυχὴν ἐκ μεγάλης αἰσχύνης. ἅτινα
» ἐὰν τὰ ἐκδυθῇ ὁ ἀνος, μένει αἰσχύνης πεπληρωμένος. διὸ ὁ ἡσαΐας
» τὰ ἔλεγεν ἱμάτια σρίου καὶ ὁ ἰωάννης ἐν τῇ ἀποκαλύψει ἔλεγεν, μα-
κάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἵνα μὴ γυμνὸς περιπα-
» τῇ καὶ βλέπωσι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. καὶ διὰ ἰεζεκιὴλ, ἀπειλεῖ λέγων
» ἀποκαλύψω τὴν ἀσχημοσύνην σου. καὶ ποιήσω σε γυμνὴν ὡς τὸ πρό-
τερον. ἥτις λέγεται καὶ μοιχαλὶς διότι ἐγκατέλειπε τὸν ἄνδρα αὐτῆς
τὸν καθολικὸν δηλαδὴ τὸν χν καὶ κατὰ τὸν δαδ ἐξεπόρνευσεν ἐν
τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῆς καὶ ἐμοιχᾶτο ἐν τῷ ξύλῳ. καὶ διὰ ὡσηὲ
» αὕτη οὐ γυνή μου καὶ ἐγὼ οὐκ ἀνὴρ αὐτῆς. διὸ ἐξαρῶ τὴν πορνείαν αὐ-
» τῆς ἐκ προσώπου μου καὶ τὴν μοιχείαν αὐτῆς. καὶ ἐκδύσω αὐτὴν γυ-

μνήν. καὶ ἀποκαταστήσω αὐτὴν καθὼς ἦν ἐν ἡμέρᾳ γεννήσεως αὐ-
τῆς. ὢ συμφορὰ καὶ μεγάλη αἰσχύνη ἀδελφοὶ αὕτη νὰ μένῃ ῥερυ-
πωμένη αἰδ τῆς χάριτος αὐτοῦ. οὗτοι εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ ἀδὰμ καὶ τῆς κα-
τάρας τὰ ἔκγονα, οἵτινες ὀρέγονται τὸ μῆλον καὶ ἀκολουθοῦσι τὴν
ὡραιότητα τούτου. δηλαδὴ τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου τερπνὰ οὗ-
» τοι εἰσὶν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι τρώγοντες τὸ μάννα, ἐκακοστομάχησαν καὶ ἐνε-
» θυμήθησαν τὰ σκόρδα καὶ τὰ κρόμμυα καὶ τὰ πράσα τῆς αἰγύ-
» πτου· ἅτινα θλίβουν τὸν ὀφθαλμὸν νὰ μὴν ὁρᾷ καθαρῶς τὴν ἀλήθειαν
ὢ διαφορὰ ὁποῦ εἶναι ἀδελφοὶ ἀπὸ τὸ μάννα εἰς τὰ σκόρδα. ὢ πό-
σοι ἀπὸ ἐμᾶς ἐγκατελείπουν τὸν θεῖον ἄρτον τὸ μάννα τὸ ἀληθινὸν
τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ χῦ, καὶ προσκολλῶνται καὶ ἑνώνονται μετὰ πόρ-
νων πόρνοι καὶ μοιχοὶ γινόμενοι καὶ κατὰ ψυχὴν, καὶ κατὰ ἐνέργειαν.
» περὶ ὧν ἔλεγεν ὁ παῦλος πόρνους καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θς. καὶ πάλιν
» πόρνοι καὶ μοιχοὶ βασιλείαν θῦ οὐ κληρονομήσουσιν. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς
» εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων. οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν
» ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ θῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει. τοῦτο τὸ εἶπε
διὰ τὸν πέτρον καὶ ἰάκωβον καὶ ἰωάννην, τοὺς ὁποίους τοὺς ἀξίωσε νὰ
ἰδοῦν τὴν μεταμόρφωσιν αὐτοῦ, ἡ ὁποία ἦν προμήνυμα τῆς βασι-
λείας αὐτοῦ εἰς ἣν θέλουν λάμψοι μετ' αὐτοῦ πάντες οἱ αὐτὸν ἀκο-
λουθήσαντες. διὸ καὶ ὁ λόγος κοινῶς νοεῖται διὰ πάντας τοὺς πιστοὺς
τοὺς ζήσαντας τὴν ζωὴν τοῦ χῦ· ὑπὲρ ὧν ὁ χς ἀπέθανε κατὰ τὸν παῦ-
λον. καὶ ἡ ζωὴ αὐτῶν κέκρυπται ἐν τῷ χῷ. τὸν ὁποῖον ἐκδέχονται ἐξ οὐρα-
νοῦ καθὼς φησὶν ὁ αὐτὸς εἰς τὸ μετασχηματίσαι τὸ σῶμα τῆς ταπει-
νώσεως αὐτῶν καὶ γενέσθαι σύμμορφον τῷ ὁμοιώματι τῆς δόξης αὐτοῦ.
» διὸ ἔλεγεν ὅταν ὁ χς φανερωθῇ ἡ ζωὴ ὑμῶν τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φα-
» νερωθήσεσθε ἐν δόξῃ. οὗτοι τοίνυν ἵστανται ἔχοντες τοὺς πόδας αὐτῶν ἐπὶ
τὴν πέτραν τῆς πίστεως ὑψούμενοι ἀεὶ ἄνω καὶ φρονεῖν καὶ λέγειν μετὰ τοῦ
δαδ ἐν πέτρᾳ ὕψωσάς με. καὶ ἐὰν ἔπεσαν, ἀσηκώνονται πάλιν ὑπὸ τοῦ
χῦ. τοὺς ὁποίους οὔτε οἱ ποταμοὶ οὔτε οἱ ἄνεμοι δηλαδὴ αἱ ἐπιρροίαι τῶν
παθῶν, δύνανται καταβαλεῖν ὡς εἴρηκεν ὁ χς. διότι ἐθεμελιώθησαν
ὑπὸ τοῦ χῦ εἰς τὴν πέτραν τὴν στερρεὰν τῆς πίστεως. λάβετε γοῦν ἀδελ-
φοὶ καὶ ὀλίγην ἄνεσιν. Ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ χς σήμερον ἀδελφοὶ, τὸν
τρόπον τῆς ἀναβάσεως ἡμῶν ἐκ ποίων κατορθώνεται· καὶ τὴν καρποφορί-
αν ταύτης. καὶ ὅτι ἐν τῇ ἀναβάσει ταύτῃ εἶναι καὶ ὁ χς μετ' αὐτῶν. δηγού-
μενος μετ' αὐτῶν καὶ ὁδηγῶν αὐτοὺς καὶ ἀνάγων. εἶπε δὲ καὶ κατὰ τῶν μὴ θε-
λόντων ἀκολουθῆσαι αὐτῷ τὴν καταδίκην καὶ συμφορὰν αὐτῶν. ὅτι μοι-
χοί εἰσι καὶ ἁμαρτωλοί· καὶ ὅτι ἐκδύσει αὐτοὺς τὴν χάριν αὐτοῦ καὶ χω-

ἐλθῶσι τελείως ἐκ τῆς συμβουλίας αὐτοῦ. ἥτις ἔσται ἡ κόλασις ἡ αἰώ-
νια καὶ ἡ ἄμετρος τιμωρία αὐτῶν. ἤκουσας καὶ τῶν δύο τὴν καρπο-
φορίαν ὦ λαὸς τοῦ χριστοῦ· τί λοιπὸν οὐκ ἐκλέγεις τὴν καλιοτέραν ὁδὸν τὸ
εἶναι μετὰ τοῦ χριστοῦ καὶ βοηθῆσθαι εἰς τὴν ἀνάπαυσιν τῆς κλίμακος
» ταύτης καὶ φυλάσσεσθαι ὑπ' αὐτοῦ. οὐκ οἶδας τί λέγει ὁ Δαβὶδ περὶ τού-
» των κύριος σκέπη σοι ἐπὶ χεῖρα δεξιάν σου. ἡμέρας ὁ ἥλιος οὐ συγκαύ-
» σει σε οὐδὲ ἡ σελήνη τὴν νύκτα κύριος φυλάξει σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ
» φυλάξει τὴν ψυχήν σου ὁ κύριος. οὐδένα ἀπὸ τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ θέ-
» λουν σὲ τραυματίσῃ. διὰ τί λοιπὸν οὐ προκρίνεις τὴν συμβουλίαν τοῦ
» χριστοῦ εἶναι κρειττοτέραν ἐκ πάντων. διὰ τί φησὶν ὁ ἱερεμίας. ποιῆτε
» κακὰ ἐπὶ ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. ἄκουσον καὶ τοῦ ἰεζεκιὴλ λέγοντος, τάδε
» λέγει κύριος στῆτε ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς καὶ ἴδετε καὶ ἐρωτήσατε τρίβους αἰω-
νίους. καὶ ἴδετε ποία ἐστὶν ὁδὸς ἀγαθὴ καὶ βαδίσατε ἐν αὐτῇ. τίς ὁ-
δὸς εἶναι καλειοτέρα ἀπὸ αὐτὴν ὁποῦ ἔχει τὸν χριστόν. αὕτη εἶναι ἡ κιβω-
τὸς εἰς ἣν οἱ εἰσερχόμενοι σώζονται ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ. καὶ ἔξω
ταύτης ὅλον τὸ πᾶν εἶναι κατακλυσμὸς αὕτη ἡ ὁδὸς εἶναι τὸ πλεῖον
εἰς ὃ ὁ πέτρος εἰσῆλθε μετὰ τοῦ χριστοῦ. καὶ τὰ σφοδρὰ τῆς θαλάσσης
κύματα ἐκατέπαυσαν. ἀλλὰ τὸ ἄλλον πλοῖον τοῦ κόσμου δηλα-
δὴ ἔμεινεν κλυδωνιζόμενον ὑπὸ τῆς βίας τῶν ἀνέμων. διατὶ οὐδὲν τὰ
νοεῖς αὐτὰ μετὰ λογισμοῦ καλοῦ. οὐδὲν ἤκουσας τὸν χριστὸν ὁποῦ λέ-
γει ὅτι μόνον τὸ αἷμα αὐτοῦ εἶναι τὸ ῥύσιον τῆς ψυχῆς καὶ διατὶ οὐδὲν
ἑνώνεσαι μετὰ τούτου. ἀμὴ σκοτίζεσαι καὶ διώκεις τὸν χριστὸν ἀπὸ σοῦ λέ-
γων μετὰ τοῦ ἰώβ, ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ διατὶ σοῦ διδά-
σκει τὴν ἀλήθειαν. οὐδὲν ἐγνωρίζεις ὅτι μόνη ἡ ἀλήθεια εὐφραίνει
» τὴν ψυχήν. τὴν στολίζει καὶ τὴν τιμᾷ. τί ἀκολουθεῖς τὸ ψεῦδος. οὐκ ἀκούεις
» τοῦ σολομῶντος λέγοντος τὰ πάντα ματαιότης. καὶ ὁ σιράχ. μά-
ταιος ἐστὶν ὁ προσέχων τοῖς φθαρτοῖς ὡς ὁ διώκων ἀνέμους. καὶ αὖ-
θις ὁ σολομὼν ὡς καπνὸς ἀπὸ ἀνέμου διαχεόμενα καὶ ὡς σκιὰ μὴ
κρατουμένη. ἡ ψυχή σου εἶναι θεία αἰώνια. τιμημένη. τί οὐκ ἀκολου-
θεῖς τὴν τιμὴν αὐτῆς. ἰδὲ ὅτι διὰ τρία ἀναγκαιότατα εἶναι ἀνάγ-
κη νὰ ἀκολουθῇς τὸν χριστόν. πρῶτον διὰ νίκην. β´ διὰ ὠφέλειαν καὶ τι-
μήν. γ´ διὰ ἀνάγκην καὶ βίαν στοχάσου εἰς τὸ α´ ὅτι ἐὰν ἀκολουθήσῃς
τὸν χριστὸν εἶσαι τροπαιοῦχος καὶ νικητὴς πάσης ἐπηρείας τοῦ διαβόλου.
εἰς τὸ δεύτερον εἶσαι τιμημένος ὅτι ἀκολουθᾷς ἕναν ἄξιον στρατη-
γόν. ἀνδρεῖον καὶ φρόνιμον ὁποῦ οὐδὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σφάλῃ. εἰς

τὴν ὁδηγίαν εἰς τὸν γ´ εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸν ἀκολουθᾷς ἐὰν θέλῃς
ἀναβλῶσαι εἰς τὸν οὐρανόν· διότι ἄλλη στράτα οὐδὲν εἶναι νὰ σὲ κομίσῃ
ἄνω εἰ μὴ αὕτη. ὡς ὁ χριστὸς ἔλεγεν. ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ζωή. οὐδεὶς ἀ-
» πέρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. ταύτην γὰρ μόνην ἔδειξε
» καὶ τοῦ ἰακὼβ ὡς ἔφημεν ἐν τῇ ἀρχῇ. ἐν ᾗ καὶ ὁ κύριος εἶναι στηριγμένος
καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ ἀναβαίνουν καὶ καταβαίνουν. εἰς τρόπον ἐὰν
πέσῃς, ὁ χριστὸς σὲ ἀναβάζει· οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ. διατὶ λοιπὸν ὦ λαὸς τοῦ χριστοῦ
φρονεῖς ὑπέρογκα καὶ φουσκώνεσαι ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς σαρκὸς καὶ φρο-
νεῖς μέγα ἄκουσον τοῦ ἰὼβ λέγοντος τί ὑπερηφανεύεται· γῆ καὶ σπο-
δός. λογίζου τί κακὸν ἔκαμε τοῦ διαβόλου ἡ ὑπερηφανία τοῦ κάϊν· τοῦ
φαραώ· τοῦ ῥοβοάμ· καὶ φεῦγε ἐκ ταύτης· οἱ ὁποῖοι διὰ νὰ μὴ ταπει-
» νωθοῦν εἰς τὸν θεῖον λόγον, γέγοναν, ἐξουθενημένοι· ὁμοίως καὶ ὁ να-
» βουχοδονόσορ. οὐκ οἶδας ὅτι ὁ Δαβὶδ ἀεὶ ἐκατέφευγεν εἰς τὴν ταπεί-
νωσιν λέγων· ἐγὼ δὲ ἐν τῷ αὐτοὺς παρενοχλεῖν μοι ἐνεδυόμην σάκ-
κον καὶ ἐταπείνουν ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου. οὐδὲν ἠξεύρεις τί κα-
κὸν εἶναι νὰ θέλῃς νὰ ἁρπάζῃς καὶ νὰ κλέπτῃς τὴν τιμὴν τοῦ θεοῦ.
ἐὰν ὁ θεὸς εἶναι κατὰ σοῦ· ὀργισμένος ἀδικημένος, τίς νὰ σὲ συμπα-
θήσῃ αὐτὸς εἶναι ὑβρισμένος ὑπὸ σοῦ, ἡ ἐκκλησία τεταραγμένη,
ὅτι ἐθανάτωσες τὸν νυμφίον αὐτῆς, καὶ πῶς νὰ φύγῃς τὴν αἰώνιον
κόλασιν. εἰς ποῖον τόπον ἔχεις ὑπάγειν. οὐκ οἶδας τὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ,
ὅτι σημαίνει τὴν παντοκρατορικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν εἶναι ἐφ' ἅπασι τοῖς
πέρασι τοῦ κόσμου. καὶ ὅτι κατὰ τὸν Δαβὶδ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ εἰσὶ τὰ πέ-
ρατα πάντα. διὰ τοῦτο ἠγαπημένοι ἀδελφοὶ γνωρίσαντες ταῦτα
τὰ λόγια τοῦ χριστοῦ καλῶς, κατὰ τὸν ἰεζεκιὴλ ἀποστραφῶμεν ἀπὸ τῆς
» ὁδοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ στρέψωμεν τὸ πρόσωπον ἡμῶν εἰς χριστόν. διότι
» ἄνθρωπος ὃς ἀπαλλοτριωθῇ ἀπ' αὐτοῦ φησίν, στηριῶ τὸ πρόσω-
» πόν μου κατ' ἐκείνου καὶ θήσομαι αὐτὸν εἰς ἀφανισμόν. καὶ κατὰ τὸν
» ἱερεμίαν ἀποστρέψωμεν τὸν πόδα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς τραχείας
» καὶ τὸν φάρυγγα ἡμῶν ἀπὸ δίψης. ἀκούσωμεν καὶ τοῦ χριστοῦ λέγοντος
» ἐγείρεσθε ἄγωμεν ἐντεῦθεν. καὶ τοῦ μιχαίου. ἀνάστα καὶ πορεύου ὅτι
οὐκ ἔσται σοι αὕτη ἀνάπαυσις· ταῦτα πάντα συνιέντες, ἴδωμεν τὰ
ἁμαρτήματά μας ὅλα εἰς τὸν ἐσταυρωμένον τοῦτον χριστόν. διότι τότε θέ-
λωμεν ἐγνωρίσῃ τοὺς ῥύπους καὶ μολυσμοὺς τούτων διαλογιζόμε-
νοι ὅτι τὰ μικρὰ καὶ μεγάλα ἡμῶν ἁμαρτήματα τὸν ἤφεραν εἰς τὸν
σταυρὸν τὸν χριστόν. καὶ οὕτω λογιζόμενοι θέλωμεν ἐκφεύγει πᾶσαν

πονηρίαν καὶ ἀνομίαν· διαλογιζόμενοι ὅτι καὶ τὰ μικρὰ ἁμαρτήματα μὲ καιρὸν γίνονται μεγάλα. καὶ τότε θέλωμεν ἀγκαλιασθῆ τὸν σταυρὸν τοῦτον τὸν ἡμέτερον καὶ βαστάζειν προθύμως τοῦτον εἰς ταύτην τὴν ὁδὸν μετὰ τοῦ χριστοῦ. καὶ ἐπειδὴ τοσαῦτα μυστήρια περιέχει οὗτος ὁ σταυρὸς ἀδελφοί, ἂς τὸν ἀγκαλιασθῶμεν μὲ τὸ θέλημά μας ἀδελφοί. εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν βαστάζοντες τοῦτον· καὶ εἴπωμεν. Ὦ σταυρὲ τοῦ χριστοῦ ἡ
» δόξα τοῦ χριστοῦ· ξύλον ἅγιον, ὃς μόνη τῇ ὁράσει ἰατρεύεις τοὺς τετραυματι-
» σμένους· φυτὸν ἀθάνατον, πρόξενε τοῦ παραδείσου. μυρίων ἀγαθῶν
» θησαυρέ, ἁμαρτιῶν ἄφεσις. νίκης τρόπαιον. διὰ σοῦ γὰρ ἐκατηργή-
» θησαν δαίμονες. ἐλπὶς ἀπηλπισμένων. ζωὴ ἀπεγνωσμένων. φῶς
» τοῖς ἐν σκότει, νέκρωσον τὰ πάθη τῆς σαρκὸς ἡμῶν. καὶ ἐνίσχυσον ἡ-
» μᾶς εἰς τὴν ἀνάβασίν σου καὶ τελείωσον ἡμᾶς τοὺς ἀρεφόσους. καὶ κα-
» ταπόντισον τὸν νοητὸν φαραὼ τὸν διάβολον τὸν συνεχῶς πολεμοῦν-
» τα ἡμᾶς. καὶ ἐξολόθρευσον τὰ πρωτότοκα τῆς αἰγύπτου ἤγουν τὰ
» πρῶτα βλαστήματα τῆς ἁμαρτίας ἄρδην· ἵνα θρηνήσῃ ἡ αἴγυ-
» πτος σὺν τοῖς πολίταις αὐτῆς. καὶ ἡμεῖς ἐλευθερωθέντες διὰ σοῦ

ἐκ τῆς δουλείας τῆς πικρᾶς ἐκείνης παχάσωμεν τὸ ἀληθινὸν καὶ θεῖον πάσχα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. μεταλαβόντες τοῦ θείου σώματος καὶ αἵματος αὐτοῦ, ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ λαμπρᾷ αὐτοῦ ἀναστάσει. σὺν αὐτῷ εὐφραινόμενοι, καὶ ἀγαλλιώμενοι. ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

ΔΙΔΑΧΗ ΣΥΝ ΘΕΩ ΑΓΙΩ ΕΙΣ ΤΗΝ τετάρτην κυριακὴν τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς.

Τὸ προοίμιον.

Ὅταν εἷς αὐτὸς ἔνοχος τινὸς ἁμαρτίας θανασίμου καὶ μεγάλης, ἀνακληθῇ εἰς ἐξέτασιν ταύτης, ὑπὸ τῆς τῶν αὐθεντῶν δικαιοσύνης εἶναι ἀνάγκη πρὸ τοῦ νὰ ἐμφανισθῇ εἰς ἐκείνην, νὰ ἑτοιμασθῇ μετὰ σοφῶν συμβούλων, τίνι τρόπῳ καὶ νὰ ἀπολογηθῇ, τῆς δικαιοσύνης διὰ νὰ ἐκφύγῃ ἀπὸ τὴν τιμωρίαν ὁποῦ θέλει ἡ δικαιοσύνη νὰ τὸν παιδεύσῃ. καὶ ἀφ' οὗ συμβουλευθῇ καλῶς μὲ νόμους· μὲ ἀποδείξης, τότε μὲ θάρρος ὑπάγῃ εἰς τὴν δικαιοσύνην. ἵνα καταπαύσῃ τὴν ὀργὴν αὐτῆς. μάλιστα ἐὰν κινδυνεύῃ ἡ ζωὴ αὐτοῦ διαλογίζεται πλειοτέρως. τί βούλομαι εἰπεῖν εὐλογημένοι χριστιανοὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην σήμερον. ὅτι ἡμεῖς ἐσμὲν ἐκεῖνοι, οἱ ἀνακεκλημένοι εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ θεοῦ νὰ δώσωμεν λόγον ὑπὲρ ὧν ἐπράξαμεν ἀνομιῶν καὶ ἁμαρτιῶν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ.
» ἐπειδὴ κατὰ τὸν σιρὰχ πᾶν τὸ ποίημα αὐτοῦ ἄξει ὁ θεὸς εἰς κρίσιν.
εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπάγωμεν νὰ ἐμφανισθῶμεν εἰς τὸ κριτήριον ἐκεῖ-
νο τῆς δικαιοσύνης ὑπὲρ τῶν ἁμαρτημάτων ἡμῶν τῶν ἀπείρων. ὡς
» ὁ δαβὶδ λέγει ἀδικίαν καὶ ἀνομίαν ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλογισάμην.
» καὶ ὁ παῦλος πρὸς ἑβραίους. ἑκουσίως γὰρ ἡμῶν ἁμαρτανόντων με-
» τὰ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, φοβερὰ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυ-
» ρὸς ζῆλος, ἐκδέχεται ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. πρὸς οὓς
» λέγει ὁ θεός. ἐμοὶ ἐκδίκησις. ἐγὼ ἀνταποδώσω λέγει κύριος. φοβερὸν δὲ τὸ

ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος. διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη, νὰ ἑτοιμασθῶμεν· καὶ νὰ συμβουλευθῶμεν πρίν, μετὰ σοφῶν ἀνδρῶν πῶς νὰ κάμωμεν τὴν ἀπολογίαν ἡμῶν, εἰς τὰ καθ' ἡμῶν γεγραμμένα ἁμαρτήματα, ὁποῖα μᾶς ἀκολουθοῦσι βοῶντα καθ' ἡμῶν, ὥσπερ ἀκολουθοῦσιν αἱ σκιαὶ τὰ σώματα. καὶ ἐὰν οἱ αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι κινδυνεύουν νὰ ὑστερηθοῦν

περισσότερα καίριαν ζωήν, τοιουτοτρόπως ἀγωνίζονται καὶ ἑτοιμάζονται πό
σον πρέπει νὰ κάμωμεν ἡμεῖς οἱ ταλαίπωροι οἱ ὁποῖοι ἐὰν λάβω-
μεν τὴν ἐναντίαν ψῆφον, κινδυνεύωμεν, νὰ χάσωμεν. τὴν ψυχήν
μας. τὸν παράδεισον. τὸν χριστόν. καὶ τὸν θεόν. καὶ τὴν χάριν αὐτοῦ,
καὶ νὰ πέσωμεν εἰς τὸ βάραθρον τοῦ ἅδου, εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ. εἰς
τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, καὶ συνεῖναι μετὰ τοῦ διαβόλου αἰωνίως.
ταύτην τὴν διδαχὴν ἠγαπημένοι ἀδελφοί, θέλωμεν ποιήσοι σή
μερον. καὶ α' νὰ δείξωμεν τὸν τρόπον τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν. β' με
τὰ τοῦ εὐαγγελίου νὰ τὸ στηρίξωμεν. γ' εἶναι ἠθικὸν ἔστω τὸ τέλος.
καὶ ἡ αὐθεντεία σας δότε μου ἀκρόασιν μετὰ σιωπῆς σᾶς παρα-
καλῶ.

στάσις. α'.

Δύο κριτήρια εἰσὶν εὐλο-
γημένοι χριστιανοί, εἰς ὁποῖα ὑπόκειται ὁ λαὸς τοῦ χριστοῦ οἱ χριστιανοί. ἐ-
πειδὴ ὁ λόγος ὑπὲρ τῶν ἀσεβῶν. οὐ λέγεται. οὐ γάρ μοι κρίνειν καὶ
» τοὺς ἔξω φησὶν ὁ παῦλος. οὗτοι γὰρ εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ ἀδὰμ καὶ τῆς κατά
ρας τὰ ἔγγονα περὶ ὧν εἶπεν ὁ χριστὸς ὁ μὴ πιστεύσας εἰς τὸν υἱὸν οὐκ ὄψε-
» ται τὴν ζωήν. ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μενεῖ ἐπ' αὐτόν. καὶ ὁ ἠσαΐας ἀρ-
» θήτω ὁ ἀσεβὴς ἵνα μὴ ἴδῃ τὴν δόξαν κυρίου. καὶ ὁ δαβίδ, οὐκ ἀναστήσονται
» ἀσεβεῖς ἐν κρίσει. διὸ οὐ περὶ τούτων ὁ λόγος. ἀλλὰ περὶ τῶν ἀνα-
γεννηθέντων δι' ὕδατος καὶ πνεύματος, τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λέγω.
οἵτινες μολύνουσι τὸ ἔνδυμα τῆς ἀφθαρσίας ὃ ἔλαβον, ἐκ τῶν ἁ-
μαρτιῶν τῆς σαρκός. α' εἶναι τοῦτο τὸ κριτήριον τῆς μετανοίας. β' τὸ
μέλλον τῆς ἀνταποδόσεως. τὸ γὰρ α' ἔθεσεν ὁ χριστὸς δι' ἄκραν εὐσπλαγ
χνίαν πρὸς τοὺς ἀναγεννηθέντας δι' ὕδατος καὶ πνεύματος. οἱ ὁποῖοι
ἕως εἰσὶν ἐν ταύτῃ τῇ ζωῇ, δύνανται καθαρθῆναι καὶ πλυθῆναι ἐν
τῷ λουτρῷ τούτῳ ὁποῖον λέγεται βάπτισμα μετανοίας. καὶ τοῦτο γί
γονεν, διότι κατὰ τὸν παῦλον ἀδύνατον εἶναι τὸν γεννηθέντα ἄνθρω
πον ἐὰν συμβῇ αὐτοῦ μετὰ τὴν γέννησιν, τι ἐλάττωμα εἰς τὸ σῶμα,
μεταβαλεῖν αὐτὸν εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρός, καὶ μεταγεννῆσαι αὐ-
τόν. οὕτω καὶ τὸν βαπτιζόμενον ἀδύνατον ἀναβαπτῖσαι κατὰ παῦ-
λον. διὸ ἐτέθη τὸ μυστήριον τοῦτο τῆς ἐξομολογήσεως πρὸς ἰατρείαν
καὶ διόρθωσιν τῶν συμβαινόντων ἁμαρτιῶν. ἥτις ἐξομολόγησις ἀναι
ρεῖ πάντα ταῦτα. καὶ πέμπει αὐτὸν εἰς τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, δη-
λαδὴ τὸν χριστὸν ὃς μόνος σώζει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν,
ὡς καὶ διὰ ἱερεμίου ἔφη, ἐγώ εἰμι ὁ ἐξαλείφων πάσας σου. τὰς ἀνο-
μίας. καὶ διὰ ἠσαΐου, καὶ δεῦτε καὶ διαλεχθῶμεν λέγει κύριος καὶ ἐὰν

» ὦσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶ. ἐὰν δὲ ὦσιν
» ὡσεὶ κόκκινον ὡσεὶ ἔριον λευκανῶ. οἷαι φησὶν. εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν
ἐγὼ λευκανῶ ταύτας. ἔλθετε λοιπὸν ἵνα διαλεχθῶμεν δι' οὗ σημαίνει
τὴν ἀληθινὴν ἐξομολόγησιν, μεθ' ἧς ὁ ἄνθρωπος διαλέγεται συνι
κῶς μετὰ τοῦ χριστοῦ. εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ διαλεχθῶμεν μετὰ τούτου.
» οὐχὶ με δίκαιον ὅτι οὐκ ἔχομεν οὐδὲν ἀλλὰ λέγειν αὐτῷ μετὰ τοῦ δαβίδ
» ἐλέησόν με ὁ θεὸς κατὰ τὸ ἔλεός σου. καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρ
» μῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου. ἐπὶ πλεῖον πλῦνόν με ἀπὸ τῆς
» ἀνομίας μου καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μου καθάρισόν με. καὶ πάλιν
» ἐγὼ δὲ ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου.
διότι ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσῃς κύριε κύριε τίς ὑποστήσεται ὅτι παρὰ σοὶ
ὁ ἱλασμὸς ἐστίν. αὕτη εἶναι ἡ διήγησις μετὰ τοῦ χριστοῦ εἰς τοῦτο τὸ κρι-
τήριον τοῦ ἐλέους αὐτοῦ ἀδελφοὶ τοῦτο εἶναι τὸ πῦρ τὸ καθαρτήριον
τῶν ἡμετέρων μικρῶν καὶ μεγάλων ἁμαρτιῶν. καὶ ἐπειδὴ μυρια
πταίσματα ἐνεργοῦμεν καθεκάστην, ὁποῖα, οὐ δυνάμεθα γνῶναι,
κατὰ τὸν δαβίδ; παραπτώματα τίς συνήσει. ἐκ τῶν κρυφίων με κα-
θάρισόν με καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων φεῖσαι τοῦ δούλου σου λέγοντα, διὰ
τοῦτο συγχωράκις νὰ τρέχωμεν εἰς αὐτὸν καθὼς ὁ θεῖος χρυσόστομος
ἔλεγε μυριάκις ἥμαρτες μυριάκις μετανόησον. ἀλλὰ τοῦτο οὐδὲν τὸ
ποιεῖ τίς ἐὰν οὐδὲν ἐγνωρίσῃ, τὸν πόνον τούτων τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τὴν
πικρίαν. διότι ὁ ἄρρωστος, ὅταν τοῦ δίδει πόνον τὸ ὀδόντιον, τότε γυ-
ρεύει τὸν ἰατρόν. ὁ ἄνθρωπος ἕως εἶναι εἰς τὴν ἁμαρτίαν, οὐδὲν γρικᾷ τοὺς
μολυσμοὺς, τῆς ἁμαρτίας. ὥσπερ τὸ νήπιον παιδίον, ἕως εἶναι νήπιον
οὐ γρικᾷ τὰ τῆς νηπιότητος αὐτοῦ. μόνον ὅταν γένῃ ἀνὴρ ὡς ὁ παῦ-
λος λέγει. ὅτε δὲ γέγονα ἀνὴρ κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. οὕτω καὶ ὁ
ἄνθρωπος ὅταν εἰσέλθῃ εἰς τὴν χάριν τότε γνωρίζει τοὺς ῥύπους καὶ
μολυσμοὺς τῶν αὐτοῦ ἁμαρτιῶν καὶ ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν ἀφ' ἑαυτοῦ
τοῦ νὰ στραφῇ εἶναι ἀδύνατον. διότι ὅταν ὁ ἄνθρωπος τζακίσῃ τὸ βασιλικὸν
κόκκαλον τοῦ ποδὸς αὐτοῦ, χρεία εἶναι ὁδηγοῦ νὰ τὸν κομίσῃ εἰς τὸ
σπίτι του. οὕτω καὶ ὁ χριστιανὸς ἁμαρτήσας, οὐ δύναται στραφῆναι εἰς
τὴν χάριν, ἄνευ τῆς θείας δυνάμεως βοηθούσης αὐτοῦ. α' λοιπὸν χρεία
εἶναι τοῦ νοὸς ἐπιστραφῆναι εἰς θεὸν ὥσπερ ἦν πρὸ τοῦ ἁμαρτῆσαι.
θλιβόμενος μετὰ δακρύων, εἰς ὅσα ἔπραξεν ἀνομήματα, καὶ λέ-
γειν μετὰ τοῦ δαβίδ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη ὅθεν ἥξει ἡ
βοήθειά μου παρὰ κυρίου τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. αὕτη

εἶναι ἡ ἀληθὴς μετάνοια καὶ ἐξομολόγησις ἣν ὁ θεὸς ἐδωρήσατο φάρ
μακον εἰς κάθαρσιν τῶν συμβαινόντων μετὰ τὸ βάπτισμα ἁμαρτη-
μάτων ἥτις ὀφείλη νὰ γίνεται ἔσωθεν πρῶτον· εἶτα καὶ ἔξωθεν· λέ-
» γων ἐχύθησαν τὰ δάκρυα μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτός. τοῦτο γὰρ
» εἶναι τὸ πρῶτον τῆς ἀληθοῦς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως ἡ θλί
ψις τῶν παρελθόντων, καὶ ἡ ὑπόσχεσις τοῦ μὴ περιπεσεῖν ἐν τοῖς αὐ
τοῖς ποτέ. ὥσπερ ὁ ἀσθενὴς ὑπόσχεται τοῦ ἰατροῦ μὴ φαγεῖν ἐκ τῶν βρω
μάτων ἐκείνων ὁποῖα τοῦ ἐπροξένησαν τὴν ἀρρωστίαν ἐκείνην. β΄ ὁ
ἁμαρτωλὸς γίνεται ὑπεύθυνος δίκης καὶ τιμωρίας αἰωνίου. διότι ὁ
» θεὸς εἶναι δικαιότατος· καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ κάμη δικαιοσύνην εἰς τὸν
» ἁμαρτωλόν. ἀλλοιοτρόπως τὸ θεῖον οὐδὲν ἤθελεν γνωρισθῆ διὰ δί-
» καιον. καὶ ἐὰν διὰ μίαν ἁμαρτίαν γίνεται ὑπόδικος ὁ αὐτὸς τῆς αἰω-
» νίου τιμωρίας, πόσῳ μᾶλλον διὰ μυρίας ἁμαρτίας ἃς ἐνεργεῖ καθε
» κάστην κατὰ νοῦν καὶ διάνοιαν καὶ ἐνέργειαν ὁ αὐτὸς νὰ μένη κατα-
κριθῆ αἰωνίως. γ΄ ἐπειδὴ οὐ δύνασαι ἀναστῆναι ἀφ᾽ ἑαυτοῦ σου σὲ στη-
ρίζει μόνιμον ἡ ἁμαρτία εἰς τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς. εἰς ταῦτα σὲ κομί
ζει ἡ βρωμερὰ καὶ ὑπερήφανός σου ἁμαρτία. εἰς ὁποῖα εἶναι τὸ φάρ
μακον τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως α΄ ἵνα ἐπιστραφῇ ὁ νοῦς εἰς
θεὸν ὅπου ἦτον ἐξ ἀρχῆς καὶ νὰ μισήσῃ τὴν ἁμαρτίαν, ὡς μεγάλην αἰ
τίαν κακῶν, καὶ κλαῦσαι καὶ θρηνῆσαι ἐξ ὅλης τῆς καρδίας αὐτοῦ
καὶ τοῦτο γίνεται ἐκ μόνου τοῦ θεοῦ, τοῦ προνοοῦντος τὸ συμφέρον τοῦ χρι
στιανοῦ. διὸ ἔτι ὢν ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ὁ αὐτὸς, ἐλέγχεται, μυστικῶς ὑπὸ
τοῦ θεοῦ εἰς τὸ πνεῦμα. διερεθίζεται. φωτίζεται. συμβουλεύεται νὰ γυ-
» ρίσῃ εἰς τὸ σπήτι του. ὡς καὶ διὰ ἰωὴλ ἔλεγεν ἐπιστράφητε πρός με ἐξ
» ὅλης τῆς καρδίας ὑμῶν. καὶ διαρρήξατε τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ μὴ
» τὰ ἱμάτια ὑμῶν. ἐκ γὰρ τῆς καρδίας γίνονται αἱ ἐνέργειαι αἱ πνευματικαὶ,
τοῦ νοὸς καὶ τῆς θελήσεως. διότι αὕτη εἶναι τὸ κυριώτατον μέρος τῆς
ψυχῆς. καὶ ἐκ ταύτης φύεται τὸ ζωτικὸν καὶ κινητικὸν πνεῦμα. ὥστε ἡ ἐπι-
στροφὴ ἐκ καρδίας ἡ ἐσωτάτη, εἶναι ἀλλαγὴ, τῶν ἐνεργειῶν τοῦ νοὸς καὶ
τῆς θελήσεως τελεία. καὶ πρὸς γνῶσιν καὶ ἀγάπην θεοῦ κλίνασα ἑαυτὴν
καὶ εἶναι ἀληθινὴ ἐπιστροφὴ πρὸς θεὸν γινομένη, ὁ ἐκ μόνου τοῦ θεοῦ ἐνεργεῖ
ται. β΄ εἶναι ἀνάγκη νὰ στραφῇ καὶ τὸ σῶμα σὺν τῷ νοῒ καὶ τῇ καρδίᾳ,
» καὶ θελήσει δι᾽ ἔργων ἀγαθῶν. ὡς ὁ δαβὶδ ἔλεγεν. ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ
» μου ἠγαλλιάσαντο ἐπὶ θεὸν ζῶντα· τὰ γὰρ ἔργα ἡμῶν εἰσὶν ὥσπερ καρ
ποὶ τῶν δένδρων. ἐξ ὧν γνωρίζεται ἡ ἀληθὴς μετάνοια ὡς ἔφη ὁ χριστός.
ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. ὥσπερ τὰ κινήματα τοῦ
σώματος ἀποδεικνύουσιν τὴν ζωὴν αὐτῶν, οὕτω τὰ ἔξωθεν ἔργα φα-

νερώνουσιν τὴν πίστιν τῆς καρδίας. α΄ γοῦν ὡς ἔφημεν χρεία δοῦναι τὴν
καρδίαν εἰς θεὸν, β΄ καὶ τὸ σῶμα, καὶ ὥσπερ ἐν τῇ μετανοίᾳ ὁ νοῦς θρηνεῖ
καὶ συντρίβεται ἐν κατανύξει δακρύων ἔσω μετὰ τῆς καρδίας, οὕτω καὶ
τὸ σῶμα εἰς ἔνδειξιν νὰ δεικνύῃ ἔξω καὶ ἐνέργειαν. ὥσπερ γὰρ κατὰ παῦ
» λον παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν, δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ, οὕτω ἁγνί-
» σατε αὐτὰ εἰς ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ. καὶ ἐπειδὴ τὰ ἔργα ἡμῶν πάντα εἰσὶν ἀ-
κάθαρτα ἄνευ τοῦ χριστοῦ, διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη τὸν μετανοοῦντα ἁμαρτω
λὸν νὰ ἑνωθῇ μετὰ τοῦ χριστοῦ, ἵνα μὴ ἐκχυθῇ εἰς αὐτὸν ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ, καὶ νὰ
λάβῃ τιμωρίαν πρόσκαιρον ἐδῶ ὑπὲρ τῶν ἁμαρτημάτων παρ᾽ αὐτοῦ.
αὐτὸς δὲ ὁ χριστὸς νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν θείαν δικαιοσύνην. καὶ ἐπειδὴ νὰ
παραδώσῃ τις τὸν ἑαυτόν του ὑπεύθυνον εἰς τινὰ δίκην εἶναι κρίσις
τοῦτο ὥστε ἀνάγκη νὰ εἶναι καὶ ὁ κριτὴς ὁ κρίνων εἰς τὸν τόπον τοῦ χριστοῦ,
διὰ τοῦτο ὁ μετανοῶν καὶ θέλων ἰατρευθῆναι ἐκ τοῦ χριστοῦ, ἀνάγκη ὑποβα-
λεῖν ἑαυτὸν εἰς τὴν κρίσιν τῶν διακόνων αὐτοῦ τῶν ἐχόντων τὴν τοιαύ
την ἐξουσίαν τοῦ κρίνειν, καὶ ἰατρεύειν, πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν,
ὡς καὶ τὰ ἄλλα μυστήρια, εἰς τρόπον ἐκ ταύτης τῆς κρίσεως λαμβάνει
ἡ ἐξομολόγησις τὴν ἀρχὴν ὡς β΄ μέρος οὖσαν τοῦ μυστηρίου· ἐπειδὴ ἡ
πρώτη μετάνοια, γίνεται κατὰ νοῦν εἰς θεὸν ἐπιστροφὴ, καὶ πνευματικὴ σειρά. αὕ
τη δὲ β΄ γίνεται διὰ χριστοῦ εἰς χριστόν. ὃς μόνος ἐστὶν ὁ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων κατὰ
τὸν ἀπόστολον. καὶ λύτρον πάντων εἰς τὸν πατέρα. ὥστε ἐπειδὴ ὁ διάκων τοῦ χριστοῦ, καὶ
οἰκονόμος τῶν μυστηρίων αὐτοῦ, ἀνάγκη νὰ κάθηται εἰς τὸν θρόνον ὃν
ἐκάθησεν ὁ χριστὸς τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. δηλαδὴ, ἐξ οὗ ἔρρευσεν ὁ μεγάλος οἰκ
τιρμὸς τοῦ ἐλέους αὐτοῦ, τὸ αἷμα καὶ τὸ ὕδωρ εἰς ἀνάπλασιν καὶ ἐλευθε
ρίαν παντὸς τοῦ κόσμου. καὶ κρατεῖν τὰ δύο κλειδία ὁποῖα ἐνεχείρι
σεν ὁ χριστὸς τοῦ πέτρου, αἳ τὴν δύναμιν ἔχουσι ἀπὸ τοῦ πάθους τοῦ χριστοῦ,
τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν, ἤγουν τοῦ ἐλευθερώνειν τὸν μετανοοῦντα ἀπὸ
τὴν αἰώνιον δίκην. καὶ δεσμεῖν εἰς τὴν πρόσκαιρον δίκην τῆς προσ-
καίρου ἤγουν τὴν ἀποχὴν τῆς μεταλήψεως τοῦ σώματος καὶ αἵματος
τοῦ χριστοῦ. ἵνα σώζηται ἡ τοῦ θεοῦ δικαιοσύνη ἐνεργοῦσα τὸ ἴδιον αὐτῆς
πρὸς ἡμᾶς ἡ γὰρ αἰώνιος τιμωρία τοῦ ἁμαρτωλοῦ εἶναι ὁ ἀπὸ θεοῦ χω
ρισμός. ἣν πληρώνει καὶ εὐχαριστᾷ ὁ χριστὸς ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων. ὁ μόνος μεσί
της θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. διὸ ἐπειδὴ ὁ κριτὴς μετὰ δύο κλειδία ταῦτα νὰ δεικνύει
τοῦ ἀνθρώπου α΄ τὴν θείαν δίκην καὶ τιμωρίαν αἰώνιον εἰς ἣν ὑπήγαινεν ὁ ἁ
μαρτωλὸς διὰ τὶ ἐνήργει τὴν ἁμαρτίαν. καὶ ὅτι ὕβρισε ἐβλασφήμη-
σε ἀτίμασε τὸν πατέρα καὶ φιλάνθρωπον θεὸν πάνυ. δι᾽ ὧν εἶναι εἰς ὀργὴν ὁ θεὸς
μεγάλως κατ᾽ αὐτοῦ. β΄ καὶ νὰ τοῦ δεικνύει τοὺς θησαυροὺς τοῦ χριστοῦ, ἵνα
μὴ ἀπελπίζεται· καὶ διὰ τοῦ α΄ ἐξουθενεῖν τὸν ἁμαρτωλόν. διὰ δὲ

τοῦ δευτέρου, ἀνακαλεῖν αὐτὸν εἰς μετάνοιαν θαρρῶν εἰς τὸ ἔλεος τοῦ
Χριστοῦ. εἰς τρόπον θέλει κάμνει τὸν ἁμαρτωλὸν νὰ βλαστήσῃ εἰς αὐτὸν ἕνα
μίσος μεγάλον κατὰ τῆς ἁμαρτίας, καὶ νὰ φεύγῃ ὅσον δύναται ἀπ'
αὐτήν. οὕτω ἐποίει καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς α΄ ἔλεγε εἰς τοὺς πρὸς
» αὐτὸν ἀπερχομένους ὄφεις γεννήματα ἐχιδνῶν. ποιήσατε καρποὺς
» ἀξίους τῆς μετανοίας. εἶτα β΄ τοὺς ἔδειχνε τὸν Χριστὸν λέγων ἴδε ὁ ἀμνὸς
» τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. καὶ ὥσπερ ἄνευ βαπτί-
ματος ἀδύνατον σωθῆναι τὸν ἄνθρωπον, οὕτω καὶ τοῖς ἁμαρτάνουσι μετὰ
τὸ βάπτισμα ἀδύνατον σωθῆναι, ἐὰν οὐδὲν παραδόσουν ἑαυτοὺς εἰς
τὸ κριτήριον τοῦτο τοῦ ἐλέους, νὰ κριθοῦν ὑπὸ τοῦ διακόνου τούτου
τοῦ Χριστοῦ. καὶ οἱ ἄνευ οὐ νίπτονται ἐκ τοῦ Χριστοῦ. διὸ οὐκ ἔχωσι μοῖραν μετὰ
τούτου καθὼς εἴρηκε τῷ Πέτρῳ ἐὰν μὴ νίψω σε οὐκ ἔχεις μέρος μετ'
ἐμοῦ. καὶ τὸ μὲν πρῶτον συγχώρημα γίνεται ἐκ μόνου τοῦ θεοῦ ἄνευ
ἡμῶν τοῦ καθαίροντος τὰς τῶν ἀνθρώπων καρδίας ἐν τῷ βαπτίσ-
ματι. τοῦτο δὲ τὸ δεύτερον γίνεται καὶ παρ' ἡμῶν αὐτῶν. καὶ τὸ μὲν
πρῶτον κινεῖται ἐκ θεοῦ ἡ καρδία ὁ νοῦς καὶ ἡ θέλησις εἰς μετάνοιαν
εἰς τοῦτο δέ, κινεῖται εἰς ἀκολούθησιν τῶν ἔργων καὶ εἰς μῖσος τῶν
ἁμαρτιῶν καὶ οὕτως ἐλευθεροῦται ἐκ τῆς ἁμαρτίας ὁ ἄνθρωπος διὰ
τούτου τοῦ κριτηρίου τοῦ γλυκυτάτου. καὶ μὲ ἱλασμὸν καθαρὸς ὑ-
πάγῃ εἰς τὸ κριτήριον ἐκεῖνος τὸ μέλλον στολισμένος ὡς νύμφη πάν-
τα ἐνδύματα τὰ λαμπρὰ τοῦ Χριστοῦ. καὶ λέγει τοῦ θεοῦ ὦ θεὲ σὺ μὲ ἐ-
παρέδωσες τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔκρινέ με ὁ Χριστός. ἐπλήρωσε διὰ ἐμένα. ἰδὲ καὶ
τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ. ταύτην συμβουλὴν σοῦ λέγει ὁ Χριστὸς νὰ
εἰπῇς τοῦ θεοῦ. ὦ γλυκύτατον κριτήριον πλῆρες ἐλέους. καὶ οἰκτιρμοῦ
ἀφέσεως ἱλασμοῦ τῶν ἁμαρτιῶν ὅλων. εἰς τοῦτο τὸ κριτήριον τοῦ
ἐλέους καὶ οἰκτιρμοῦ τοῦ Χριστοῦ ἦλθε καὶ ὁ σήμερον ἄνθρωπος μετὰ τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ δαιμονιζομένου. λέγων διδάσκαλε ἦλθα πρὸς σὲ καὶ
» ἤφερα τὸν υἱόν μου εἰς ὁ ποῖον ἐκατοίκησε τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον. καὶ κω-
» φὸν καὶ ὅπου τὸν καταλάβῃ τὸν ῥήσσει, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς
» ὀδόντας αὐτοῦ καὶ ξηραίνεται καὶ τὸ εἶπα τοῖς μαθηταῖς σου καὶ οὐδὲν
» ἐδυνήθησαν νὰ τὸ ἐκβάλλουν. καὶ πολλάκις καὶ εἰς πῦρ αὐτὸν καὶ
» εἰς ὕδωρ ῥίπτει ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν. ἀλλ' εἴ τι δύνασαι βοήθησον
» σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. τότε ὁ Ἰησοῦς ἐπετίμησε τῷ πνεύματι λέγων τὸ
» πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν ἐγώ σοι ἐπιτάσσω ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ
» μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτὸν καὶ οὕτω τῆς ἰάσεως ἔτυχεν ἐκ τοῦ μόνου
ἰατροῦ.

ἰατροῦ. καὶ τὴν συγχώρησιν καὶ τὴν διαμονὴν τοῦ καλοῦ. ὦ μεγάλη
χάρις τοῦ κριτηρίου τούτου λάβετε λοιπὸν ἀδελφοὶ ἄνεσιν ἵνα θεω-
ρήσωμεν ἀκριβῶς τὸν τρόπον τούτου τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὴν ἔλευ-
σιν τοῦ ἰατροῦ. καὶ τὴν ἔρευναν αὐτοῦ δι' ἣν ἔτυχε τῆς ἰάσεως, καὶ
εὐχαριστήθη.

στάσις, β΄.

Δύο τινὰ ἠγαπημένοι ἀδελφοὶ περιέχει τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο. τὴν
τάξιν τοῦ ἀνθρώπου ὁποίαν θέλει νὰ ἔχῃ ὁ ἐξομολογούμενος ὁποῖα
εἶναι οἱ λόγοι τούτου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ προσελθόντος εἰς τὸν Χριστὸν με-
τὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ τὴν τάξιν ὁποίαν θέλει νὰ ἔχῃ ὁ διάκων καὶ
ὑπηρέτης τοῦ Χριστοῦ ὁ πνευματικὸς πατὴρ ὁ ἔχων τὰ δύο κλειδία ὁποῖα φαί-
νεται εἰς τὸν Χριστὸν σήμερον. τὸν μόνον ἰατρὸν τῶν ψυχῶν τῶν ἀνθρώ-
πων. ἵνα γνωρίσῃς ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐξομολογεῖται καὶ λαμ-
βάνει τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ. καὶ οὕτω νὰ ποιῆτε ἐὰν θέλε-
τε τὴν ἴασιν τῶν ὑμετέρων ἁμαρτιῶν. ἴδητε λοιπὸν ὅτι πρῶτον ὡς ἔ-
φημεν εἶναι χρεία εἰς τὸν ἁμαρτωλόν, ἡ ἐσωτέρα μετάνοια καὶ ἐπι-
στροφὴ τοῦ νοὸς εἰς θεόν, καὶ β΄, τοῦ στόματος εἰς Χριστὸν μετ' ἔργων ἀγαθῶν.
ἐὰν δὲ ἡ πρώτη κίνησις οὐδὲν γένῃ τοῦ νοὸς εἰς θεόν, ματαία εἶναι ἡ
δευτέρα τοῦ στόματος. διότι ὅταν εἷς ἄρρωστος οὐδὲν ἔχει τὸ ζωτικὸν
πνεῦμα ἐντός, οὐ δύναται ἰατρευθῆναι ἐκ μόνων τῶν ἔξω φαρμάκων
καὶ τὸ παράδειγμα. ἀλλὰ τὰ φάρμακα τὰ καθαρτήρια οὐ δύναν-
ται ἰατρεῦσαι ἕνα νεκρόν. διότι οὐκ ἔχει κίνησιν ζωτικῆς ἐνεργείας
ἐντός του. τοῦτο τοίνυν τὸ πρῶτον κίνημα τῆς καρδίας ἐκπορεύε-
ται ἐκ μόνου τοῦ θεοῦ. ὅστις δίδει τὴν πίστιν εἰς τὴν καρδίαν. ἥτις ἐστὶ
δῶρον θεῖον, φωτίζον αὐτὴν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ ἀγαθοῦ τέλους. καὶ δυ-
ναμόνων αὐτὴν εἰς τὸ ἀγαθοποιεῖν, καὶ ὑπομένειν τοὺς πειρασ-
μούς. τῆς φυσικῆς ἐνεργείας. φαίνεται λοιπὸν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ὅ-
ταν ὑπῆγεν εἰς τοὺς μαθητάς, οὐκ ἐκινήθη ἐκ τῆς καρδίας ἐντός. διὰ
τοῦτο οὐκ ἔτυχε τῆς ἰάσεως ὁ υἱὸς αὐτοῦ καθὼς τοῦ εἶπεν ὁ Χριστὸς ὦ γενεὰ
ἄπιστος καὶ διεστραμμένη. νῦν δὲ κινηθεὶς ἐκ καρδίας καὶ ἐλθὼν εἰς
Χριστὸν ὑπεδέχθη, διὸ φησὶν ὁ Χριστὸς πρὸς αὐτόν φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε. ἰδὲ
καὶ τὴν εὐλάβειαν τοῦ προσελθόντος πῶς διηγεῖται κατ' εἶδος τὰ
ἁμαρτήματα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ δηλαδὴ τὰ πρῶτα κινήματα τοῦ νοός.
λέγοντας ὅτι τέσσαρα κακὰ τοῦ κάνει τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον. πρῶτον τὸ
μαστιγώνει. β΄ τὸν ποιεῖ ἀφρίζειν ὡς ἵππον γ΄ τὴν ἀγριότητα τοῦ τρί-
ζειν τοὺς ὀδόντας. δ΄ τὴν ξηρότητα ἣν ξηραίνεται. ὦ εὐλαβὴς καὶ

γνωστικὴ ἐξομολόγησις αὕτη ἀδελφοί· λέγει πρῶτον τὰς αἰτίας· εἶτα τὰς ἐνεργείας καὶ γ΄ τὴν διάθεσιν τὴν μόνιμον. καὶ δ΄ τὴν ἕξιν τοῦ κακοῦ ἣν καλεῖ ξηρότητα ὡς μὴ δὲ μίαν νοτίδα τῆς θείας χάριτος ἐναπομείνασαν εἰς αὐτόν. καὶ εἰς τὸ μὲν πρῶτον ἔλεγε μετὰ τοῦ Δαβίδ,
» ὅτι ἐγενόμην μεμαστιγωμένος ὅλην τὴν ἡμέραν· καὶ εἰς τὸ δεύτε-
» ρον μετὰ τοῦ Ἱερεμίου ἵππος θηλυμανὴς ἐγενόμην ἐπὶ τὴν γυναῖκα
» τοῦ πλησίον· καὶ εἰς τὸ τρίτον μετὰ τοῦ Δαβίδ, οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὅπλα καὶ
βέλη καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν μάχαιρα ὀξεῖα· καὶ εἰς τὸ τέταρτον τὴν παν-
τελῆ νέκρωσιν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐδήλωσεν εἰπὼν μετὰ τοῦ Δαβίδ, ἐξη-
» ράνθη ὡς ὄστρακον ἡ ἰσχύς μου. ξηρόν με ἐτάραξεν. ταῦτα πάντα
ὡμολόγησεν οὗτος ἐκ καρδίας αὐτοῦ πρὸς τὸν Χριστόν. ἅτινα ἀκού-
σας ὁ Χριστός, ἀνοίγει μὲ τὸ πρῶτον κλειδὶ τὰ τραύματά του διὰ νὰ
γνωρίσῃ τὴν βρῶμαν τους, καὶ τὴν δυσωδίαν ἣν ἐφόρει. ὢ γενεὰ ἄ-
πιστος καὶ διεστραμμένη· δεικνύων ὅτι ὑπὸ τῆς ἀπιστίας εἰσέρχονται
ὅλα τὰ κακὰ πνεύματα εἰς τὸν ἄνθρωπον ὥσπερ καὶ τὰ ἀγαθὰ
ὑπὸ τῆς πίστεως. καὶ ἵνα δείξῃ ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ ζωῇ ἐνεργεῖ ἡ πίστις
καὶ ἡ χάρις, λέγει ἕως πότε μεθ' ὑμῶν ἔσομαι· εἶτα δεικνύει τὸν θη-
σαυρὸν τοῦ ἐλέου καὶ τὴν χάριν αὐτοῦ. διὸ καὶ φησὶν πρὸς τὸν ἄνθρωπον
φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε· καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτὸν καὶ ἰδὼν τὸ
» πνεῦμα αὐτόν, ἐσπάραξεν αὐτόν. ἴδῃ τε ἐκ τούτου πῶς εἰς τὴν καρ-
δίαν ὅπου ἐκατοίκησεν ἡ ἁμαρτία, ἐκεῖ πρῶτον φύεται δίδοται ἡ
χάρις· εἰς ἣν ὅταν λάμψῃ τὸ φῶς τοῦ πνεύματος διασκορπίζονται πάντες
οἱ γήϊνοι λογισμοὶ τῆς σαρκός. καὶ τοῦτο σημαίνει ἡ κόμισις εἰς Χριστὸν τοῦ
ἀνθρώπου. διὸ ἐσπαράχθη ἐκ τῶν προτέρων ἀνομιῶν τῶν κατὰ νοῦν καὶ
διάνοιαν ἐνεργούντων. αἱ ῥίζαι καὶ αἰτίαι τῶν ἐνεργημάτων εἰσίν.
διὸ ὁ Χριστὸς ποιήσας τὴν πρώτην ἔρευναν, ἀκριβῶς, ἄρχεται καὶ τῶν
ἐνεργειῶν κατὰ τάξιν. ἐρωτῶν αὐτὸν τὸν χρόνον· καὶ τὸν καιρὸν τῆς
ἐνεργείας καὶ αὐτὸς ἐκ καρδίας ὁμολογεῖ τὰ πάντα καὶ τὸν καιρὸν
» καὶ τὸν χρόνον καὶ τὴν ἐνέργειαν· λέγων παιδιόθεν. καὶ ὅτι εἰς πῦρ καὶ
εἰς θάλασσαν ῥίπτεται ὑπὸ τοῦ πονηροῦ δαίμονος ἵνα παντελῶς ἀ-
πολεσθῇ. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ σκοπὸς αὐτοῦ· ὢ ἀγαθή, ἐξομολόγησις ἀ-
δελφοί εἶπε τὰς αἰτίας. τὸν καιρόν. τὰς ἐνεργείας. καὶ εἰς τὸ τέλος
τὸν σκοπὸν τοῦ δαίμονος τοῦ πονηροῦ· ὅτι ἐκ δύο φθείρει τὸν ἄνθρωπον. ἐκ τῶν
ἡδέων τοῦ κόσμου τούτου, ἃ ὡς ὕδωρ ἀνυπόστατον καλεῖ· καὶ ἐκ τῆς σαρ-
κικῆς ἐπιθυμίας, ἣν τινα ὡς πῦρ παρεικάζει. ὅτι τὸ πῦρ καίει τὸν

πλησιάσαντα αὐτόν, ἴδῃ τε τὴν πενθερὰν τοῦ Πέτρου ὅτι πυρετὸς
σφοδρὸς ἔλαβεν αὐτήν· πῦρ εἶναι ἡ πορνεία· ἡ μοιχεία ἡ πλεονεξία,
ἃ θερμαίνουσι τὴν ὄρεξιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ῥίπτουσιν αὐτὴν εἰς ἀτά-
» κτους ἐπιθυμίας. ἐξ ὧν ἔλεγε ῥυσθῆναι ὁ Δαβὶδ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰ μὴ
» κύριος ἐβοήθησέ μοι, παρὰ βραχὺ παρῴκησε τῷ ᾅδῃ ἡ ψυχή μου.
ταῦτα γοῦν πιστῶς ἐξομολογησάμενος οὗτος ὁ ἄνθρωπος, κατα-
φεύγει εἰς τὸν ἔλεον τοῦ Χριστοῦ ζητῶν βοήθειαν ἐκ μόνου αὐτοῦ εἰπὼν ἀλλ'
εἴ τι δύνασαι βοήθησον σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς· ὦ Χριστέ καμίαν ἀπὸ
ἐμαυτοῦ βοήθειαν οὐ δύναμαι εὑρεῖν. σὺ γοῦν ὁ μόνος δυνατὸς διὰ
ἄκραν σὴν, εὐσπλαγχνίαν ἐλέησον βοήθησον ἡμῖν. καὶ ὄρεξον χεῖρα
» βοηθείας. διὸ καὶ ὁ Χριστὸς ἔφη πρὸς αὐτόν, εἰ δύνασαι πιστεῦσαι
» πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι ἐὰν ἔχῃς δύναμιν πίστεως φησὶν, ἐξ ὅλ-
λων θέλεις ἰατρευθῆ καὶ ἐκ τῶν κατὰ διάνοιαν· ἁμαρτιῶν, καὶ ἐκ
τῶν κατενέργειαν. ὥσπερ γὰρ ἐκ τῆς ἀπιστίας εἰσέρχονται πάντα
τὰ πονηρὰ πνεύματα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου οὕτω ἐκ τῆς
πίστεως, θέλουν διωχθῇ ὅλα τὰ κακὰ καὶ θέλουν βλαστήσει ὅλ-
λα τὰ καλά. εἰς μόνην τὴν πίστιν ἀπέτεινε τὸν λόγον ὁ Χριστὸς ὡς ἔ-
φη καὶ τῇ Χαναναίᾳ καὶ τῇ Σαμαρείτιδι καὶ τῇ αἱμορροούσῃ, ὡς
ἐπίστευσας γενηθήτω σοι· ὡς μόνην αἰτίαν οὖσαν πάντων τῶν ἀγα-
θῶν. ὁποῖον γνωρίσας οὗτος ἀληθῶς, εἰς μόνην τὴν πίστιν ἔτρεξεν.
καὶ ἀδυνατῶν ἀφ' ἑαυτοῦ λαβεῖν ταύτην ζητᾷ ταύτην ἐκ θεοῦ ὡς
ἐξ αὐτοῦ μόνου πρὸς τοὺς ἀνθρώπους χορηγουμένην· διὸ καὶ λέγει
» πιστεύω κύριε βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. οὐδὲν εἶπε βοήθει τῇ ἀρρωστίᾳ
» τοῦ υἱοῦ μου· ἀλλὰ τῇ ἀπιστίᾳ ὅτι ἐκ ταύτης ἦλθεν ἡ ἀρρωστία. οὕτω
ἔλεγον καὶ οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Χριστὸν κύριε πρόσθες ἡμῖν πίστιν
οὕτω μετὰ δακρύων ἐβόα καὶ αὐτός· τότε γοῦν ὁ Χριστὸς ἰδὼν τοῦ-
τον οὕτως κατανυγέντα καὶ εἰς τὴν ἀληθινὴν ἐξομολόγησιν, εἰσελ-
θόντα εὐθὺς ἀνοίγει τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ τῆς χάριτος καὶ διώκει πᾶ-
σαν ἀπιστίαν ἀπ' αὐτοῦ δωρησάμενος αὐτῷ τὴν πίστιν ὡς ῥίζαν
παντὸς ἀγαθοῦ, διώκει πᾶν γένημα καὶ ἐνέργειαν τῆς ἁμαρτίας
» ἀπ' αὐτοῦ λέγων αὐτεξουσίῳ δυνάμει. τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ
» κωφὸν ἐγώ σοι ἐπιτάσσω ἔξελθε καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν.
ὢ ἰατρεία θαυμαστή· ἐδίωξε τὸ κακὸν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἔδωσε τὸ κα-
λόν. ἤγουν τὴν πίστιν τὴν ἐνεργοῦσαν ταῦτα. ἥτις εἶναι ἡ ῥίζα παν-
τὸς ἀγαθοῦ οὕτω γὰρ ἰατρεύει ὁ θεὸς ἀδελφοί. πρῶτον εἰσέρχεται ἡ

χάρις. εἶτα διώκεται ἡ πονηρία. καὶ ὥσπερ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν
μαστίζει τὴν ψυχήν, οὕτω καὶ ἡ τοῦ χυ χάρις εἰσερχομένη ἐν τῷ ἀν-
θρώπῳ, διώκει πᾶσαν ἀχλὺν καὶ μολυσμὸν ἁμαρτίας καὶ ποιεῖ
τὸν ἄνθρωπον ἀλλοῖον ὡς ἔλεγεν ὁ δαδ αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δε-
ξιᾶς τοῦ ὑψίστου. καὶ ὁ σαμουὴλ τῷ σαούλ, ἐλεύσεται ἐπὶ σὲ πνα
» καὶ στραφήσῃ εἰς ἄλλον ἄνδρα. καὶ ἐν τῷ ἰωάννῃ εἰσελθόντος λέγον-
» τι τοῦ χυ, ἐσείσθη πᾶσα ἱεροσόλυμα. ὅθεν φησὶ καὶ περὶ τούτου ὅτι
» ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός. καταπαύσας γὰρ ἐκ τῶν ἀτάκτων σκιρτημάτων
τῆς σαρκός, ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἐν τῇ σαρκί. καὶ ζωντα-
νὸς εἰς τὸ πνα. διὸ καὶ λαβὼν ἐκ τῆς χειρὸς ἀνέστησεν αὐτὸν τῶν βλα-
στάνειν ἔργα ἀγαθά. καὶ εὐχαριστεῖν τὸν θν μόνον καὶ δοξολογεῖν αὐτόν.

Ὢ ἀρίστη ἐξομολόγησις ὢ καλὴ ἰατρεία. ὢ θαυμαστὴ συμβουλή,
καὶ βοήθεια τοῦ τετραυματισμένου καὶ ἀρρώστου τούτου ἀνθρώπου.
ἔκβαλεν ἀπ' αὐτὸν τὸν δαιμονιῶδες πνα. εἶτα τὸν ἐστήριξεν εἰς τὸ κα-
λὸν ἐνέδυσεν αὐτὸν τὸν θώρακα τῆς πίστεως. τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύ-
ματος ἤγουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ γέγονεν υἱός. ταῦτα λαμβάνει
ὁ μετὰ πίστεως ἐξομολογούμενος ἀδελφοί. ὑπάγετε λοιπὸν ὦ λαὸς
τοῦ χυ εἰς τοῦτο τὸ κριτήριον τοῦ ἐλέους νὰ καθαρθῆτε μὲ τὴν τοιαύ-
την μετάνοιαν. βαστάζετε μεθ' ἑαυτοὺς σας τὸν νοῦν σας. λέγετε παρ-
ρησίᾳ τὰς ἀνομίας σας τὰς κατὰ διάνοιαν α' εἶτα τὰς ἐνεργητικάς.
τρέχετε εἰς τοῦτον τὸν ὑπηρέτην τοῦ χυ τὸν πνευματικὸν ἄνδρα τὸν
κρατοῦντα τὰ δύο κλειδία. κλαίετε τὰς ἁμαρτίας σας εἰς τὸν χν. λέ-
» γετε μετὰ τοῦ δαδ ἁμαρτίας νεότητος ἡμῶν καὶ ἀγνοίας μὴ μνησθῇς.
» εἰσέλθατε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει καὶ εἰς τὰς αὐλὰς
» αὐτοῦ ἐν ὕμνοις, μὲ μετάνοιαν πνευματικήν. οὐχὶ σωματικήν. διότι
οὐδὲν ὠφελῆσαν ἐμετενόησε καὶ ὁ σαοὺλ ὁ ἰούδας ὁ ἡσαῦ, ἀλλὰ διὰ-
νάναι σαρκικῆς δόξης ἡ αὐτῶν μετάνοια οὐδὲν ὠφελήθησαν. σὺ δὲ
μετανόησον. ὡς τὸν τελώνην, ὡς τὸν λῃστὴν ὡς τοὺς νινευίτας καὶ κλαῦ-
σον τὰς σὰς ἀνομίας τὰς ἀμέτρους εἰς τὸν χν, ὅτι ὕβρισες ἐξουθέ-
νησες ἀτίμασες αὐτόν. ἔλεγχε τὸ συνειδός σου ἐντὸς τῆς καρδίας
σου. κατὰ τὸν χριστὸν τὸν λέγοντα· ἐὰν δὲ ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός
» σου ὕπαγε ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἔλεγξον πρῶ-
» τον σεαυτὸν διατί ὕβρισες ἀτίμασες τὸν τοιοῦτον ἀγαθὸν πρα ἐκα-
ταφρόνησες τὸν υἱόν του εἶτα βόα μετὰ θερμῆς καρδίας. ἐπίβλε-
ψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με. καὶ μὴ κατακυριευσάτω μου πᾶσα ἀ-

νομία. τὸ πρόσωπόν σου ἐπίφανον ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου καὶ δίδαξόν
μετὰ δικαιώματά σου. αὕτη εἶναι ἡ πνευματικὴ ἐξομολόγησις ἣν
» καὶ ὁ λῃστὴς ἐποίησεν εἰς τὸν στρόν. λέγων μνήσθητί μου κε ἐν τῇ βασι-
» λείᾳ σου. καὶ ἡ χαναναία ἐλέησόν με υἱὲ δαδ ἰυ. καὶ ἡ αἱμορροοῦσα.
» καὶ ὁ ναβουχοδονόσωρ. διὸ ἔλαβον τὴν ἰατρείαν καὶ ὁ δανιὴλ ἐν τῇ κα-
» μίνῳ λέγων μὴ δὴ παραδώῃς ἡμᾶς εἰς τέλος διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ
ἅγιον. διὸ ἐκ τῶν δακρύων τούτου ἐσβέσθη ἡ κάμινος ἐκείνη ἡ σφο-
δρῶς κεκαυμένη. σὺ δὲ ὦ ὑπηρέτα καὶ διάκονε τοῦ χυ ἐρεύνα τὸν
προσερχόμενόν σοι ἐξομολογηθῆναι ἀκριβῶς εἰς τὰ πνευματικὰ
ἁμαρτήματα. εἶτα τὰ ἐνεργητικά. καὶ μὲ τὸ πρῶτον κλειδίον ἄνοι-
γέ του τὰ τραύματα ἵνα γνωρίσῃ τὴν βρῶμαν καὶ δυσωδίαν αὐτῶν.
α' λέγε αὐτὸν ἀσεβῆ ἄδικον καὶ παράνομον β' διὰ νὰ μὴν ἀπογνω-
σθῇ ἄνοιγέ του τὴν πλευρὰν τοῦ χυ. καὶ δείκνυε τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ τοὺς
μεγάλους. λέγε του ὅτι ὁ χς ἔθανεν ὑπὲρ σοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα σε λυτρώ-
» σῃ ἐκ πάσης ἀνομίας. ἐὰν λοιπὸν μὴ ἐπιστραφῇς πρὸς αὐτόν, τὴν ῥομ-
» φαίαν αὐτοῦ στιλβώσει. καὶ διὰ ἡσαΐου ἐὰν θέλητε καὶ εἰσακούσητέ
» μου τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε. ἐὰν δὲ μὴ θέλητε καὶ εἰσακούση-
τέ μου μάχαιρα ὑμᾶς κατέδεται τὸ γὰρ στόμα τοῦ κυ ἐλάλησε
ταῦτα. οὕτω μετὰ προσοχῆς ἐρευνῶν, θέλεις ἐπιστρέψῃ τὸν ἄρρω-
στον εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἀρρωστίας αὐτοῦ. εἶτα θέλεις τοῦ δώσῃ τὰ φάρ-
μακα δι' ὧν ἀναιροῦνται τὰ τραύματα καὶ ἰατρεύονται αἱ πληγαὶ
τούτου. καὶ νὰ νεκρώσῃς αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον. καὶ ζωοποιήσῃς αὐτὸν
εἰς τὸ πνα. τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ τέλος τοῦ κριτηρίου τούτου. ἡ κάθαρσις τῆς
ἁμαρτίας, καὶ ὁ φωτισμός τῆς ἐντολῶν τοῦ χυ. καὶ ἐπειδὴ ἠγαπημέ-
νοι χριστιανοὶ τοσαύτην χάριν δωρεῖται ὁ χς εἰς τοὺς προσερχομέ-
νους εἰς τοῦτο τὸ κριτήριον αὐτοῦ τοῦ ἐλέους καὶ τῆς χάριτος αὐτοῦ· δι-
ὰ τοῦτο ἂς τρέξωμεν εἰς τοῦτο μετὰ καθαρᾶς καρδίας εἰς τὰς ἁγίας
καὶ μάλιστα ταύτας ἡμέρας, εἴπωμεν καὶ ἡμεῖς ἃ εἶπεν ὁ ἄνθρω-
» πος ἐκεῖνος εἰς χν· διδάσκαλε ἤλθαμεν πρὸς σὲ καὶ ἠφέραμεν, καὶ
» τὸν υἱόν μας τὸν νοῦν μας εἰς ὁποῖον ἐκατοίκησε τὸ πνα τὸ διαβολι-
» κὸν καὶ πειράζει καὶ ἐκκλίνει ἡμᾶς ἐκ τῆς ἀληθινῆς ὁδοῦ ἡμῶν. ῥί-
» πτων ἡμᾶς πονηροὺς διαλογισμοὺς τῶν ἐνηδόνων τούτων τοῦ κόσμου
» δεόμεθα σου οἱ ἁμαρτωλοὶ ἵνα διὰ τὴν ἄκραν σου εὐσπλαγχνίαν καὶ
» ἀγαθότητα ἣν ἔδειξας εἰς ἡμᾶς ἄνω ἐν τῷ στρῷ, ἵνα ἰατρεύσῃς ἡ-
» μᾶς ἐκ πάσης ἁμαρτίας καὶ ἀνομίας. ὅτι ἡμάρτομεν ἠνομήσαμεν

» ἠδικήσαμέν σε. δεῖξον τοίνυν τὸ ἔλεός σου εἰς ἡμᾶς καὶ ἄνες ἄφες
» ἡμῖν τὰ ἁμαρτήματα ἡμῶν καὶ στήριξον ἡμᾶς εἰς τὸ ἐνεργεῖν τὰς
» ἁγίας σου ἐντολάς. ὅπως δυνηθῶμεν καθαρῶς στῆναι ἐνώπιον τοῦ
» μεγάλου θεοῦ καὶ εἰς τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ εἴπωμεν παρ-
» ρησίᾳ ὦ θεὲ σὺ ἐθανάτωσες τὸν χριστὸν ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν τῆς
ψυχῆς μας. τὸ πνεῦμα τοῦ πνεύματός μας. ἐπληρώθης ἐξ αὐτοῦ
ὑπὲρ πάντων τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν. αὐτός μου ἐδώρησε τοὺς θησαυ-
ρούς του ὅλλους, μεθ' ὧν σὲ εὐχαριστῶ εἰς ἱκανότητα. διὸ ἀποτόμως
λέγω κεῖνον με κατὰ τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀκακίαν τοῦ χῦ. μὲ δι-
καιοσύνην μὲ κεῖνον πέρα. καὶ ταύτην τὴν ὑγείαν δώρησόν μοι μό-
νιμον διαμένειν εἰς τὴν ἐμὴν καρδίαν. ἵνα ὑμνῶ δοξολογῶ τὴν σὴν
ἀγαθότητα. εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας ἀμήν. οὗ ἀξιωθείημεν τυχεῖν
ἐν χῷ ἰῦ τῷ κῷ ἡμῶν ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

ΔΙΔΑΧῊ ΕἸΣ ΤῸΝ ΕὐΑΓΓΕΛΙΣΜῸΝ
τῆς ὑπεραγίας θκοῦ.

Τὸ προοίμιον.

» Ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζόμενος.
» ὕψωσον ἐν ἰσχύϊ τὴν φωνήν σου ὁ εὐαγγελιζό-
μενος ἱερουσαλήμ.

Ἐὰν ἡ ἁμαρτία γέγονεν πρόξενος τοῦ μεγάλου κατακλυσμοῦ ἐκείνου, ὁποῖος ἐκατεπόντισε τὸν ῥυπαρὸν τοῦτον κόσμον ἐκτὸς τοῦ νῶε καὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ ἀγαθοσύνη ἡ ἄπειρος τοῦ ἀπείρου θῦ ἔβρεξεν σήμερον κατακλυσμὸν ὑδάτων θείων χαρισμάτων καὶ θείων εὐεργεσιῶν εἰς τοὺς ἀνους ἄρρητον καὶ ἀνέκφραστον. καὶ τοσοῦτον ἰσχυρὸν, ὅτι ἀνέδειξεν ὁμοῦ καὶ εὐθὺς ἄλλον κόσμον νέον. γῆν νέαν. ὕδωρ νέον. οὐρανοὺς ἄστρα ἥλιον τὰ πάντα καινὰ ἐξ ὧν ἐφύησαν καρποὶ ὡραῖοι καὶ μάλιστα ἐδείχθη εἷς καινὸς ἄνος κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος ἄρχων

εἰς δόξαν τοῦ μόνου εὐεργέτου θεοῦ κυβερνώμενος. διότι αὕτη ἡ γῆ ἐβλάστησε μίαν ἀλήθειαν μόνιμον καὶ ἀσφαλῆ ἐφ' ἣν μόνην ἔκυψεν ἡ θεία δικαιοσύνη καὶ ἔχυσε μίαν λαμπρὰν πολιτείαν ἔργων λαμπρῶν, ὁποῖα εἶναι τὰ θεῖα διδάγματα εἰς χορτασμὸν τούτου τοῦ νέου ἀνθρώπου, καὶ στολισμὸν αὐτοῦ καὶ ἀπόλαυσιν ἀμέτρον ἅτινα πάντα ἔρρευσαν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν σήμερον, ἐκ θεοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελισθέντος υἱοῦ τοῦ θῦ εἰς τὴν παρθένον σήμερον ἐκ τοῦ ἀγγέλου εἰς τὴν ναζαρὲτ εἰπὼν πρὸς αὐτὴν ὁ κς μετὰ σοῦ. καὶ μετὰ σοῦ οἱ θησαυροί του καὶ τὰ ἀγαθά του πάντα. καὶ διὰ σοῦ εἰς τὴν ἀνῖνον φύσιν πᾶσαν. τίς λοιπὸν οὐδὲν θέλει ἀνοίξῃ ψυχὴν καὶ καρδίαν καὶ διάνοιαν αὐτοῦ νὰ τὰ ἀκούσῃ ταῦτα τὰ μεγάλα καὶ ὠφέλιμα εὐαγγέλια, καὶ νὰ ἔλθῃ ὅλλος καθαρὸς εἰς τὴν ἀκρόασιν καὶ κατάληψιν τῶν μυστηρίων τούτων. ὁ δαδ ἐκίνει τοὺς πάντας εὐαγγελίζειν αὐτὰ λέγων. εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας. εὐαγγελίζεσθε τὴν ἡμέραν τὴν λαμπρὰν τὸν χν̄, τὸν ἐκ τῆς ἡμέρας τῆς παρθένου φανέντα. ὁ παῦλος βουλόμενος εὐαγγελίσαι ἐδέετο τοῦ θεοῦ ἵνα δώσῃ λό-
» γον αὐτῷ λέγων στῆτε οὖν διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως ὑπὲρ
» ἐμοῦ, ἵνα μὴ δοθείη λόγος ἐκ θεοῦ ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ὅπως
» ἐν παρρησίᾳ γνωρίσω τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χῦ, καὶ παρρη-
» σιάσωμαι αὐτὸ καὶ λαλήσω ὡς δεῖ. χωρὶς γὰρ τῆς ἄνωθεν χάριτος
οὐ δύναταί τις τοῦτο εἰπεῖν. ὅτι ἄγνωστον καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνοῖς καὶ ἀκα-
τάληπτον εἰς τὸν νοῦν τοῦ κτιστοῦ ἐστι. διὸ ὁ ἠσαΐας λέγει ὁ βουλόμενος εὐαγ-
» γελίσαι ἂς ἀναβῇ εἰς τὸ ὄρος καὶ ἂς δυναμώσῃ τὴν φωνὴν του με-
» τὰ ἰσχύος ὁ βουλόμενος εἰπεῖν ταῦτα τὰ εὐαγγέλια. ἀναβάτω τοί-
νυν εἰς τὸ ὄρος τὸ μέγιστον καὶ ὑψηλὸν τὸν θν̄, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἂς λάβῃ δύναμιν ἵνα εἴπῃ τὰ εὐαγγέλια ταῦτα τὰ ψυχωφελῆ καὶ θεῖα. ἐὰν λοιπὸν οἱ ἅγιοι καὶ σοφοὶ ἄνδρες ἐκεῖνοι ἐδέοντο τοῦ θῦ, ἵνα φωτίσῃ αὐτοὺς ἐξ εἰπεῖν τὰ εὐαγγέλια ταῦτα, πόσῳ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ γήϊνοι καὶ ἁμαρτωλοὶ ὀφείλομεν δεηθῆναι τοῦ θῦ ἵνα φωτίσῃ τὸν ἡμέτερον νοῦν. καὶ χαραγωγήσῃ τὴν γλῶσσαν εἰς τὴν κήρυξιν τούτου τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χῦ. ὃς φωτίζει πάντα ἄνον εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενον. διὰ τοῦτο καταφεύγω εἰς τὴν ἄπειρον αὐτοῦ αἴγλην καὶ ζητῶ βοήθειαν ἐξ αὐτοῦ εἰς τὴν διακονίαν ταύτην ἐνισχῦσαι. καὶ καθαρεῖσαι ἐμὲ ἐκ πάσης ὑλώδους φαντασίας. καὶ χορηγήσῃ μοι λόγον ὁ τοῦ πρς λόγος. καὶ ὑμῖν δοῦναι ἀκρόασιν καὶ κατάληψιν τοῦ θείου λόγου τούτου. πρὶν δὲ νὰ ἀρχίσω διὰ

μαι τῆς ὑπεραγίας ταύτης δεσποίνης καὶ παρθένου, ἵνα καὶ αὕτη μοι
βοηθήσῃ ὡς μήτηρ θεοῦ, εἰς τὴν διδαχὴν τῶν εὐαγγελίων τούτων ὡς τι-
μιωτέρα καὶ καθαρωτέρα πάσης τῆς κτίσεως τῆς ἀοράτου καὶ ὁρα-
τῆς. ἣν ἐδίδαξεν, ὁ ἐξ αὐτῆς σαρκωθεὶς ἀτρέπτως καὶ ἀναλλοιώ-
τως τοῦ θεοῦ λόγος τοῦτο τὸ μυστήριον, καὶ ἐφανέρωσεν τὸ ἀπ' αἰῶνος
κεκρυμμένον. ἥτις διδάξοι καὶ φωτίσοι ἡμᾶς. διὸ καὶ λέγω δεόμε-
» νος αὐτῇ δουλικῶς· θεοτόκε παρθένε χαῖρε κεχαριτωμένη μαρία ὁ κς
» μετὰ σοῦ εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς
» κοιλίας σου ὅτι σωτῆρα ἔτεκες τῶν ψυχῶν.   στάσις, α'.

Τέσσαρα πράγματα βούλομαι εἰπεῖν σήμερον ἀδελφοί. α' τὸ
μεγαλεῖον τοῦ μυστηρίου. β' τὴν ἀποκάλυψιν τούτου. γ' τὴν ἐνέρ-
γειαν. δ' τὴν χάριν ἣν ἔλαβεν ὁ κόσμος σήμερον δι' αὐτοῦ καὶ ἔπει-
τα θέλωμεν κάμει τέλος ἐν βραχυλογίᾳ. καὶ εἰς τὸ πρῶτον τῆς μεγα-
λειότητος τοῦ μυστηρίου λέγωμεν κατὰ τὸν ἱερεμίαν ὁ θς ὁ μέγας
καὶ ἰσχυρὸς κς μεγάλης βουλῆς. καὶ δυνατὸς τοῖς ἔργοις. ὁ θς φησὶν
εἶναι μέγας καὶ δυνατός. καὶ ἡ μεγαλειότης αὐτοῦ καὶ ἡ δύναμις εἰ-
σίν, ἄπειροι ἀκατάληπτοι· ἀπερίοριστοι. καὶ αἰώνιοι. ὁ δαδ ἔλεγεν
» περὶ τῆς μεγαλειότητος αὐτοῦ, καὶ τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ οὐκ
» ἔστι πέρας. καὶ περὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ κς
» ἐποίησεν. καὶ πάλιν μέγας ὁ κς ἡμῶν καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ· καὶ
» ὁ δανιὴλ καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ δύναμις αἰωνία· καὶ ὁ βαροὺχ, ὁ προ-
» φήτης περὶ αὐτοῦ ἔλεγεν. ὁ θεὸς μέγιστός ἐστι καὶ οὐκ ἔχει τέλος. ἵστα-
ται τὸ θεῖον ἀεὶ μόνιμον καὶ ἀκίνητον ἀκινήτως τὰ πάντα κινῶν· ὁ
ἰακὼβ τὸν εἶδε τόπον φοβερὸν περιέχοντα τὰ πάντα. διὸ εἶπεν ὡς
φοβερὸς ὁ τόπος οὗτος. εἶτα τοῦ ἔθεσε μίαν στήλην. δηλῶν διὰ ταύ-
της ὅτι μόνον τὸ θεῖον ἵσταται· ὁ δαδ ἔλεγεν αὐτοῦ τὴν φύσιν εἶναι ἄδη-
» λον λέγων, ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ τελείως ἀνερεύνητον. ὁ
» παῦλος ἔλεγεν αὐτὸν εἶναι ἀπρόσιτον λέγων ὁ θεὸς οἰκεῖ ἐν φῶς ἀ-
πρόσιτον. καὶ ἐπειδὴ ἀνεξερεύνητος ὑπάρχει ἡ φύσις τούτου, κατὰ
» τὸν σιρὰχ, λέγοντα τίς μεγαλυνεῖ αὐτὸν ὥσπερ ἐστὶν ἐξ ἀρχῆς, καὶ
» αὖθις ἄμμον θαλασσῶν καὶ σταγόνας ὑετοῦ, ὕψος οὐρανοῦ καὶ πλά-
» τος γῆς, τίς ἐξιχνιάσει. διὸ ἐκ τῆς ἀγαθότητος τῆς ἀπείρου κινηθεὶς
ἠθέλησε φανερῶσαι ταύτην τὴν μεγαλειότητα τούτου καὶ δύνα-
μιν εἰς τὸ κτίσαι κτίσματα πολλά, ὅπως φανερὰ γένηται ἡ ἀκατά-
ληπτος καὶ ἄπειρος δύναμις αὐτοῦ. ἵνα δοξάζηται καὶ εἰς αὐτά.

διὰ τοῦτο

διὰ τοῦτο ἔκτισεν ἀγγέλους πνεύματα δυνάμεις, καὶ λειτουργοὺς
αὐτοῦ κατὰ τὸν δαδ. εἶτα τὴν κτίσιν ταύτην τὴν φαινομένην καὶ
πλέον πάντων τὸν ἄνθρωπον. εἰς ὁποῖα δείκνυται μία δύναμις, με-
γάλη καὶ ἄπειρος σοφία ἔλεος, καὶ δικαιοσύνη, καὶ εἰς τὸ κτίσαι
αὐτά, καὶ εἰς τὸ συνέχειν καὶ κυβερνᾶν ταῦτα ὡς φαίνεται. καὶ πλέον
εἰς τὸ κτίσαι τὸν ἄνθρωπον· τὸ τίμιον ζῶον. δυνατὸς σοφὸς ἐλεήμων, καὶ δίκαι-
ος γνωρίζεται, ἢ εἰς τὸ κτίσαι ὅλην τὴν λοιπὴν κτίσιν. διότι εἰς τοῦ-
το τὸ μικρὸν σχῆμα, περιέθεσε πᾶσαν τὴν νοητὴν καὶ αἰσθητὴν κτί-
σιν. τοὺς νόας. τὰ οὐράνια σώματα, τὰ αἰσθητὰ πάντα ἐν τούτῳ πε-
ριέχονται τῶν ἄνω. καὶ τοῦτο οὐδὲ ἄλλο τι, ἢ ἵνα δοξάζῃ μόνον τὸν θν.
ὡς κύριον καὶ εὐεργέτην αὐτοῦ. καὶ δι' αὐτοῦ ἐκ πάντων τῶν κτισμά-
των νὰ δοξάζεται καὶ νὰ δοξολογῆται, ὥσπερ καὶ ἐκ τῶν ἀγγέλων.
καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν ἱμάτια δ'. ἐλεημοσύνην· ἀλήθειαν. δικαιοσύ-
νην. καὶ εἰρήνην. ἡ ἐλεημοσύνη νὰ εἶναι φύλαξ καὶ ὁδηγὸς τού-
του· ἡ ἀλήθεια διδάσκαλος· ἡ δικαιοσύνη στηριγμός· καὶ ἡ εἰρήνη
εὐφροσύνη καὶ ἀγαλλίασις εἰς τρόπον νὰ φυλάσσεται ὑπὸ τοῦ ἐ-
λέους· νὰ διδάσκεται ὑπὸ τῆς ἀληθείας. νὰ καθαρίζεται ὑπὸ τῆς δι-
καιοσύνης. καὶ νὰ συμβουλεύεται ὑπὸ τῆς εἰρήνης· διὸ ἦν τὸ πᾶν ὁμό-
νοια καὶ ἕνωσις οὐρανίων καὶ ἐπιγείων. καὶ αὕτη ἡ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτιζε
πάντα τὸν κόσμον. ὁ ὄφις τοίνυν θέλων σαλεῦσαι τὴν ἁρμονίαν ταύ-
την τοῦ μὴ δοξάζεσθαι τὸν θν εἰς πάντα τὸν κόσμον, ἐδιελογίσθη λέ-
γων ὅτι ἐὰν χωρίσω τὸν ἄνθρωπον ἐκ τοῦ θεοῦ, θέλει μείνῃ ὁ θς μόνον εἰς τοὺς
ἀγγέλους δεδοξασμένος οὐχὶ εἰς ἄλλο κτίσμα. διότι ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου κρέ-
μαται ἡ ἁρμονία τῶν αἰσθητῶν σωμάτων· καὶ πεσὼν ὁ ἄνθρωπος θέλουν πέ-
σει ὅλα· καὶ οἱ οὐρανοὶ καὶ τὰ σώματα αὐτοῦ. διὸ ἐδιενοήθη ποιῆσαι τοῦ-
το μὲ ἀπάτην οὐχὶ μὲ δύναμιν. ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἦν ἐνδεδυμένος ἰσχυρὰ ἐν-
δύματα τὸν ἔλεον· τὴν ἀλήθειαν· τὴν δικαιοσύνην καὶ εἰρήνην. διὸ
καὶ αὐτὸς μὲ σχῆμα ψευδοῦς οἰκτιρμοῦ ὑπῆγε πρὸς αὐτὸν εἰπών.
σὲ οἰκτείρω πῶς ὁ θς σὲ ὑστέρησε ἀπὸ τοιαύτην βρῶσιν ἡδυτάτην
τούτου τοῦ ξύλου. καὶ εἶσαι ἄνθρωπος ὑστερημένος οὐχὶ τέλειος. διὸ ὁ ἄνθρωπος ἀ-
κούσας τὴν φωνήν του καὶ τὸν λόγον του ἠπατήθη καὶ ἐκατεπείσθη εἰς
τὰ λόγιά του, καὶ εὐθὺς ἐξεδύθη ἐκ τῶν θείων ἐνδυμάτων, τοῦ ἐλέους.
τῆς ἀληθείας: τῆς δικαιοσύνης· καὶ τῆς εἰρήνης. καὶ ἐκεῖ ὅπου ὁ ἄνθρωπος
ἑώρα εἰς θν ὅλας τὰς τελειότητας τῶν κτισμάτων ὥσπερ οἱ ἄγγελοι
ὁρῶσιν, πεσὼν κάτω, ἐρρίφθη εἰς τὰς σκιὰς αὐτοῦ. διὸ φησὶν ἡ γραφὴ

ὅτι α΄ ἔγνω τὴν ἰδίαν του γύμνωσιν· καὶ ἦν ἀδύνατον εἰς τὸν ἄνθρω-
πον ἐλθεῖν εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας, ἐπειδὴ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ δι-
καιοσύνη ἡ εἰρήνη καὶ ὁ ἔλεος γεγόνασιν ἐχθροὶ μεγάλοι τοῦ ἀνοῦ.
διὰ τοῦτο ὁ ἀντίδικος ἐδοξάζετο εἰς πάντα τὸν κόσμον ὡς κτίστης δου-
λεύων αὐτὸν ὁ ἄνος εἰς τὸ θέλημα αὐτοῦ· καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὸν ἱε-
» ρεμίαν τὸν προφήτην, μετὰ ἀγάπης αἰωνίου ἠγάπησε τὸν ἄνθρω-
» πον ὁ θεός, λέγοντα ἀγάπησιν αἰώνιον ἠγάπησά σε, διὸ ἦν ἀνάγ-
κη πάλιν, ὁ θεὸς νὰ ἀνακαινίσῃ τὸν ἄνθρωπον. καὶ νὰ δειχθῇ ἡ ἄ-
πειρος ἀγάπη. διότι οὐδεὶς ἄλλος ἀνοικοδομεῖ, τὸ πεσὸν τοῦ οἴκου, ἢ
πάλιν ὁ κτίστης ὁ κτίσας αὐτόν. καὶ ἐπειδὴ ὁ θεὸς εἶναι δύναμις τε-
ταγμένη. καὶ δύναμις αὐτεξούσιος· τεταγμένη εἶναι ἣν ἔδειξε κα-
ταταξιν ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ, φωτίζων μετὰ τοῦ ἡλίου, συνέχων
μετὰ τῆς γῆς τρέφων μετὰ ἄρτου, αὐτεξούσιος δέ, τὸ ἄνευ τούτων ἐ-
νεργεῖν καὶ ἔξω τῆς φύσεως τούτων, ὥσπερ ἄνευ πυρὸς ἔκαυσε τὰ
σόδομα, καὶ ἄνευ ἄρτου ἔθρεψε μ΄ χρόνοις τὸν λαὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, διὰ
τοῦτο μετὰ τῆς αὐτεξουσίου δυνάμεως, καὶ ἔξω τῆς φύσεως ταύτης
ἐνεργεῖ τὴν ἀνοικοδομὴν τούτου τοῦ ἀνθρώπου ὑπὲρ φύσιν καὶ ὑπὲρ
κατάληψιν, καὶ ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων. ἀποδείξας τρία τινὰ πα-
ράδοξα. καὶ θαυμαστὰ ποιήσας μητέρα καὶ παρθένον εἰς ἕνωσιν μίαν.
β΄ ἑνώσας θεὸν ἐν ἀνθρώποις. γ΄ ἑνώσας πίστιν καὶ καρδίαν. ὅπερ
οὐδεὶς ἔγνω οὔτε ἤκουσε ποτέ. καὶ διὰ τοῦτο. πρῶτον ἐποίησε τὴν γήϊ-
νον καὶ ἀνθρώπινον ταύτην φύσιν, ἀναβλαστῆσαι τὴν ἀλήθειαν κα-
τὰ τὸν δαβὶδ τὴν παρθένον ταύτην δηλαδὴ τὴν ἀσυγκρίτως καθα-
ρωτέραν καὶ τιμιωτέραν ἐκ πάντων τῶν ἀρχαγγελικῶν δυνάμεων
εἰς ἣν ἔκλινεν ἡ τοῦ θεοῦ δικαιοσύνη ὁ λόγος καὶ ἔκτισε ἕνα καινὸν
ἄνθρωπον τὸν χριστὸν οἷς αὐτὸς οἶδε τρόποις ὡς παντοκράτωρ, καὶ
παντοδύναμος. ἀναδείξας αὐτὴν μητέρα καὶ παρθένον. διὸ ἐβόα ὁ δαβὶδ
» ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλε καὶ δικαιοσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυ-
ψεν. καὶ ἐνταῦθα δείκνυται τὸ αὐτεξούσιον τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ.
καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἣν ὑπέσχετο ὁ θεὸς τοῖς πατράσιν, ὅτι νὰ ἔλθῃ
» ὁ λόγος νὰ σαρκωθῇ ἐκ τῆς παρθένου καὶ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον.
» καὶ νὰ ἑνωθῇ κατ᾽ οὐσίαν ὁ θεὸς μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, πρᾶγμα ἄρρη-
τον καὶ ἀνερμήνευτον διὸ πέμπει τὸν γαβριὴλ εὐαγγελίσαι τὴν
παρθένον τὸ μυστήριον τοῦτο τῆς σωτηρίας· καὶ θείας ἑνώσεως τῶν
ἀνθρώπων. ὅθεν καὶ μετὰ χαρᾶς πολλῆς προσελθὼν ὁ γαβριὴλ

μηνύει τῇ παρθένῳ ταῦτα τὰ εὐαγγέλια τὰ θεῖα καὶ φοβερά. λά-
βετε γοῦν λοιπὸν αἴνεσιν ἀδελφοὶ ἵνα ἴδωμεν ἐὰν ἄρα ὁ θεὸς καὶ πρὶν
τὸ εἶπε τῶν ἀγγέλων τοῦτο τὸ μυστήριον ἢ οὔ. καὶ ἐὰν τὸ ἀπεκάλυψε
τινὸς ἐκ τῶν ἀνθρώπων. ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ. καθὼς ὁ παῦλος ἔλεγεν
περὶ τούτου ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς
ἁγίαις. ἵνα καὶ τὸ β΄ τῆς ἀποδείξεως ἐξηγήσωμεν. στάσις, β΄.

α΄ Εἶπε τὸ ὁ θεὸς τῶν ἀγγέλων τὸ μυστήριον τοῦτο. πῶς διὰ τοῦ χριστοῦ θέ-
λει σωθῇ ὁ ἄνθρωπος. οἱ ἄγγελοι ἤξευραν τὸ πῶς θέλει γένῃ. ἀλ-
λὰ οὐδὲν ἤξευραν τὸν καιρὸν πότε θέλει ἐνεργηθῇ τοῦτο. μόνος ὁ πα-
τὴρ ἐγνώριζε καὶ ἤξευρε τὸν καιρόν. οἱ ἄγγελοι ἤξευρον καὶ πῶς
ὁ θεὸς θέλει κρίνει τὸν κόσμον. ἀλλὰ τὸν καιρὸν οὐδὲν τὸν ἤξευρον.
» ὡς ἔλεγεν ὁ χριστὸς περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶ-
» δεν οὔτε οἱ ἄγγελοι εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος· καὶ αὖθις τοῖς μαθηταῖς·
» οὐχ ὑμῶν ἐστὶ γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ
» ἐξουσίᾳ. β΄ εὐηγγέλισε τὴν εὔαν ὁ θεός, ὅταν τὴν εἶδε ἀπογνωσ-
μένην, καὶ εἶπε της τὸ μυστήριον τοῦτο ὅτι διὰ τὴν ἀπάτην ὁποῦ σοῦ
ἔκαμε ὁ ὄφις, ἐκ τοῦ σπέρματός σου νὰ γεννηθῇ τις ἄνθρωπος ὁ ποῖ-
ος νὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ μὲ δικαιοσύνην. διατὶ σὲ ἠπά-
τησε. γ΄ εὐηγγέλησε τὸν νῶε ὅταν τοῦ εἶπε νὰ μὴ κάμῃ κατακλυσ-
μόν· διότι ὁ χριστὸς ἔρχεται γεννηθῆναι ἐκ γυναικὸς καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ση-
» μεῖον τῆς εὐεργεσίας μου· εἰπών. ἰδοὺ τὸ τόξον μου τίθημι ἐν τῇ νε-
» φέλῃ καὶ ἔσται εἰς σημεῖον διαθήκης ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ τῆς γῆς. καὶ
» οὐκ ἔσται ἔτι κατακλυσμὸς ὕδατος ἐπὶ γῆς τοῦ διαφθεῖραι πᾶσαν
τὴν γῆν. τόξον τοῦ θεοῦ εἶναι ὁ λόγος αὐτοῦ, περὶ οὗ λέγει ὁ δαβὶδ ἐντε-
νεῖ τὸ τόξον αὐτοῦ, τόξον καὶ ῥομφαία εἶναι ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁποῖον εἶπε
νὰ τὸ βάλῃ εἰς τὴν νεφέλην, ἤγουν τὴν παρθένον ἡ ὁποία ἐρρέθη
νεφέλη παρὰ τῶν προφητῶν ὡς ὅτι εἶχε τὸν ὄμβρον, καὶ τὸ πλῆθος
τῶν χαρισμάτων ἀνέβλυσαν δι᾽ αὐτὴν εἰς τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ὅτι τό-
ξον λέγεται ἡ ἶρις ἥτις ἐστὶ τρισυπόστατος φανερῶν διὰ τούτου ὅτι ὁ
εἷς τῆς ἁγίας τριάδος θέλει σκηνώσει εἰς τὴν παρθένον τοῦ λαβεῖν
σάρκα ἐξ αὐτῆς, καὶ θέλει ἐλευθερώσει τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τοῦ με-
γάλου κατακλυσμοῦ τῆς ἁμαρτίας, μάλιστα θέλει βρέξει κατα-
κλυσμὸν δωρεῶν καὶ εὐεργεσιῶν καὶ χαρισμάτων ἀμέτρων. δ΄
εὐηγγέλισε τὸ καὶ τοῦ ἀβραὰμ ὅταν τὸν εὐλόγησε εἰπὼν ἐν τῷ
» σπέρματί σου εὐλογηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη. ὁποῖον σπέρμα εἶναι

» ὁ χς δι᾽ οὗ ἐλάβομεν τὴν εὐλογίαν πάντες οἱ πιστοί. περὶ οὗ ὁ παῦλος εἶ-
» πεν εὐλογητὸς ὁ θς ὁ εὐλογήσας ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνικῇ καὶ στή-
» σας ἡμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θυ. ὥστε ὁ ἀβραὰμ ἔγνω τὸ μυστήριον διὸ
» εἶπε τῆς σάρρας. σάρρα. φύρασον τρία μέτρα σεμιδάλεως, καὶ ποίη-
σον ἐγκρυφίας. ὦ ψυχὴ νόει ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματός μου, ἡ ἁγία τριὰς θέ-
λει λάβει ἄρτον. διὸ καὶ τράπεζαν λέγει ὅτι ἔβαλεν τῶν τριῶν ἀγγέλων
ἐκείνων. εἰς ἣν ἐτέθη ὁ ἄρτος. δηλῶν τράπεζαν τὴν παρθένον ἐξῆς ἐκ-
τίθη ὁ ἄρτος ὁ ἡδύτατος τῆς ἁγίας τριάδος. διότι ἐὰν μόνος ὁ υἱὸς ἔ-
λαβε τὴν σάρκα· ἀλλὰ συνῆν αὐτῷ σεσαρκωμένῳ ὁ πὴρ καὶ τὸ πνα
» τὸ ἅγιον κατὰ παῦλον ἐν ᾧ πᾶν τὸ πλήρωμα εἰπὼν τῆς θεότητος
κατοικεῖ σωματικῶς. μόνος γὰρ ὁ υἱὸς ἐσαρκώθη ἀλλὰ κατ᾽ εὐδο-
ε' κίαν τοῦ πρς καὶ συνεργίαν τοῦ ἁγίου πνς. Ἀποκάλυψέ τε τοῦ μωϋ-
σέως καὶ ἴδε τὴν ἕνωσιν τῆς θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, εἰς τὴν
βάτον τὸ πῦρ φλέγον ἀλλ᾽ οὐ καίον τότε ἔγνω· τὴν παρθένον, καὶ τὸν λό-
γον τοῦ θυ. διὸ θέλων ἐρευνῆσαι τὸν τρόπον, ἐμποδίσθη ἐκ τοῦ θεοῦ εἰ-
πόντος αὐτῷ. μὴ ἐγγίσης ὧδε. ἐπαράδωσε γοῦν τὴν παρθένον εἰς τὸ
ἱερὸν στάμνον με τὸ μάννα. πλάκα διαθήκης θυμιατήριον χρυσοῦν
ϛ' ἱλαστήριον εἰς ὃ ἐπάνω τὰ χερουβίμ· Ἀποκάλυψέ τε τοῦ
ἠσαΐου λαβίδα πυρφόρον διότι εἰς αὐτὴν ἔμελλε οἰκῆσαι τὸ πῦρ
τῆς θεότητος καὶ καθάραι πᾶσαν ῥύπον καὶ μολυσμὸν ἀπὸ τὴν ἀνθρωπί-
νην φύσιν ὥσπερ ἐκάθηρε τὸν ἠσαΐαν· καὶ ἴδε τὴν παρθένον νεφέλην
κούφην, διὰ τὸν ὄμβρον τῶν χαρισμάτων. ἐπειδὴ διὰ τὸν στηριγμὸν
ζ'. τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἴδε τὴν ὁ ἀββακοὺμ ὄρος δασὺ καὶ κατάσκιον.
ὄρος διὰ τὸ ὑψηλὸν τῆς ἀρετῆς τῆς παρθένου. δασὺ διὰ τὸ ἀνερεύνη-
τον· διότι εἰς ἐκεῖνα λειμῶνα δασὺν, οὐ δύναταί τις ψηλαφᾶν· καὶ κα-
τάσκιον ἐσκεπασμένην τῷ ἁγίῳ πνι· ὅπου οὐδεὶς ἀκάθαρτος εἰσέρ-
χεται. εἰς ἔρευναν τοῦ μυστηρίου τούτου· καὶ εἶπε ὁ θεὸς ἀπὸ θαιμὰν
η' ἥξει καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους κατασκίου δασέος. Ἀποκάλυψέ τε τοῦ
ἰεζεκιὴλ, καὶ ἴδε πύλην κεκλεισμένην εἰς ἣν ὁ ἡγούμενος μόνος
κάθηται φαγεῖν ἄρτον. ἀνερεύνητον ἐστὶ τὸ μυστήριον τοῦτο κεκλεισ-
μένη εἶναι ἡ πύλη. μόνος ὁ ἡγούμενος ἐστηρίχθη λαβεῖν τὴν σάρκα
θ' αὐτοῦ, ἐκ τῶν παναγνοτάτων αἱμάτων τῆς παρθένου. Ἴδετο
ὁ ζαχαρίας ὁ προφήτης· καὶ εἶπεν ἑώρακα φησὶν καὶ ἰδοὺ λυχνία
χρυσῆ καὶ τορευτὴ καὶ λαμπάδιον ἐπάνω αὐτῆς καὶ ἑπτὰ παρυστρί-
δες. μίαν λυχνίαν χρυσῆν καὶ τορευμένην ἴδε τὴν παρθένον κε-

καθαρμένην ἐκ πάντων τῶν προγονικῶν ἁμαρτημάτων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως
ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος. εἰς ὁποίαν λυχνίαν ἵστατο τὸ λαμπάδιον τοῦ
φωτὸς ὁ χς· καὶ ἑπτὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου πνς ὁποῖα συνῆσαν εἰς
ι' τὸν χν ὡς ὁμοούσιον φύσει. Ἴδετο ὁ ἀγγαῖος καὶ εἶπεν ἔσται ἡ δόξα τοῦ
» οἴκου τούτου ὑπὲρ τὴν ἐσχάτην λέγει κύριος παντοκράτωρ. ἡ δόξα τοῦ
» ἀνθρώπου καὶ ἡ τιμὴ περισσοτέρα γέγονεν αὕτη ἡ πρώτη. ἐκ τὴν
δευτέραν. διότι εἰς τὴν πρώτην, κατὰ χάριν καὶ ἀγάπην εἶχε τὸν
ια' θν ὁ αὐτὸς τὸ ὕστερον κατὰ οὐσίαν ἑνώθη. Ἴδετο ὁ δανιὴλ· λίθον ἄ-
νευ χειρῶν τμηθέντα ἐκ τοῦ ὄρους ἤγουν ἐκ τῆς παρθένου θέλει γεννηθῆ
ὁ χς ἄνευ ἐνεργείας ἀνθρωπίνης καὶ θέλει συντρίψῃ πάντα τὰ εἴδω-
λα καὶ πονηρὰ ἔργα τοῦ ἐχθροῦ· εἶτα ὁ μικρὸς λίθος νὰ γένῃ μέγας,
ὅτι ὅλα τὰ στοιχεῖα νὰ τὸν γνωρίσουν αὐθέντην. καὶ νὰ δεσμεύσῃ
ιβ τὸν ἐχθρόν. Ἴδε τὴν παρθένον ὁ σοφονίας θυσίαν κλυτὴν. ὅτι ἐξ
αὐτῆς ἐτέχθη ἡ προσφορὰ καὶ ἡ θυσία καὶ τὸ ὁλοκάρπωμα ὁποῦ
ἐδόθη εἰς τὸν θεὸν ὑπὲρ πᾶσαν τὴν φύσιν τὴν ἀνθρωπίνην.
ιγ' Ἴδε τὴν ὁ μιχαίας τὴν παρθένον καὶ εἶπεν αὐτὴν ὄρος κυ· Ἴδεν τὴν
ιδ' ὁ μαλαχίας, καὶ εἶπεν ἰδοὺ κς ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ. καὶ
ἐπιβήσεται ἐπὶ τὰ ὕψη τῆς γῆς. τὴν ἄρρητον συγκατάβασιν, τοῦ θεοῦ
φησὶ, καὶ τὴν εἰσέλευσιν εἰς τὴν παρθένον. ἥν τινα ὕψος γῆς λέγει. δι᾽
ἧς ὑψώθη ἐκ τοῦ λάκκου τῶν κακῶν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις. τὴν ἀποκάλυ-
ψιν τοίνυν τῶν τοιούτων εὐαγγελίων διδαχθεὶς ἐκ θυ ὁ γαβριὴλ εἰς
τὴν παρθένον ἦλθε νὰ τῆς εὐαγγελίσῃ τὸ μυστήριον τὴν ἀνακαίνη-
σιν παντὸς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. καὶ ἄκουσον τὴν ἐνέργειαν. στάσις, γ'.
» Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἀρχάγγελος γαβριὴλ πρὸς
» παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ μαρίαν. καὶ ἐλθὼν πρὸς αὐτὴν
» εἶπε χαῖρε κεχαριτωμένη ὁ κύριος μετὰ σοῦ. εὗρες γὰρ χάριν πα-
» ρὰ τῷ θεῷ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξεις υἱὸν καὶ καλέσουσι
τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦν· οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθή-
σεται. εἰς τὸν ἕκτον μῆνα τῆς συλλήψεως τοῦ ἰωάννου ἐπέμφθη
ὁ γαβριὴλ εὐαγγελίσαι τὴν παρθένον διὰ τινὰ αἰτίαν. διότι εἰς ἓξ
ἡμέρας φησὶν ἔκτισεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον. καὶ ἐπειδὴ ἠθέλησεν
ὡς εἴπομεν νὰ ἀνακαινίσῃ πάντα κόσμον, ἤρξατο ἐκ τοῦ ἀνθρώπου
τοῦ κτισθέντος εἰς ἕκτην ἡμέραν ὅπως καὶ ἡ πεντὰς τῆς αἰσθήσεως,
καὶ τετρὰς τῶν στοιχείων, νὰ ἀνακαινισθῇ δι᾽ αὐτοῦ· ὡς φαίνεται καὶ
αἰσθητῶς οὕτως ὁ μὲν εἶναι ἀνακαινισμὸς. ὅλων δηλαδὴ ὁ μαρ-

τιος· ὁποῖος ἀνακαινίζει τὰ πάντα· τὰ φυτὰ τὰ δένδρη καὶ τὸν ἄν-
θρωπον. δηλοῦντος διὰ τούτου τοῦ μηνὸς τὴν καθολικὴν ἀνακαί
νισιν τοῦ κόσμου· καὶ τὴν ἡμέραν εἰς τὰς εἰκοσιπέντε διότι τότε
ὑψῶται ἄνω ὁ ἥλιος εἰς τινὰ ζώδιον κριόν. καὶ θερμαίνει τοὺς ἀνθρώ
πους· ὁποῖον δηλοῖ ὅτι ἐν τ' αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ὑψωθήσεται ὁ ἥλιος τῆς
δικαιοσύνης μετὰ τοῦ κριοῦ, ἤγουν τοῦ σώματος αὐτοῦ εἰς τὸν σταυρὸν
καὶ δοξάσῃ τὸν πατέρα· καὶ γνωρίσῃ αὐτὸν ἅπας ὁ κόσμος, κύ-
ριον καὶ βασιλέα. διότι δὲ ὁ γαβριήλ. διότι γαβριὴλ λέγεται δύ-
ναμις θεοῦ. ὅτι αὐτὸς μέλλει νὰ κομίσῃ τὴν εὐαγγελίαν τῆς δυνά-
μεως τοῦ θεοῦ ἤγουν τοῦ χριστοῦ· ὅστις μέλλει νὰ σώσῃ τοὺς ἀνθρώ-
πους τοὺς ἐν ἑπτὰ αἰῶνας γεννηθέντας καθὼς ἀριθμοῦνται τὰ γράμ
ματά του τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. γαβριήλ. διὸ ἐλθὼν λέγει τῇ παρθέ
νῳ χαῖρε ἡ πεπληρωμένη πάσης χάριτος θείας. λάβε τὴν χαρὰν
» τελείαν. ὁ κύριος μετὰ σοῦ. ὁ δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ· ἔλαβες τὴν χάριν ἣν ἐ-
πόθεις. διότι ἡ παρθένος ἀεὶ ἐδέετο ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώ
πων δεομένη ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτῶν. αὕτη γὰρ ἦτον γεμάτη τῶν
χαρίτων ἀλλ' ἐδέετο ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων νὰ λάμψῃ ἡ χάρις καὶ εἰς
αὐτούς· διὰ τοῦτο τῆς λέγει ὁ ἄγγελος χαῖρε ὅτι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς
σου. ὦ κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ σοῦ· καὶ ἰδὲ τὴν ἀξίαν ὁ θεὸς εἶναι
εἰς τοὺς ἀγγέλους κατὰ χάριν· εἰς τοὺς ἀνθρώπους δὲ εἶναι κατὰ οὐ-
» σίαν ὅτι ἐκοινώνησε σαρκὸς καὶ αἵματος κατὰ θεῖον παῦλον καὶ παρα
» πλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν· τοῦτο ἀποκαλύπτει ὁ ἄγγελος τῆς παρ
» θένου λέγων ὁ κύριος μετὰ σοῦ· καὶ ἰδοὺ συλλήψει ἐν γαστρὶ καὶ τέ-
» ξῃ υἱὸν καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦν. θέλει κατοικήσει ἐν
» τῇ μήτρᾳ σου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. καὶ θέλεις γεννήσῃ υἱὸν τὸν ὄντως υἱὸν
τοῦ πατρὸς ὁ ποῖος θέλει καλεσθῇ ἰησοῦς καὶ σωτὴρ τοῦ κόσμου παν
τός. ταῦτα ἀκούσασα ἡ παρθένος ἐζήτησε μαθεῖν τὸν τρόπον εἰποῦ
» σα πῶς ἔσται μοι τοῦτο ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω. μὲ ποῖον τρόπον θέλει
γένει τοῦτο τὸ μυστήριον ἄγγελε. διότι ἐγὼ τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον τὸν δυ
νατὸν καὶ ἀνδρεῖον τοῦ τοιούτου ἔργου οὐδὲν τὸν γνωρίζω. ἡ παρθένος
οὐδὲν εἶπε ὅτι οὐ γνωρίζει ἄνδρα ἄνθρωπον μηδαμῶς. διότι ἐκ κοι-
λίας τῆς αὐτῆς μητρός, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὴν ἡγίασεν καὶ ἦν πλήρεις
χάριτος. καὶ ἐγνώριζε τὸ μυστήριον διδασκομένη καὶ τρεφομένη
ἐκ τοῦ ἀγγέλου εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων· ἀλλὰ εἶπεν οὐ γνωρίζει ἐκεῖ
νος τινὸς τινὰ ἄνδρα τὸν δυνάμενον ποιῆσαι τὸ τοιοῦτον μέγα πρᾶγ

μα. διὸ ὁ ἄγγελος ἰδὼν τὴν παρθένον εἰς τὴν ὑψηλὴν θεωρίαν
τοῦ μυστηρίου, ἀναβιβασθεῖσαν, καὶ ἐρευνῶσαν τὰ ὑψηλὰ περὶ τῆς
τοῦ θεοῦ δυνάμεως λέγει πρὸς αὐτὴν τὸν τρόπον. πνεῦμα ἅγιον ἐλεύσεται
» ἐπὶ σέ. καὶ δύναμις τοῦ ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι. διὸ καὶ τὸ γεννώμενον
» ἅγιον κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. ὦ παρθένε ζητᾶς νὰ μάθῃς τὸν τρόπον.
λέγω σοι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι τὸ ἁγιάζον καὶ καθαρίζον σε ἐκ πά
σης γηΐνου καὶ ὑλικῆς ἐπιθυμίας. καὶ ὁ μόνος δυνατὸς ὁ υἱὸς τοῦ ὑψί-
στου θεοῦ θέλει λάβει ἐκ σοῦ τὴν σάρκα. διὸ καὶ τὸ γεννηθὲν, θέλει
εἶσθαι ἅγιον γέννημα. καὶ θέλει κληθῇ υἱὸς τοῦ θεοῦ· μετὰ τῆς προσ-
λήψεως τῆς σαρκὸς ὁποίαν θέλει λάβῃ ἐκ σοῦ. τότε ἡ παρθένος
» μαθοῦσα τὸν τρόπον τοῦ μυστηρίου τοῦ ὑψηλοῦ ἀπεκρίθη πρὸς τὸν
» ἄγγελον λέγουσα ἰδοὺ ἡ δούλη τοῦ κυρίου γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμα
» σου. ἤκουσεν ἡ παρθένος ὅτι σωτὴρ θέλει κληθῇ τοῦ κόσμου καὶ ἐ-
πειδὴ τὴν σωτηρίαν ἐπεθύμει τοῦ κόσμου ἡ παρθένος καὶ τὸν ἁ-
γιασμὸν αὐτοῦ, βεβαιωθεῖσα ἐκ τοῦ ἀγγέλου ὅτι ὁ γεννηθεὶς λόγος
τοῦ θεοῦ ἐκ τῶν αὐτῆς ἀχράντων αἱμάτων αὐτὸς θέλει σώσῃ καὶ ἁγιά-
σῃ τὸν κόσμον ὡς καθὼς ἐδέετο αὐτὴ, ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν εἰ-
ποῦσα. ἐδῶ εἶμαι ἡ δούλη τοῦ κυρίου ἀμποτε νὰ γένῃ καθὼς μοῦ εἶπας.
ἐπαρεδόθη ἡ παρθένος ἐν τῇ τοῦ πνεύματος ἁγίου ἐπελεύσει πρὸς
τοῦτο τὸ ἔργον, καὶ ἐπαραδόθη κατὰ τὸν λόγον τοῦ ἀγγέλου εἰς τὴν
ἐπισκίασιν τῆς δυνάμεως τοῦ ὑψίστου, τοῦ μόνου δυναμένου τὰ πάν-
τα ποιεῖν, καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν συγκατάθεσιν τῆς παρθένου ἔδρα-
» μον τὰ πάντα ὅσα εἶπεν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν, καὶ ὁ λόγος σὰρξ
ἐγένετο. εὐθὺς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἔγινεν σάρξ. οὐχὶ ὅτι ἐτράπη εἰς σάρ-
κα μὴ γένοιτο· ἀλλ' ἔκτισεν αὐτοῦ τὴν σάρκα ἐκ τῶν ἁγνῶν αἱμάτων
τῆς παρθένου, μὲ ψυχὴν νοερὰν, ἐμψυχωμένην. ὥστε ἅμα σὰρξ ἔμ
ψυχος λογικὴ καὶ νοερὰ τελεία, ἅμα σὰρξ ἔμψυχος λογικὴ καὶ νοε-
ρὰ γέγονεν τοῦ λόγου. τοῦ δυνατοῦ. τοῦ δυναμένου τὰ πάντα ποιεῖν.
ὡς αὐτὸς βούλεται. καὶ μηδεὶς εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἔρευναν τούτου τοῦ
μυστηρίου μαθεῖν τὸν τρόπον· ἵνα μὴ διωχθῇ ὡς ὁ μωυσῆς ἐκ τοῦ τόπου
τούτου. ἀλλ' ἂς ὑψώσῃ τὸν νοῦν αὐτοῦ ἄνω εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἴδῃ
πᾶσαν τὴν κτίσιν τὴν ἀόρατον καὶ ὁρατὴν, καὶ ἂς εἴποι τίς ὁ κτί-
σας καὶ κρατῶν ταῦτα πάντα καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ταῦτα
παραγαγὼν, οὐδὲν ἐκ τοῦ ὄντος ἐποίησεν ὄν· ὁ ποῖον εἶναι μυστήριον
τηλαυγές. διὸ ἐσκήνωσε καὶ ἴδομεν τὴν δόξαν αὐτοῦ δόξαν οὐχὶ ὡς

προσφή του καὶ πατριάρχου μόνου· ἀλλὰ δόξαν ὡς υἱοῦ μονογενοῦς
τοῦ ἀθεωρήτου πατρὸς πεπληρωμένην χάριτος καὶ ἀληθείας. καὶ
ἀνεκαίνισε τὰ πάντα μὲ τὸν ἄνθρωπον. καὶ ὕψωσεν αὐτὸν ἐκ δεξιῶν
τοῦ πατρὸς καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ. ὅλα σύμφωνα
» ὡς τὸ πρῶτον. ἔλεος φησὶν ὁ δαβὶδ καὶ ἀλήθεια συνήντησαν· δικαιο-
» σύνη καὶ εἰρήνη κατεφίλησαν. ὅλον τὸν ἄνθρωπον ἐνέδυσεν ἔλεον.
ἀλήθειαν· δικαιοσύνην καὶ εἰρήνην. διατὶ ἡ ἀλήθεια ἡ παρθένος
ἡ ὄντως ἀληθὴς ἄνθρωπος διὰ τὴν ἄκραν ταπείνωσιν, καὶ ἔλεον ὁ-
ποῖον εἶχεν διὰ τοὺς ἀνθρώπους. καὶ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν δικαιοσύ-
νην, αὕτη ἀνέτειλε ἀληθινὴ ἐκ τῆς γῆς εἰς ὁποίαν ἔλαμψεν ἡ δι-
καιοσύνη καὶ ἐτελεσιουργήθη τὸ μέγα τοῦτο μυστήριον, καὶ ἐδόθη ἡ
ἀξία πλειοτέρα εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τῆς πρώτης. καὶ ὑψώσας τὴν
φύσιν ἡμῶν τῷ πατρικῷ ἐνίδρυσε θρόνῳ τοῦ θεοῦ. ὢ πόθεν ποῦ ἡμᾶς
ἀνήγαγεν ὁ χριστός. ἀλλὰ νῦν οὐ χρὴ πλεῖον πλατῦναι τὸν λόγον, ὅτι ὁ
καιρὸς βραχύς ἐστι. τοῦτο δὲ μόνον λέγωμεν ὅτι ἐξέδυσε τὸν ἄνθρω-
πον ἐκ τὰ φύλλα τῆς συκῆς· καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ πρέ-
πα ὁποῖα ὁ ἠσαΐας τὰ λέγει ἱμάτια σωτηρίου.

Ἀγάλλου ὦ λαὸς τοῦ χριστοῦ εὐφραίνου ἄκουσον τὰ καλὰ μηνύματα τοῦ
ἀγγέλου. ἀκούετα καὶ σπουδάζετα συνεχῶς. γνώρισαι τὴν ἀξίαν
σου ὁποῦ ἔχεις διὰ τὸν χριστόν. γνώρισαι τὸν δόλον καὶ τὴν ἐπιβουλὴν
τοῦ ἐχθροῦ καὶ φεῦγε ἀπ' αὐτόν. μὴ σὲ ἐκδύσῃ πάλιν. διὸ ἐὰν πρὶν
εἶσουν εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ γέγονας ὑπηρέτης τῶν μα-
ταίων φαντασιῶν αὐτοῦ, τὸ ἐπίστρεψε σεαυτὸν εἰς τὸν κύριόν σου τὸν
χριστόν· τὸν ἀνακαινίσαντά σε, καὶ ὑψώσαντά σε μέχρις οὐρανοῦ. καὶ
λογίζου καὶ φρόνει τὰ ἄνω· τὰ τῆς σῆς ἀξίας καὶ τιμῆς καταφρόνη-
σον τῶν γηΐνων. καὶ σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν αἳ ταράσσουσι πολλὰ τὴν
ψυχήν. καὶ νόει καὶ φρόνει τὰ περὶ θεοῦ. ὦ λαὸς τοῦ θεοῦ. διὰ τοῦτο σή-
μερον εἰς ἐσένα εὐαγγελίζεται ὁ γαβριὴλ ταῦτα τὰ εὐαγγέλια
ὦ χριστιανὲ ὁποῦ εἶσαι ἐκ τοῦ σπέρματος τοῦ ἀβραάμ, καὶ δέξου ταῦ-
τα ἐν τῇ σῇ καρδίᾳ. καὶ κάμε καθαρὰς τὰς εἰσόδους τῆς ἀκουῆς σου.
ἵνα ἀκούσῃς, οὐχὶ ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα· οὐ δὲ γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύ-
σῃ. ἀλλ' ὅτι ἐκ θεοῦ γέγονας, καὶ εἰς θεὸν ὑπάγῃς. διότι ὁ χριστός σου ἔ-
βαλεν ἐπάνω του τὰς ἀνομίας σου, καὶ μὴ φοβηθῇς πλέον ἐκ τοῦ ἅ-
δου οὔτε ἐκ τοῦ θανάτου οὔτε ἐκ τοῦ κόσμου. ἐκ πάντων γὰρ τού-
των σὲ ἐλευθέρωσεν ὁ χριστός σου ὁ γεννηθεὶς ἐκ τῆς παρθένου μα-
ρίας.

» ρίας. ἠξεύρεις γὰρ ὅτι μέγας ἐστὶ· καὶ υἱὸς τοῦ ὑψίστου καὶ οὐδὲν ἀδυ-
» νατεῖ αὐτῷ. ὅθεν τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐλεύσεται ἐπὶ σὲ καὶ στραφή-
σῃ εἰς ἄλλον ἄνδρα, καθὼς εἶπεν ὁ σαμουὴλ τοῦ σαοὺλ ὅταν τὸν ἔχρι-
σε βασιλέα. οὕτω καὶ εἰς σὲ ἐλεύσεται τὸ πνεῦμα, καὶ ποιήσει σε ἀλ-
λοῖον. πρόσεχε γοῦν ἵνα μὴ στραφῇς εἰς τὴν πονηρίαν ὡς ὁ σαοὺλ καὶ
ἀπολέσῃς τὴν χάριν τοῦ πνεύματος. εἰ δὲ θέλεις νὰ σοῦ εἴπῃ καὶ
τὸν τρόπον, ὅτι διὰ τοῦ νοός σου θέλει εἰσέλθῃ εἰς τὴν ψυχήν σου, καὶ
θέλει σοῦ φωτίσει τὴν ψυχήν· τὴν καρδίαν. τὰς αἰσθήσεις. καὶ τὰ μέλη
σου ὅλα νὰ γένουν μέλη θεοῦ. καὶ τὴν κεφαλήν σου ἤγουν τοὺς ἱε-
ρεῖς· οἱ ὁποῖοι εἶναι ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῶν χριστιανῶν ἐνταῦθα.
αὕτη ἡ ἱερωσύνη φωτισθεῖσα ἐκ τῆς θείας χάριτος, τίκτει τέκνα
εὐλογημένα καὶ ἅγια. καὶ ὑπήκοα εἰς τὴν τάξιν τοῦ χριστιανισμοῦ.
διὸ ἡ πόλις ἡ ἔχουσα τούτους τοὺς ἱερεῖς, εἶναι ἡ πόλις τοῦ ἰούδα ἡ βα-
σιλικὴ· εἶναι ὀρεινή. διότι ὅλα τὰ ὑψηλὰ τοῦ θεοῦ καὶ φρονεῖ, καὶ πράτ-
τει καὶ λέγει. καὶ θέλοις ἴδοι ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τὰ θεῖα ἔργα γινό-
μενα ἐλεημοσύνας πολλάς. νηστείας· προσευχάς. καὶ ὅλα τὰ ἐπερχό-
μενα εἰς αὐτοὺς εἴτε θλιβερά, εἴτε ἀγαθὰ νὰ τὰ ὑποφέρουν διὰ
τὴν καλὴν διδαχήν, καὶ ἑρμηνείαν τῶν ἱερέων, ὁποῖοι εἶναι ὄργανα
θεοῦ. καὶ φωτίζονται ἐκ τοῦ χριστοῦ. λέγω καὶ ἀρχιερεῖς. καὶ ἱερεῖς καὶ
πᾶν ἱερατικὸν ἀξίωμα καὶ γίνεται αὕτη ἡ πόλις δούλη τοῦ κυρίου.
διὰ τοῦτο ὦ χριστιανὲ ἀφ' οὗ ἀκούσῃς ταῦτα τὰ εὐαγγέλια, πορεύου
εὐθὺς εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς τὴν πόλιν τοῦ ἰούδα ἐξ ἧς
ἐγεννήθη ὁ χριστός. ἤγουν ἀφ' οὗ συλλάβῃς τὴν χάριν τῶν εὐαγγελίων
τρέχε εἰς τὰ ἄνω ἵνα γεννήσῃς ἔργα τοῦ χριστοῦ. τὸν φόβον τὴν ἀγάπην
καὶ κήρυξον καὶ ἄλλοις ταῦτα τὰ εὐαγγέλια. ἵνα λέγωσιν οἱ ἔξω-
θεν τοῦ μυστηρίου. ὢ καλὰ ὁποῦ ἔβρυσαν εἰς τοὺς χριστιανοὺς ὅπως
φησὶν ἴδωσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα καὶ δοξάσουσι τὸν
πατέρα· ποιητὴν τῶν ἁπάντων. καὶ εἶναι τοῦτο μέγιστον καύχημα τῆς
ζωῆς ἡμῶν. διότι εἰς τούτους ἡ καύχησις εἶναι ὁ χριστός. ἡ ἱερωσύνη
τους ὁ χριστός. ἡ τιμή τους ὁ χριστός. ὁ πλοῦτος τους ὁ χριστός. καὶ τὰ πάν-
τα ὁ χριστός. οὗτοι καυχῶνται καὶ λέγωσιν ὅτι ἔχουσι τὸν χριστὸν ἀβου-
κάτον εἰς τὸν πατέρα καὶ μεσίτην πρεσβεύοντα ὑπὲρ αὐτῶν. καὶ οὐ
φοβοῦνται ἔκτινος ἀνάγκης ἢ βίας ἢ ἀρρωστίας· διότι κατὰ τὸν παῦ-
λον ἐκ πάντων ἐρρύσατο ἡμᾶς ὁ κύριος τοὺς δούλους αὐτοῦ. ἀνάστα γοῦν
ἀνάστα ὁ λαὸς τοῦ θεοῦ. ἀσπάσου τὴν ἐλισάβετ τὴν συγγενῆ σου. δη-

λαδὴ τὸν πλησίον· καὶ εὐχαρίστησον τὸν χριστὸν δόξασον ὕμνησον αὐ-
τόν· ὅτι ἀπὸ ῥυπαρὸν καὶ μεμολυσμένον σὲ ἠξίωσεν υἱόν. καὶ ἀ-
δελφὸν αὐτοῦ· καὶ ἑνώθη μετὰ σοῦ κατὰ οὐσίαν· οὐχ ὥσπερ τοῖς ἀγ-
γέλοις ἢ τὰ ἄλλα κτίσματα ἃ κατὰ χάριν μετέχωσιν αὐτοῦ. ἀλλ'
ἐν σοὶ κεκοίνηκε τῶν σῶν· σαρκὸς καὶ αἵματος. καὶ λέγεται εἶναι
μετὰ σοῦ· διὸ θαρρετικὰ λέγει ὁ ἄνθρωπος ὅτι μεθ' ἡμῶν ὁ θεός.
διὸ εἶσαι λαὸς τοῦ θεοῦ. ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἀνθεῖς ὡς ἡ φυλὴ τοῦ
ἰεσσαὶ, καὶ ἔρχονται τὰ ἔθνη νὰ σὲ προσκυνήσουσι. ὑψώθης ὥσπερ
» ἡ σιών. καὶ πετασθήσῃ ὥσπερ αἱ περιστεραὶ κατὰ τὸν ἠσαΐαν. καὶ
τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἠνοίχθησαν διὰ σὲ ἵνα εἰσέλθῃς εἰς τὸ ἐνδότε-
ρον τοῦ καταπετάσματος ὅπου ἱερουργεῖ ὁ χριστός σου τὴν ἀναίμα-
τον θυσίαν ὑπὲρ σοῦ. καὶ πίνῃς τὸ καινὸν πόμα τῶν μυστηρίων αὐτοῦ,
» μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ καθὼς σοὶ ὑπέσχετο. Ἀλλ' ὦ πάτερ
» υἱὲ καὶ πνεῦμα ἅγιον. τοῦτον τὸν εὐηγγελισθέντα καὶ συλληφθέν-
» τα χριστὸν ποίησον εἰς ἡμᾶς συλληφθῆναι, καὶ γεννηθῆναι, καὶ τραφῆναι μεθ'
» ἡμῶν ἵνα καὶ τυφλοὺς, καὶ χωλοὺς πρὸς τὴν πίστιν φωτίσῃ καὶ ὁδη-
» γήσοι· καὶ τοὺς νεκροὺς ἡμῶν ἀναστήσῃ· καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀφ' ἡμῶν
» διώξῃ. τοὺς ἐπιβούλους, καὶ λύκους, καὶ μιαροὺς ἀνθρωποδαί-
μονας· καὶ νὰ πορευώμεθα εἰς σὲ τὴν ὁδὸν τὴν εὐθεῖαν, καὶ ἀλη-
θινὴν, καὶ ἀξίωσον ἡμᾶς γενέσθαι πόλις τοῦ κυρίου.

ἵνα ἐν μέσῳ ἡμῶν βασιλεύῃς, καὶ συνδιαιωνί-
ζῃς εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν. ἧς ἀξιωθείη-
μεν ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡ-
μῶν ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος
εἰς τοὺς αἰῶνας.
ἀμήν.

ΔΙΔΑΧῊ ΣῪΝ ΘΕΩ͂ ΕἸΣ ΤῊΝ πέμπτην κυριακήν.

Τὸ προοίμιον.

Ὅταν ὁ μωυσῆς ἀπέρασε τὸν λαὸν τοῦ ἰσραὴλ ἐκ τῆς ἐ-
ρυθρᾶς θαλάσσης ἐκατήντησεν εἰς τινὰ πηγὴν
μερρὰν λεγομένην ἥτις ἦν πικρὰ πολλὰ καὶ ἐκ
τῆς πικρίας ὁ λαὸς οὐκ ἐδύνατο πιεῖν ἐκ τοῦ ὕδα-
τος ἐκείνου. διὸ καὶ ἐθρίωσαν ἅπαντες πρὸς μωυ-
σῆν ἵνα ποιήσῃ τρόπον τινὰ τοῦ γλυκᾶναι τὸ πικρὸν
ἐκεῖνο ὕδωρ. διὸ δεηθεὶς τοῦ θεοῦ, ἔδειξεν αὐτῷ ὁ θεὸς ξύλον εἰπὼν αὐ-
τῷ νὰ τὸ βάλῃ ἐν μέσῃ τῇ πηγῇ, καὶ θέλει γλυκανθῇ τὸ ὕδωρ ὁποῖον
ποιήσας ὁ μωυσῆς, καὶ αὐτὸ βαλὼν ἐν μέσῃ τῇ πηγῇ, εὐθὺς ἐγλυκάν-
θη τὸ ὕδωρ καὶ γέγονεν πότιμον· ἐξ οὗ πιὼν ὁ λαὸς εὐφράνθη καὶ ἠ-
γαλλιάσατο πολλὰ δοξάζων τὸν θεόν. Τί βούλομαι εἰπεῖν εὐλογη-
μένοι χριστιανοὶ, ὅτι ἡμεῖς ἐσμὲν ἐκεῖνος ὁ λαὸς τοῦ θεοῦ. ὁ ἀληθινὸς
ἰσραηλίτης οἱ ὁποῖοι ἐδιέβημεν τὴν θάλασσαν τῶν παθῶν. τῆς ἁ-
μαρτίας. καὶ ἠλευθερώθημεν ἐκ μόνου τοῦ ὁδηγοῦ ἡμῶν τοῦ ἀληθινοῦ
μεσσία τοῦ χριστοῦ. εἰς ὁποίους ἐστὶ ὁ κόσμος, καὶ τὰ τοῦ κόσμου εἰσὶ πικρὰ
εἰς οὓς ἐδείχθη τὸ ξύλον τοῦτο τοῦ σταυροῦ ἰατρεία πάσης πικρίας ὁποῖον
ξύλον βληθὲν ἐν μέσῃ τῇ πηγῇ ταύτῃ τῇ πικρᾷ τοῦ κόσμου εὐφραί-
νει γλυκαίνει, καὶ δροσίζει πάντα ἄνθρωπον τὸν πιστῶς ἐκ τούτου
μεταλαμβάνοντα. τοῦτο γὰρ εἶναι τὸ ξύλον ἐκεῖνο περὶ οὗ ἔλεγεν
» ὁ δαβὶδ τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων ὃ τὸν
» καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ. καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορ-
» ρυήσεται. καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῇ κατευοδωθήσεται. τοῦτο βλη-
θὲν ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου τὰ πάντα δροσίζει καὶ γλυκαίνει. καὶ ἰ-
σχυροποιεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ὑπομονὴν τῶν θλίψεων· διὰ
τὴν μέλλουσαν ἐλπίδα. τοῦτο γὰρ δροσίζει, καὶ γλυκαίνει τὰς
αἰσθήσεις, καὶ ποιεῖ αὐτὰς καθαρὰς τὴν ἀλήθειαν ἐνοπτρίζεσθαι.

ταύτην τὴν διδαχὴν βούλομαι εἰπεῖν σήμερον πρὸς τὴν ὑμετέραν
ἀγάπην ἀδελφοί. α΄ ὅτι τὴν μάθησιν τούτου τοῦ μαθήματος διδά-
σκει ἡμᾶς ὁ χριστὸς, τὸ ἔχειν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς τὸ ξύλον τοῦτο, καὶ γλυ
καίνεσθαι ἐκ τούτου. β΄ τὸν τρόπον τοῦ ἔχειν γ΄ τὴν καρποφορίαν τὴν
ἀέναον, καὶ οὕτως διὰ τοῦ σημερινοῦ εὐαγγελίου ἀποδείξωμεν ταῦ-
τα πάντα· εἶτα θέλωμεν τελειώσει τὸν λόγον καὶ ἡ αὐθεντεία σας
δότε μου ἀκρόασιν μετὰ σιωπῆς σᾶς παρακαλῶ. στάσιν, α΄.

Ο διδάσκαλος ἡμῶν ὁ ὁδηγὸς, καὶ ἐλευθερωτὴς ἡμῶν τοῦτο
μόνον τὸ ξύλον ἔδειξεν ἡμῖν εἶναι ἀνάψυχην, καὶ εὐφροσύνην πάν
των τῶν ἀνιαρῶν τῶν συμβαινόντων ἡμῖν συχνάκις ὑπὸ τῶν πονηρῶν
πνῶν ἐν ταύτῃ τῇ ζωῇ. καὶ τοῦτο σπουδάζειν καὶ μελετᾶν συνεχῶς. διό-
τι τοῦτο εἶναι τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας κατὰ παῦ
λον εἰσὶν ἀπόκρυφοι. τοῦτο ποιεῖ σοφοὺς ἀληθινοὺς τοὺς ἀνθρώπους·
πράους· ταπεινούς· οὕτω γὰρ διδάσκει ὁ διδάσκαλος ἡμᾶς ἐν τῷ
» βιβλίῳ τούτῳ κατὰ τὸν ἡσαΐαν, μάθετε ἀπ᾽ ἐμοῦ ὅτι πρᾶος, εἰμὶ
» καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ. διὸ ἔλεγεν ὁ δαδ μακάριος ἄνθρωπος ὃν
» ἂν παιδεύσῃς κύριε καὶ ἐκ τοῦ νόμου σου διδάξῃς αὐτὸν τοῦ πραΰ-
» ναι αὐτὸν ἀφ᾽ ἡμερῶν πονηρῶν ἕως οὗ ὀρυγῇ τῷ ἁμαρτωλῷ βόθρος
» ὁ δαδ ἐκάλει τὸν λαὸν γευθῆναι ταύτης τῆς παιδείας λέγων γεύ-
» σασθε καὶ ἴδετε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος· ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ μαν-
θάνει τὸ α΄ καὶ τὸ ω΄. τὴν σοφίαν τὴν ἀληθινὴν, ἥτις ἐκ τῆς χάρι-
τος τοῦ διδασκάλου ἀποκαλύπτεται ἡμῖν. οὐχὶ ἐκ μόνης τῆς ἡμετέ-
ρας σπουδῆς. διότι εἶναι μυστηριώδης· καὶ κεκρυμμένη· ἄγνωστος εἰς
τοὺς μαθητὰς τοὺς μὴ σπουδάζοντας ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ κατὰ τὸν
» παῦλον λέγοντα ἀδελφοὶ σοφίαν λαλοῦμεν θεοῦ τὴν ἀποκεκρυμ-
» μένην ἐν μυστηρίῳ ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ κόσμου τούτου ἔγνω
» κεν. διότι αὐτὴ εἰς καρδίαν καταλαμβάνεται. εἰς τοὺς πιστῶς προ-
σερχομένους ἐν τῇ μαθήσει ταύτῃ. ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ ἔμαθεν ὁ
ἀβραὰμ τὸ ἄλφα. διὸ καὶ ἐτέθη εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ προσθήκη ἐκ-
θεοῦ, εἰπόντος αὐτῷ. οὐκ ἔτι κληθήσῃ ἄβραμ ἀλλ᾽ ἔσται τὸ ὄνομά σου
ἀβραάμ. καὶ ὁ ἰακὼβ ἐν τούτῳ ἐδιδάχθη καὶ μετὰ τούτου ἠλευθε-
ρώθη ἐκ τῶν θλίψεων καὶ πολλῶν πειρασμῶν τοῦ ἡσαῦ, καὶ τοῦ
λάβαν ὡς γέγραπται τοῦτο ἀποκαλύπτεται τοῖς νηπίοις κατὰ τὴν
καρδίαν οὐχὶ τοῖς ψευδοφιλοσόφοις οἵτινες ἐλογίζοντο τοῦτο εἶναι μω-
ρίαν τὴν διδαχὴν τούτου τοῦ βιβλίου. τοῦ ξύλου. διὰ ἔλεγεν ὁ χριστὸς

» εὐχαριστῶ σοι πάτερ ὅτι ἀπέκρυψας αὐτὰ ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν καὶ
» ἀπεκάλυψες αὐτὰ νηπίοις, καὶ τὸ τέλος τούτου τοῦ μαθήματος ἐν
τῷ βιβλίῳ τούτῳ, εἶναι τὸ αὐξάνειν εἰς ἀρετὴν μετὰ ταπεινώσεως
καὶ ἕνα ταπεινωθῇ τις ἄνθρωπος εἶναι ἀδύνατον ἐὰν οὐδὲν ἴδῃ εἰς τοῦτο
τὸ βιβλίον γεγραμμένον τὴν βρομεράν, καὶ μεγάλην ὑπερηφανίαν
αὐτοῦ. διότι τότε τὴν γνωρίζει, ὅτε ἴδῃ τὸν χριστὸν ἄκρως ταπεινω-
θέντα ἐν τῷ σταυρῷ. εἰς τοῦτο διδάσκονται λόγοι ζωῆς· ὡς ἔλεγεν ὁ
» πέτρος κύριε ῥήματα ζωῆς αἰωνίου λέγεις ἡμῖν. καὶ πρὸς τίνα ἀπε-
» λευσόμεθα. οὔτε διψᾷ ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, ὡς ἔφη τῇ σαμα-
ρείτιδι ὁ χς ὁ πίνων ἐκ τούτου οὐ μὴ διψήσει πώποτε. ἐν τούτῳ εὑρί-
σκει τὸν ἀληθινὸν ἄρτον καὶ οἶνον τὸν εὐφραίνοντα καὶ στηρίζοντα τὴν
καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸν δαδ καὶ εὐφραίνοντα ταύτην.
» καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει. καὶ αὖθις καὶ οἶνος εὐφραί-
νει καρδίαν ἀνθρώπου. εὑρίσκει ἔλαιον ἱλαροποιοῦν τὸ πρόσω-
πον αὐτοῦ. τὰ πάντα χορηγεῖ αὐτῷ, τοῦτο τὸ ξύλον καὶ ποιεῖ αὐτῷ ἡ
δέα καὶ πότιμα. ὅτι γλυκᾶ τὸν χριστὸν πάσχοντα σὺν αὐτῷ. τοῦτο καὶ
μόνον ἔδειξε τοῦ μωυσέως ὁ θεὸς εἰς ἀναίρεσιν πάσης πικρίας τῶν
ὑδάτων τοῦ κόσμου τούτου δηλαδὴ ἐπιρροιῶν, τοῦτο ἐδόθη ἡμῖν
ἀδελφοὶ παραίνεσις καὶ ἀνάψυχή καὶ βιβλίον ἀληθινῆς σοφίας ἐν
ᾧ ἀνακαλεῖ ἡμᾶς ὁ δαδ φωτισθῆναι λέγων προσέλθετε πρὸς αὐ
» τὸν καὶ φωτίσθητε. καὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν οὐ μὴ καταισχυνθῇ ἐν τῷ
βιβλίῳ τούτῳ ἵσταται καὶ ὁ διδάσκαλος ἐνωμένος. ὁ μόνος καὶ ἀλη-
θινὸς διδάσκαλος ὁ χς λαμπρύνων, καὶ καθαίρων τὴν καρδίαν
τοῦ μαθητοῦ, τοῦτο καὶ σήμερον δεικνύει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ διδά-
σκων αὐτοὺς τὸν τρόπον τῆς σοφίας τούτου καὶ τὸν σκοπὸν καὶ τὴν καρ-
ποφορίαν τούτου μετὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ ἑαυτοῦ εἰς βε-
βαίωσιν τοῦ πράγματος λέγων αὐτοῖς. τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαί-
» νειν καὶ δι᾽ αὐτοῦ εἰς αὐτούς. ὅτι ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς ἱεροσόλυμα,
» καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμ-
» ματεῦσι. καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ. καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν
» τοῖς ἔθνεσι καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτὸν, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν, καὶ ἐμ-
» πτύσουσιν αὐτῷ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.
πρῶτον φανερόνει αὐτοῖς τὴν πικρίαν τὴν ὀδύνην. εἶτα δεικνύει
τὴν ἀνάψυχήν. δηλῶν διὰ τῶν ἐμπαιγμῶν, καὶ μαστίγων πᾶσαν θλί-
ψιν καὶ πικρίαν ἣν μέλλουσιν ὑποφέρειν ἐν τῇ μερεᾷ καὶ πικρεᾷ ταύ-

τὴ τοῦ προσκαίρου κόσμου οἰκήσεις. εἶτα τὴν γλυκύτητα τῆς εὐφρο-
σύνης διὰ τῆς ἀναστάσεως. ἣν δίδει αὐτὸς ὁ φανερωθεὶς ἐν τῷ ξύ-
λῳ τούτῳ χριστὸς ἀληθινὸς καὶ υἱὸς θεοῦ. καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ
του δηλῶν ὅτι ἄνευ δρόμου, οὐδὲν γίνεται νίκη. καὶ ἄνευ νίκης οὐ γί-
νεται τρόπαιον· καὶ ἄνευ τροπαίου οὐ δίδοται στέφανος. ἐπειδὴ κατὰ
» τὸν μέγαν βασίλειον, τὰ καλὰ ἔργα κόπῳ κτῶνται καὶ μόχθῳ κα-
» τορθοῦνται. ὁ δαδ οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν ἐν ἀγαλλιάσει θε-
» ρίσουσι. πορευόμενοι ἐπορεύοντο καὶ ἔκλαιον βάλλοντες τὰ σπέρμα-
τα αὐτῶν. ἐν ἀγαλλιάσει αἴροντες τὰ δράγματα αὐτῶν. καὶ ἴδη τε
καὶ τὸ παράδειγμα τὸ πῦρ ὅσον φουσκώνει, τοσοῦτον ὑψοῦται ἄνω·
τὸ πιπέρι ὅσον μασσᾶται, τοσοῦτον δεικνύει θερμότητα περισσήν·
ὁ σῖτος οὐδὲν καρποφορεῖ, ἐὰν οὐδὲν νεκρωθῇ. ὁ ἥλιος οὐδὲν ἀνατέλλει
ἐὰν οὐδὲν βασιλεύσῃ. ὁ χρυσὸς οὐδὲν καθαρίζεται ἐὰν οὐδὲν βαλθῇ
εἰς τὴν κάμινον. ἡ ἀρετὴ οὐδὲν γνωρίζεται ἀρετὴ ἐὰν οὐδὲν ἔχῃ πει-
ρασμοὺς καὶ ἐναντίοις οὕτως καὶ ἡ ἀνδρεία, καὶ πάλιν ὁ δαδ τὸ
» ἑσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμὸς καὶ εἰς τὸ πρωῒ ἀγαλλίασις. διὰ
» τοῦτο ἔλεγεν ὁ χριστὸς ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἔχετε. ἀλλ᾽ ἡ θλῖψις
» ἡμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. διὸ ἔλεγεν ὁ πέτρος ἀγαπητοὶ καθὸ
» κοινωνεῖτε τοῖς χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε. ὅτι ἐν τῇ ἀποκαλύψει
» αὐτοῦ συνδοξασθήσεσθε. καὶ ὁ παῦλος. εἴπερ συμπάσχωμεν αὐτῷ,
» καὶ συνδοξασθῶμεν. καὶ αὖθις τὸ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλί-
» ψεως ἡμῶν εἰς ὑπερβολὴν δόξης αἰωνίου κατεργάζεται ἡμῖν. μὴ
» σκοπούντων ἡμῶν τὰ πρόσκαιρα ἀλλὰ τὰ μὴ φαινόμενα. τὰ γὰρ
φαινόμενα πρόσκαιρα τὰ δὲ μὴ φαινόμενα αἰώνια. πρέπει λοιπὸν
τοὺς μαθητὰς τούτου τοῦ διδασκάλου τοῦ ἀληθινοῦ σοφοῦ στηρίζε-
σθαι εἰς τὸ τέλος τὸ μόνιμον τοῦ πράγματος. καὶ ἐκεῖ κρατεῖν τὸν
ὀφθαλμὸν αὐτῶν στηριγμένον. καὶ οὐχὶ εἰς τὰ μέσα τὰ ὁποῖα οἷα καὶ
εἰσὶ παρέρχονται. καὶ ὅτι ἡ τιμὴ εἶναι λαμπροτέρα, καὶ τιμιωτέρα
ἐκ τοῦ κόπου. καὶ ἴδη τε τὸν γεωργὸν πῶς στηρίζει τὸν ὀφθαλμόν του
εἰς τὴν καρποφορίαν πρῶτον. εἶτα ἄρχεται τοῦ σπέρνειν μὲ βρο-
χὴν. μὲ χιόνα χάλαζαν. μηδόλως λογιζόμενος ἐκ τούτων διότι πα-
ρέρχονται. καὶ ὁ στρατιώτης στηρίζει τὸν ὀφθαλμόν του εἰς τὴν τιμὴν
τοῦ στεφάνου. οὐχὶ εἰς τὰ τραύματα. καὶ ὁ ναύτης καὶ ὁ πραγματευ-
τὴς στηρίζονται εἰς τὰ κέρδη. καὶ οὐδὲν λογίζονται τοὺς κινδύνους
καὶ σάλους τῆς θαλάσσης. τὸ γὰρ τελευταῖον ἀναψυχίζει αὐτοὺς ὁ

ποῖον εἶναι τὸ κέρδος. οὕτω λοιπὸν πρέπει τοῦ λαοῦ τοῦ χριστοῦ τοῦ ἐ-
λευθερωθέντος ἐξ αὐτοῦ, νὰ κάμνῃ. νὰ στηρίζεται εἰς τὴν ἀνάστα-
σιν τὴν γλυκυτάτην. τὴν ὡραιοτάτην. οὐχὶ εἰς τὰ ὕδατα τὰ πικρὰ
τούτου τοῦ κόσμου. καὶ νὰ ἔχῃ γλυκασμὸν εἰς ταῦτα ἀεὶ τὸν χριστὸν
τὸ θεῖον τοῦτο τῆς ζωῆς ξύλον. τοῦτο διδάσκει σήμερον ὁ χριστὸς ἀ-
δελφοὶ ἡμῖν. ὅτι ἐκ τῶν ἀκανθῶν φύεται τὸ ῥόδον. ὢ πόσοι λογιζόμε-
νοι τὴν πικρότητα τὴν θλῖψιν, ἐκφεύγουσιν ἐκ τοῦ ξύλου τούτου τοῦ
γλυκυτάτου. διὰ νὰ ἀκολουθεῖν τὴν αἴσθησιν καὶ τὰ συμφέροντα τῆς
αἰσθήσεως οὗτοι οὐκ ἔχωσι τὸν χριστὸν ἐν ἑαυτοῖς. διότι οὐδὲν τοῖς ἀπε-
καλύφθη ὁ χριστὸς τὸ ξύλον τὸ γλυκύτατον. οὗτοι οἰκοῦσιν εἰς τὴν
μερρὰν τὴν πικράν. ἐνθυμοῦνται τὰ βρώματα τῶν αἰγυπτίων. βοῶ-
σι κατὰ τοῦ μωυσέως ἄδικα καὶ ὑπέρογκα λέγοντες αὐτῷ ἵνα τί
ἐξήγαγες ἡμᾶς ἐκ τῆς αἰγύπτου, τοῦ ἀπολέσαι ἡμᾶς. καὶ προσπο-
» ρεύονται αὐτῷ ἰάκωβος, καὶ ἰωάννης υἱοὶ ζεβεδαίου λέγοντες αὐτῷ
» διδάσκαλε θέλομεν, ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου
» καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. ἔφη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖ-
» σθε δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βα-
» πτίζομαι βαπτισθῆναι. οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ δυνάμεθα. ἔφη αὐτοῖς ὁ ἰη-
» σοῦς τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ
» βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε. τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ
» εὐωνύμων μου οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι ἀλλ᾽ οἷς ἡτοίμασται. τὸν σκο-
πὸν τοῦ ξύλου τούτου εἴτε βιβλίου ἐδίδαξεν ὁ χριστὸς. αὐτοῖς ποίαν
ἐνέργειαν ἔχει καὶ δύναμιν. τοῦ μεταστρέφειν τὴν πικρίαν εἰς χαρὰν
καὶ ἀγαλλίασιν, καὶ εἰς γλυκύτητα. ἵνα γνωρίζηται ἡ ἰατρεία εἰς τὸν
ἄρρωστον. ἐὰν γὰρ οὐκ ἦν ἀσθένεια, οὔτε ἰατρεία ἦν ἄν. ἐὰν γὰρ οὐκ
ἦν πικρὸν τὸ ὕδωρ τῆς μερρᾶς, τὸ ξύλον ἐκεῖνο οὐδὲν ἤθελεν δεί-
ξῃ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ. οἱ μαθηταὶ λοιπὸν ἀγνοοῦντες, οὐδὲν ἐγνώ-
ρισαν τὸν λόγον τοῦ κυρίου τίνα σκοπὸν ἔχει. πρῶτον θλῖψιν. δεύ-
τερον τὴν χαράν. καὶ τοῦτο ἐσυνέβη αὐτοῖς, διότι ἡ θέλησις τούτων
ἔδραμεν ἔμπροσθεν τοῦ νοὸς αὐτῶν. διότι ὁ νοῦς εἶναι ὁ ὀρθὸν καὶ ἡ θέ-
λησις νὰ ἀκολουθᾷ τὸν νοῦν. οὐχὶ δὲ ὁ νοῦς νὰ ἀκολουθᾷ τὴν θέλησιν
τοῦτο παρομοιάζει ὡσὰν ὅταν εἷς ἄνθρωπος ὁποῦ ἔχει ὀφθαλμοὺς καὶ ἀκο-
λουθᾷ εἶναι τυφλόν. διὸ ἀλλαχόθεν ἔλεγεν ὁ χριστὸς τῶν μαθητῶν αὐ-
» τοῦ βλέπετε πῶς ἀκούετε. ἔδραμεν λοιπὸν ἡ θέλησις αὐτῶν εἰς τὴν

δόξαν τῆς ἀναστάσεως. ἀπέρασαν τὰς θλίψεις. ἐγύρευαν νὰ λάβουν
καρποὺς χωρὶς νὰ θερίσουν ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον. διὸ εἶπον τῷ
χῷ θέλωμεν τὴν δόξαν. καὶ ὁ χριστὸς τοὺς ἀπεκρίθη, ὅτι οὐδὲν γνω-
ρίζετε τί σᾶς εἶπα. οὐδὲν ἠβλέπετε τὸ βιβλίον. οὐκ ἔχετε τὸν νοῦν σας
εἰς ταύτην τὴν σοφίαν τὴν μυστηριακὴν τὴν διδάσκω ὑμῖν. ἥτις εἶναι
ἀθεώρητος εἰς τὴν αἴσθησιν, καὶ κατὰ πίστιν μόνην γνωρίζεται. διὸ καὶ
μετ' ἄλλου τρόπου ἑρμηνεύει πάλιν τὸ αὐτὸ αὐτοῖς εἰπὼν δύνασθε
ὑποφέρειν θλῖψιν. πειρασμοὺς πικρίαν θάνατον αἰσθήσεως; ἐὰν
γοῦν ταῦτα ὑποφέρετε, θέλετε λάβει καὶ τοὺς καρποὺς αὐτῶν,
οἵτινες εἰσὶν ἡ εὐφροσύνη καὶ δόξα τῆς ἀναστάσεως. οὗτοι δὲ στερη-
θέντες εἰς τὴν ἀγνωσίαν μετὰ τῆς θελήσεως αὐτῶν ἀπὸ τοῦ νοὸς
αὐτῶν, εἶπον δυνάμεθα. ἀγνοοῦντες τὴν σημασίαν τοῦ λόγου. διὸ
ὁ χριστὸς ἡ γνῶσις ἡ ἀληθὴς, γνωρίζει αὐτοῖς καὶ αὖθις τὸν λόγον εἰ-
πὼν ὅτι τὰς θλίψεις καίπερ ἀγνοεῖτε νῦν, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα θέ-
λετε τὰς λάβει διδοὺς αὐτοῖς τὴν δύναμιν τῆς χάριτος ταύτης. εἶτα
ἑρμηνεύει ὅτι ἡ δόξα ἡτοίμασται εἰς τοὺς παθόντας. καὶ εἶναι οὕτως ἡ-
τοιμασμένη ἐκ τοῦ πατρὸς ἀνέκαθεν εἰς τούτους κατὰ χάριν τοῦ χριστοῦ. διὰ
τοῦτο ἀναπληροῖ αὐτοῖς τὴν γνῶσιν, ἣν οὐκ εἶχον ἀφ' ἑαυτῶν φωτίζει τού-
τους δηλοποιεῖ αὐτοῖς τὸ μέλλον ὡς θεός. ὢ ἀρίστη φανέρωσις καὶ ἑρ-
μηνεία γλυκυτάτη αὕτη. τοῦ γνωρίσαι αὐτοῖς τὴν ἀλήθειαν. ἐπειδὴ
μόνος ἀδελφοὶ εἶναι τὸ φῶς τοῦ κόσμου καὶ ἡ γνῶσις ἡ ἀληθὴς ὁ φω-
τίζων πάντα ἄνθρωπον εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενον. διὸ ὁ πέτρος ἐν ἄλλῳ
» τόπῳ ἔφη πρὸς αὐτὸν, κύριε κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σέ. χάρις εἶναι
ἡ γνῶσις τοῦ ποτηρίου τοῦ χριστοῦ, καὶ τοῦ πιεῖν αὐτὸ ὑπὲρ χριστοῦ. ἐπειδὴ ὁ κόσ-
μος περὶ ἔχει ποτήρια ἴδια αὐτοῦ ἃ ἔριψεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὁ διά-
βολος καθὼς ὁ ἰωάννης ἐν τῇ ἀποκαλύψει λέγει. ἅτινα εἰσὶν ζʹ. αʹ
ἡ ὑπερηφανία. βʹ ἡ φιλοχρηματία. γʹ ἡ ἀσωτία. δʹ ἡ ὀργή. εʹ ἡ ἀκη-
δία. ϛʹ ἡ τρυφή. ζʹ ὁ φθόνος. ὁποῖα πίνουσι συνεχῶς οἱ τοῦ κόσμου τού-
του ἄνθρωποι. ἐξ ὧν διαχωρίζει τοὺς ἰδίους ὁ χριστός. ἵνα πίνωσι τὸ
αὐτοῦ ποτήριον μετὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐνισχύων αὐτοὺς εἰς τοῦτο
καὶ τοῦτο εἶναι ἡ ταπείνωσις. ἡ εἰρήνη τοῦ πλησίον οὓς καὶ ἐν ἄλλῳ ἐ-
» μακάριζε τόπῳ εἰπὼν μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι ὅτι αὐτῶν
» ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. καὶ οἱ πραεῖς καὶ οἱ πενθοῦντες καὶ ἐ-
» λεήμονες ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται. οὗτοι τοίνυν πίνωσι τὸ και-
νὸν ἐκεῖνο ποτήριον περὶ οὗ ἔλεγεν ὁ χριστὸς ὅτι πίω αὐτὸ καινὸν μεθ'

ὑμῶν ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρός μου, ἡ ὁποία δόξα περὶ καὶ λέγεται πολ-
λοῖς ὀνόμασι καὶ βασιλεία καὶ ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ κα-
θέδρα τὸ συνεῖναι μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ καθὼς ἔλεγεν ὁ
χριστὸς πάτερ θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ καὶ αὐτοὶ ὦσιν. ἵνα θεωρῶσι τὴν
δόξαν τὴν ἐμήν. ὢ ποτήριον ἥδυτατον τοῦτο τοῦ χριστοῦ ἀδελφοί. ἐάνπερ
καὶ ἐνταῦθα φαίνεται πικρὸν, ἀλλ' εἶναι γλυκύτατον ὑπὲρ μέλι καὶ
κηρίον. διὸ ἐκάλει ὁ σολομῶν ὡς ἐκ θεοῦ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τοῦτο
» λέγων ἔλθετε καὶ πίετε οἶνον ὃν κεκέρακα ὑμῖν. καὶ ὁ δαβὶδ τὸ ἔλε-
» γεν, ποτήριον σωτηρίου. λέγων ποτήριον σωτηρίου λήψομαι καὶ τὸ ὄνομα
κυρίου ἐπικαλέσομαι. τοῦτο προξενεῖ μοι σωτηρίαν καὶ ζωήν. ὁποῖον ἀγνο-
οῦντες οἱ σήμερον μαθηταὶ εἶπον πιεῖν καὶ δύνασθε πιεῖν ἀφ' ἑαυτῶν.
ἀλλ' ὁ χριστὸς χαρίζεται αὐτοῖς τὴν γνῶσιν, καὶ τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν μέλλου-
σαν βασιλείαν τὴν πλουσίαν καὶ αἰωνικὴν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῶσιν
οἱ ἄλλοι ὃ καὶ γέγονεν ὑπὸ τῆς ἀγνοίας αὐτῶν. καὶ ἀκούσαντες οἱ δέ-
» κα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ ἰακώβου καὶ ἰωάννου ὁ δὲ ἰησοῦς προσκαλε-
» σάμενος καὶ ἑνώσας αὐτοὺς ἔφη. οὐδὲν ἠξεύρετε ὅτι οἱ ἐθνικοὶ θέλου-
» σι δοξασθῆναι εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. ἀλλ' ἐγὼ οὐ διδάσκω τοὺς ἐμοὺς
» μαθητὰς οὕτω φρονεῖν. ἀλλ' ὅλον τὸ ἐναντίον. ἵνα ὅστις θέλει νὰ γένῃ
» διὰ μέγας, πρῶτον νὰ εἶναι διάκων καὶ μικρὸς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. καὶ
» ὑπηρέτης τῶν ἀδελφῶν. εἶτα τοὺς δίδει καὶ τὸ παράδειγμα ἀπὸ τοῦ
» ἑαυτοῦ του εἰπὼν ὅτι καὶ ἐγὼ ὁ κύριος ὑμῶν οὐκ ἦλθον διὰ νὰ με ὑπηρετή-
» σουν, ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπηρετήσω καὶ νὰ δώσω τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ πάν-
των τῶν πιστευσάντων εἰς ἐμέ. ὢ μέγα κακὸν ὁποῦ εἶναι ἡ δόξα τού-
του τοῦ κόσμου ἀδελφοὶ ὁποία γίνεται ἐκ τῆς ἀγνωσίας. διὰ νὰ μὴ γνω-
ρίσουν τὸν σκοπὸν τοῦ λόγου οἱ μαθηταὶ, ἠθέλησαν ἁρπάσαι ταύτην.
ἡ ὁποία εἶναι νὰ εἶναι ὑπὲρ τῶν ἄλλων. διὸ εὐθὺς ἐγεννήθη ὁ φθό-
νος ὁποῖος εἶναι ἀδελφὸς τῆς ὑπερηφανίας καὶ εἰσὶ ταῦτα τὰ δύο ἁμαρ-
τήματα θανάσιμα ἀλλὰ πρὸ τοῦ ἐξηγῆσαι ταῦτα λάβετε ἄνεσιν. στάσις.

Ἡ ἀγνωσία γεννᾷ τὴν ὑπερηφανίαν. ἡ ὑπερηφανία τὸν φθόνον. καὶ γ
ἐπειδὴ τὴν ἐπιβουλήν. ἃ πάντα γεγόνασιν εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ χριστοῦ διὰ
τὸ μὴ νοῆσαι καλῶς τὸν λόγον τοῦ χριστοῦ. ἐταράχθησαν οἱ ἄλλοι ἀκούσαντες
τὴν πρωτοκαθεδρίαν τῶν δύο. ὁ πέτρος ἐζήτησε ταύτην δι' ἑαυτόν. ὁ
θωμᾶς ὡσαύτως. ὁ ματθαῖος καὶ πάντες. τοῦτο γὰρ δηλοῖ ἡ ἀγανάκτη-
σις αὐτῶν διὸ ὁ χριστὸς, ἰδὼν αὐτοὺς οὕτω δι' ἐσκορπισμένους τῇ διανοίᾳ,
ἥνωσεν αὐτοὺς εἰρηνικῷ τρόπῳ. διδοὺς τὸν ἑαυτόν του παράδειγμα εἰς

τὴν παραίνεσιν αὐτῶν. εἰπὼν αὐτοῖς. ὅτι πρῶτον χρὴ ἀπεῖραι, εἶτα θερίσαι καὶ πρῶτον πολεμῆσαι, εἶτα λαβεῖν τὸ βραβεῖον. διὸ ἔφη αὐτοῖς οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. ζητεῖτε φησὶν ἀντίληψιν τοῦ πιεῖν τὸ ποτήριον τοῦ Χριστοῦ τὸ ἐμὸν δηλαδή. ἡ δὲ καθέδρα ἡτοίμασται τοῖς τοιούτοις ἐκ θεοῦ δι᾽ ἐμοῦ φησὶν ὁ Χριστός. ὅθεν ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ, ἐστηρίχθησαν. οὐκ εἶπέ τις πλέον λόγον τινά. ὁ γὰρ ἄνθρωπος τότε γνωρίζει τὴν ἁμαρτίαν του, ὅταν εἰσέλθῃ εἰς τὴν χάριν. καὶ τότε γνωρίζει τὴν ὑπερηφανίαν του, ὅταν ἴδῃ τὴν ἄκραν ταπείνωσιν τοῦ Χριστοῦ. δύο τοίνυν κυριώτατα ἐδίδαξεν ὁ Χριστὸς ἐνταῦθα. πρῶτον λύπας πικρείας. β΄ δόξαν αἰώνιον. ὁ γοῦν ἔχων λύπας καὶ πικρείας, ἐκεῖνος, εἰσέρχεται καὶ εἰς τὴν δόξαν. δεικνύων φανερῶς διὰ τούτου ὅτι πᾶς ὁ κόσμος ὀφείλει εἶναι πικρότατος σὺν τῷ πλούτῳ καὶ τῇ δόξῃ αὐτοῦ ἄνευ τοῦ Χριστοῦ. ὥσπερ ἦν πικρὸν τὸ τῆς μερρᾶς ὕδωρ ἄνευ τοῦ ξύλου ἐκείνου τοῦ δειχθέντος τῷ μωυσεῖ ὃ εἰκόνιζε τὸν σταυρωθέντα Χριστόν. ὅτι δὲ ὕδωρ καλεῖ αὐτὰ τὰ τοῦ κόσμου ἡδέα ὡς ἄστατα ἄκουσον τοῦ Δαβὶδ λέγοντος χείμαρρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν. ἄρα διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον. πάντα γὰρ ὡς χειμάρρου δίκην παρέρχονται. ἅτινα κακῶς λαμβανόμενα εἰσὶ πάνυ πικρά. εἰς τὴν ψυχήν. πικρῶς δὲ λαμβάνονται, ὅταν ἀπολαμβάνουσιν ταῦτα οἱ ἄνθρωποι ἄνευ τοῦ Χριστοῦ. τότε γὰρ οἱ πλούσιοι γίνονται, ὑπερήφανοι. φθονεροί. δόλιοι. ἀνελεήμονες. πλεονέκται. οἱ δὲ αὐθένται, γίνονται φιλόδοξοι ἄδικοι. κακῶς διοικοῦντες τὸν λαόν. οὗτοι εἰσὶν ἐκεῖνοι περὶ ὧν ἔφη ὁ Δαβὶδ, οἱ ἐσθίοντες τὸν λαόν μου ἐν βρώσει ἄρτου. καὶ τὸ στόμα αὐτῶν γέμει, καὶ πικρείας καὶ δόλου ἐγκάθηται εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἔνεδρα καὶ δόλος. λαλῶν ἄδικα ἐν καρδίᾳ αὐτῶν. καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν δεξιὰ ἀδικίας. οἵτινες κρίνουσι τὴν κατ᾽ ὄψιν κρίσιν καθὼς ἔφη ὁ Χριστός, οὓς θρηνεῖ ὁ προφήτης ἠσαΐας λέγων, οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ γλυκὺ πικρὸν καὶ τὸ πικρὸν γλυκύ. τὸ σκότος φῶς. καὶ τὸ φῶς σκότος. οὗτοι εἰσὶν οἱ ἄφρονες καθ᾽ ὧν ἔλεγεν ὁ Χριστὸς ἄφρον ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ. καὶ αὖθις ἀδύνατον πλούσιον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ἀλλ᾽ ὅσοι ἔχουσι ταῦτα μετὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀπολαμβάνουσι ταῦτα μετὰ τούτου, εἰσὶν πιστοὶ οἰκονόμοι. διότι τὸν πλοῦτον τὸν ἔχουσι μετὰ τοῦ Χριστοῦ, μερίζοντες αὐτὸν τοῖς δεομένοις. καθὼς ὁ Χριστὸς ἐντέλλεται εἶναι εἰρηνικοί. ταπεινοί. εἰ δὲ καὶ εἶναι αὐθέντης ἔναι δίκαιος. εἶναι οἰκτίρμων. συμπαθής. νομίζει ὅταν κρίνῃ ἄλλον.

κρίνεται αὐτὸς καὶ οἵαν δικαιοσύνην ποιήσει εἰς τὸν πένητα τοιαύτην θέλει ποιήσει, καὶ ὁ θεὸς εἰς αὐτόν. οὗτοι εἰσὶ θεοσεβεῖς. εὐλαβεῖς. οὐ κρίνουσιν διὰ δῶρα. οὐ κινοῦνται ἀπὸ ὀργήν. ἢ θυμόν. ἢ ἡδονήν. οὗτοι εἰσὶν ἐκεῖνοι περὶ ὧν ἔλεγεν ὁ παῦλος ὁ πνευματικὸς μὲν ἀνακρίνει πάντα. αὐτὸς δὲ ὑπ᾽ οὐδενὸς ἀνακρίνεται. καὶ ὁ Δαβὶδ ὁ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην. λαλῶν ἀλήθειαν ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ. ὁ ὀμνύων τῷ πλησίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀθετῶν. διὸ λέγει ὁ ποιῶν ταῦτα οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. διότι οἱ πόδες αὐτῶν ἐπὶ τὴν πέτραν ἐστηρίχθησαν. δηλαδὴ τὸν Χριστόν. καὶ ἐθεμελίωσαν τὴν ζωὴν αὐτῶν μετὰ τοῦ Χριστοῦ. πάντα τὰ τοῦ κόσμου νομίζοντες σκύβαλα διὰ Χριστὸν εἶναι καθὼς ἔλεγεν ὁ παῦλος. ὥστε οὐδεὶς ἄνθρωπος ἀκούει ἢ ὁρᾷ ἄνευ τοῦ Χριστοῦ. καὶ ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ ἠγαπημένοι ἀδελφοὶ εἶναι θεῖον πρᾶγμα καὶ τίμιον, καὶ οὐδὲν ἐκ τῶν τοῦ κόσμου τούτου ἡδέων τρέφει ἢ εὐφραίνει αὐτήν, εἰ μὴ μόνος ὁ Χριστός, ὁ Χριστὸς δὲ οὐδὲν εἶναι ἄλλο κατὰ παῦλον ἢ εἰρήνη, καὶ ταπείνωσις, καὶ οἰκτιρμός, διὰ τοῦτο ἔχοντες τὸν Χριστὸν δηλαδὴ τὰ ἔργα αὐτοῦ εἰς τὴν ἡμετέραν ψυχήν, μετ᾽ αὐτοῦ ὑπομείνωμεν ταῦτα τὰ θλιβερά, καὶ μάταια, τῆς αἰσθήσεως ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν. λέγοντες μετὰ παύλου, ἔχομεν τὸν ἐνδυναμοῦντα ἡμᾶς Χριστὸν καὶ ἐνισχύοντα. διότι τὸ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ταύτης, ὑπερβολὴν αἰωνίου δόξης κατεργάζεται ἡμῖν. καὶ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα ταῦτα, πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. καὶ ἂς ζητῶμεν γνῶσιν φῶς, ἰσχὺν ἐκ τούτου λέγοντες ὦ Χριστέ. ἡ ἡμετέρα φύσις εἶναι ἄρρωστος καὶ οὐ δύναται ὑποφέρειν τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου τούτου ἀλλὰ συνεχῶς πειράζει ἡμᾶς. σὺ γοῦν ὁ μόνος δυνατὸς σύντριψον τὰ βουλὰς αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐνέδρας. καὶ ἐνίσχυσον ἡμᾶς εἰς τὴν διακονίαν ταύτην. καὶ γλύκανον τὸν νοῦν ἡμῶν, ἵνα στηριζόμενος ἐν τῷ σῷ θελήματι, εἴποι σοι ὡς ὁ τυφλὸς κύριε θέλω ἵνα ἀναβλέψω. κύριε θέλωμεν πάσχειν ὑπὲρ σοῦ, καὶ μισεῖσθαι, καὶ μυκτηρίζεσθαι. νομίζοντες κέρδη ταῦτα γενήσεσθαι ἡμῖν, καὶ χάρισαι ἡμῖν ὑπομένειν τὸ ποτήριόν σου τοῦτο μέχρι τέλους. ἵνα ἀξιωθῶμεν τῶν στεφάνων τούτου, καὶ θεωρήσωμεν καθαρῶς τὴν ἀποκάλυψιν τούτου, ἐν τῇ σῇ ἐνδόξῳ ἀναστάσει πίνοντες αὐτὸ μετὰ σοῦ καινόν, δοξολογοῦντες σὲ τὸν ἐν πατρί, καὶ ἁγίῳ πνεύματι προσκυνούμενον θεὸν λόγον. ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

ΔΙΔΑΧῊ ΣῪΝ ΘΕΩ͂ ΕἸΣ ΤῊΝ ἈΝΆΣΤΑσιν τοῦ λαζάρου, καὶ εἰς τὴν κυριακὴν τῶν βαΐων.

Τὸ προοίμιον.

Ταν εἷς ἄνθρωπος κλίνη τὸν νοῦν του εἰς τινὰ τέλος ἐπιθυμητὸν ὅλλα τὰ μέσα ὁποῖα τὸν κομίζουν εἰς ἐκεῖνο τὸ τέλος ἀγαπᾶ νὰ τὰ ἀκούη καὶ νὰ τὰ μανθάνη· διότι ὅλλα τὰ μέσα μετέχουσιν ἐκ τοῦ τέλους αὐτῶν· παράδειγμα. ὅταν εἷς πραγματευτὴς στηρίξη τὸν νοῦν του εἰς τὸ κέρδος, ὅλλα τὰ μέσα ὁποῦ τὸν ἐπέρνουν εἰς τὸ κέρδος, τοῦ πλούτου, ἐπιθυμᾶ νὰ ἀκούη, καὶ νὰ τὰ μανθαίνη καλλά· ὡσαύτως καὶ ὁ στρατηγὸς ἀγαπᾶ νὰ ἀκούη τὰ μέσα ὁποῦ τὸν πέρνουν εἰς τὴν δόξαν τοῦ κόσμου ὅπου ἔχει τὸν νοῦν του στηριγμένον. διὸ ἑτοιμάζει ἅρματα λαμπρά· καὶ ὁ ναύτης καὶ ὁ γεωργὸς ὁμοίως. συμβαίνει γοῦν ὅτι ὅταν διαλέγωσαι τοῦ πραγματευτοῦ περὶ ἁρμάτων νὰ μή σε ἀκούη μήτε νὰ λογίζεται τοὺς σοὺς λόγους ποσῶς· διότι ὁ νοῦς, τοῦ ἐστηρίχθη εἰς τὸ κέρδος, καὶ ἐκεῖνο ἀγαπᾶ, καὶ ζητᾶ. οὕτω καὶ ὁ στρατηγὸς ὅταν ἀκούη περὶ πραγματείας ἢ γεωργίας. οὐδὲν λογίζεται τοὺς λόγους ἐκείνους ποσῶς. καὶ καθεξῆς πᾶς τεχνίτης περὶ ὧν ὀρέγεται, καὶ εἶναι ὁ νοῦς του στηριγμένος, περὶ ἐκείνων φρονεῖ, καὶ λογίζεται, καὶ ταῦτα φροντίζει συνεχῶς εἰς τὸν νοῦν, καὶ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἐπειδὴ εἶναι στηριγμένος εἰς τὸ τέλος τοῦ πράγματος ἐκείνου τοῦ ἐπιθυμητοῦ αὐτοῦ. Τὶ βούλομαι εἰπεῖν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην ἀδελφοί, ὁ λαὸς νὰ ὁρᾶ ταῦτα τὰ ἐξαίσια θαύματα τοῦ χριστοῦ, καὶ νὰ μὴ θελήση νὰ πιστεύση εἰς αὐτὸν, μήτε νὰ θέλη νὰ ἀκούη τὸν λόγον αὐτοῦ, τοῦτο οὐδὲν γίνεται. ἐξ ἄλλου τρόπου εἰ μὴ ὅτι ἐστήριξαν τὸν νοῦν αὐτῶν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰ γήϊνα· διὸ περὶ γηΐνων φροντίζουσι καὶ ἐπιμελοῦνται καὶ θέλουν νὰ ἀκούουν συνεχῶς· καὶ περὶ τοῦ χριστοῦ οὐδ᾽ ὅλως ὀρέγονται νὰ ἀκούουν. μάλιστα μισοῦσι τοὺς λέγοντας τὸν λόγον τοῦ χριστοῦ. ὃς μόνος ἐστὶν ἡ ἀλήθεια, καὶ ὥσπερ ὅταν ὀφθαλμὸς οὐχ ὁρᾶ τὸν ἥλιον, εἶναι ἄρρωστος καὶ ἔχει ἀνάγκην εἰς αὐτὸν, οὕτω καὶ ὁ νοῦς ὅταν οὐδὲ φροντίζει, καὶ διαλογίζεται τὰ περὶ θεοῦ, ὁποῖος εἶναι μόνος τὸ τέλος αὐτοῦ τὸ τελευταῖον ἢ οὐδὲν ἀκούη τὰ μέσα ὁποῖα τὸν νομίζουν εἰς αὐτὸν, εἶναι ἄρρωστος, καὶ ἔχει δεσμὸν τινὰ ἐμποδίσματος εἰς αὐτόν. ἐπειδὴ κατὰ τοὺς σοφοὺς ὁ νοῦς ὁρᾶ καὶ ἀκούει. καὶ εἶναι πρᾶγμα παράδοξον τοῦτο πολλά, ὅτι ὅλλα τὰ κτίσματα νὰ ὁδεύουν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν, καὶ τὰ ζῶα, καὶ μόνος ὁ ἄνθρωπος νὰ εὐγαίνη ἀπὸ τὴν τάξιν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ. ὁ ἥλιος ἀεὶ ἐκ τῆς ἀνατολῆς ἀνατέλλει, καὶ εἰς τὴν δύσιν δύνει. τὰ ἄστρα οἱ οὐρανοὶ ὅλλα εἰς τὴν τεταγμένην ὁδὸν αὐτῶν βαδίζουσι. καὶ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐκβαίνει ἐκ θεοῦ, καὶ νὰ διασκορπίζεται ἔνθεν κἀκεῖθεν εἰς τὰ γήϊνα πλανώμενος ὡς κτῆνος ἄγνωστον καὶ μωρόν. τοῦτο ὡς ἔφημεν συμβαίνει ἐκ τῆς ἀρρωστίας, ἥτις γίνεται ἐκ τῆς ἁμαρτίας διὸ λέγεται μωρὸς καὶ τυφλὸς κατὰ τὸν σοφονίαν τὸν προφήτην ὅτι τῷ κυρίῳ ἐξήμαρτον. οὗτοι οὐδὲν εἶναι πρόβατα τοῦ χριστοῦ καθὼς ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ χριστὸς,

» ὑμεῖς οὐκ ἐστὲ ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, τὰ γὰρ πρόβατα
» τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει· καὶ ἀκολουθοῦσι μοι. κἀγὼ αὐτοῖς
» δίδωμι ζωήν. οὔτε εἶναι υἱοὶ τῆς ἀληθείας καθὼς ἔλεγεν ὁ χριστός.
» πᾶς γὰρ ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς·

οὗτοι εἰσὶν στηριγμένοι εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ μισοῦσι τὴν ἀλήθειαν· καὶ οὐ θέλουσιν ἀκούειν αὐτὴν, διότι ἡ ἀλήθεια ἐλέγχει τὰς πονηρίας αὐτῶν. καὶ ἴδητε ὅτι οἱ ναζαρηνοὶ ἐδίωξαν τὸν χριστὸν διατὶ ἐνήργει τὰ θαύματα καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς τὴν ἀλήθειαν. οἱ γαδαρηνοὶ ἐδίωξαν τὸν χριστόν. διατὶ τοὺς ἔκβαλε τοὺς χοίρους εἰπόντες αὐτῷ, ἔξελθε ἐκ τῶν ὁρίων ἡμῶν. διότι αὐτοὶ ἦσαν στηριγμένοι εἰς τὴν ἀρρωστίαν, καὶ ἁμαρτίαν, καὶ ἐμίσουν τὴν ἀλήθειαν τὸν χριστόν. ἀλλ᾽ ὁ χριστὸς ἀπελθὼν ἐν τῇ καπερναοὺμ καὶ ἤκουσαν τὸν λόγον αὐτοῦ ἐθεραπεύθη ὁ παράλυτος ὁ τυφλὸς, καὶ ἄλλοι οἵτινες μὲ ἀγάπην ἤκουσαν τὸν λόγον αὐτοῦ. διὸ καὶ ἐνταῦθα εἰς τὴν βηθανίαν ἐδίωξαν τὸν χριστόν. καὶ αὐτὸς ἀπελθὼν ἐκρύβη. ἐλιθοβάλησαν αὐτόν· καὶ εὐθὺς ἀρρωστίαι ποικίλαι εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐγεγόνεισαν. καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου θάνατοι παράδοξοι. ὁποῖον ἐγνωρίσασαι ἡ μάρθα καὶ μαρία, ὅτι ἐκ τῆς ἀπουσίας τοῦ χριστοῦ ἐσυνέβη

ἡ ἀρρωστία καὶ ὁ θάνατος τοῦ αὐτῶν ἀδελφοῦ, ἠθέλησαν καλέσαι αὐ-
τὸν καὶ μετὰ πίστεως ἑνωθῆναι μετ' αὐτοῦ. ἡ γὰρ πίστις ἀδελφοὶ, ἔ-
ναι τὸ θεμέλιον τῆς οἰκοδομῆς τοῦ πνευματικοῦ οἴκου. ἡ πίστις εἶναι τὸ ἔν-
δυμα τὸ πνευματικὸν τῆς ψυχῆς καὶ τὸ ἄρμα τὸ ἰσχυρὸν κατὰ τῶν
ἐχθρῶν καὶ ἐναντίων τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου. αὕτη μόνη χωρί-
ζει τὸν νοῦν ἐκ τῶν [illegible]ίνων, καὶ κλίνει καὶ φωτίζει αὐτὸν εἰς τὴν ἀλη-
θινὴν ὁδὸν τοῦ χῦ τοῦ ὁρᾶν τὰ θεῖα κάλλη καὶ στηρίζεσθαι εἰς αὐτά.
ἑνοποιοῦσα τὸν θεὸν μετ' αὐτοῦ. ὡς σύμφωνος τῷ θελήματι αὐτοῦ.
» τίς γὰρ ἄλλος ἕνωσε τὸν μωυσῆν μετὰ τοῦ θεοῦ εἰ μὴ ἡ πίστις ὡς λέ-
» γει ὁ παῦλος, πίστει μωσῆς μέγας γενόμενος τὸν νῶε. τὸν ἰησοῦν τοῦ
» ναυῆ τοὺς πατριάρχας. τὴν ῥαὰβ τὴν πόρνην. ἡ πίστις. ἥτις ἐστὶν κατὰ
τὸν παῦλον ἐλπιζομένων ὑπόστασις. πραγμάτων ἔλεγχος μὴ βλε-
πομένων. εἶναι φησὶν ἡ πίστις, εἷς στηριγμὸς τῶν ἐλπιζομένων πραγ-
μάτων. καὶ ἔλεγχος, καὶ ἀπόδειξις, τῶν μὴ ὁρωμένων πραγμά-
των. διὸ καὶ μόνη αὕτη εἶναι ἡ ἑνοποιοῦσα τὸν ἀνθρώπινον νοῦν με-
τὰ τοῦ θῦ. εἶναι φῶς λαμπρὸν, ὃ διώκει πᾶσαν ἀχλὺν ἐκ τῶν ὀφ-
θαλμῶν τῆς ψυχῆς. εἶναι ἀναγκαιοτάτη, ὥσπερ εἰς τὸν ὀφθαλμὸν
τὸ φῶς. περὶ ταύτης τῆς πίστεως ἠγαπημένοι ἀδελφοὶ βουλόμεθα εἰ-
πεῖν σήμερον τὸ ἰδίωμα αὐτῆς ποῖον εἶναι. β΄ τὸν τρόπον. γ΄ τὴν ἐνέρ-
γειαν καὶ τὴν καρποφορίαν αὐτῆς, εἶναι ἠθικόν. εἶτα θέλω κάμει τέ-
λος. καὶ ἡ αὐθεντεία σας δότε μου ἀκρόασιν μετὰ σιωπῆς σὰς πα-
ρακαλῶ.

στάσις, α΄.

Ἡ πίστις εἶναι ὡς εἴπομεν τὸ πρῶτον θεμέλιον τῆς πνευματι-
κῆς οἰκοδομῆς· ἥτις ἐκκλίνει τὸν νοῦν ἐκ τῆς ἁμαρτίας, καὶ φωτίζει
αὐτὸν εἰς γνῶσιν τῆς ἀληθείας. ἀρχὴ τῆς θείας θεωρίας. ὀφθαλ-
μὸς τοῦ νοός. ἑρμηνεύων αὐτὸν εἰς ποῖον τέλος ὀφείλει, διατάξαι τὰ
ἔργα του, καὶ ποῦ ὀφείλει στηρίξαι τὴν γνώμην του. καὶ χωρὶς αὐ-
τῆς οὐδὲ μία ἀρετὴ ἐστὶν ἀληθής· διότι αὕτη δεικνύει τὸ ὀφειλόμενον
τέλος τῶν ἀρετῶν ὅλων. διὸ ὁ παῦλος τὴν λέγει ἔλεγχον τῶν μὴ ὁ-
ρωμένων πραγμάτων. ὅστις ἔλεγχος εἶναι μία ἀπόδειξις τοῦ ἀμφιβαλ-
λομένου πράγματος. καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ ἐλέγχου εἶναι νὰ δυναστεύσῃ
τὸν νοῦν νὰ καταπεισθῇ εἰς τὰ ἐλπιζόμενα· διὸ ἔλεγεν ὁ χς πιστεύε-
τε εἰς τὸν θεὸν καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε· ἀλλ' ἐπειδὴ ἄλλο εἶναι τὸ πι-
στεύειν θν καὶ πιστεύειν θῦ, καὶ πιστεύειν εἰς θεὸν, διὰ τοῦτο ἀνάγκη
εἶναι νὰ ἰδοῦμεν εἰς ποῖον ἐκ τούτων τῶν τριῶν εἶναι ἡ χάρις τῆς γνώσεως

καὶ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ νοός. δι' οὗ ὁρᾷ τὰ ἀόρατα, καὶ στηρίζεται εἰς
αὐτά. καὶ τὸ πιστεύειν θεὸν εἶναι νὰ πιστεύῃ τινὰς ὅτι ὁ θεὸς εἶναι. καὶ
τοῦτο οἱ ἐθνικοὶ καὶ ἀσεβεῖς καὶ τὰ δαιμόνια κοινῶς τὸ ὁμολογοῦ-
σι. ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο ἁγιάζονται. β΄ τὸ πιστεύειν τοῦ θῦ, εἶναι νὰ πιστεύῃ
τινὰς, εἰς τοὺς λόγους τοῦ θῦ. καὶ τοῦτο καὶ ἁμαρτωλοὶ, καὶ ἐθνικοὶ τὸ
λέγουν ὅτι ὅλα ὅσα εἶπεν ὁ θεὸς εἶναι ἀληθινὰ· καὶ πιστά. ἀλλ' οὐ
διὰ τοῦτο ἁγιάζονται. γ΄ τὸ πιστεύειν εἰς θεὸν, εἶναι τὸ στηρίζεσθαι εἰς
αὐτὸν· καὶ εἰς ἐκεῖνον ἀφορᾶν ἀεί. ὡς εἰς μόνον κτίστην, καὶ εὐεργέτην
αὐτὸν τοῦτο εἶναι τὸ ἀναγκαιότατον πρὸς σωτηρίαν. ὁποῖον ἐσκιά-
ζετο καὶ ἐκ τοῦ φυσικοῦ, καὶ γραπτοῦ νόμου. καὶ οὐκ ἄνευ κατὰ παῦ-
λον ὁ ἄνθρωπος οὐ δύναται ἀρέσαι θεῷ. τὸ αὐτὸ ὀφείλομεν ποιεῖν
εἰς χν΄ δηλαδὴ πιστεύειν εἰς χν. οὐχὶ πιστεύειν ὅτι εἶναι ὁ χριστός. ἢ πι-
στεύειν ὅτι ἀληθινὰ εἶπεν ὁ χριστός. ἀλλὰ πιστεύειν εἰς χν καὶ ἀγα-
πᾶν αὐτὸν καὶ ὑπάγειν εἰς αὐτὸν, καὶ στηρίζεσθαι εἰς αὐτὸν ὡς μόνον
σωτῆρα καὶ λυτρωτὴν τῶν ἀνθρώπων καθὼς ἔλεγεν ὁ παῦλος, πι-
» στεύω κύριε καὶ ὁμολογῶ. ὅτι σὺ εἶ ὁ χς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. ὁ ἐλ-
» θὼν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι. ὧν πρῶτος ἐγὼ εἰμί. διὰ τοῦ-
» το ἔλεγεν ὁ χριστὸς πιστεύετε εἰς τὸν θεὸν καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. καὶ
αὕτη εἶναι ἡ αἰώνιος ζωή· τότε γὰρ θερμαίνεται ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώ-
που τοῦ φρονεῖν, καὶ πράττειν τὰ θεῖα πράγματα. ὡς ἔλεγεν ὁ δαδ
» ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου· καὶ πάλιν ἐπίστευσα διὰ ἐλά-
» λησα. τρία τοίνυν ἀναγκαιότατα χρὴ πιστεύειν καὶ ἐλπίζειν ὁ ἄν-
θρωπος. α΄ ὅτι ἐκ μόνου τοῦ θεοῦ δίδοται ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν ἐν τοῖς
ἀνθρώποις διὰ τοῦ χῦ. β΄ νὰ πιστεύῃς ὅτι ἀφ' ἑαυτοῦ σου οὐ δύνασαι λα-
βεῖν τί καλὸν ἐὰν ὁ θεὸς οὐδὲν σοῦ τὸ δώσῃ. γ΄ ὅτι τὴν αἰωνίαν ζωὴν
οὐδὲν σοῦ τὴν δίδει διὰ ἀμοιβὴν τῶν ἔργων σου ἀλλὰ διὰ χάριν τοῦ
χῦ. εἰς τὸ πρῶτον ὅτι μόνος ὁ θεὸς συγχωρεῖ ἁμαρτίας. διότι οὐδεὶς
δύναται νὰ κάμῃ καθαρὸν τὸν ἄνθρωπον ὁ ποῦ εἶναι γεγεννημένος
ἐκ σπέρματος ἀκαθάρτου, εἰ μὴ μόνος ὁ καθαρὸς θεὸς καὶ ἀκήρα-
τος. ἡμεῖς κατὰ τὸν δαδ ἐν ἁμαρτίαις καὶ ἀνομίαις συνελήφθημεν.
τίς γοῦν δύναται ἐξαλεῖψαι ἀφ' ἡμῶν τὴν ῥίζαν ἐκείνην τὴν φα-
νερὰν τῆς ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς ὁ θεός· ἔτι ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι γνωρίζω-
μεν βεβαίως, ὅτι τὸ πρᾶγμα τὸ πραχθὲν, οὐ δύναται εἶναι ὡς μὴ γενό-
μενον. ἡ ἁμαρτία ἐνεργήθη ἀφ' ἡμῶν, φαίνεται φανερὰ πεπραγμέ-
νη. τίς γοῦν δύναται νὰ κάμῃ τὸ γινόμενον ὡς μὴ γινόμενον, εἰ μὴ ὁ

θεὸς μόνος ὁ καὶ τὰ ἀδύνατα δυνατὰ καθιστῶν. ὡς ὁ χριστὸς ἔφη τῷ
» νεανίσκῳ, ὅτι πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. ὁ γοῦν οὕτως πιστεύων
» κατὰ τὸν δαβὶδ ἐστὶ μακάριος. μακάριος γὰρ φησὶν ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος
ἁμαρτίαν. εἰς τὸ δεύτερον οὐδεὶς ἄνθρωπος δύναται καυχηθῆναι ὅτι ἔχει
ἔργα ἀγαθὰ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ του. διότι κατὰ τὸν ἰεζεκιὴλ τὸν προφήτην
» ἡ ῥίζα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἡ γέννεσις αὐτοῦ ἐκ γῆς πικρὰ ἐστί. ἐσόντας
γοῦν ἡμεῖς ἐκ τῆς ἁμαρτίας γεγεννημένοι, ἐὰν ἐκ θεοῦ ἐγκαταλει-
φθησόμεθα, ἀεὶ βρέχωμεν εἰς τὴν ῥίζαν μας ἥτις εἶναι ἡ ἁμαρτία. καὶ
ἰδὲ καὶ τὸ παράδειγμα εἰς τὰ φυσικὰ τούτου τοῦ κόσμου γεννήμα-
τα. πῶς ἕκαστον αὐτῶν βρέχει εἰς τὴν ῥίζαν καὶ φύσιν αὐτοῦ μὲ πολλὴν
ἐπιθυμίαν, καὶ ἀγάπην. τοῦτο γοῦν τὸ ἐμπόδιον ὁποῦ οὐκ ἐνεργοῦ-
μεν αὐτὰ πολλαχῶς, γίνεται ἐκ τοῦ θεοῦ. διότι αὐτὸς ὡς μόνος δυνα-
τὸς σὲ ἀναγέννησε ἐκ τῆς χάριτος, καὶ σοῦ ἔδωκε καὶ σπέρματα καλ-
λά. ἐξ ὧν φύονται οἱ ἀγαθοὶ καρποί. οἱ ὁποῖοι εἶναι καρποὶ τῆς ἀγα-
θῆς ῥίζης, ὁποίαν σου ἐχάρισεν ὁ θεός. τί γοῦν καυχᾶσαι εἰς ξένα
πράγματα. ὁ ἄνθρωπος γὰρ εἶναι ὥσπερ ἕνα νήπιον ἀχαμνόν. ὁποῖον
γνωρίζωμεν ὅτι ἀφ᾽ ἑαυτοῦ του οὐδὲν δύναται, νὰ σταθῇ ἐσόντας ἀ-
χαμνόν. εἰ δὲ καὶ φθαρῇ καὶ σαπηθῇ, καὶ συντρίψῃ τὰ κόκαλα τὰ
βασιλικά. πόσῳ μᾶλλον οὐ δύναται οὐδ᾽ ὅλως ἀσηκωθῆναι. οὕτω καὶ
ὁ ἄνθρωπος πρὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ του
οὐ δύναται σταθῆναι ἄνευ τῆς θείας δυνάμεως. εἰς τὸ τρίτον νὰ πι-
στεύῃς. ὅτι ὅλαις οὐ αἱ ἀγαθοεργίαι εἶναι δῶρον θεοῦ. διότι αὐτός σου
χαρίζει τὰς ῥίζας τὰς ἀγαθάς. καὶ σοῦ βοηθεῖ καὶ εἰς τὴν αὔξησιν.
ὥστε κατὰ παῦλον τὰ καλὰ ἔργα εἶναι αὐτοῦ τοῦ χριστοῦ. οὔτε γὰρ ὁ σπεί-
» ρων ἢ φυτεύων εἰ μὴ ὁ αὐξάνων θεός. διὰ ὁποῖα ἐσὺ εἶσαι ὀφειλέτης
τοῦ θεοῦ πλέον, ἢ ὁ θεὸς ἐσένα. διότι αὐτός σου ἔκβαλεν τὰς κακὰς τῆς
ἁμαρτίας ῥίζας. καὶ ἔθεσε τὰς καλάς. ὁ ἄνθρωπος ἀφ᾽ ἑαυτοῦ του
τὸ καλὸν οὐδὲν δύναται νὰ τὸ πράξῃ. διότι οὐδὲν τὸ ἔχει μέσα του. καὶ
πάλιν ἐὰν ἀεὶ ἀγαθοεργῇς, εἰς ὅλην σου τὴν ζωήν, ὅλα αὐτὰ εἰς
σύγκρισιν ἑνὸς μόνου τῶν αἰωνίων ἐκείνων ἀγαθῶν οὐδὲν εἶναι ἄξια.
διότι ταῦτα εἰσὶ πρόσκαιρα. ἐκεῖνα δὲ αἰώνια. καὶ οὐδεμία σύγκρι-
σις γίνεται ἀναμεταξὺ τοῦ ἀπείρου καὶ πεπερασμένου. διὸ ὁ παῦ-
» λος ἔλεγεν, μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω. καὶ πάλιν, οὐκ ἐξ ἔργων δι-
» καιούμεθα. ἀλλὰ κατὰ χάριν. ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ χριστοῦ.
καὶ ἰδὲ τίς ἦν δικαιότερος τοῦ δαβίδ. περὶ οὗ ἔφη ὁ θεός. εὗρον δαβὶδ

τὸν δοῦλον

τὸν δοῦλόν μου κατὰ τὴν καρδίαν μου. ὅμως γοῦν λέγει περὶ ἑαυτοῦ.
» κύριε μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου ὅτι οὐ δικαιωθήσε-
» ται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν. οὐδεὶς πιστὸς θέλει λογιασθῇ δίκαιος ἐνώ-
πιόν σου μετὰ τῶν ἔργων του διότι οὐδὲν ἔργον καλὸν εἶναι ἴδιόν του.
καὶ πάλιν οὐδὲν ὑπάγει μὲ ἕνα ὁποῦ εὑρίσκει μυριάδας. ὥστε τὰ
τρία ταῦτα χρὴ πιστεύειν ὁ ἄνθρωπος. α΄ ὅτι ἐκ μόνου τοῦ θεοῦ ἀλλοι-
οῦνται τὰ ἡμέτερα ἁμαρτήματα διὰ τοῦ χριστοῦ. β΄ δι᾽ αὐτοῦ λαμβάνο-
μεν καὶ τὰ ἀγαθά. γ΄ τὴν αἰώνιαν ζωὴν καὶ βασιλείαν διὰ τοῦ αὐ-
τοῦ χριστοῦ λαμβάνωμεν. ταῦτα χρὴ πιστεύειν καὶ ὁμολογεῖν κατὰ παῦ-
» λον. ταῦτα μαρτυρεῖ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον εἰς τὸ ἡμέτερον πνεῦμα. ἰδὲ καὶ
τὴν ἀπόδειξιν τούτων, τὴν ἀληθινήν. εἰς τὸ πρῶτον εἶναι τὸ πάθος
τοῦ χριστοῦ, ἐξ οὗ ἐδόθη ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν. καθὼς ἐφώνησεν εἰς τὸν
» σταυρὸν πάτερ ἄφες αὐτοῖς. καὶ τοῦτο γέγονεν διότι τὸ αἷμα τοῦ χριστοῦ, καὶ
ἡ βοὴ αὐτοῦ ὑψώθη ὑψηλότερος, ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ ἄβελ καὶ τῆς
βοῆς αὐτοῦ, βοῶντος τιμωρίαν, καὶ ἐκδίκησιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους.
τοῦτο δὲ βοᾷ τὴν ἄφεσιν καὶ τὸν ἱλασμὸν τῶν ἀνθρωπίνων ἁμαρτιῶν,
καὶ ὅτι ἰσχυρότατος καὶ ἐνεργητικώτατος γέγονεν ὁ θάνατος αὐτοῦ
πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν, ἤπερ τὰ ἁμαρτήματά μας γεγόνασιν ἄξια
πρὸς τιμωρίαν. ἡ ἀπόδειξις περὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων, εἶναι ἡ ἀνά-
στασις τοῦ χριστοῦ. διότι διὰ ἡμετέραν δικαιοσύνην καὶ δόξαν ἀνέστησεν
ἑαυτόν. ἡ δὲ ἀπόδειξις τοῦ τρίτου, εἶναι ἡ ἀνάληψις αὐτοῦ. διότι ἀνε-
λήφθη λαμπρῶς, διὰ λαμπρότητα ἡμῶν. ὥστε καὶ τὴν κάθαρ-
σιν πιστεύειν ἐκ θεοῦ πρὸς ἡμᾶς διὰ τοῦ χριστοῦ ἐνεργηθεῖσαν, καὶ τὸν φω-
τισμόν, καὶ τὴν τελείωσιν αὐτὸς ὑπάρχων καὶ κάθαρσις ἡμῶν καὶ φω-
τισμὸς καὶ τελείωσις. περὶ τούτων τῶν τριῶν εἴρηκεν ὁ δαβίδ, α΄.
» μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος. ἁμαρτίαν. καὶ περὶ τῆς
» β΄ μακάριος ἀνὴρ ᾧ ἀντίληψις παρὰ σοί. καὶ περὶ τῆς γ΄ μακά-
» ριοι οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου. εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων
αἰνέσουσί σε. ὅστις γοῦν οὕτω πιστεύει ἑνώνεται μετὰ τοῦ χριστοῦ. ἔ-
ναι ἡ πίστις αὐτοῦ ἀκέραιος σῶα. ἐνεργητική. ταύτην τὴν πίστιν ἔχου-
σαι ἡ μάρθα καὶ μαρία αἱ ἀδελφαὶ τοῦ λαζάρου ἐκάλεσαν τὸν χριστὸν
» καὶ μαθοῦσαι ὅτι ἔρχεται, συναντήσασαι αὐτῷ, εἶπον κύριε εἰ ἦς ὧδε
» οὐκ ἂν ἀπέθανεν ἡμῶν ὁ ἀδελφός. ἐτίμησαν τὸν χριστόν, ὡς θεόν. καὶ
» ζωῆς δοτῆρα, καὶ θησαυρὸν παντὸς ἀγαθοῦ. εἰς ἃς ἔφη ὁ χριστὸς ἀ-
» ναστήσεται ὁ ἀδελφὸς σας. ὁμοίως καὶ ἡ μαρία εἶπε κύριε ἐὰν εἶσουν ἐ-

διὰ οὐδὲν ἤθελεν ἀποθάνη ὁ ἀδελφός μας. διότι ἐκ τῆς σῆς δυνάμεως
πίπτει πᾶσα ἀρρωστία, καὶ ἀσθένεια. ὢ ὁμολογία ἀεί στη ὑγιοῦς πί-
στεως. ἐπαναμιμνήσκονται τοῦ προφήτου ἀνθρώπου, συνέρχονται εἰς
τὴν ἀλήθειαν καὶ λέγουσιν ὅτι ἐὰν ὁ αὐτὸς ἦτον εἰς τὴν θείαν χάριν,
ὁ θάνατος οὐδὲν ἤθελεν ἔλθη εἰς τὸν αὐτὸν. ὢ συμφοραὶ καὶ μεγάλην
ἀρρωστίαν ὁποῦ ἐνήργησεν καὶ ἐνεργεῖ ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν αὐτὸν καὶ τὴν
πόλιν ἀδελφοί. διώκει καὶ τὴν χάριν, καὶ τὸν χ̅ν̅ ἀπὸ τὴν ψυχὴν αὐ-
τῶν. πᾶσα ἐνέργεια καὶ μηχανὴ τοῦ πονηροῦ δαίμονος ἐνεργεῖται εἰς
ταύτην τὴν πόλιν καὶ τὴν ψυχήν. ὥσπερ τοὐναντίον πᾶσα ἀγαθο-
δωρεία εἶναι εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν ψυχὴν, εἰς ἣν εἶναι ὁ χ̅ς̅. ταπείνω-
σις. πραότης. ὑπομονή. ταῦτα λέγουσιν αἱ ἀδελφαὶ τοῦ λαζάρου εἰς
» χ̅ν̅ μετ' εὐλαβείας. διὸ καὶ ὁ χ̅ς̅ ἔφη πρὸς αὐτὰς, ὑποδείξατέ μοι
» ποῦ τεθείκατε αὐτόν. ὢ γυναῖκες ὑποδείξατέ μοι ποῦ τὸν ἐβάλλε-
τε τὸν ταλαίπωρον αὐτὸν διὰ νὰ δεχθῆτε τὴν κακὴν συμβουλὴν τοῦ
ἐχθροῦ. πῶς τὸν ἐκατεστήσετε νεκρόν. βρωμερόν. καὶ εἰς τὸν λάκκον τῆς
γῆς βεβλημένον, διὰ νὰ διώξετε τὸν χ̅ν̅ ἀφ' ὑμῶν ἤγουν τὴν χάριν
τοῦ θ̅ῦ̅. διότι ὁ χ̅ς̅ ἐγνώριζε τὸν τόπον ὁποῦ ἦν τεθαμμένος ὁ λάζα-
ρος. ἀλλὰ τοῦτο τὸ λέγει ἀνάγων τὰς γυναῖκας εἰς ὑψηλὴν θεωρίαν
τοῦ λόγου. ἐμφανίζων αὐταῖς καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἁμαρτίας, καὶ τὴν
ἐνέργειαν, ἃ ἐσυνέβησαν τῶν αὐτῶν διὰ νὰ διώξη τὴν χάριν τοῦ θεοῦ
ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ἐδῶ διὰ νὰ διώξουν τὸν χ̅ν̅ ἐνήργησεν ὁ θάνατος τὸ
ἔργον αὐτοῦ. ὁποῖον κατανοήσασαι αὗται αἱ γυναῖκες εἶπον τῷ χ̅ῳ̅.
» κ̅ε̅ ἤδη ὄζει τεταρταῖος γάρ ἐστίν. ὢ κ̅ε̅ βρωμεῖ. διότι τέσσαρας ἡμέ-
» ρας εἶναι εἰς τὸ μνημεῖον. ἀλλὰ μετὰ πίστεως ἀληθινῆς τὰ ὁμολόγη-
σαν. καὶ τὸν καιρὸν, καὶ τὴν ἐνέργειαν. ὅτι βρωμερὸν τὸν ἔκαμε ἡ ἁ-
μαρτία ἡ πολυχρόνιος καὶ στηριγμένη τὸν αὐτὸν. βρωμεῖ τοῦ θ̅ῦ̅ τῶν ἀγ-
γέλων. διὸ δέονται αὐτοῦ ἵνα εὐωδιάση αὐτὸν μετὰ τῆς θείας αὐτοῦ
εὐωδίας. διὸ λέγει αὐταῖς ἄρατε τὸν λίθον. ὢ γυναῖκες ἐκβάλλετε
τὴν πρόφασιν, ἵνα θεωρήσητε ὅλλας τὰς ἐνεργείας ἃς ἐνήργησεν ἡ ἁ-
μαρτία εἰς τοῦτον τὸν ἀδελφόν σας θεωρήσατε καὶ καταλάβετε ἀ-
κριβῶς ταῦτα. τρέχει ὁ λαός. τρέχουν αἱ γυναῖκες. γίνονται κινήμα-
τα πολλά. διότι ὅταν θέλει ὁ ἰατρὸς νὰ ἰατρεύση ἀρρωστίαν πολυχρό-
νιον, χρεία εἶναι πολλῶν, καὶ ἰσχυρῶν φαρμάκων ἵνα κινήσουν τὰ νε-
νεκρωμένα μέλη τῶν πνευματικῶν. ὀργάνων. ὡς φαίνεται εἰς τὴν
ἰατρείαν ταύτην συνέρχονται πολλοί. τότε ὁ ἰησοῦς κράξας φωνῆ με-

» γάλη εἶπε λάζαρε δεῦρο ἔξω καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν ὁ λάζαρος δεδε-
» μένος τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, κηρείαις. καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδα-
ρίω περιεδέδετο. ὢ φανέρωσις τοῦ μυστηρίου τούτου, τῆς ἀληθείας
ἀδελφοί. ἐξέβη ὁ νεκρὸς μετὰ σημεῖα τῶν ἔργων τῆς ἁμαρτίας. μὲ
τὸν δεσμὸν ὁποῦ τὸν ἔδεσε χεῖρας καὶ πόδας. καὶ τὸν ἔκαμεν ἀκίνη-
τον εἰς τὸ καλόν. μὲ τὸ σουδάριον, ὁποῦ τοῦ ἔβαλεν ἡ ἁμαρτία εἰς
τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ μὴν ὁρᾷ τὴν ἀλήθειαν. μὲ τὴν βρῶμαν. καὶ
τὸν λίθον ὃν εἶχεν εἰς τὸ μνημεῖον. καὶ ὅτι ἐκ τούτων πάντων τὸν ἐξέ-
» βαλεν ἔξω ἡ θεία φωνὴ ἐκείνη ἡ ἰσχυρὰ περὶ ἧς ἔλεγεν ὁ δαδ φωνὴ
» κ̅ῦ̅ ἐν ἰσχύϊ καὶ μεγαλοπρέπεια. συντρίβουσα τὰς κέδρους τοῦ λιβά-
» νου. διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ μωυσῆς ὅτι ἡ τοῦ θεοῦ φωνὴ ὁρᾶται. διότι εἶναι
ἐνυπόστατος καὶ ἰσχυροτάτη. ἐκ πάντων γοῦν τῶν ἁμαρτιῶν ἐξέβη ὁ
λάζαρος, ἐκ τοῦ θανάτου. ἐκ τοῦ δεσμοῦ. ἐκ τῆς βρώμας, καὶ ἐκ τοῦ
σουδαρίου. δηλοποιῶν, τὴν παντελῆ ἐλευθερίαν ἣν μέλλει λα-
βεῖν διὰ χ̅ῦ̅ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἡ εἰς τὰς τέσσαρας ἡμέρας συνεχο-
μένη. πρώτη ἀπὸ τοῦ ἀδὰμ μέχρι νῶε εἰς ἣν ἐβρώμευσεν τοσοῦτον
ὁ ἄνθρωπος ὅτι ἔστειλε κατακλυσμὸν ὁ θεὸς ἵνα τὸν πλύνη ἀπὸ τὴν
βρῶμα τὴν μεγάλην ὁποῦ εἶχε. β' ἀπὸ νῶε ἕως τοῦ ἀβραὰμ εἰς ἣν
ὁ ἄνθρωπος ὡς λίθος ἀναίσθητος ἦν μηδόλως συνιῶν τὸν λόγον τοῦ θ̅ῦ̅.
διὸ ὁ θεὸς ἐμέρισε τὰς γλώσσας αὐτῶν. ἡ γ' ἣν ἀπὸ ἀβραὰμ ἕως
μωσέως, εἰς ἣν ὁ ἄνθρωπος δέσμιος χειρῶν καὶ ποδῶν ἦν. μὴ δυνάμε-
νος ἐνεργῆσαι καλόν. διὸ ὁ θεὸς ἔδωσε τὴν περιτομὴν, ἵνα κόψη τὸ
περίσσευμα τῆς ἡδονῆς. ἡ τετάρτη ἣν ἀπὸ μωυσέως ἕως τοῦ χριστοῦ.
εἰς ἣν ἦτον ὁ αὐτὸς τυφλωμένος καὶ οὐχ ἑώρα τὸν χριστόν. ἢ τοὺς λόγους
αὐτοῦ καὶ τῶν προφητῶν αὐτοῦ. οὓς ἀπέκτεινον κακὴν κακῶς. ἐξ ὧν
πάντων ἔμελεν ἐλευθερῶσαι τὸν ἄνθρωπον ὁ ἰσχυρότατος θεὸς διὰ
» τοῦ χριστοῦ. διὸ εἶπε τῶν μαθητῶν αὐτοῦ λύσατε αὐτὸν, καὶ ἄφετε
» ὑπάγειν. ὢ θαῦμα μέγιστον τοῦ μυστηρίου τούτου ἀδελφοί. αὐτὸς ἐ-
νήργησεν τοῦτο, καὶ τῶν μαθητῶν ἔδωσε ἰσχὺν λύσεως, καὶ ἐλευθε-
ρίας, διὰ νὰ λύσουν τὸν λαὸν τοῦ χριστοῦ ἐκ τῶν δεσμῶν τῶν αὐτῶν ἁ-
μαρτημάτων. ὁποῖον γέγονεν ὡς ἀληθῶς εἰς τοῦτον τὸν λάζαρον. ἐξέ-
βη γὰρ ἐκ πάντων ἀληθῶς ὁ λάζαρος τούτων. καὶ γέγονεν ἀρχιερεύς.
καὶ γέγονεν καλὴ ἡ καρποφορία αὕτη τῆς εἰσόδου τοῦ χ̅ῦ̅. ὅτι πολ-
λοὶ μετὰ τοῦ λαζάρου ἐξέβησαν ἐκ τούτων τῶν βρωμερῶν ἁμαρτημά-
των ὥσπερ λέγει τὸ εὐαγγέλιον. πολλοὶ φησὶν ἰδόντες τὸ θαῦμα ἐπί-

στεύσαν εἰς τὸν Χριστόν. ὅτι ἐν τούτῳ ἐγνωρίσθη ὁ Χριστὸς κύριος τῶν πάν-
των καὶ τῆς ζωῆς, καὶ τοῦ θανάτου. βλέπετε ἀδελφοὶ διὰ νὰ πιστεύ-
σουν ἀληθινὴν πίστιν ἡ μάρθα καὶ μαρία, ποῖον καρπὸν ἔλαβον τὴν
ἀνάστασιν τοῦ ἀδελφοῦ τους. τὴν ὑγείαν· τὸν ἁγιασμὸν τῶν ψυχῶν αὐ-
τῶν. ὢ πῦρ θερμότατον τοῦτο τῆς πίστεως ἀδελφοὶ ὁποῦ εἶναι. ἁπα-
λύνον τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων ὥσπερ τὸ πῦρ καίει τὴν ὕλην,
καὶ ἁπαλύνει τὴν πέτραν. τὸν σίδηρον· οὕτω καὶ αὕτη καθαρίζει,
» τὴν τοῦ ἀνθρώπου καρδίαν ὡς ἔλεγεν ὁ πέτρος, τῇ πίστει καθαρί-
» σας τὰς καρδίας ἡμῶν. καὶ ὁ Χριστὸς τοῦ νεανίσκου πάντα δυνατὰ
» τῷ πιστεύοντι· λάβετε λοιπὸν μικρὰν ἄνεσιν ἀδελφοὶ ἵνα τελειώσω-
» μεν τὸν λόγον.

στάσις, β'.

Εἴπαμεν τὴν δύναμιν τῆς πίστεως ἀδελφοὶ πόσον δύναται ἐνερ-
γῆσαι ὅταν εἶναι ζωντανὴ καὶ ἐνεργητικὴ εἰς τὸν ἄνθρωπον. καὶ ἀπε-
δείξαμεν αὐτὴν μετὰ τοῦ σημερινοῦ εὐαγγελίου. εἴπαμεν καὶ τὰ
κακὰ ὁποῦ ἔρχονται εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν ἥτις δια-
ζευγνύει τὸν ἄνθρωπον ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὑστερεῖ αὐτὸν ἐκ τῆς χάριτος
τοῦ Χριστοῦ. ταῦτα εἰς ἱκανότητα ἐδιδάχθησαν παρ' ἡμῶν σήμερον
εἰς ὑμᾶς. νῦν δὲ λέγωμεν ὅτι τετραχῶς ἁμαρτάνει ὁ ἄνθρωπος.
πρῶτον κατὰ συναρπαγήν. δεύτερον κατὰ ἀπάτην. τρίτον κατε-
νέργειαν· τέταρτον κατὰ ἀπόγνωσιν. ἥτις στηρίζει αὐτὸν πάνυ εἰς τὴν
κακὴν ἐνέργειαν, καὶ νοῦν, καὶ θέλησιν καὶ μνήμην αὐτοῦ. διὸ καὶ
» ἡ τοιαύτη πληγὴ λέγεται ἀθεράπευτος κατὰ τὸν θεῖον μάξιμον.
καὶ τὸ πρῶτον γίνεται, ὅταν ἴσασαι εἰς ἀμφιβολίαν, καὶ οὐδὲν πι-
στεύῃς βεβαίως ἃ εἴπαμεν, οὔτε τὰ ἀπιστεῖς· ὁποῖον γίνεται ἀπὸ ἁρ-
παγὴν τῆς ὀρέξεώς σου. εἰς τὸ δεύτερον, ὅταν κομίζῃ εἰς τὴν αἴσθη-
σίν σου τὰ τοῦ κόσμου τούτου ἡδέα καὶ αὕτη τὰ ἐπέρνει εἰς τὸν νοῦν
ὡς καλλά. καὶ τὸν ἀπατᾷ διότι ἐν ὑστέροις τὰ γνωρίζει διὰ κακά·
εἰς τὸ τρίτον ὅταν ἐνεργῇ τὰ φαντασμένα, καὶ μαίνεται εἰς αὐτά, καὶ
γίνεται λυσσώδης εἰς τὰς ἀτάκτους ὀρέξεις τῆς σαρκός. εἰς τὸ τέ-
ταρτον ὅταν στηρίζεται μόνιμος εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ οὐ δόλως μνη-
μονεύει ἐπαναστραφῆναι. εἰς τοῦτο τὸ μέγα χάος τοῦ κακοῦ τὸν ῥί-
πτει ἡ ἁμαρτία ἐκ τοῦ ψιλοῦ διαλογισμοῦ τοῦ γινομένου ἐν τῇ καρ-
δίᾳ τοῦ ἀνθρώπου γλυκέως. διὰ τοῦτο εἶναι χρεία εἰς τὸν ἄνθρωπον
νὰ φυλάγεται ἐκ τῶν μικρῶν ἵνα μὴ γίνωσι μεγάλα. διότι ὁ ἄν-
θρωπος ἁμαρτάνων, ἀεὶ θνήσκει· νεκρώνεται. καὶ γίνεται ἔνοχος

δίκης αἰωνίου, τίς λοιπὸν εἶναι τοσοῦτον ἄφρων ὥστε πιστεύων εἰς τὰς
ἀπειλὰς τοῦ Χριστοῦ ἐστὶν ἀληθινάς, καὶ ὅτι ἡ ἁμαρτία βρωμεῖ καὶ δυσα-
ρεστεῖ τοῦ θεοῦ, νὰ μὴν ἐκκλίνει ἑαυτὸν ἐκ τῆς βραχείας ἡδονῆς ταύ-
της, καὶ νὰ παραδοθῇ εἰς τὸν Χριστὸν τὸν μόνον σωτῆρα αὐτοῦ καὶ νὰ
στηρίξῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς αὐτόν. ἰδὲ εἰς τὰ φυσικά· πῶς τὰ πρά-
γματα φυσικῶς μισοῦσιν ἐκεῖνα ὁποῦ ἐστὶ φθορὰ τοῦ ὄντος αὐτῶν·
ἰδὲ τὸ ὕδωρ πῶς μισᾷ, τὸ πῦρ· διότι φθείρει τὴν ψυχρότητα αὐτοῦ·
οὕτω φθείρει ἡ ἁμαρτία τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου. καὶ ταύτην, καὶ
τὴν μέλλουσαν· καὶ ὁ ἄνθρωπος νὰ τὴν ἀγαπᾷ, καὶ νὰ τὴν ὑπηρε-
τᾷ, καὶ πῶς οὐδὲν εἶναι ἄφρων καὶ ἀπαίδευτος ἀπὸ κεφαλῆς ἕως πο-
δῶν· οὐδὲν ἠξεύρης ἄθλιε ἄνθρωπε τί σοῦ ἔκαμεν ἡ ἁμαρτία· σὲ ἔκ-
βαλεν ἐκ τοῦ παραδείσου. αὕτη σὲ ἔκαμεν τοιοῦτον βρωμερόν, ὅτι
ἦτον ἀνάγκη ὁ θεὸς νὰ κατακλύσῃ πάντα τὸν κόσμον· τί ἐκδέχε-
σαι ἀπ' αὐτὴν ἄλλο εἰ μὴ κακόν· οὐδὲν ἠξεύρεις ὅτι σὲ δένει· σὲ τυ-
φλώνει. τί καλὸν ἀναμένεις ἀπ' αὐτήν. οὐδὲν ἠξεύρης ὅτι ἡ ἁμαρτία
ἔκαυσε τὰ σόδομα, καὶ γόμορρα. ὢ συμφορὰ εἰς τὴν πολιτείαν ὁ-
ποῦ εἶναι ὅταν ἐνεργῆται, καὶ βασιλεύῃ ἡ ἁμαρτία. ἐκεῖ εἶναι ὁ φθό-
νος δόλος· ἐπιβουλή. μῖσος. συκοφαντεία. πόλεμοι καὶ παντοῖα κα-
» κά. κατὰ τὸν ζαχαρίαν τὸν προφήτην λέγοντα ἰδοὺ ἐπάγω ἐπὶ τὴν
» πόλιν ταύτην κακὰ ἀνθ' ὧν οὐχ ὑπήκουσαν τῆς φωνῆς μου. ἰδοὺ κα-
» λῶ αὐτοῖς εἰς λιμὸν καὶ μάχαιραν καὶ σφαγήν. καὶ κατὰ τὸν ἱερε-
» μίαν ἰδοὺ ἐντελοῦμαι τὸν οὐρανὸν τοῦ μὴ βρέξαι αὐτοῖς. καὶ ποιή-
σω τὴν γῆν αὐτῶν χαλκῆν. οὐδὲν ἢ βλέπεις ὅτι ὁ θεὸς ἠθέλησε κάλ-
λια τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, παρὰ νὰ κυριεύῃ ἡ ἁμαρτία. οὐδὲν
ἠξεύρης, ὅτι ἡ ἁμαρτία σὲ κάνει δοῦλον τοῦ διαβόλου, σὲ δένει με-
τὰ δύο ἀλύσεων ἰσχυρῶν, τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ἐπιθυμίας· ὢ συμφο-
ρὰ αὕτη μεγίστη, νὰ ἀφείνῃ τις τὸν θεὸν τὸ τέλος αὐτοῦ τὸ ἀγαπη-
τόν, καὶ νὰ ἐξακολουθᾷ τοῦ διαβόλου τὰ θελήματα. νὰ τὸν περιέρ-
χονται ὡς κύνες διαρπάζοντες αὐτὸν ἔνθεν κἀκεῖθεν, περὶ ὧν ἔλε-
» γεν ὁ ἱερεμίας, ἐξέστη οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ καὶ ἔφριξεν ἡ γῆ ὅτι ἐμὲ ἐγ-
» κατέλιπον πηγὴν ὕδατος ζωῆς· καὶ ὤρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους συν-
τετριμμένους. ὢ συμφορὰ τῆς ψυχῆς νὰ ἀφήσῃ τὸν θεόν. καὶ νὰ
ἀκολουθᾷ τοὺς λάκκους· λάκκοι εἰσὶ τὰ γήϊνα· τὰ ἄστατα. τὰ ἀκό-
ρεστα τὰ παίζοντα ἡμᾶς. ἡμεῖς εἴμεσθεν ἀδελφοὶ ἐκεῖνοι οἵτινες συχ-
νάκις ἀφείνομεν τὸν θεόν. καὶ χωριζόμεθα ἐξ αὐτοῦ διὰ τὴν ἁμαρ-

πίαν. καὶ μένωμεν νεκροὶ ὥσπερ μέλη, χωρὶς κεφαλήν· συγχισμέ-
νοι ἄρρωστοι. κινδυνεύωμεν νὰ ἀποθάνωμεν τὸν αἰώνιον θάνατον.
ὢ πόσοι ἀπὸ ἐμᾶς εἶναι χωρισμένοι, καὶ ἀφωρισμένοι ἐκ τοῦ σώ-
ματος, καὶ αἵματος τοῦ χριστοῦ, διὰ τὴν ἁμαρτίαν. μισοῦσι τὴν ἕνω-
σιν τοῦ χριστοῦ, οὗτοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ ἔχουν κάλλιον
τοὺς χοίρους ἀπὸ τὸν χριστόν. ὥσπερ οἱ γεργεσηνοί. καὶ διώκουσιν τὸν
χριστὸν ἀπ' αὐτῶν. καὶ βαρύνουσιν εἰς τὴν ἁμαρτίαν στηριζόμενοι πολ
λὰ εἰς αὐτήν. οὗτοι εἰσὶν υἱοὶ τοῦ σκότους. περὶ ὧν ἔλεγεν ὁ χριστὸς ὑμεῖς
» ἐκ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ διαβόλου ἐστέ. καὶ ἐπειδὴ εὐλογημένοι χρι
στιανοὶ ἡ πίστις εἶναι τοσοῦτον ἰσχυρὰ ἡ φωτίζουσα τὸν ἡμέτερον νοῦν
ὁδεύειν εἰς τὴν ἀλήθειαν τὸν χριστόν, καὶ καθαίρουσα αὐτὸν ἐκ πά-
σης ἁμαρτίας, ἡ ὁποία εἶναι θεῖον δῶρον. ἐκ μόνου τοῦ χριστοῦ διδομέ
νη, καὶ δωρουμένη τῷ ἀνθρώπῳ. καὶ τὸν χριστὸν τοῦτον τὸν ἐδιώξαμεν
ἀφ' ἡμῶν καὶ ὑστερήθημεν τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ἂς ἀνακαλέ-
σωμεν αὐτὸν μετὰ πίστεως μετὰ ἐλπίδος καὶ μετὰ ἀγάπης. ὅτι ἔρ-
χεται. εἰ δὲ θέλεις νὰ μάθῃς καὶ τὸν τόπον ποῦ εἶναι νὰ σοῦ τὸν εἰ-
πῶ. εἰς τὴν καρδίαν σου οἰκεῖ. αὐτοῦ εἶναι στρέψε εἰς τὴν καρδίαν σου
νὰ τὸν εὕρῃς καὶ νὰ διηγηθῇς μετὰ τούτου. ἐγγὺς γὰρ φησὶν ὁ κύριος
» τοῖς συντετριμμένοις τῇ καρδίᾳ. καὶ ὁ παῦλος ἐγγύς σου τὸ ῥῆμα
» ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου. καὶ ὁ λουκᾶς. ἡ βασιλεία τοῦ
» θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστί. καὶ ἐὰν ἔχωμεν τὸν χριστὸν σύνοικον, ὁ διάβο-
» λος θέλει ἐκφύγῃ ἀφ' ἡμῶν μετὰ ἔργα αὐτοῦ. καὶ πᾶσα ἀρρωστία,
καὶ νόσος. καὶ θέλει ἀφανίσει ὅλας τὰς παρελθούσας ἡμῖν ἁμαρ
τίας, καὶ θέλει μας φωτίσει εἰς ἀγαθοεργίαν. μὴ ἀποδιδόντες τινὶ
κακὸν ἀντὶ κακοῦ. τότε γὰρ ἐσόμεθα χριστιανοί, ὅταν ἔχωμεν τὸν χρι-
στὸν μεθ' ἑαυτῶν. καὶ ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ ὁπλοκυκλώσει ἡμᾶς κατὰ τὸν
θεῖον δαβὶδ μονίμως καὶ φυλάξει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας, καὶ εἰς
νοῦν καὶ ἐνέργειαν, καὶ μονιμότητα. καὶ ἐκδιώξῃ αὐτὴν ἀφ' ἡμῶν ἁγιά
σας ἡμᾶς τῷ θείῳ αἵματι αὐτοῦ. καὶ ἐπειδὴ ἔρχεται ὁ χριστὸς ἀ-
δελφοὶ εἰς τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ἐπικα-
λουμένοις αὐτὸν ὡς λέγει ὁ δαβίδ, διὰ τοῦτο ἂς δράμωμεν συναντῆ
σαι αὐτὸν ὡς ἡ μάρθα καὶ μαρία μετὰ πίστεως θερμῆς. καὶ ὡς τὰ
νήπια παιδία ὑποδεξώμεθα αὐτόν, ὡς μὲν ἡ μάρθα, καὶ μαρία
» εἴπωμεν παρρησίᾳ, κύριε εἰ ἦς ὧδε οὐκ ἂν ἀπέθανεν ἡμῶν ὁ ἀδελ-
» φός. κύριε ἐὰν ἐκατοίκας ἐδῶ εἰς ἡμᾶς οὐδὲν εἴθελεν ἀποθάνει ὁ ἀ-

» δελφός μας. κύριε ἐὰν ἡ χάρις σου ἐνήργει εἰς ἡμᾶς, οὐδὲν εἴθελαν
» εἶσεν τόποι δόλοι· φθόνοι· τοσαύτη κακία. ἀρρωστία. θάνατος εἰς ἡ-
» μᾶς. ὢ κύριε βρωμοῦμεν ὅτι τεταρταῖοι εἴμεσθεν εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ
» θανάτου τῆς ἁμαρτίας ἐστηρίχθημεν παντελῶς ἀπεγνωσμένοι εἰς
» αὐτήν. εἶναι τὸ κακὸν μόνιμον. ἔχει πληγὴν δυσθεράπευτον ἔδεσέ
» μας δυνατά. ἐτύφλωσέ μας. ὁμολογοῦμεν φανερῶς τὰς ἁμαρτίας
» ἡμῶν καὶ ἀνομίας ἡμάρτομεν ἠδικήσαμεν ἀποστῆναι ἀπὸ σοῦ. δεό
» μεθά σου ὡς μόνου δυνατοῦ, ἵνα ἀναστήσῃς ἡμᾶς ἐκ τοῦ τοιούτου χάους
» τῶν ἀνομιῶν, καὶ ἁμαρτιῶν ἡμῶν. καὶ ἵνα κινήσῃς εἰς ἀγαθοεργίαν
» τὴν ἡμετέραν ψυχὴν σὺν τῷ σώματι. εἰπὲ ἡμῖν μετὰ τῆς παντο-
» κρατορικῆς σοῦ ἐξουσίας λάζαρε δεῦρο ἔξω ἐκ πάντων. καὶ τῆς βρώ
» μας καὶ τοῦ μνημείου καὶ δεσμῶν καὶ σουδαρίου. ἰάτρευσον ἡμᾶς ἐκ
» πάσης βλάβης. ὅτι σὺ εἶ ὁ μόνος ἰατρὸς, καὶ τὸ φῶς καὶ ἡ κάθαρσις,
» καὶ ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν ψυχῆς τε καὶ σώματος. καὶ εἶτα μετὰ τῶν παί
» δων εὐφημῆσαι καὶ ὑμνῆσαι αὐτῷ κρατοῦντες ἀντὶ φοινίκων τὸν σταυ
» ρὸν αὐτοῦ, λέγοντες ὡσαννὰ εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι
» κυρίου βασιλεὺς τοῦ ἰσραὴλ καλῶς μᾶς ἦλθες ἡ σωτηρία καὶ ὁ βα-
» σιλεὺς ἡμῶν ὁ εὐλογημένος, καὶ δεδοξασμένος θεός. βασίλευσον ἐν
» μέσῳ ἡμῶν. καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ἡμῶν. ἕνωσον ἡμᾶς μετὰ σοῦ ποιεῖν
» νέα ἔργα, καὶ ἀρετὰς ὡς τὰ νήπια. καὶ ἀξίωσον ἑορτάζειν τὴν ἁγίαν
» σου ταύτην ἀνάστασιν, νῦν μὲν κατὰ πίστιν, ἐκεῖθεν δὲ καθαρῶς
» πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, καὶ δοξολογῆσαι τὴν ἁ-
» γίαν τριάδα τὴν ὁμοούσιον· πατέρα υἱὸν, καὶ
ἅγιον πνεῦμα, ἧς ἀξιωθείη-
μεν τυχεῖν ἐν
χριστῷ
ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ
κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας,
ἀμήν.

ΔΙΔΑΧΗ ΣΥΝ ΘΕΩ͂ ΤΗ͂ ΑΓΙΑ
καὶ μεγάλῃ τετράδι.

Τὸ προοίμιον.

Ἡ κατάληψις καὶ γνῶσις, τοῦ ἑαυτοῦ ἡμῶν, δεικνύει ἡμῖν φανερῶς ὅτι ἔχομεν ἐντός μας τινὰ δύναμιν νοητικήν, ἡ ὁποία οὐδὲν εἶναι εἰς τὰ ὄργανα τοῦ σώματος δεδεμένη. διότι οὐ μόνον τὰ συμβεβηκότα τῶν πραγμάτων γνωρίζομεν, ἀλλὰ καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν. ὁποῖον οὐ δύναται ἡ αἰσθητικὴ γνῶσις καταλαβεῖν μόνη, ἄνευ τῆς νοητικῆς· καὶ αὕτη ἵσταται ἐν μέσῳ τῶν σχημάτων, τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, φωτίζων τὰς αἰσθήσεις, καὶ λαμπρύνων αὐτάς, καὶ αὐτὸς ἀναγόμενος ἀεὶ εἰς τὴν θεωρίαν τῆς ἀληθείας
» ἥτις μόνη ἐστὶν ὁ χριστός. ὡς αὐτὸς ἔλεγεν ἡμῖν. ἐγώ εἰμι ἡ ἀλήθεια,
καὶ ἡ ζωή. ὅπου στηρίζεται καὶ ἀναπαύεται. διὸ φυσικῷ τρόπῳ ἐπιποθεῖ τὴν ἀλήθειαν ὁ ἡμέτερος νοῦς. ὡς ἔλεγεν ὁ δαυὶδ ἐδίψησέ σε ἡ ψυχή μου. καὶ ἐπειδὴ πολλά εἰσι τὰ κωλύοντα τὸν ἡμέτερον νοῦν εἰς τὴν θεωρίαν τῆς ἀληθείας, διὰ τοῦτο ἔπεμψεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν εἴδει πυρίνων γλωσσῶν, ἵνα καύσῃ πᾶσαν ὕλην ἀφ᾽ ἡμῶν, καὶ φωτίσῃ τὸν νοῦν ἡμῶν εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας διότι τὸ πῦρ εἶναι δυνατὸν πρᾶγμα. καὶ δύναται τὰ σκληρότητα σώματα ἁπαλῦναι. ἴδε τε τὴν πέτραν πῶς τὸ πῦρ τὴν ἁπαλύνει καὶ τὴν κάνει ἄσβεστην. τὸν σίδηρον ὡσαύτως τὸν ἁπαλύνει. διὰ τοῦ-
» το ἔλεγεν ὁ χριστὸς πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ ὥσπερ τὸ πῦρ
καίει τὰ ζωντανὰ σώματα καὶ τὰ ποιεῖ κόνιν, οὕτω τὸ θεῖον πῦρ ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον κόνιν, θερμότατον εἰς σωτηρίαν, καὶ δραστήριον. καὶ ποιεῖ αὐτὸν λέγειν μετὰ τοῦ ἀβραὰμ καὶ ἰώβ, ἐγώ εἰμι γῆ καὶ σποδός.
» ταύτην τὴν διδαχὴν εὐλογημένοι χριστιανοὶ βουλόμεθα εἰπεῖν σή-
μερον. πρῶτον τὴν δύναμιν τοῦ θείου πυρός. δεύτερον τὴν ἐνέργειαν. καὶ ἐκ τίνος αἰτίας ἐνεργεῖ. τρίτον τὴν καρποφορίαν εἶναι ἠθικὸν εἶτα τὸ τέλος κατὰ τῶν ἐναντίων. καὶ ἡ αὐθεντεία σας δότε μου

ἀκρόασιν στὰς παρακαλῶ μετὰ σιωπῆς.

στάσις, α΄.

Ἡ ἀλήθεια τῶν πραγμάτων εἶναι μόνη ὁ θεός. τὸν ὁποῖον εὑρίσκει ὁ ἡμέτερος νοῦς ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ μαρτυρούμενον, ὅταν ἀκριβῶς ἐρευνᾷ ταύτην μετὰ τῆς πνευματικῆς γνώσεως τοῦ θείου πυρός· ὡς
» ἔλεγεν ὁ χριστός. ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. ὅτι αὗται εἰσὶν αἱ μαρτυροῦ-
σαι περὶ ἐμοῦ. ὥστε μεγάλης ἐρεύνης χρεία ὑπάρχει εἰς τὸν νοῦν τὸν βουλόμενον εὑρεῖν τὴν ἀλήθειαν. καὶ ἴδε εἰς τὰ φυσικὰ πόσα καλύμματα εἰσὶν ἔμπροσθεν τῆς ἀληθείας, καὶ ἐμποδίζουσι τὴν γνῶσιν αὐτῆς. α΄ τὰ σώματα αὐτῶν ὑπόκεινται τῆς θρεπτικῆς ψυχῆς. εὐγενικώτερον πρᾶγμα εἶναι τὸ δένδρον ἀπὸ τὴν πέτραν. πάλιν ἡ θρεπτικὴ ψυχή, ὑπόκειται, τῆς αἰσθητικῆς. εὐγενικώτερον πρᾶγμα εἶναι τὸ ζῶον, ἐκ τοῦ δένδρου. διότι ἔχει αἰσθήσεις καὶ ὁρᾷ καὶ ἀκούει. πάλιν ἡ αἰσθητικὴ ψυχὴ ὑπόκειται τῆς λογικῆς ψυχῆς. διότι εὐγενικώτερον πρᾶγμα εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἐκ τῶν ζώων. πάλιν ἡ λογικὴ ψυχή, ὑπόκειται εἰς τὴν θεωρίαν. κρείττων εἶναι ὁ θεωρητικὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πρακτικοῦ. πάλιν ἡ θεωρία ὑπόκειται εἰς τὴν ἀλήθειαν ἐν ᾗ στηρίζεται, καὶ ἀναπαύει τὰς διανοίας ὅλας αὐτοῦ. ἐκ τούτων τοίνυν χρεὼν ἀναβῆναι τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀλήθειαν. μᾶλλον ταῦτα πάντα χρὴ ἐκκαθάραι, καὶ φλέξαι τὸ πῦρ τὸ πνευματικόν, καὶ ἀφανίσαι ἵνα ὁραθῇ ἡ πρώτη ἀλήθεια τὰ ὁποῖα τὰ λέγει ὁ δαυὶδ
» ἀναβάσεις ἐκ θεοῦ δωρούμεναι τοῖς αὐτοῖς. παρὰ σοὶ φησὶν ἀναβάσεις
» ἐν τῇ καρδίᾳ διέθετο. καὶ ὁ γρηγόριος ὁ θεολόγος, ἰσόλβιος ὃς εἰς
» τὴν κοιλάδα ταύτην τοῦ κλαυθμῶνος περιπολῶν, ὁπόση δύναμις
» τὰ ἄνω ζητεῖ. καὶ τῆς ἀντιλήψεως αὐτοῦ παρὰ θεοῦ γινομένης ἀεὶ φιλο-
» πονεῖ τὴν κάθαρσιν. τὰς κατὰ ψυχὴν καλὰς ἀναβάσεις, καὶ προκοπὰς ἐν
» τῇ καρδίᾳ διατιθέμενος, καὶ οἰκοδομῶν ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἐν ᾧ καὶ τὴν
» πορείαν πρὸς θεὸν ἐποιήσατο, καὶ ἐπολιτεύσατο. μακάριος φησὶν
ἔσται ὁ ἄνθρωπος ὅστις περιερχόμενος ἐν ταύτῃ τῇ ζωῇ, ὁποίαν τὴν λέγει κυρίως κοιλάδα κλαυθμῶνος, ὅσον εἶναι τὸ δυνατόν του ζητᾷ τὰ ἄνω. καὶ βοηθούμενος ἐκ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν ἀνάβασιν ταύτην, ἀεὶ φιλοπονεῖ τὴν κάθαρσιν. βαλὼν ἐν ἑαυτῷ τὰς προκοπάς, καὶ καλὰς ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. ἀφορῶν ἀεὶ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἔφη ὁ χριστὸς πρὸς πιλάτον. ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. ὅστις εἶναι εἰς τὴν θεωρίαν τῆς ἀληθείας ἐκεῖνος ἀκούει, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ· πολλοὶ γοῦν ἄνευ πόνου καὶ προκοπῆς, ἠθέλησαν ἐκ τῶν γραμ-

μάτων τὴν ἀλήθειαν γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. διότι καθὼς εἶ-
πεν ὁ χριστὸς τὸ γράμμα ἀποκτείνει· τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. διὰ
» τοῦτο πολλοὶ ζητοῦντες τὴν ἀλήθειαν, διεστραμμένως ἐνόησαν αὐ-
τήν. διότι ἄνευ πνεύματος ἐχρεαγωγοῦντο. καὶ ἴδη τε τὸν ἕνα καὶ
τὸν αὐτὸν ἥλιον, πῶς ἀλλοιοτρόπως κινᾷ τὴν γῆν. ἀλλοιοτρόπως τὸ ὕ-
δωρ· τὰ φυτά. καὶ ἕκαστον τῶν κτισμάτων. διότι κατὰ τὴν φυσικὴν
ὁρμὴν ἑκάστου κινεῖ αὐτά. καὶ ἴδε τε καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώ-
που. πῶς εἰς τινὰ κάτοπτρον φαίνεται ὥσταν εἶναι. εἰς τινὰ φαίνεται
πλατύτερον. εἰς τινὰ φαίνεται μακρότερον. εἰς ἄλλο πάλιν φοβε-
ρὸν ἄσχημον. διότι τοιαύτην φύσιν ἔχουσι τὰ κάτοπτρα ἐκεῖνα. οὕτω
καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὁρᾶται ἡ ἀλήθεια εἰς τινάς, σῶα καὶ ὡραῖα.
ἐν ἄλλοις ἐναντία· κακή. καὶ τοῦτο γίνεται ὡς ἔφημεν ἐκ τῶν ὀργά-
νων τῶν πονηρῶν· διότι οἱ πονηροὶ πονηρῶς κινοῦνται. καὶ αὕτη ἡ ἀποκά-
λυψις τῆς ἀληθείας ἀδύνατον δωρηθῆναι τοῖς ἀνθρώποις ἄνευ τοῦ
» θανάτου τοῦ χριστοῦ. δι' οὗ ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἀπὸ ἄνωθεν
» ἕως κάτω, καὶ αἱ πέτραι ἐρράγησαν ὡς φησὶ τὸ εὐαγγέλιον, καὶ οἱ
ἄνθρωποι ἐξέβησαν ἐκ τῶν μνημείων, δηλοῦντος διὰ τούτων τοῦ
θείου λόγου, ὅτι πᾶσα ἀσάφεια τῆς θείας γραφῆς ἐρράγη διὰ τῆς δυ-
νάμεως τοῦ χριστοῦ καὶ αἱ λίθιναι καρδίαι ἔγνωσαν τὴν ἀλήθειαν
ἐξελθοῦσαι ἐκ τοῦ μνημείου τῆς ἀγνωσίας, καὶ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος
τὴν ἀλήθειαν καθαράν. εἰς ταύτην τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας ἐλ-
θοῦσα σήμερον ἡ μαρία, ἠθέλησεν εὐωδιάσαι μετὰ μύρου τὸν
χριστόν, δηλαδὴ τὸν θάνατον αὐτοῦ, καὶ μετὰ μαλλία της νὰ σφογγίσῃ
τοὺς πόδας αὐτοῦ καταφιλοῦσα τούτους· καὶ λέγουσα εἰς ἑαυτήν· ὦ
ἄχραντοι πόδες οἵτινες ἠγίασαν τοὺς ἐμοὺς λογισμοὺς φρονεῖν ὀρ-
θῶς τὰ περὶ θεοῦ, καὶ λέγειν καὶ πράττειν τὰ τῆς ἀληθείας, καὶ ἠ-
λευθέρωσαν ἐμὲ ἐκ τῆς πικρᾶς ἀσωτίας, τί να χάριν σοι ὀφείλω ἀ-
ποδοῦναι εἰ μὴ τοῦτο τὸ μύρον τὸ ἄξιον τριακοσίων δηναρίων. ὡς
τελείῳ, καὶ ὑπὲρ τελείῳ θεῷ· ᾧ ἡ τελειότης ἐν τοῖς τρισὶ προσώποις
ἀριδήλως ὁρᾶται, καὶ ἐν πατρί, καὶ υἱῷ, καὶ ἁγίῳ πνεύματι ὡσαύ-
τως. ἀλλὰ ὁ ἰούδας ἠγανάκτησε καλῶν ἄγνοιαν καὶ μωρίαν τὸ
πρᾶγμα ὡς ἀκάθαρτος, καὶ μιαρός. διὸ καὶ ὁ χριστὸς ἀποκαλύ-
πτει τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος, ὅτι καλὸν ἔργον εἰργάσατο ἡ γυ-
νὴ εἰς καλὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας ἦλθε. ἀλλ' ἵνα μὴ ὁ ἄνθρωπος
ἀμφιβάλῃ εἰς ταύτην τὴν ἐπιστροφὴν ταύτης καὶ μετάνοιαν λά-

βετε ὀλίγην ἄνεσιν σὰς παρακαλῶ. ἵνα ἑρμηνεύσωμεν καθαρώ-
τερος αὐτήν·

στάσις, β'.

Ἡ ἀλήθεια τοίνυν ἣν φυσικῶς ὀρέγεται ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, ἔ-
ναι ὁ θεὸς εἰς ὃν μόνον στηρίζεται καὶ ἀναπαύεται. καὶ ἐπειδὴ τρία
τινὰ ἐδωρήσατο τῇ λογικῇ φύσει ὁ θεὸς ἡ μόνη ἀλήθεια τῶν πραγ-
μάτων, διὰ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς τρισὶ τούτοις ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος τὴν
τελειότητα μόνῳ τῷ θεῷ ἀποδιδεῖν. τί τοίνυν ἐστὶ τὸ θεῖον, καὶ οὕ-
τω τὸν λόγον νοήσωμεν· τὸ θεῖον τοιγαροῦν εἶναι ὄν· ἀεὶ ὄν. ἀεὶ εὖ ὄν.
περιέχον τὴν τελειότητα καὶ ἐν τοῖς τρισὶ τούτοις τοῖς ὀνόμασι. ἐκ τούτου
τὰ κτίσματα τινὰ ἔχουσι τὸ ὄν. ἀλλὰ τὸ ἀεὶ ὄν. καὶ τὸ ἀεὶ εὖ ὄν· καὶ εἰς
αὐτὸν τὰ πάντα ἵσταται, ὡς ἔφη ὁ παῦλος ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ καὶ
εἰς αὐτὸν τὰ πάντα ἔστηκε. καὶ ἐὰν τὸ ὂν αὐτῶν τὰ ποιήματα οὐδὲν
τὸ ἤθελαν ἔχει εἰς αὐτὸν ὅλα, καὶ οὐρανοί, καὶ ἄγγελοι καὶ πάντα
τὰ ἐπίγεια ἤθελαν ὑπάγει εἰς ἀπώλειαν καὶ φθοράν. τοιγαροῦν ὁ
ἄνθρωπος ἐκ θεοῦ ἔχει τὸ ὂν τὸ ἀεὶ ὄν, καὶ τὸ ἀεὶ εὖ ὂν ἐν τῷ τέλει τῆς
μελλούσης ζωῆς. καὶ ἐπειδὴ ἡ φύσις τῶν ἀγγέλων γέγονεν τελεία εἰς τὴν
φύσιν οὐχὶ δὲ τελεία εἰς τὴν χάριν, διὰ τοῦτο εὐθὺς εἰς μίαν ῥοπὴν
κλίναντες εἰς τὸ πονηρόν, ἐγέμισεν ὅλη ἡ φύσις αὐτῶν πονηρία, καὶ
κακία. καὶ ἐπειδὴ ἡ φύσις αὐτῶν εἶναι ἀεὶ ὄν, γεγόνασιν ἀεὶ κακῶς ὄν.
ὁ ἄνθρωπος ἔχοντας φύσιν ἀτελῆ, καὶ λαμβάνων τὴν γνῶσιν ἐκ τῶν
βαθμῶν τῆς θεωρίας τῶν ποιημάτων, ἀναγόμενος, καὶ καταγόμε-
νος δι' αὐτῶν εἰς τὴν ἀλήθειαν, διὰ τοῦτο ἔχει χρείαν ἑρμηνειῶν πλεί-
στων, καὶ φωτισμῶν. καὶ πρῶτον ἐκ τῆς ἰδίας διανοίας, ἐκ τῆς θελή-
σεως, ἥτις ἐλευθέρως κινεῖται ἐκ τῆς πρώτης αἰτίας τὸν θεόν. ἐλέγ-
χοντα τὴν συνείδησιν αὐτῶν, ἐκ τινῶν σημείων ἰδίων πνευματικῶν,
τοῦ θεοῦ πρὸς τοῦτο ταύτην διερεθίζοντος καὶ τὴν ψυχὴν ἀναγομέ-
νου· ζητεῖν τὴν πρώτην ἀλήθειαν τὸν θεόν· τὴν χορηγοῦσαν αὐτῷ τὸ
ἀεὶ εὖ ὄν· καὶ ἀϊδίως συνεῖναι μετὰ τοῦ θεοῦ· εἰς τὴν εὐφροσύνην καὶ
ἀγαλλίασιν ἐκείνην τὴν διηνεκῆ. β' ἐλέγχεται ἐκ τινῶν θαυμά-
των, ὁποῖα ἔχει ὁ θεὸς ἔξω τοῦ φυσικοῦ καὶ τεταγμένου τούτου κόσμου,
πρὸς κατάληψιν αὐτοῦ. καὶ τῆς αὐτοῦ ἀξίας. ὥσπερ εἶναι ἡ ἀνάστασις
τῶν νεκρῶν. ἡ ἀνάβλεψις τῶν τυφλῶν. ἡ ἴασις τῶν χωλῶν· τῶν παρα-
λύτων. τῶν λεπρῶν. ἐξ ὧν πάντων γνωρίζει ὁ ἄνθρωπος, τὴν ἀλή-
θειαν τὴν πρώτην, καὶ κυρίαν τοῦ παντός, καὶ λογίζεται εἶναι αὐτὴν
ἔξω τοῦ κόσμου τούτου. καὶ εἰς ταύτην ἀναβαίνειν ὀφείλει· ἵνα λάβῃ

τὴν ἀνάπαυσιν αὐτοῦ· γ´ τὴν γλυκύτητα τῆς ὀρέξεως, βλέπων ὅτι
ὅτι οἱ γευσάμενοι τῆς πείρας τούτου, καὶ ζωὴν καὶ τὰ πάντα ἐγκα-
τέλειπον δι' αὐτόν, διὰ ὁποῖα ἦν ἀνάγκη ὁ θεὸς νὰ ὁμιλήσῃ μετὰ
τοῦ αὐτοῦ, καὶ νὰ τοῦ δείξῃ ἐναργῶς, καὶ ἐμφανῶς ταῦτα πάντα. καὶ ὅτι
μόνη ἡ ἀλήθεια δωρεῖται τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἀεὶ εὖ ὄν· διὸ ἔλεγεν ὁ χριστὸς
ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον ἵνα
μαρτυρήσω τὴν ἀλήθειαν, τοίνυν ἐκ πάντων τούτων ἐλεγχθεῖσα τὸ
συνειδὸς αὐτῆς, καὶ κατὰ νοῦν, καὶ διάνοιαν γνωρίσασα ταῦτα, καὶ
κατ' ἐμφάνειαν ἰδοῦσα παρὰ τοῦ Χριστοῦ ἐνεργηθέντα καὶ νεκροὺς ἀνα-
στήσαντα, καὶ τυφλοὺς ἀναβλέψαντα, καὶ παραλύτους, καὶ λεπρούς,
καὶ χωλοὺς ἰατρεύσαντα, ἐπίστευσεν εἶναι τοῦτον μόνον τὴν ἀλήθειαν
τὴν ἐπιθυμητὴν εἰς αὐτήν· τὴν τελείαν ἐν τοῖς τρισὶ πράγμασι
ὡς ἔφην ἄνωθεν. καὶ καθαίρουσαν· καὶ φωτίζουσαν, καὶ τελειοῦσαν·
διὰ τοῦτο μετὰ τῆς τοιαύτης πίστεως ἔδραμε ἀγοράσαι τὸ μύρον
τριακόσια δηνάρια· πᾶς γὰρ ἑκατοστὸς ἀριθμός, ἐστὶ τελειότατος· ση-
μαίνων διὰ τῶν τριῶν τούτων ἑκατοστάδων τὴν τελείαν αὐτοῦ, καὶ ὑ-
περτέλειον τελειότητα. καὶ ὅτι αὐτὸς δέδωκεν αὐτῇ τὸ εἶναι. τὸ ἀεὶ εἶναι,
καὶ διὰ τὴν ἀγαθότητα αὐτοῦ τῆς θέλει χορηγήσῃ καὶ τὴν τελειότητα δη-
» λαδὴ τὸ ἀεὶ καλῶς εἶναι. διὸ ἔφη ὁ χριστὸς καλὸν ἔργον εἰργάσατο εἰς
» ἐμέ. τὸ γὰρ καλὸν οὐκ ἔστιν ὅτε οὐ καλόν. ἀλλ' ἀεὶ εἶναι καλὸν διὸ εἶπεν ὁ
Χριστὸς ὅτι καὶ κηρυχθήσεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ· παρὰ τῶν μαθητῶν.
οὐδὲν γὰρ ἐκήρυσσεν οἱ τοῦ Χριστοῦ μαθηταὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμέ-
νης, ἢ τὴν φανέρωσιν τῆς ἀληθείας διὰ Χριστοῦ ἀποκαλυφθεῖσαν εἰς τοὺς
ἀνθρώποις. καὶ τὴν τῶν ἁμαρτωλῶν ἐπιστροφήν. ἥτις ἐκ τοῦ θανά-
του αὐτοῦ γέγονεν. ἐτίμησεν λοιπὸν τὸν χριστὸν ἡ γυνή, ὡς θεόν· ὡς κύ-
ριον. ὡς βασιλέα τοῦ παντός· ὡς μύρον ἀληθινὸν εὐωδιάζοντα τὸν κό-
σμον ἅπαντα, καὶ ἁγιάζοντα αὐτόν· ὁποῖον μύρον τῆς γυναικὸς περιεῖ-
χε πᾶσαν τὴν καρδίαν αὐτῆς, καὶ τὴν θέλησιν εἰς αὐτὸ μεμιγμέ-
νην διὸ καὶ λέγεται πολυτίμητον· καὶ διάκουσον. ἰδὲ λοιπὸν πῶς λέ-
» γει τὸ εὐαγγέλιον, ὅτι ἐπλήθη ἡ οἰκία ἐκείνη ἐκ τῆς τοῦ μύρου εὐω-
» δίας. μόνος ὁ ἰούδας οὐκ ἔγνω τὴν εὐωδίαν ἐκείνου ὅτι ἐβρόμει
μέσα του. ἀλλ' ἡ γυνὴ ὅλη ἐπλήθη εὐωδίας, ὅλη. καὶ τὰ μαλία
τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐσφόγγισαν τὰ ποδάρια τοῦ χριστοῦ. μαλία εἶναι
οἱ διαλογισμοὶ οἱ ὁποῖοι εἶναι στολισμοὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνθρώ-
που. οἱ ὁποῖοι καθαρισθέντες ἐκ τοῦ χριστοῦ τοῦ φρονεῖν τὰ δέοντα,

στολίζουσι τὸν ἄνθρωπον πάνυ λαμπρῶς. δεύτερον ἐφίλησε τοὺς
πόδας, διὰ δύο πρῶτον ὅτι ἐκ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας, ἔλαβε
τὴν γνῶσιν, καὶ σωτηρίαν ταύτην· δεύτερον ἵνα, καὶ ἑνωθῇ εἰς αὐ-
τὸν κατὰ ἀγάπην ἥτις δηλοῖ τὸ φίλημα τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἅτινα πα-
ραδόξως ἐνηργήθησαν εἰς αὐτήν, καὶ τέλος ἐν τοῖς τρισὶ τούτοις ὀνό-
μασι τοῦ ὄντος τοῦ ἀεὶ ὄντος, καὶ ἀεὶ εὖ ὄντος, τοῦ θεοῦ φαίνεται ἐκ δύο με-
γίστων φυσικῶν ἐνεργειῶν ἐκινήθη ἡ γυνὴ εἰς τὴν εὐπείθειαν τοῦ Χριστοῦ ἡ
παροῦσα πρῶτον ἐκ μεγάλου φόβου. δεύτερον ἐκ μεγάλης ἀγά-
πης. ἐκ τοῦ φόβου ἐκινήθη διότι ἔγνω ὅτι ὁ θεὸς εἶναι τὸ ὂν τὸ καθο-
λικόν, καὶ κύριον τῶν πάντων. καὶ εἶπε καθ' ἑαυτήν, ποῦ ἔχω ἀπελ-
θεῖν ποῦ νὰ φύγω εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ αὐτὸς τὸν οὐρανὸν πληροῖ κατὰ
» τὸν ἱερεμίαν οὐχὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ λέγει κύριος.
ἐθρήνει διὸ ἑαυτήν ὁρῶσα τὴν μεγαλειότητα τοῦ θεοῦ· καὶ ἐτρό-
μαζε πολλὰ ἡ ψυχή της ἀπὸ τὸν φόβον τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ· δεύ-
τερον ἐκινήθη ἐξ ἀγάπης διὰ τὸ καλὸν τέλος ὁποῦ ἔμελλε λαβεῖν
ἐξ αὐτοῦ. ὁ ποῖον ἔχει καὶ περισσοτέραν ἰσχὺν ἐκ τοῦ πρώτου. νομί-
ζουσα αὐτὸν εἶναι τὴν τελείαν ἀγάπην, ἥτις κατὰ παῦλον μακροθυ-
μεῖ χρηστεύεται. οὐ λογίζεται τὸ κακόν· καὶ ἔτρεξεν εἰς αὐτὸν μετ' ὀ-
ρέξεως πολλῆς, εὑρεῖν τὴν ἀνάπαυσιν αὐτῆς. ὥσπερ τὰ πτηνὰ ἀνα-
παύονται εἰς τὸν ἀέρα. τὰ φυτὰ εἰς τὴν γῆν· οἱ ἰχθύες ἐν τῇ θαλάσ-
σῃ, ἡ πέτρα εἰς τὰ κάτω. οὕτω αὕτη ἡ γυνὴ εἰς τὸν χριστὸν ἔδραμεν ἀ-
» ποτόμως· εἶπε μετὰ τοῦ δαδ ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς
» πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου πρὸς σὲ ὁ θεός. ἐδί-
ψησεν ἡ ψυχή μου πρὸς τὸν θεὸν τὸν ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα. ὅλα τὰ ἰδιώ-
ματα τοῦ κόσμου τὰ ἐγνώρισε φαρμάκι, διὸ ζητᾷ τὸ ὕδωρ τοῦ θεοῦ
ἵνα ἰατρευθῇ. καὶ ἴδῃ τε ἐκ τοῦ ἐναντίου τὴν κακὴν ὄρεξιν τοῦ ἰούδα
πῶς ἔτρεξε παραδοῦναι αὐτόν. τοῦτο ἐπεθύμει καὶ ὠρέγετο ἡ καρ-
δία του. διότι ἡ ἀλήθεια οὐδὲν εἰσέρχοτον εἰς αὐτόν, οὔτε ἐγνώριζε
τὸ τέλος τῆς ἀληθείας ποῖον εἶναι. ὢ πόσοι λέγονται μαθηταὶ τοῦ
χριστοῦ χριστιανοί, καὶ προδίδουσι τὸν χριστόν, οὗτοι εἶναι ἐκεῖνοι πε-
» ρὶ ὧν ἔλεγεν ὁ χριστὸς αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετει-
» νὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις. ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ
» τὴν κεφαλὴν κλῖναι· ὡς θρηνεῖ ὁ χριστὸς λέγων οὐαὶ ὑμῖν γραμμα-
» τεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί. οἵτινες ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον
τὸ σέλινον καὶ τὸ ἄνηθον, τὸ κύμινον τὰ δὲ βαρύτερα τοῦ νόμου βα-

» στάζετε. οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς, καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταὶ οἵ τινες
» κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον
κρῖμα. ὢ θαῦμα παράδοξον· φθείρουσιν οἱ δόλιοι τὰς οἰκίας τῶν
ψυχῶν αὐτῶν, αἵ εἰσιν αἱ ἀρεταί, εἰς ἃς κατοικεῖ ἡ ψυχή. καὶ θαρ-
ροῦσιν, ἐν τοῖς σχήμασι τοῖς ψευδέσι τοῦ λόγου, σωθῆναι περὶ ὧν ἔ-
» λεγεν ὁ χριστὸς τὰς νηστείας ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχή μου. καὶ ἐὰν ἐκτείνη
» τε τὰς χεῖρας ὑμῶν πρός με οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν. ἡ γὰρ ἡ γρα-
» φὴ φησὶν ἐπεῖδεν ὁ θεὸς ἐπὶ ἄβελ, καὶ ἐπὶ τὰ δῶρα αὐτοῦ. ἐπὶ δὲ
» κάϊν οὐ προσέσχε πρῶτον ὁρᾶ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, εἶτα
εἰς τὰ δῶρα αὐτοῦ. διότι τὰ καλὰ ἔργα οὐδὲν κάμνουν καλὸν τὸν
ἄνθρωπον· ἀλλ' ὁ καλὸς ἄνθρωπος ποιεῖ, καὶ καλλὰ ἔργα. ἔλεγ-
» χε γοῦν τούτους ὁ χριστὸς λέγων ἱερουσαλὴμ, ἱερουσαλὴμ, ἡ
» ἀποκτείνασα, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς προφήτας ποσάκις ἠ-
» θέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου ἐν σοὶ ὃν τρόπον ἐπισυ-
» νάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἀ-
» φίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος λέγω γὰρ ὑμῖν οὐ μή με ἴδητε ἀπάρτι
ἕως ἂν εἴπητε εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου. ὢ συμ-
φορὰ μεγάλη· τοῦ ἀνθρώπου τοῦ μὴ γνωρίσαντος τὸν χριστὸν σω-
τῆρα, καὶ λυτρωτὴν· καὶ κτίστην τοῦ παντός. ἀπειλεῖ νὰ τοῦ ἀφή-
ση τὸ σπήτι του ἔρημον, καὶ ποῖον εἶναι τοῦτο τὸ σπήτι τοῦ ἀνθρώ-
που· πρῶτον εἶναι ὅλος ὁ κόσμος. ὁ ποῖος ἔχει τὰ κτίσματα διὰ κυ-
βέρνησιν τοῦ ἀνθρώπου. ἐὰν γοῦν ἡ χάρις τοῦ θεοῦ στερηθῆ ἐκ
τούτων, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ζήση ὁ ἄνθρωπος. καὶ δεύτερον
εἶναι ἡ χάρις εἰς τὴν ψυχήν. ὁποῖα ἐὰν μείνη ἀπὸ τῆς χάριτος μέ-
νη ὥσαν τὸ σῶμα νεκρὸν χωρὶς ψυχῆς. ἢ μέλη χωρὶς κεφαλῆς· καὶ
τί χειρότερον ἐκ τούτου εἶναι, ἢ ἡ ψυχὴ χωρὶς χάριν· τὸ σῶμα χωρὶς
ψυχήν· τὰ μέλη χωρὶς κεφαλὴν χριστιανὸς χωρὶς χριστόν. ὢ ἥλιε
φρίξον, καὶ στέναξον. διὰ τοῦτο λέγει ἠσαΐα τί σοῦ λέγει ὁ θεός· τάδε
» λέγει κύριος διαμάρτυραι τῷ λαῷ τούτῳ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
» καὶ ἀνάγγειλον τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν. καὶ ὁ ἰεζεκιὴλ τάδε λέγει
» κύριος λάβε θρῆνον ἐπὶ τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ οἴκου ἰσραὴλ, ὅ-
» τι ἐβεβήλωσαν τὰ σάββατά μου. σάββατα λέγονται αἱ ἑορταὶ ἡ
» ἀνάπαυσις. ὁποίαν μόνη ἡ ἀλήθεια τὴν δίδει τοῦ ἀνθρώπου. καὶ ἐπορεύ-
» θησαν φησὶν ὀπίσω τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτῶν. καὶ ἐπαρώργισάν με ἐν
» τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν οὐ προσδέξομαι ὑμᾶς, εἰ μὴ ἐν ὀσμῇ

εὐωδίας. διὰ τοῦτο ὦ λαὸς τοῦ θεοῦ. ἐπειδὴ εἰς τὰς τοιαύτας ἀπει
λὰς μέλλωμεν ὑποπεσεῖν ἐὰν μὴ ἐπιστραφῶμεν εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ
χριστοῦ. διὸ γνωρίσαντες ὅτι ἅγιον, καὶ φοβερὸν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ
ἁγιάζει εὐωδιάζει, τὸν πιστῶς προσερχόμενον εἰς αὐτὸν, διὰ τοῦτο
δράμωμεν μετὰ θερμῆς καρδίας, καὶ κομίσωμεν αὐτῷ ἀντὶ μύ-
ρου τὰ δάκρυα· τὴν ταπείνωσιν· τὴν μετάνοιαν. τὴν συντριβὴν
τῆς καρδίας. καὶ μετὰ τῆς μαρίας, ἂς ὁμολογήσωμεν τὰς δυσω-
δίας, καὶ ἁμαρτίας ἡμῶν, τῷ μόνῳ θεῷ τῷ τελείῳ, καὶ πάσης τελειό
τητος ἀνωτάτῳ. καὶ εἴπωμεν αὐτῷ κύριε, μῦρον οὐκ ἔχω, δάκρυα
δὲ πολλὰ προσεπιφέρω πρὸς σὲ μετὰ τοῦ ἀλαβάστρου, δηλαδὴ
τῆς ἐμῆς καρδίας. καταφιλῶ τοίνυν τοὺς ἀχράντους σου πόδας,
καὶ ὁμολογῶ τὰ ἄμετρα μου πταίσματα, τὰ βρομερὰ τὰ ἀκά-
θαρτα. εὐωδίασον τοίνυν τὸν οἶκον τῆς ψυχῆς μου ὦ χριστὲ ἀνεξί-
κακε. καὶ τοὺς λογισμοὺς τῆς κεφαλῆς μου διόρθωσον εἰς τὴν σὴν
γνῶσιν, καὶ ὑμνεῖν σε, καὶ δοξολογεῖν, καὶ λέγειν, ἡ μόνη σωτηρία
καὶ ἡ λύτρωσις ἐκ τῆς ἁγίας τριάδος ἐπέφανεν ἡμῖν. καὶ ἀξίωσον
ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν σκιὰν τῶν σῶν πτερύγων ἵνα δο-
ξολογῶμεν τὸν πατέρα καὶ υἱὸν, καὶ τὸ
ἅγιον πνεῦμα τὴν ἁγίαν τριά-
δα τὴν ὁμοούσιον
καὶ
ἀχώριστον ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν χριστῷ
ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ
κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας,
ἀμήν.

ΔΙΔΑΧΗ ΣΥΝ ΘΕΩ ΤΗ ΑΓΙΑ καὶ μεγάλη παρασκευῆ.

Τὸ προοίμιον.

Ἐὰν ὁ στρατιώτης οὐδὲν ἐγνώριζε τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ· ὁ δοῦλος τὸν δεσπότην του ὁ φίλος τὸν φίλον του, ὁ υἱὸς τὸν πατέρα, ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτόν του, ἤθελεν εἶσεν τοῦτο μία μεγάλη ἀπαιδευσία, καὶ ἀγνωσία· ἀλλ᾽ ὅμως διὰ τὴν ἄγνοιαν τῆς σαρκός, εἶχον ἂν μερικὴν συγγνώμην. εἰ δὲ νὰ μὴν γνωρίζῃ ὁ ἄνθρωπος τὸν χριστὸν τὸν ἰσχυρὸν στρατηγόν του, τὸν ἀληθινόν του πατέρα καὶ φίλον καὶ ἀδελφὸν τὸ φῶς, τὴν ζωήν, τὴν εὐλογίαν, καὶ ἐλευθερίαν τῶν ἀνθρώπων, πόσης τιμωρίας, καὶ καταχρίσεως ἄξιος εἶναι. ὁ παῦ-
» λος οὐκ ἤθελεν γνωρίζειν ἄλλο εἰ μὴ τὸν χριστόν. οὐ γὰρ ἔκρινα φησὶ τοῦ
» εἰδέναι τι, εἰ μὴ ἰησοῦν χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. διὸ καὶ τοῦτον ἐκή-
» ρυξεν λέγων. ἡμεῖς δὲ κηρύσσωμεν ἰησοῦν χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρω-
» μένον. αὕτη ἡ γνῶσις γιομίζει τὸν ἄνθρωπον εὐφροσύνην καὶ ἀγαλ-
» λίασιν. διὸ ἔλεγεν ὁ σολομών. τὸ γὰρ ἐπίστασθαί σε ὁλόκληρος δικαιο-
σύνη· καὶ τὸ εἰδέναι τὸ κράτος σου ῥίζα ἀθανασίας. ἡ γνῶσις αὕτη εἶναι νὰ γνωρίσῃς ὅτι ὁ χριστὸς εἶναι ἡ δικαιοσύνη σου εἰς τὸν πατέρα, καὶ ἐπλήρωσεν ὑπὲρ ὅλας σου τὰς ἁμαρτίας, ἵνα σὲ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰ κακὰ ὅλα, καὶ νὰ σοῦ χαρίσῃ τὴν ἀθανασίαν, καὶ τὴν αἰω-
» νίαν ζωήν. διὰ τοῦτο ἐβόα ὁ δαβὶδ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε τὸν ὅσιον αὐτοῦ. γνωρίσετε ὅτι θαυμαστὰ πράγματα ἐποίησεν εἰς τὸν χριστὸν ὁ θεός. εἰς τρόπον θέλεις γνωρίσῃ μίαν ἀγάπην ἄπειρον. ἔλεος ἀνείκαστον, μακροθυμίαν, συγκατάβασιν, ταπείνωσιν, ὑπομονήν, ἄρρητον· καὶ ἀνέκφραστον· ὁποῖα ὅλα ὁμοῦ σήμερον δεικνύονται φανερώτατα εἰς τὸν χριστὸν ἐδῶ ἄνω εἰς τὸν σταυρόν· καὶ ἐκ ταύτης τῆς γνώσεως λάμπουσι μυρίοι θησαυροί, δωρήματα πλουσιώτατα, εἰς τοὺς πιστῶς προσερχομένους εἰς τὴν γνῶσιν τούτου τοῦ ἐσταυρωμένου χριστοῦ. ἅτινα διὰ νὰ εἶναι τοῦτον ἁγιώτατα, καὶ ὠφελιμώτατα, ὁ χριστός, καὶ πρὶν

τοῦ πάθους αὐτοῦ καὶ μετὰ τὸ πάθος καὶ τὴν ἀνάστασιν, ἠθέλησε βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν ἀνθρώπινον νοῦν μετὰ διαφόρων τρόπων. ὅτε ἐποίει τὸν δεῖπνον. τὸν νιπτῆρα. τὴν προσευχήν· καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν εἰς ἐμμαοὺς διὰ τοῦ ἄρτου ἀνοίξας τὸν νοῦν αὐτῶν, τοῦ συνιέναι τὰς γραφὰς τὰς μαρτυρούσας περὶ αὐτῶν. τίς γοῦν νὰ μὴν ἔλθῃ μετ᾽ εὐλαβείας, καὶ προσοχῆς, κεκαθαρμένος, εἰς τὴν γνῶσιν τούτων τῶν θείων μυστηρίων, ἵνα μὴ παρέλθωσιν ἡμᾶς ταῦτα χωρὶς καρποφορίαν, καὶ εὐλογίαν, καὶ ἁγιασμὸν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν. ἢ ποῖα καρδία νὰ μὴν κινηθῇ εἰς τὴν κατάληψιν αὐτῶν τῶν θαυμαστῶν τούτων μυστηρίων. ὁρῶν τὴν δύναμιν τούτων οὖσαν τοιουτοτρόπως μεγίστην ὅτι σχίζουν πέτρας. ἀνοίγουν μνημεῖα νεκρῶν καὶ ἀνασταίνουν τοὺς νεκρούς. ἐπιστρέφουν λῃστήν· κεντηρίωνα. σκοτίζουν ἥλιον. ἔλθατε τοίνυν ὦ λαὸς τοῦ χριστοῦ ἔλθατε εἰς τὴν γνῶσιν τούτων τῶν μυστηρίων, καὶ λάβετε κατάνυξιν, καὶ συντριβὴν καρδίας, θεωρήσατε ἀκριβῶς τὴν ἐνέργειαν τούτων τὴν μεγάλην· τὴν ὠφέλιμον. καὶ θαυμαστήν. ταύτην τὴν διδαχὴν βούλομαι εἰπεῖν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην ἀδελφοὶ τὰ μυστήρια τούτων, μετὰ τῶν φαινομένων παθῶν. καὶ τὴν καρποφορίαν αὐτῶν, ὁποῖα ἡ μήτηρ μας ἡ ἐκκλησία εὐλαβῶς σήμερον ἑορτάζει. καὶ ἐπειδὴ αὐτοὺς τῆς χάριτος τούτου τοῦ νυμφίου οὐ δύναται ὁ ἡμέτερος νοῦς γνωρίσαι αὐτά, αὐτὸς δὲ ὁ χριστὸς ἱστάμενος ἄνω εἰς τὸν σταυρὸν μᾶς
» ἀνακαλεῖ λέγων δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες, καὶ πεφορτι-
» σμένοι, διὰ τοῦτο δράμωμεν πρὸς αὐτὸν τὸν σταυρόν, καὶ εἴπωμεν,
» σταυρὲ τοῦ χριστοῦ χριστιανῶν ἡ ἐλπὶς πεπλανημένων ὁδηγέ. ἀσθε-
» νούντων ἰατρέ. ἐν πολέμοις νῖκος. οἰκουμένης ἀσφάλεια. τυφλῶν
» ἡ ἀνάβλεψις. νεκρῶν ἡ ἀνάστασις, φώτισον συνέτισον, καὶ ἐλέησον
» ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλούς. τῇ σῇ δυνάμει. ἀμήν. στάσις, α΄.

Τρία πράγματα εἶναι χρεία νὰ θεωρήσωμεν εὐλαβῶς εἰς τὸ ἅγιον πάθος, καὶ τὴν ἐν ἀνθρωπήσει τούτου τοῦ ἀμνοῦ ἀμώμου, καὶ ἀσπίλου χριστοῦ. πρῶτον τὴν αἰτίαν τούτου. δεύτερον τὸν τρόπον, καὶ τρίτον τὴν ἐνέργειαν τούτου· διότι θέλωμεν γνωρίσῃ εἰς τὸ πρῶτον, μίαν ἀγάπην ἄμετρον. εἰς τὸ δεύτερον μίαν ταπείνωσιν ἄρρητον. εἰς τὸ τρίτον μίαν ὑπομονὴν ἄφραστον. διὰ ὁποῖα τρία, ἐκαθάρισε τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῶν τριῶν μεγάλων, καὶ θανασίμων ἁ-

μαρτημάτων. α΄ ἐκ τῆς ὑπερηφανίας τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. β΄ ἐκ
τῆς ἐπιθυμίας τῆς σαρκός του. γ΄ ἐκ τῆς ὡραιότητος τῶν ὀφθαλ-
μῶν καὶ δέδωκε τῷ ἀνθρώπῳ πρώτην κάθαρσιν ἐκ τῆς μεγάλης
καὶ προπατορικῆς ἁμαρτίας, ἡ ὁποία τοσοῦτον ἦτον δυνατὴ, ὅτι ἐχύ-
θη εἰς ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος. β΄ ἐκ τῆς ἰδίας ἑνὸς, καὶ ἑκάστου,
ἣν ἀεὶ ἐνεργεῖ ὁ ἄνθρωπος κατὰ νοῦν καὶ διάνοιαν, καὶ ἐνέργειαν.
γ΄ καὶ ἐκ τοῦ ξένου τοῦ μεγαλωτάτου ἁμαρτήματος, τοῦ θανάτου τοῦ
Χριστοῦ, δέδωκεν ἄφεσιν αἰώνιον. διὰ τοῦτο καὶ εἰς βεβαίωσιν ἡμῶν καὶ
ἀσφάλειαν τῆς συγχωρήσεως τῶν μεγίστων ὧν εἴπομεν ἁμαρτιῶν, καὶ
ἀνομιῶν, σήμερον βοᾷ ταύτας τὰς ζ΄ φωνὰς ἄνω εἰς τὸν σταυρὸν προ-
σηλωμένος χεῖρας καὶ πόδας μετὰ τοῦ ἀκανθίνου στεφάνου λέγων α΄
πάτερ ἄφες αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. β΄ σήμερον μετ᾽ ἐμοῦ ἔσῃ
ἐν τῷ παραδείσῳ. γ΄ γύναι ἴδε ὁ υἱός σου. δ΄ ἠλεὶ ἠλεὶ λαμὰ σα-
βαχθανί. ε΄ διψῶ. ς΄ τετέλεσται. ζ΄ πάτερ εἰς χεῖράς σου παραθή-
σομαι τὸ πνεῦμά μου. αἵτινες περιέχουσιν τὸν ἄμεσον ἱλασμὸν, καὶ
τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ ἀνθρώπου. ἣν ἐδωρήσατο ὁ θεὸς διὰ τοῦ
» Χριστοῦ τοῖς ἀνθρώποις. διὸ ἔλεγεν ὁ Δαβὶδ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ
» καὶ δανείζει ὁ δίκαιος. ὅλην τὴν ἡμέραν τῆς αὐτοῦ παρουσίας ἐλεεῖ
ὁ Χριστὸς ὁ μόνος δίκαιος, καὶ δικαιοσύνη ἡμῶν ἀναφανεὶς εἰς Χρι-
στόν. καὶ ποῖος λοιπὸν ἀδελφοὶ καταλαβὼν τὰ τοιαῦτα νὰ μὴ μετα-
νοήσῃ καὶ νὰ θέλει νὰ συμπάσχῃ μετὰ τοῦ Χριστοῦ τούτου τοῦ ἐσταυρωμένου
βλέπων ἐκεῖ κλέπτην λῃστὴν, ὑπὸ τούτου τοῦ Χριστοῦ, δι᾽ ἑνὸς μόνου λό-
γου συγχωρηθέντα. καὶ τὸν παράδεισον ἀπολαύσαντα. τρέχετε τρέ-
χετε ὦ λαὸς τοῦ Χριστοῦ μετὰ θάρρους ἀφορῶντες εἰς τὴν συγχώρη-
σιν καὶ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν. καὶ μὴ κλαίετε τὸν Χριστὸν, ὡς κα-
θὼς εἰώθασι σήμερον τινὲς ποιεῖν. διότι τοῦτο τὸ δάκρυον ὁ Χριστὸς τὸ
» ἐδίωξεν εἰπὼν, θυγατέρες ἱερουσαλὴμ μὴ κλαίετε ἐπ᾽ ἐμέ. ἐφ᾽ ἑαυ-
» τὰς δὲ μᾶλλον κλαίετε μὴ δὲ κλίνετε τὸν λογισμόν σας εἰς τὴν
προδοσίαν τοῦ ἰούδα εἰς τὴν ἀσέβειαν τοῦ πιλάτου. εἰς τὴν μανίαν τῶν
ἀρχιερέων ἱερέων εἰς τὸν φθόνον τοῦ λαοῦ. διότι ἐκ τούτων τίκτονται
εἰς ὑμᾶς μεγάλαι ἁμαρτίαι. μῖσος. φθόνος. κακία. ἀλλὰ μιμηθῆτε
» τὴν χαναναίαν ἡ ὁποία ἐζήτει τὰς ψιχίας τῆς τραπέζης τῶν κυρίων
» καλοῦσα ἑαυτὴν ἀκάθαρτον καὶ μιαρὰν, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε
συμμαζώνοντες τὰς ψιχίας ταύτης τῆς τραπέζης τοῦ ἐσταυρωμένου Χριστοῦ,
καὶ φυλάσσετε ταύτας εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν μετὰ μαρίας τῆς μητρὸς

αὐτοῦ. καὶ λέγετε τί σημαίνουσιν οὗτοι οἱ ἧλοι οἱ ἐμβληθέντες εἰς τὰς
χεῖρας, καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ. τί σημαίνει ἡ λόγχη. αἱ ἄκανθαι. τὰ
ῥαπίσματα. αἱ ὕβρεις. ὁ βουρδουλισμὸς. τὰ ἐμπτύσματα. τὸ ὄξος.
ἡ χολή. καὶ ὅλος ὁ σταυρός. διότι ταῦτα εἶναι αἱ ψιχίαι τῆς τραπέ-
ζης ἀδελφοί. ταύτας νὰ συμμαζώξετε καὶ νὰ τὰς μασήσετε ἵνα σας
θερμάνουν τὴν κεφαλὴν ὡσὰν τὸ πιπέρι μασσώμενον. καὶ τότε
θέλετε γνωρίσει ὅτι ἐσοὺς τὸν ἐπροδόσετε τὸν ἐραπίσετε. τὸν ἐβουρ-
δουλίσετε. τὸν ἐμπτύσετε. καὶ τὸν ἐσταυρώσετε, ἠξεύρετε τί εἶναι οἱ ἧλοι
τῶν χειρῶν, εἶναι τὰ κακά σας ἔργα. καὶ τῶν ποδῶν, αἱ κακαίσας ὁρ-
μαί. μεθ᾽ ὧν ὁδεύεις εἰς τὸ κακόν. αἱ ἄκανθαι εἶναι οἱ κακοί σου δια-
λογισμοί. ἡ λόγχη εἶναι ὁ φθόνος ὃν ἔχεις κατὰ τοῦ πλησίον. τὸ ὄξος
καὶ ἡ χολὴ, αἱ ἡδοναί σου. τὰ φραγγελώματα, αἱ ὕβρεις σου, καὶ
αἱ ὑπερηφανίαι. τὰ ἐμπτύσματα αἱ ματαιότητες τοῦ κόσμου. καὶ ὅλ-
λος ὁ σταυρὸς, ἡ τρυφὴ, καὶ ἡ ἡδονὴ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, διὰ ὁποῖα ἦτον
ἀνάγκη νὰ πάθῃ ταῦτα ὁ Χριστὸς καὶ νὰ σταυρωθῇ, ἵνα τὰ ἐξαλεί-
ψῃ. καὶ τότε θέλεις κλαύσειν ἑαυτόν σου διότι ἐσὺ τὸν ἐσταύρωσες. καὶ
τὸν ἐράπισες καὶ τὸν ὕβρισες. καὶ νὰ διαλογισθῇς ἔτι ὅταν προσκολ-
λᾶσαι τὴν ἁμαρτίαν ῥαπίζεις τὸν Χριστόν. τὸν προδίδεις. τὸν φραγ-
γελώνεις. τὸν πτύεις. τὸν ἐξουθενεῖς. διὸ νὰ στοχασθῇς πῶς μισᾷ ὁ θεὸς
τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὴν τιμωρεῖ, ὅτι τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο. καὶ κάλ-
λια ἠθέλησε τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ τοῦ παρὰ νὰ βασιλεύῃ ἡ ἁμαρτία εἰς
ἡμᾶς. καὶ οὕτω νοῶν, θέλεις ἐκφεύγει ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν λέγων ὅτι
ἐὰν τὸν υἱόν του ἐτιμώρησεν οὕτω σκληρῶς, πόσον θέλει κάμη εἰς ἐ-
μένα τὸν ἁμαρτωλὸν τὸν ἁμαρτάνοντα νύκτα καὶ ἡμέραν.
εἰς τὴν τοιαύτην γνῶσιν σὲ ἑλκύει ἡ ἔρευνα τῆς αἰτίας τῶν ψιχίων
τῆς τραπέζης τούτου τοῦ ἐσταυρωμένου Χριστοῦ. καὶ τότε θέλεις ἀγκα-
λιασθῇ τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ συμπάσχῃς μετ᾽ αὐτοῦ, διὰ νὰ συν-
δοξασθῇς μετ᾽ αὐτοῦ. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἄνω ἐκ τοῦ σταυροῦ σήμερον καλεῖ
» ἡμᾶς λέγων, δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμέ-
» νοι κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς, διὰ τοῦτο, ἀναβιβασθῶμεν μετὰ νοὸς κα-
θαροῦ ἵνα εὕρωμεν αὐτὸν, ἀντίληψιν καὶ στηριγμόν. ὅπως ἀναμετα-
» ξὺ τοῦ ἀχράντου πάθους αὐτοῦ, καὶ τῆς λαμπρᾶς αὐτοῦ ἀναστάσεως,
νὰ ζῇ καὶ νὰ συναγάλλεται τὸ ἡμέτερον πνεῦμα. ὅπως καταλα-
βόντες τὰ εἴδη τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀντιλήψεως, καὶ ἐνεργείας,
ἀπέλθητε ὡς Χριστιανοὶ γνωρίσαντες ὅτι ἔχετε φρονίμην κεφαλὴν

καὶ ζῶσαν ψυχὴν, καὶ πνεῦμα λογικὸν, ὁποῖον τρέφεται καὶ θάλπε-
ται ὑπὸ τοῦ παναγίου, καὶ τελεταρχικοῦ πνεύματος τοῦ χριστοῦ, καὶ
ἡ αὐθεντεία σας δότε μου ἀκρόασιν μετὰ σιωπῆς σᾶς παρακαλῶ.
ἵνα ἔλθωμεν ἀπὸ βαθμὸν εἰς βαθμὸν ταύτης τῆς ἁγίας κλίμακος
τοῦ θείου τούτου σταυροῦ.

στάσις, β΄.

Ἑπτὰ τινὰ ἀναγκαιότατα θέλει νὰ ἔχῃ ὁ χριστιανὸς ἀδελφοὶ ὁ
βουλόμενος ἀναβῆναι εἰς τὸ ἄκρον τούτου τοῦ σταυροῦ, καὶ εὑρεῖν τὸν χριστόν.
α΄ πίστιν. β΄ δυναστείαν. γ΄ συμφωνίαν. δ΄ προθυμίαν. ε΄ ταπείνωσιν.
ς΄ πραότητα. ζ΄ ἀκολούθησιν. εἰς ἣν εἶναι ἡ τελείωσις. μὲ ὁποῖα
συμπάσχῃ μετὰ τοῦ χριστοῦ. καὶ ὧν ἄνευ λέγεται σῶμα χωρὶς κεφα
» λῆς. καὶ ψυχῆς. ταῦτα τὰ ζ΄ ἔχων ὁ δαβὶδ ἔλεγεν ἑπτάκις τῆς ἡμέ
» ρας ᾔνεσά σε. ἤγουν ὕμνησά σε τὴν ἡμέραν τὸν χριστόν. ταῦτα τὰ
» ζ΄ εἰκόνιζε ἡ ἑπτάκαυλος λυχνία ἡ τεθεῖσα ἐν τῷ ναῷ. ταῦτα τὰ
» ζ΄ εἰκόνιζεν ὁ νόμος λέγων περὶ τοῦ λεπροῦ, ὅτι ἑπτάκις ὁ λεπρὸς
» καθαρισθεὶς, ἁγνισθήσεται. διὸ καὶ ὁ ἐλισσαῖος ἑπτάκις προσέ-
» ταξε τὸν νεεμὰν τὸν σύρον καθαρισθῆναι ἐπὶ τὸν ἰορδάνην, ἵνα τύ-
χῃ ἰάσεως. ἅτινα εἰκόνιζον τὰ ζ΄ ταῦτα ἐνδύματα. ὁποῖα καὶ βαθ-
μοὶ ἀναβάσεως εἴρηνται παρὰ τοῦ δαβίδ. ταῦτα ἐδίδαξεν ἡμῖν ὁ
χριστὸς, τὸν ἑαυτόν του τιθέμενος εἰς ταῦτα ὑπογραμμὸν, καὶ ὁδη-
γίαν τῆς ἡμετέρας ζωῆς. καὶ πρῶτον τὴν πίστιν. διότι αὕτη εἶναι τὸ
θεμέλιον τῆς πνευματικῆς οἰκοδομῆς τοῦ χριστιανοῦ, εἰς ἣν κτίζον-
ται αἱ ἄλλαι ἀρεταί. καὶ χωρὶς ταύτης οὐδὲ μία λέγεται ἀρετὴ πνευ
ματική. αὕτη φωτίζει τὸν νοῦν, καὶ τὸν ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀλήθειαν.
καὶ τὸν ἐλέγχει νὰ κρατεῖ τὰ ἐλπιζόμενα ὡς βέβαια. καταπείθων
αὐτόν. εἶναι θερμὸν πρᾶγμα, φλέγον τὰς ἁμαρτίας ὥσπερ τὸ πῦρ
τὴν ὕλην. ὁ χριστὸς εἰς τοὺς προσερχομένους εἰς αὐτὸν, καὶ ζητοῦντας
ἴασιν, οὐκ ἄλλο ἔλεγεν ἐκείνοις, εἰ μὴ κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθή-
τω ὑμῖν. εἶναι γοῦν ἀναγκαῖον ἔχειν αὐτήν. ὅτι ἀδύνατον ἄνευ ταύ-
της σωθῆναι. εἶναι γοῦν ἀνάγκη τις δύειν εἰς χριστὸν, ὅτι ἐκ τοῦ πά-
θους αὐτοῦ ἐλάβομεν τὴν τελείαν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν καὶ ὁμο-
λογεῖν ἓν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἔτι μόνον. αὐτὸ
τὸ ἅγιον πάθος, ἐξ οὗ ἐπλύθημεν ἐκ τῆς προπατορικῆς, καὶ μεγά-
λης ἁμαρτίας, εἶτα καὶ ἐκ τῆς καθεκάστην παρ' ἡμῶν ἐνεργουμέ-
νης συχνάκις. διότι οὕτως τις δύοντες, θέλωμεν καταφεύγει εἰς τὸν
χριστὸν ἀεὶ ζητοῦντες βοήθειαν ἐξ αὐτοῦ, τοῦ καθαρεῖσαι ἡμᾶς ἐκ τ

συμβαινόντων ἡμῖν ἁμαρτημάτων κατὰ νοῦν, καὶ διάνοιαν, καὶ ἐ-
νέργειαν. εἰς ὁποῖα ἡ φύσις ἡμῶν δρομαίως τρέχει. ὥστε καὶ ἡ μεγάλη
ἁμαρτία ἡ προπατορικὴ ἐκ μόνου τοῦ χριστοῦ συγχωρεῖται, καὶ αἱ
μετὰ τὸ βάπτισμα ἐνεργούμεναι. ὁποίαν πίστιν ἔχων ὁ παράλυτος,
εἶπε τῷ χριστῷ κύριε ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ
» βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν. ὦ κύριε τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον τὸν
» δυνάμενον κινῆσαι τὸ ὕδωρ εἰς ἴασιν οὐκ ἔχω αὐτόν. ταύτην γοῦν
τὴν πίστιν θέλων ὁ χριστὸς ἀφῆσαι ἡμῖν κλῆρον ἐξαίρετον, καὶ μυ-
» στηριώδην. ποιεῖ δεῖπνον. εἶτα ἐγειρόμενος ἐκ τοῦ δείπνου, τίθησι τὰ
» ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς
» τὸν νιπτῆρα. καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν. καὶ ἐκ-
» μάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. δεικνύων διὰ τούτων, ὅτι αὐ-
τὸς εἶναι ἡ κάθαρσις, καὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ τοῦ διανοητικοῦ. καὶ τῶν
ἔργων αὐτῶν. αὐτὸς εἶναι καὶ τὸ πλῦμα τῶν ποδῶν. ὁποῖον πλῦμα πο-
δῶν δηλοῖ τὰ συμβαίνοντα ἡμῖν μετὰ τὸ βάπτισμα ἁμαρτήμα-
τα. ἅτινα ἐξ αὐτοῦ καθαίρονται διὰ τῆς γυμνώσεως τῶν ποδῶν, ἤ-
γουν τῆς μετανοίας, καὶ ἐξομολογήσεως. διὸ εἶπεν αὐτοῖς μακά-
» ριοι ἐστὲ ἐὰν ποιῆτε αὐτά. καὶ ὥσπερ τέλος τοῦ σώματος εἰσὶν οἱ πό-
δες, καὶ αὐτοὶ πλησιάζουσι τὴν γῆν πλεῖον τῶν ἄλλων μελῶν, οὕτω
καὶ αὐτὰ τὰ ἁμαρτήματα εἰσὶν γήϊνα καθεκάστην ὥραν συμβαί-
νοντα ἡμῖν. ἐδήλωσε γοῦν ὁ χριστὸς διὰ τοῦ δείπνου, τὴν ἀθεώρητον
χάριν αὐτοῦ μετὰ σημείων θεωρητῶν, ἑνώσας αὐτούς. διὰ δὲ τοῦ νι-
πτῆρος, τὴν κάθαρσιν τῶν περιπλοκῶν, καὶ γηΐνων διαθέσεων τῆς
ψυχῆς, ἐξ ὧν οὐ δυνάμεθα τελείως εἶναι καθαροὶ ἕως περιπατοῦ-
μεν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ. αἵτινες ἐὰν φαίνονται μικραὶ, ὅμως μετ' αὐ-
τῶν οὐ δύναταί τις ἔχειν μέρος μετὰ τοῦ χριστοῦ. διότι ὥσπερ ἀδύνα-
τον, ἄνευ βαπτίσματος σωθῆναι τινὰ, οὕτω καὶ τοῖς ἁμαρτάνου-
σι μετὰ τὸ βάπτισμα, ἀδύνατον ἔχειν μετὰ τοῦ χριστοῦ μέρος, ἐὰν
οὐδὲν νιφθῶσιν. ταῦτα δὲ τὰ δύο ὁ εἷς χριστὸς ἐνεργεῖ. ὁποῖον ἀ-
γνοῶν ὁ πέτρος, ἔφη τῷ χριστῷ οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν
» αἰῶνα. καὶ ὁ χριστὸς ἐὰν μὴ νίψω σε οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. τό-
» τε γοῦν τρομάξας ὁ πέτρος τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν, εἶπε
» κύριε μὴ τοὺς πόδας μου μόνον ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφα
» λήν. καὶ ὁ χριστὸς πρὸς αὐτὸν ὦ πέτρε ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρεί
» αν ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι. ἀλλ' ἐστὶ καθαρὸς ὅλος. καὶ ὑμεῖς ὁ-

ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. ὢ μυστήρια τῆς πίστεως ταῦ-
τα ἀδελφοὶ μεγάλα καὶ ἁγιώτατα. ἔδειξεν ὁ Χριστὸς ὅτι τῆς καθάρ-
σεως, καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ αὐτός ἐστιν ὁ δοτήρ. καὶ ὅτι εἰς τοὺς λουσμέ-
νους γίνεται ἡ πλύσις τῶν ποδῶν. οἱ ἐλούσθησαν πρῶτον παρ' αὐτοῦ τὴν
κεφαλήν, ἐξ ὕδατος, καὶ πνεύματος. ὁποῖον λοῦσμα εἶναι μέγιστον
ἅρμα κατὰ τῶν ἐναντίων. οὐχὶ εἰς τοὺς ἀλούστους. διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ ἡ-
» σαΐας λούσασθε καθαροὶ γίνεσθε. ἀφέλετε τὰς πονηρίας ἀπὸ τῶν
» ψυχῶν ὑμῶν· τοῦτο νοεῖται διὰ τὸ βάπτισμα. εἶτα φησὶ περὶ τοῦ δευ
» τέρου, καὶ δεῦτε, καὶ διαλεχθῶμεν λέγει κύριος. καὶ ἐὰν ὦσιν ὑμῶν
» αἱ ἁμαρτίαι ὡς φοινικοῦν ὡς χιόνα λευκανῶ, καὶ τ' ἄλλα πρῶτον
λέγει περὶ τοῦ λούσματος, ὁποῖον τὸ ἐνεργεῖ τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ διά-
τινος μέσου δηλαδὴ τοῦ Χριστοῦ. εἶτα τὴν διάλεξιν, ἣν λέγει πλῦμα
» διὸ καὶ ὁ ἱερεμίας ἔλεγε, ἀπόπλυνε ἀπὸ κακίας τὴν καρδίαν σου,
» καὶ ἐπιλάμψοι σοι φῶς. καὶ πάλιν ἐὰν νίψῃς σεαυτὸν νίτρῳ κεκη-
» λίδωσαι. ἄρχοντες ἴδετε ποτὲ μόνον τὸ σαπούνιον νὰ καθαρίζῃ
ἄνευ ὕδατος, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος μόνος ἀφ' ἑαυτοῦ του οὐ δύναται κα-
θαρθῆναι ἐὰν οὐδὲν εἶναι τὸ ὕδωρ τὸ καθαρτικόν. τὸ ὕδωρ τὸ καθα-
» ρὸν περὶ οὗ ἔλεγεν ὁ ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτης ῥανῶ ἐφ' ὑμᾶς ὕδωρ κα-
θαρὸν, καὶ καθαρισθήσεσθε ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν ὑμῶν. τοῦτο τὸ εἶπεν
ὁ Δαβὶδ ὕσσωπον τὸ πρῶτον, καὶ τὸ δεύτερον τῶν ποδῶν πλῦμα. διὸ
» ἔλεγε ῥαντιεῖς με ὑσσώπῳ καὶ καθαρισθήσομαι πλυνεῖς με καὶ
» ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι. τοῦτο εἰκόνιζεν ὁ νόμος ἀδελφοὶ λέγων,
» τοὺς μιαινομένους μετὰ ὑσσώπου δεῖ καθαίρειν. καὶ μετὰ ὕδατος
πλύνειν. διότι σμήχει πολλὰ τὸ ὕσσωπον. τοῦτο εἰκόνιζε τὸ ὕδωρ ἐ-
κεῖνο τοῦ ἐλεγμοῦ ἐν ᾧ ἡ μοιχεία ἐγνωρίζετο. τρέχετε τοίνυν τρέχε-
τε ὦ λαὸς τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ἅγιον τοῦτον νιπτῆρα, οἱ λελουσμένοι, ἵνα
καὶ τοὺς πόδας πλυθῆτε ἐκ τῶν ῥύπων τῶν γηΐνων. ὅπως νὰ ἑνωθῆτε
μετὰ τοῦ Χριστοῦ τοῦ σώματος, καὶ αἵματος αὐτοῦ δηλαδή. ἁπλώ-
σατε τοὺς πόδας λέγετε μετὰ τοῦ πέτρου κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου
μόνον ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. κτῆσον τὴν πίστιν ταύ-
την ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὡς ἔνδυμα θεῖον θεολογικόν. ὁ ποῖον ὁ παῦ-
λος τὸ λέγει θώρακα· καὶ μάχαιραν. ἀλλ' ἴδωμεν καὶ τὸ δεύτερον
ἰδίωμα τῆς δυναστείας

στάσις, γ.

Τὸ δεύτερον ἔνδυμα εἴτε βαθμὸν ὁποῖον εἶναι στηριγμένον ἐπά-
νω τοῦ θεμελίου τῆς πίστεως, λέγεται δυναστεία. διότι ὁ Χριστιανὸς κέ-

κτηται ἐχθρούς· τὸν κόσμον· τὴν σάρκα. τὰ πονηρὰ πνεύματα. καὶ
εἶναι ἀνάγκη νὰ πολεμῇ. κατὰ τούτων. ἰδὲ τὸν Χριστὸν μετὰ τὸ βα-
πτισθῆναι, ὕπηγε πρὸς αὐτὸν ὁ διάβολος. πειράζων αὐτόν. οἱ μαθη
ταὶ τοῦ Χριστοῦ ὡσαύτως ἐμισοῦντο ὑπὸ πάντων. ἀλλ' εἰς τέλος καὶ ὁ Χριστὸς
ἐκατέβαλε πάντα πειρασμὸν, καθὼς λέγει ὁ λουκᾶς, καὶ οἱ μαθη
» ταὶ αὐτοῦ. καθὼς ὁ παῦλος λέγει. ἀδελφοὶ οἱ ἅγιοι πάντες διὰ πί-
» στεως κατηγωνίσαντο βασιλείας. καὶ τ' ἄλλα. διότι ἡ ἀλήθεια ἀεὶ
νικᾷ. ἔτι ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον καὶ οἱ καλοὶ καὶ οἱ κακοὶ πάσχουν
καὶ ἔχουν θλίψεις· πικρίας διατὶ ἔχουν οἱ ἄνθρωποι ἐναντιότητα
πολλὴν ἀναμεταξὺ τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ πνεύματος καθὼς ὁ παῦ
» λος λέγει. ἡ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα
» κατὰ τῆς σαρκός. καὶ μάλιστα διὰ τὴν ὑστέρησιν ἣν ἔχουν εἰς ἑαυ-
τοὺς ἐπειδὴ αὐτάρκεις οὐδὲν εἶναι ἀφ' ἑαυτοῦ τους εἰς τοὺς ἑαυτούς τους.
ὡσὰν εἶναι τὰ ζῶα ὁποῖα φυσικῶς εἶναι ἐνδεδυμένα. ἁρματωμένα νὰ
δι' αὐθεντεύονται κατὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. ὁ δὲ ἄνθρωπος ἔχει πολ-
λὰ τὰ ἐναντία, καὶ τὰ ὑστερήματα διὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχῃ ταρα-
χὰς πολλάς· καὶ τὸ χεῖρον ἀπὸ ὅλα τὸν συγχίζει ὁ θάνατος, λογι-
ζόμενος ὅτι ἀποθνήσκει. καὶ οὐκ οἶδε τὴν ὥραν αὐτοῦ· καὶ τέλος ἀπὸ
τὴν κοιλίαν τῆς μητρός του ἕως τῆς ὑστέρας ὥρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ,
εἶναι πλήρεις δυστυχιῶν τὸ ἀνθρώπινον γένος καθὼς ἔλεγεν ὁ ἰὼβ
» βροτὸς γεννητὸς ἐκ γυναικὸς ὀλιγόβιος, καὶ πλήρεις ὀργῆς. ὥσπερ
» ἄνθος ἀνθῆσαν ἐξέπεσεν· διὸ ἔγραφε ὁ παῦλος τοῦ τιμοθέου, κακο
πάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ἐν ᾧ κακο-
» παθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος. διὸ ἔλεγεν ὁ Χριστὸς ἐν ἄλλῳ τόπῳ
» ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης. ἰδὲ γοῦν τοὺς τρεῖς παῖδας,
οἱ ἔπαθον διὰ τὸν Χριστὸν, πῶς ἦσαν ὡραιότατα τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἐκ
τῶν ἁβροδιαίτων. καὶ τὸ πῦρ οὐκ ἔκαυσεν αὐτούς. τοῦτο θέλων φανε-
» ρῶσαι σήμερον ὁ Χριστὸς, μετὰ τὴν ἕνωσιν τῆς πίστεως, ἐξῆλθε σὺν τοῖς
» μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν κέδρων ὅπου ἦν κῆπος εἰς
» ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. δεικνύων ἡμῖν ὅτι τὸν ἔχον
τα τὴν πίστιν εἰς Χριστὸν, ἀνάγκη εἶναι νὰ ἐκβῇ ἀπὸ τὰς περιπλοκὰς τού-
του τοῦ κόσμου. ὅπου εἶναι οἱ κέδροι καὶ τὰ ῥεύματα τῶν παθῶν, καὶ
εἶναι εἰς τὸν κῆπον τὴν ἐκκλησίαν δηλαδή. ὁποίαν τὴν λέγει κῆπον διότι
κατὰ τὸν σολομῶντα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῇ σκολιὸν οὐδὲ στραγγαλιῶδες.
καὶ ποιμαίνεσθαι ὑπὸ τοῦ κηπουροῦ τοῦ Χριστοῦ καθὼς ἐφάνη τῆς μαρίας. ὡς

περ γὰρ ὁ κῆπος περιέχει νέα φυτὰ, καὶ οὐδὲν ἀκανθῶδες, ἔχει ἐντὸς,
» οὕτως ἡ τοῦ θεοῦ ἐκκλησία ἐστὶν ἡεστειασμένη. καὶ καθαρὰ ἁγια-
» σθεῖσα ἐκ τοῦ αἵματος αὐτοῦ. τοῦτον τὸν χείμαρρον ἀπεράσας ὁ δαβὶδ
» ἐχάρη λέγων, χείμαρρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν. διὸ ὁ ἱερεμίας ἔλε-
» γεν ὀλολυζέτω πίτυς ὅτι πέπτωκε κέδρος. διὸ ὁ δαβὶδ ὡς ἐκ μεγά-
» λων κακῶν ἐλευθερωθεὶς ἐβόα ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὡς στρουθίον ἐρύσθη
» ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευόντων ἡ παγὶς συνετρίβη, καὶ ἡμεῖς ἐρύ-
» σθημεν. ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρα-
νὸν, καὶ τὴν γῆν, ὢ πόσοι εἰσέρχονται εἰς τοῦτον τὸν κῆπον ὡσὰν τὸν
ἰούδαν προδόται τοῦ χριστοῦ. ὁποῖος ἐγνώριζε τὸν τόπον. οὐχὶ δὲ τὸν κῆ-
πον. διότι οὐκ ἦν φυτὸν τοῦ κήπου. οὔτε ὑπὸ τούτου τοῦ κηπουροῦ ἐπι-
μελεῖτο. ἀλλ᾽ ὑπὸ τοῦ ῥεύματος τῶν κέδρων, καὶ τοῦ χειμάρρου. καὶ
ποιμαίνονται ὑπὸ τῶν γηΐνων, τοῦ κόσμου πραγμάτων, δόξης. ὑπε-
ρηφανίας. κτημάτων καὶ χρημάτων, οὗτοι οὐδὲν εἶναι φυτὰ τοῦ κήπου.
οὔτε τὴν χθαμαλότητα τοῦ κήπου γνωρίζουσιν, οὗτοι εἶναι εἰς τὴν ὀρ-
γὴν τοῦ θεοῦ. καὶ κατὰ τὸν παῦλον σκεύη ὀργῆς. καθ᾽ ὧν ἔλεγεν ὁ
» δαβὶδ πολλαὶ αἱ μάστιγες τοῦ ἁμαρτωλοῦ. οὓς ἐκριζῶν ἀφανίζει κα-
» θὼς εἶπεν ὁ χριστὸς πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ἐκ-
» ριζωθήσεται. τούτοις ἀπειλεῖ, καὶ διὰ ζαχαρίου τοῦ προφήτου λέ-
γων, ῥομφαία πάταξον τὸν ποιμένα. καὶ διασκορπισθήσονται τὰ
» πρόβατα ἐπάρετου τὴν δόξαν, καὶ παρρησίαν ὑφ᾽ ἧς ποιμαίνεται.
διὰ δὲ δυστυχίας. πενίας. ἀρρωστίας μακρᾶς. ὡς καὶ διὰ ὠσηὲ τοῦ προ-
» φήτου ἔφη. ἔσομαι αὐτοῖς ὡς λέων, καὶ πάρδαλις. σὺ τοίνυν ὁ λαὸς
τοῦ χριστοῦ εἴσελθε εἰς τὸν κῆπον τοῦτον, μετὰ τοῦ χριστοῦ ὡς μαθη-
τὴς αὐτοῦ. καὶ ὡς φυτὸν νέον τούτου τοῦ κήπου ἐξ οὗ ἀνεβλάστησας.
καὶ αὐξάνεις, γεωργούμενος ὑπὸ τούτου τοῦ κηπουροῦ τοῦ χριστοῦ.
» ἀγωνίζου λέγε μετὰ τοῦ δαβὶδ κύριε φύλαξόν με ἀπὸ παγίδος ἧς
» συνεστήσαντό μοι καὶ ἀπὸ σκανδάλων τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνο-
» μίαν. καὶ κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι σπεῦσον. ἴδωμεν καὶ τὸ τρί-
τον.

στάσις, δ΄.

Τρίτον λέγεται συμφωνία. ἥτις μετὰ τὴν δυναστείαν κτίζεται εἰς
τὴν ψυχὴν πνευματικῶς. καὶ τοῦτο εἶναι νὰ εἶναι ἡ θέλησίς σου ἡ λογι-
κὴ σύμφωνος μετὰ τοῦ δικαίου τοῦ χριστοῦ. ἐπειδὴ δύο ὀρέξεις ἔχει ὁ
ἄνθρωπος μίαν φυσικὴν. καὶ ἄλλην λογικὴν. ὁποῖαι καὶ αἱ δύο ὀρέγον-
ται τὸ καλόν. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἡ φυσικὴ ἐκ τῶν αἰσθήσεων κυβερνᾶται,

αὗται

αὗται ἀπατοῦσιν αὐτὴν νομίζουσαι αὐτῇ, τὸ ὅσον φιλῶσιν αὗται.
ὁποῖον εἶναι ἡ ἡδονὴ τῆς σαρκὸς ἐναντία τῆς λογικῆς ὀρέξεως. ὁποῖον
εἶναι θάνατος τῆς ψυχῆς. ὁ γοῦν εἰσελθὼν εἰς τοῦτον τὸν κῆπον καὶ
φυγὼν τὰς κέδρους τοῦ χειμάρρου, χρεία εἶναι ὅτι ἡ λογικὴ αὐτοῦ ὄρε-
ξις νὰ εἶναι σύμφωνος, καὶ στηριγμένη μετὰ τοῦ χριστοῦ διαλογιζόμενος
ὅτι εἰς τὸν κόσμον τοῦτον κανένα καλὸν οὐδὲν εἶναι εἰ μὴ ὅσον εἶναι εἰς
χριστόν. ὁποία συμφωνία μετ᾽ αὐτοῦ τοῦ χριστοῦ εἶναι πικρὰ εἰς τὴν
αἴσθησιν. διὸ εἰς παράδειγμα τούτου ἐπαρέδωσεν ὁ μωυσῆς, νὰ
» τρώγουν τὸ πάσχα μετὰ τὰς πικρίδας. σημαίνων ὅτι ὁ θέλων ἔχειν ἕνω-
» σιν μετὰ τοῦ χριστοῦ, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἔχῃ πικρίαν, καὶ λύπην εἰς
» τὴν αἴσθησιν. διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ παῦλος, τὸ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς
» θλίψεως, ὑπερβολὴν δόξης αἰωνίου κατεργάζεται ἡμῖν. καὶ πάλιν
» οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν κόσμου πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν
» ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. χρεία γοῦν τὸν χριστιανὸν, στηρίζεσθαι εἰς
» τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὑποφέρειν πᾶσαν θλίψιν λέγων μετὰ τοῦ ἰὼβ,
» ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν οὕτω καὶ ἐγένετο. εἴη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογη-
» μένον. τοῦτο τοίνυν τὸ παράδειγμα θέλων ὁ χριστὸς νὰ δείξῃ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ, ἠθέλησε τὸ ἅγιον πάθος αὐτοῦ νὰ τὸ ἀφήσῃ νὰ τρέ-
ξῃ ὅλον εἰς τὴν αἴσθησιν τοῦ ἁγίου σώματος αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν ψυχὴν,
διὸ ἐλυπεῖτο. καὶ ἠγωνίαζε λέγων νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται καὶ τί
» εἴπω πάτερ σῶσον με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. ἡ αἴσθησις ἐλάμβανεν πι-
» κρίαν. ἀγῶνα, ἀλλ᾽ ἡ θέλησις αὐτοῦ ἦτον ἑνωμένη μετὰ τῆς θελή-
σεως τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπειδὴ μέγα ἦν τὸ πάθος τοῦ χριστοῦ, ἦν ἀνάγκη
νὰ θλιβῇ μεγάλως. πρῶτον διὰ τὴν μεγάλην ἀτιμίαν καὶ ὕβριν τοῦ
σταυροῦ, πῶς ἀτίμασεν τοιουτοτρόπως αὐτὸν ὅλος ὁ κόσμος. μὲ τοιαῦ-
τα ἀνομήματα. καὶ ἁμαρτήματα, ἐλυπᾶτον ὡσὰν νὰ τὸν ἤθελεν ἀ-
τιμάσῃ αὐτὸς, καὶ νὰ ἐνεργήσῃ ὅλα τὰ ἁμαρτήματα. δεύτερον ἐ-
λυπεῖτο πῶς ἐγκατελείφθησαν οἱ ἄνθρωποι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, διὰ τὰς
μυσαρὰς αὐτῶν ἁμαρτίας, καὶ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ὑπήγαιναν εἰς ἀπώ-
λειαν, διὸ ὅλην τὴν ἐκδίκησιν, καὶ τιμωρίαν, καὶ ὅλα τὰ πάθη,
ὁποῦ ἔμελλε νὰ ὑπομείνῃ, ὑπὲρ πάντων τῶν ἀνθρώπων, τὰ ἐκόμι-
γ σεν εἰς τὴν αἴσθησιν αὐτοῦ καὶ τὴν ψυχήν. καὶ τὰς ἐντροπὰς καὶ ἀτιμίας, ὅλ-
λων τῶν μικρῶν, καὶ μεγάλων ἀνθρώπων, καὶ τὰς δυσωδίας αὐ-
τῶν, ὑφ᾽ ὧν ἀτιμάζετο τὸ θεῖον πολλά. καὶ τὰς τῶν ἰουδαίων πονηρίας
τῶν συγγενῶν τῶν εὐεργετηθέντων ὑπ᾽ αὐτοῦ πολλάκις. καὶ μάλιστα

τὰ σφάλματα τῶν μαθητῶν. πῶς ὁ Ἰούδας θέλει τὸν προδώσῃ. ὁ
Πέτρος νὰ τὸν ἀρνηθῇ. οἱ ἄλλοι μαθηταὶ νὰ τὸν ἀφείσουν, καὶ νὰ φύ-
γουν ἀπ' αὐτόν. καὶ ἔτι πῶς θέλουν τὸν σύρουσι δέσμιον, καὶ κατα-
δικασμένον εἰς ὅλα τὰ κριτήρια τῆς Ἱλὴμ ὥσπερ εἶναι μέγαν λη-
στήν, καὶ νὰ τὸν κατηγορήσουν ὡς ἀσεβῆ, καὶ παράνομον καὶ ἐχθρὸν
τοῦ νόμου, καὶ τοῦ ναοῦ· καὶ νὰ τὸν ἐξουθενήσουν ὅλα τὰ ἀξιώματα
τῶν ἀνθρώπων, οἱ ἀρχιερεῖς. οἱ ἱερεῖς οἱ αὐθένται, οἱ κοσμικοί. οἱ ὑπη-
ρέται οἱ δοῦλοι ἄνδρες, καὶ γυναῖκες, καὶ ἅπας ὁ δῆμος. καὶ ἔτι ἐκό-
μιζεν εἰς τὴν ἁγιωτάτην αὐτοῦ ζωὴν πῶς θέλουν τὸν σταυρώσῃ γυμνὸν
παρρησίᾳ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως ἐξωπιασμένον ὡς μεγάλον λη-
στὴν, καὶ ἀρχὴν τῶν λῃστῶν. ὡς πλάνον, καὶ ἐχθρὸν τοῦ θεοῦ, καὶ τέλος νὰ
λάβῃ θάνατον καταδικασμένον εἰς τὸν σταυρόν. καὶ πῶς οἱ ὀφθαλμοὶ
του θέλουν ἰδῇ τὴν τοσαύτην πονηρίαν ἡ ἀκοή του νὰ ἀκούσῃ τὴν
τοσαύτην βλασφημίαν. ἡ γεῦσις, νὰ γευθῇ τὸ ὄξος καὶ τὴν χολὴν
ἡ ὄσφρησις τὴν τοσαύτην δυσωδίαν, αἱ χεῖρες, τοὺς ἥλους, καὶ οἱ πό-
δες. ἡ κεφαλὴ τὰς ἀκάνθας· αἱ σιαγόνες τὰ ῥαπίσματα. τὸ πρό-
σωπόν του τὰ ἐμπτύσματα. ἡ πλευρὰ τὴν λόγχην ὁ νῶτος τὴν φρα-
γέλωσιν, ταῦτα πάντα ἀφήσας εἰς τὴν αἴσθησιν αὐτοῦ ἤρξατο ἐλυ-
πεῖτο ἡ αἴσθησις, καὶ ἐζόμαξεν πολλά. διὸ ἔλεγεν περίλυπος ἐστὶν
» ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου καὶ ἵνα δείξῃ ἡμῖν ὅτι χρὴ στηρίζειν τὸν ἡ-
» μέτερον νοῦν ἀεὶ εἰς τὸ θεῖον θέλημα, καὶ μὴ ἀδημονεῖν, ἔκραξεν
» εἰς τὸν πατέρα λέγων, πάτερ εἰ δυνατὸν παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ
» ποτήριον τοῦτο πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὡς σὺ γενηθήτω τὸ θέ-
» λημά σου. ὁ νοῦς αὐτοῦ ἦν στηριγμένος, μετὰ τοῦ πατρός· ἀλλ' ἡ αἴσθη-
σις ἐλυπεῖτο ἀδημόνει· ἡ ἀγωνία· καὶ ἦν ὁ ἀγὼν τοσοῦτον ἰσχυρὸς, ὅτι
ἵδρωσεν αἷμα· καὶ ταύτην τὴν εἰς τὸν πατέρα καταφυγὴν τὴν
ἔκαμεν ζητῶν πρῶτον νὰ τοὺς λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν προπατορικὴν
ἁμαρτίαν. δεύτερον διὰ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰς ἰδίας ἑνὸς,
καὶ ἑκάστου. τρίτον, καὶ ἀπὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ τοῦ μεγαλωτέρου ἁ-
μαρτήματος ἐκ πάντων τῶν ἄλλων. οὐδὲν ἀσύκωσε εἰς τοὺς οὐρανοὺς
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἀπὸ τὴν πολλὴν ἐντροπὴν τῶν ἁμαρτημάτων·
ἵστατο κατησχυμμένος, ὥσπερ νὰ τὰς ἤθελεν ἐνεργήσῃ ὅλας τὰς ἁ-
μαρτίας αὐτός. ὡσὰν νὰ ἦτον ὁ πλέον ὑπερήφανος ἐκ παντὸς τοῦ κόσ-
μου· δόλιος φθονερὸς οὕτως ἵστατο κατὰ τὸν Δαβὶδ ἐκάλυψεν ἐντρο-
» πὴ τὸ πρόσωπόν μου. ἀπηλλοτριωμένος ἐγενήθην τοῖς ἀδελφοῖς μ.

» καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς τῆς μητρός μου. καὶ στραφεὶς εὑρίσκει τοὺς μαθη-
» τὰς καθεύδοντας, καὶ λέγει αὐτοῖς οὕτως, οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν ἀ-
» γρυπνῆσαι μετ' ἐμοῦ. γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε ἵνα μὴ εἰσέλθη-
» τε εἰς πειρασμόν. τὸ πνεῦμα πρόθυμον. ἡ σὰρξ ἀσθενής. εἶτα καὶ
ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐλέγχει αὐτοὺς λέγων. καὶ τὸν Ἰούδαν θεάσασθε πῶς οὐ
» καθεύδει. ἀλλὰ σπουδάζει πρόθυμος εἶναι με τοῖς παρανόμοις. ὦ λαός
» μου στέκεσθεν στηριγμένοι μετὰ τοῦ θεοῦ ὅτι καὶ τὸ πνεῦμα πρόθυ-
μον ὑμῶν ἐστί· καὶ ἐὰν ἡ σὰρξ ἀσθενεῖ λυπᾶται, τρέχετε εἰς τὸν θεὸν
ζητοῦντες βοήθειαν ἐξ αὐτοῦ λέγοντες μετὰ τοῦ Δαβὶδ, ὁ θεὸς εἰς τὴν
» βοήθειάν μου πρόσχες. καὶ τοὺς μαθητὰς τοῦ διαβόλου ἴδητε πῶς
εἶναι στηριγμένοι εἰς τὴν κακοπραξίαν, καὶ βούλονται ἀεὶ ἐνεργεῖν
τὰ κακά, ἀγρυπνοῦντες ἀεὶ νύκτα καὶ ἡμέραν ὑπὲρ ἀπωλείας
ψυχῶν περιερχόμενοι κύκλῳ κατὰ τὸν Δαβὶδ, τοῦ κατατοξεῦσαι ἐν
» σκοτομήνῃ τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. ἐξ ὧν χρὴ νὰ φυλάττῃς σεαυτὸν
» κατὰ τὸν Σολομῶντα λέγοντά σοι διασώθητι ὡς δορκὰς ἐκ βρόχων.
» διὸ τρέχε εἰς θεὸν λέγε μετὰ τοῦ Δαβὶδ κύριε καταφυγὴ ἐγενήθης ἡ-
» μῖν ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ. καὶ αὖθις ἐγὼ ἐκοιμήθην καὶ ὕπνωσα. ἐ-
» ξηγέρθην ὅτι κύριος ἀντιλήψεταί μου. ἵνα θαρρῶν λέγῃς οὐ φοβη-
» θήσομαι ἀπὸ μυριάδων λαοῦ τῶν κύκλῳ συνεπιτιθεμένων μοι·
ἅτινα δηλοῦσι τὸ πολυειδὲς τῶν ἐπηρειῶν τοῦ διαβόλου μετὰ τῆς
αἰσθήσεώς σου πειράζον σε. διὸ στηριζόμενος εἰς Χριστὸν ἔλεγχε τὴν
» ψυχήν σου λέγων οὐχὶ τῷ θεῷ ὑποταγήσεται ἡ ψυχή μου. παρ' αὐ-
» τοῦ γὰρ τὸ σωτήριόν μου. καὶ πάλιν ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλπισα οὐ φοβηθήσο-
» μαι τί ποιήσει μοι σάρξ. τί δύναται νὰ μοῦ κάμῃ ἡ σάρκα μου ἀπὸ
ἐμοῦ. στέκου τοίνυν ἰσχυρὸς ἑνωμένος μετὰ τοῦ πνεύματος σὺν θεῷ
μὴ στραφῇς εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ πέσῃς χαμαὶ ὡς τοὺς ὑπηρέτας τοῦ δια-
» βόλου· ἀλλὰ τρέχε. εἰς τὸ ὄρος ὅπου εἶναι ὁ θεός. ὁποῖος εἶναι κύκλῳ
» τοῦ λαοῦ αὐτοῦ κατὰ τὸν Δαβὶδ λέγοντα κύριος διαφυλάξει σε κύριος
» σκέπη σοι ἐπὶ χεῖρα δεξιάν σου. ἡμέρας ὁ ἥλιος οὐ συγκαύσει σε οὐ-
» δὲ ἡ σελήνη τὴν νύκτα κύριος φυλάξει σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ· φυ-
» λάξει τὴν ψυχήν σου ὁ κς. κς φυλάξει τὴν εἴσοδόν σου καὶ τὴν ἔξο-
» δόν σου ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. ἐκ πάντων σε φυλάσσει τῶν
» πειρασμῶν τῶν ἐχθρῶν σου. ὡς ἔλεγεν ὁ Παῦλος, καὶ ἐκ πάντων με
» ἐρύσατο ὁ κύριος. οὕτως ἀγωνίζου ὦ λαὸς τοῦ Χριστοῦ. καὶ οὕτω ποίει. εἰ-
δῶμεν δὲ καὶ τὸ τέταρτον ἰδίωμα. στάσις ε΄.

Τὸ τέταρτον ἰδίωμα τῆς αὐξήσεως τοῦ χριστιανοῦ λέγεται προ-
θυμία, νὰ αὐξαίνει προθύμως εἰς τὸ θεῖον θέλημα ὁ ποῖον εἶναι ἡ
» σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου· ἐπικατάρατος γὰρ φησὶν ὁ σοφὸς, ἔσται ὁ
» ποιῶν τὰ ἔργα τοῦ κυρίου ἀμελῶς. καὶ ὁ παῦλος ἐὰν γὰρ ἀθλῇ τις,
» οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως, καὶ προθύμως ἀθλήσῃ. τοῦτο ἔδει-
ξεν ὁ χριστὸς ὅτε εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα
τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ᾽ ὑμῶν πρὸ τοῦ παθεῖν. ἴδη τε τὰ δένδρα
ὅσα προθυμοτέρως αὐξαίνουσιν, ἐκεῖνα καὶ γλυκυρώτερα καρπο-
φοροῦσιν· καὶ ταῦτα ἀγαπᾷ ὁ κύριος αὐτῶν κρεῖττον τῶν ἄλλων. διό-
τι πρώτη τελείωσις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι κατὰ τοὺς σοφοὺς ἡ αὔξη-
σις· καὶ β´ ἡ ἐκπλήρωσις. δεῖ τοίνυν τὸν χριστιανὸν προθύμως αὐ-
ξαίνειν, εἰς ἡλικίαν, χάριν προκοπὴν ἀρετήν. ἐπειδὴ οὐδὲν πρᾶγ-
μα μισεῖ ὁ χριστὸς χεῖρον τοῦ ῥαθύμου. ὡς ἔφη τοῖς ἐργάταις δια-
» τί οὕτως ἀργοὶ ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν· διὰ τοῦτο ἐκατέκρινε
τὸν χώσαντα εἰς τὴν γῆν τὸ τάλαντον αὐτοῦ, καὶ μὴ αὐξήσαντα
αὐτὸ ὥσπερ τοὺς ἄλλους. δύο τοίνυν παραδείγματα ἔδειξεν ὁ χρι-
στὸς ἐνταῦθα· τὴν κακὴν προθυμίαν τοῦ ἰούδα ἣν εἶχε κατὰ τοῦ χρι-
στοῦ, καὶ τὴν καλὴν προθυμίαν εἰς τὸ ἀγαθὸν ἣν ὀφείλει ἔχειν ὁ χρι-
στιανὸς, αὐξαίνων, καὶ προκόπτων εἰς τὴν τελειότητα τῆς πίστεως
τοῦ χριστοῦ. ἔδειξε δὲ καὶ τὸ κακὸν τέλος τῆς κακῆς προθυμίας,
καὶ τὸ ἀγαθὸν τῆς καλῆς. τὴν κακὴν μὲν προθυμίαν τοῦ ἰούδα πῶς
ἀεὶ ὀρέγετο. ἀπολέσαι τὸν χριστὸν ἐρευνῶν πάντας τοὺς τόπους οὓς ἐ-
διέτριβεν· διὸ λαβὼν τοὺς ὑπηρέτας τῶν ἀρχιερέων ἔρχεται μετὰ
» φανῶν, καὶ λαμπάδων, καὶ εὑρὼν τὸν χριστὸν τὸν ἐγκαλίσθη, καὶ τὸν
» ἐφίλησε λέγων χαῖρε ῥαββί. καὶ ὁ χριστὸς ἱστάμενος ἔμπροσθεν τοῦ
» ἰούδα ἡσύχως ἀπεκρίθη αὐτῷ εἰπών, φίλε μὲ φίλημα παραδίδεις
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς δὲ ἐκ τῆς κακῆς, καὶ μεγάλης προ-
θυμίας ἣν εἶχε κατὰ τοῦ χριστοῦ, οὐδ᾽ ὅλως ἐφρόντισε τὸν λόγον τοῦ
χριστοῦ· τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ· μόνον ἔβρεχε προθύμως πληρῶσαι
τὴν κακὴν ὄρεξιν αὐτοῦ. καὶ ἠσπάσατο αὐτὸν ὃν ἔμελλε χωρισθῆναι.
ἠσπάσατο ὃν ἔμελλε προδοῦναι. ἐφίλησεν ὃν ἔμελλεν ἀποκτεῖναι
τοσοῦτον γὰρ ἀπετύφλωσεν αὐτὸν ἡ κακία, ὅτι οὔτε ἤκουεν οὔτε ἑώ-
ρα. ἔτρεχεν ὡς ὄφις εἰς τὴν ἀνθρωποκτονίαν. ὦ πόσοι ἐκ τῶν λογιζο-
μένων χριστιανῶν ἔχουσι τὴν προθυμίαν τοῦ ἰούδα εἰς ἐνέργειαν κα-
κοῦ. οἵτινες νύκτωρ καὶ ἡμέραν διαλογίζονται προδοσίαν, ἐπιβου-

λήν· δόλον. συκοφαντίαν, οὗτοι εἰσὶν ἐκεῖνοι, οὓς θρηνεῖ ὁ ἠσαΐας λέ-
» γων οὐαὶ τοῖς ἀνόμοις ὅτι πονηρὰ συμβήσεται αὐτοῖς· καὶ αὖθις οὐαὶ
» τέκνα ἀποστάται υἱοὶ ψευδεῖς ἐγκατελείπατε τὸν κύριον καὶ πα-
» ρωξύνατε τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραήλ. πᾶσα κεφαλὴ εἰς πόνον, καὶ πᾶσα
» καρδία εἰς λύπην· καὶ ὁ δαβίδ, υἱοὶ ἀλλότριοι ἐψεύσαντό μοι. οὗ-
» τοι κατὰ τὸν μωυσέα εἰσὶν οἱ ὄφεις οἱ καθήμενοι ἐπὶ τρίβου δάκνον-
τες πτέρναν. οὐκ ἄλλο φροντίζουσιν εἰ μὴ συκοφαντίας δόλους ἐπιβου-
λὰς κατὰ τοῦ πλησίον. οὗτοι εἰσὶν οἱ προβατόσχημοι λύκοι. εἰς οὓς
» κατοικοῦσιν αἱ ἀλώπεκες, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἔχουσιν κατοι-
» κίας ὡς ἔφη ὁ χριστός. ὁ υἱὸς δὲ τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφα-
» λὴν αὐτοῦ κλῖναι. ἀλλ᾽ ἴδε τὸν χριστὸν πῶς μὲ καλὴν προθυμίαν,
ἠγκαλίσατο τὸ πάθος τὸ σωτήριον τοῦτο καὶ οὔτε αἱ ὕβρεις αἱ ἀτι-
μίαι, ἐκώλυσαν αὐτόν. ἃς ἔμελλε λαβεῖν εἰς τὸ ἁγιώτατον αὐτοῦ
σῶμα αἱ ὁποῖαι τόσον πολλαὶ, καὶ ἰσχυραὶ ἦσαν, ὅτι ἐὰν οἱ ἄνθρω-
ποι ὅλοι ὁποῖοι ἐνήργησαν αὐτὰς, ἤθελαν ἴδῃ ταύτας τὰς τιμω-
ρίας, καὶ νὰ ἐδύνονταν νὰ τὰς ὑπομείνουν, διὰ νὰ σωθοῦν, οὐδαμῶς
ἤθελαν θελήσει ποτὲ νὰ τὰς δεχθοῦν· τοσοῦτον ἦσαν σφοδρόταται·
ἀλλ᾽ αὐτὸς ὁ χριστὸς προθύμως τὰς ὑπεδέχθη καὶ τὰς ἠγκαλίσθη,
νὰ πάθη διὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. καὶ νὰ πληρώσῃ τὴν θείαν δι-
καιοσύνην. διὰ τοῦτο λαβὼν αὐτὰς πάντας εἰς ἑαυτὸν, εἶπε τοῖς μα-
θηταῖς αὐτοῦ καθεύδετε λοιπὸν, καὶ ἀναπαύεσθε· τώρα ὦ μαθη-
» ταὶ κοιμᾶσθε· ὅτι ἐγὼ πληρώνω διὰ ὅλους. καὶ ἐλθόντες οἱ στρατιῶ-
» ται συλλαβεῖν αὐτὸν τοὺς εἶπε· τίνα ζητεῖτε· ἐκεῖνοι μετὰ θυμοῦ
» ἀποκριθέντες εἶπον. ζητοῦμεν ἐκεῖνον τὸν κλέπτην τὸν παράνομον
» τὸν ἰησοῦν τὸν ναζωραῖον. ὁποῖος βαστάζει ἐπάνω αὐτοῦ ὅλας τὰς
» ἁμαρτίας τοῦ κόσμου. καὶ ὁ χριστὸς προθύμως ἀποκριθεὶς ἔφη ἐ-
» γώ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε ἄφετε τούτους ὑπάγειν. ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖ-
» νος ὁ ὤν. διὸ πολλοὶ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί. καὶ ὁ
ἰησοῦς πάλιν ἔφη. τίνα ζητεῖτε· οἱ δὲ μὲ προθυμίαν πάλιν. ζητοῦ-
μεν ἐκεῖνον τὸν ἰησοῦν ὁποῦ βαστάζει ἐπάνω του ὅλα τὰ βάρη τῶν
ἀνομιῶν τοῦ κόσμου. καὶ ὁ ἰησοῦς ἐγώ εἰμι ἐκεῖνος. ὁ πέτρος γοῦν
ἀκούσας ταῦτα ἐκβαλὼν τὴν μάχαιραν ἀπέκοψεν τοῦ ἑνὸς τὸ ὠ-
τίον. ἀλλ᾽ ὁ ἰησοῦς ἵνα δείξῃ ἑαυτὸν ὅτι ἑκὼν λαμβάνει τὸ πάθος ὑ-
πὲρ ἁπάντων, καὶ ὅτι δίκαιον εἶχον κατ᾽ αὐτοῦ διὰ τὸ λαβεῖν αὐτὸν πά-
σας τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, νὰ τὸν συλλάβουν διὰ τοῦτο ἰάτρευ-

σε, τὸν δοῦλον ἐκεῖνον. καὶ ἐξουδένωσε τὸν πέτρον εἰπὼν πέτρε βάλε
τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν θήκην. τὸ ποτήριον τοῦτο ὁποῖον μοῦ ἔδωσεν
ὁ πατήρ μου καὶ ἐγὼ τὸ ἐδέχθηκα ἀσπασίως νὰ τὸ πίω, μὴ τὸ ἐναν
τιεῖσαι· ὅτι καὶ εἷς τῶν πολλῶν ὑπάρχεις καὶ σύ· ἢ ἐὰν ἤθελα νὰ κάμω
ἐκδίκησιν ὦ πέτρε, οὐδὲν ἤθελα παρακαλέσει τὸν πατέρα μου νὰ
μοῦ στείλῃ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων. ἀλλ' οὐ θέλω διότι θέλημα
τοῦ πατρός μου εἶναι νὰ τὸ πίω διὰ ὅλλους τοὺς ἀνθρώπους. οὕτω τοίνυν ἐλέγ
ξας αὐτοὺς καὶ συμμαζώσας τὴν δύναμιν τῆς θεότητος ἔλαβον αὐτὸν
εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. αὐτοῦ οἱ δὲ μαθηταὶ ἔφυγον καὶ οἱ στρατιῶται
δέσαντες αὐτὸν ἤγαγον μετὰ τοῦ ἰούδα εἰς τὸν ἄνναν χαιρόμενοι ὅτι
» εὕρηκαν τὸν ληστήν, καὶ παραβάτην τοῦ νόμου. ὅπου χλευάσαντες
ἐράπισαν αὐτόν. ἐξουθένησαν, ὕβρισαν. ὦ ἀκροτάτη προθυμία αὐ
την ἣν ἔδειξεν ὁ χριστὸς, νὰ τὸν σύρνουν δέσμιον νὰ τὸν ῥαπίσουν νὰ
τὸν ἐξουθενήσουν, καὶ αὐτὸς ὑπέμενε πάντα διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ λαοῦ.
ἥντινα προθυμίαν ἀρίστην ἐὰν θέλῃς νὰ τὴν καταλάβῃς, γνώρι-
σον τὸν πρῶτον λόγον ὃν εἶπε τῶν ὑπηρετῶν ἐγώ εἰμι, καὶ θέλεις εὕ-
ρῃ τὴν μεγαλειότητα ταύτης. ἢ ξεύρεις τί εἶπε· αὐτὸς εἶναι τὸ ὄν. εἰς ὁ
ποῖον ἵστανται οἱ ἄγγελοι. οἱ οὐρανοί. ὅλλα τὰ στοιχεῖα. καὶ οὐδεὶς εἶναι
ἄνευ αὐτοῦ· βλέπετε τὰ δένδρα, ἐὰν ἡ γῆ οὐδὲν τὰ ἤθελεν συνέχει, οὐ-
δὲν ἤθελαν εἴστεν. οὕτω τὰ κτίσματα πάντα ἔχωσι τὸ ὂν αὐτῶν, εἰς τὸ
ὂν τοῦ θεοῦ. καὶ ἐὰν οὐδὲν ἤθελαν ἔχει τὸ ὂν αὐτῶν εἰς τὸν θεόν, οὐδὲν ἤθε
λεν εἴστεν οὐδὲν κτίσμα. οὗτος τοίνυν ὁ μέγιστος, καὶ τελειότατος, καὶ ἀπει
ράκις ἀπείρως ὤν, ἐσυγκατέβη καὶ ἠθέλησε γενέσθαι ἄνθρωπος,
διὰ τὴν μεγάλην προθυμίαν ὁποίαν εἶχε ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων.
ἵνα λάβῃ δεσμοὺς ῥαπίσματα μυκτηρισμοὺς ἵνα ἐλευθερώσῃ καὶ
λυτρώσῃ ἡμᾶς· ἵνα γνωρίσῃς πόσον πρέπει εἰς ἐσένα, νὰ ἐπιθυμᾷς
τὴν αὔξησιν ταύτην εἰς σεαυτόν. καὶ ἴδε τὰ δένδρα πῶς αὐξάνουν
εἰς τὰ ἄνω. καὶ τοὺς καρποὺς αὐτῶν ἐν τῇ ἄκρᾳ φέρουσι. ἐλέγχοντα
τὸν ἄνθρωπον διὰ τούτου, ὅτι τὰ ἄνω ζητᾶν· καὶ εἰς τὸ ὕψος αὐξάνειν, διό
τι ἄνω ἐστὶν ἡ τελείωσις αὐτῶν, καὶ καρποφορεία. ἡ προθυμία ἔκα-
μεν τὸν ζακχαῖον καὶ ἴδε τὸν χριστόν· διὸ φησὶν ἀνέβη ἐπὶ συκομωραίαν·
ἥτις γίνεται ἐκ τῆς πίστεως, ἡ ὁποία πίστις θερμὴ οὖσα κινᾷ ταύτην
σφοδρῶς. ὦ πόσοι ἀφείκουσι τὸν θεόν, καὶ προθύμως φέρονται εἰς τὰ
κάτω. καὶ τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν κινοῦσι εἰς κακοεργίαν, εἰς δόλον.
εἰς φθόνον. εἰς ὑποκρισίαν. καὶ πᾶσαν τὴν φροντίδα αὐτῶν, αἰσπι-

θέασιν εἰς τὰ γήϊνα, οὗτοι εἰσὶν ἐκεῖνοι περὶ ὧν ἔλεγεν ὁ δαβίδ, καὶ οἱ
» τάφοι αὐτῶν οἰκίαι αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα. οὗτοι πίπτουσιν, ἀπὸ τὸν οὐ-
ρανὸν εἰς τὴν γῆν, ἀπὸ τὰ ὑψηλότατα μέρη τοῦ θεοῦ εἰς τὰ κατώτα
τα τοῦ ἅδου, ἀπὸ βασιλείαν, εἰς δουλείαν· ἀπὸ τοῦ ἀεὶ εὖ ὄντος, εἰς
τὸ ἀεὶ κακῶς ὄν. οὗτοι λέγονται πρόβατα τοῦ ἅδου, ἀλλὰ κατὰ τὸν δαβὶδ
ὁ θάνατος ποιμανεῖ. περὶ ὧν ἔλεγεν ὁ ἱερεμίας οἶκος ἰσραὴλ κατέπεσεν
οὐκ ἔστιν ὁ ἀναστήσων. καὶ ὁ ἠσαΐας ἐγκαταλέλοιπα τὴν κληρονομίαν
μου, ὅτι ἐγενήθη ἐν ἐμοὶ ὡς λέων ἐν δρυμῷ. πίπτουσιν ἀδελφοί πί-
πτουσιν ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ οἱ ἐναντίοι τοῦ λόγου τοῦ θεοῦ. ἀπὸ πλοῦτον, εἰς
πενίαν· ἀπὸ δόξαν, εἰς αἰσχύνην· ἀπὸ εὐτεκνίαν, εἰς ἀτεκνίαν· ἀπὸ
» ὑγείαν, εἰς ἀρρωστίαν. ἐν κημῷ γὰρ φησὶν ὁ δαβὶδ καὶ χαλινῷ τὰς σια-
» γόνας αὐτῶν ἄγξαις τῶν μὴ ἐγγιζόντων πρὸς σέ. καὶ πολλαὶ αἱ μά-
στιγες τοῦ ἁμαρτωλοῦ· διὸ προθύμως αὔξανε ὦ λαὸς τοῦ χριστοῦ εἰς τὰ
ἄνω, καὶ προσέχου μὴ μείνῃς, ἵνα μὴ πέσῃς εἰς ταῦτα ὁ γὰρ δοκῶν ἑ-
» στάναι φησὶν ὁ παῦλος βλεπέτω μὴ πέσῃ. καὶ τοῦτο ποίει διὰ τέσσαρα,
» α΄ διὰ τὴν βραχύτητα τῆς ζωῆς. β΄ διὰ τὸ βέβαιον τοῦ θανάτου. γ΄ διὰ
» τὸ ἀφανὲς τῆς ὥρας αὐτοῦ. δ΄ διὰ τὸν μέγαν μολυσμὸν τῆς ἁμαρ-
ʼ τίας. ἴδωμεν τοίνυν, καὶ τὸ πέμπτον· στάσις, ς΄.

Τὸ πέμπτον εἶναι ταπείνωσις. μετὰ τὴν προθυμίαν καὶ θερμὴν
αὔξησιν, τῆς εἰς ἀρετὴν προκοπῆς, χρεία εἶναι νὰ εἶσαι ταπεινός.
διότι ἡ πολλὴ προθυμία, πολλάκις ἐμπλέει τὸν ἄνθρωπον εἰς ὑπερηφανίαν
καὶ δόξαν. αἳ εἰσὶν ἁμαρτίαι δυναταί. οἷς ἐναντιεῖται ὁ θεὸς καθὼς ὁ
ἠσαΐας ἔφη, κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται. καὶ ἔτι ἀκάθαρτος παρὰ
κυρίῳ πᾶς ὑψηλοκάρδιος. ἴδη τε τὸν ζακχαῖον, ἀνέβη εἰς τὴν προθυ-
μίαν, ἰδὼν αὐτὸν ὁ χριστὸς, εἶπεν· ζακχαῖε σπεύσας κατάβηθι· ὦ ζακ-
χαῖε μὲ σπουδὴν κατάβα. δηλῶν διὰ τούτου τὴν ταπείνωσιν ἐδίδα-
ξεν αὐτοῦ ὁ χριστός· καὶ ταύτην τὴν ταπείνωσιν, θέλεις τὴν λάβῃ μαθὼν
τὸν ὅρον τῆς ψυχῆς σου· τί ἐστί. καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῆς. καὶ πρῶτον
τί ἐστιν ψυχή, δύναμις δεκτικὴ πάθους, καὶ ἐνεργείας. ἡ ψυχὴ εἶναι
μία δύναμις, δυναμένη λαμβάνειν, εἶτα διδεῖν εἰς τρόπον α΄ λαμ-
βάνει, εἶτα δίδει· καὶ ἴδη τε τοὺς ἀγγέλους, α΄ διδάσκονται, εἶτα διδά
σκουσι φωτίζονται εἶτα φωτίζουσι. ὁ ἥλιος φωτίζεται, εἶτα φωτίζει· οὕτω
καὶ ἡ ψυχὴ λαμβάνει, εἶτα δίδει. εἰς τρόπον κυριώτερον τε καὶ α΄
εἶναι τὸ λαμβάνειν, καὶ β΄ δίδειν· καὶ εἶναι ὡσὰν μία τράπεζα εὐ-
τρεπισμένη, ἁπλωμένη. εἰς ὁποίαν ἐὰν τῆς βάλῃς βρώματα καλὰ

ἐπάνω. ἔχει. εἰ δ' οὖν μένη ἀκαιρῆ. οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἐὰν τῆς δώση ὁ
κτίστης ἔχει. εἰ δ' οὖν εἶναι πρᾶγμα κενόν. καὶ ἰδὲ καὶ τὴν γῆν πῶς ἔ-
χει δύναμιν γεννητικήν· ἀλλ' ἐὰν ἀσπείρης φυτεύσης, αὕτη τὸ ζωογο-
νεῖ. εἰ δ' οὖν αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς οὐ δύναται, ποιῆσαι καρπόν. εἰς τρόπον
ἐν πᾶσι τοῖς οὖσιν, μόνον τὸ θεῖον εἶναι ἐνεργητικὴ φύσις καὶ δραστή-
ριος· πᾶσα δὲ ἡ κτίσις, δέχεται καὶ δίδει τῶν ὑποδεεστέρων. καὶ λά-
βε τὸ παράδειγμα ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ. τί ἐστὶ ὀφθαλμός· ὀφθαλμὸς
εἶναι δύναμις σωματικὴ τοῦ ὁρᾶν. ἀλλὰ χρεία εἶναι εἰς τοῦτο τέσ-
σαρα· πρῶτον τῆς ὀπτικῆς δυνάμεως τοῦ ὀφθαλμοῦ. δεύτερον τοῦ
ὁρατοῦ πράγματος. τρίτον ὁ ἀναμεταξὺ τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ τοῦ
ὁρατοῦ πράγματος τόπος· τέταρτον τὸ φῶς· ἐὰν τὸ ἓν ἐκ τούτων
λείψη, οὐδὲν ὁρᾷ ὁ ὀφθαλμός. εἰς τρόπον ἡ ψυχὴ, τὰ ὅσα δίδει, καὶ
» ἔχει, τὰ ἔλαβε, ὡς ἔλεγεν ὁ παῦλος. τί δὲ ἔχεις, ὃ οὐκ ἔλαβες. εἰ δὲ καὶ
» ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών· ὅλα τὰ ὅσα χορηγεῖ τῶν αἰσθή-
σεων καὶ τοῦ σώματος, τὰ ἔλαβε· οὐδὲν τὰ ἔχει ἴδια. ἐκ τῶν δύο τοί-
νυν τούτων, τὸ λαμβάνειν, καὶ διδόναι, κυριώτερον εἶναι τὸ λαμ-
βάνειν. ὅταν γοῦν εἰς τοῦτο τὸ ἰδίωμα ἵσταται ὁ ἄνθρωπος εἶναι τα-
πεινὸς, νομίζων ἑαυτὸν πένην. πτωχόν· οὐδὲν πρᾶγμα λέγει ἔχειν.
οὔτε νοῦν. οὔτε λογισμόν. οὔτε μνήμην. οὔτε ὀφθαλμὸν, οὔτε ἀκουήν.
ἢ ὄσφρησιν. ἢ στόμα. οὔτε τρίχα τῆς κεφαλῆς του διότι ἐὰν οὐδέν του τὰ
δώσουν, οὐδὲν ἔχει. ὡσὰν τὸ σκεῦος. ἐὰν οὐδὲν τοῦ βάλης, οὐδὲν ἔχει. διὸ
» ὁ χριστὸς ἐμακάριζε τούτους λέγων μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύ-
» ματι. ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἴδητε τὸν ζωγράφον, ὅ-
τι εἰς σῶμα στερεὸν καὶ σκληρὸν, οὐδὲν ποιεῖ εἰκόνας, διότι τὰ χρώ-
ματά του εἰσὶν ἁπαλὰ, καὶ θέλουσιν ἁπαλότητα ἵνα συμφωνήσουν·
διὰ τοῦτο μετὰ ἀσβέστου ἁπαλύνει πρῶτον αὐτὰ εἶτα χρωματί-
ζει· οὕτω καὶ ὁ θεὸς οἰκεῖ εἰς τὸν ταπεινόν. τοῦτο τοίνυν τὸ παρά-
δειγμα θέλων ὁ χριστὸς δεῖξαι, εἶπεν τοῦ πέτρου· ἰδοὺ ὁ σατανᾶς ἠτή-
σατό σε σινιάσαι· ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπη ἡ πί-
στις σου, καὶ αὐτὸς θαρρῶν εἰς τὴν ἰδίαν προθυμίαν τὴν ἔδειξε καὶ εἰς
τὸν ὑπηρέτην, μετὰ τῆς μαχαίρας, ἀγνοῶν ὅτι πᾶσα ἀρετὴ εἰς χρι-
στὸν στηρίζεται, ἀπεκρίθη, κύριε εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται
ἀλλ' ἐγὼ παρὰ σοῦ ἕτοιμος εἰμὶ καὶ εἰς φυλακὴν, καὶ εἰς θάνατον ὑ-
πάγειν ἐθάρρησεν εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἔμεινεν γυμνὸς, ἐκ τῆς χά-
ριτος τοῦ χριστοῦ καὶ εὐθὺς ἐψυχράνθη, ὡσὰν τὸ ψάρι, ἔξω τοῦ ὕδατος

διὸ ὁ

» διὸ ὁ χριστὸς τοῦ λέγει πέτρε εἰμὴν ἀλέκτωρ φωνήσει, ἕως οὗ ἀπαρνή-
σῃ με τρεῖς. ὦ δύναμις καὶ ἀνδρεία ἰσχυρὰ ὁποῦ εἶναι ἡ χάρις εἰς τὸν
ἄνθρωπον τῆς ταπεινώσεως τὸ μὴ θαρρεῖν εἰς ἑαυτὸν ἀλλ' εἰς χρι-
στόν. ἴδητε τὸν πέτρον μία γυνὴ παιδίσκη τὸν ἐτάραξε καὶ ἀρνήθη
τὸν χριστόν. καὶ πέπτωκεν εἰς τοῦτον μέγιστον ἁμάρτημα, εἰς τοσαύτην
βραχύτητα τοῦ καιροῦ. ὁποῦ ἦτον μέχρι τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ ἀλέκτο-
ρος. ὦ μυστήρια τοῦ λόγου ἀδελφοὶ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ τὰ κατάλαμ-
βάνει, ἔδειξε τὸ βραχύτατον τῆς ἡμετέρας ζωῆς, ὅτι ἐὰν λείψῃ ἡ χά-
ρις ἀπ' αὐτὴν, ἀρνεῖται τὸν χριστόν. δεικνύει τὸ σαθρὸν τῆς ἡμετέρας
φύσεως, ὡς οὐδὲν ἰσχύει ἐναντιωθῆναι τοῦ πονηροῦ, ἄνευ τῆς θείας βοη-
θείας· καὶ ὅτι ὁ ἀλέκτωρ εἶναι ὁ χριστὸς ὁποῖος διὰ τοῦ φωνήματος αὐ-
τοῦ, σημαίνει τρία. πρῶτον τὴν ἐκφυγὴν τῆς νυκτός· δεύτερον τὸν ὄρ-
θρον. τρίτον τὴν ἡμέραν τὴν ἔχουσαν τὸν ἥλιον οὕτως ὁ χριστὸς φωνή-
σας ἐν τῷ σταυρῷ, ἐδίωξε τὴν παλαιὰν τὸ σκότος τῆς ἁμαρτίας. ἔδειξεν
τὸν ὄρθρον ἐν ᾧ ζῶμεν οἱ χριστιανοί. ἐκδεχόμενοι τὴν ἡμέραν ἐκείνην
τὴν τελευταίαν. ὦ χριστιανοὶ εἰς ὄρθρον ἐσμέν· ἐπαρήλθαμεν τὴν νύ-
κτα. ἐκδεχόμεθα τὴν ἡμέραν ὅτι ὁ ἀλέκτωρ ἐφώνησε. ἴδητε νὰ προσ-
έχετε νὰ μὴ θαρρῇ τις ἑαυτὸν ἀλλ' ἂς δέεται τοῦ χριστοῦ, ἵνα μὴ ἐκ-
λείπῃ ἡ πίστις αὐτοῦ. μὴ θαρρῇ τις τῇ ἰδίᾳ διανοίᾳ ἢ δυνάμει. οὐ γὰρ
» ἐσμὲν ἱκανοὶ λογίσασθαί τι ὡς ἀφ' ἑαυτῶν. φησὶν ὁ παῦλος. καὶ ὁ δαβὶδ
» ἐὰν μὴ κύριος φυλάξῃ πόλιν εἰς μάτην ἠγρύπνησεν ὁ φυλάσσων.
» καὶ ὁ παῦλος οὐ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ κατορθοῦντος θεοῦ. βλέπε-
» τε τὸν σαμψὼν, ἕως εἶχε τὴν χάριν ἐνίκα τοὺς φιλισταίους. καὶ ὁμοίως
» ὁ δαβὶδ, μὲ τὴν χάριν ἐκατέβαλε τὸν
γολιάθ. ἀλλ' ὅταν τὴν ἔχασε τὴν χάριν ὁ σαμψὼν τὸν ἐτύφλωσαν
οἱ φιλισταῖοι. ἰσχυρὸν εἶναι ἡ χάρις, ταύτην ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν ἀδελ-
φοί, εἰ δ' οὖν καὶ ἀπατηθῆτε μιμηθῆτε τὸν πέτρον, καὶ ἐξέλθατε
ἐκ τὸν ἑαυτόν σας κλαύσατε ἐνθυμηθέντες τῶν λόγων τοῦ χριστοῦ.
τρέχετε εἰς αὐτὸν; ὡσὰν τὰ χελιδό-
νια εἰς τὴν θέρμην, καὶ ζωογονοῦνται. ἐὰν γὰρ τὸ κλῆμα οὐ μείνῃ
» ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὐ δύναται ποιεῖν καρπὸν ἀφ' ἑαυτοῦ. λέγετε μετὰ τοῦ δαβὶδ
» φύλαξόν με κύριε ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα. καὶ πάλιν ἐπίβλεψον ἐπ' ἐ-
» μὲ καὶ ἐλέησόν με· καὶ κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ χειλέων ἀ-
» δίκων, καὶ ἀπὸ γλώσσης δολίας. μὴ τοίνυν ἀπογνώσῃς σεαυτὸν,
ὡς τὸν ἰούδαν. καὶ γυρίσῃς εἰς τὴν νύκτα. ἀλλὰ θαρρῶν λέγε ἐγὼ

» ἐκοιμήθην, καὶ ὕπνωσα. ἐξηγέρθην ὅτι κύριος ἀντιλήψεταί μου. καὶ πάλιν ὅτι αὐτὸς ἐκσπάσει ἐκ παγίδος τοὺς πόδας μου, καὶ οὕτω στηριγμένος, ἀνάβα καὶ εἰς τὸ ἕκτον, ὁποῖον εἶναι ἡ πραότης. στάσις, ζ

Τὸ ἕκτον εἶναι ἡ πραότης. ἣν ὀφείλει ἔχειν ὁ ἀνελθὼν εἰς τὴν ἀληθῆ ταπείνωσιν ἣν καὶ ὁ χριστὸς μακαρίζει λέγων, μακάριοι οἱ
» πραεῖς. ὅτι κληρονομήσουσι τὴν γῆν. καὶ πραότης εἶναι ἡ ἥσυχος γνώμη ἐκ τῶν ῥευμάτων τῶν παθῶν. οὐχὶ ἀμέλειαν ἔργων ἀγαθῶν. διότι ὁ θεὸς μισᾷ τοὺς ῥαθύμους, εἰπὼν τοῦ δούλου ἐκείνου δοῦλε πονηρὲ καὶ ὀκνηρέ. ὁ παῦλος μᾶς διερεθίζει εἰς τὴν ἀγαθοεργίαν εἰπών. οὕτω τρέχετε ἵνα καταλάβητε. καὶ ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος ἔχει λογικόν, θυμικόν, ἐπιθυμητικόν, ὁποῖα ἑλκύονται εἰς τὰς αἰσχρὰς ἐπιθυμίας τῆς σαρκός, καὶ ὁ νοῦς σκοτίζεται, καὶ νοᾷ πονηρά. ὁ δὲ θυμός, σκοτίζει τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ἐκβάλλει ἐκ τῆς τάξεως αὐτοῦ, καὶ ἡ ἐπιθυμία ὡσαύτως. διὸ ἐντέλλεται ὁ θεός, ἵνα κατα πραΰνῃς τὴν ἀγριότητα τούτων, καὶ μὴ καταπίπτειν μηδ᾽ εἰς τὰ κάτω φέρεσθαι. ἀλλ᾽ ἔχειν ταῦτα συνεργοὺς εἰς τὸ ἀγαθόν. τοῦτο τὸ παράδειγμα τὸ ἔδειξεν ὁ χριστὸς εἰς τὴν ζωὴν αὐτοῦ. πῶς πρέπει νὰ τὰ χράζεται πρὸς σωτηρίαν, τὸν θυμὸν κατὰ τῶν παθῶν, διὸ φησὶ τὸ εὐαγγέλιον ὅτι εἰσελθὼν ὁ χριστὸς εἰς τὸ ἱερὸν ἐδίωξε τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας εἰπὼν ἐποιήσατε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου σπήλαιον λῃστῶν. ὢ καλὸν ὁποῦ εἶναι ἀδελφοί, νὰ εἰσέρχεται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ ἱερὸν τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ νὰ διώκῃ τοὺς λῃστάς, τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς ἀπὸ τὴν καρδίαν, ὡς ἐποίησεν ὁ ζακχαῖος, εἰπὼν κύριε ἰδοὺ τὰ ἥμισυ τῶν ὑπαρχόντων μοι δίδωμι τοῖς πτωχοῖς. καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. ἔδιωσε τῶν δαιμόνων τοὺς πονηροὺς λογισμούς. ἀπόδωσεν τὸ σῶμα του, εἰς ὑπηρεσίαν τῆς ἀρετῆς. αὕτη λέγεται ἀνδρεία. εἰς τούτοις λέγει ὁ
» χριστὸς σήμερον ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. τὴν ἐπιθυμίαν ὅτε ἔλεγεν ἐμὸν βρῶμα ἐστὶ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρὸς καὶ ἐπεθύμησα φαγεῖν τὸ πάσχα τοῦτο μεθ᾽ ὑμῶν. διὸ ἔλεγεν αὐτοῖς μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. ὢ καλὴ ὁποῦ εἶναι αὕτη ἡ ἐπιθυμία. ἡ ὁποία χορταίνει τὸν ἄνθρωπον. ἤγουν ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, ἥτις εἶναι δόξα τοῦ χριστοῦ. διὸ ἔλεγεν ὁ δαβὶδ χορτασθήσομαι ἐν τῷ ὀφθῆναί μοι τὴν δόξαν σου. τὸν ἐνδιάθετον λόγον ὅταν προσηύχετον. τὸ προφορικόν, ὅταν ἐδίδασκε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. θέλει λοιπὸν ὁ χριστὸς

στὸς ἵνα ὁ ἄνθρωπος ἵσταται ἑδραῖος εἰς τὴν ταπείνωσιν, καὶ νὰ τακτάζεσθαι τὰς ἀτάκτους ὀρέξεις τῆς σαρκός. τοὺς πονηροὺς διαλογισμούς, ὁποῖοι ὥσπερ χείμαρρος σφοδρῶς κινοῦνται κατὰ τοῦ ἀνθρώπου ἵνα καταβάλωσιν αὐτόν. ποτὲ μὲν διὰ ἡδονῆς πειράζοντες αὐτόν, ποτὲ δὲ διὰ λύπης, [illegible] καὶ λέγειν με-
» τὰ τοῦ δαβίδ, ἐγὼ δὲ ἐν τῷ αὐτοὺς παρενοχλεῖν μοι [illegible]
» κον καὶ ἐταπείνουν ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου. καὶ [illegible]
» μου τὴν ψυχήν μου περιέχον. ῥῦσαι κύριε τὴν ψυχήν μου ἀπὸ [illegible] ὀφθαλμοῦ [illegible] θρώπων τῆς χειρός σου. καὶ φύλαξόν με ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ [illegible] παράδειγμα ἔδειξεν σήμερον ὁ χριστός, ἥσυχος καὶ πραέως [illegible] μένων τὰς ὕβρεις, καὶ τοὺς πειρασμούς, καὶ ῥαπισμούς, καὶ [illegible] μούς, ὁποῦ τοῦ ἔκαμαν οἱ ἱερεῖς καὶ ὑπηρέται αὐτῶν [illegible] διὰ τὴν διδάκτου αὐτοῦ στόμα. διὸ καὶ ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως διὰ τὴν διδαχήν του, πραέως καὶ ἡσύχως ἀπεκρίθη, τὴν ἀλήθειαν εἰπών. ἐγὼ παρρησίᾳ ἐλάλησα ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ. καὶ οὐδὲν
» τότε φανερῶς ἐλάλησα. τί με ἐπερωτᾷς ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας
» λόγον εἶπα κρυφῶς. τί με ἐπερωτᾷς ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς
» ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον αὐτοῖς. καὶ ὅτε εἷς τῶν ὑπηρετῶν ἐράπισεν αὐτόν εἰπὼν οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ. καὶ ὁ χριστὸς ἡσύχως ἀπεκρίθη, εἰ
» κακῶς ἐλάλησα μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ. εἰ δὲ καλῶς τί με δέρεις. καὶ εἰς τὸν καϊάφαν συρόμενος καὶ κατηγορούμενος διὰ ἀσεβὴς καὶ
» ἐχθρὸς τοῦ ναοῦ, ὁ καϊάφας ὁρκίσας αὐτὸν εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν, ἡσυχῶς ἀπεκρίθη ἐπαναμιμνήσκει περὶ ἑαυτοῦ τὴν τοῦ δανιὴλ προφητείαν ἣν ἀνεγίνωσκον συγχνάκις, ἀποδεικνύων αὐτοῖς διὰ τοῦ ὅτι αὐτὸς ὁ συρόμενος δέσμιος καὶ ῥαπιζόμενος ἐλεύσεται ἔνδοξος κρῖναι τὸν κόσμον ἀπαρτί ὄψεσθε εἶπεν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἀπὸ
» τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως, καὶ δόξης πολλῆς. διὸ ὁ ἀρχιε-
» ρεύς, σχίσας κατὰ τὸ ἔθος τὰ ἱμάτια αὐτοῦ εἶπεν, ὅτι ἐβλασφήμησε. καὶ τότε οἱ ὑπηρέται πάντες ἤρξαντο ἀνασπᾶν τὰ γένειά του ἐμπτύειν τὸ πρόσωπόν του, βερδουλίζειν αὐτόν, καὶ λέγειν, προφήτευσον ἡμῖν
» χριστὲ τίς ἐστιν ὁ παίσας σε. καὶ ἦν ἰδεῖν φρικτὸν καὶ [illegible] ὁ [illegible]
» αὐτὸν πῶς ἔτρεχε τὸ αἷμα αὐτοῦ ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν, [illegible] καὶ αὐτὸς πραέως ὑπέφερε ταῦτα, κατὰ τὸν ἠσαΐαν, λέ ἐτραυματίσαν, καὶ αὐτὸς πραέως ὑπέφερε ταῦτα, κατὰ τὸν ἠσαΐαν, λέγοντα τὸν νῶτόν μου ἔδωκα εἰς μάστιγας τὰς σιαγόνας εἰς ῥαπίσματα. τὸ δὲ πρόσωπόν μου, οὐκ ἀπεστράφη ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων [illegible] καὶ ἣν τοσοῦτον ἰσχυρά, ὅτι καὶ [illegible] ἐκίνησαν εἰς [illegible]

τὸν ἐξαιμάτισαν, ἐσυμβουλεύθησαν ἀπὸ τὴν πολλὴν μανίαν ὅπου εἶ-
χον κατ᾽ αὐτοῦ, νὰ τὸν παραδώσουν εἰς τὸν πιλάτον, διὰ ἐπίβουλον
τῆς βασιλείας τοῦ καίσαρος. ὁποῖον ἰδὼν ὁ ἰούδας ἔτρεξε καὶ τοὺς ἔ-
δωσε τὰ ἀργύρια, μὴ νὰ τοὺς γυρίσῃ ἀπὸ τὴν μανίαν τὴν σφοδρὰν
ἐκείνην. ἀλλ᾽ ἐκεῖνοι οὐδαμῶς ἐπείσθησαν. διὸ ὁ ἰούδας, ἔκρινεν ἑαυ-
τὸν εἶναι ἀνάξιον ζωῆς ὅτι ἐπαρέδωσε τοιοῦτον διδάσκαλον, καὶ ὑπὸ
τῆς ἀπογνώσεως ταύτης ἐφουρκίσθη, ἐκεῖνοι δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ὕπηγαν
καὶ τὸν ἐπαρέδωσαν τοῦ πιλάτου δαρμένον τεξαιματισμένον κατη-
γορήσαντες αὐτὸν πρῶτον διὰ παράνομον, καὶ ἀσεβῆ, καὶ ἐχθρὸν
τοῦ θεοῦ. δεύτερον διὰ ἐχθρὸν τοῦ ναοῦ. τρίτον διὰ ἐπίβουλον τῆς βα-
σιλείας τοῦ καίσαρος, ὅτι κωλύει φόρους διδόναι καίσαρι. ὢ κακὴ
προθυμία αὕτη ἀδελφοὶ τοῦ ἰούδα καὶ τῶν ἀρχιερέων. ἐσκότισε τὸν
νοῦν αὐτῶν, καὶ τὴν διάνοιαν. τὸν μὲν ἰούδαν ἐκόμισεν εἰς ἀπόγνωσιν
θανάτου. τούτους δὲ εἰς μανίαν λύσσας, ὡς λέοντες ἁρπάζοντες αὐ-
τὸν, καὶ ὠρυόμενοι κατὰ τούτου σφοδρῶς. οὐκ ἤκουσαν τοὺς θεολο-
γικωτάτους λόγους αὐτοῦ, οὓς εἶπε πρὸς ἄνναν πρῶτον, εἶτα δεύτε-
ρον πρὸς καϊάφαν. τί γοῦν εἶπε πρὸς ἄνναν. ὢ ἄννα οἱ λόγοι μου
εἶναι φανεροί, καὶ φαίνονται οὐχὶ ἀκούονται. καὶ ἐν τῷ κόσμῳ· καὶ εἰς
τὴν συναγωγήν. διότι ἡ καρποφορία τούτων τῶν στοιχείων, καὶ αὐτὰ τὰ
στοιχεῖα ὅλα οἱ οὐρανοί, οἱ ἀστέρες ἥλιος. σελήνη, καὶ πᾶσα ἡ ἁρμο-
νία αὐτῶν, λόγοι ἐμοί εἰσιν. ἐγὼ εἶπον καὶ ταῦτα ἐγένοντο. δεύτερον
εἰς τὴν συναγωγὴν, τὰ θυμιατά. τὰ ἱερά· τὰ σκεύη· λόγοι μου εἰσίν
καὶ ὅλη ἡ τάξις τῆς συναγωγῆς. ἔτι εἰς τὴν συναγωγὴν εἶπα, καὶ
πᾶσα ἀρρωστία ἰατρεύθη. οἱ λόγοι μου φαίνονται. ἐρώτησον τοὺς ἀ-
κηκοότας. ἐρώτησον τὸν οὐρανὸν τίς ἔκτισεν, καὶ συνέχει αὐτόν. τὰ ἄ-
στρα· τὴν γῆν· τὰ στοιχεῖα· τοὺς ἀρρώστους αὐτὰ γνωρίζουν τὸν κτίστην
αὐτῶν, καὶ ὅλα ἀφθόγγῳ στόματι ὑμνοῦσι, καὶ ὁμολογοῦσι λέγοντα
» αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς, καὶ οὐχ ἡμεῖς. οὐρανοὶ φησὶν ὁ δαβὶδ διηγοῦν-
» ται τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. διὸ καὶ λέγει τῷ ῥαπίσαντι αὐτὸν, ὢ ἄθλιε
ἐὰν εἶπα κακῶς, καὶ ἔγινεν ὁ κόσμος κακός. ἢ κακῶς ἐλάλησα καὶ ἔκα-
μα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον. σὲ τὸν κύριον τούτου τοῦ κόσμου ἔχεις δίκαι-
ον, ἵνα δοξάζῃς ἐμὲ τὸν κτίστην οὐχὶ νὰ μὲ ῥαπίζεις. ῥαπίζουσι τὸν
χριστὸν ἀδελφοὶ ὅσοι οὐδὲν ὁρῶσι ταῦτα τὰ κτίσματα, πρὸς γνῶσιν τοῦ
κτίστου. ἀλλὰ βάνουσι τὸ πρόσωπον αὐτῶν, δηλαδὴ κλίνουσιν ὅλα
τὰς αἰσθήσεις αὐτῶν, εἰς τρυφὴν εἰς ἡδονήν. εἰς πᾶσαν ἡδυπάθειαν

» τῆς σαρκός, περὶ ὧν ἔφη ὁ θεὸς μὴ δότε τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ μὴ δὲ βά-
» λητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων. δεύτερον εἶπε
εἰς τὸν καϊάφαν, ὅτι σύ με ἐρωτᾷς ἐὰν εἶμαι υἱὸς θεοῦ, ἐγώ σου λέγω
ὅτι εἶμαι καὶ ὁ κριτὴς πάντων ὑμῶν. ὁποῖος θέλω ἔλθῃ μὲ δόξαν,
καθὼς καὶ ὁ δανιὴλ προεῖπε περὶ ἐμοῦ. καὶ θέλω χωρίσῃ τὴν
κακίαν, ἀπὸ τὴν ἀρετήν. τοὺς καλοὺς ἀπὸ τοὺς κακοὺς, ὅτι ἐγὼ εἰμὶ
κριτὴς ἐνθυμήσεων, καὶ ἐννοιῶν καρδίας. διὸ καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἔσχι-
σε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐχώρισέ τα. δηλῶν τὴν παντελῆ ἀπώλειαν αὐ-
τῶν. καὶ διὰ νὰ τοὺς εἰπῇ τὸν λόγον τοῦτον, ἐθυμώθησαν. καὶ ὁ εἷς
ἀνάσπα τὰ γένειά του. ἄλλος τὸν ἔπτυε. ἄλλος τὸν ἐμυκτήριζε. ἄλλος
τὸν ἔδερνεν, αὐτὸς δὲ ὑπόμενε πράως ταῦτα, ὢ πόσοι ἀφ᾽ ἡμῶν βλας-
φημοῦσι τὸν χριστὸν, καὶ σχίζουσι τὰ ἱμάτια αὐτῶν τὰ ἱερὰ ὁποῖα τοὺς
ἐνέδυσεν ὁ χριστὸς, καὶ χωρίζονται ἀπὸ τῆς γνώσεως τοῦ λόγου τοῦ
χριστοῦ. διότι οὐ γνωρίζουν αὐτὸν μετὰ τοῦ πυρὸς τοῦ πνεύματος. καὶ γί-
νονται ὑδρωπικοὶ ὥσπερ ἐκείνοις τοὺς ἐσθίοντας τὰ βρώματα ὠμά.
» τί ὠφέλησεν τοὺς ἑβραίους τὸ μάννα. οὐδὲν ἔτρωγαν τὸ μάννα, καὶ
» ἐνεθυμοῦντο πράσας καὶ σκόρδα. καὶ κρόμμυα. διὸ ἔχασαν τὴν
» πίστιν. τὸν θεόν· ἐπροσκύνησαν τὸν μόσχον. ἐδίωξαν τὸν προφήτην.
ἄρχοντες τί ὠφελεῖ τὸν ἄρρωστον, τὸ εἰομπάρμακον ἀπὸ μόνον τὸ
βλέψιν. εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ γευθῇ ὅστις θέλει νὰ καθαρθῇ ἐκ τῆς
» ἀρρωστίας. οὗτοι εἶναι ἐκεῖνοι περὶ ὧν ἔλεγεν ὁ δαβὶδ γενεὰ σκολιά, καὶ
» παραπικραίνουσα ἥτις οὐ κατεύθυνε τὴν καρδίαν ἑαυτῆς. οὐ δὲ ἐπι-
» στώθη μετὰ τοῦ θεοῦ ἀβραὰμ ὧν οἱ πόδες κατὰ τὸν ἱερεμίαν εἰς κα-
» κίαν τρέχουσιν. σὺ δὲ ὢ λαὸς τοῦ χριστοῦ μιμούμενος τὸν χριστόν σου, ἀνα-
σπώμενος τὰ γένειά σου καὶ ἐμπτυόμενος, καὶ δερνόμενος, ὑπόμε-
νε ἡσύχως. γένεια δὲ ἀνασπώμενα εἶναι, αἱ λύπαι, αἱ συμφοραὶ
τῆς ἐνεστώσης ζωῆς, καὶ δαρμοὶ αἱ θλίψεις, αἱ ἀρρωστίαι, αἱ στενοχω-
ρίαι, οἱ πολυποίκιλοι πειρασμοί, οὓς χρὴ βαστάζειν πράως διὰ χριστὸν
» καὶ λέγειν μετὰ παύλου, ὅταν ἀσθενῶ τότε δυνατός εἰμι. καὶ οὐ θλῖ-
» ψις οὐ στενοχωρία χωρίσει ἐμὲ ἀπὸ τῆς ἀγάπης χριστοῦ τοῦ ἐραστοῦ
» μου. διότι ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος ὃν ἀποδώσει
μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ δίκαιος ὁ κριτής. διατὶ ἐβάστα-
σα τὸν καύσωνα, καὶ τὸ βάρος τοῦ ἡλίου. ἴδωμεν γοῦν σὺν θεῷ, καὶ
» τὸ ἕβδομον.

Τὸ ἕβδομον καὶ τέλειον εἶναι, εἶναι ἡ ἀκολούθησις. ὁποίαν θέλεις

νὰ ἔχης μετὰ τὴν πίστιν. τὴν δυναστείαν. τὴν συμφωνίαν. τὴν προθυ-
μίαν. τὴν ταπείνωσιν. τὴν ἡσυχίαν. διότι εἰς αὐτὴν εἶναι ἡ τελείω-
σις ὡς εἶπεν ὁ χριστὸς τοῦ πέτρου, σὺ ἀκολούθει μοι· καὶ τοῦ νομικοῦ,
μετὰ τὸν μερισμὸν τῶν κτημάτων, δεῦρο ἀκολούθει μοι. διὸ ὁ παῦλος
ἔλεγε πάντες μὲν τρέχουσιν εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον. δηλαδὴ ὁ
ἀκολουθῶν. ἐὰν γὰρ κατορθώσης τὰ ἕξ, καὶ μείνης μὴ ἀκολουθῶν,
» γέγονας ὡσεὶ νεκρὸς ὡς ἔλεγεν ὁ χριστός, οὐδεὶς βαλὼν τὴν χεῖρα
» αὐτοῦ ἐπ᾽ ἄροτρον καὶ στραφεὶς εἰς τὰ ὀπίσω εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν βα-
σιλείαν τοῦ θεοῦ· καὶ ὁ ἰεζεκιήλ, ἐν δὲ τῷ ἀποστραφῆναι δίκαιον
καὶ ποιήσῃ ἀνομίας οὐ μὴ μνησθῶσι τῶν δικαιοσυνῶν αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἐν τῇ
ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται. τοῦτο τὸ ἴνε τὸ παράδειγμα, θέλων
ὁ χριστὸς ἐμφανίσαι ἡμῖν, εἰς ὅλα τὰ κριτήρια ἠκολούθει προθύ-
μως, οὐκ ἔμεινεν ἐν μέσῳ εἰς τὰ ῥαπίσματα, βουρδουλίσματα.
ἐμπτύσματα. ἐξουθενήματα. ἀλλ᾽ ἠκολούθει μέχρι τέλους. διὸ οἱ
ἀρχιερεῖς ἀφ᾽ οὗ τὸν ἐμαστίγωσαν ὅλην ἐκείνην τὴν νύκτα, θέλον-
τες νὰ ἀφανίσουν τὸ ὄνομά του τελείως νὰ μὴν ὀνομασθῇ ποτέ, ἐ-
συμβουλεύθησαν νὰ τοῦ δώσουν θάνατον κατάκριτον, καὶ ἐντροπιασ-
μένον, καὶ ἐπειδὴ οἱ ῥωμαῖοι εἶχαν ἔθος νὰ σταυρώνουν τοὺς ἀντάρτας
καὶ ἐπιβούλους τῆς βασιλείας, διὰ τοῦτο τὸν ὑπῆραν οὕτω τεθαυμα-
τισμένον, καὶ δαρμένον, καὶ τὸν ἐκατηγόρησαν εἰς τὸν πιλάτον ὡς
ὄπισθεν ἔφημεν, ὡς ἀσεβῆ ὡς ἐχθρὸν τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ ναοῦ, καὶ ὡς ἐπί-
βουλον τῆς βασιλείας τοῦ καίσαρος διότι κωλύει φόρους διδόναι τῷ
καίσαρι. τὴν τινα συμβουλὴν ἐπροεῖπε διὰ τοῦ ἱερεμίου ὁ θεός. ἐπ᾽
ἐμὲ γὰρ ἐβουλεύσαντο βουλὴν πονηρὰν λέγοντες· δεῦτε καὶ ἐμβάλω-
» μεν ξύλον εἰς τὸν ἄρτον αὐτοῦ καὶ ἐκτρίψωμεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ γῆς
» ζώντων καὶ οὐ μὴ μνησθῇ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔτι, διὰ τοῦτο ἀφήσας ὁ πιλά-
τος τὸν περὶ ἀσεβείας λόγον, καὶ τοῦ ναοῦ, τὸν ἐρευνᾷ περὶ τῆς βασι-
λείας εἰπὼν αὐτῷ, σὺ οὖν βασιλεὺς εἶ σύ. εἰς ὃν ἡσύχως ἀπεκρίθη
ὁ χριστὸς ὅτι ἡ βασιλεία αὐτοῦ εἶναι μεγίστη, καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ κόσμου τού-
του. διότι τούτου τοῦ κόσμου ἡ βασιλεία εἶναι δουλεία. ἐπιδεής. ἀλλὰ
τοῦ χριστοῦ ἐστὶν ἀνενδεής. καὶ μὴ γνωρίσας ὁ πιλάτος ἀπέστειλεν αὐ-
τὸν εἰς τὸν ἡρώδην, διὰ τὸ καταπεῖσαι αὐτὸν τοῖς λόγοις ἐπειδὴ πο-
λυμήχανος ἦν. ὁ ὁποῖος τὸν ἠρεύνησε πολλά. ἀλλ᾽ ὁ ἰησοῦς ἀπόκρισιν
οὐδεμίαν ἔδωκεν αὐτῷ. διότι ἐγνώριζεν αὐτὸν ὅτι ἦτο ἐργαλεῖον τοῦ δια-
βόλου· καὶ ὅτι ἐπειδὴ ἐβάσταζεν ἐπάνω του τὰς ἀνομίας καὶ ἁμαρ-

τίας τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦτο εἶχον δίκαιον κατ᾽ αὐτοῦ καὶ αὐτὸς ἐσιώ-
πα. διὸ ὁ ἡρώδης γελάσας αὐτὸν ὡς μωρόν, καὶ ἐνδύσας αὐτὸν ἱ-
μάτιον λευκόν, τὸν ἔστειλε ὀπίσω εἰς τὸν πιλάτον. καὶ αὐτὸς ἠκολού-
θει προθύμως, ὅπου ὁ πιλάτος πολλάκις ἐξετάσας αὐτόν, καὶ διὰ
τὴν γνώμην τοῦ λαοῦ μαστιγώσας, αἰτίαν τοῦ θανάτου οὐδὲν εὗρεν
εἰς αὐτὸν οὐδεμίαν. ἡ γὰρ αἰτία τοῦ θανάτου ἦν ἡ ἁμαρτία ἡμῶν δὲ διὰ
τὸν λαὸν βαλὼν αὐτοῦ στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, τὸν ἐκβάλλει ἔξω καὶ
τὸν ἔδωσε τῶν στρατιωτῶν, οἱ ἐνέπαιζον αὐτὸν λέγοντες χαῖρε ὁ βα-
σιλεὺς τῶν ἰουδαίων διδόντες αὐτῷ ῥαπίσματα ἄλλοι ἐξέδυσαν
αὐτόν. καὶ ἐνέδυσαν τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον αὐτῶν. αὐτὸς δὲ ἠκολού-
θει πρᾴως ὑπομένων. ἀλλ᾽ ἰδὲ καὶ τὸν λόγον ὃν εἶπε τοῦ πιλάτου,
» τὸ πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. ὦ πιλάτε. ζη-
» τᾷς νὰ μάθης ἐὰν εἶμαι βασιλεὺς ἐγὼ σοὶ λέγω ὅτι τὴν φωνὴν τῆς
βασιλείας μου οὐδὲν τὴν γνωρίζει, εἰ μὴ ἐκεῖνος ὅστις κατὰ ἀλήθειαν
τῆς βασιλείας ἐκείνης ἐστίν. διότι ἐκεῖνος ἀκούει τὴν φωνὴν τῆς ἀλη-
θινῆς βασιλείας. εἰς ὁποίαν ἐσὺ εἶσαι ξένος καὶ ἀλλότριος. διὸ καὶ
ἐκινήθη εἰς ὀργήν. λέγει τῶν ἰουδαίων θέλετε νὰ σταυρώσω τὸν βασιλέα
σας καὶ ἐκεῖνοι προθύμως ἀπεκρίθησαν οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ
καίσαρα. καὶ ἐὰν τοῦτον τὸν ἐλευθερώσης, οὐδὲν εἶσαι φίλος τοῦ καί-
σαρος. διότι θέλει εἶναι ἐναντίος τοῦ καίσαρος. τότε κατὰ τὸν δαβὶδ διε-
χώρισαν, ἀπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν, καὶ οὐ κατενύγησαν. διὸ ὁ πιλάτος
ἀποφάσισε νὰ τὸν σταυρώσουν παρρησίᾳ ὡς ἀντάρτην μέσον τῶν δύο
λῃστῶν ὡς πρῶτον αὐτῶν· καὶ οὕτοι προθύμως λαβόντες αὐτὸν με-
τὰ τῶν ὑπηρετῶν, τὸν ὑπῆραν εἰς τὸν τόπον καὶ τὸν ἐφόρτωσαν καὶ τὸ
σταυρὸν ὡς κατάκριτον, καὶ ἐξουθενημένον κατὰ τὴν δαβὶδ συναγωγὴ πο-
νηρευομένων περιέσχον με. καὶ διατὶ ἦτον ἀσθενὴς ἀπὸ τοὺς ῥαβδισ-
μοὺς ὁπού τοῦ ἔδωσαν ὅλην τὴν νύκτα. ἐφόρτωσαν τὸν σίμωνα τὸν
σταυρόν, νὰ ὑπάγουν τὸ συντομώτερον εἰς τὸν τόπον τῶν καταδίκων.
γυμνὸν ἔχοντα εἰς τὴν κεφαλὴν του τὸν ἀκάνθινον στέφανον ὡς ψευ-
δὴς βασιλεύς, καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ αὐτὸς ἠκολούθει μέ-
χρι τέλους. ὡς ἀρνίον ἄκακον κατὰ τὸν ἠσαΐαν ἀγόμενον τοῦ θύε-
σθαι. οὐδ᾽ ὅλως δυσηγούμενος μήτε βοῶν. οὐδένα λόγον εἶπε κατὰ
τοῦ πατρός, οὔτε κατὰ τοῦ λαοῦ ὑπὲρ ὧν ἔπασχε. ἀλλ᾽ ἠκολού-
θει δαρμένος, κατησχημένος ἀνείδεος, κατὰ τὸν ἠσαΐαν. καὶ ἴδομεν

αὐτὸν καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος· ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον, καὶ ἐκλεῖπον παρὰ πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. βάνουσι γοῦν τὸν σταυρὸν κάτω, καὶ ἁπλώνουσιν αὐτὸν, εἶτα ἐκάρφωσαν τὰς χεῖρας του. καὶ τοὺς πόδας του μὲ βίαν μεγάλην, τοσοῦτον ὅτι ὅλα του τὰ κόκαλα ἐμετροῦνταν κατὰ τὸν δαβίδ. ἐξηριθμήσαν πάντα τὰ ὀστᾶ μου. εἶτα τὸν ὕψωσαν ἄνω μὲ χαρὰν μεγάλην, λέγοντες οὐὰ ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ κατάβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν εἰς σέ. οἱ ἄθλιοι οὐδὲν ἐγνώριζαν, ὅτι διατὶ εἶναι υἱὸς τοῦ θεοῦ, οὐδὲν καταβαίνει ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. καὶ διὰ μεγάλην αἰσχύνην, ἐπρόσταξεν ὁ πιλάτος καὶ ἔγραψαν εἰς τὴν κεφαλήν του τίτλον, ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων. ὁποῖον ἐν ὑστέροις θέλοντες οἱ ἰουδαῖοι νὰ τὸν χαλάσουν, ὁ πιλάτος οὐκ ἠθέλησεν εἰπὼν αὐτοῖς, ὃ γέγραφα γέγραφα. ἵστατο τοίνυν ἄνω εἰς τὸν σταυρὸν κατὰ τὸν ἱερεμίαν τὸν προφήτην, γέλως παντὶ τῷ λαῷ· πληρώνοντας τὴν δικαιοσύνην τοῦ πατρὸς ὑπὲρ πάντων τῶν ἀνθρωπίνων ἁμαρτιῶν. κατὰ τὸν δαβίδ, ἃ οὐχ ἥρπαζον τότε ἀπετίνυον. καὶ πάλιν ἕνεκά σου ὑπήνεγκα ὀνειδισμόν· ἐκάλυψεν ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου. ἀπηλλοτριωμένος ἐγενήθην τοῖς ἀδελφοῖς μου. καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς τῆς μητρός μου. ὅτι ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου, κατέφαγέ με· καὶ οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ᾽ ἐμέ. καὶ αὖθις κατ᾽ ἐμοῦ ἠδολέσχουν οἱ καθήμενοι ἐν πύλαις. διὸ ἔλεγεν ὁ ἡσαΐας. οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται ἀπέστραπται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἠτιμάσθη καὶ οὐκ ἐλογίσθη. ἡμεῖς δὲ ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ καὶ πληγῇ ὑπὸ θεοῦ, καὶ ἐν κακώσει αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν, καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν. καὶ κατὰ τὸν ἱερεμίαν μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. εἴχαμεν λογαριασμὸν μὲ τὸν πατέρα. οὐδὲν ἠθέλησε νὰ ἐκβάλλῃ τὴν ψυχήν του ἐκ τοῦ στόματός του, ἐὰν οὐδὲν εὐχαριστᾶτο ὁ πατὴρ εἰς τὸ χρέος τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ· ἐγεύκα τὴν πολλὴν βρῶμαν καὶ δυσωδίαν ὅλων τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖ ὅπου ἦτον εἰς τὸν σταυρόν. καὶ ἔλεγεν διψῶ καὶ ἐκεῖνοι τοῦ ὄφεραν σκεῦος ὄξους, καὶ χολὴν μεμιγμένον. αὐτὸς δὲ εἰς ὅλα ταῦτα τὰ κακὰ ἐβόα, πάτερ ἄφες αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. λάβε τὴν πληρωμήν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ· ἴδε τὰ μέλη τῆς σαρκός μου πῶς ὅλα ὑπέμειναν τὴν τιμωρίαν. ἡ κεφαλὴ τὰς ἀκάν-

θας·

θας. αἱ σιαγόνες τὰ ῥαπίσματα. τὸ πρόσωπον τὰ ἐμπτύσματα. τὰ ὦτα τὰς βλασφημίας. ὁ νῶτος τὸν βουρδουλισμόν. ἡ χεὶρ τὸν κάλαμον. τὸ στόμα τὸ ὄξος καὶ τὴν χολήν. ἡ ὄσφρησις τὴν δυσωδίαν, αἱ χεῖρες τοὺς ἥλους καὶ οἱ πόδες. καὶ ἡ βία εἰς ὅλον τὸ σῶμά μου, λάβε τοίνυν τὸ αἷμα τοῦ υἱοῦ σου τοῦ ἀγαπητοῦ εἰς θυσίαν, τὸ τιμιώτερον ἐκ τοῦ ἄβελ, καὶ πλεῖον αὐτοῖς, ἔτσι τοίνυν εἰπὼν, ἔφη τετέλεσται. καὶ διὰ τοῦτο κλίνας τὴν κεφαλὴν εἶπε πάτερ εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. καὶ οἱ ἰουδαῖοι φοβηθέντες ἵνα μὴ τοὺς φύγῃ, ὑπῆγαν καὶ ὡσὰν τὸν εἶδαν νεκρὸν, ἕνας ἀπὸ τοὺς στρατιώτας μὲ τὴν λόγχην τὸν ἔδωκε εἰς τὴν πλευράν, διὸ ἐξέβη αἷμα, καὶ ὕδωρ. ἵνα γνωρίσωσιν ὅτι ὁ θάνατος αὐτοῦ γέγονεν λουτρόν. καὶ κάθαρσις, καὶ σημεῖον βασιλείας τοῖς πιστοῖς· καὶ ὅτι ἡ πλευρὰ τοῦ ἀδὰμ ἔκαμε τὴν εὔαν ἐξ ἧς ἐρρύη τὰ κακὰ, ἡ πλευρὰ τοῦ χριστοῦ ἔβρυσε ὅλα τὰ καλὰ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. ἰδὲ γοῦν τὴν δόξαν τοῦ τοῦ ἐσταυρωμένου χριστοῦ ποταπὴ γέγονεν. μετὰ τὰ τοσαῦτα κακὰ, καὶ δεδοξασμένη· καὶ τοὺς καρποὺς αὐτῆς, τοὺς ὁποίους δέδωκεν ἡμῖν εἰς βρῶσιν, καὶ εἴωσιν αὐτοῦ μεταλαμβάνειν. εὐθὺς τὰ πάντα τὸν ἐγνώρισαν δεσπότην κύριον ὁ ἥλιος· σελήνη. γυμνὸς μόνος ἐπολέμησεν ἄνευ ἁρμάτων, καὶ στρατιωτῶν, καὶ ἐνίκησε τόσους περισσοὺς ἐχθροὺς εἰς μίαν μάχην μόνην, ἔλαβε τὸν ληστὴν, τὸν κεντυρίωνα, οἱ ἦσαν σκεύη τοῦ ἐχθροῦ, ἔλαβεν τοὺς αἰχμαλώτους αἰχμαλωσίαν κατὰ τὸν δαβίδ. ἐδέσμευσε τὸν τύραννον, ἐκατέβαλεν τὸν θάνατον. τὸν κόσμον. τὴν σάρκα. καὶ γέγονεν οὗτος ὁ γάμος ὡραιότατος, καὶ δεδοξασμένος, καὶ ὁ θρίαμβος ἰσχυρότατος, διὸ ἐκάλει ὁ σολομῶν τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν εἰς τὴν ὅρασιν τούτου τοῦ γάμου προσελθεῖν, λέγων· ἐξέλθετε, καὶ ἴδετε θυγατέρες ἱερουσαλὴμ ἐν τῷ βασιλεῖ σολομῶντι ἐν τῷ στεφάνῳ ᾧ ἐστεφάνωσεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ· ὦ ὡραῖος στέφανος οὗτος ὁ ἀκάνθινος ἀδελφοί. σημαίνων τὴν βασιλείαν τῆς ἁμαρτίας τῆς ἀκανθίνου. ὡς λέγει ἡ γραφὴ ἀκάνθας, καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι. ἐκατέβαλε ταύτην τροπαιοῦχος ἀναφανείς· ἐσταύρωσε τὴν ἁμαρτίαν ἡμῶν ἐν τῷ ξύλῳ καθὼς ἔλεγεν ὁ πέτρος. καὶ τὴν σάρκα σὺν τοῖς παθήμασι καθὼς ἔλεγεν ὁ παῦλος. καὶ ἔχρισεν ἡμᾶς τῷ τιμίῳ αἵματι αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε βασιλεῖς, καὶ ἱερεῖς. κατὰ τὸν ἰωάννην τὸν θεολόγον. καὶ ἐχάρισεν ἡμῖν τὴν ἀμοιβὴν τῶν καθαρωτάτων αὐτοῦ ἀμοιβῶν μετὰ τούτου τοῦ σταυροῦ ἵνα

μὴ οἱ ἄγγελοι ὑβρίζωσιν ἡμᾶς λέγοντες ὦ μεγάλοις κλέπτας ὁποῦ
ἔβαλεν εἰς τὸν παράδεισον ὁ χριστός. διὸ ὁρῶντες ἡμᾶς διὰ τοῦ σταυροῦ,
καὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐλευθερωθέντας τιμῶσιν ἡμᾶς, καὶ συγχαί-
ρονται μεθ' ἡμῶν. ὢ δόξα καὶ τιμὴ μεγάλη ἀδελφοὶ ὁποῦ ἐλάβο-
μεν σήμερον ἐκ τούτου τοῦ σταυρωθέντος χριστοῦ. ὢ ἀγάπη μεγάλη ὁ-
ποῦ ἔχουσιν μεθ' ἡμῶν οἱ ἄγγελοι οὗτοι. διὰ νὰ μὰς ἐλευθερώσῃ με
τὸν θάνατον αὐτοῦ. ὁ γὰρ θάνατος αὐτοῦ γέγονεν ἡμῖν ζωή. ἡ ἀτιμία
του τιμὴ δόξα. ὦ λαὸς τοῦ χριστοῦ ἂς στερχθῶμεν εἰς ταύτην τὴν
δόξαν. καὶ προθύμως ἂς τὸν ἀκολουθῶμεν. μέχρι τέλους, τοῦτον
τὸν ἰσχυρὸν στρατηγόν. τὸν ἀληθινὸν πατέρα καὶ πιστὸν φίλον καὶ ἀδελ
φόν. μᾶλλον τὸν ἑαυτόν μας. τὴν κεφαλήν μας, καὶ ἂς τὸν καλοῦ-
μεν ἀεὶ νὰ εἶναι μεθ' ἡμῶν ἵνα δίδῃ ἡμῖν γνῶσιν εἰς τὰς καρδίας ἡ-
μῶν τοῦ συνιέναι τὰς γραφὰς αἳ μαρτυροῦσι καὶ ἑρμηνεύουσι τοὺς ἥ-
λους τὴν λόγχην, τὰς ἀκάνθας καὶ πάντα τὰ εἴδη τῶν ὕβρεων, τί
σημαίνουσι. καὶ νὰ μὰς χαρίσῃ τὸν ἁγιασμὸν αὐτῶν μετὰ θερμῆς
καρδίας, πίνειν τὴν θεωρίαν ταύτην μετ' αὐτοῦ νέαν, καὶ ἀληθι-
νὴν ἵνα μόνον αὐτὸν γνωρίζωμεν κτίστην ἐλευθερωτήν. ἀδελφὸν
φίλον πατέρα, καὶ νὰ γρυκῶμεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖν
αὐτήν, ὅτι αὐτὸς μὲ ἀπόδειξιν ἔργων ἠγάπησεν ἡμᾶς ἔπαθεν ὑπὲρ
πάντων ἵνα τοὺς πάντας ἐλευθερώσῃ, καὶ ἐπειδὴ ἄνω ἐκ τοῦ σταυροῦ
» μὰς καλεῖ με ἀγάπην γλυκυτάτην, λέγων δεῦτε πρός με πάντες
» οἱ κοπιῶντες. καὶ πεφορτισμένοι κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. διὰ τοῦτο
ὦ χριστιανοὶ τρέξετε μὲ θερμὴν ἀγάπην τὰ πρόβατα τὰ ἀπολο-
λῶτα τὰ διεσκορπισμένα. ἑνωθῆτε εἰς τὴν σκιὰν τῶν πτερύγων τού-
» του πίετε οἶνον τὴν θεωρίαν τούτων τῶν μυστηρίων κατὰ τὸν σολο-
» μῶντα ἃ κεκέρακεν ὑμῖν, τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγὺς συμμαζώξετέ
τα μετὰ τῆς χαναναίας, καὶ μετὰ τῆς μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ φυλά-
ξετέ τα εἰς τὴν καρδίαν σας. νὰ μὴ σὰς τὰ κλέψῃ ὁ ἐχθρός. διότι τὸ
ψωμὶ ἕως εἶναι εἰς τὸ σεντούκιον κινδυνεύει καὶ ἀπὸ κλέπτην καὶ ἀπὸ
ποντικούς. ἀλλ' ὅταν φαγωθῇ καὶ εἰς τὴν καρδίαν βαλθῇ, οὐ δὲ φο-
βεῖται τινάν. οὕτω ποιήσατε ἵνα αὐξυνθῆτε. καὶ χαρῆτε σήμερον, καὶ
ἑορτάσατε ἑορτήν, καὶ πάσχα ἅγιον, καὶ ἀληθινόν. διότι ὁ χριστὸς,
μὰς ἐλευθέρωσε ἀπὸ ὅλα τὰ κακά, καὶ μὰς ἐχάρισε ὅλα τὰ
καλά. εἶναι εἰς τὸν πατέρα πρεσβευτὴς ὑπὲρ ἡμῶν. καὶ γέγονεν ποι-
μὴν νὰ μὰς κυβερνᾷ. ἀμνὸς νὰ μὰς ἁγιάσῃ, ἱερεὺς νὰ μὰς εὐλογῇ.

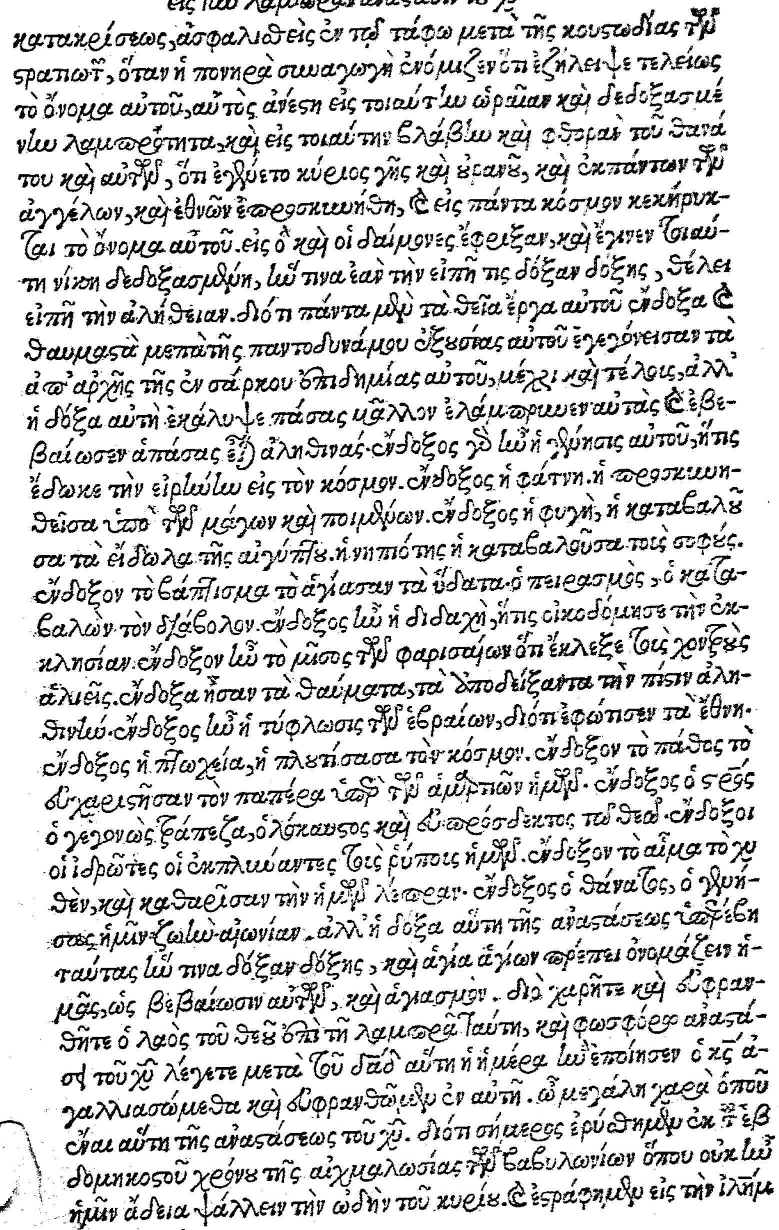
κεφαλὴ νὰ μὰς διορθώνῃ. ὁδὸς νὰ μὰς ἐπάρῃ εἰς τὸν πατέρα. ζωὴ
νὰ μὰς ζωοποιήσῃ. θεὸς νὰ τὸν δοξολογῶμεν. αὐτὸς νὰ τὸν μιμούμε-
θεν. πάσχα ἄρτος θυσία προσφορὰ εὐλογία. τὰ πάντα δι' ἡμᾶς γέ-
γονεν πρὸς ἁγιασμὸν ἡμῶν. καὶ δι' αὐτοῦ ὡς ὁ παῦλος λέγει θυσίας
ἀναφέρωμεν τῷ θεῷ. ὁποῖον πάσχα νὰ τὸ ἑορτάζωμεν, καὶ νὰ τὸ
πασχάζωμεν ἕως ζῶμεν. κλαίοντες τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν εἰς τοῦτον
τὸν ἐσταυρωμένον χριστόν. δεόμενοι αὐτοῦ ἵνα μὰς χαρίσῃ ἰδεῖν τὴν ἁγίαν
του ἀνάστασιν ἐμφανῶς, καὶ περιχαρῶς αὐτὴν προσκυνῆσαι. διὸ εἴ-
πωμεν ἐκ βάθους ψυχῆς πρὸς τοῦτον. Ὢ πάσχα τὸ μέγα καὶ ἱερόν,
» καὶ παντὸς τοῦ κόσμου καθάρσιον, ὦ σοφία καὶ λόγε καὶ δύναμις.
» ὦ λόγε νοούμενε καὶ ἄνθρωπε θεωρούμενε. δεόμεθά σου οἱ ἁμαρ-
» τωλοί, ἵνα στήσῃς τὴν κακὴν ὁρμὴν τῶν χειρῶν, καὶ τῶν ποδῶν, ἡμῶν
» ἐκ τῆς ῥεύσεως τῶν παθῶν, τῶν τοῦ χειμάρρου κέδρων, διὰ τοὺς σοὺς
» ἁγιωτάτους ἥλους. καὶ τὴν κεφαλὴν ἡμῶν καθάρισον, διὰ τοῦ σοῦ
» ἀκανθίνου στεφάνου. καὶ ἀνάβλυσον ἡμῖν κρουνοὺς ἀφέσεως, καὶ ἕνω-
» σον ἡμᾶς μετὰ τοῦ σοῦ σώματός τε καὶ αἵματος. καὶ φώτισόν μας φω-
τὶ γνώσεως, καὶ ἀληθείας. καὶ τὸν σωματικὸν ἡμῶν τοῦτον χιτῶνα,
τὸν στόλωπα τῆς σαρκὸς παῦσον. καὶ ὑπόταξον ταύτην τὴν ταλαί-
πωρον σάρκα τῷ πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ. καὶ ἀξίωσε ἡμᾶς συνε-
χῶς προσκυνεῖν τὸν σταυρόν, τὴν λόγχην τοὺς ἥλους, καὶ πάντα τὰ
ἅγια καὶ φρικτά σου πάθη, καὶ τιμᾶν, καὶ ἀσπάζεσθαι ταῦτα, καὶ ἔχειν
αὐτὰ εἰς τὴν ἡμετέραν καρδίαν. ἵνα καὶ τὴν λαμπρὰν σου ἀνάστασιν θεω-
ρῆσαι ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει προσκυνήσαντες σὲ τὸν σταυρωθέν-
τα χριστόν, σὺν τῷ πατρί, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι δοξαζόμενον θεὸν
λόγον ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν χριστῷ ἰη-
σοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ
κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας.
ἀμήν.

ΔΙΔΑΧΗ ΣΥΝ ΘΕΩ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ
καὶ λαμπρὰν ἀνάστασιν τοῦ χριστοῦ.

Τὸ προοίμιον.

» Ἐὰν ὁ φοβερὸς, καὶ σκληρὸς θάνατος τοῦ χριστοῦ εὐγενέστατοι
» ἄρχοντες γέγονεν θησαυρὸς μέγιστος, καὶ στηριγμὸς τῆς ἐλευ-
» θερίας ἡμῶν, δικαιότατον πρᾶγμα εἶναι, ὅπως καὶ ἡ ἔνδο-
» ξος ἀνάστασις αὐτοῦ, ἥτις ὡς ἀῤῥαβὼν τῆς ἡμετέρας ζωῆς τῆς αἰωνίου
» ἡμῖν δέδοται, νὰ εἶναι εἰς ἡμᾶς θερμοτάτη, καὶ ὀρεκτικὴ ὑπεράνω
» πάσης ἡμετέρας ὀρέξεως, καὶ ἐπιθυμίας. διότι ἡ ἡμετέρα φύσις ἡ
» ἁμαρτωλὸς δύναται ἐν ὀπτερωθῆναι εἰς τὴν ἁγίαν ζωὴν τοῦ χριστοῦ
» ὅτι ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἱλαροποιήθη διὰ τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ. ἀλλ' ὁ θάνα-
» τος αὐτοῦ οὐκ ἔχει ἄλλην θεραπείαν, παρὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ. ἥτις
» ἔδειξε τὴν παντοδύναμον δόξαν τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τὴν παντο-
» κρατορικὴν δύναμιν· τοιγαροῦν οὐδὲν πρέπει νὰ θαυμάσῃ τινάς,
» Ἐὰν ὁ λουκᾶς καὶ κλεώπας οἱ δύο μαθηταὶ τοῦ χριστοῦ, μὴ γνωρίζοντες
» ἀκόμη τὴν ἀνάστασιν ἐλυποῦντο, καὶ ἦσαν σκυθρωποί· ἀλλὰ στηρι-
» χθέντες ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ χριστοῦ, καὶ φωτισθέντες, ἐπελάθοντο
» πᾶσαν πικρίαν καὶ θλίψιν· καὶ εὐφράνθησαν πολλά. ἂς δεηθῶμεν
» καὶ ἡμεῖς ὁ λαὸς τοῦ χριστοῦ, ἵνα δι' ἄκραν αὐτοῦ ἀγαθότητα ὁ χριστὸς
» φωτίσῃ τὸν ἡμέτερον νοῦν, καὶ δώσῃ ἡμῖν ψιχίαν ἐκ τῆς οὐρανίου εὐ-
» φροσύνης καὶ ἀγαλλιάσεως, καὶ θερμάνῃ τὰς καρδίας ἡμῶν μετὰ
» τοῦ λουκᾶ καὶ κλεώπα· ὅπως ἐλευθερωθέντες ἐκ τοῦ φόβου τοῦ θανά-
» του αὐτοῦ, νὰ πορευώμεθα κηρύσσοντες τὰ νικητήρια τῆς ἀνα-
» στάσεως αὐτοῦ λέγοντες ὁ χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν· καὶ ἡμεῖς ἴδομεν αὐ-
» τόν· διὸ λέγομεν παρρησίᾳ· χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν θανάτῳ θάνα-
» τον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος. στάσις, ά

Ἡ τροπαιοφόρος αὕτη, καὶ δεδοξασμένη νίκη τοῦ στρατηγοῦ καὶ
βασιλέως ἡμῶν κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ εὐλογημένου θεοῦ, εὐγενέστατοι καὶ τι-
μιώτατοι χριστιανοί, ὁ ποῖος ἐχθὲς ἔθανεν ἐν τῷ σταυρῷ μετὰ τοσαύτης

κατακρίσεως, ἀσφαλισθεὶς ἐν τῷ τάφῳ μετὰ τῆς κουστωδίας τῶν
στρατιωτῶν, ὅταν ἡ πονηρὰ συναγωγὴ ἐνόμιζεν ὅτι ἐξήλειψε τελείως
τὸ ὄνομα αὐτοῦ, αὐτὸς ἀνέστη εἰς τοιαύτην ὡραίαν καὶ δεδοξασμέ-
νην λαμπρότητα, καὶ εἰς τοιαύτην βλάβην καὶ φθορὰν τοῦ θανά-
του καὶ αὐτῶν, ὅτι ἐγένετο κύριος γῆς καὶ οὐρανοῦ, καὶ ἐκ πάντων τῶν
ἀγγέλων, καὶ ἐθνῶν ἐπροσκυνήθη, καὶ εἰς πάντα κόσμον κεκήρυκ-
ται τὸ ὄνομα αὐτοῦ. εἰς ὃ καὶ οἱ δαίμονες ἔφριξαν, καὶ ἔγινεν τοιαύ-
τη νίκη δεδοξασμένη, τὴν τινὰ ἐὰν τὴν εἴπῃ τις δόξαν δόξης, θέλει
εἰπῇ τὴν ἀλήθειαν. διότι πάντα μὲν τὰ θεῖα ἔργα αὐτοῦ ἔνδοξα καὶ
θαυμαστὰ μετὰ τῆς παντοδυνάμου ἐξουσίας αὐτοῦ ἐγεγόνεισαν τὰ
ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐν σάρκου ἐπιδημίας αὐτοῦ, μέχρι καὶ τέλους, ἀλλ'
ἡ δόξα αὕτη ἐκάλυψε πάσας μᾶλλον ἐλάμπρυνεν αὐτὰς καὶ ἐβε-
βαίωσεν ἁπάσας εἶναι ἀληθινάς· ἔνδοξος γὰρ ἦν ἡ γέννησις αὐτοῦ, ἥτις
ἔδωκε τὴν εἰρήνην εἰς τὸν κόσμον. ἔνδοξος ἡ φάτνη. ἡ προσκυνη-
θεῖσα ὑπὸ τῶν μάγων καὶ ποιμένων. ἔνδοξος ἡ φυγή, ἡ καταβαλοῦ-
σα τὰ εἴδωλα τῆς αἰγύπτου. ἡ νηπιότης ἡ καταβαλοῦσα τοὺς σοφούς.
ἔνδοξον τὸ βάπτισμα τὸ ἁγίασαν τὰ ὕδατα· ὁ πειρασμὸς, ὁ κατα-
βαλὼν τὸν διάβολον. ἔνδοξος ἦν ἡ διδαχή, ἥτις οἰκοδόμησε τὴν ἐκ-
κλησίαν. ἔνδοξον ἦν τὸ μῖσος τῶν φαρισαίων ὅτι ἐκλεξε τοὺς χρυσοῦς
ἁλιεῖς. ἔνδοξα ἦσαν τὰ θαύματα, τὰ ἀποδείξαντα τὴν πίστιν ἀλη-
θινήν. ἔνδοξος ἦν ἡ τύφλωσις τῶν ἑβραίων, διότι ἐφώτισεν τὰ ἔθνη.
ἔνδοξος ἡ πτωχεία, ἡ πλουτίσασα τὸν κόσμον. ἔνδοξον τὸ πάθος τὸ
εὐχαριστῆσαν τὸν πατέρα ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. ἔνδοξος ὁ σταυρὸς
ὁ γεγονὼς τράπεζα, ὁλόκαυστος καὶ εὐπρόσδεκτος τῷ θεῷ. ἔνδοξοι
οἱ ἱδρῶτες οἱ ἐκπλύναντες τοὺς ῥύπους ἡμῶν. ἔνδοξον τὸ αἷμα τοῦ χριστοῦ
ἐκχυθὲν, καὶ καθαρεῖσαν τὴν ἡμῶν λέπραν. ἔνδοξος ὁ θάνατος, ὁ γεννη-
θὲν, καὶ καθαρεῖσαν τὴν ἡμῶν λέπραν. ἔνδοξος ὁ θάνατος, ὁ χαρί-
σας ἡμῖν ζωὴν αἰωνίαν. ἀλλ' ἡ δόξα αὕτη τῆς ἀναστάσεως ὑπερέβη
ταύτας τὴν τινὰ δόξαν δόξης, καὶ ἁγία ἁγίων πρέπει ὀνομάζειν ἡ-
μᾶς, ὡς βεβαίωσιν αὐτῶν, καὶ ἁγιασμόν. διὸ χαρῆτε καὶ εὐφραν-
θῆτε ὁ λαὸς τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῇ λαμπρᾷ ταύτῃ, καὶ φωσφόρῳ ἀναστά-
σει τοῦ χριστοῦ λέγετε μετὰ τοῦ δαβὶδ αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ἐποίησεν ὁ κύριος ἀ-
γαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ. ὢ μεγάλη χαρὰ ὅπου
εἶναι αὕτη τῆς ἀναστάσεως τοῦ χριστοῦ. διότι σήμερον ἐρύσθημεν ἐκ τῆς ἑβ-
δομηκοστοῦ χρόνου τῆς αἰχμαλωσίας τῶν βαβυλωνίων ὅπου οὐκ ἦν
ἡμῖν ἄδεια ψάλλειν τὴν ᾠδὴν τοῦ κυρίου. καὶ ἐστράφημεν εἰς τὴν ἱλημ

τὴν πατρίδα ἡμῶν τὴν νέαν διὰ τοῦ ἀναγεννήσαντος ἡμᾶς Χριστοῦ Ἰησοῦ υἱοῦ τοῦ
Θεοῦ, εἰς καινὸν οὐρανόν, γῆν καινήν. θάλασσαν νέαν. ἥλιον νέον. ἄστρα
νέα δένδρα, φυτὰ τὰ πάντα καινά· ἔχομεν νέον οὐρανόν, τὴν πίστιν. γῆν
τὴν καθαρὰν καρδίαν ἄστρα τὰς ἀρετάς. ἥλιον τὸν Χριστόν. ἀέρα τὴν ὑψη
λὴν πολιτείαν. θάλασσαν τὸ βάθος τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ· ἐν οἷς ζῇ ὁ νέος
ἄνθρωπος κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν· ἀγαλλιασώμεθα λοιπὸν ἐν ταύ
τῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀδελφοὶ ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος καὶ δυνατὸς Θεός. ὁποίαν ὁ προ
φήτης Ζαχαρίας τὴν ἔλεγεν οὔτε νὺξ οὔτε ἡμέρα. διότι ἀλλοία εἶναι
» παρὰ τὰς ἑπτὰ τῆς κοσμοποιίας ἡμέρας. ταύτην ἐδόξασεν ὁ Νῶε ὅ-
» ταν ἠλευθερώθη ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ. ὁ Ἀβραὰμ ὅταν ἠλευθέρω-
σε τὸν Λώτ. ὁ Ἰσαὰκ ὅταν ἠλευθερώθη, ἐκ τῆς μαχαίρας τοῦ πατρός.
ὁ Ἰακὼβ ὅταν ἠλευθερώθη ἐκ τῶν πειρασμῶν τοῦ Ἠσαῦ. ὁ Ἰωσὴφ ὅ-
ταν ἠλευθερώθη ἐκ τῶν ἀδελφῶν. ὁ Μωυσῆς ἐκ τῶν αἰγυπτίων καὶ τοῦ
φαραώ. ὁ Δαβὶδ ἐκ τοῦ Γολιάθ. ἡ Ῥαὰβ ἐκ τῆς Ἱεριχοῦ. ὁ Ἠλίας ἐκ τῆς
Ἰεζάβελ. ὁ Δανιὴλ ἐκ τῶν λεόντων. ὁ Σαμψὼν ἐκ τῶν φιλισταίων. ὁ
Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος ἐκ τοῦ Ἀντιόχου. ἡ Ἰουδὴθ ἐκ τοῦ Ὀλοφέρνους. διότι
ἐν ταύτῃ ἠλευθερώθησαν καὶ ταύτην ἐδόξαζον ἅπαντες, διὸ ἔλεγεν
» ὁ Μωυσῆς ᾄσωμεν τῷ Κυρίῳ ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται. ἵππον καὶ ἀναβά-
» την ἔρριψεν εἰς θάλασσαν. ἐν ταύτῃ εὐφραίνονται οἱ οὐρανοί, διότι ἐπλη
ρώθησαν οἱ τόποι αὐτῶν. οἱ ἄγγελοι, ὅτι ἀνεπληρώθη τὸ ἔλλειπες
αὐτῶν ἐκ τῶν ἀνθρώπων. οἱ ἄνθρωποι ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα αὐτῶν ἕως ἄκρων οὐ-
» ρανῶν. πάντα τὰ ἔθνη κροτήσατε χεῖρας. ἀνέστη ὁ Χριστὸς ἐκ νεκρῶν, ἀνα
στησόμεθα καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτοῦ. διότι αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ καὶ ἡμεῖς
τὰ μέλη. ἀνέστη λοιπὸν ὅλος, οὐχὶ μέρος ἢ μέλος. διότι κατὰ Παῦλον
» ἐὰν ἡμεῖς οὐκ ἀναστησόμεθα οὔτε ὁ Χριστὸς ἀνέστη. διὰ γὰρ πίστωσιν τῆς ἡμε
» τέρας ἀναστάσεως ἀνέστησεν ἑαυτόν. καὶ ἔδωσεν ἡμῖν ἀρραβῶνα τὸ ἐμ
» φύσημα τοῦ πνεύματος αὐτοῦ. διότι κατὰ τὸν Δαβὶδ φυλάξει Κύριος πάντα τὰ ὀστᾶ
αὐτοῦ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ συντριβήσεται)· ἡμεῖς ἐσμὲν τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ· ἅ τινα ἐ-
» φυλάχθησαν σῶα ὡς καὶ ὁ Ἰωάννης εἴρηκεν ἐν μυστηρίῳ, ὀστοῦν οὐ
» συντριβήσεται ἀπ' αὐτοῦ· καὶ ὥσπερ ἐν τῷ Ἀδὰμ οἱ πάντες ἀπεθά-
» νομεν οὕτω ἐν τῷ Χριστῷ οἱ πάντες ἐζωοποιήθημεν. τίς λοιπὸν τὴν τοι
αύτην ἀξίαν καὶ χάριν καταλαβών, νὰ μὴν εὐφρανθῇ ἐξ ὅλης ψυ
» χῆς καὶ καρδίας. καὶ λέγει εὐφρανθήσομαι καὶ ἀγαλλιάσομαι ἐν
» σοὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε τοῦ ἀποδοῦναί με τὰς εὐχάς μου
» ἡμέραν ἐξ ἡμέρας. ἡ ψευδὴς σοφία τῶν σαδδουκαίων οὐκ ἐπίσταται

τοῦτο τὸ μυστήριον, πῶς ἀπὸ θάνατον γεννᾶται ζωή. καὶ ἀπὸ γῆς ζωή
ἡμεῖς δὲ οἱ διδαχθέντες ἐν ταύτῃ τῇ ὁδῷ παρὰ τοῦ Χριστοῦ λέγομεν μετὰ
» Παύλου σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ὃς μετασχημα-
» τίσῃ τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτό, σύμμορ
» φον τῷ ὁμοιώματι τῆς δόξης αὐτοῦ. οὗτος ὁ ἡμέτερος Χριστός. εἶναι
κύριος δυνατὸς καὶ ἰσχυρός· ὁ ὁποῖος ἐνέδυσε ταύτην τὴν γῆν ζωήν. τὴν
χθαμαλήν. αὐτὸς ἐποίησε καὶ τὸν θάνατον νὰ γεννᾷ ζωήν. ἀπὸ μὲν
τῆς γῆς, γεννᾶται θρεπτικὴ ζωή. αἰσθητική. καὶ ὁ ἄνθρωπος. ἀλλὰ
γεννῶνται ὅλα νήπια μικρά. ἀπὸ δὲ τοῦ θανάτου γεννᾶται ὁ ἄν-
θρωπος ἀνήρ· τέλειος. ἔνδοξος. καὶ ἀλοῖος. ζῶν εἰς ζωὴν αἰώνιον.
» διότι κατὰ τὸν Παῦλον, Χριστὸς ἀναστὰς οὐκ ἔτι ἀποθνήσκει· θάνα-
» τος αὐτοῦ οὐ κυριεύσῃ. καὶ ὁ Ἠσαΐας ἀφεῖλε κύριος ὁ θεός. πᾶν δά-
» κρυον ἀπὸ παντὸς προσώπου ἀνθρώπων. διότι ὡς ἔλεγεν ὁ Παῦ-
» λος εἷς ὑπὲρ ἁπάντων ἀπέθανεν ὁ Χριστός. ὢ πόση χαρὰ ἔσται ἡμῖν
» ἀδελφοὶ ὅταν εἴπωμεν μετὰ τοῦ Ὠσηὲ τοῦ προφήτου. ποῦ σου θά-
» νατε τὸ νῖκος· ποῦ σου ᾅδη τὸ κέντρον. τοῦτον τοίνυν τὸν ἐθανάτωσε
σήμερον ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔτριψε τὰ βέλη αὐτοῦ, νικήσας τὸν
διάβολον κατὰ τὸν Παῦλον ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κρά
» τος ἔχοντα τοῦ θανάτου καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου
» διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. διὰ τοῦτο σήμερον ἔλεγεν
» ὁ ἄγγελος ταῖς γυναιξί· μὴ φοβεῖσθε. ἂς φοβοῦνται. οἱ τοῦ κόσμου ἄν
» θρωποι· τῆς σαρκός. τῶν χρημάτων ὑμεῖς μὴ φοβεῖσθε ὅτι ἠγέρθη
ὁ κύριος. καὶ οὐκ ἔτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι ἀλλὰ συμπολῖται τῶν ἀγγέ-
» λων, καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ. καὶ ὁ Πέτρος ἠλευθερώθημεν ἐκ τῆς μα-
» ταίας ὑμῶν ἀναστροφῆς τιμίῳ αἵματι τοῦ ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπί
» λου Χριστοῦ. καὶ ἐὰν ἡ ζωὴ αὕτη ἣν ζῶμεν ἐνταῦθα εἶναι θνητή, τοῦ
το εἶναι χάρις ἡμῖν. διότι ἐπειδὴ εἶναι γέννημα ἐκ τοῦ σπέρματος τοῦ
Ἀδάμ, εἶναι ἀνάγκη νὰ θνήσκει. ἀλλ' αὕτη ἡ δωρηθεῖσα ἡμῖν σήμε
ρον ἐκ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ εἶναι αἰώνιος. διὰ τοῦτο ὁ θάνατος ὃν
λαμβάνομεν εἶναι γεννητικὸς ζωῆς αἰωνίου καὶ δεδοξασμένος. ὡς ἔ-
λεγεν ὁ Δαβὶδ τίμιος ἐναντίον κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ. καὶ ὁ θεο-
» λόγος· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι. καὶ ὁ Ἠλίας
» κρεῖττόν μοι ἐστὶ θανεῖν ἢ ζῆν. τίς γοῦν διαλογιζόμενος ταύτην τὴν δεδο
ξασμένην ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ νὰ φοβηθῇ τὸν θάνατον τοῦτον, ὁρῶν καταβε
βλημένους τοὺς δαίμονας, καὶ τὸν θάνατον νενεκρωμένον ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ

καὶ νὰ τὴν ὀνομάζει ῥίζαν ζωῆς. καὶ μετάβασιν δόξης αἰωνίου
» ὁ Χριστὸς ὕπνον τὸν ὠνόμασεν ἐπὶ τοῦ Λαζάρου. ὅτι ὥσπερ ὁ ὕπνος εἶναι
» ὀρεκτικὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, οὕτως καὶ ἐστὶν ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὀ-
» ρεκτικὸς εἰς τοὺς πιστοὺς ἀνθρώποις. διὸ ἔλεγεν ὁ Δαβὶδ κοιμηθήσο-
» μαι καὶ ὑπνώσω ἐν εἰρήνῃ. εἶναι γοῦν ἀνάγκη νὰ τὸν κοιμηθοῦ-
μεν καὶ ἡμεῖς αὐτὸν ἀδελφοὶ ὅτι εἶναι χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης πλή-
ρεις· ἐκ τούτου ἐδιῆλθεν ὁ Χριστὸς εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, οὐδὲν ἠβλέπετε
πῶς αὕτη ἡ ζωὴ μας ἀποθνήσκει πᾶσαν ἡμέραν· κατὰ τὸν Παῦλον
λέγοντα καθ᾽ ἡμέραν ἀποθνήσκω. φαίνεται αὐξάνειν χρόνοις. ἀλλὰ
τὴν ζωὴν φθείρει. ἐστὶ δὲ ὁ θάνατος θανατεῖ τὸν καθημερινὸν τοῦ-
τον θάνατον, καὶ αὐξάνει ζωὴν αἰώνιον. δεδοξασμένην ἀγαλλια-
σώμεθα γοῦν καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ. διότι εἶναι ἡμέρα καὶ εἰς
ἡμέραν ἐσμέν· οὐκ ἔτι κατάρας τέκνα. ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφραν-
θῶμεν ἐν αὐτῇ. ὥσπερ ἐχάρη ὁ Νῶε ὅταν ἴδε τὴν περιστερὰν βαστάζου-
σαν κάρφος ἐλαίας ἐν τῷ στόματι αὐτῆς· γνωρίσας ἐκ τούτου ὅτι ἔ-
παυσεν ὁ κατακλυσμός. ὁ Μωυσῆς ὅταν ἐκατεπόντισε τὸν Φαραώ·
πῶς δὲ χρὴ ἀγάλλεσθαι, καὶ εὐφραίνεσθαι καθὼς ἔλεγεν ὁ Παῦλος
εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ τὰ ἄνω φρονεῖτε. εἰδότες ὅτι ὁ παλαιὸς
ἡμῶν ἄνθρωπος ἐσταυρώθη. τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ.
ἀλλὰ τὰ ἄνω ζητεῖτε οὗ ὁ Χριστὸς ἐν δεξιᾷ καθήμενος τοῦ Θεοῦ. εἰς τρό-
πον ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν· καὶ πατάσωμεν τὸ ἡμέτε-
ρον τῆς ἐλευθερίας πάσχα ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευ-
ματικαῖς ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν τῷ Κυρίῳ. λέγον-
» τες μετὰ τοῦ Μωυσέως ἡ δεξιά σου Κύριε δεδόξασται ἐν ἰσχύϊ. καὶ με-
» τὰ τοῦ Ἰὼβ οἶδα γὰρ οἶδα ὅτι ἀέναος ἐστὶν ὁ ἐκλύειν με μέλλων.
ἀέναος εἶναι ὁ λυτρωτής μου. ἀλλ᾽ ἴδωμεν ἀδελφοὶ τὸ μυστήριον τοῦ-
το τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ τίνα τρόπον ἐπράχθη αὐτό. καὶ τὴν δόξαν
τούτου. ἤτοι τὴν καρποφορίαν. ἵνα θερμανθῇ ἡ καρδία ἡμῶν, καὶ ἀ-
νοιχθῇ ὁ νοῦς μας τοῦ γνωρίσαι αὐτὰ ἡ αὐθεντεία σας δὲ δότε μου
ἀκρόασιν σὰς παρακαλῶ μετὰ σιωπῆς. στάσις, β′.

Φαίνεται τὸ θεῖον τοῦτο τὸ μυστήριον καὶ δεδοξασμένον ἀδελφοὶ
τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, εἶναι δυσκολώτατον ἐν τοῖς σοφοῖς τοῦ κό-
σμου. διὸ οἱ Σαδδουκαῖοι οὐδόλως ἀνάστασιν νεκρῶν εἶναι ἐνόμιζον. οὔ-
τε οἱ Ἐπικούρειοι καὶ Φαρισαῖοι. διότι αἱ καρδίαι τούτων ἦσαν λίθι-
ναι. καὶ ὁ λίθος οὐδὲν αὐξάνει ποτέ, ἀλλ᾽ ἵσταται ὡς σῶμα ἄψυχον.
οὕτω

οὕτω καὶ οὗτοι ἀναύξητοι μένουσιν εἰς ἀρετήν· ἀλλ᾽ οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, οἱ
ἐκ τῆς ἀληθινῆς σοφίας διδαχθέντες σήμερον στηριχθέντες ἐν τοῖς
πράγμασι, καὶ συμβεβηκόσιν ἐπὶ ταύτῃ τῇ θείᾳ ἀναστάσει τοῦ Χριστοῦ, εἰς
τὸν σεισμόν, εἰς τὴν ἐμφάνειαν τῶν γυναικῶν, καὶ τοῦ Λουκᾶ καὶ Κλεώπα,
» εἰπόντα αὐτοῖς ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν εἶτα εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐ-
τοῦ, καὶ σεισθοῦν ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ τοῦ θείου ἐκείνου, πιστεύουν βεβαίαν εἶναι
ταύτην τὴν ἀνάστασιν καὶ ἀληθινήν, καὶ ὅτι ἀνάγκη ἦτον νὰ πάθῃ ὁ Χριστὸς
διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτῶν, εἶτα εἰσελθεῖν εἰς τὴν δεδοξασμένην, καὶ
λαμπρὰν δόξαν αὐτοῦ· τοῦτο διδάσκει σήμερον ἀληθῶς ὁ Χριστὸς ἀδελ-
φοὶ τῷ Λουκᾷ καὶ Κλεώπᾳ ἐν τῇ ὁδῷ· τοῖς μαθηταῖς· τῷ Πέτρῳ. καὶ
ταῖς γυναιξίν· ἵνα δείξῃ τὸ παράδειγμα τοῦτο ἡμῖν ὅτι τὸ πάσχειν ἔ-
ναι ἡ ὁδὸς νὰ ὑπάγῃ τις εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀγαλλίασιν καὶ εὐφρο-
σύνην. διὸ ἴδωμεν πρῶτον τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ τούτου ποῖον ἦν εἶτα τὴν
δόξαν τοῦ πάθους αὐτοῦ· ἥτις εἶναι ἡ λαμπρὰ καὶ δεδοξασμένη ἀνά-
στασις αὐτοῦ. ἡ τροπαιοῦχος καὶ βασίλισσα πάντων. καὶ τὸ μὲν πάθος αὐ-
τοῦ ἦν τοσοῦτον σκληρότατον καὶ ἀδιάλειπτον, ὅτι ὅλος ὁ κόσμος ὁ-
μοῦ, οὐδὲν ἔπαθεν ὅσον ἔπαθεν ὁ Χριστὸς μόνος. ἐννέα μῆνας εἰς τὴν κοι-
λίαν τῆς μητρός. οὗ τὴν ἀμετρίαν οὐ χωρεῖ ὁ κόσμος· εἶτα νὰ τὸν βάλλουν
εἰς τὴν φάτνην. εἶτα τὸν περιέτεμον ὀκταήμερος εἰς τὴν ἀχαμνὴν
ἐκείνην ἡλικίαν. εἶτα νὰ φεύγῃ τὸν θυμὸν τοῦ Ἡρώδου εἰς τὴν ἔρημον
τῆς Αἰγύπτου ὁ βασιλεὺς τοῦ κόσμου. εἶτα νὰ πινᾷ νὰ διψᾷ μὴ ἔχων
φαγεῖν ἢ πιεῖν· νὰ στέκεται τὰς νύκτας γυμνὸς εἰς τὸν ἔρημον· νὰ νη-
στεύῃ. ὅταν ἵδρωσεν εἰς τὴν προσευχήν. ὅταν ἐπειράχθη ὑπὸ τοῦ δια-
βόλου. ὅταν εἰς θάλασσαν καὶ γῆν ἐκινδύνευσεν. ὅταν τὸν ἐμισοῦσαν
οἱ αὐτοί καὶ τὸν ἐκυνηγοῦσαν νὰ τὸν φονεύσουν· ὅταν τὸν ἐλιθοβόλη-
σαν· ὅταν τὸν ἔλεγον μέθυσον καὶ πλάνον· καὶ ἁμαρτωλόν· ὦ μοχθηρὰ καὶ
ἐπίπονος αὕτη ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ ἀδελφοί· ἔτι εἰς τί πρᾶγμα οὐκ ἔπαθεν
ὁ Χριστὸς εἰς τὸν θάνατόν του· ἔπαθεν εἰς τοὺς φίλους του, ἐποῖοι τὸν ἀφή-
σαν. ἔπαθεν εἰς τὴν φήμην καὶ τιμήν, ἀπὸ τοὺς ὀνειδισμοὺς τοῦ λαοῦ.
ἔπαθεν εἰς τὰ ἐνδύματα, ὁποῦ τὸν ἔγδυσαν γυμνόν. ἔπαθεν εἰς τὸ
σῶμά του, ὁποῦ τὸν ἐμαστίγωσαν, καὶ ἐξαυμάτισαν· ἔπαθεν εἰς τὴν ἀ-
ξίαν του ὁποῦ τὸν ἐσταύρωσαν μέσον δύο λῃστῶν· εἰς τὴν ψυχὴν διὰ τὴν
πονηρίαν τους. διὸ καὶ ἦλθεν ἄγγελος ἐνισχύων αὐτόν· ὢ σφοδρότα-
τον πάθος καὶ ἁγιώτατον τοῦ Χριστοῦ. ἔπαθεν εἰς ὅλα του τὰ μέλη ἀπὸ κε-
φαλῆς ἕως ποδῶν εἰς τὴν κεφαλὴν ἔβασταν τὰς ἀκάνθας. εἰς τοὺς ὀφ-
θαλμούς, τὸ μανδήλιον. εἰς τὸ πρόσωπον τὰ ἐμπτύσματα· εἰς τὰς

σιαγόνας τὰ ἐμπτύσματα εἰς τὰ ὦτα τὰς δυσεβεῖς βλασφημίας.
σιαγόνας τὰ ἐμπτύσματα εἰς τὰ ὦτα τὰς δυσεβεῖς βλασφημίας. ἀπλω-
ἐλόγχευσαν τὴν πλευράν του· ἔσυραν μὲ βίαν τὸ στόμα του.
σαν τὰ νεῦρα. τοὺς βραχίονας. ἐκάρφωσαν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πό-
δας. τὸν ἐπότισαν ὄξος, καὶ χολὴν ὅλον κατὰ τὸν ἰὼβ πλήρεις ἀτιμίας
ἐγένετο. τὸν ἐνέδυσαν πορφύραν διὰ νὰ τὸν γελοιοῦν. τὸν ἐφόρτωσαν
τὸν σταυρὸν διὰ καταδικασμένον· ὅλον τοῦ τὸ σῶμα τὸ ἐτραυμάτισαν ὑπὸ
ἀπλήστων πληγῶν. ἔτι ὑβρίσθη ὑπὸ πάντων τῶν ἀξιωμάτων τῶν αὐτῶν.
ὁ πιλάτος ὁποῖος εἶχε τόπον βασιλέως τὸν ἀποφάσισε νὰ τὸν σταυ-
ρώσουν. ὁ ἡρώδης τὸν ἐψήφισε λωλὸν. διὰ νὰ τὸν γελάσουν ὅλοι.
ὁ καϊάφας ὁ μέγας ἀρχιερεὺς ἐκατέκρινεν αὐτὸν ἄξιον θανάτου. οἱ
φαρισαῖοι οἱ ἦσαν κληρικοὶ ἦσαν ἐναντίοι αὐτοῦ. οἱ γραμματεῖς ὡς νο-
μοδιδάσκαλοι, ἄνομον ἔκριναν αὐτόν. οἱ στρατιῶται τὸν ἐστεφάνω-
σαν μὲ ταῖς ἀκάνθαις. οἱ δοῦλοι τὸν ἐλόγχευσαν μὲ τὴν λόγχην. ὁ
λῃστὴς τὸν ἐβλασφήμησε. ὁ λαὸς τὸν ἐμυκτήριζε ὢ πάθος μέγιστον
τοῦ χριστοῦ. ἰδὲ ἔτι τί ἔπαθεν ἐκ τοὺς οἰκειακούς του. ὁ πέτρος, τὸν ἀρνήθη
κε. ὁ ἰούδας ὁ οἰκονόμος του τὸν ἐπώλησε τριάκοντα ἀργύρια. οἱ μα-
θηταὶ τὸν ἄφησαν εἰς τὰ ἔθνη ὡσὰν ἀρνίον εἰς τοὺς λύκους. διὸ λίαν
μέγιστον τοῦτο τὸ πάθος καὶ σκληρότατον ἀδελφοὶ τοῦ χριστοῦ. ταῦτα τοί-
νυν ἐδιηγεῖτο ἐχθὲς εἰς τὸν σταυρὸν ἄνω μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ οὐκ ἤθελεν
ἐκβαλεῖν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὁ ἔχων ἐξουσίαν
θεῖναι, καὶ ἐκβάλειν αὐτ[illegible] ἕως νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν θείαν δικαιο-
σύνην ὑπὲρ πάντων [illegible] ἁμαρτιῶν τῶν αὐτῶν. διὸ καὶ ἔλεγε τοῦ πατρὸς
πάτερ ἄφες αὐτοῖς τ[illegible] ἁμαρτίαν ταύτην. ἐὰν ἡ γέννησις αὐτῶν καὶ πα-
σα ἡ ζωὴ ἐγένετο ῥερυπωμένη, καὶ ἐπώδυνος, καὶ ὑπερήφανος, ἰδὲ τὴν
ἐμὴν γέννησιν, καὶ ζωὴν ταπείνωσιν νηστείαν ὑπομονὴν, καὶ σύντρι-
μον τὴν καθαρότητα τούτων τῶν ἐμῶν κατορθωμάτων, μετ' ἐκεί-
νων καὶ ἰδὲ τὸ τιμιώτερον. πάτερ ἄφες αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύ-
την. καὶ ἐὰν ἡ ψυχὴ αὐτῶν μετὰ τῶν γνωστικῶν αὐτῆς δυνάμεων, καὶ ὀρέξε-
ων ἔκλιναν εἰς πονηρίας, ἰδὲ τὸν στέφανον τὸν ἀκάνθινον πῶς ἐδεξάμην
εἰς τὴν κεφαλήν μου ἐκδίκησιν ὑπὲρ τούτων. ἐὰν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐ-
τῶν ἑώρων τὰ μάταια, οἱ ἐμοὶ ἴδον τὴν πονηρίαν αὐτῶν. πάτερ ἄ-
φες αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. ἐὰν τὰ ὦτα αὐτῶν ἐδέχθησαν
συμβουλὴν πονηράν. ἡ ὄσφρησις τὴν εὐωδίαν, τὸ στόμα τὴν ἐκη-
δονον βρῶσιν, αἱ σιαγόνες τὰ στολίσματα τῶν γυναικῶν, τὰ ἐμὰ ὦτ
ἤκουσαν τὰς βλασφημίας. ἡ ὄσφρησις τὴν δυσωδίαν τῶν ἁμαρ-
τιῶν, τὸ στόμα μου τὸ ὄξος, καὶ τὴν χολήν. αἱ σιαγόνες μου τὰ ἐμ-

πτύσματα. τὰ ἀναστάσματα τῶν γυναικῶν. ἐὰν ἐκεῖνοι ἐστόλιξαν τὰ
πρόσωπον αὐτῶν εἰς τὴν παρρησίαν τοῦ κόσμου, τὸ ἐμὸν πρόσωπον
ἐμπτύσθη. αἱ χεῖρές μου καὶ πόδες μου ἐσταυρώθησαν ὑπὲρ τῶν κα-
κῶν ἔργων καὶ ὁρμῶν αὐτῶν. καὶ ὅλον τὸ σῶμά μου ἐμαστιγώθη. ἐὰν
ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ ἀδὰμ ἐγένετο ἡ εὔα ἡ ἐμὴ ἐτρώθη καὶ ἐξέβη αἷ-
» μα καὶ ὕδωρ. πάτερ ἄφες αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην οὐ γὰρ οἴδα-
» σι τί ἐποίησαν· καὶ εὐχαριστηθεὶς ὁ πατὴρ ἐπὶ πλεῖστον, ὁ μόνος δυνα-
τὸς θεὸς, ἐχώρισε τὸ διαιρετὸν, ἤγουν τὸ σῶμα ἐκ τῆς ψυχῆς· ἵνα
δοξάσῃ καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα καὶ ποιήσῃ θρίαμβον λαμπρὸν, καὶ
ἔνδοξον. ὅπερ οὐδεὶς ἔγνω οὔτε ἤκουσεν ποτέ. διὸ μενούσης τῆς θεό-
τητος τοῦ λόγου καὶ ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ ἐν τῷ σώματι τελείας. μετὰ τῆς
ψυχῆς ὑπῆγεν εἰς τὸν ἅδην προπορευομένων τῶν δώδεκα λεγεώ-
νων τῶν ἁγίων ἀγγέλων μετὰ τῶν ἁγίων σκήπτρων τῶν τροπαιοφό-
ρων· τοῦ σταυροῦ τῆς λόγχης· καὶ ἐγγίσαντες εἰς τὰς δώδεκα πύλας
τοῦ παραδείσου βοῶσιν οἱ ιβ' λεγεῶνες εἰς τὰς δώδεκα πύλας ἄ-
» ρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι καὶ εἰ-
» σελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. ἐκείνων δὲ τῶν πονηρῶν πνευμάτων ἐ-
» ρωτώντων τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης αὐτοὶ ἀνταποκρινό-
» μενοι ἔλεγον κύριος κραταιὸς καὶ δυνατὸς κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ ἄρα-
» τε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. κύριος τῶν δυνάμεων αὐτὸς ἐστὶν ὁ βασιλεὺς
» τῆς δόξης. εὐθὺς συνετρίβησαν [illegible] ἀνοίχθησαν αἱ πύλαι. εἰ-
» σῆλθεν ἡ ψυχὴ τοῦ χριστοῦ ἡ βασιλι[illegible] μετὰ τοῦ θεοῦ. ἐδέσμευ-
» σε τὸν τύραννον σὺν πάσῃ τῇ στρατι[illegible] καὶ εἶπε τοῖς ἐνδεσμίοις
ἐξέλθετε καὶ τοῖς ἐν τῷ σκότει ἀνακα[illegible]έσθε. εὐθὺς ἐξῆλθεν ὁ
ἀδάμ· ἡ εὔα ὁ ἄβελ ἐπροσκύνησαν αὐτὸν καὶ ηὐχαρίστησαν. ἐξέ-
βησαν οἱ πατριάρχαι οἱ προφῆται. οἱ πιστοὶ μετὰ ψαλμῶν ὁ ἰωνᾶς
ὁ ἰὼβ, ἴδον οὓς ἐκδέχοντο. ἔψαλλον ὕμνουν τὸν θεόν. ὡσαννὰ εὐλο-
γημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς τοῦ ἰσλ. καὶ γέγονεν ὁ θρίαμβος οὗτος
δεδοξασμένος ἀδελφοὶ, τρόπαιον λαμπρόν. νίκη ἄρρηκτος. ὁμοίως
ὁ αὐτὸς λόγος ὁ ὢν ἐν τῇ σαρκὶ, ἐν τῷ τάφῳ ἀσφαλισθεὶς, συνέσει-
σε, καὶ συνετάραξε τὴν γῆν, ποιήσας τὸν τάφον, ῥίζαν ζωῆς. καὶ ὥσ-
περ ἡ κοιλία τῆς παρθένου πεποίηκεν ἐν τῇ γεννήσει αὐτοῦ, οὕτως πε-
ποίηκεν καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ. ἀναβλαστήσας αὐτὸν ὡραῖον ἔνδοξον, καὶ
λαμπρὸν οὐχ ὡς τὸ πρότερον· ὁποῖα νικητήρια λαβὼν, ἑνώσεν τὴν
ἰδίαν αὐτοῦ ψυχὴν ἐν τῷ σώματι, ἃ ἐν αὐτῷ ἦσαν ἀδιαιρέτως δια-
ρετὰ, καὶ ἀνέστησεν ἑαυτὸν μετὰ τῶν τριῶν τροπαίων. α' τοῦ διαβόλου· β' τῆς

ἁμαρτίας. γ' τοῦ θανάτου· ἅτινα ὠνόμασαν τρεῖς ἡμέρας· καὶ γέγονεν
μεγίστη ἡ δόξα ὑπὲρ τῶν παθῶν. ἐκ μὲν τῶν παθῶν, τὴν ἄφεσιν τῶν
ἁμαρτιῶν δωρησάμενος· ἐκ τῆς ἀναστάσεως δὲ τὴν δόξαν. καὶ ἵνα κρεῖττον
τὸν εἴπω ἐδώρησεν ἡμῖν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, τὴν εἰρήνην εἰς τὸ
περισσόν. τὴν δόξαν τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἃ πάντα ἐδίδαξεν σήμερον ὁ Χριστὸς
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ λαὸς τοῦ Χριστοῦ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν. ὢ πάθη ἀγιώτατα
τὰ εἰς ποίαν δόξαν ἤγαγον ἡμᾶς. ταῦτα εἰσὶ τὰ κατορθώματα τοῦ
μόνου δυνατοῦ Χριστοῦ. ὦ χριστιανοὶ στοιχεῖτε εἰς ταύτην τὴν δόξαν. καὶ θέλετε
τε πάσχειν ἵνα εἰσέλθητε εἰς τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ. ἀκούσατε τοῦ Παύλου
λέγοντος, ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστά-
ζω. καὶ ὁ ἀδελφόθεος Ἰάκωβος· ἀδελφοὶ πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε ὅ-
» ταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ Χριστὸς ὑμεῖς
» θλιβήσεσθε ἀλλὰ θαρσεῖτε ὅτι ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον· διὸ ἔφαγεν
» ἀπὸ μελισσίου κηρίου ἵνα δείξῃ ὅτι ἡ πικρία στρέφεται εἰς χαρὰν καὶ δό-
ξαν ἡ θείαν ἴδωμεν γοῦν πῶς ἀνέστη καὶ μετὰ τίνων σημείων ἀδελ-
φοί, καὶ τί διδάσκει ἡμᾶς. στάσις, γ'.

Διὰ δύο τινὰ εὐλογημένοι χριστιανοὶ ἦν ἀνάγκη τὸν Χριστὸν νὰ ἀνα-
στηθῇ. καὶ νὰ φανερωθῇ μετὰ σημείων. καὶ νὰ μαρτυρηθῇ παρὰ τῶν ἀγ-
γέλων. α' διὰ νὰ βεβαιώσῃ τὴν πίστιν β' διὰ νὰ δείξῃ τὴν δικαιοσύ-
νην αὐτοῦ εἶναι ἀληθινήν· εἰς τὸ α' ἐὰν οὐδὲν ἤθελεν ἀναστηθῆ, ματαία
ἦν ἂν ἡ πίστις ἡμῶν· κα[illegible] Παῦλος εἴπερ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται
κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμ[illegible] β', ἵνα δείξῃ τὴν δικαιοσύνην
αὐτοῦ. ὅτι ὁ πάσχων δο[illegible] ἐὰν ἤθελεν ἀναστηθῆ καὶ νὰ μὴ φανε-
ρωθῇ, οὐδεὶς τὸ ἤθελεν πιστεύσῃ. καὶ ἐὰν ἤθελε φανερωθῆ ἄνευ ση-
μείων, φαντασίαν ἤθελαν νομίσῃ τὸ πρᾶγμα ὅτι εἶναι. καὶ ἐὰν οἱ ἄγ-
γελοι οἱ κήρυκες τῆς ἀληθείας οὐδὲν ἤθελαν τὴν μαρτυρήσει, ἄπι-
στος ἤθελεν εἶσθεν· διὰ τοῦτο φησὶν ὁ Μάρκος ἀναστὰς ὁ Χριστὸς ἔφάνη α' Μα-
ρία τῇ Μαγδαληνῇ· β' ἐφάνη ἐν τῇ ὁδῷ τῶν γυναικῶν. γ' τοῦ Πέτρου.
δ' τοῦ Λουκᾶ καὶ Κλεώπα. ε' εἰς ὅλους τοὺς μαθητὰς τῶν θυρῶν κε-
κλεισμένων. ὁποῖαι ἐμφάνειαι ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα
γεγόνασι, καὶ ἀνέστη μετὰ σημείων φανερῶν. τοῦ σώματος. β' τῆς θρεπτι-
κῆς ψυχῆς. γ' τῆς αἰσθητικῆς. δ' τῆς λογικῆς. ε' τῆς θεότητος. ς' τῆς
δόξης· τοῦ σώματος ὅταν ἐδείκνυεν αὐτὸ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ λέγων
αὐτοῖς ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι. ἴδετε τὰς χεῖρα(ς)
καὶ τοὺς πόδας μου ὅπου εἰσὶν οἱ ἧλοι τῆς θρεπτικῆς ὅταν ἔφαγεν ἐνα-
ντίον πάντων τῶν μαθητῶν. τῆς αἰσθητικῆς ὅταν ἔβλεπεν. ἤκουεν· ἐδεί-

χνυτο. τῆς λογικῆς ὅταν ἤνοιξεν τὸν νοῦν τοῦ Λουκᾶ καὶ Κλεώπα τοῦ
συνιέναι τὰς γραφάς. τῆς θεότητος, ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τοὺς μαθη-
» τὰς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων· τῆς δόξης ὅταν ποτὲ μὲν ἐφαίνετο πο-
τὲ δὲ ἐκρύβετο. καὶ ὅταν εἶπε τῆς Μαρίας μή μου ἅπτου. ἐμαρτυρήθη,
» καὶ ὑπὸ τῶν ἀγγέλων, ὅταν εἶπον τῶν γυναικῶν. μὴ ζητεῖτε τὸν Ναζα-
» ρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον ἠγέρθη οὐκ ἔστιν ὧδε. ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν
αὐτόν. ἔτι ἦν ἀναγκαῖον νὰ ἀναστηθῇ ἵνα πληρωθῶσιν αἱ εἰκόνες, καὶ
αἱ προφητεῖαι τῶν προφητῶν, καὶ τῶν ἐθνικῶν. τοῦ Σαμψών, ὅταν ἐν
τῷ μεσονυκτίῳ ἀνέσπασε τὴν θύραν μὲ τοὺς μοχλούς, καὶ ἔφυγε τῶν
Φιλισταίων. ὅπου τὸν εἶχαν περικλεισον τοῦ Ἰωνᾶ πῶς ἐξέβη σῶος ἐκ
τοῦ κήτους, καὶ ἐκήρυξε τὴν μετάνοιαν τῶν Νινευιτῶν. ἃ εἰκόνιζον ταύ-
την τὴν ἰσχυρὰν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ. ὡς ἔλεγεν ὁ Χριστὸς σημεῖον ζητοῦσι καὶ οὐ
» δοθήσεται αὐτοῖς εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου· τὰς τῶν προ-
» φητῶν τοῦ Ζαχαρίου εἰπόντος. τάδε λέγει κύριος. ἰδοὺ ἐγὼ σωάξω τὸν
» λαόν μου ἀπὸ γῆς ἀνατολῶν, καὶ δυσμῶν· καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν· καὶ
» ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν ἐν ἀληθείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ τοῦ Ἡσαΐου. ἆ-
» ρον κύκλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου Σιὼν καὶ ἴδε. ἰδοὺ γὰρ ἥκασί σοι πάν-
» τες οἱ υἱοί σου μακρόθεν. τοῦ Ἀμώς· ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀναστή-
» σω τὴν σκηνὴν Δαβὶδ τὴν πεπτωκυῖαν τοῦ Ἱερεμίου ἀνέστη λέων ἐκ τῆς
» κοίτης αὐτοῦ. τοῦ Δαβὶδ ἀναστήτω ὁ θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχ-
» θροὶ αὐτοῦ. καὶ αὖθις ὅτι· οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδην.
» τοῦ Ἰεζεκιὴλ τάδε λέγει κύριος ὅτι τὸν λέοντα τῶν ἐθνῶν, καὶ τὸν δράκον-
» τα τῆς θαλάσσης βαλῶ ἐπὶ σὲ τὰ δίκτυά μου, καὶ ἀνάξω σε ἐν ἀγ-
» κίστρῳ· καὶ αὖθις. ἐξελεύσεται ὡς φῶς ἡ δικαιοσύνη μου. καὶ ὄψονται
» βασιλεῖς τὴν δόξαν μου. διὸ καὶ ἔλεγε τοῖς μαθηταῖς ὅτι δεῖ πληρω-
θῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν γραφαῖς καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. καὶ
» τῶν ἐθνικῶν τοῦ Ἰὼβ. εἰπόντος οἶδα γὰρ οἶδα ὅτι ἀένναος ἐστὶν ὁ ἐκλύειν
» με μέλλων ἐπὶ γῆς ἀναστήσεται τὸ δέρμα μου τὸ ἀναντλοῦν ταῦ-
» τα· παρὰ γὰρ κυρίου ταῦτα μοι συνετελέσθη· ἃ ἐγὼ ἐμαυτῷ συνεπίστα-
μαι· ἃ ὀφθαλμός μου ἑώρακε καὶ οὐκ ἄλλος· ὢ ἀρίστη μαρτυρία αὕτη.
μαρτυρεῖ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ. τὴν ἀνάστασιν πάντων τῶν σωμάτων,
καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν. καὶ τοῦ Βαλαὰμ εἰπόντος, οὐ κινηθήσεται ἀπὸ τοῦ
ὕπνου μέχρις ὅτου φάγῃ θήραν. διὸ ὁ Ἰακὼβ ἔχαιρετο λέγων Ἰούδα
σὲ αἰνέσαισαν οἱ ἀδελφοί σου· αἱ χεῖρές σου ἐπὶ νώτου τῶν ἐχθρῶν
σου ἀναπεσὼν ἐκοιμήθης ὡς λέων καὶ ὡς σκύμνος τίς ἐγερεῖ αὐτόν.
ὢ ἔνδοξος ἀνάστασις αὕτη ἦν οἱ ἀπόστολοι οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ ἐμελ-

λον ἐπαινεῖν εἰς πάντα τὸν κόσμον. διὸ εἶπε ταῖς γυναιξὶν ὁ χριστὸς χαί-
ρετε· καὶ μὴ κλαίετε. καὶ ἀπελθὼν εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν θυρῶν κε-
κλεισμένων, κρατῶν τὰ τρόπαια καὶ τὰ νικητήρια, ἐστάθη ἐν μέσῳ
αὐτῶν, εἶπεν εἰρήνη ὑμῖν. ὦ μαθηταὶ εἰρήνη εἶναι ἀνὰ μέσον ὑμῶν,
καὶ τοῦ θεοῦ ὅτι ἐσυγχωρήθη ἡ ἁμαρτία ὁ δεσμός. διὸ δίδωμι ὑμῖν πνεῦ-
μα ἅγιον τοῦ συγχωρεῖν τὰς ἁμαρτίας· εἰρήνη ὑμῖν ἀναμεταξὺ τῶν ἀγ-
γέλων καὶ ὑμῶν. εἰρήνη ὑμῖν ἀνὰ μέσον ὑμῶν. καὶ ὑμῶν τριχῶς εἶπε τὴν
εἰρήνην σταθεὶς ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, ὡς μεσίτης, θεοῦ καὶ ἀνθρώπων γεγο-
νώς· ἐν μέσῳ, ὡς ἥλιος μέσον ἀστέρων. ἐν τῷ μέσῳ ὡς ἄνθος ἀνὰ μέ-
σον τῶν ἀκανθῶν ἐν τῷ μέσῳ, ὡς στρατηγὸς, ἀνὰ μέσον τῶν στρατιω-
τῶν. ἐν τῷ μέσῳ ὡς πῦρ ἀνὰ μέσον ξύλων· ἐν τῷ μέσῳ ὡς διδάσκα-
λος ἀνὰ μέσον τῶν μαθητῶν. ἐδίδαξέ τοις τὰς τρεῖς μεγάλας εὐερ-
γεσίας, α΄ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν. β΄ τὴν ἀνάστασιν τοῦ σώματος.
γ΄ τὴν αἰωνίαν ζωήν. διὸ ἔδειξεν αὐτοῖς τὰ σημεῖα τῆς ἐλευθερίας
καὶ τῶν εὐεργεσιῶν τῶν δωρηθέντων αὐτοῖς ἐπὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς
πόδας αὐτοῦ, ἀπὸ μέρους τὸ ὅλον δεικνύων. ἵνα γνωρίσωσιν ὅτι ἐ-
συγχωρήθησαν ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν. καὶ νὰ στηριχθοῦν εἰς τὴν ἐλπί-
δα ταύτην τῆς ἀναστάσεως διὰ νὰ τοὺς ἔλθη ὄρεξις τ[illegible]λλης ζωῆς.
αὕτη εἶναι ἀδελφοὶ ἡ λευχήμων κυριακὴ, ἡ προξενοῦσα ἡμῖν τοιοῦ-
τον φωτισμόν. καὶ ὄρθρον φαεινὸν ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου τοῦ χριστοῦ. ἡ ἄ-
φεσις τῶν ἁμαρτιῶν, λευκαίνει τὴν ψυχήν. ἡ ἀνάστασις λευχήμονεῖ
τὴν σάρκα. ἡ αἰωνία ζωὴ, λευκαίνει ὅλον τὸν ἄνθρωπον. ὦ ἡμέρα αὕτη
λαμπρὰ καὶ ἐπιφανὴς ἣν ἐποίησεν ὁ κύριος, ἡ ὄντως κυρία. τὸ εὐλο-
γημένον σάββατον τὸ παρὰ τοῦ μωυσέως προρρηθέν. τὸ ὑποσχό-
μενον τοῖς ἁμαρτωλοῖς ἄφεσιν. τοῖς νεκροῖς ζωήν. τοῖς ἁγίοις δόξαν
διὸ ἐχάρησαν οἱ μαθηταὶ χαρὰν μεγάλην ἰδόντες τὸν κύριον. στηριχθέν-
τες ὑπ' αὐτοῦ· ἐκ τῶν σημείων τῶν ἥλων. καὶ τῶν λόγων. ὦ καλὴ εἴ-
σοδος αὕτη τοῦ χριστοῦ, καὶ διδαχὴ ὡραία ἀδελφοί· ὦ ἀξία αὕτη ἄφησε
τὴν εἰρήνην ἐν ἡμῖν κληρον ἐξαίρετον. τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν·
εἰπὼν καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατὴρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. ὦ ἐξαίρετος
εὐεργεσία. καὶ δῶρον πολυτελές. ἥνωσεν ἡμᾶς μετὰ θεοῦ· μετὰ ἀγ-
γέλων· καὶ μετ' ἀλλήλων· ἔχρισεν ἡμᾶς ὁ θεὸς βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς·
ὦ λαὸς τοῦ θεοῦ, ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ τῇ κυρίᾳ, ἂς εἴσθεν συναγμένοι
κλείσατε τὰς θύρας τῶν ὀφθαλμῶν μετὰ πίστεως, οὐχὶ ἐρεύνης. διό-
τι αἱ θύραι ἡμῶν εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοί. ἵστασθε ἡνωμένοι ἵνα ἔλθη ἐν
μέσῳ ὑμῶν οὐχὶ μετὰ τρόμου ἢ φόβου ἀλλὰ μετὰ εἰρήνης ἀφέσεως τῶν

ἁμαρτιῶν ὑμῶν. ὅτι αὐτὸς εἶναι τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ οὐκ ἄλλο· ὁ-
ποῖος εὐφραίνει τοὺς δικαίους. στηρίζει τοὺς ἁμαρτωλούς. κατακρί-
νει τοὺς ἀπίστους. ποτίζει τὰς ψυχάς. γλυκαίνει· εὐφραίνει· ζωοποιεῖ
τοὺς πλησιάζοντας αὐτὸν ἀγαλλιασόμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐ-
τῷ. εὐχαριστήσωμεν αὐτὸν δοξολογήσωμεν. καὶ δεηθῶμεν αὐτοῦ λέ-
γοντες κύριε ἰησοῦ χριστὲ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος ἡ ἡμετέρα ἀνάστασις, καὶ ζωὴ,
καὶ δόξα, καὶ ἀγαλλίασις, τὴν σὴν εἰρήνην δὸς ἡμῖν τοῖς ἁμαρτω-
λοῖς· ὅτι σὲ μόνον εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα· διὸ μεῖνον μεῖνον
μεθ' ἡμῶν ὅτι ἄνευ σοῦ τὸ πᾶν σκότος καὶ ἑσπέρα ἐστί. θέρμανον τὴν
ἡμετέραν καρδίαν, εἰς μνήμην τῶν σῶν ἁγιωτάτων παθῶν ἃ ὑπέ-
μεινας δι' ἡμᾶς ἐν σταυρῷ, καὶ ταῦτα φρονεῖν, καὶ κηρύσσειν ἀεί· καὶ τῇ ψι-
χία τοῦ θείου σου ἄρτου στήριζε εἰς ἡμᾶς τὴν τοιαύτην γνῶσιν καὶ εὐ-
λόγησον ἡμᾶς πνευματικὴν εὐλογίαν τοῦ αὐξάνεσθαι καὶ πληθύνεσθαι καὶ
πληροφορεῖσθαι εἰς τὰς τοιαύτας μελέτας, καὶ προσκοπὰς τοῦ ἀχράν-
του σου πάθους καὶ τῆς ἁγίας σου ἀναστάσεως, καὶ ψάλλειν ἡμᾶς ἐν
κυμβάλοις εὐ[illegible]ς καὶ ἀλαλαγμοῦ, καὶ λέγειν πᾶσα πνοὴ αἰνεσά-
τω τὸν κύριον· [illegible]ξ ἡμῶν ἄνεσιν ἐκνεκρῶν θανάτῳ θάνατον πα-
τήσας καὶ τοῖ[illegible]ς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος καὶ κάθηται ἐν δε-
ξιᾷ τοῦ πατρὸς δεικνύων αὐτοῦ τοὺς ἥλους τὴν λόγχην καὶ τὴν πλευρὰν
εἰς ἱλασμὸν, καὶ ἄφεσιν τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων, εἶναι κύριος τῶν
ἀγγέλων εἰ οὖν ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν τίς καθ' ἡμῶν· καὶ ἀξίωσον ἡμᾶς
ἰδεῖν ταῦτα ἐμφανῶς καὶ προσκυνῆσαι μετ' εὐλαβείας ταῦτα εἰς
ἃ καὶ οἱ ἄγγελοι ἐπιθυμοῦσι παρακύψαι. καὶ λέγειν ἅγιος ὁ θεός. ἅ-
γιος ἰσχυρός. ἅγιος ἀθάνατος ἐλέησον ἡμᾶς, ἀμήν.

Τὸ παρὸν βιβλίον ἐτυπώθη ἐνετίησιν, ἐν οἰκίᾳ ἀλεξίου ἱερέως τοῦ
ῥαρτούρου καὶ χαρτοφύλακος κερκύρας· ᾧ καὶ παρὰ τῆς ἐκ-
λαμπροτάτης ἀρχῆς τῶν ἐνετῶν συνεχωρήθη ἡ χά-
ρις ὡς εἴρηται ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ βιβλίου. ἔτει τῆς
ἐν σάρκου οἰκονομίας α, φ ξ.
ἐν μηνὶ φευρουαρίῳ, ιε.

α β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν ξ ο π ρ σ τ υ φ χ
ἅπαντα εἰσὶ δυάδια, πλὴν τοῦ ά, καὶ τοῦ β.
ἅτινα εἰσὶ τετράδια.

Εὐχὴ ἣν ὀφείλει ὁ χριστιανὸς εὐχαρίστως ποιεῖν ἐν ὀξέω νοσήματι ὑποπεσών. ποίημα κυρίου ἰωάννου βεῤῥοπόλεως ἀρχιεπισκόπου κερκύρας.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ἡ μόνη σωτηρία τῶν ζώντων, καὶ αἰωνία ζωὴ τῶν νεκρῶν, ἐν τῷ σῷ ἁγίῳ θελήματι ἐπιρρίπτω ἐμαυτόν, ἐὰν ταύτην τὴν ψυχὴν ἐν τούτῳ τῷ σώματι οἰκητήριον βραδιότερον ἵνα σοι δουλεύῃ ἢ ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ παρόντος αἰῶνος σοι ἀρέσκῃ. ὁ τὰς σωματικὰς ὀδύνας ἰώμενος τῶν προσφευγόντων ὑπὸ τὴν σὴν εὐσπλαγχνίαν· ἐπάκουσόν μου προσχὼν ἱλέῳ ὄμματι· στῆσον τὴν καταιγίδα τῶν σαρκικῶν ἀρρωστημάτων. κοίμισον τὴν ὀδύνην. ψυχὴ ἐν στενοῖς ἐστι πνεῦμα ἀκηδιῶν, κέκραγε πρὸς σέ. ὀχύρωσον τὴν ψυχὴν κατὰ πάντας τοὺς πειρασμοὺς τοῦ σατανᾶ, καὶ τὰς ἐπαναστάσεις τῇ παντοδυνάμῳ σου χάριτι. ἔνδυσον αὐτὴν τὰ ὅπλα τοῦ ἐλέους σου, ὡς πάλαι τοὺς σοὺς μάρτυρας εἰς τοὺς φρικτοὺς βασάνους, καὶ τοὺς ὠμοτάτους θανάτους ἀηττήτους ἐφύλαξας. νικησάτω τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου τὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου πονηρὸν σύστημα. οὐδὲν γὰρ ἀγαθὸν σύνοι[illegible] ἐν ἐμαυτῷ πεπραγμένον. κακὰ δὲ μυρία. ἀπορία, καὶ ἀμηχ[illegible]είσῃ περιέχει με. διὸ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου πέποιθα. συναρ[illegible]αί με ἐν τῷ χορῷ τῶν ἁγίων. σὺ γὰρ μόνος δίκαιος, καὶ ἡμεῖς ἄνομοι. καὶ ὅτι πᾶσα δικαιοσύνη ἀνθρώπου ὡς ῥάκκος ἀποκαθημένης κατὰ τὸν Ἡσαΐαν. διὰ τοῦτο θεὸς ὢν ἀπαθής, δι' ἐμὲ ἄνθρωπος ἐγένου. δι' ἐμὲ ἐπείνασας. δι' ἐμὲ ἐδίδαξας. [illegible]. ὑβρίσθης. ἐρραπίσθης. ἐμαστίχθης. δι' ἐμὲ ἐν τῷ σταυρῷ τὴν τετιμημένην σου ψυχὴν τῷ θανάτῳ παρέδωκας. τοιγαροῦν νικησάτω τὸ ἀνείκαστόν σου ἔλεος τὰς ἁμαρτίας μου. νικησάτω ἡ ἄβυσσος τῆς σῆς εὐσπλαγχνίας, τὸ πλῆθος τῶν ἀνομιῶν μου. τὸ αἷμά σου τὰς κηλῖδας τῶν ἁμαρτιῶν μου ἀπονιπτέτω. ἡ δικαιοσύνη σου τὴν ἐμὴν ἀδικίαν κατακαλυψάτω. τὰ σὰ ἀξιώματα τῷ ἀνωτάτῳ δικαστῇ, συνιστάτωσάν με δυσχεραίνοντος τοῦ παθήματος, αὔξανε τὴν σὴν χάριν. μὴ παραφερέσθω ἐν ἐμοὶ ἡ πίστις, μὴ δὲ συγκλονείσθω ἡ ἐλπὶς μὴ καταψυγέσθω ἡ ἀγάπη. μὴ δὲ ὁ τοῦ θανάτου φόβος καταβάλλῃ τὴν [illegible] ἀσθένειαν. ἀλλ' ὅταν ὁ θάνατος, τοὺς τοῦ σώματος ὀφθαλμοὺς κατακάμψῃ, τοὺς τῆς ψυχῆς ἀπὸ σοῦ μὴ ἀποχωρείσῃ ἐστὶ ὅταν τὴν συνήθη λαλίαν τῆς γλώττης ἀφαιρήσηται, ἡ ψυχὴ ἐνστατικῶς πρὸς σὲ ἱσταμένη ἀνακραζέτω κύριε. εἰς χεῖρας σου παρατίθημι τὸ πνεῦμά μου. καὶ κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ δέξαι τὸ πνεῦμά μου. ᾧ γένοιτο τιμή, καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

6	3
5	4
5	4
5	4
4	5
4	5
4	5
4	5
3	60

64

3

2

4

1

564

